ДЖАШЕР

1-БӨЛҮМ

1 Анан Кудай мындай деди: «Өзүбүздүн бейнебизде, Өзүбүзгө окшоштуруп адам жараталы, Кудай адамды Өз бейнесинде жаратты».
2 Кудай адамды жерден жаратып, анын мурдуна өмүр демин үйлөдү, ошондо адам сүйлөй алган тирүү жан болуп калды.
3 Ошондо Теңир мындай деди: «Адамдын жалгыз болгону жакшы эмес, Мен ага жардамчы жаратам».
4 Ошондо Теңир Адамды терең уйкуга салды. Ал уктап калды. Анын бир кабыргасын алып, үстүнө эт жасап, калыпка салып, Адамга алып келди. Адам ойгонуп кетти. Анын алдында бир аял туруптур.
5 Ал: «Бул менин сөөгүмдөн чыккан сөөк, ал аял деп аталат», – деди. Ал эркектен алынгандыктан, Адам анын атын Обо деп койду.
6 Кудай аларга батасын берип, аларды жараткан күнү аларга Адам жана Обо деген ат койду. Кудай-Теңир аларга: «Укумдап-тукумдагыла, көбөйгүлө, жер жүзүн толтургула», – деди.
7 Ошондо Кудай-Теңир Адам менен анын аялын алып, аларды Эйден багына жайгаштырды, аны иштетип, багып турсун деп, аларга мындай деп буйрук берди: «Бактагы ар бир дарактын жемишинен жесеңер болот, бирок жакшылык менен жамандыкты таанытып билдирүүчү дарактын жемишинен жебегиле, анткени андан жеген күнү өлөсүңөр».
8 Кудай аларга батасын берип, буйрук бергенден кийин, ал жерден кетти. Адам жана анын аялы Теңир аларга буйругандай, бактын ичинде жашашты.
9 Кудай аларды жерде жараткан жылан аларга келип, Кудайдын буйруктарын бузууга түрттү.
10 Ошондо жылан аялды билим дарагынын жемишинен жегенге азгырып, көндүрдү. Аял жыландын үнүн угуп, Кудайдын сөзүн бузуп, жакшылык менен жамандыкты таанытып билдирүүчү дарактан жеп, жеди, андан алып, күйөөсүнө да берди, ал да жеди.
11 Адам менен анын аялы Кудайдын буйругун бузушту, Кудай муну билип, аларга каары кайнап, каргады.
12 Ошол күнү Кудай-Теңир аларды Эйден багынан кууп чыгып, өздөрү алынган жерди иштетти. Алар барып, Эйден багынын чыгыш тарабында отурукташышты. Адам аялы Обо эне менен жатып, ал эки уул, үч кыз төрөдү.
13 Ал тун уулунун атын Кабыл деп койду: «Мен Теңирден бир киши таптым», – деп, экинчисинин атын Абыл деп койду, анткени ал: «Биз жерге бекер келдик, бекер жерден алынып кетебиз», – деди.
14 Балдар чоңоюшту, атасы аларга жер берди: Кабыл жер иштетчү, ал эми Абыл койчу болду.
15 Бир нече жылдан кийин алар Теңирге болжол менен ошончо курмандык алып келишти. Кабыл жерден алынган жемиштерден, Абыл койлорунун биринчи төлдөрүнөн майларынан алып келди. Кудай Абылга жана анын курмандыгына бурулуп, назарын салды. Ошондо асмандан Теңирден от түшүп, аны жалмап кетти.
16 Бирок Теңир Кабылга жана анын курмандыгына бурулган жок, анткени ал Теңирдин алдына жердин начар жемиштеринен алып келген эле. Кабыл иниси Абылды ушул үчүн көрө албастык кылып, аны өлтүрүүнүн жолун издеди.
17 Бир нече убакыт өткөндөн кийин, Кабыл менен анын бир тууганы Абыл бир күнү талаага жумуштарын бүтүрүү үчүн барышты; экөө тең талаада жүрүштү, Кабыл жер айдап, айдоо менен ал эми Абыл койлорун кайтарып жүрдү; койлор Кабыл жер айдаган жерден өтүп кетишти, бул Кабылды абдан капа кылды.
18 Кабыл ачууланып, бир тууганы Абылга жакындап келди. Ал ага: «Менин жериме келип, малыңды жайып, меникине эмнеге келдиң?» – деди.
19 Абыл бир тууганы Кабылга мындай деди: «Менин койлорумдун этин жеп, жүнүнөн кийим кийгидей, экөөбүздүн ортобузда эмне бар?»
20 Ошондуктан, кийимиңди кийген койлорумдун жүнүн кыркып, жеген мөмө-жемиштериң үчүн мага акы төлөп бер, ошондо сен айткандай, мен сенин жериңден кетем».
21 Кабыл өзүнүн бир тууганы Абылга: «Эгер мен сени бүгүн өлтүрсөм, каныңды ким менден талап кылат?» – деди.
22 Абыл Кабылга мындай деп жооп берди: «Бизди жер бетинде жараткан Кудай менин ишим үчүн өч алат, эгер мени өлтүрсөң, канымды сенден талап кылат, анткени Теңир – сот жана калыс, адамга жамандыгына жараша, ал эми мыйзамсыз адамга жер бетинде кылган жамандыгына жараша жаза берет».
23 Эми, эгер мени ушул жерде өлтүрсөң, Кудай сенин жашыруун ойлоруңду билет жана бүгүн мага жамандык кылам деп айтканың үчүн сени жазалайт.
24 Кабыл бир тууганы Абылдын айткан сөздөрүн укканда, бул сөздү айтканы үчүн агасы Абылдын ачуусу келди.
25 Кабыл шашып ордунан туруп, соко тээп жаткан темир шайманын алды. Ал күтүүсүздөн бир тууганын уруп өлтүрдү. Кабыл бир тууганы Абылдын канын жерге төктү, Абылдын каны койлордун алдына агып жатты.
26 Ошондон кийин Кабыл бир тууганын өлтүргөнүнө өкүнүп, кайгырып, аны жоктоп ыйлады, бул аны абдан капа кылды.
27 Кабыл ордунан туруп, талаага чуңкур казып, агасынын сөөгүн ошол жерге көмүп, үстүнө топурак чачты.
28 Теңир Кабылдын өз бир тууганына эмне кылганын билгенде, Теңир Кабылга көрүнүп: «Сени менен болгон бир тууганың Абыл кайда?» – деп сурады.
29 Кабыл болсо өзүн күнөөлүү сезип: «Билбейм, мен бир тууганымдын кароолчусумунбу?» – деди. Ошондо Теңир ага: «Сен эмне кылдың?» – деди. Сен аны өлтүргөн жерден бир тууганыңдын каны Мага кыйкырып жатат.
30 Анткени сен бир тууганыңды өлтүрүп, менин алдымда эки жүздүүлүк кылдың, жүрөгүңдө Мен сени көрбөйт экенимди, бардык иштериңди билбейт экенимди ойлодуң.
31 Бирок сен ушундай кылдың, бир тууганыңды бекер өлтүрдүң, анткени ал сага туура сүйлөдү. Ошондуктан, бир тууганыңдын канын сенин колуңдан алуу үчүн оозун ачып, аны көмгөн жерден сага каргыш тийсин!

32 Аны иштеткениңде, ал сага баштагыдай күч бербейт, анткени жер тикенек менен отоо чөптөрдү өстүрөт, сен өлөр күнүңө чейин жер бетинде адашып жүрөсүң.
33 Ошол учурда Кабыл Теңирдин алдынан, жашаган жеринен кетип, өзү жана ага таандык болгондордун баары Эйдендин чыгышындагы жерде адашып жүрүштү.
34 Ошол күндөрү Кабыл аялы менен жакындашып, аялынын боюна бүтүп, уул төрөдү. Ал анын атын Энох койду: «Ошол учурда Теңир ага жер үстүндө тынчтык жана бейпилдик берди».
35 Ошол учурда Кабыл да шаар кура баштады. Ал шаарды куруп, шаарды уулунун атынан Энох деп атады, анткени ошол күндөрү Теңир ага жер үстүндө тынчтык берген, ал баштагыдай кыймылдаган жок, адашкан жок.
36 Энохтон Ират төрөлдү. Ираддан Мехуяел, Мехуяелден Метушаел төрөлдү.

2-БӨЛҮМ

1 Адам жер бетинде жүз отуз жашында, ал кайрадан аялы Обого жакындады. Аялы кош бойлуу болуп, анын бейнеси боюнча, ага окшош уул төрөдү. Ал анын атын Шет койду: «Кудай мага Кабыл өлтүргөн Абылдын ордуна башка уул берди».
2 Шет жүз беш жашка чыгып, уул төрөдү. Шет уулуна Энош деген ат койду: «Ошол убакта адам уулдары көбөйүп, Кудайга каршы чыгып, күнөөгө батып, жандарын жана жүрөктөрүн жабыркатты».
3 Эноштун күндөрүндө да адам уулдары Кудайга каршы козголоң чыгарып, күнөөгө батып, Теңирдин адамдарга болгон каарын күчөтүштү.
4 Адам уулдары барып, башка кудайларга кызмат кылышты, бирок аларды жер бетинде жараткан Теңирди унутуп коюшту. Ошол күндөрү адам уулдары жезден, темирден, жыгачтан жана таштан буркандарды жасап, аларга таазим кылып, кызмат кылышты.
5 Ар ким өз кудайын жасап, аларга таазим кылды. Энош менен анын уулдарынын өмүрүнүн акырына чейин адам уулдары Теңирди таштап кетишти; алардын жер бетинде кылган иштери жана жийиркеничтүү иштери үчүн Теңирдин каары кайнады.
6 Ошондо Теңир аларды Гихон дарыясынын сууларын каптап кетти, аларды кырып, жок кылды, жердин үчтөн бир бөлүгүн жок кылды, ошого карабастан, адам уулдары жаман жолдорунан кайтышкан жок, алар Теңирдин көз алдында жамандык кылууга колдорун сунушту.
7 Ал күндөрү жер бетинде эгин эгилген эмес, оруп-жыюу болгон эмес, адам баласына тамак-аш жок болчу, ал эми ачарчылык абдан катуу болгон.
8 Ошол күндөрү жерге сепкен үрөндөр тикенекке, отоо чөпкө жана коко тикенекке айланды, анткени Адамдын күндөрүнөн бери жерге карата Кудайдын каргышы жарыяланып келген, ал Адамдын Теңирдин алдында күнөө кылганы үчүн жерге каргыш айткан.
9 Адамдар Кудайга каршы козголоң чыгарып, күнөөгө батып, өз жолдорун бузуп жатышканда, жер бети да бузулуп кетти.
10 Энош токсон жашка чыгып, Кейнанды төрөдү.
11 Кайнан чоңоюп, кырк жашка чыкты. Ал акылман болуп, бардык акылмандыкта билимге жана чеберчиликке ээ болду. Ал бардык адам уулдарына бийлик жүргүзүп, адам уулдарын акылмандыкка жана билимге жетектеди, анткени Кайнан абдан акылдуу адам болчу жана бардык акылмандыкта түшүнүккө ээ болчу, өзүнүн акылмандыгы менен рухтарды жана жиндерди башкарчу.
12 Кайнан өзүнүн акылмандыгы менен Кудай жер бетинде күнөө кылган адам уулдарын жок кыларын жана акыркы күндөрү Теңир аларга топон суу каптатарын билген.
13 Ошол күндөрү Кейнан келечекте эмне боловрун таш лоокторго жазып, аларды өзүнүн казынасына салып койду.
14 Кейнан бүт жер жүзүнө падышачылык кылып, адамдардын айрымдарын Кудайга кызмат кылууга бурду.
15 Кейнан жетимиш жашка чыкканда, үч уул, эки кыз төрөдү.
16 Кейнандын уулдарынын аттары мындай: тунунун аты Махлалел, экинчисинин аты Энан, үчүнчүсүнүн аты Мерет, алардын карындаштары Ада менен Зила болгон. Булар Кейнандын беш уулу.
17 Метушаелдин уулу Лемек Кейнан менен тууган болуп, эки кызын аялдыкка алды. Ада боюна бүтүп, Лемектен уул төрөп, атын Жабал койду.
18 Ал дагы боюна бүтүп, уул төрөдү, атын Жубал койду. Ошол күндөрү анын эжеси Зилла төрөбөй, балалуу болгон жок.
19 Анткени ошол күндөрү адам уулдары Кудайга каршы чыгып, Анын Адамга жер бетинде көбөйүп, тукум улоону буйруган осуяттарын бузушту.
20 Адамдардын айрымдары аялдарына суюктук ичирип, алардын сулуулугун сактап калышкан жана сулуулугу өчпөгөн.
21 Адам уулдары аялдарынын айрымдарын сууга тойгузганда, Зила алар менен кошо суу ичти.
22 Күйөөлөрү тирүү кезинде бала төрөгөн аялдар күйөөлөрүнүн көз алдында жийиркеничтүү көрүнүштү, анткени алар төрөбөс аялдарга гана берилип кетишкен.
23 Күндөр өтүп, жылдар өтүп, Зила картайып калганда, Теңир анын бала төрөгөнүн жарыялады.
24 Аялынын боюна бүтүп, уул төрөдү. Ал атын Тубал-Кабыл койду. Ал: «Мен соолуп калгандан кийин аны Кудуреттүү Кудайдан алдым», – деп койду.
25 Ал дагы боюна бүтүп, кыз төрөдү. Ал: «Мен соолуп калгандан кийин ырахат алып, кубанычка бөлөндүм», – деп, анын атын Наама койду.
26 Ламех карып, карып калгандыктан, көзү тунарып, көрбөй калган. Аны уулу Тубал-Кабыл жетектеп бара жаткан. Бир күнү Ламех талаага чыгып, уулу Тубал-Кабыл аны менен кошо келе жаткан. Алар талаада басып бара жатышканда, Адамдын уулу Кабыл аларга жакындап келди, анткени Ламех абдан карып, көп нерсени көрө албай калган, ал эми уулу Тубал-Кабыл абдан жаш болчу.
27 Тубал Кабыл атасына жаасын тартууну айтты, ал эми жебелер менен алыстан келе жаткан Кабылды урду, ал аны өлтүрдү, анткени ал аларга жаныбардай көрүндү.

28 Кабыл алыста жүргөнүнө карабастан, жебелер анын денесине кирип кетти, ал жерге кулап, өлдү.
29 Теңир Кабылдын жамандыгын, Теңир айткан сөз боюнча, анын бир тууганы Абылга кылган жамандыгына жараша жазалады.
30 Кабыл өлгөндөн кийин, Ламех менен Тубал өздөрү өлтүргөн жаныбарды көргөнү барышты. Алар чоң атасы Кабылдын жерде өлүп жатканын көрүштү.
31 Лемек муну кылганына абдан кайгырып, алакан чаап, уулун уруп өлтүрдү.
32 Ламехтин аялдары анын кылганын угуп, аны өлтүрүүнү көздөштү.
33 Ламехтин аялдары ошол күндөн тартып аны жек көрүп калышты, анткени ал Кабыл менен Тубал-Кабылды өлтүргөн. Ламехтин аялдары андан бөлүнүп, ошол күндөрү ага кулак салышкан эмес.
34 Ламех аялдарына келип, алардан бул тууралуу сөз кылууну өтүндү.
35 Ал аялдары Ада менен Зиллага мындай деди: «Менин үнүмдү уккула, Ламектин аялдары, менин сөздөрүмө кулак салгыла. Силер эми мен бир адамды жарааттарым менен, бир баланы зордук-зомбулук көрсөтпөгөнү үчүн жарааттарым менен өлтүрдүм деп ойлоп, айтып жатасыңар. Бирок менин карып, чачым агарып, көзүм карылыктан улам оорлошуп калганын жана бул ишти билбей жасаганымды билгиле».
36 Ламектин аялдары анын бул сөзүн угуп, атасы Адамдын кеңеши менен ага кайтып келишти, бирок ошол күндөн тартып ага балалуу болушкан жок. Анткени Кудайдын ошол күндөрү адам уулдарына карата каарынын күчөп, аларды жаман иштери үчүн топон суу менен жок кылууну чечкенин билишкен.
37 Кейнандын уулу Махалалел алтымыш беш жашка чыгып, Жарет төрөлдү, ал эми Жарет алтымыш эки жашка чыгып, Энох төрөлдү.

3-БӨЛҮМ

1 Энох алтымыш беш жашка чыгып, Метушалахты төрөдү; Энох Метушалахты төрөгөндөн кийин Кудай менен жүрүп, Теңирге кызмат кылып, адамдардын жаман жолдорун жек көрдү.
2 Энохтун жаны Теңирдин насаатына, билимине жана түшүнүгүнө толгон; ал акылмандык менен адам уулдарынан алыстап, алардан көп күн жашынып жүргөн.
3 Ал Теңирге кызмат кылып, үйүндө Анын алдында сыйынып жүргөн көп жылдар өткөндөн кийин, Теңирдин периштеси ага асмандан: «Мен мына», – деп кыйкырды.
4 Ал: «Тур, үйүңдөн жана жашынган жериңден чык, адам уулдарына көрүн, аларга кайсы жол менен барышы керектигин жана Кудайдын жолуна түшүү үчүн эмне кылышы керектигин үйрөт», – деди.
5 Энох Теңирдин сөзү боюнча ордунан туруп, үйүнөн, өз үйүнөн жана жашынган бөлмөсүнөн чыгып, адам уулдарына барып, аларга Теңирдин жолдорун үйрөттү. Ошол учурда адам уулдарын чогултуп, аларга Теңирдин насаатын үйрөттү.
6 Анан ал муну адам уулдары жашаган бардык жерлерде жарыялоону буйрук кылды: «Теңирдин жолдорун жана жакшы иштерди билгиси келген адам кайда? Ал Энохко келсин».
7 Ошондо бардык адам уулдары анын жанына чогулушту, анткени бул нерсени каалагандардын баары Энохко барышты. Энох Теңирдин сөзү боюнча адам уулдарына падышачылык кылды. Алар келип, ага таазим кылып, анын сөзүн угушту.
8 Кудайдын Руху Энохко түштү. Ал бардык элине Кудайдын акылмандыгын жана Анын жолдорун үйрөттү. Адам уулдары Энохтун өмүрүнүн акырына чейин Теңирге кызмат кылып, анын акылмандыгын угушту.
9 Адамзаттын бардык падышалары, биринчиси да, акыркысы да, төрөлөрү жана соттору менен бирге Энохко келип, анын акылмандыгы жөнүндө угуп, ага таазим кылышты, ошондой эле Энохтон өздөрүнө падышачылык кылууну талап кылышты, ал макул болду.
10 Алар бардыгы болуп жүз отуз падыша жана төрө чогулуп, Энохту өздөрүнө падыша кылышты, алардын баары анын бийлиги астында жана буйругу астында болушту.
11 Энох аларга акылмандыкка, билимге жана Теңирдин жолдоруна үйрөтүп, алардын арасында тынчтык орнотту, Энохтун өмүрү өткөнчө жер жүзүндө тынчтык өкүм сүрдү.
12 Энох эки жүз кырк үч жыл бою адам баласына падышачылык кылып, бүт элине адилеттүүлүк жана чындык менен мамиле кылып, аларды Теңирдин жолу менен алып жүрдү.
13 Энохтун, Метушалахтын, Элишаанын жана Элимелектин үч уулунун санжырасы мындай: алардын Милка менен Нахма аттуу карындаштары бар эле. Метушалах сексен жети жыл жашап, андан Лемек төрөлдү.
14 Лемектин өмүрүнүн элүү алтынчы жылында, Адам тогуз жүз отуз жашында каза болуп, эки уулу Энох менен Метушалах аны Кудай айткан үңкүргө падышалардын мүрзөсүнө коюлгандай, чоң салтанат менен коюшту.
15 Ал жерде бардык адамдар Адамды жоктоп катуу кайгырып, боздоп ыйлашты, ошондуктан бул бүгүнкү күнгө чейин адамдар арасында салтка айланган.
16 Адам ата Кудай-Теңир айткандай, билим дарагынан жегендиктен өлдү; өзү да, андан кийинки балдары да.
17 Адам өлгөн жылы, Энохтун падышачылыгынын эки жүз кырк үчүнчү жылы, Энох Теңирге кызмат кылуу үчүн адам уулдарынан бөлүнүп, башында эле жашыруун болууну чечти.
18 Энох ошондой кылды, бирок алардан толугу менен жашынган жок, үч күн бою адам уулдарынан алыс болуп, анан бир күнгө аларга барды.
19 Ал өзүнүн бөлмөсүндө үч күн бою Кудай-Теңирине сыйынып, Аны даңазалады. Ал барып, кулдарына көрүнгөн күнү аларга Теңирдин жолдорун үйрөттү, ал болсо алар Андан Теңир жөнүндө сурагандардын баарын айтып берди.
20 Ал көп жылдар бою ушундай жол менен жүрдү, андан кийин алты күн жашынып, жети күндүн биринде өз элине көрүндү; андан кийин айына бир жолу, андан кийин жылына бир жолу, бардык падышалар, төрөлөр

жана адам уулдары аны издеп, Энохтун жүзүн кайрадан көргүсү келип, анын сөзүн уккусу келгенге чейин; бирок алар бара алышкан жок, анткени бардык адам уулдары Энохтон абдан коркуп, анын жүзүндөгү Кудайга окшогон коркунучтан улам ага жакындагандан коркушту; ошондуктан эч ким ага карай алган жок, анткени ал жазаланып, өлүп калышы мүмкүн деп коркушту.
21 Ошондо бардык падышалар менен төрөлөр адам уулдарын чогултуп, Энохко келүүнү чечишти. Алар Энох алардын арасына чыкканда баары аны менен сүйлөшөбүз деп ойлошту. Ошентип, алар ошондой кылышты.
22 Бир күнү Энох чыгып, баары чогулуп, анын жанына келишти. Энох аларга Теңирдин сөздөрүн айтып, акылмандык менен билимди үйрөттү. Алар анын алдында таазим кылып: «Падыша жашасын! Падыша жашасын!» – дешти.
23 Бир нече убакыт өткөндөн кийин, падышалар, төрөлөр жана адам уулдары Энох менен сүйлөшүп, аларга Кудайдын жолдорун үйрөтүп жатканда, Теңирдин периштеси асмандан Энохту чакырып, аны асманга алып чыгып, жердеги адам уулдарына падышачылык кылгандай эле, Кудайдын уулдарына да падышачылык кылууну каалады.
24 Ошол учурда Энох муну укканда барып, жер жүзүндөгү бардык элди чогултуп, аларга акылмандык менен билимди үйрөтүп, Кудайдын көрсөтмөлөрүн берип: «Мен асманга көтөрүлүшүм керек болчу, ошондуктан кайсы күнү бараарымды билбейм», – деди.
25 Ошондуктан мен сага акылмандык менен билимди үйрөтөм, кетип кала электе жер бетинде кантип жашашың керектигин көрсөтөм; Ал ошондой кылды.
26 Ал аларга акылмандык менен билимди үйрөттү, насаат айтты, ашкереледи, аларга жер үстүндө аткара турган мыйзамдар менен өкүмдөрдү берди, алардын арасында тынчтык орнотту, аларга түбөлүк өмүрдү үйрөттү. Алар менен бир топ убакыт жашап, булардын баарын үйрөттү.
27 Ошол учурда адам уулдары Энох менен бирге болушкан. Энох алар менен сүйлөшүп жатканда, алар баштарын көтөрүштү. Асмандан чоң аттын келбети түшүп келди, ат абада каалгып жүрдү.
28 Алар көргөндөрүн Энохко айтып беришти, ошондо Энох аларга: «Бул ат менин айымдан жерге түштү. Мен силерден кете турган убак келди, эми силер мени көрбөйсүңөр», – деди.
29 Ошол учурда ат түшүп, Энохтун алдына келди, Энох менен бирге жүргөн бардык адамдар аны көрүштү.
30 Анан Энох кайрадан мындай деп жарыялоону буйрук кылды: «Кудай-Теңиринин жолдорун билгиси келген адам кайда? Ал бизден алынып кете электе, бүгүн Энохко келсин».
31 Ошол күнү бардык адам уулдары чогулуп, Энохко келишти; жер жүзүндөгү бардык падышалар, алардын төрөлөрү жана кеңешчилери менен бирге ошол күнү аны менен болушту; Энох адам уулдарына акылмандык менен билимди үйрөтүп, аларга кудайлык насааттарды берди; ал аларга өмүр бою Теңирге кызмат кылууну жана Анын жолу менен жүрүүнү буйрук кылды, ошондой эле алардын ортосунда тынчтык орнотту.
32 Ошондон кийин ал ордунан туруп, атка минди; ал жөнөдү, бардык адам уулдары, сегиз жүз миңге жакын адам, анын артынан жөнөштү; алар аны менен бир күндүк жол жүрүштү.
33 Экинчи күнү ал аларга: «Үйүңөргө, чатырларыңарга кайткыла, эмнеге барасыңар? Балким, өлүп калышыңар мүмкүн», – деди. Алардын айрымдары аны таштап кетишти, калгандары аны менен алты күндүк жол жүрүштү. Энох аларга күн сайын: «Өлүп калбашыңар үчүн чатырларыңарга кайткыла», – деп айтчу, бирок алар кайткысы келген жок, ошондуктан аны менен кошо кетишти.
34 Алтынчы күнү айрымдар калып, ага жабышып: «Биз сени менен бирге сен бара турган жерге барабыз. Теңир тирүү, бизди өлүм гана ажыратат», – дешти.
35 Алар аны менен барууну абдан каалашкандыктан, ал алар менен сүйлөшпөй калды. Алар анын артынан ээрчип, артка кайтышкан жок.
36 Падышалар кайтып келишкенде, Энох менен кошо кеткендердин санын билүү үчүн элди санап чыгышты; жетинчи күнү Энох оттуу аттар жана майдан арабалары менен куюн менен асманга көтөрүлдү.
37 Сегизинчи күнү Энох менен болгон бардык падышалар, Энох асманга көтөрүлүп кеткен жерден аны менен болгон адамдардын санын алып келүү үчүн, киши жиберишти.
38 Ошол падышалардын баары ал жерге барып, жердин карды, кардын үстүндө чоң кар таштары бар экенин көрүштү. Бири экинчисине: «Жүргүлө, карды тешип көрөлү. Балким, Энох менен калган адамдар өлүп, кардын астында калышкандыр», – дешти. Алар аны издеп, таба алышкан жок, анткени ал асманга көтөрүлүп кеткен экен.

4-БӨЛҮМ

1 Энох жер бетинде үч жүз алтымыш беш жыл жашады.
2 Энох асманга көтөрүлгөндө, жер жүзүндөгү бардык падышалар ордунан туруп, анын уулу Метушалды алып келип, атасынын ордуна падыша кылып майлашты.
3 Метушал атасы Энох үйрөткөндөй, Кудайдын алдында адил иш кылды. Ал өмүр бою адам уулдарына акылмандыкка, билимге жана Кудайдан коркууга үйрөттү, ошондой эле жакшы жолдон оңго да, солго да бурулган жок.
4 Бирок Метушалдын акыркы күндөрүндө адам уулдары Теңирден баш тартып, жерди бузушкан, бири-бирин талап-тоношкон, Кудайга каршы чыгышкан, күнөөгө батышкан, өз жолдорун бузушкан, Метушалдын үнүн уккусу келген эмес, ага каршы чыгышкан.
5 Теңир аларга абдан каарданып, ошол күндөрү үрөндү жок кыла берди, ошондуктан жер бетинде эгин эгилген жок, оруп-жыюу болгон жок.
6 Алар азык-түлүк алуу үчүн жер сээп жатышканда, өздөрү сеппеген тикенектер менен отоо чөптөр өсүп чыкты.

7 Бирок адам уулдары дагы эле жаман жолдорунан кайтышкан жок, Кудайдын көз алдында жамандык кылууга колдорун сунуп, жаман жолдору менен Теңирди каардантты. Теңир абдан каарданып, адамды жаратканына өкүндү.
8 Ал аларды жок кылып, жок кылууну ойлоду, жана ал ошондой кылды.
9 Ошол күндөрү Метушалдын уулу Лемек жүз алтымыш жашка чыкканда, Адамдын уулу Шет каза болду.
10 Шет бардыгы болуп тогуз жүз он эки жыл жашап, көз жумду.
11 Лемек жүз сексен жашта эле, ал өзүнүн таякеси Энохтун уулу Элишаанын кызы Ашмуаны аялдыкка алган. Ал боюна бүткөн.
12 Ошол учурда адам уулдары жер сээп, бир аз түшүм алышты, бирок адам уулдары жаман жолдорунан кайтышкан жок, кылмыш кылып, Кудайга каршы чыгышты.
13 Ламектин аялы кош бойлуу болуп, жыл жаңырганда, ошол учурда уул төрөп берди.
14 Метушал ага Нух деген ат койду. Ал: «Анын убагында жер бети тынч, чириген жок», – деди. Ал эми атасы Ламек ага Менахем деген ат койду. Ал: «Бул бизди Кудай каргаган жердеги азаптуу эмгегибизде жана биздин иштерибизде сооротот», – деди.
15 Бала чоңоюп, эмчектен чыгарылды. Ал атасы Метушалдын жолу менен жүрдү, ал кемчиликсиз жана Кудайдын алдында адилеттүү болду.
16 Ошол күндөрү бардык адам уулдары Теңирдин жолунан чыгып, жер бетинде уул-кыздар көбөйүп, бири-бирине жаман иштерин үйрөтүп, Теңирге каршы күнөө кыла беришти.
17 Ар бир адам өзүнө кудай жасап, ар бир адам өз жакынын жана тууганын талап-тоноп, жерди бузушкан, жер жүзү зордук-зомбулукка толуп кеткен.
18 Алардын соттору менен башкаруучулары адамдардын кыздарына барып, өз каалоолору боюнча аялдарын күйөөлөрүнөн күч менен тартып алышкан, ал эми ошол күндөрү адам уулдары Теңирди каардантуу үчүн жер жүзүндөгү малдардан, талаа жаныбарларынан жана асман канаттууларынан алып, бир түрдөгү жаныбарларды экинчиси менен аралаштырууну үйрөтүшкөн; ошондо Кудай бүт жер жүзүн көрүп, ал бузулган, анткени жер жүзүндөгү бардык тирүү жандыктар, бардык адамдар жана бардык жаныбарлар бузулган.
19 Анан Теңир мындай деди: «Мен Өзүм жараткан адамдарды жер бетинен жок кылам, адамдан асмандагы канаттууларга чейин, мал менен талаадагы жаныбарлар менен кошо жок кылам, анткени Мен аларды жаратканыма өкүнөм».
20 Теңирдин жолу менен жүргөндөрдүн баары ошол күндөрү өлүшкөн, Теңир адам баласына айткан алааматын каптата электе эле, анткени бул Теңирден болчу, анткени алар Теңирдин адам баласы жөнүндө айткан алааматын көрүшпөшү үчүн болгон.
21 Нух Теңирдин алдында ырайым тапты, ошондуктан Теңир аны жана анын балдарын бүт жер бетине тукум өстүрүү үчүн тандап алды.

5-БӨЛҮМ

1 Нухтун өмүрүнүн сексен төртүнчү жылында Шеттин уулу Энох тогуз жүз беш жашында көз жумду.
2 Нухтун өмүрүнүн жүз жетимиш тогузунчу жылында Эноштун уулу Кайнан көз жумду. Кайнан бардыгы болуп тогуз жүз он жыл жашап көз жумду.
3 Нухтун өмүрүнүн эки жүз отуз төртүнчү жылында Кейнандын уулу Махалалел көз жумду. Махалалел сегиз жүз токсон беш жашка чыгып көз жумду.
4 Махалалелдин уулу Жарет ошол күндөрү, Нухтун үч жүз отуз алтынчы жылында көз жумду, Жарет бардыгы болуп тогуз жүз алтымыш эки жыл жашап көз жумду.
5 Теңирдин жолун жолдогондордун баары ошол күндөрү, Кудайдын жер бетине түшүрөм деп айткан алааматын көрө электе эле өлүшкөн.
6 Көп жылдар өткөндөн кийин, Нухтун өмүрүнүн төрт жүз сексенинчи жылында, Теңирдин жолун жолдогондордун баары адам баласынын арасынан жок болуп, Метушалах гана калганда, Кудай Нух менен Метушалахка мындай деди:
7 Адам уулдарына мындай деп айткыла: Теңир мындай дейт: "Жаман жолдоруңардан кайткыла, иштериңерди таштагыла, ошондо Теңир силерге айтам деп айткан алааматынан өкүнөт, ал ишке ашпайт".
8 Анткени Теңир мындай дейт: «Мына, Мен силерге жүз жыйырма жылдык мөөнөт берем; эгер силер Мага кайрылып, жаман жолдоруңарды таштасаңар, анда Мен силерге айткан жамандыктан баш тартам, ал болбойт, – дейт Теңир.
9 Нух менен Метушалах адам уулдарына күн сайын Теңирдин бардык сөздөрүн айтып, тынымсыз айтып жатышты.
10 Бирок адам уулдары аларды уккусу келген жок, алардын сөздөрүнө кулак төшөшкөн жок, алар тоң моюн болушту.
11 Теңир аларга жүз жыйырма жыл мөөнөт берип, мындай деди: «Эгер алар кайтып келишсе, анда Кудай жерди кыйратпаш үчүн жамандыктан өкүнөт».
12 Ошол күндөрү Лемек уулу Нух: «Кудай жерди кыйратат, анда мен эмнеге балалуу болом?» – деп, балалуу болуу үчүн аял алган эмес.
13 Нух адил адам болгон, ал өз муунунун ичинде кемчиликсиз болгон, ошондуктан Теңир аны жер бетине анын тукумунан тукум өстүрүү үчүн тандап алган.
14 Ошондо Теңир Нухка мындай деди: «Аял алып, балалуу бол, анткени бул муундан сенин Менин алдымда адил экениңди көрдүм».
15 Сен жердин ортосунда тукум өстүрүп, балдарыңды көбөйтөсүң; Нух барып, аял алды. Ал Энохтун кызы Нааманы тандап алды, ал беш жүз сексен жашта эле.
16 Нух Нааманы аялдыкка алганда төрт жүз токсон сегиз жашта эле.
17 Наама боюна бүтүп, уул төрөдү. Ал атын Жапет койду: «Кудай мени жер бетинде көбөйттү». Ал дагы боюна бүтүп, уул төрөдү. Наама атын Шем койду: «Кудай мени жер бетинде тукум өстүрүү үчүн калтырды».
18 Наама Шемди төрөгөндө, Нух беш жүз эки жашта эле. Балдар чоңоюп, Метушал менен Нух аталары

үйрөткөн нерселердин баарын аткарып, Теңирдин жолу менен жүрүштү.
19 Нухтун атасы Лемек ошол күндөрү каза болду, бирок ал атасынын жолун бүт жүрөгү менен жолдогон жок. Ал Нухтун өмүрүнүн 195-жылында көз жумду.
20 Лемек жети жүз жетимиш жыл жашап, көз жумду.
21 Теңирди билген бардык адамдар ошол жылы Теңир аларга алаамат каптаганга чейин өлүшкөн, анткени Теңир алардын өлүмүн каалаган, анткени Кудай алардын бир туугандарына жана туугандарына жибере турган алааматты көрүшкөн эмес, анткени Ал алдын ала айткан.
22 Ошол убакта Теңир Нух менен Метушалага мындай деди: «Тургула, ошол күндөрү силерге айткан сөздөрдүн баарын адам уулдарына жарыялагыла, балким, алар жаман жолдорунан кайтышат, ошондо Мен алааматтан өкүнүп, аны алып келбейм».
23 Нух менен Метушалах ордунан туруп, Кудайдын алар жөнүндө айткандарынын баарын адам уулдарына айтып беришти.
24 Бирок адам уулдары алардын айткандарынын баарын уккусу келген жок, кулак төшөшкөн жок.
25 Ошондон кийин Теңир Нухка мындай деди: «Менин алдымда ар бир жандыктын күнү бүттү, алардын жаман иштери үчүн, мына, Мен жерди жок кылам».
26 Сен өзүңө гофер жыгачын алып, бир жерге бар да, чоң кеме жасап, ошол жерге кой.
27 Аны ушинтип жаса: узундугу үч жүз чыканак, туурасы элүү чыканак, бийиктиги отуз чыканак.
28 Анан өзүңө капталынан эшик жасап, үстүнкү бетин бир чыканак бийиктикке чейин бүтүрүп, ичи-тышын чайыр менен капта.
29 Мына, Мен жер бетине топон суу каптатам, ошондо бардык тирүү жандыктар жок болот, асман астындагы жер бетиндегинин баары жок болот.
30 Анан сен үй-бүлөң менен барып, тирүү жандыктардын баарынан экиден, эркек-ургаачысынан чогултуп, кемеге алып кел, ошондо алардан жер бетине үрөн чыгарасың.
31 Жана бардык жаныбарлар жеген азыктын баарын чогулт, ошондо өзүңө да, аларга да азык болот.
32 Уулдарыңа эркек кыздарынан үч кыз тандап ал, алар сенин уулдарыңа аял болсун.
33 Нух ордунан туруп, Кудай буйрук кылган жерде кеме курду. Нух Кудай буйрук кылгандай кылды.
34 Нух беш жүз токсон беш жашында кеме кура баштады, ал кемени беш жылда, Теңир буйругандай, курду.
35 Ошондо Нух, Теңир Нухка буйрук кылгандай, уулдарына Метушалдын уулу Элиакимдин үч кызын аялдыкка алды.
36 Ошол убакта Энохтун уулу Метушал тогуз жүз алтымыш жашында көз жумду.

6-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда, Метушал өлгөндөн кийин, Теңир Нухка мындай деди: «Үй-бүлөң менен кемеге кир, Мен сага жер жүзүндөгү бардык жаныбарларды, талаа жаныбарларын жана асман канаттууларын чогултам, алар келип, кемени курчап алышат».
2 Анан сен барып, кеменин эшигинин жанына отур, ошондо бардык жаныбарлар, айбандар жана канаттуулар чогулуп, сенин алдыңда турушат. Алардын арасынан келип, сенин алдыңда чөгөлөгөндөрдү алып, уулдарыңдын колуна бер, алар аларды кемеге алып барышат, ал эми сенин алдыңда тургандардын баарын таштап кетесиң.
3 Теңир муну эртеси күнү кылды, ошондо жаныбарлар, айбандар жана канаттуулар көп болуп келип, кемени курчап алышты.
4 Нух барып, кеменин эшигинин жанына отурду. Ал кемеге алдында чөккөндөрдүн баарын киргизди, алдында тургандардын баарын жер бетинде калтырды.
5 Ошондо ургаачы арстан эки баласын, эркек жана ургаачысын алып келди. Үчөө Нухтун алдында чөк түшүштү. Эки улак ургаачы арстанга каршы туруп, аны сабап, качырышты. Ал кетип калды, алар өз жерлерине кайтып, Нухтун алдында жерге чөк түшүштү.
6 Ургаачы арстан качып барып, арстандардын ордуна турду.
7 Нух муну көрүп, абдан таң калды да, ордунан туруп, эки күчүктөрдү кемеге киргизди.
8 Нух кемеге жер бетиндеги бардык тирүү жандыктарды киргизди, ошондуктан Нух кемеге киргизгендерден башка эч ким калган жок.
9 Нух кемеге экиден кирди, ал эми Кудай буйругандай, таза жаныбарлардан жана таза канаттуулардан жети жуп алып келди.
10 Бардык жаныбарлар, айбандар жана канаттуулар дагы эле ошол жерде болчу. Алар кемени тегеректеп алышкан, жамгыр жети күндөн кийин гана жааган.
11 Ошол күнү Теңир бүт жер жүзүн солкулдатты, күн караңгылап, дүйнөнүн пайдубалы катуу көтөрүлдү, бүт жер катуу солкулдады, чагылган чартылдап, күн күркүрөп, жер бетиндеги бардык булактар мурда тургундарга белгисиз болгондуктан жарылып кетти; Кудай бул улуу ишти адам уулдарын коркутуп, жер бетинде мындан ары жамандык болбошу үчүн жасады.
12 Бирок адам уулдары дагы эле өздөрүнүн жаман жолдорунан кайткысы келген жок, ошондуктан алар ошол учурда Теңирдин каарын күчөтүштү, атүгүл жүрөктөрүн мунун баарына бурушкан жок.
13 Нухтун өмүрүнүн алты жүз жылында, жети күндөн кийин, жер бетин топон суу каптады.
14 Түпсүздүктүн бардык булактары ачылды, асман терезелери ачылды, жерге кырк күн, кырк түн жамгыр жаады.
15 Нух, анын үй-бүлөсү жана аны менен кошо жүргөн бардык тирүү жандыктар топон суу каптагандыктан, кемеге киришти, ошондо Теңир анын артынан жаап койду.
16 Жер бетинде калган бардык адамдар жамгырдан улам кыйынчылыктардан алсырап калышты, анткени суулар жер бетине күчөп, жаныбарлар менен айбандар кеменин айланасында дагы эле жүрүшкөн.
17 Ошондо адам уулдары, жети жүз миңге жакын эркек-аял, чогулуп, Нухтун кемесине келишти.
18 Алар Нухка: «Кемеге түшүшүбүз үчүн эшикти ач, анан эмнеге өлөбүз?» – деп кыйкырышты.
19 Нух кемеден катуу үн менен аларга мындай деп жооп берди: «Силер баарыңар Теңирге каршы чыгып,

Ал жок деп айткан жоксуңарбы? Ошондуктан Теңир силерди жер бетинен жок кылуу үчүн ушул кырсыкты силерге жиберди.
20 Мен силерге жүз жыйырма жыл мурун айткан нерсе ушул эмес беле? Силер Теңирдин үнүн уккуңар келген жок, эми жер бетинде жашагыңар келеби?
21 Алар Нухка: «Биз Теңирге кайтып барууга даярбыз, өлбөй тирүү калышыбыз үчүн гана эшикти ач», – дешти.
22 Нух аларга мындай деп жооп берди: «Мына, силер жаныңардын азабын көрүп, Теңирге кайрылгыңар келип жатат; Теңир силерге белгиленген мөөнөт катары берген жүз жыйырма жылдын ичинде эмне үчүн кайрылган жоксуңар?»
23 Бирок силер азыр келип, жаныңардагы кайгыдан улам мага ушуну айтып жатасыңар. Теңир силерди укпайт, бүгүн силерге кулак салбайт, ошондуктан силер тилектериңерди ишке ашырбайсыңар.
24 Адам уулдары жамгырдан улам кемеге кирүү үчүн жакын келишти, анткени алар жамгырдын астында калышкан жок.
25 Ошондо Теңир кеменин айланасында турган бардык жаныбарларды жана айбандарды жиберди. Айбандар аларды басып алып, ал жерден кууп чыгышты, ар ким өз жолу менен кетти, алар кайрадан жер бетине чачырап кетишти.
26 Жер бетине жамгыр дагы эле жаап жаткан. Ал кырк күн, кырк түн жаап, суу жер бетин каптап, жер бетиндеги жана суудагы бардык тирүү жандыктар: адамдар, жаныбарлар, айбандар, сойлоп жүрүүчүлөр жана асмандагы канаттуулар кырылып калды. Нух жана аны менен бирге кемеде болгондор гана калды.
27 Суу күчөп, жер бетин каптап, көбөйдү. Кеме көтөрүлдү, ал жерден көтөрүлдү.
28 Кеме суунун үстүндө калкып жүрдү. Ал сууга ыргытылды, ошондо ичиндеги бардык тирүү жандыктар казандагы шорподой айланып калышты.
29 Кемедеги тирүү жандыктардын баарын катуу коркунуч басты, кеме талкаланып кете жаздады.
30 Кемедеги бардык тирүү жандыктар коркуп кетишти, арстандар арылдап, өгүздөр мөөрөп, карышкырлар улуду, кемедеги ар бир тирүү жандык өз тилинде сүйлөп, боздоп жатты, алардын үнү алыска жетти. Нух менен анын уулдары кыйынчылыктарынан улам боздоп ыйлашты; алар өлүм дарбазасына жеткенине абдан коркушту.
31 Нух Теңирге сыйынып, ага жалбарды, ал мындай деди: «Оо, Теңир, бизге жардам бер, анткени бизди курчап алган бул кырсыкты көтөрүүгө күчүбүз жетпейт, анткени бизди суу толкундары курчап алды, бизди коркунучтуу агымдары коркутту, өлүмдүн тузагы алдыбызда келди; бизге жооп бер, Теңир, бизге жооп бер, бизге жүзүңдү жарык кыл, бизге ырайым кыл, бизди куткар жана куткар».
32 Теңир Нухтун үнүн укту, Теңир аны эстеди.
33 Жер бетине шамал согуп, суулар токтоп, кеме токтоп калды.
34 Түпсүздүктүн булактары менен асман терезелери жабылып, асмандан жааган жамгыр басылды.
35 Ошол күндөрү суу тартылып, кеме Арарат тоолорунун үстүнө токтоду.
36 Нух кеменин терезелерин ачты, Нух ошол учурда дагы эле Теңирге жалынып: «Оо, Теңир, жерди, асманды жана андагылардын баарын жараткансың, жаныбызды бул туткундан жана бизди камап койгон түрмөдөн чыгар, анткени мен үшкүрүнүп чарчадым», – деди.
37 Теңир Нухтун үнүн угуп, ага мындай деди: «Бир жыл толук болгондо, сен ошол жерден чыгасың».
38 Нух кемеде жашаганга чейин бир жыл өткөндөн кийин, жер бетиндеги суулар соолуп, Нух кеменин үстүнкү капкагын ачып салды.
39 Ошол учурда, экинчи айдын жыйырма жетинчи күнү, жер кургак болчу, бирок Нух, анын уулдары жана аны менен бирге болгондор Теңир аларга айтканга чейин кемеден чыгышкан жок.
40 Теңир аларга чыгып кетүүнү буйруган күн келди, ошондо баары келишим сандыгынан чыгышты.
41 Алар барып, ар кимиси өз жолуна, өз жерине кайтышты. Нух жана анын уулдары Кудай айткан жерде жашап, өмүр бою Теңирге кызмат кылышты. Теңир Нух менен анын уулдарына кемеден чыкканда батасын берди.
42 Анан аларга: «Укумдап-тукумдагыла, бүт жер жүзүн толтургула, күчтөнгүлө, жер бетинде көбөйгүлө, көбөйгүлө», – деди.

7-БӨЛҮМ

1 Нухтун уулдарынын аттары: Жапет, Хам жана Шем; топон суудан кийин алардан балдар төрөлдү, анткени алар топон сууга чейин аял алышкан.
2 Жапеттин уулдары булар: Гомер, Магок, Мадай, Жабан, Тубал, Мешех жана Тирас. Бул жети уулу болгон.
3 Гомердин уулдары: Аскиназ, Репат жана Тегарма.
4 Магоктун уулдары Элиханаф менен Лубал болгон.
5 Мадайдын уулдары: Ахон, Зило, Хазони жана Лот.
6 Жабандын уулдары: Элиша, Таршыш, Киттим жана Дудоним.
7 Тубалдын уулдары: Арипи, Кесед жана Таари.
8 Мешехтин уулдары: Дедон, Зарон жана Шебашни.
9 Тирастын уулдары: Бениб, Гера, Лупирион жана Гилак; булар Жапеттин өз уруулары боюнча уулдары, ошол кезде алардын саны төрт жүз алтымыш киши болгон.
10 Хамдын уулдары булар: Куш, Митсраим, Пут жана Канаан – төрт уулу. Куштун уулдары: Себа, Хабила, Сапта, Раама жана Сатеха, ал эми Рааманын уулдары: Шеба менен Дедан.
11 Митсарайымдын уулдары: Лут, Аном, Патрос, Хаслот жана Хаптор.
12 Путтун уулдары: Гебул, Хадан, Бена жана Адан.
13 Канаандын уулдары: Сидон, Хет, Амори, Гергаши, Хиви, Арки, Сени, Ароди, Зимоди жана Камоти.
14 Булар – үй-бүлөлөрү боюнча Хамдын уулдары, ошол кезде алардын саны жети жүз отуздай болгон.
15 Шемдин уулдары булар: Эйлам, Ашур, Арпакшат, Лут жана Арам – беш уулу, ал эми Эйламдын уулдары: Шушан, Махул жана Хармон.
16 Ашардын уулдары: Мирус менен Мокил, ал эми Арпахшаттын уулдары: Шелах, Анар жана Ашкол.

17 Луттун уулдары: Петор менен Бизаон, ал эми Рамдын уулдары: Ус, Хул, Гетер жана Маш.
18 Булар – өз уруусу боюнча Шемдин уулдары, ошол кезде алардын саны үч жүзгө жакын болгон.
19 Шемдин урпактары мындай: Шемден Арпакшат, Арпакшаттан Шелах төрөлгөн, Шелахтан Эбер төрөлгөн. Эберден эки бала төрөлгөн, биринин аты Пелек болгон, анткени анын убагында адамдар бөлүнгөн, акыркы күндөрү жер бөлүнгөн.
20 Экинчисинин аты Йоктан болчу, башкача айтканда, анын убагында адам уулдарынын өмүрү барган сайын азайып бараткан.
21 Булар Жоктандын уулдары: Алмодат, Шелаф, Хазармобет, Жерах, Хадуром, Озел, Дикла, Обал, Абымайыл, Шеба, Опир, Хабила жана Жобап; булардын баары Жоктандын уулдары.
22 Анын бир тууганы Пелектен Йен, Йенден Серук, Серуктан Нахор, Нахордон Терах төрөлгөн. Терах отуз сегиз жашка чыкканда, андан Харан менен Нахор төрөлгөн.
23 Ошол күндөрү Нухтун уулу Хамдын уулу Куш карыганда аял алып, уул төрөдү. Ага Нимрот деген ат коюшту. «Ошол учурда адам уулдары кайрадан Кудайга каршы чыгып, күнөө кыла башташты. Бала чоңойду. Атасы аны абдан жакшы көрдү, анткени ал анын карыганда көргөн уулу болчу».
24 Адам менен анын аялы бакчадан чыкканда, Кудай аларга териден жасалган кийимдерди Кушка беришти.
25 Адам менен анын аялы өлгөндөн кийин, кийимдер Жареттин уулу Энохко берилген, ал эми Энох Кудайдын алдына көтөрүлгөндө, ал аларды уулу Метушалага берген.
26 Метушал өлгөндө, Нух аларды кемеге алып кирди. Алар ал кемеден чыкканга чейин аны менен болушту.
27 Алар сыртка чыгып баратканда, Хам атасы Нухтун кийимдерин уурдап алды. Ал аларды алып, бир туугандарынан жашырып койду.
28 Хам тун уулу Кушту төрөгөндө, ага кийимдерди жашыруун берди. Алар Куш менен көп күн чогуу болушту.
29 Куш аларды уулдары менен бир туугандарынан жашырып койду. Куш Нимродду төрөгөндө, ага болгон сүйүүсүнөн улам ошол кийимдерди берди. Нимрод чоңоюп, жыйырма жашка чыкканда ошол кийимдерди кийди.
30 Нимрод кийим кийгенде күчтөндү, Кудай ага күч-кубат берди, ал жер жүзүндөгү күчтүү мергенчи болду, ооба, ал талаадагы күчтүү мергенчи болду, ал жаныбарларга аңчылык кылып, курмандык чалынуучу жайларды куруп, аларга Теңирдин алдында курмандык чалды.
31 Нимрод күчтөнүп, бир туугандарынын арасынан чыгып, айланасындагы бардык душмандарга каршы бир туугандары менен салгылашты.
32 Теңир анын бир туугандарынын бардык душмандарын анын колуна салып берди, Кудай аны согуштарында мезгил-мезгили менен жеңишке жеткирип турду, ал жер үстүндө падышачылык кылды.
33 Ошондуктан ошол күндөрү бир киши согушка даярдаган жоокерлерин алып чыгып: «Кудай жер жүзүндөгү күчтүү мергенчи Нимродго кандай кылса, бир туугандарына каршы салгылашууларда жеңишке жеткен болсо, аларды душмандарынын колунан куткаргандай эле, Кудай бизге да күч берип, бүгүн бизди куткарсын», – деп айтчу.
34 Нимрод кырк жашка чыкканда, анын бир туугандары менен Жапеттин уулдарынын ортосунда согуш болуп, алар душмандарынын колунда калышкан.
35 Ошол учурда Нимрот чыгып, Куштун бардык уулдарын жана алардын үй-бүлөлөрүн, төрт жүз алтымыштай кишини чогултту. Ал достору менен тааныштарынын арасынан сексендей кишини жалдап, аларга акысын берди. Алар менен кошо согушка жөнөдү. Жолдо баратканда, Нимрот өзү менен кошо барган элдин жүрөгүн бекемдеди.
36 Ал аларга: «Коркпогула, үрөйүңөр учпасын, анткени бардык душмандарыбыз колубузга салынып берилет, аларга каалаганыңарды кылгыла», – деди.
37 Баргандардын жалпы саны беш жүзгө жакын эле. Алар душмандары менен салгылашып, аларды талкалап, багындырып алышкан. Нимрот алардын ордуна туруктуу аскер башчыларын койгон.
38 Ал алардын балдарынын бир нечесин күрөөгө алды. Алардын баары Нимрот менен анын бир туугандарына кул болуп калышты. Нимрот жана аны менен кошо келгендердин баары үйлөрүнө кайтышты.
39 Нимрод душмандарын жеңип, согуштан кубаныч менен кайтып келгенде, бардык бир туугандары жана аны мурда тааныгандар аны падыша кылуу үчүн чогулуп, башына падышалык таажы кийгизишти.
40 Ал падышалардын салтына ылайык, өзүнүн карамагындагыларды жана элин, төрөлөрдү, сотторду жана башкаруучуларды дайындады.
41 Ал Нахордун уулу Терахты өзүнүн аскер башчысы кылып койду, аны бардык төрөлөрүнөн жогору көтөрдү.
42 Ал айланасындагы бардык душмандарын жеңгенден кийин, жүрөгү каалагандай бийлик жүргүзүп жатканда, кеңешчилери менен бирге өзүнүн сарайы үчүн шаар курууну кеңеш кылды, алар ошентишти.
43 Алар чыгыштын тушунда чоң өрөөн таап, ага чоң жана кенен шаар курушту. Нимрот өзү курган шаарды Шинар деп атады, анткени Теңир душмандарын катуу солкулдатып, аларды жок кылган эле.
44 Нимрод Шинарда жашап, коопсуз падышачылык кылды. Ал душмандары менен согушуп, аларды багындырды. Ал бардык салгылашууларында ийгиликке жетишип, падышачылыгы абдан күч алды.
45 Бардык элдер, тилдер анын даңкын угуп, ага чогулушту, жерге чейин ийилип таазим кылышты, ага курмандык чалышты. Ал алардын мырзасы жана падышасы болуп, баары аны менен Шинар шаарында жашашты. Нимрод жер жүзүндө Нухтун бардык уулдарына падышачылык кылды, алардын баары анын бийлиги астында жана кеңеши астында болушту.
46 Бүт жер жүзү бир тилде сүйлөп, биримдикте сүйлөп жүрдү, бирок Нимрот Теңирдин жолу менен жүргөн жок. Ал топон суудан ошол күнгө чейин өзүнөн мурункулардын баарынан да жаман болгон.
47 Ал жыгачтан жана таштан кудайларды жасап, аларга табынып, Теңирге каршы чыгып, бардык кулдарына жана жер жүзүндөгү элдерге Анын жаман

жолдорун үйрөттү; анын уулу Мардон атасынан да жаман болчу.
48 Нимроттун уулу Мардондун иштери жөнүндө уккандардын баары: «Мыйзамсыздан жамандык чыгат», – деп айтышчу, ошондуктан бүткүл жер жүзүндө «Мыйзамсыздан жамандык чыгат» деген макал тараган. Бул макал ошол күндөн бүгүнкү күнгө чейин адамдардын оозунда айтылып келген.
49 Ошол күндөрү Нимроттун аскер башчысы Нахордун уулу Терах падышанын жана анын кол алдындагылардын көз алдында абдан улуу болгон. Падыша менен төрөлөр аны жакшы көрүп, абдан жогору көтөрүшкөн.
50 Терах Корнебонун кызы Амтело аттуу аял алган. Ошол күндөрү Терахтын аялы кош бойлуу болуп, ага уул төрөп берген.
51 Терах жетимиш жашында төрөлгөн. Терах төрөлгөн уулуна Ыбрам деген ат койгон, анткени ошол кезде падыша аны чоңойтуп, жанындагы бардык төрөлөрүнөн жогору койгон.

8-БӨЛҮМ

1 Ыбрам төрөлгөн түнү Терахтын бардык кулдары, Нимроттун бардык акылмандары жана анын сыйкырчылары Терахтын үйүнө келип, ичип-жешти, ошол түнү аны менен бирге көңүл ачышты.
2 Ошол түнү бардык акылмандар менен сыйкырчылар Терахтын үйүнөн чыгып, жылдыздарды көрүү үчүн асманды караштı. Ошондо чыгыштан бир чоң жылдыз келип, асманды аралап учуп келип, асмандын төрт тарабынан төрт жылдызды жутуп алды.
3 Падышанын бардык акылмандары жана анын сыйкырчылары бул көрүнүшкө таң калышты, акылмандар бул нерсени түшүнүштү жана анын маанисин билишти.
4 Алар бири-бирине: «Бул бүгүн түнү Терахтан төрөлгөн баланын белгиси. Ал чоңоёт, көбөйөт, көбөйөт, бүт жер жүзүн өзү жана анын тукуму түбөлүккө ээлейт, ал жана анын тукуму улуу падышаларды өлтүрүп, алардын жерлерин мурастайт», – дешти.
5 Ошол түнү акылмандар менен сыйкырчылар үйлөрүнө кетишти. Эртең менен акылмандар менен сыйкырчылардын баары эртең менен эрте туруп, белгиленген үйгө чогулушту.
6 Алар бири-бирине: «Көрдүңүзбү, кечээ түнү көргөн көрүнүш падышадан жашыруун, ага ал белгисиз», – дешти.
7 Эгерде бул окуя акыркы күндөрү падышага белгилүү болсо, ал бизге: “Эмне үчүн бул ишти менден жашырдыңар, ошондо баарыбыз өлөбүз; ошондуктан, эми барып, көргөн көрүнүшүбүздү жана анын маанисин падышага айтып берели, ошондо биз ачык айтабыз”, – дейт.
8 Алар ошондой кылышты, баары падышага барып, жерге чейин ийилип таазим кылышты да: «Падыша жашасын, падыша жашасын!» – деп айтышты.
9 Биз сенин кошуунуңдун төрөсү Нахордун уулу Терахтын уулдуу болгонун уктук. Биз кечээ түнү анын үйүнө барып, ошол түнү аны менен чогуу тамактанып, ичип-жеп, көңүл ачтык.
10 Кулдарыңыз Терахтын үйүнөн чыгып, ар бирибиздин үйлөрүбүзгө түнөп калганда, биз асманды карадык. Ошондо чыгыштан чоң жылдыз келе жатканын көрдүк. Ал жылдыз асмандын төрт тарабынан төрт чоң жылдызды жутуп алды.
11 Кулдарыңыз биз көргөн көрүнүшкө таң калып, абдан коркуп кетишти. Биз бул көрүнүш жөнүндө чечим чыгарып, акылмандыгыбыз менен анын туура чечмеленишин билдик: бул нерсе Терахтан төрөлгөн балага тиешелүү. Ал чоңоюп, абдан көбөйүп, күч алып, жер жүзүндөгү бардык падышаларды өлтүрүп, алардын бардык жерлерин өзү жана тукуму түбөлүккө ээлейт.
12 Эми биздин мырзабыз жана падышабыз, биз бул бала жөнүндө көргөн нерселерибизди сизге чындап айтып бердик.
13 Эгерде падыша бул баланын баасын атасына берүүнү туура көрсө, анда ал чоңоюп, өлкөдө көбөйө электе, бизге каршы жамандыгы күчөп, биз да, балдарыбыз да анын жамандыгынан өлүп кала электе, биз аны өлтүрөбүз».
14 Падыша алардын сөздөрүн угуп, аларга макул болду. Ал киши жиберип, Терахты чакыртты. Терах падышанын алдына келди.
15 Падыша Терахка: «Мага кечээ түнү сенин уулдуу болгонуңду айтышты, ал төрөлгөндө асманда ушундай көрүнүш болду», – деди.
16 Ошондуктан, баланы мага бергиле, анын жамандыгы бизге каршы чыга электе өлтүрөлү. Мен анын баасына үйүңөрдү, күмүш менен алтынга толгонду, сага берем.
17 Терах падышага мындай деп жооп берди: «Мырзам жана падышам, мен сенин сөздөрүңдү уктум, кулуң падышасынын каалаганынын баарын аткарат».
18 Бирок мырзам жана падышам, мен сизге кечээ түнү эмне болгонун айтып берейин, падыша кулуна кандай кеңеш берерин көрөйүн, анан падышанын айткандары боюнча жооп берейин. Падыша: «Айта бер»,— деди.
19 Терах падышага мындай деди: «Мореддин уулу Айон кечээ түнү мага келип:
20 Падыша сага берген чоң жана кооз атты мага бер, мен сага анын баасына күмүш менен алтын, саман менен жем берем. Мен ага: «Падыша сенин сөздөрүңдү көргөнгө чейин күтө тур, падыша эмне десе, ошону кылам», – дедим.
21 Эми мырзам жана падышам, мен сага бул нерсени билдирдим, падышам өз кулуна бере турган кеңешти мен аткарам.
22 Падыша Терахтын сөздөрүн угуп, ачууланып, аны акылсыз деп эсептеди.
23 Падыша Терахка мындай деп жооп берди: «Сен ушунчалык акылсыз, түркөй же түшүнүгү аз адамсыңбы? Бул ишти кылып, сулуу атыңды күмүш менен алтынга, же саман менен жемге бергидейсиңби?»
24 Сенин күмүшүң менен алтының жетишсиз болуп, ушуну кылгың келип жатабы? Анткени сен атыңды багууга саман менен жем таба албайсың. Мен сага берген, бүт жер жүзүндө андай жакшы атты бергидей,

күмүшүң менен алтының, саман менен жемиңдин эмне кереги бар?
25 Падыша сөзүн токтоткондо, Терах падышага мындай деп жооп берди: «Падыша кулуна мындай деди;
26 Оо, падышам, сенден суранам, мага: "Уулуңду бер, биз аны өлтүрөлү, мен сага анын баасына күмүш менен алтын берем", - деп айтканың эмнеси? Уулум өлгөндөн кийин күмүш менен алтынды эмне кылам? Менин мурасымды ким алат? Анда мен өлгөндө күмүш менен алтын аны берген падышама кайтып келет", - деп айткансың.
27 Падыша Терахтын сөздөрүн жана анын падыша жөнүндөгү үлгү-насаат аңгемесин укканда, абдан капа болуп, бул нерсеге капа болуп, ичинен каарданды.
28 Терах падышанын өзүнө каарданып жатканын көрүп, ага мындай деп жооп берди: «Менин бардык нерсем падышанын колунда. Падыша кулуна эмне кылгысы келсе, ошону кылсын. Ооба, менин уулум да падышанын колунда, ал жана анын өзүнөн улуу эки бир тууганы эч кандай пайда көрүшпөйт».
29 Падыша Терахка: «Жок, мен сенин кичүү уулыңды акчага сатып алам», – деди.
30 Терах падышага мындай деп жооп берди: «Мырзам жана падышам, сизден суранам, кулуңузга сиздин алдыңызда бир сөз айтууга уруксат бериңиз, падыша өз кулунун сөзүн уксун». Терах: «Падышам мага үч күн убакыт берсин, мен бул маселени өз ичимден карап чыгып, үй-бүлөм менен падышамдын сөздөрү боюнча кеңешейин», – деди. Ал падышаны буга макул болууга катуу көндүрдү.
31 Падыша Терахтын айтканын угуп, ага үч күн убакыт берди. Терах падышанын жанынан кетип, үй-бүлөсүнө келип, падышанын бардык сөздөрүн айтып берди. Эл абдан коркуп кетти.
32 Үчүнчү күнү падыша Терахка: «Мен сага айткандай, уулуңду мага акчага жөнөт. Эгер антпесең, үйүңдөгүнүн баарын өлтүрүп, бир да итиңди калтырбайм», – деп айттырды.
33 Терах шашылыш түрдө (бул ишти падыша шашылыш түрдө бүтүргөндүктөн), ошол күнү күнү төрөп берген кулдарынын биринен бала алды. Терах баланы падышага алып келип, анын баасын алды.
34 Бул иште Теңир Терах менен болду, анткени Нимрод Ыбрамды өлтүрбөшү үчүн, падыша баланы Терахтан алып, башын жерге чаап жиберди, анткени ал бул Ыбрам деп ойлогон; жана бул андан ошол күндөн бери жашырылып келген жана падыша муну унутуп койгон, анткени Ыбрамдын өлүмүнө жол бербөө Кудайдын эрки болчу.
35 Терах уулу Ыбрамды, анын энеси жана эмчек энеси менен кошо жашыруун алып, үңкүргө жашырып, аларга ай сайын тамак-аш жеткирип турду.
36 Теңир үңкүрдө Ыбрам менен болду, ал чоңоюп, Ыбрам үңкүрдө он жыл болду. Падыша жана анын төрөлөрү, төлгөчүлөрү жана акылмандары падыша Ыбрамды өлтүрдү деп ойлошту.

9-БӨЛҮМ

1 Ошол күндөрү Ыбрамдын улуу агасы Терахтын уулу Харан аял алган.
2 Харан аны алгандан кийин отуз тогуз жашта эле. Харандын аялы боюна бүтүп, уул төрөдү. Ал анын атын Лот койду.
3 Ал дагы боюна бүтүп, кыз төрөдү. Анын атын Милка койду. Анан дагы боюна бүтүп, кыз төрөдү. Анын атын Сарай койду.
4 Харан кырк эки жашында Сарай төрөлгөн, ал Ыбрамдын өмүрүнүн онунчу жылында эле; ошол күндөрү Ыбрам, анын энеси жана эмчек энеси үңкүрдөн чыгышты, анткени падыша жана анын кол алдындагылар Ыбрамдын окуясын унутуп коюшкан эле.
5 Ыбрам үңкүрдөн чыккандан кийин, Нух менен анын уулу Шемге барды. Ал Теңирдин насаатын жана жолдорун үйрөнүү үчүн алар менен калды. Ыбрамдын кайда экенин эч ким билген жок, ошондуктан Ыбрам Нух менен анын уулу Шемге көп убакыт кызмат кылды.
6 Ыбрам Нухтун үйүндө отуз тогуз жыл болду, Ыбрам үч жашынан тартып Теңирди билди жана Нух менен анын уулу Шем үйрөткөндөй, өлгөнгө чейин Теңирдин жолу менен жүрдү; ошол күндөрү жер жүзүндөгү бардык уулдары Теңирге каршы чыгып, Ага каршы чыгып, башка кудайларга кызмат кылышты, жер жүзүндө аларды жараткан Теңирди унутушту; жер жүзүндө жашагандар ошол учурда ар бири өздөрүнө кудай кылып алышты, жыгачтан жана таштан жасалган, сүйлөй да, уга да албаган, куткара да албаган кудайлар, адам уулдары аларга кызмат кылып, алардын кудайлары болуп калышты.
7 Падыша, анын бардык кызматчылары, ошондой эле Терах жана анын бүт үй-бүлөсү жыгачтан жана таштан жасалган кудайларга кызмат кылгандардын биринчилери болушту.
8 Терахтын жыгачтан жана таштан жасалган он эки чоң кудайы бар болчу, алар жылдын он эки айына жараша ар бири үчүн ай сайын кызмат кылчу, ал эми Терах ар бир ай сайын өзүнүн кудайларына нан курмандыгын жана суусундук курмандыгын алып келчү; Терах дайыма ушундай кылчу.
9 Ал муундун баары Теңирдин көз алдында жаман адамдар болгондуктан, ар бир адамды өзүнө кудай кылып алышкан, бирок өздөрүн жараткан Теңирди таштап кетишкен.
10 Ошол күндөрү жер жүзүндө Теңирди билген бир да адам жок болчу (анткени ар ким өз Кудайына кызмат кылышчу), Нух менен анын үй-бүлөсүнөн башка, ал эми анын кеңешине кул болгондордун баары ошол күндөрү Теңирди билишчү.
11 Ошол күндөрү Терахтын уулу Ыбрам Нухтун үйүндө чоңоюп жаткан, бирок муну эч ким билген эмес, Теңир аны менен болгон.
12 Теңир Ыбрамга түшүнүктүү жүрөк берди, ал ошол муундун бардык иштери текке экенин, алардын бардык кудайлары текке кетип, эч кандай пайда алып келбей турганын билди.
13 Ыбрам жерге тийип турган күндү көрүп, өзүнө: «Жерге тийип турган бул күн – Кудай, мен Ага кызмат кылам», – деди.

14 Ыбрам ошол күнү күнгө кызмат кылып, ага сыйынды. Кеч киргенде, адаттагыдай эле күн батып кетти. Ыбрам ичинен: «Бул Кудай болушу мүмкүн эмеспи?» – деп ойлоду.
15 Ыбрам ичинен: «Асман менен жерди ким жараткан? Жер бетин ким жараткан? Ал кайда?» – деп сурай берди.
16 Түн караңгылап, ал батышка, түндүккө, түштүккө жана чыгышка көз чаптырды. Ошондо күндүн жер бетинен жок болуп, күн караңгылап калганын көрдү.
17 Ыбрам алдындагы жылдыздарды жана айды көрүп: «Бул, чындыгында, бүт жер жүзүн жана адамды жараткан Кудай, мына, анын кулдары анын айланасында кудайлар», – деди. Ыбрам айга кызмат кылып, ошол түнү бою ага сыйынды.
18 Эртең менен жарык киргенде, күн адаттагыдай эле жерге тийип турду. Ыбрам Кудай-Теңир жер бетинде жараткан нерселердин баарын көрдү.
19 Ошондо Ыбрам өзүнө: «Булар жерди жана бардык адамдарды жараткан кудайлар эмес, булар Кудайдын кулдары», – деди. Ыбрам Нухтун үйүндө жашап, ал жерде Теңирди жана анын жолдорун билген. Ал өмүрүнүн акырына чейин Теңирге кызмат кылды, ал эми ошол муундун баары Теңирди унутуп, жыгачтан жана таштан жасалган башка кудайларга кызмат кылып, өмүрүнүн акырына чейин козголоң чыгарышты.
20 Нимрот падыша коопсуз падышачылык кылды, бүт жер жүзү анын колунда болду, бүт жер жүзү бир тилде сүйлөп, биримдикте болду.
21 Нимроттун бардык төрөлөрү жана анын аттуу-баштуу адамдары: Пут, Митсарим, Куш жана Канаан уруулары өз үй-бүлөлөрү менен кеңешип, бири-бирине: «Келгиле, өзүбүзгө шаар куруп, анын ичине бекем мунара куралы, анын чокусу асманга тийип турсун. Ошондо биз бүт дүйнөгө падышачылык кылалы, душмандарыбыздын жамандыгы бизден токтосун, биз аларга күчтүү падышачылык кылалы, алардын согуштарынан улам жер жүзүнө чачырап кетпейли», – дешти.
22 Алар падышанын алдына барып, бул сөздөрдү падышага айтышты, падыша бул иште алар менен макул болуп, ошондой кылды.
23 Бардык уруулар чогулуп, алты жүз миңге жакын адам шаар менен мунара куруу үчүн кең жер издеп жөнөштү. Алар бүт жер жүзүн карап чыгышты, бирок Шинар жеринин чыгышындагы бир дагы өрөөнгө окшогон жер тапкан жок, эки күндүк жол жүрүштү, анан ал жакка барып, ошол жерде жашап калышты.
24 Алар курууну пландаган шаар менен мунараны куруу үчүн кыш куюп, от жагып башташты.
25 Мунара куруу алар үчүн кылмыш жана күнөө болгондуктан, алар аны кура башташты. Алар асмандагы Кудай-Теңирге каршы куруп жатканда, жүрөктөрүндө Ага каршы согушуп, асманга көтөрүлүүнү ойлошту.
26 Ошондо бул элдин баары жана бардык уруулар үчкө бөлүнүштү: биринчиси: «Асманга чыгып, ага каршы согушабыз», – деди; экинчиси: «Асманга чыгып, ал жерге өз кудайларыбызды коюп, аларга кызмат кылабыз», – деди; ал эми үчүнчүсү: «Асманга чыгып, аны жаа жана найза менен чабабыз», – деди. Кудай алардын бардык иштерин жана бардык жаман ойлорун билип, алар куруп жаткан шаарды жана мунараны көрдү.
27 Алар куруп жатканда, өздөрүнө чоң шаар жана абдан бийик жана бекем мунара курушту; анын бийиктигинен улам курулушчулар ага чыкканда ылай менен кыштарды ал жакка жеткиришкен жок, бирок жогору көтөрүлгөндөр бир жыл толук болгонго чейин, андан кийин алар курулушчуларга кайрылып, аларга ылай менен кыш беришти; бул күн сайын ушундай кылынчу.
28 Мына, булар күн бою көтөрүлүп, башкалары түшүп жатышты; эгерде алардын колунан кыш түшүп, сынып калса, баары ыйлашчу, эгерде бир адам кулап өлүп калса, алардын бири да ага карачу эмес.
29 Теңир алардын оюн билип, алар курулуш иштерин жүргүзүп жатканда, асманга жебелерди ыргытышты. Жебелердин баары канга толуп, аларга түштү. Аларды көргөндө бири-бирине: «Биз асмандагылардын баарын өлтүрдүк», – дешти.
30 Анткени бул Теңирден болду, аларды адаштырып, жер бетинен жок кылуу үчүн.
31 Алар мунара менен шаарды куруп, көп күндөр, жылдар өткөнгө чейин күн сайын ушундай кылышты.
32 Кудай Анын алдында турган жетимиш периштеге, жанындагыларга: «Түшүп, алардын тилин чаташтырып алалы, ошондо бир да адам кошунасынын тилин түшүнбөйт», – деди. Алар да аларга ошентишти.
33 Ошол күндөн тартып, ар ким өз коңшусунун тилин унутуп, бир тилде сүйлөй албай калышты. Куруучу кошунасынын колунан буйрутма бербеген акиташ же ташты алганда, куруучу аны ыргытып, кошунасына чачып жиберчү, ошондо ал өлүп калчу.
34 Алар көп күн бою ушундай кылышты, ошондуктан алардын көбүн ушундай жол менен өлтүрүштү.
35 Теңир ал жердеги үч топту кырып, аларды иштерине жана ойлоруна жараша жазалады: «Асманга чыгып, кудайларыбызга кызмат кылабыз» дегендер маймылдар менен пилдердей болуп калышты; ал эми «Асманды жебелер менен чабабыз» дегендерди Теңир өлтүрдү, бир адамды кошунасынын колу менен өлтүрдү; ал эми «Асманга чыгып, ага каршы согушабыз» дегендердин үчүнчү тобун Теңир жер жүзүнө чачыратып жиберди.
36 Алардын арасында калгандары болсо, башына келе жаткан алааматты билип, түшүнгөндөн кийин, имаратты таштап, бүт жер жүзүнө тарап кетишти.
37 Алар шаар менен мунара курууну токтотушту, ошондуктан ал жерди Бабыл деп аташты, анткени Теңир ошол жерде бүт жер жүзүнүн тилин аралаштырды; ал Шинар жеринин чыгышында болчу.
38 Адам уулдары курган мунарага келсек, жер оозун ачып, анын үчтөн бир бөлүгүн жутуп алды, асмандан от түшүп, дагы үчтөн бир бөлүгүн күйгүздү, калган үчтөн бир бөлүгү бүгүнкү күнгө чейин сакталып калган, ал асманда турган бөлүгүнөн, айланасы үч күндүк жолду түзөт.
39 Ал мунарада адам уулдарынын көбү өлдү, сансыз эл.

10-БӨЛҮМ

1 Ошол күндөрү Эбердин уулу Пелек Терахтын уулу Ыбрамдын кырк сегизинчи жылында көз жумду. Пелектин өмүрү эки жүз отуз тогуз жыл болду.
2 Теңир мунарадагы күнөөлөрү үчүн адам уулдарын чачыратып жибергенде, алар көп бөлүктөргө бөлүнүп кетишти, жана бардык адам уулдары жердин төрт бурчуна чачырап кетишти.
3 Бардык уруулар өз тилине, жерине же шаарына бөлүндү.
4 Адам уулдары өз урууларына, Теңир аларды чачыратып жиберген бардык жерлерге көптөгөн шаарларды курушту.
5 Алардын айрымдары кийинчерээк жок кылынган жерлерге шаарларды куруп, ал шаарларды өздөрүнүн аттары менен, же балдарынын аттары менен, же ошол өзгөчө окуялардын аттары менен аташкан.
6 Нухтун уулу Жапеттин уулдары барып, чачырап кеткен жерлерине шаарларды куруп, бардык шаарларын өз аттары менен аташты. Жапеттин уулдары жер бетинде көптөгөн топторго жана тилдерге бөлүнүп кетишти.
7 Жапеттин уулдары булар: Гомер, Магок, Медай, Жабан, Тубал, Мешех жана Тирас. Булар өз уруулары боюнча Жапеттин уулдары.
8 Гомердин уулдары, шаарлары боюнча, Франц жеринде, Сена дарыясынын боюнда, Франц жеринде жашаган франктар болгон.
9 Репаттын уулдары – Бартония жеринде, Леда дарыясынын боюнда жашаган Бартония уруусу. Ал дарыя өзүнүн сууларын Гихон деген улуу деңизге, башкача айтканда, океанга, куят.
10 Тугарманын уулдары он уруудан турат, алардын аттары: Бузар, Парзунак, Балгар, Эликанум, Рагбиб, Тарки, Бид, Зебук, Онгал жана Тилмаз; булардын баары түндүктө жайгашып, өздөрүнө шаарларды курушкан.
11 Алар шаарларын өздөрүнүн аттары менен аташкан, алар ушул күнгө чейин Хитла жана Италак дарыяларынын боюнда жашашат.
12 Ал эми Анголинин, Балгардын жана Парзунактын уруулары Дубнейдин улуу дарыясынын боюнда жашашат; алардын шаарларынын аттары да өздөрүнүн аттары менен берилген.
13 Жаван уулдары – Макдония жеринде жашаган жавандар, Медайаре уулдары – Курсон жеринде жашаган орелумдар, ал эми Тубал уулдары – Пашия дарыясынын боюндагы Тускана жеринде жашагандар.
14 Мешехтин уулдары: Шибашни, ал эми Тирастын уулдары: Рушаш, Кушни жана Онголис; булардын баары барып, өздөрүнө шаарларды курушкан; бул шаарлар Кура дарыясынын боюндагы Жабус деңизинин жээгинде жайгашкан, ал Траган дарыясына куюлат.
15 Элиша уулдары – алманимдер, алар да барып, өздөрүнө шаарларды курушкан; бул шаарлар Аюб менен Шибатмо тоолорунун ортосунда жайгашкан; алардын арасында Аюб менен Шибатмо тоолорунун тушунда жашаган Лумбарди эли болгон, алар Италия жерин басып алып, бүгүнкү күнгө чейин ошол жерде жашашкан.
16 Киттимдин уулдары – Тибрей дарыясынын жанындагы Канопия өрөөнүндө жашаган ромдор.
17 Дудонимдин уулдары – Бордна жериндеги Гихон деңизинин жээгиндеги шаарларда жашагандар.
18 Булар Жапеттин уулдарынын шаарлары жана тилдери боюнча уруулары, алар мунарадан кийин чачырап кетишкен, шаарларын өздөрүнүн аттары жана көрүнүштөрү менен аташкан; булар алардын мунарадан кийин ошол күндөрү курган бардык шаарларынын урууларынын аттары.
19 Хамдын уулдары: Куш, Митсрайим, Пут жана Канаан, алардын уруулары жана шаарлары.
20 Булардын баары барып, өздөрүнө ылайыктуу жерлерди таап, шаарларды куруп, шаарларын ата-бабаларынын аттары менен Куш, Митсарим, Пут жана Канаан деп аташты.
21 Мисирдин уулдары: луддуктар, анамимдер, лехабимдер, наптухимдер, патрусимдер, каслухимдер жана каптуримдер, бул жети уруу.
22 Булардын баары Мисирдин Шихор дарыясынын боюнда жашашат, өздөрүнө шаарларды куруп, аларды өз аттары менен аташат.
23 Патрос менен Каслохтун уулдары бири-бири менен кыз алышып, алардан пелиштилер, азаттар, герARIMдер, гиттер жана экронимдер тараган. Алар өздөрүнө шаарларды куруп, шаарларын ата-бабаларынын аттары менен аташкан.
24 Канаан уулдары да өздөрүнө шаарларды куруп, шаарларын өздөрүнүн аттары менен аташты, он бир шаар жана сансыз башка шаарлар.
25 Хам уруусунан төрт киши түздүктөгү жерге барды, алардын аттары: Содом, Гоморра, Адма жана Зебоим.
26 Бул адамдар түздүктө өздөрүнө төрт шаар куруп, шаарларынын аттарын өз аттары менен коюшту.
27 Алар, алардын балдары жана аларга тиешелүү болгондордун баары ошол шаарларда жашашты. Алар укумдап-тукумдап, абдан көбөйүп, тынчтыкта жашашты.
28 Канаандын уулу Хивинин небереси, Хурдун уулу Сеир Паран тоосунун тушундагы өрөөнгө барып, ал жерге шаар куруп, жети уулу жана үй-бүлөсү менен ошол жерде жашап калды. Ал курган шаарды өзүнүн аты менен Сеир деп атады: ал бүгүнкү күнгө чейин Сеир жери.
29 Булар – мунарадан кийинки жерлерине чачырап кеткен Хам уулдарынын уруулары, тилдери жана шаарлары.
30 Нухтун уулу Шемдин уулдарынын, Эбердин бардык уулдарынын атасы, айрымдары да барып, өздөрү чачырап кеткен жерлерге шаарларды куруп, шаарларын өздөрүнүн аттары менен аташты.
31 Шемдин уулдары: Эйлам, Ашур, Арпакшат, Лут жана Рам. Алар өздөрүнө шаарларды куруп, бардык шаарларынын аттарын өздөрүнүн аттары менен коюшкан.
32 Ошол учурда Шемдин уулу Ашур балдары жана үй-бүлөсү менен абдан көп адам менен жолго чыкты. Алар алыскы бир жерге барышты. Алар барган жердеги абдан кенен өрөөнгө туш болушту. Алар өздөрүнө төрт шаар куруп, аларды өздөрүнүн аттары жана окуялары менен аташты.

33 Ашур уулдары курган шаарлардын аттары: Ниневи, Ресен, Калах жана Рехоботер; Ашур уулдары бүгүнкү күнгө чейин ошол жерде жашашат.
34 Арам уулдары да барып, өздөрүнө шаар куруп, ал шаарды улуу агасынын атынан Ус деп атап, ошол жерде жашашат; ал жер бүгүнкү күнгө чейин Устун жери.
35 Мунара курулгандан кийинки экинчи жылы Ашур тукумунан чыккан Бела аттуу бир киши Ниневия жеринен үй-бүлөсү менен кайсы жерде жашаса, ошол жерде жашап калышты. Алар Содомдун тушундагы түздүктөгү шаарлардын тушуна чейин келип, ошол жерде жашап калышты.
36 Ал киши ордунан туруп, ал жерге кичинекей шаар куруп, аны өзүнүн атынан Бела деп атады; ал бүгүнкү күнгө чейин Соар жери.
37 Булар – мунарадан кийин жер бетине чачырап кеткен Шемдин уулдарынын тили жана шаарлары боюнча тараган уруулары.
38 Андан кийин Нухтун уулдарынын ар бир падышалыгы, шаары жана үй-бүлөсү өздөрүнө көптөгөн шаарларды курушту.
39 Алар өздөрүнүн буйруктары менен жөнгө салынышы үчүн, бардык шаарларында өкмөттөрдү орнотушту; Нухтун уулдарынын бардык үй-бүлөлөрү түбөлүккө ошондой кылышты.

11-БӨЛҮМ

1 Куштун уулу Нимрот Шинар жеринде дагы эле жашап турган. Ал ал жерге падышачылык кылып, ошол жерде жашап, Шинар жерине шаарларды курган.
2 Ал курган төрт шаардын аттары мындай, жана ал аларды мунара курулуп жатканда болгон окуялардан улам атаган.
3 Ал биринчисин Бабыл деп атап: «Теңир ошол жерде бүт жер жүзүндөгү тилди аралаштырды», – деди. Ал эми экинчисинин атын Эрех деп атады, анткени Кудай аларды ошол жерден таратып жиберди.
4 Үчүнчүсүн ал Эхед деп атады, ал жерде чоң салгылашуу болгонун айтты; ал эми төртүнчүсүн Кална деп атады, анткени анын төрөлөрү менен күчтүү жоокерлери ошол жерде кырылып, Теңирди капа кылышып, козголоң чыгарып, Ага каршы күнөө кылышкан.
5 Нимрод Шинар жерине бул шаарларды куруп, ал жерлерге өзүнүн калган элин, төрөлөрүн жана падышалыгында калган күчтүү адамдарын жайгаштырды.
6 Нимрод Бабылда жашап, ал жерде калган кол астындагыларынын үстүнөн кайрадан падышачылык кылды. Ал коопсуз падышачылык кылды. Нимроддун кол астындагылары жана төрөлөрү ага Амрафел деген ат коюшту, анткени мунарада төрөлөрү менен адамдары анын колунан өлүштү дешти.
7 Ошого карабастан, Нимрод Теңирге кайрылган жок, ал жаман иштерин улантып, адам уулдарына жамандыкты үйрөтө берди; анын уулу Мардон атасынан да жаман болуп, атасынын жийиркеничтүү иштерин көбөйтө берди.
8 Ал адам уулдарын күнөөгө батырган, ошондуктан: «Ыймансыздан жамандык чыгат», – деп айтылат.
9 Ошол учурда Хам уулдарынын үй-бүлөлөрүнүн ортосунда согуш болгон, анткени алар курган шаарларында жашап жатышкан.
10 Эйлам падышасы Кедорламер Хам уулдарынын үй-бүлөлөрүнөн бөлүнүп чыгып, алар менен согушуп, аларды багындырып алды. Ал түздүктөгү беш шаарга барып, аларга каршы согушуп, аларды багындырып алды. Алар анын колунда калышты.
11 Алар ага он эки жыл кызмат кылышты жана ага жыл сайын салык төлөп турушту.
12 Ошол убакта Серуктун уулу Нахор Терахтын уулу Ыбрамдын өмүрүнүн кырк тогузунчу жылында көз жумду.
13 Терахтын уулу Ыбрамдын өмүрүнүн элүүнчү жылында Ыбрам Нухтун үйүнөн чыгып, атасынын үйүнө барды.
14 Ыбрам Теңирди таанып-билип, анын жолу менен, көрсөтмөлөрү менен жүрдү, Кудай-Теңири аны менен болду.
15 Ошол кезде анын атасы Терах Нимрот падышанын аскер башчысы болгон жана дагы эле бөтөн кудайларга табынган.
16 Ыбрам атасынын үйүнө келип, алардын храмдарында он эки кудай турганын көрдү. Атасынын үйүндөгү ал буркандарды көрүп, Ыбрамдын ачуусу келди.
17 Ыбрам мындай деди: «Теңир тирүү, бул буркандар атамдын үйүндө калбайт, эгерде мен үч күндүн ичинде баарын талкалабасам, мени жараткан Теңир мага ошондой кылат».
18 Ошондо Ыбрам алардын жанынан кетип, ичинде каары кайнап турду. Ыбрам шашылыш түрдө бөлмөдөн атасынын сырткы короосуна чыгып, атасын короодо отурганын жана анын жанындагы бардык кулдарын көрдү. Ыбрам келип, анын алдына отурду.
19 Ыбрам атасынан: «Ата, асман менен жерди, жер бетиндеги бардык адам балдарын, сени менен мени жараткан Кудай кайда?» – деп сурады. Терах уулу Ыбрамга: «Бизди жараткандар баарыбыз менен бирге үйдө», – деп жооп берди.
20 Ыбрам атасына: «Мырзам, мага көрсөтчү», – деди. Терах Ыбрамды ички короонун бөлмөсүнө алып кирди. Ыбрам караса, бүт бөлмө жыгачтан жана таштан жасалган кудайларга, он эки чоң жана алардан сансыз аз буркандарга жык толуптур.
21 Терах уулуна мындай деди: «Мына, жер бетинде көрүп турган нерселердин баарын жараткандар, мени да, сени да, бүт адамзатты жараткандар ушулар.
22 Терах кудайларына таазим кылып, алардан алыстап кетти, уулу Ыбрам да аны менен кошо кетти.
23 Ыбрам алардан кеткенден кийин энесине барып, анын алдына отурду да, энесине: «Атам мага асман менен жерди жана бардык адам балдарын жараткандарды көрсөттү», – деди.
24 Ошондуктан тезирээк койдон бир улак алып кел да, андан даамдуу эт жаса. Мен аны атамдын кудайларына курмандыкка чалып, жейин, балким, ошентип алар мени кабыл алышат».

25 Апасы ошондой кылды. Ал улак алып келип, андан даамдуу тамак жасап, Ыбрамга алып келди. Ыбрам даамдуу тамакты энесинен алып, атасынын кудайларынын алдына алып келди. Ал аларга жеш үчүн жакын келди, бирок атасы Терах муну билген жок.
26 Ыбрам алардын арасында отурган күнү алардын үнү да, уга турган сөзү да, кыймылдай турган сөзү да жок экенин, эч кимиси колун сунуп тамак жей албаганын көрдү.
27 Ыбрам аларды шылдыңдап: «Мен жасаган даамдуу эт аларга жаккан жок, же балким, аларга аз болуп калгандыр, ошондуктан алар жегиси келген жок. Ошондуктан эртең мен мындан да жакшы жана мол жаңы даамдуу эт даярдайм, ошондо натыйжасын көрөм», – деди.
28 Эртеси күнү Ыбрам энесине даамдуу тамак жөнүндө айтты. Апасы туруп, үч жакшы улак алып келди. Ал уулу жакшы көргөн даамдуу тамактан жасап, уулу Ыбрамга берди. Атасы Терах муну билген жок.
29 Ыбрам энесинен даамдуу тамакты алып, атасынын кудайларынын алдына, ашканага алып кирди. Анан алар жешсин деп, алардын жанына келип, тамакты алардын алдына койду. Ыбрам күн бою алардын алдында отурду, балким, алар жешеттир деп ойлоду.
30 Ыбрам аларга караса, алардын үнү да, кулагы да угулбай калыптыр, эч кимиси эт жеш үчүн колун сунган жок.
31 Ошол күнү кечинде ошол үйдө Ыбрам Кудайдын Рухуна толгон эле.
32 Ал кыйкырып: «Атам менен жүрөгү текебердикке жакын, жыгачтан жана таштан жасалган, жей албаган, жыт сезе албаган, уга албаган, сүйлөй албаган, оозсуз, көрбөй турган көзсүз, укпай турган кулаксыз, сезбей турган колдорсуз, кыймылдай албаган буттарсыз бул кудайсыз муунга кайгы! Аларды жасагандар жана аларга ишенгендер ошолордой.
33 Мунун баарын көргөндө Ыбрам атасына ачууланып, колуна балта алып, кудайлардын бөлмөсүнө барып, атасынын бардык кудайларын талкалады.
34 Ал буркандарды талкалап бүткөндөн кийин, балтаны алардын алдында турган улуу кудайдын колуна берди да, сыртка чыгып кетти; атасы Терах эшиктен балтанын кагылган үнүн угуп, үйгө келди. Терах эмне болгонун билүү үчүн үйгө кирди.
35 Терах буркандар жаткан бөлмөдөн балтанын үнүн угуп, буркандарга чуркап барды. Ал сыртка чыгып бараткан Ыбрамга жолугуп калды.
36 Терах бөлмөгө кирип, бардык буркандардын кулап, талкаланганын, эң чоңунун колундагы балта сынбаганын, ал эми уулу Ыбрам жасаган даамдуу эт дагы эле алардын алдында турганын көрдү.
37 Муну көргөндө Терах абдан ачууланып, шашылыш түрдө бөлмөдөн чыгып, Ыбрамга жөнөдү.
38 Ал уулу Ыбрамды үйдө отурган жеринен таап, ага: «Сен менин кудайларыма бул эмне кылганың?» – деди.
39 Ыбрам атасы Терахка мындай деп жооп берди: «Жок, мырзам, мен алардын алдына даамдуу тамак алып келдим, анан алар жей турган эт менен жакындаганда, улуу адам колун сунганга чейин эле, баары колдорун сунуп, жей башташты».
40 Чоңу алардын кылган иштерин көрүп, аларга катуу ачууланды. Ал барып, үйдөгү балканы алып, аларга келип, баарын талкалады. Көрүп турганыңыздай, балта дагы эле колунда турат.
41 Терах муну айтканда, уулу Ыбрамга ачууланып, ачууланып: «Сен бул эмне деген жомок? Мага калп айтып жатасың», – деди.
42 Мага айтканыңдын баарын аткарууга бул кудайларда рух, жан же күч барбы? Алар жыгачтан жана таштан эмеспи? Мен аларды өзүм жасаган эмесминби? Сен болсо алардын жанындагы чоң кудай аларды урду деп калп айта аласыңбы? Сен анын колуна балта кармап, анан ал баарын урду деп айттың.
43 Ыбрам атасына мындай деп жооп берди: «Анда сен эч нерсе кыла албаган бул буркандарга кантип кызмат кыласың? Ишенген буркандарың сени куткара алабы? Аларга жалынганда, алар сенин тилеңүүңдү угабы? Алар сени душмандарыңдын колунан куткара алабы? Же алар сенин душмандарыңа каршы согушуп, сен сүйлөй да, уга да албаган жыгач менен ташка кызмат кылышың үчүн сенин душмандарыңа каршы күрөшөбү?»
44 Эми мындай иштерди кылуу сага да, сени менен байланышкан адам уулдарына да жакшы эмес; сен ушунчалык акылсызсыңбы, акылсызсыңбы же түшүнүгүң азбы, жыгач менен ташка кызмат кылып, ушундай кыласыңбы?
45 Асман менен жерди жараткан, силерди жерде жараткан Кудай-Теңирди унутуп, таш менен жыгачка табынып, жаныңарды чоң жамандыкка түртүп жатасыңарбы?
46 Байыркы убакта ата-бабаларыбыз ушул иште күнөө кылышкан эмес беле, ааламдын Кудай-Теңири аларга топон суу каптатып, бүт жер жүзүн кыйратпады беле?
47 Кантип силер муну улантып, укпаган, сүйлөй албаган, силерди эзүүдөн куткара албаган жыгачтан жана таштан жасалган кудайларга кызмат кылып, ааламдын Кудайынын каарын силерге кантип төгө аласыңар?
48 Атам, эми мындан ары мындай кылба, өзүңө да, үйүңдөгүлөргө да жамандык кылба.
49 Ыбрам шашылыш түрдө атасынын алдынан секирип, атасынын чоң бурканынын балтасын алды. Ыбрам аны сындырып, качып кетти.
50 Терах Ыбрамдын кылган иштеринин баарын көрүп, үйүнөн шашылыш чыгып, падышага барды. Ал Нимроттун алдына келип, анын алдында турду да, падышага таазим кылды. Падыша андан: «Сага эмне керек?» – деп сурады.
51 Ал мындай деди: «Мырзам, мени укчу. Элүү жыл мурун мага бала төрөлдү, ал менин кудайларыма ушундай кылды жана ушундай деди. Ошондуктан, мырзам жана падышам, аны чакыртып ал, ал сенин алдыңа келип, мыйзам боюнча соттосун, ошондо биз анын жамандыгынан кутулабыз».
52 Падыша үч кулун жөнөттү. Алар барып, Ыбрамды падышанын алдына алып келишти. Ошол күнү Нимрот менен анын бардык төрөлөрү жана кызматчылары анын алдында отурушту, Терах да алардын алдында отурду.

53 Падыша Ыбрамдан: «Атаңа жана анын кудайларына эмне кылдың?» – деп сурады. Ыбрам падышага атасына айткан сөздөрүн айтып: «Алардын үйүндөгү улуу кудай аларга сен уккан нерсени кылды», – деди.
54 Падыша Ыбрамга: «Алардын сүйлөөгө, тамактанууга жана сен айткандай кылууга күчү бар беле?» – деди. Ыбрам падышага: «Эгерде аларда бийлик жок болсо, эмнеге аларга кызмат кылып, акылсыздыгың менен адам уулдарын адаштырып жатасың?» – деп жооп берди.
55 Алар сени куткара алышат же кичине же чоң бир нерсе кыла алышат деп ойлойсуңбу, аларга кызмат кылышың үчүн? Эмне үчүн сени жараткан жана өлтүрүп, тирүү калтыруу анын колунда болгон бүткүл ааламдын Кудайын сезбейсиң?
56 0 Акылсыз, жөнөкөй жана сабатсыз падыша, сага түбөлүккө кайгы болсун.
57 Мен Сен Өз кулдарыңа туура жолду үйрөтөсүң деп ойлогом, бирок Сен андай кылган жоксуң, тескерисинче, бүт жер жүзүн Өзүңдүн күнөөлөрүң менен жана Сенин жолуң менен жүргөн элиңдин күнөөлөрү менен толтурдуң.
58 Сен ата-бабаларыбыздын байыркы күндөрү ошол жерде күнөө кылганын, түбөлүктүү Кудай алардын үстүнө топон суу каптатып, баарын жок кылганын, бүт жер жүзүн кыйратканын билбейсиңби же уккан эмессиңби? Эми сен жана сенин элиң көтөрүлүп, ааламдын Кудайы Теңирдин каарын басуу, сага жана бүт жер жүзүнө жамандык кылуу үчүн ушул ишти кыласыңарбы?
59 Эми бул жаман ишиңди ташта, жаның Анын колунда болгондой, ааламдын Кудайына кызмат кыл, ошондо сага жакшы болот.
60 Эгерде сенин жаман жүрөгүң Менин сөздөрүмдү укпай, сени жаман жолдоруңдан баш тартып, түбөлүктүү Кудайга кызмат кылбаса, анда сен, сенин элиң жана сени менен байланышкандардын баары сенин сөздөрүңдү угуп же сенин жаман жолдоруң менен жүргөндүктөн, акыркы күндөрү уят болуп өлөсүң.
61 Ыбрам падыша менен төрөлөр алдында сүйлөп бүткөндөн кийин, асманды карап: «Теңир бардык мыйзамсыздарды көрүп турат, аларды жазалайт», – деди.

12-БӨЛҮМ

1 Падыша Ыбрамдын сөздөрүн укканда, аны түрмөгө камоого буйрук берди; Ыбрам он күн түрмөдө отурду.
2 Ошол күндөр аяктагандан кийин, падыша бардык падышаларды, төрөлөрдү, ар кайсы дубандардын башкаруучуларын жана акылмандарды анын алдына келүүгө буйрук берди. Алар анын алдына отурушту, ал эми Ыбрам дагы эле камакта болчу.
3 Падыша төрөлөр менен акылмандарга мындай деди: «Терахтын уулу Ыбрам атасына эмне кылганын уктуңарбы? Ал ага ушундай кылды, мен аны алдыма алып келүүнү буйрудум, ал ушундай деди. Анын жүрөгү аны алдаган жок, менин алдымда козголгон жок, эми ал түрмөдө отурат».
4 Ошондуктан падышаны жамандаган, силер уккандын баарын айтып, кылган бул адамга кандай өкүм чыгарыларын чечип алгыла.
5 Ошондо алардын баары падышага: «Падышаны сөгүнгөн адам даракка асылышы керек, бирок ал айткандарынын баарын кылып, кудайларыбызды жек көргөндүктөн, өрттөлүп өлтүрүлүшү керек, анткени бул маселеде мыйзам ушундай», – дешти.
6 Эгер падыша муну кааласа, кызматчыларына сенин кыш мешиңе күнү-түнү от жагууну буйрук кылсын, ошондо биз бул кишини ошол жерге таштайбыз. Падыша ошондой кылды, кызматчыларына Кадимдеги падыша мешинде үч күн, үч түнгө от даярдоону буйрук кылды; падыша аларга Ыбрамды түрмөдөн алып чыгып, өрттөөгө алып чыгууну буйрук кылды.
7 Падышанын бардык кызматчылары, төрөлөр, төрөлөрү, башкаруучулары, соттору жана жердин бардык тургундары, болжол менен тогуз жүз миң адам, Ыбрамды көрүү үчүн мештин жанында турушту.
8 Бардык аялдар менен кичинекей балдар чатырларга жана мунараларга чыгып, Ыбрам менен эмне болуп жатканын көрүштү. Алардын баары алыстан чогуу турушту; ошол күнү бул окуяны көрбөгөн бир да эркек калган жок.
9 Ыбрам келгенде, падышанын сыйкырчылары менен акылмандары Ыбрамды көрүп, падышага: «Эгедер мырзабыз, бул биз билгендей, чоң жылдыз төрөлгөндө төрт жылдызды жутуп алган бала ушул экен, биз аларды падышага элүү жылдан бери жарыялап келе жатабыз», – деп кыйкырышты.
10 Мына, анын атасы да сенин буйруктарыңды бузуп, сага дагы бир баланы алып келип, сени шылдыңдады, сен аны өлтүрдүң.
11 Падыша алардын сөздөрүн укканда, абдан ачууланып, Терахты өзүнүн алдына алып келүүнү буйрук кылды.
12 Падыша: «Сыйкырчылардын эмне дегенин уктуңбу? Мага чынын айтчы, кантип кылганыңды? Эгер чынчыл болсоң, акталып чыгасың», – деди.
13 Падышанын ачуусу кайнап жатканын көргөн Терах падышага: «Мырзам жана падышам, сен чындыкты уктуң, акылмандардын айткандары туура», – деди. Падыша: «Сен кантип менин буйруктарымды бузуп, өзүң төрөбөгөн баланы мага берип, анын баасын алып койдуң?» – деди.
14 Терах падышага мындай деп жооп берди: «Ошол учурда мен уулума болгон назик сезимдеримден улам күнүмдүн уулун алып, падышага алып келдим».
15 Падыша: «Муну сага ким кеңеш берди?» – деп сурады. Айтчы мага, менден эч нерсе жашырба, ошондо өлбөйсүң.
16 Терах падышанын алдында абдан коркуп, падышага: «Мага муну улуу уулум Харан кеңеш берген, ал эми Харан ошол күндөрү Ыбрам отуз эки жашта төрөлгөн.
17 Бирок Харан атасына эч нерсе кеңеш берген жок, анткени Терах падышадан жанын куткаруу үчүн ушундай деген, анткени ал абдан коркуп кеткен; падыша Терахка: «Сага муну кеңеш кылган уулуң Харан Ыбрам менен бирге отко өрттөнүп өлөт, анткени падышанын каалоосуна каршы чыгып, бул ишти кылганы үчүн өлүм жазасына тартылсын», – деди.

18 Ошол учурда Харан Ыбрамдын жолун жолдоону каалады, бирок аны жүрөгүндө сактады.
19 Харан ичинен: «Мына, падыша Ыбрамды ушул иштери үчүн кармап алды. Эгер Ыбрам падышадан жеңсе, мен анын артынан ээрчийм, эгер падыша жеңсе, мен падышанын артынан кууп жөнөйм», – деди.
20 Терах падышага уулу Харан жөнүндө айтканда, падыша Харанды Ыбрам менен кошо кармап алууну буйрук кылды.
21 Алар экөөнү тең, Ыбрамды жана анын бир тууганы Харанды отко ыргытуу үчүн алып келишти, ал эми ал жердин бардык тургундары, падышанын кызматчылары, төрөлөрү, бардык аялдар жана балдар ошол күнү алардын үстүндө турушкан.
22 Падышанын кызматчылары Ыбрам менен анын бир тууганын алып кетишип, үстүндөгү ич кийимдеринен башкасынын баарын чечип салышты.
23 Алар колдорун жана буттарын зыгыр буласынан жасалган жиптер менен байлашты, падышанын кызматчылары аларды көтөрүп, экөөнү тең мешке ыргытышты.
24 Теңир Ыбрамды сүйдү, ага боору ооруду. Теңир түшүп, Ыбрамды оттон куткарды, ал күйгөн жок.
25 Аны байлап койгон аркандардын баары күйүп кетти, ал эми Ыбрам оттун ичинде калып, басып жүрдү.
26 Харан аны отко ыргытканда өлдү, ал күлгө айланды, анткени анын жүрөгү Теңирге толук берилген эмес эле; аны отко ыргыткандардын үстүнө оттун жалыны жайылып, алар күйүп кетишти, алардын он экиси өлдү.
27 Ыбрам үч күн, үч түн оттун ичинде жүрдү. Падышанын бардык кулдары анын оттун ичинде басып жүргөнүн көрүп, падышага келип: «Биз Ыбрамды оттун ичинде басып жүргөнүн көрдүк, анын үстүндөгү кийимдери да күйгөн жок, анын байланган жиби да күйүп кетти», – деп айтышты.
28 Падыша алардын сөздөрүн укканда, жүрөгү түшүп, аларга ишенгиси келген жок; ошондуктан ал бул ишти көрүү үчүн башка ишенимдүү төрөлөрдү жиберди, алар барып, көрүп, падышага айтып беришти; падыша туруп, барып көрдү, ал оттун ортосунда ары-бери басып жүргөн Ыбрамды жана Харандын денесинин күйүп жатканын көрдү, падыша абдан таң калды.
29 Падыша Ыбрамды оттон чыгарууну буйрук кылды, кулдары аны чыгаруу үчүн жанына келишти, бирок чыгара алышкан жок, анткени от айланасында болуп, мештен жалын аларга карай көтөрүлүп жаткан.
30 Падышанын кулдары качып жөнөштү. Падыша аларды: «Өлбөй калбашыңар үчүн, тезирээк Ыбрамды оттон алып чыккыла», – деп урушту.
31 Падышанын кулдары Ыбрамды алып чыгуу үчүн кайрадан жакын келишти. Жалын аларды каптап, беттерин күйгүзүп, сегиз киши өлдү.
32 Падыша кулдарынын отко жакындай албай турганын көрүп, күйүп кетпей турганын көрүп, Ыбрамга: «Оо, асмандагы Кудайдын кулу, оттун ичинен чыгып, менин алдыма кел», – деп кыйкырды. Ыбрам падышанын тилин алып, оттун ичинен чыгып, падышанын алдына келди.
33 Ыбрам падыша менен анын бардык кулдары сыртка чыкканда, Ыбрамдын падышанын алдына кийими менен келе жатканын көрүштү, анткени кийимдери күйгөн эмес, анын байланган жиби күйүп кеткен эле.
34 Падыша Ыбрамга: «Сен эмне үчүн отко күйгөн жоксуң?» – деди.
35 Ошондо Ыбрам падышага: «Мен таянган, бардык нерсеге кудуреттүү асман менен жердин Кудайы мени сен ыргыткан оттон куткарды», – деди.
36 Ыбрамдын бир тууганы Харан өрттөнүп, күлгө айланган. Анын сөөгүн издеп, анын өрттөнүп кеткенин көрүштү.
37 Харан сексен эки жашында Каздимдеги отто каза болду. Падыша, төрөлөр жана ал жердин тургундары Ыбрамдын оттон кутулганын көрүп, келип, Ыбрамга таазим кылышты.
38 Ыбрам аларга мындай деди: «Мага табынбагыла, силерди жараткан дүйнөнүн Кудайына табынгыла, ага кызмат кылгыла, анын жолу менен жүргүлө, анткени мени бул оттон куткарган, бардык адамдардын жанын жана рухун жараткан, адамды энесинин курсагында калыптандырган, аны дүйнөгө алып келген, Ага ишенгендерди бардык азап-кайгыдан куткарган ошол».
39 Падыша менен төрөлөр үчүн бул абдан таң калыштуу көрүндү: Ыбрам оттон куткарылып, Харан өрттөлдү; падыша Ыбрамга көп белектерди берип, падышанын үйүнөн эки башкы кызматчысын берди; биринин аты Они, экинчисинин аты Элиезер болчу.
40 Бардык падышалар, төрөлөр жана кызматчылар Ыбрамга көптөгөн күмүш, алтын жана бермет белектерин беришти. Падыша жана анын төрөлөрү аны тынчтык менен коё беришти.
41 Ыбрам падышадан тынчтык менен чыгып кетти. Падышанын көптөгөн кулдары анын артынан ээрчип, ага үч жүзгө жакын адам кошулду.
42 Ыбрам ошол күнү кайтып келип, өзү жана аны ээрчиген кишилери менен атасынын үйүнө барды. Ыбрам өмүрүнүн акырына чейин Кудай-Теңирине кызмат кылып, өз жолу менен жүрүп, анын мыйзамына карманды.
43 Ошол күндөн тартып, Ыбрам адам уулдарынын жүрөгүн Теңирге кызмат кылууга бурду.
44 Ошол учурда Нахор менен Ыбрам бир тууганы Харандын кыздарын аялдыкка алышкан; Нахордун аялы Милка, ал эми Ыбрамдын аялынын аты Сарай болгон. Ыбрамдын аялы Сара төрөбөс болгондуктан, ошол кезде балалуу болгон эмес.
45 Ыбрам оттон чыкканына эки жыл болгондо, башкача айтканда, өмүрүнүн элүү экинчи жылында, Нимрот падыша Бабылда тактыда отурган эле. Падыша уктап калып, түш көрдү. Ал өзүнүн аскерлери жана аскерлери менен падышанын мешинин тушундагы өрөөндө туруптур.
46 Ал башын көтөрүп, мештен чыгып келе жаткан Ыбрамга окшош бир кишини көрдү. Ал падышанын алдында кылычын кармап туруп, падышага кылычын көтөрүп чуркап келди. Падыша коркуп качып бара жатканда, падыша падышанын башына жумуртка ыргытты, ошондо жумуртка чоң дарыяга айланды.
47 Падыша түшүндө бардык аскерлеринин ошол дарыяга чөгүп, өлүп жатканын көрдү. Падыша алдында келе жаткан үч кишиси менен качып кетти.

48 Падыша бул кишилерди карады, алар падышалардын кийиминдей падыша кийимин кийип, падышалардын келбети менен даңкына ээ болушкан экен.
49 Алар чуркап бара жатышканда, дарыя падышанын алдындагы жумурткага айланды, жумурткадан жаш чымчык чыгып, падышанын алдына келип, анын башына учуп келип, падышанын көзүн оюп алды.
50 Падыша бул көрүнүшкө капа болуп, уйкусунан ойгонуп, жаны тынчы кетип, катуу коркунучка батты.
51 Эртең менен падыша коркуп төшөгүнөн туруп, бардык акылмандар менен сыйкырчыларды алдына келүүгө буйрук кылды, ошондо падыша аларга түшүн айтып берди.
52 Падышанын Ануки аттуу акылдуу кулу падышага мындай деп жооп берди: «Бул Ыбрам менен анын тукумунун акыркы күндөрү менин Теңириме жана падышама каршы чыга турган жамандыгынан башка эч нерсе эмес.
53 Мына, Ыбрам, анын тукуму жана анын үйүндөгү балдары менин падышам менен согушуп, падышанын бардык аскерлерин жана аскерлерин кырып жок кыла турган күн келет.
54 Ал эми өзүңө окшогон үч кишинин аман калганы жөнүндө айткандарың жер жүзүндөгү үч падыша менен согушта сени менен бирге боло турган үч падыша менен гана аман каласың дегенди билдирет.
55 Башында жумурткага айланган дарыя жана көзүңдү оюп салган чымчык жөнүндө көргөнүң, бул кийинчерээк падышаны өлтүрө турган Ыбрамдын тукумунан башка эч нерсени билдирбейт.
56 Бул менин падышамдын түшү, анын жорулушу мындай, түш чындык, кулуң сага берген жорулуш туура.
57 Эми падышам, сен билесиң, Ыбрам төрөлгөндө акылмандарың муну көргөнүнө элүү эки жыл болду. Эгер падышам Ыбрамды жерде жашоого уруксат берсе, бул менин мырзам жана падышам үчүн зыян болот, анткени Ыбрам тирүү болгон күндөрдө сен да, сенин падышачылыгың да бекемделбейт, анткени бул анын төрөлгөнүндө эле белгилүү болгон; жана эмне үчүн падышам аны өлтүрбөйт, ошондо анын жамандыгы кийин сенден алыс болот?
58 Нимрод Анукини угуп, кызматчыларынын бир нечесин жашыруун жиберип, Ыбрамды кармап, падышанын алдына алып келип, өлүм жазасына тартты.
59 Ошол учурда падыша Ыбрамга берген кулу Элиезер падышанын алдында турган, ал Ануки падышага эмне деп айтканын жана падышанын Ыбрамды өлтүрүү үчүн эмне дегенин укту.
60 Ошондо Элиезер Ыбрамга: «Тезирээк тур, жаныңды сактап кал, падышанын колунан өлбө, анткени ал сен жөнүндө түшүндө мындай көргөн, Ануки аны ушинтип жоруп берген, Ануки падышага сен жөнүндө ушинтип кеңеш берген», – деди.
61 Ыбрам Элиезердин сөзүн угуп, шашылыш түрдө Нух менен анын уулу Шемдин үйүнө качып жөнөдү. Ал ошол жерде жашынып, коопсуз жай тапты. Падышанын кулдары аны издеп Ыбрамдын үйүнө келишти, бирок аны таба алышкан жок. Алар жердин баарын кыдырып, ал табылган жок. Алар бардык тарапты кыдырып, аны менен жолугушкан жок.
62 Падышанын кулдары Ыбрамды таба албай, падышага кайтып келишти, бирок падышанын Ыбрамды таппай койгонуна ачуусу басылды, ошондуктан падыша Ыбрам жөнүндөгү бул маселени эсинен чыгарып салды.
63 Ыбрам Нухтун үйүндө бир ай жашырынып жүрдү, падыша бул ишти унутуп калганга чейин, бирок Ыбрам дагы эле падышадан коркуп жүрдү; Терах уулу Ыбрамды Нухтун үйүнө жашыруун көргөнү келди, ал эми Терах падышанын көз алдында абдан кадыр-барктуу болчу.
64 Ошондо Ыбрам атасына: «Падыша мени өлтүрүп, кара ниет кеңешчилеринин кеңеши менен атымды жер бетинен жок кылууну ойлоп жатканын билбейсиңби?» – деди.
65 Эми бул жерде кимиңер бар, бул жерде эмнеңер бар? Тургула, чогуу Канаан жерине баралы, ошондо биз анын колунан куткарылабыз, болбосо акыркы күндөрү сен да анын айынан өлүп каласыңар.
66 Сен билбейсиңби же уккан эмессиңби, Нимрод сага ушунча урмат-сый көрсөткөнүн, тескерисинче, бул жакшылыктын баарын өзүнүн пайдасы үчүн гана берип жатканын?
67 Эгер ал сага мындан да чоң жакшылык кылса, анда булар дүйнөнүн текке кеткен нерселери, анткени байлык жана байлык каар менен каар күнү пайда алып келбейт.
68 Эми менин үнүмдү уккула, Нимроттун жамандыгынан кутулуш үчүн, Канаан жерине баралы, сени жер бетинде жараткан Теңирге кызмат кылгыла, ошондо сага жакшы болот, артынан кууп жүргөн пайдасыз нерселердин баарын таштап салгыла.
69 Ыбрам сүйлөй албай калды. Нух менен анын уулу Шем Терахка: «Ыбрамдын сага айткан сөзү чындык экен»,— деп жооп беришти.
70 Терах уулу Ыбрамдын тилин алды. Терах Ыбрам эмне айтса, ошонун баарын кылды, анткени бул Теңирден болчу, падыша Ыбрамды өлтүрбөшү үчүн.

13-БӨЛҮМ

1 Терах уулу Ыбрамды, небереси Лотту, уулу Ыбрамдын аялы, келини Сараны жана үй-бүлөсүнүн бардык мүчөлөрүн алып, Ур-Кадимден Канаан жерине жөнөдү. Алар Харан жерине келгенде, ошол жерде калышты, анткени ал жер жайыт үчүн абдан жакшы жана аларды коштоп жүргөндөр үчүн кенен жер болчу.
2 Харан жеринин эли Ыбрамдын Кудайга да, адамдарга да жакшы, адилеттүү экенин, Кудайы Теңир аны менен экенин көрүштү. Харан жеринин элинин айрымдары келип, Ыбрамга кошулушту. Ал аларга Теңирдин насаатын жана жолдорун үйрөттү. Алар Ыбрам менен анын үйүндө калып, ага жабышып калышты.
3 Ыбрам ал жерде үч жыл болду, үч жылдан кийин Теңир Ыбрамга келип, мындай деди: «Мен сени Ур-Кадимден алып чыккан, бардык душмандарыңдын колунан куткарган Теңирмин.
4 Эгер сен Менин үнүмдү угуп, Менин осуяттарымды, көрсөтмөлөрүмдү жана мыйзамдарымды сактасаң, анда

Мен сенин душмандарыңды сенин алдыңда кулатам, тукумуңду асмандагы жылдыздардай көбөйтөм, колуң менен жасаган бардык иштерге батамды берем, сен эч нерседен кем болбойсуң.
5 Тур, аялыңды жана бүт мүлкүңдү алып, Канаан жерине бар, ошол жерде жаша, Мен сенин Кудайың болом, сага батамды берем. Ыбрам ордунан туруп, аялын жана бүт мүлкүн алып, Теңир айткандай, Канаан жерине жөнөдү. Ыбрам Харандан чыкканда элүү жашта эле.
6 Ыбрам Канаан жерине келип, шаардын ортосунда жашап калды. Ал чатырын ал жердин тургундары болгон Канаан уулдарынын арасына тигип, ошол жерде жашады.
7 Ыбрам Канаан жерине келгенде, Теңир ага келип: «Бул жерди Мен сага жана сенден кийинки тукумуңа түбөлүккө берем. Мен сенин тукумуңду асмандагы жылдыздардай көп кылам, сен көргөн бардык жерлерди сенин тукумуңа мураска берем», – деди.
8 Ыбрам Кудай ага сүйлөгөн жерге курмандык чалынуучу жай куруп, ошол жерде Теңирдин атын чакырды.
9 Ошол учурда, Ыбрам Канаан жеринде үч жыл жашагандан кийин, Нух ошол жылы көз жумду, Ыбрамдын өмүрүнүн элүү сегизинчи жылы эле; Нух бардыгы болуп тогуз жүз элүү жыл жашап, көз жумду.
10 Ыбрам, аялы, ага жакын келгендердин баары, ошондой эле аны менен кошо келгендердин баары, ал жердин элинен келгендер, ал эми Ыбрамдын бир тууганы Нахор, атасы Терах, Харандын уулу Лот жана алардын бардык үй-бүлөлөрү Харанда жашашкан.
11 Ыбрам Канаан жеринде жашаган бешинчи жылында Содом менен Амордун жана өрөөндөгү бардык шаарлардын тургундары Эйлам падышасы Кедорламердин бийлигине каршы чыгышты, анткени өрөөндөгү шаарлардын бардык падышалары Кедорламерге он эки жыл бою кызмат кылып, ага жыл сайын салык төлөп турушкан, бирок ошол күндөрү он үчүнчү жылы ага каршы чыгышкан.
12 Ыбрам Канаан жеринде жашаган онунчу жылында Шинар падышасы Нимрот менен Элам падышасы Кедорламердин ортосунда согуш болду. Нимрот Кедорламер менен согушуп, аны багындыруу үчүн келди.
13 Ошол учурда Кедорламер Нимроттун аскерлеринин төрөлөрүнүн бири болчу. Мунаранын жанындагылардын баары чачырап, калгандары жер бетине чачырап кеткенде, Кедорламер Эйлам жерине барып, ал жерде падышачылык кылып, өз мырзасына каршы чыкты.
14 Ошол күндөрү Нимрот түздүктөгү шаарлардын козголоң чыгарганын көрүп, текебердик жана ачууланууменен Кедорламер менен согушууга жөнөдү. Нимрот өзүнүн бардык төрөлөрүн жана кол алдындагыларын, жети жүз миңге жакын адамды чогултуп, Кедорламерге каршы чыкты. Кедорламер аны менен беш миң адам менен беттешүүгө чыкты. Алар Эйлам менен Шинардын ортосундагы Бабыл өрөөнүндө согушка даярданышты.
15 Ал жерде ошол падышалардын баары согушушту. Нимрот менен анын эли Кедорламер элинен жеңилип, Нимроттун адамдарынан алты жүз миңге жакын адам өлдү, алардын арасында падышанын уулу Мардон да өлдү.
16 Нимрод качып барып, уят жана шылдың болуп өз жерине кайтып келди. Ал көпкө чейин Кедорламерге баш ийип жүрдү. Кедорламер өз жерине кайтып келип, өзүнүн аскер башчыларын айланасындагы падышаларга, Эласар падышасы Ариохко жана Гоим падышасы Тидалга жөнөттү. Алар менен келишим түздү, баары анын буйруктарына баш ийишти.
17 Ыбрамдын Канаан жеринде жашаганына он бешинчи жыл болгондо, башкача айтканда, Ыбрамдын өмүрүнүн жетимишинчи жылы. Ошол жылы Теңир Ыбрамга көрүнүп: «Мен сени Ур-Кадимден алып чыккан Теңирмин, сага бул жерди мураска берүү үчүн», – деди.
18 Эми Менин алдымда жүр, кемчиликсиз бол, Менин осуяттарымды аткар, анткени Мен сага жана сенин тукумуңа бул жерди, Мисир дарыясынан улуу Эфрат дарыясына чейин, мураска берем.
19 Сен ата-бабаларыңдын жанына тынчтыкта жана жакшы жашта келесиң, төртүнчү муун бул жерге кайтып келип, аны түбөлүккө мураска алышат; Ыбрам курмандык чалынуучу жай куруп, өзүнө көрүнгөн Теңирдин атын чакырды, курмандык чалынуучу жайда Теңирге курмандык чалды.
20 Ошол учурда Ыбрам кайтып келип, ата-энесин, атасынын үй-бүлөсүн көргөнү Харанга жөнөдү. Ыбрам аялы жана ага тиешелүү болгондордун баары менен Харанга кайтып келди. Ыбрам Харанда беш жыл жашады.
21 Харандын элинен көптөгөн адамдар, жетимиш эки киши, Ыбрамдын артынан ээрчип жөнөштү. Ыбрам аларга Теңирдин насаатын жана Анын жолдорун үйрөттү, ал болсо аларга Теңирди таанып-билүүнү үйрөттү.
22 Ошол күндөрү Теңир Харанда Ыбрамга келип, ага мындай деди: «Мына, Мен сага жыйырма жыл мурун:
23 Өз жериңден, туулган жериңден, атаңдын үйүнөн чыгып, Мен сага жана сенин балдарыңа берүү үчүн көрсөткөн жерге бар, анткени ошол жерде Мен сага батамды берем, сенден улуу эл чыгарам, атыңды даңазалайм, сен аркылуу жер жүзүндөгү уруулар бата алышат.
24 Ошондуктан тургула, аялың, үйүңдөгүлөрдүн баары, үйүңдө төрөлгөндөрдүн баары, Харанда жараткан жандардын баары бул жерден чыгып кетишсин. Аларды бул жерден алып чыгып, Канаан жерине кайткыла.
25 Ыбрам ордунан туруп, аялы Сараны, өзүнүн бардык мал-мүлкүн, үйүндө төрөлгөн балдарынын баарын, Харанда төрөлгөн жандарын алып, Канаан жерине жөнөдү.
26 Ошентип, Ыбрам Теңирдин сөзү боюнча Канаан жерине кайтып келди. Аны менен кошо бир тууганы Харандын уулу Лот да жөнөдү. Ыбрам жетимиш беш жашында Харандан Канаан жерине кайтып келгенде, ал жерде жетимиш беш жашта эле.
27 Ал Теңирдин Ыбрамга айткан сөзү боюнча Канаан жерине келип, чатырын тигип, Мамре өрөөнүндө жашап калды. Аны менен бирге бир тууганынын уулу

Лот жана ага таандык болгон бардык нерселери бар болчу.
28 Теңир Ыбрамга кайрадан көрүнүп: «Мен бул жерди сенин тукумуңа берем», – деди. Ал ошол жерде өзүнө көрүнгөн Теңирге арнап курмандык чалынуучу жай курду, ал бүгүнкү күнгө чейин Мамре түздүгүндө турат.

14-БӨЛҮМ

1 Ошол күндөрү Шинар жеринде бир акылман адам жашаган, ал бардык акылмандыкка ээ, келбети келишкен, бирок кедей жана жакыр жашаган; анын аты Рикайон болчу, ал өзүн-өзү багууга абдан муктаж болчу.
2 Ал падышага акылмандыгын көрсөтүү үчүн Мисирге, Мисир падышасы Аномдун уулу Освириске барууну чечти; балким, ал анын көз алдында ырайым таап, аны көтөрүп, ага кам көрмөк; жана Рикайон ошондой кылды.
3 Рикайон Мисирге келгенде, ал Мисир тургундарынан падыша жөнүндө сурады, ошондо Мисир тургундары ага Мисир падышасынын салтын айтып беришти, анткени ошол кезде Мисир падышасынын салты боюнча ал өзүнүн падыша сарайынан чыгып, жылына бир гана күн сыртка чыгып, андан кийин падыша сарайына кайтып барып, ошол жерде калчу.
4 Падыша чыккан күнү өлкөдө өкүм чыгарды, доо арызы бар ар бир адам ошол күнү падышанын алдына анын өтүнүчүн алуу үчүн келди.
5 Рикайон Мисирдеги салт жөнүндө жана падышанын алдына бара албастыгын укканда, абдан кайгырып, абдан кайгырды.
6 Кечинде Рикайон сыртка чыгып, Мисирдеги мурдагы нан бышыруучу жай болгон урандыга айланган үйдү таап, түнү бою ошол жерде жаны кейип, ачкачылыктан кыйналып өткөрдү, көзүнөн уйкусу качты.
7 Рикайон падыша келгенге чейин шаарда эмне кылуу керектигин жана ал жерде кантип жашоону улантууну ойлонуп жатты.
8 Ал эртең менен туруп, ары-бери басып жүрдү. Жолдо жашылча-жемиштерди жана ар кандай үрөндөрдү сатып, тургундарга жеткирип жаткандарды жолуктурды.
9 Рикайон шаарда жашоо үчүн да ушундай кылгысы келди, бирок ал элдин салтын билчү эмес, ошондуктан алардын арасындагы сокур адамдай эле болчу.
10 Ал барып, өзүн камсыз кылуу үчүн жашылчаларды сатып алды. Эл анын айланасына чогулуп, аны шылдыңдап, андан жашылчаларын алып, эч нерсе калтырган жок.
11 Ал ал жерден кайгырып туруп, үшкүрүнүп, мурунку түнү бою жашаган наабайканага барып, экинчи түнү ошол жерде түнөдү.
12 Ошол түнү ал кайрадан ачкачылыктан кантип кутулуунун жолун ойлоп, кандай иш-аракет кылуунун жолун ойлоп тапты.
13 Ал эртең менен туруп, тапкычтык менен иш кылды. Ал барып, эл арасынан отуз күчтүү кишини жалдады, алардын курал-жарактары колдоруна түшүп, аларды мисирликтердин мүрзөсүнүн башына алып барып, ошол жерге койду.
14 Анан аларга мындай деп буйрук берди: «Падыша мындай дейт: "Күчүңөрдү топтогула, эр жүрөк болгула, эки жүз күмүш тыйын берилип, анан көмүлгөнгө чейин, бул жерге эч ким көмүлбөсүн. Ал адамдар ошол жыл бою Мисир элине Рикайондун буйругу боюнча иш кылышты".
15 Сегиз айдын ичинде Рикайон жана анын адамдары күмүш менен алтындан көп байлык чогултушту, Рикайон көп жылкыларды жана башка жаныбарларды алып, дагы көп адамдарды жалдап, аларга жылкыларды берип, алар аны менен калышты.
16 Жыл өткөндө, падыша шаарга чыкканда, Мисирдин бардык тургундары Рикайон менен анын адамдарынын иши жөнүндө сүйлөшүү үчүн чогулушту.
17 Падыша белгиленген күнү чыгып кетти, бардык мисирликтер анын алдына келип, ага мындай деп кыйкырышты:
18 Падыша түбөлүк жашасын. Шаарда кулдарыңызга эмне кылып жатасыз? Ушунча күмүш жана алтын бермейинче, өлүктү көмүүгө жол бербейсизби? Мурунку падышалардын күндөрүнөн тартып, Адам атанын күндөрүнөн бүгүнкү күнгө чейин бүткүл жер жүзүндө ушундай иш жасалды беле? Өлгөндөр белгиленген баага гана көмүлбөйт беле?
19 Падышалардын тирүүлөрдөн жыл сайын салык алуу салты бар экенин билебиз, бирок сен муну гана кылбастан, өлгөндөрдөн да күн сайын салык аласың.
20 Эми, падыша, биз мындан ары муну көтөрө албайбыз, анткени бүт шаар ушул себептен кыйрады, сен муну билбейсиңби?
21 Падыша алардын айткандарынын баарын укканда, абдан ачууланып, бул ишке ичинен каарданды, анткени ал бул тууралуу эч нерсе билген эмес.
22 Падыша: «Менин буйругумсуз менин жеримде мындай жаман ишти кылууга ким жана кайда батынат?» – деди.
23 Алар ага Рикаён менен анын адамдарынын бардык иштерин айтып беришти, ошондо падышанын ачуусу келип, Рикаён менен анын адамдарын анын алдына алып келүүнү буйрук кылды.
24 Рикайон миңге жакын баланы, уул-кызды алып, жибек жана сайма сайып, аттарга мингизип, падышага өзүнүн адамдары аркылуу жөнөттү. Ал ошондой эле падышага белек катары көп күмүш, алтын жана асыл таштарды, ошондой эле күчтүү жана кооз атты алып, падышанын алдына келип, жерге чейин ийилип таазим кылды; падыша, анын кулдары жана Мисирдин бардык тургундары Рикайондун ишине таң калышты, алар анын байлыгын жана падышага алып келген белектерин көрүштү.
25 Бул падышага абдан жагып, ал таң калды; Рикайон анын алдында отурганда, падыша андан бардык иштери жөнүндө сурады, ал эми Рикайон бардык сөздөрүн падышанын, анын кулдарынын жана Мисирдин бардык тургундарынын алдында акылдуулук менен айтты.
26 Падыша Рикайондун сөздөрүн жана акылмандыгын укканда, Рикайон анын көз алдында ырайым тапты. Падышанын бардык кулдары жана Мисирдин бардык тургундары анын акылмандыгы жана мыкты сөздөрү үчүн ага ырайым жана боорукердик менен мамиле

кылышты, ошондон бери алар аны абдан жакшы көрүп калышты.
27 Падыша Рикайонго: «Мындан ары сенин атың Рикайон эмес, фараон болот, анткени сен өлгөндөрдөн салык алчусуң», – деп жооп берди. Ал ага фараон деген ат койду.
28 Падыша жана анын кол алдындагылар Рикайонду акылмандыгы үчүн жакшы көрүшкөн жана аны падышанын алдында кемчиликсиз башкаруу үчүн Мисирдин бардык тургундары менен кеңешишкен.
29 Мисирдин бардык тургундары жана анын акылмандары ошондой кылышты, ошондуктан бул Мисирде мыйзам болуп калды.
30 Алар Рикайон фараонду Мисир падышасы Освиристин башкаруусуна чейин жетектешкен, ал эми Рикайон фараон Мисирди башкарып, күн сайын бүт шаарга адилеттүүлүк менен мамиле кылган, бирок Освирис падыша жылына бир күнү, ал келгенде, ал жердин элин сотточу.
31 Рикайон фараон Мисирдин бийлигин айлакердик менен басып алып, Мисирдин бардык тургундарынан салык салды.
32 Мисирдин бардык тургундары Рикайон фараонду абдан жакшы көрүшчү, ошондуктан алар өздөрүнө жана алардын тукумдарына бийлик кыла турган ар бир падышаны фараон деп атоону буйрук кылышты.
33 Ошондуктан ошол күндөн тартып Мисирде бийлик кылган бардык падышалар бүгүнкү күнгө чейин фараон деп аталып келишкен.

15-БӨЛҮМ

1 Ошол жылы бүткүл Канаан жеринде катуу ачарчылык болду. Ачарчылык абдан катуу болгондуктан, ал жердин тургундары жашай алышкан жок.
2 Ачарчылыктын айынан Ыбрам жана анын бардык үй-бүлөсү ордунан туруп, Мисирге жөнөштү. Алар Мисир өрөөнүнө келишкенде, жолдон чарчап, эс алуу үчүн бир аз убакытка ошол жерде болушту.
3 Ыбрам менен Сара Мисраим өзөнүнүн жээгинде басып бара жатышканда, Ыбрам аялы Саранын абдан сулуу экенин көрдү.
4 Ошондо Ыбрам аялы Сарага: «Кудай сени ушунчалык сулуу жүз менен жараткандыктан, мисирликтерден корком, алар мени өлтүрүп, сени алып кетишет, анткени бул жерлерде Кудайдан коркуу жок», – деди.
5 Андай болсо, мага жакшы болушу үчүн, тирүү калышыбыз үчүн, өлбөй калышыбыз үчүн, сенден сурагандардын баарына "карындашым" деп айт", - деп айт».
6 Ыбрам ачарчылыктан улам өзү менен кошо Мисирге келгендердин баарына, ошондой эле жээни Лотко да: «Эгер мисирликтер сенден Сара жөнүндө сурашса, ал Ыбрамдын карындашы деп айт», – деп буйрук берди.
7 Бирок ушул буйруктардын баарын аткарса да, Ыбрам аларга ишенген жок. Ал Сараны алып, сандыкка салып, идиштеринин арасына катып койду. Анткени Ыбрам мисирликтердин жаман иштеринен улам Сара үчүн абдан тынчсызданып жаткан.
8 Ыбрам жана анын бардык мал-мүлкү Мисир өрөөнүнөн чыгып, Мисирге келишти. Алар шаардын дарбазаларына кире электе эле күзөтчүлөр аларга каршы туруп: «Колуңарда болгондун ондон бир бөлүгүн падышага бергиле, анан шаарга кире аласыңар», – дешти. Ыбрам жана аны менен бирге жүргөндөр ошондой кылышты.
9 Ыбрам жанындагы адамдары менен Мисирге келди. Алар келип, Сара жашырылган сандыкты алып келишти, мисирликтер сандыкты көрүштү.
10 Падышанын кызматчылары Ыбрамга келип: «Бул сандыкта биз көрбөгөн эмнең бар? Эми сандыкты ачып, андагы бардык нерсенин ондон бир бөлүгүн падышага бер», – дешти.
11 Ыбрам: «Бул сандыкты ачпайм, сураганыңыздын баарын берем», – деди. Фараондун кызматчылары Ыбрамга: «Бул – асыл таштардан жасалган сандык, бизге анын ондон бир бөлүгүн бер», – деп жооп беришти.
12 Ыбрам ага: «Каалаганыңдын баарын берем, бирок сандыкты ачпа», – деди.
13 Падышанын кызматчылары Ыбрамды кысымга алып, сандыкка колун салып, аны күч менен ачышты. Ошондо сандыктын ичинде сулуу аял турганын көрүштү.
14 Падышанын кызматчылары Сараны көргөндө анын сулуулугуна суктанышты. Фараондун бардык төрөлөрү менен кызматчылары Сараны көргөнү чогулушту, анткени ал абдан сулуу эле. Падышанын кызматчылары чуркап барып, көргөндөрүнүн баарын фараонго айтып беришти, алар Сараны падышага макташты. Фараон аны алып келүүнү буйрук кылды, аял падышанын алдына келди.
15 Фараон Сараны көрүп, ал ага абдан жагып калды. Падыша анын сулуулугуна таң калды. Падыша ага абдан кубанып, ал жөнүндө кабар айткандарга белектерди берди.
16 Анан аялды фараондун үйүнө алып келишти. Ыбрам аялы үчүн кайгырып, Теңирден аны фараондун колунан куткаруусун өтүндү.
17 Сарай ошол учурда тиленип, мындай деди: «Оо, Кудай-Теңир, Сен менин мырзам Ыбрамга өз жеринен, атасынын үйүнөн Канаан жерине кетүүнү буйрудуң, эгер ал сенин буйруктарыңды аткарса, ага жакшылык кылам деп убада бердиң; эми биз Сен буйругандай аткардык, жерибизди жана үй-бүлөбүздү таштап, мурда билбеген чоочун жерге, мурда тааныбаган элге бардык».
18 Биз бул жерге ачарчылыктан качуу үчүн келдик, бул кырсык менин башыма түштү; эми, Теңир Кудай, бизди куткар жана бул эзүүчүнүн колунан куткар, Өзүңдүн ырайымың үчүн мага жакшылык кыл.
19 Теңир Саранын үнүн укту, ошондуктан Теңир Сараны фараондун колунан куткаруу үчүн периштесин жиберди.
20 Падыша келип, Саранын алдына отурду. Теңирдин периштеси алардын үстүндө туруптур. Ал Сарага көрүнүп: «Коркпо, Теңир сенин сыйынуыңды укту», – деди.

21 Падыша Сарага жакындап келип: «Сени бул жерге алып келген киши ким?» – деп сурады. Сара: «Ал менин агам», – деди.
22 Падыша: «Аны даңазалап, даражасын көтөрүп, сен бизге буйруган жакшылыктардын баарын жасоо биздин милдетибиз», – деди. Ошол учурда падыша Ыбрамга көп сандаган күмүш, алтын жана асыл таштарды, ошондой эле малды, кулдарды жана күңдөрдү жөнөттү. Падыша Ыбрамды алып келүүнү буйрук кылды. Ал падышанын үйүнүн короосунда отурду. Падыша ошол түнү Ыбрамды абдан жогору көтөрдү.
23 Падыша Сара менен сүйлөшүү үчүн жакын келип, колун сунуп, ага тийгенде, периште аны катуу чапты. Ал коркуп кетип, ага тийген жок.
24 Падыша Сарайга жакындаганда, периште аны жерге кулатты. Ал түнү бою ушундай кылды. Падыша коркуп кетти.
25 Ошол түнү периште Сарай үчүн падышанын бардык кулдарын жана анын бүт үй-бүлөсүн катуу жазалады. Ошол түнү фараондун үйүндөгүлөр катуу ыйлашты.
26 Фараон башына түшкөн кырсыкты көрүп: «Чын эле, бул аялдын айынан менин башыма ушундай нерсе түштү», – деди. Ал андан алыстап, жагымдуу сөздөрдү айтты.
27 Падыша Сарайга: «Сен бул жерге ким менен келгениң жөнүндө айтып берчи», – деди. Сарай: «Бул киши менин күйөөм, мен сага ал менин агам деп айттым, анткени сен аны жамандык менен өлтүрүп коёсуңбу деп корктум», – деди.
28 Падыша Сарайдан алыстап кетти, ошондо Теңирдин периштесинин жазалары аны да, анын үй-бүлөсүн да токтотту. Фараон Сарай үчүн жазаланганын билди, падыша буга абдан таң калды.
29 Эртең менен падыша Ыбрамды чакырып: «Мага эмне кылдың? Эмнеге: "Ал менин карындашым", – дедиң? Ошондуктан мен аны аялдыкка алдым. Ошондуктан бул оор жаза мага жана менин үй-бүлөмө келди», – деди.
30 Мына, аялың, аны ал да, жерибизден чыгып кет, болбосо баарыбыз анын айынан өлөбүз. Фараон Ыбрамга берүү үчүн дагы мал, кулдар менен күңдөрдү, күмүш менен алтынды алды. Ал аялы Сараны ага кайтарып берди.
31 Падыша өзүнүн токолдорунан төрөлгөн кызды алып, Сарага күң кылып берди.
32 Падыша кызына: «Кызым, бул аялдын айынан башыбызга түшкөн кырсыкты көргөндөн кийин, менин үйүмдө кожойке болгонуңдан көрө, бул кишинин үйүндө күң болгонуң жакшы», – деди.
33 Ыбрам ордунан туруп, өзүнүн бүт үй-бүлөсү менен Мисирден чыгып кетти. Фараон болсо өзүнүн бир нече адамына аны жана аны менен кошо баргандардын баарын коштоп барууну буйрук кылды.
34 Ыбрам курмандык чалынуучу жай курган, башында чатырын тигип койгон Канаан жерине кайтып келди.
35 Ыбрамдын бир тууганы Харандын уулу Лоттун бодо малы, майда малдары, чатырлары көп болчу, анткени Теңир Ыбрам үчүн аларга батасын берген.
36 Ыбрам ошол жерде жашап жүргөндө, Лоттун койчулары Ыбрамдын койчулары менен талашып-тартышышты, анткени алардын мүлкү өтө көп болгондуктан, малы көп болгондуктан, жер аларга батпай калды.
37 Ыбрамдын койчулары малын жайганы барганда, ал жердин элинин талааларына барбай коюшту, ал эми Лоттун койчуларынын малы башкача киришти, анткени аларга ал жердин элинин талааларында жайууга уруксат берилген эле.
38 Ал жердин эли бул окуяны күн сайын көрүп, Ыбрамга келип, Лоттун малчылары үчүн аны менен урушуп жатышты.
39 Ошондо Ыбрам Лотко: «Бул жердин тургундарына мени эмнеге жек көрсөтүп жатасың? Малчыңа малыңды башкалардын талаасында кайтарууну буйрук кылып жатасың? Менин бул жерде, Канаан уулдарынын арасында келгин экенимди билбейсиңби? Эмнеге мага мындай кыласың?» – деди.
40 Ыбрам ушул үчүн Лот менен күн сайын урушуп турду, бирок Лот Ыбрамды уккусу келген жок. Ал ошол эле жол менен уланта берди, ал жердин тургундары келип, Ыбрамга айтып беришти.
41 Ошондо Ыбрам Лотко: «Качанга чейин бул жердин тургундарына тоскоолдук кыласың? Эми сенден суранам, ортобузда уруш-талаш болбосун, анткени биз тууганбыз», – деди.
42 Бирок менден бөлүн, барып, малың жана башка мүлкүң менен жашай турган жер танда, бирок өзүң да, үй-бүлөң да менден алыс бол.
43 Менден кетүүдөн коркпо, анткени кимдир бирөө сага жамандык кылса, мага кабарла, мен андан сенин ишиң үчүн өч алам, болгону менден алыста.
44 Ыбрам ушул сөздөрдүн баарын Лотко айтып бүткөндөн кийин, Лот ордунан туруп, Иордан өрөөнүн көздөй көз чаптырды.
45 Ал бул жердин баары жакшы сугарылганын, адамдар үчүн да, мал үчүн да жайыт экенин көрдү.
46 Лот Ыбрамдан ошол жерге көчүп барып, чатырын тигип, Содомдо жашап калды. Алар бири-биринен бөлүнүп кетишти.
47 Ыбрам Хеброндогу Мамре өрөөнүндө жашап, чатырын ошол жерге тигип, ал жерде көп жылдар жашады.

16-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Эйлам падышасы Кедорламер коңшулаш бардык падышаларга, ошол кездеги өзүнүн бийлиги астында болгон Шинар падышасы Нимротко, Гоим падышасы Тидалга жана Эласар падышасы Ариохко киши жөнөтүп, алар менен келишим түзүп: «Мага келип, мага жардам бергиле, биз Содомдун бардык шаарларын жана анын тургундарын талкалайлы, анткени алар мага он үч жылдан бери каршы чыгып келишет», – деп айтты.
2 Ал төрт падыша өздөрүнүн бардык кошуундары менен, сегиз жүз миңге жакын адамы менен жөнөштү. Алар кандай болсо, ошондой барып, жолунан жолуккан ар бир адамды өлтүрүштү.
3 Содом менен Гоморранын беш падышасы: Адманын падышасы Шинап, Себоимдин падышасы Шемебер, Содомдун падышасы Бера, Гоморранын падышасы

Берша жана Соардын падышасы Бела аларды тосуп алуу үчүн чыгышты, баары Сиддим өрөөнүндө чогулушту.
4 Ал тогуз падыша Сиддим өрөөнүндө согушуп, Содом менен Гоморранын падышалары Эйлам падышаларынан жеңилишти.
5 Сиддим өрөөнү акиташ чуңкурларына толгон эле. Эйлам падышалары Содом падышаларын кууп жөнөштү. Содом падышалары кошуундары менен качып барып, акиташ чуңкурларына кулап түштү. Калгандарынын баары аман калуу үчүн тоого кетишти. Эйламдын беш падышасы алардын артынан кууп жетип, Содомдун дарбазаларына чейин кууп жетип, Содомдо болгондун баарын талап-тоноп кетишти.
6 Алар Содом менен Гоморранын бардык шаарларын талап-тоноп, Ыбрамдын бир тууганынын уулу Лотту жана анын мүлкүн тартып алып, Содом шаарларынын бардык мүлкүн тартып алып, кетип калышты; согушта жүргөн Ыбрамдын кулу Уник муну көрүп, Ыбрамга падышалар Содом шаарларына эмне кылганын жана Лот алар тарабынан туткундалып кеткенин айтып берди.
7 Муну укканда, Ыбрам ордунан туруп, жанындагы үч жүз он сегиз кишиси менен ошол түнү ал падышалардын артынан кууп барып, аларды талкалады. Алардын баары Ыбрам менен анын кишилеринин алдында кулап түштү. Төрт падышадан башка эч ким калган жок, качып кетишти, ар кимиси өз жолу менен кетишти.
8 Ошентип, Ыбрам Содомдун бардык мүлкүн, ошондой эле Лотту, анын мүлкүн, аялдарын, балдарын жана ага таандык болгондун баарын кайтарып алды. Ошентип, Лот эч нерседен кем болгон жок.
9 Ал бул падышаларды жеңип кайтып келгенден кийин, ал өзүнүн адамдары менен падышалар согушкан Сиддим өрөөнүнөн өттү.
10 Содом падышасы Бера жана анын жанындагы башка адамдар кулаган акиташ чуңкурларынан чыгып, Ыбрам менен анын адамдарын тосуп алышты.
11 Иерусалимдин падышасы Адониседек, башкача айтканда, Шем, өз кишилери менен Ыбрамды жана анын элин тосуп алуу үчүн чыгып, нан-шарап алып, Мелек өрөөнүндө чогуу калышты.
12 Адониседек Ыбрамга батасын берди, ошондо Ыбрам душмандарынан олжолоп алган бардык нерсесинин ондон бир бөлүгүн берди, анткени Адониседек Кудайдын алдында дин кызматчы болчу.
13 Содом менен Гоморранын бардык падышалары, кулдары менен бирге, Ыбрамга келип, туткундап алган кулдарын кайтарып берүүсүн жана бардык мүлкүн өзүнө алуусун өтүнүштү.
14 Ыбрам Содом падышаларына мындай деп жооп берди: «Асман менен жерди жараткан, жанымды бардык азап-кайгыдан куткарган, бүгүн мени душмандарымдан куткарып, колума салып берген Теңир тирүү! Эртең: «Ыбрам биздин байлыгыбыздан байып кетти», – деп мактанбашыңар үчүн, мен силерден эч нерсе албайм.
15 Анткени мен таянган Кудай-Теңирим мага: «Сен эч нерседен кем болбойсуң, анткени Мен сени колуң менен жасаган бардык иштер үчүн баталайм», – деди.
16 Ошондуктан, мына, мунун баары сага таандык, ал да кет. Теңир тирүү! Мен сенден бир да тирүү жанды, бир да галстук же жип албайм, бирок мени менен согушка баргандардын тамагынан, мени менен баргандардын: Анардын, Ашколдун жана Мамренин үлүшүнөн башкасын албайм. Алар да, алардын адамдары да, жүктү кайтарып тургандар да олжодон өз үлүшүн алышат».
17 Содом падышалары Ыбрамга ал айткандын баарын берип, ал каалаган нерсесин алууну өтүнүштү, бирок ал макул болгон жок.
18 Ал Содом падышаларын жана алардын калган адамдарын кууп чыгып, аларга Лот жөнүндө буйрук берди, алар өз жерлерине кетишти.
19 Ал өзүнүн бир тууганынын уулу Лотту да мүлкү менен кошо кетирип жиберди. Ал алар менен кошо жөнөдү. Лот өз үйүнө, Содомго, кайтты, ал эми Ыбрам эли менен Хеброндогу Мамре түздүгүндөгү үйлөрүнө кайтты.
20 Ошол учурда Теңир Хеброндо Ыбрамга кайрадан көрүнүп, ага мындай деди: «Коркпо, сенин сыйлыгың Менин алдымда абдан чоң, анткени Мен сени көбөйтмөйүнчө, сага бата бермейинче жана тукумуңду асмандагы жылдыздардай, өлчөөсүз да, санагыс да көбөйтмөйүнчө, таштабайм».
21 Көзүң менен көрүп турган ушул жерлердин баарын Мен сенин тукумуңа берем, аларга түбөлүккө мураска берем, болгону күчтүү бол, коркпо, Менин алдымда жүр жана кемчиликсиз бол.
22 Ыбрам жетимиш сегизинчи жашында, ошол жылы Пелектин уулу Реу көз жумду. Реу бардыгы болуп эки жүз отуз тогуз жыл жашап көз жумду.
23 Ыбрамдын аялы Харандын кызы Сара ошол кезде төрөбөс болгондуктан, Ыбрамга уул да, кыз да төрөгөн жок.
24 Ал бала төрөгөн жок экенин көрүп, фараон берген күңү Ажарды алып, күйөөсү Ыбрамга аялдыкка берди.
25 Ажар Сарай үйрөткөндөй, анын бардык жолдорун үйрөнгөн, ошондуктан ал анын жакшы жолдору менен жүрүүдө эч кандай кемчиликке барган эмес.
26 Сара Ыбрамга: «Менин кулум Ажар, ага бар, ал мага төрөсүн, мен андан балалуу болоюн», – деди.
27 Ыбрам Канаан жеринде он жыл жашагандан кийин, Ыбрамдын өмүрүнүн сексен бешинчи жылы, Сарай Ажарды ага аялдыкка берди.
28 Ыбрам аялы Саранын тилин алып, күңү Ажарды алды. Ыбрам ага жакындады, ал кош бойлуу болду.
29 Ажар боюна бүткөнүн көрүп, абдан кубанды. Анын кожойкеси аны жек көрүп, ичинен: «Кудайдын алдында мен кожойкем Сарадан жакшымын, анткени кожойкем кожойкеси менен жүргөн күндөрдөн бери ал боюна бүткөн жок. Теңир мага кыска убакыттын ичинде боюна бүтүрүүгө мүмкүнчүлүк берди», – деди.
30 Сарай Ажардын Ыбрамдан боюна бүткөнүн көргөндө, анын күңүнө көз артып: «Бул менден жакшыраак болсо керек»,— деди.
31 Сарай Ыбрамга: «Менин башыма түшкөн мүшкүл сага тийсин. Сен Теңирден балдар үчүн тиленип жатканда, эмнеге Теңир мага сенден тукум беришин сурап тиленбедиң?» – деди.

32 Мен сенин алдыңда Ажар менен сүйлөшкөндө, ал менин сөздөрүмдү четке какты, анткени ал боюна бүткөн, сен ага эч нерсе дебейсиң. Мага кылган ишиң үчүн экөөбүздүн ортобузда Теңир сот болсун».
33 Ыбрам Сарага: «Күңүң сенин колуңда, ага каалаганыңды кыл», – деди. Сара аны азапка салды, ошондо Ажар андан качып, чөлгө кетти.
34 Теңирдин периштеси аны качып кеткен жеринен, кудуктун жанынан таап, мындай деди: «Коркпо, мен сенин тукумуңду көбөйтөм, анткени сен уул төрөйсүң, анын атын Ысмайыл коёсуң. Эми кожойкең Сарайга кайтып барып, анын колуна баш ий».
35 Ажар ал кудукту Беир-Лахай-Рой деп атады, ал Кадеш менен Беред чөлүнүн ортосундагы жер.
36 Ошол учурда Ажар кожоюнунун үйүнө кайтып келди. Көп өтпөй Ажар Ыбрамга уул төрөп берди. Ыбрам анын атын Ысмайыл койду. Ыбрам аны төрөп бергенде сексен алты жашта эле.

17-БӨЛҮМ

1 Ошол күндөрү, Ыбрамдын өмүрүнүн токсон биринчи жылында, Киттимдин уулдары Тубалдын уулдары менен согушушту, анткени Теңир адам уулдарын жер бетине чачыратып жибергенде, Киттимдин уулдары Канопия түздүгүнө барып, ошол жерде шаарларды куруп, Тибрей дарыясынын боюнда отурукташышты.
2 Тубалдын уулдары Тосканада жашашты, алардын чеги Тибрей дарыясына чейин жеткен. Тубалдын уулдары Тосканада шаар куруп, аны атасынын уулу Сабинанын атынан Сабина деп аташты. Алар ушул күнгө чейин ошол жерде жашашат.
3 Ошол учурда Киттимдин уулдары Тубалдын уулдары менен согушуп, Тубалдын уулдары Киттимдин уулдарынан жеңилип калышты. Киттимдин уулдары Тубалдын уулдарынан үч жүз жетимиш адамды өлтүрүштү.
4 Ошол учурда Тубалдын уулдары Киттимдин уулдарына: «Силер биздин арабызда кыз алышпагыла, эч ким кызын Киттимдин уулдарынын бирине да бербеши керек», – деп ант беришти.
5 Анткени ошол кезде Тубалдын бардык кыздары сулуу эле, анткени ал кезде жер жүзүндө Тубалдын кыздарындай сулуу аялдар жок болчу.
6 Аялдардын сулуулугуна суктангандардын баары Тубалдын кыздарына барып, алардан аял алышкан. Ошол күндөрү аялдардын сулуулугуна суктанган падышалар менен төрөлөр, адамдардын уулдары да Тубалдын кыздарынан аял алышкан.
7 Тубалдын уулдары Киттимдин уулдарына кыздарын аялдыкка бербөөгө ант бергенден үч жыл өткөндөн кийин, Киттимдин уулдарынан жыйырмадай киши Тубалдын кыздарын алып кетүүгө барды, бирок кыздарын таба алышпады.
8 Анткени Тубалдын уулдары алар менен кыз алышпоого ант беришти, анттарын бузушту да жок.
9 Оруп-жыюу маалында Тубалдын уулдары эгин оруп-жыюу үчүн талааларына кетишти. Китимдин жигиттери чогулуп, Сабинага барышты. Ар бири Тубалдын кыздарынан бирден кыз алып, өз шаарларына келишти.
10 Тубалдын уулдары муну угуп, алар менен согушууга жөнөштү, бирок тоо алардан абдан бийик болгондуктан, аларды жеңе алышкан жок. Аларды жеңе албастыгын көрүп, өз жерлерине кайтып кетишти.
11 Ошол жылдын аягында Тубалдын уулдары жакын жердеги шаарлардан он миңге жакын кишини жалдап, Киттимдин уулдары менен согушка чыгышты.
12 Тубалдын уулдары Киттимдин уулдары менен согушка чыгып, алардын жерин талкалап, кысымга алышкан. Бул салгылашууда Тубалдын уулдары Киттимдин уулдарынан жеңилип калышкан. Киттимдин уулдары абдан кысымга алынганын көрүп, Тубалдын кыздарынан төрөлгөн балдарды курулган дубалга көтөрүп, Тубалдын уулдарынын көз алдында тургузушкан.
13 Китимдин уулдары аларга: «Силер өз уулдарыңар жана кыздарыңар менен согушканы келдиңерби? Ошондон тартып ушул убакка чейин биз силердин этиңер жана сөөктөрүңөр катары эсептелбейбизби?» – дешти.
14 Тубалдын уулдары муну укканда, Киттимдин уулдары менен согушууну токтотуп, артка чегинип кетишти.
15 Алар өз шаарларына кайтып келишти. Киттимдин уулдары чогулуп, деңиз жээгинде эки шаар куруп, бирин Пурту, экинчисин Ариза деп аташты.
16 Терахтын уулу Ыбрам токсон тогуз жашта эле.
17 Ошол учурда Теңир ага көрүнүп, мындай деди: «Мен сени менен келишим түзөм, сенин тукумуңду абдан көбөйтөм. Мен сени менен сенин ортоңдо түзгөн келишим мындай: бардык эркек балдар сүннөткө отургузулсун, сен жана сенин тукумуң».
18 Сегиз күн болгондо, ал сүннөткө отургузулсун, бул келишим силердин денеңерде түбөлүк келишим болот.
19 Ошондуктан мындан ары сенин атың Ыбрам эмес, Ыбрайым болот, ал эми аялың Сара эмес, Сара болот.
20 Анткени Мен экөөңөргө тең батамды берем, сенден кийинки тукумуңарды көбөйтөм, ошондо силерден улуу эл чыгат, силерден падышалар чыгат.

18-БӨЛҮМ

1 Ыбрайым ордунан туруп, Кудай буйругандын баарын жасады. Ал үйүндөгү эркектерди жана акчасына сатылып алынгандарды алып, Теңир буйругандай кылып, аларды сүннөткө отургузду.
2 Ал сүннөткө отургузбаган бир да адам калган жок. Ыбрайым менен анын уулу Ысмайыл сүннөткө отургузулган, ал эми Ысмайыл сүннөткө отургузулганда он үч жашта эле.
3 Үчүнчү күнү Ыбрайым чатырынан чыгып, эшиктин алдында отуруп, денеси ооруп жатканда күндүн ысыгынан ырахат алды.
4 Ошондо Теңир ага Мамре өрөөнүндө көрүнүп, үч кызматчы периштесин жиберди. Ал чатырдын эшигинин жанында отурган эле. Ал башын көтөрүп, алыстан үч киши келе жатканын көрдү. Ал ордунан туруп, аларды тосуп алуу үчүн чуркап барды да, аларга таазим кылып, үйүнө алып кирди.
5 Анан ал аларга: «Эгер мен силердин көз алдыңарда ырайым тапкан болсом, кирип, бир кесим нан жегиле»,

– деди. Ал аларды кыстап жиберди, алар кирип келишти, ал аларга суу берди, алар буттарын жуушту. Ал аларды чатырдын кире беришиндеги дарактын түбүнө койду.
6 Ошондо Ыбрайым чуркап барып, жаш, жакшы музоо алып келди да, аны союуга шашып, кызматчысы Элиезерге бышырып берди.
7 Ыбрайым чатырга кирген Саарага: «Тезирээк үч ченем эң жакшы ун алып, камыр жууруп, эт салынган казандын үстүнө нан жаса», – деди. Ал ошондой кылды.
8 Ошондо Ыбрайым шашылыш түрдө алардын алдына май, сүт, уй эти менен койдун этин алып келип, музоонун эти бышканга чейин, алар жей электе аларга жедирди.
9 Алар тамактанып бүтүшкөндөн кийин, алардын бири ага: «Мен сенин жашоондо келем, ошондо аялың Саара уулдуу болот», – деди.
10 Андан кийин ал кишилер өздөрү жиберилген жерлерге жөнөп кетишти.
11 Ошол күндөрү Содом менен Амордун жана беш шаардын бардык тургундары Теңирге каршы өтө мыйзамсыз, күнөөгө батып, жийиркеничтүү иштери менен Теңирди каардантып, Теңирдин алдында жийиркеничтүү жана маскара болуп карып кетишти, алардын мыйзамсыз иштери жана кылмыштары ошол күндөрү Теңирдин алдында өтө чоң болду.
12 Алардын жеринде жарым күндүк жөө басууга мүмкүн болгон абдан кенен өрөөн бар эле, ал жерде суу булактары жана айланасында көптөгөн чөптөр бар эле.
13 Содом менен Гоморранын бардык тургундары, аялдары, балдары жана бардык үй-бүлөлөрү менен жылына төрт жолу ал жакка барып, дап кагып, бийлеп, кубанышчу.
14 Кубаныч учурунда баары ордуларынан туруп, кошуналарынын аялдарын жана кошуналарынын кыздуу кыздарын кармап, ырахат алышчу. Ар ким өз аялы менен кызын кошунасынын колунда көрүп, бир да сөз айтышчу эмес.
15 Алар эртең мененден кечке чейин ушундай кылышчу, андан кийин ар бири өз үйүнө, ар бири өз чатырына кайтышчу; алар жылына төрт жолу ошентип турушчу.
16 Ошондой эле бир чоочун адам алардын шаарларына кирип, сатып алган буюмдарын алып келгенде, ал шаарлардын эли, эркектер, аялдар, балдар, жаш-кары дебей чогулуп, ал кишиге барып, анын буюмдарын күч менен тартып алышчу. Ээсинин жерге алып келген бардык буюмдары түгөнгөнгө чейин, ар бир адамга бир аздан беришчү.
17 Эгерде малдын ээси алар менен урушуп: «Мага эмне кылдыңар?» – деп сураса, анда алар бирден келип, ар бири алган азын көрсөтүп, аны шылдыңдап: «Мен сен берген азын гана алдым», – дешет. Муну баарынан укканда, ал ордунан туруп, кайгырып, жаны кашайып, алардан кетип калат. Бирок баары ордунан туруп, анын артынан кууп жөнөшөт, аны шаардан катуу ызы-чуу жана дүрбөлөң менен кууп чыгышат.
18 Ошол учурда Эйлам жеринен келген бир киши эшегинин үстүндө жай бара жаткан. Ал ар кандай түстөгү кооз чапан көтөрүп алып, эшекке жип байлап алган.
19 Ал киши Содомдун көчөсүнөн өтүп бара жатып, күн кечке жуук батып, түнөп калуу үчүн ошол жерде калды, бирок эч ким аны үйүнө киргизген жок; ошол кезде Содомдо жамандык кылууга чебер, бузуку, тентек бир адам бар болчу, анын аты Хедат болчу.
20 Ал башын көтөрүп, шаардын көчөсүндө келе жаткан жолоочуну көрдү да, ага келип: «Кайдан келдиң, кайда баратасың?» – деп сурады.
21 Тиги киши ага: «Мен Хеброндон өзүмдүн жерим болгон Эйламга бара жатам. Күн батып бараткандa, эч ким мени үйүнө киргизген жок. Менин наным да, суум да, эшегиме жем-чөп да, саманым да бар болчу, эч нерседен кем эмесмин», – деди.
22 Хедат ага мындай деп жооп берди: «Керектүү нерселериңдин баарын мен берем, бирок көчөдө түнөп калбайсың».
23 Хедат аны үйүнө алып келди. Ал эшектин үстүндөгү жип менен чапанды чечип, үйүнө алып келди. Ал эшектин үстүнө саман, жем берди, жолоочу болсо Хедаттын үйүндө тамактанып, ичип-жешти. Ал ошол түнү ошол жерде түнөдү.
24 Эртең менен жолоочу сапарын улантуу үчүн эртең менен эрте турганда, Хедат ага: «Күтө тур, бир кесим нан менен көңүлүңдү көтөрүп, анан жөнө», – деди. Ал киши аны менен калды. Ал киши жөнөө үчүн турганда, экөө күндүз чогуу тамактанып, ичип-жешти.
25 Хедат ага: «Күн батып баратат, тынчтануу үчүн түнү бою кал», – деди. Ал аны түнү бою ошол жерде калтырууну өтүндү. Экинчи күнү ал эртең менен эрте туруп, кетүүгө аргасыз болду. Хедат аны: «Бир кесим нан менен тынчтан да, жөнө», – деп өтүндү. Ал экинчи күнү да аны менен калып, тамактанды. Анан ал киши сапарын улантуу үчүн ордунан турду.
26 Хедат ага: «Күн батып баратат, жүрөгүңдү сооротуу үчүн мени менен кал, эртең менен эрте туруп, жолуңду улант», – деди.
27 Ал киши калгысы келген жок, ордунан туруп, эшегин токуп койду. Ал эшегин токуп жатканда, Хедаттын аялы күйөөсүнө: «Бул киши биз менен эки күндөн бери жашап, жеп-ичип, бизге эч нерсе берген жок, эми эч нерсе бербей кетип калабы?» – деди. Хедат ага: «Унчукпа», – деди.
28 Ал киши эшегин токуп, Хедаттан эшекке байлай турган аркан менен чапан сурады.
29 Хедат андан: «Эмне дейсиң?» – деп сурады. Ал ага: «Мырзам, сен үйүңдө жашырып койгон аркан менен чапанды мага бер», – деди.
30 Хедад ал кишиге мындай деп жооп берди: «Түшүңдүн жорулушу мындай: сен көргөн жип өмүрүңдү жип сыяктуу узартат, ал эми жамынчынын түркүн түстүү экенин көргөнүң жүзүмзарың болот, ал жерге ар кандай мөмөлүү дарактарды отургузасың».
31 Жолоочу мындай деп жооп берди: «Жок, мырзам, мен сизге арканды жана ар кандай түстөгү токулган чапанды бергенде ойгонуп жүргөм, сиз аларды мага кийгизүү үчүн эшектен алып салгансыз». Хедат мындай деп жооп берди: «Мен сизге түшүңүздүн жорумун айттым, ал жакшы түш, анын жоругу мындай».

32 Эми адам уулдары мага түш жоруу үчүн төрт күмүш шекел бергиле, ал эми сенден үч күмүш шекел талап кылам.
33 Ал киши Хедаттын сөздөрүнө ачууланып, катуу ыйлады. Анан Хедадды Содомдун башкаруучусу Серакка алып келди.
34 Ал киши өз ишин сот Серактын алдына алып барды. Ошондо Хедад: «Жок, бирок иш ушундай», – деп жооп берди. Сот жолоочуга: «Бул Хедад сага чындыкты айтып жатат, анткени ал шаарларда түштөрдү так жоругандыгы менен белгилүү», – деди.
35 Ал киши соттун сөзүнө кыйкырып: «Жок, Мырзам, анткени мен ага эшектин арканын жана чапанын үйүнө коюу үчүн берген күнү эле», – деди. Экөө тең соттун алдында талашып-тартышып, бири: «Иш ушундай болчу», – деди, экинчиси башкача айтты.
36 Хедат ал кишиге: «Түш жоруганым үчүн мага төрт күмүш тыйын бер, мен эч нерсеге макул болбойм, үйүмдө жеген төрт тамагын төлөп бер», – деди.
37 Ал киши Хедатка: «Сенин үйүңдө жегеним үчүн төлөп берем, үйүңдө катып койгон аркан менен чапанды гана бер», – деди.
38 Хедад соттун алдында жооп берип, ал кишиге: «Түшүңдү жоруп берген жок белем? Аркан өмүрүңдү аркандай узартат, ал эми жамынчы ар кандай мөмөлүү дарактарды отургуза турган жүзүмзарга ээ болот», – деди.
39 Түшүңдүн туура жорулушу ушундай. Эми мага төрт күмүш тыйынды бер, анткени мен сага эч нерсе бербейм.
40 Ал киши Хедаттын сөздөрүн угуп, кыйкырып жиберди. Экөө тең соттун алдында урушуп кетишти. Сот кызматчыларына буйрук берди, алар аларды шашылыш түрдө үйдөн кууп чыгышты.
41 Алар соттон урушуп кетип калышты. Содомдун тургундары муну угуп, алардын айланасына чогулуп, чоочун кишиге каршы чыгып, аны шаардан шашылыш түрдө кууп чыгышты.
42 Ал киши жаны кейип, боздоп ыйлап, эшегинин үстүндө жолун улантты.
43 Ал жолдо бара жатып, бузулган Содом шаарында башынан өткөргөн окуяга ыйлады.

19-БӨЛҮМ

1 Содом шаарларынын төрт шаарга төрт башкаруучусу болгон, алардын аттары мындай: Содом шаарындагы Серак, Гоморрадагы Шаркат, Адмадагы Забнак жана Себоимдеги Менон.
2 Ыбрайымдын кулу Элиезер аларга ар кандай аттарды койду, ал Серакты Шакрага, Шаркадды Шакрурага, Зебнакты Кезобимге, Менонду Матзлодинге айландырды.
3 Содом менен Гоморранын тургундары төрт сотунун каалоосу боюнча шаарлардын көчөлөрүнө төшөктөрдү жасашчу, ал эми кимдир бирөө ал жерлерге келсе, аны кармап алып, төшөктөрүнүн бирине алып барып, күч менен ошол жерге жаткырышчу.
4 Ал жатканда, үч киши анын баш жагында, үч киши бут жагында туруп, төшөгүнүн узундугун ченеп турушту. Эгерде ал киши төшөктөн кичине болсо, алты киши аны эки учунан сунуп турушту, ал аларга кыйкырганда, алар жооп беришкен жок.
5 Эгерде ал төшөктөн узунураак болсо, анда ал адам өлүм дарбазасына жеткенге чейин, төшөктүн эки тарабын эки учунан бириктирип турушчу.
6 Эгер ал аларга кыйкыра берсе, алар ага: «Биздин жерге келген адамга ушундай кылынат», – деп жооп беришмек.
7 Содом шаарларынын тургундарынын кылган иштеринин баарын укканда, алар ал жакка барбай коюшту.
8 Алардын жерине бир кедей келгенде, алар ага күмүш менен алтын беришчү, бүт шаарга бир кесим нан бербөө жөнүндө жар салышчу. Эгерде келгин ал жерде бир нече күн калып, ачкачылыктан өлүп, бир кесим нан таба албай калса, анда ал өлгөндө, шаардын бардык эли келип, ага берген күмүш менен алтынын алып кетишчү.
9 Ага берген күмүшүн же алтынын таанығандар аны кайра алып кетишчү, ал өлгөндө кийимин сыйрып алышчу, алар үчүн мушташа кетишчү, ал эми жакынын жеңгени аларды тартып алчу.
10 Андан кийин алар аны көтөрүп барып, чөлдөгү бадалдардын түбүнө көмүшчү+, ошондуктан алардын жеринде өлгөн ар бир адамга күн сайын ушундай кылышчу.
11 Убакыттын өтүшү менен Сара Элиезерди Лотко барып, анын ал-жайын сурап келүү үчүн Содомго жиберди.
12 Элиезер Содомго барды. Ал жерде ал чоочун бирөө менен мушташкан содомдук бир кишиге жолугуп калды. Содомдук киши кедейдин кийимдерин чечип, кетип калды.
13 Ошондо бул кедей Элиезерге жалынып, Содомдук кишинин ага кылган иши үчүн ырайым кылышын өтүндү.
14 Ал ага: «Сенин жериңе келген кедейге эмнеге мындай кылып жатасың?» – деди.
15 Содомдук киши Элиезерге: «Бул сенин бир тууганыңбы же бүгүн Содомдуктар сени сот кылып коюштубу, сен бул киши жөнүндө айтып жатасыңбы?» – деп жооп берди.
16 Элиезер кедей үчүн Содомдук киши менен талашып-тартышты. Элиезер Содомдук кишиден кедейдин кийимин кайтарып алуу үчүн жакын келгенде, шашып барып, таш менен Элиезердин чекесине урду.
17 Элиезердин чекесинен кан көп агып жатты. Ал киши канды көргөндө Элиезерди кармап алып: «Чекеңдеги бул жаман канды кетиргеним үчүн акымды бер, анткени биздин жердеги салт жана мыйзам ушундай», – деди.
18 Элиезер ага: «Сен мени жарадар кылып, акыңды төлөп беришимди талап кылып жатасың, бирок Элиезер Содомдук кишинин сөзүнө кулак каккан жок», – деди.
19 Ал киши Элиезерди кармап, сот жүргүзүү үчүн Содомдун башкаруучусу Шакрага алып келди.
20 Ал киши сотко мындай деди: «Мырзам, бул киши ушундай кылды. Мен аны чекесинен кан агып жаткан таш менен урдум, ал менин акымды бергиси келген жок».

21 Ошондо сот Элиезерге: «Бул киши сага чындыкты айтып жатат, ага акысын бер, анткени биздин жерде ушундай салт бар», – деди. Элиезер соттун сөздөрүн угуп, ташты көтөрүп, сотту урду. Таш анын чекесине тийди, соттун чекесинен кан агып жатты. Элиезер: «Эгер силердин жериңерде ушундай салт болсо, бул кишиге мен беришим керек болгон нерсени бергиле, анткени бул сенин чечимиң, сен өзүң чечтиң», – деди.
22 Элиезер Содомдук кишини сотко калтырып, ал кетип калды.
23 Эйлам падышалары Содом падышалары менен согуш ачканда, Эйлам падышалары Содомдун бардык мүлкүн басып алып, Лотту жана анын мүлкүн туткундап кетишти. Бул тууралуу Ыбрайымга билдиришкенде, ал барып, Эйлам падышалары менен согушуп, алардын колунан Лоттун да, Содомдун да бардык мүлкүн кайтарып алды.
24 Ошол учурда Лоттун аялы ага кыз төрөп берди. Ал кызга Палтит деген ат койду. Ал: «Кудай аны жана анын бүт үй-бүлөсүн Эйлам падышаларынан куткаргандыктан», – деп айтты. Лоттун кызы Палтит чоңоюп, Содомдун тургундарынын бири аны аялдыкка алды.
25 Бир кедей шаарга жан багып келип, ал жерде бир нече күн жашады. Содомдун бүт эли бул адамга өлүп калганга чейин бир кесим нан бербөөнү адат кылып алышты. Алар ошондой кылышты.
26 Лоттун кызы Палтит бул кишинин көчөдө ачкадан өлүп жатканын көрдү, эч ким ага тирүү калуу үчүн эч нерсе берген жок, ал өлүм алдында турган эле.
27 Ал кишиге боору ооруп, аны көп күн бою жашыруун нан менен камсыз кылды, ошондо бул кишинин жаны тирилди.
28 Ал суу алганы чыкканда нанды кумурасына салып, кедейдин үйүнө келгенде, кумурадан нанды алып, ага жедирип, көп күн ошентчү.
29 Содом менен Гоморранын бүт эли бул кишинин ушунча күн ачкачылыкка кантип чыдап жатканын түшүнбөй таң калышты.
30 Алар бири-бирине: «Ал жеп-ичкени үчүн гана болушу мүмкүн, анткени эч ким ушунча күн ачкачылыкка чыдай албайт, бул кишидей жашай албайт, анын жүзү да өзгөрбөй калат», – дешти. Ошондо үч киши кедейдин турган жерине жашынып, ага ким нан алып келгенин билиш үчүн жашынып калышты.
31 Ошол күнү Лоттун кызы Палтит суу алганы чыгып, кумурасына нан салып, кедейдин жанынан суу алганы барды. Ал кумурадан нанды алып чыгып, кедейге берди, ал жеди.
32 Үч киши Палтиттин кедейге эмне кылганын көрүп, ага: «Сен аны колдодуң, ошондуктан ал ачка калган жок, өңү өзгөргөн жок, башкалардай болуп өлгөн жок», – дешти.
33 Үч киши жашынган жеринен чыгып, Палтит менен кедейдин колундагы нанды тартып алышты.
34 Алар Палтитти алып, сотторунун алдына алып келип: «Ал ушундай кылды, кедейди нан менен камсыз кылган ал, ошондуктан ал ушул убакка чейин өлбөй калды; эми бизге мыйзамыбызды бузгандыгы үчүн бул аялга кандай жаза берилерин айтып бер», – дешти.
35 Содом менен Гоморранын тургундары чогулуп, шаардын көчөсүнө от жагышты. Аялды алып, отко ыргытышты, ал күлгө айланды.
36 Адма шаарында да бир аял бар болчу, ага ушундай кылышкан.
37 Бир жолоочу Адма шаарына келип, ал жерде түнөп калды. Ал эртең менен үйүнө кайтмакчы болуп, күн батып калганда жаш аялдын атасынын үйүнүн эшигинин тушуна отурду. Кыз анын үйдүн эшигинин жанында отурганын көрдү.
38 Ал андан суу сурады, ал андан: «Сен кимсиң?» – деп сурады. Ал ага: «Мен бүгүн жолдо бара жаткам, күн батканга чейин келдим, ошондуктан түнү бою ушул жерде болом, эртең менен эрте туруп, сапарымды улантам», – деди.
39 Кыз үйгө кирип, кишиге жеп-ичкенге нан менен суу алып келди.
40 Бул окуя Адма элине белгилүү болуп, алар чогулуп, кызды соттош үчүн соттордун алдына алып келишти.
41 Ошондо сот: «Бул аял биздин мыйзамды бузгандыгы үчүн өлүм жазасына тартылышы керек, ошондуктан ага карата чечим ушундай», – деди.
42 Ал шаарлардын эли чогулуп, жаш кызды алып чыгып, соттун чечими боюнча башынан бутуна чейин бал сүйкөп, уюктарында жүргөн аарылардын алдына коюшту. Аарылар учуп келип, чагып алгандыктан, анын бүт денеси шишип кетти.
43 Кыз аарылардан коркуп кыйкырды, бирок эч ким ага көңүл бурган жок, ага боору ооруган жок, анын кыйкырыгы асманга көтөрүлдү.
44 Теңир мунун жана Содом шаарларынын бардык иштеринин айынан каарданды. Анткени аларда тамак-аш мол болуп, тынчтык өкүм сүрүп турду, бирок кедей-кембагалдарды багууну каалашпады. Ошол күндөрү алардын жаман иштери жана күнөөлөрү Теңирдин алдында чоңоюп кетти.
45 Ошондо Теңир Ыбрайымдын үйүнө келген эки периштени Содомду жана анын шаарларын кыйратууга жиберди.
46 Периштелер тамактанып, ичип бүткөндөн кийин, Ыбрайымдын чатырынын эшигинен туруп, кечинде Содомго келишти. Лот болсо Содомдун дарбазасынын жанында отурган эле. Аларды көрүп, ордунан туруп, жерге чейин ийилип таазим кылды.
47 Ал аларды абдан кыйнап, үйүнө алып кирди. Аларга тамак-аш берди, алар жешти. Алар анын үйүндө түнөп калышты.
48 Периштелер Лотко: «Тур, бул шаардын мыйзамсыздыгынан улам өлүп калбашың үчүн, өзүң да, бүт үй-бүлөң да бул жерден чыгып кет», – дешти.
49 Периштелер Лоттун, анын аялынын, балдарынын жана ага таандык болгон бардык буюмдардын колунан кармап, аны шаарлардын сыртына алып чыгышты.
50 Алар Лотко: «Жаныңды сакта, кач», – дешти. Ал жана анын бардык буюмдары качып кетти.
51 Ошондо Теңир Содом менен Аморго жана бул шаарлардын баарына асмандан Теңирден күкүрт менен от жаадырды.
52 Ал бул шаарларды, бүт түздүктү, шаарлардын тургундарынын баарын жана жерде өскөн өсүмдүктөрдү талкалады; Лоттун аялы Адо

шаарлардын кыйрашын көрүү үчүн артын карады, анткени ал Содомдо калган кыздарына боору ооруду, анткени алар аны менен барышкан жок.
53 Ал артын караса, туз мамыга айланды, ал бүгүнкү күнгө чейин ошол жерде турат.
54 Ал жердеги өгүздөр күн сайын буттарынын учуна чейин туз жалашчу, эртең менен ал кайрадан өсүп чыкчу, алар аны бүгүнкү күнгө чейин жалап жатышат.
55 Лот жана анын жанында калган эки кызы Адулам үңкүрүнө качып барып, ал жерде бир аз убакыт болушту.
56 Ыбрайым эртең менен эрте туруп, Содом шаарларына эмне болгонун көрдү да, шаарлардан мештин түтүнүндөй түтүн чыгып жатканын көрдү.
57 Лот менен анын эки кызы үңкүрдө калып, атасына шарап ичирип, аны менен жатышты, анткени алар жер жүзүндө алардан үрөн өстүрө турган эч ким жок дешти, анткени бүт жер жок болду деп ойлошту.
58 Экөө тең атасынын жанына жатышты. Алар боюна бүтүп, уул төрөштү. Эң улуу кызы уулунун атын Маап койду: «Мен аны атамдан боюма бүтүргөм, ал бүгүнкү күнгө чейин мааптыктардын атасы», – деди.
59 Кичүүсү да уулун Бенами деп атады, ал бүгүнкү күнгө чейин Аммон уулдарынын атасы.
60 Андан кийин Лот эки кызы менен ал жерден кетип, эки кызы жана алардын уулдары менен Иордандын аркы өйүзүндө жашап калды. Лоттун уулдары чоңоюп, Канаан жеринен аял алып, балалуу болушту. Алар укумдап-тукумдап көбөйүштү.

20-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Ыбрайым Мамре өрөөнүнөн чыгып, пелиштиликтердин жерине барып, Герарда жашап калды; Ыбрайымдын Канаан жеринде жашаганына жыйырма беш жыл болгондо, өмүрүнүн жүз жылында ал пелиштиликтердин жериндеги Герарга келди.
2 Алар жерге киришкенде, ал аялы Саарага: «Сенден ким сураса, ага карындашым деп айт, ошондо биз жердин тургундарынын жамандыгынан кутулабыз», – деди.
3 Ыбрайым пелиштиликтердин жеринде жашап жүргөндө, пелиштиликтердин падышасы Абымелектин кулдары Саранын абдан сулуу экенин көрүшүп, андан ал жөнүндө сурашканда, ал: «Бул менин карындашым», – деди.
4 Абымелектин кулдары Абымелекке келип: «Канаан жеринен бир киши бул жерге көчүп келген, анын абдан сулуу карындашы бар экен», – дешти.
5 Абымелек кулдарынын Сараны мактаган сөздөрүн укту. Абымелек кулдарын жиберди, алар Сараны падышага алып келишти.
6 Сара Абымелектин үйүнө келди. Падыша Саранын сулуу экенин көрүп, ага абдан жагып калды.
7 Ал аялга жакын келип: «Биздин жерге келген киши ким?» – деп сурады. Саара: «Ал менин бир тууганым, биз Канаан жеринен келгенбиз, кайсы жерде жашасак, ошол жерде жашайбыз», – деди.
8 Абымелек Сарага: «Мына, менин жерим сенин алдыңда, бир тууганыңды бул жердин каалаган жерине жайгаштыр, ал сенин бир тууганың болгондуктан, аны жердин бардык элинен жогору көтөрүү биздин милдетибиз», – деди.
9 Анан Абымелек Ыбрайымды чакыртты, Ыбрайым Абымелекке келди.
10 Абымелек Ыбрайымга мындай деди: «Мен сага карындашың Саранын аркасы менен каалаганыңдай сый көрсөтүлүшүңдү буйрук кылдым».
11 Ыбрайым падышанын жанынан чыгып кетти, падышанын белектери да анын артынан жөнөдү.
12 Кеч киргендегидей, адамдар эс алуу үчүн жата электе, падыша тактысында отурган эле, аны терең уйку басты. Ал тактыда жатып, таң атканга чейин уктады.
13 Ал түшүндө Теңирдин периштеси колунда кылыч кармап келе жатканын көрдү. Периште Абымелектин үстүндө туруп, аны кылыч менен өлтүргүсү келди. Падыша түшүндө коркуп, периштеге: «Мен сага каршы эмне күнөө кылдым, сен мени кылычың менен өлтүргөнү жатасың?» – деди.
14 Периште Абымелекке мындай деп жооп берди: «Мына, сен кечээ түнү үйүңө алып келген аялдын айынан өлүп жатасың, анткени ал сенин үйүңө келген күйөөлүү аял, Ыбрайымдын аялы. Эми ал кишиге аялын кайтарып бер, анткени ал анын аялы. Эгер аны кайтарып бербесең, анда өзүң да, үйүңдөгүлөрүң да сөзсүз өлөсүң».
15 Ошол түнү пелиштиликтердин жеринде катуу өкүрүк чыкты. Ал жердин тургундары колунда кылыч кармап турган адамды көрүп, ал жердин тургундарын кылыч менен өлтүрдү, атүгүл, аларды кыра берди.
16 Ошол түнү Теңирдин периштеси бүт пелиштиликтердин жерин кыйратты. Ошол түнү жана эртеси эртең менен чоң дүрбөлөң болду.
17 Абымелек Ыбрайымдын аялы Саара үчүн ар бир жатын жабылып, бардык төрөттөрүнөн жаңы төрөлдү. Теңирдин колу алардын үстүндө болду.
18 Абымелек эртең менен коркуп, дүрбөлөңгө түшүп, чоң коркунуч менен ойгонду. Ал кулдарын чакыртып, түшүн айтып берди. Эл абдан коркуп кетти.
19 Падышанын кулдарынын арасында турган бир киши падышага мындай деп жооп берди: «Оо, падыша, бул аялды күйөөсүнө кайтарып бер, анткени ал анын күйөөсү, анткени бул киши Мисирге келгенде Мисир падышасы да ушундай болгон».
20 Ал аялы жөнүндө: «Бул менин карындашым, анткени ал келгин болуп жашаган жерине көчүп келгенде ушундай кылат»,— деди.
21 Фараон бул аялды аялдыкка алып келүүгө киши жиберди. Бирок Теңир ага катуу ооруларды жиберди, ал аялды күйөөсүнө кайтарып бергенге чейин.
22 Эми, оо, падыша, кечээ түнү бүт өлкөдө эмне болгонун бил. Анткени абдан чоң коркунуч, катуу кайгы жана ый болду, биз мунун баары сен алган аялдын айынан болгонун билебиз.
23 Ошондуктан, бул аялды күйөөсүнө кайтарып бергиле, болбосо Мисир падышасы фараон менен анын кулдарына кандай окуя болгон болсо, биз да ошондой болуп калбайбыз, өлүп калбайбыз. Абымелек шашып чакырып, Сараны чакыртты, ал анын алдына келди, ал Ыбрайым чакыртты, ал да анын алдына келди.

24 Абымелек аларга: «Эмне үчүн силер өзүңөрдү бир тууган деп айтып жатасыңар, мен бул аялды аялдыкка алдым?» – деди.
25 Ыбрайым: «Аялымдын айынан өлөм деп ойлоп, Абымелек майда жана бодо малды, кулдарды, күңдөрдү жана миң күмүш тыйынды алып, Ыбрайымга берди, ал эми Сараны ага кайтарып берди», – деди.
26 Абымелек Ыбрайымга мындай деди: «Мына, бүт жер сенин алдыңда, каалаган жериңде жаша».
27 Ыбрайым менен анын аялы Сара падышанын алдынан урмат-сый менен чыгып, Герар жеринде жашашты.
28 Пелиштиликтердин жериндеги бардык тургундар жана падышанын кызматчылары дагы эле ооруп жатышкан, анткени периште түнү бою Саара үчүн аларга жиберген жазадан улам ушундай абалда болушкан.
29 Абымелек Ыбрайымды чакырып: «Кулдарың үчүн Кудай-Теңириңе сыйын, Ал бул өлүмдү арабыздан жок кылсын», – деп айтты.
30 Ыбрайым Абымелек жана анын кол алдындагылар үчүн сыйынды, ошондо Теңир Ыбрайымдын тиленүүсүн угуп, Абымелекти жана анын бардык кол алдындагыларды айыктырды.

21-БӨЛҮМ

1 Ыбрайым пелиштиликтердин Герар жеринде жашаганына бир жыл төрт ай болгондо, Кудай Сарага назарын салды. Теңир аны эстеди. Ал боюна бүтүп, Ыбрайымга уул төрөдү.
2 Ыбрайым өзүнөн төрөлгөн, Саарадан төрөлгөн уулунун атын Ыскак койду.
3 Ыбрайым уулу Ыскакты сегиз күндүк кезинде, Кудай Ыбрайымга андан кийинки тукумдарына буйругандай, сүннөткө отургузду. Ыскак төрөлгөндө, Ыбрайым жүз жашта, ал эми Сара токсон жашта эле.
4 Бала чоңоюп, эмчектен чыгарылды. Ыскак эмчектен чыгарылган күнү Ыбрайым чоң той берди.
5 Шем, Эбер жана жердин бардык кадыр-барктуу эли, пелиштиликтердин падышасы Абымелек, анын кулдары жана аскер башчысы Пихол Ыбрайым уулу Ыскак эмчектен чыгарылган күнү жасаган тойдон ичип-жеп, көңүл ачуу үчүн келишти.
6 Ыбрайымдын атасы Терах жана анын бир тууганы Нахор Харандан келишкен. Алар жана алардын бардык үй-бүлөлөрү, анткени алар Сааранын уулдуу болгонун угуп, абдан кубанышкан.
7 Алар Ыбрайымга келип, Ыскак эмчектен чыккан күнү Ыбрайым жасаган тойдон жеп-ичишти.
8 Терах менен Нахор Ыбрайым менен бирге кубанып, аны менен пелиштиликтердин жеринде көп күн болушту.
9 Ошол учурда, Ыбрайымдын уулу Ыскактын биринчи жылында, Реу уулу Серук көз жумду.
10 Серук эки жүз отуз тогуз жыл жашап, көз жумду.
11 Ыбрайымдын уулу Ысмайыл ошол күндөрү чоңоюп, Сара Ыбрайымга Ыскакты төрөп бергенде, ал он төрт жашта эле.
12 Кудай Ыбрайымдын уулу Ысмайыл менен болду. Ал чоңоюп, жаа тартканды үйрөнүп, жаачы болду.
13 Ыскак беш жашка чыкканда, Ысмайыл менен чатырдын кире беришинде отурган.
14 Ысмайыл Ыскактын жанына келип, анын маңдайына отурду. Ал жаасын алып, жебени сууруп чыгып, жебеге салып, Ыскакты өлтүрмөкчү болду.
15 Саара Ысмайылдын уулу Ыскакка эмне кылгысы келгенин көрүп, уулу үчүн абдан кайгырды. Ошондуктан ал Ыбрайымды чакыртып: «Бул күңдү жана анын уулун кууп чык, анткени анын уулу менин уулум менен мураскор болбойт, анткени ал бүгүн ага ушундай кылгысы келди», – деди.
16 Ыбрайым Сааранын тилин алып, эртең менен эрте туруп, он эки нан жана бир чанач суу алып, Ажарга берди. Ал аны уулу менен кошо жөнөттү. Ажар уулу менен чөлгө жөнөдү. Алар Паран чөлүндө чөлдүн тургундары менен жашашты, ал эми Ысмайыл жаачы болуп, көп убакыт чөлдө жашады.
17 Андан кийин ал энеси менен Мисир жерине барып, ошол жерде жашап калышты. Ажар уулуна Мисирден аял алып берди, анын аты Мериба болчу.
18 Ысмайылдын аялы кош бойлуу болуп, төрт уул, эки кыз төрөдү. Андан кийин Ысмайыл, апасы, аялы жана балдары менен чөлгө кайтып кетишти.
19 Алар чөлдө чатырларды тигип, ай сайын, жыл сайын жол жүрүштү, эс алышты.
20 Кудай Ысмайылга атасы Ыбрайым үчүн койлорду, бодо малдарды жана чатырларды берди, ошондуктан ал кишинин малы көбөйдү.
21 Ысмайыл көпкө чейин чөлдөрдө, чатырларда жашап, саякаттап, эс алып жүрдү, бирок атасынын жүзүн көргөн жок.
22 Бир нече убакыт өткөндөн кийин, Ыбрайым аялы Сарага: «Мен уулум Ысмайылды көргөнү барам, анткени аны көптөн бери көрө элек болгондуктан, көргүм келет», – деди.
23 Ыбрайым уулу Ысмайылды издеп чөлгө төөлөрүнүн бирине минип жөнөдү, анткени ал өзүнүн бардык мүлкү менен чөлдө чатырда жашап жатканын укту.
24 Ыбрайым чөлгө барып, түшкө маал Ысмайылдын чатырына жетип, андан сурады. Ал Ысмайылдын аялын балдары менен чатырда отурганын көрдү, ал эми күйөөсү да, энеси да алар менен жок болчу.
25 Ыбрайым Ысмайылдын аялынан: «Ысмайыл кайда кетти?» – деп сурады. Ал: «Ал аңчылыкка талаага кетти, ал эми Ыбрайым дагы эле төөнүн үстүндө отурган, анткени аялы Сарага ант бергендей, жерге түшкүсү келген жок», – деди.
26 Ыбрайым Ысмайылдын аялына: «Кызым, жолдон чарчап калдым, мага бир аз суу берчи»,— деди.
27 Ысмайылдын аялы Ыбрайымга: «Бизде суу да, нан да жок», – деп жооп берди. Ал чатырда отуруп, Ыбрайымга көңүл бурган жок, андан ким экенин сураган жок.
28 Ал чатырда балдарын сабап, каргап жатты, күйөөсү Ысмайылды да каргап, аны жемеледи. Ыбрайым Ысмайылдын аялынын балдарына айткан сөздөрүн угуп, абдан ачууланып, нааразы болду.
29 Ыбрайым аялды чатырдан чыгып кел деп чакырды. Аял келип, Ыбрайымдын маңдайына турду, анткени Ыбрайым дагы эле төөнүн үстүндө келе жаткан эле.

30 Ыбрайым Ысмайылдын аялына: «Күйөөң Ысмайыл үйүнө кайтып келгенде, ага мындай деп айт:
31 Пелиштиликтердин жеринен бир карыя сени издеп келди, анын келбети жана келбети ушундай эле. Мен андан ким экенин сураган жокмун, сен бул жерде жок болгондуктан, ал мага: «Күйөөң Ысмайыл кайтып келгенде, бул киши: "Үйгө келгенде чатырыңдын бул мыгын сууруп алып, ордуна башка мык каг", – деди», – деди.
32 Ыбрайым аялга айтканын бүтүрүп, төө менен үйүнө жөнөдү.
33 Андан кийин Ысмайыл энеси менен куугунтуктан кайтып келип, чатырга кайтып келди. Аялы ага мындай деди:
34 Пелиштиликтердин жеринен бир карыя сени издеп келди, анын келбети жана келбети ушундай эле. Мен андан ким экенин сураган жокмун, сен үйдө жок болгондуктан, ал мага: «Күйөөң үйгө келгенде, карыя мындай дейт: "Бул жерге орноткон чатырыңдын мыгын сууруп алып, ордуна башка мык кагып кой", – деди.
35 Ысмайыл аялынын сөздөрүн угуп, анын атасы экенин, аялы аны сыйлабай турганын билди.
36 Ысмайыл атасынын аялына айткан сөздөрүн түшүндү. Ысмайыл атасынын сөзүн угуп, Ысмайыл ал аялды таштап, кетип калды.
37 Андан кийин Ысмайыл Канаан жерине барып, башка аял алып, аны чатырына, өзү жашаган жерге алып келди.
38 Үч жылдан кийин Ыбрайым: «Мен уулум Ысмайылды кайра көрөйүн, анткени аны көптөн бери көрө элекмин», – деди.
39 Ал төөсүнө минип, чөлгө жөнөдү, түшкө маал Ысмайылдын чатырына жетти.
40 Ал Ысмайылды сурады, ошондо аялы чатырдан чыгып: «Ал бул жерде жок, мырзам, анткени ал талаага аңчылык кылып, төөлөрдү кайтарганы кетти», – деди. Аял Ыбрайымга: «Мырзам, чатырга кирип, бир кесим нан же, анткени жолдон чарчап жатасың», – деди.
41 Ыбрайым ага: «Сапарымды улантууга шашып жаткандыктан токтобойм, бирок суусаганым үчүн бир аз суу берчи», – деди. Аял шашып чатырга чуркап кирип, суу менен нан алып чыгып, Ыбрайымга койду да, аны жегенге көндүрдү. Ал жеп-ичти, ошондо анын жүрөгү сооронуп, уулу Ысмайылга батасын берди.
42 Ал тамагын жеп бүтүп, Теңирге алкыш айтып, Ысмайылдын аялына: «Ысмайыл үйгө келгенде, ага мындай деп айт:
43 Пелиштиликтердин жеринен бир карыя келип, сенден сурады, сен бул жерде жок болчусуң, мен ага нан менен суу алып чыктым, ал жеп-ичти, көңүлү жайланды.
44 Ал мага мындай деди: «Күйөөң Ысмайыл үйгө келгенде, ага: "Чатырыңдын мыгы абдан жакшы, аны чатырдан алып салба", – деп айт».
45 Ыбрайым аялга буйрук берип бүтүп, пелиштиликтердин жерине, үйүнө жөнөдү. Ысмайыл чатырына келгенде, аялы аны кубаныч менен, кубаныч менен тосуп алды.
46 Аял ага: «Пелиштиликтердин жеринен бир карыя келиптир, ал сенден сураптыр, сен бул жерде жок экенсиң, ошондуктан мен нан менен суу алып чыктым, ал жеп-ичип, көңүлү жайланып калды», – деди.
47 Ал мага мындай деди: «Күйөөң Ысмайыл үйгө келгенде, ага: "Чатырыңдын мыгы абдан жакшы, аны чатырдан алып салба", – деп айт».
48 Ысмайыл анын атасы экенин жана аялы аны сыйлаганын билди, ошондуктан Теңир Ысмайылга батасын берди.

22-БӨЛҮМ

1 Ошондо Ысмайыл ордунан туруп, аялын, балдарын, мал-мүлкүн жана бардык мал-мүлкүн алып, ал жерден чыгып, пелиштиликтердин жерине, атасына жөнөдү.
2 Ыбрайым уулу Ысмайылга биринчи аялы менен болгон келишимин, ал эмне кылганын айтып берди.
3 Ысмайыл жана анын балдары Ыбрайым менен ал жерде көп убакыт жашашты, ал эми Ыбрайым пелиштиликтердин жеринде көп убакыт жашады.
4 Күндөр узарып, жыйырма алты жылга жетти. Андан кийин Ыбрайым кулдары жана бардык үй-бүлөсү менен пелиштиликтердин жеринен алыскы жерге көчүп барып, Хебронго жакын келип, ошол жерде калышты. Ыбрайымдын кулдары суу кудуктарын казышты. Ыбрайым жана анын бардык үй-бүлөлөрү суунун жанында жашашты. Пелиштиликтердин падышасы Абымелектин кулдары Ыбрайымдын кулдары жердин четинде суу кудуктарын казып жатышканын угушту.
5 Алар келип, Ыбрайымдын кулдары менен урушуп, өздөрү казган чоң кудукту тартып алышты.
6 Пелиштиликтердин падышасы Абымелек бул окуяны угуп, аскер башчысы Пихол жана жыйырма адамы менен Ыбрайымга келди. Абымелек Ыбрайымга кулдары жөнүндө айтты, ал эми Ыбрайым Абымелекти кулдары тартып алган кудук үчүн жемеледи.
7 Абымелек Ыбрайымга: «Бүт жер жүзүн жараткан Теңир тирүү! Мен бүгүнкү күнгө чейин кулдарым сенин кулдарыңа эмне кылганын уккан эмесмин», – деди.
8 Ошондо Ыбрайым жети ургаачы козуну алып, Абымелекке берип: «Буларды менин колумдан ал, бул кудукту мен казганымдын далили болсун», – деди.
9 Абымелек Ыбрайымга берген жети ургаачы козуну алып, ага көптөгөн бодо мал жана бодо мал берген. Абымелек Ыбрайымга кудук үчүн ант бергендиктен, ал кудукту Беир-Шеба деп атады, анткени экөө тең ошол жерде ант беришти.
10 Экөө тең Беир-Шебада келишим түзүштү. Абымелек аскер башчысы Пихол жана анын бардык адамдары менен бирге туруп, пелиштиликтердин жерине кайтып келишти. Ыбрайым жана анын бардык адамдары Беир-Шебада жашап, ал жерде көпкө жашады.
11 Ыбрайым Беер-Шебада чоң токой отургузуп, жердин төрт тарабын караган төрт дарбаза жасап, ошол жерге жүзүмзар отургузду. Эгер жолоочу Ыбрайымга келсе, ал жолундагы кайсы дарбазадан кирбесин, ошол жерде калып, жеп-ичип, тойгондон кийин кетип калчу.

12 Анткени Ыбрайымдын үйү күн сайын анын үйүнө келип, ичип-жеп, өтүп кеткен адамдардын уулдары үчүн ар дайым ачык болчу.
13 Ачка болуп, Ыбрайымдын үйүнө келген ар бир адамга Ыбрайым нан берип, жеп-ичип, ток жүрчү, ал эми жылаңач келген ар бир адамга каалаган кийимин кийгизип, күмүш менен алтын берип, аны жер бетинде жараткан Теңирди таанытчу; Ыбрайым өмүр бою ушинтип жүрдү.
14 Ыбрайым, анын балдары жана ага таандык болгондордун баары Беир-Шебада жашашты. Ал чатырын Хебронго чейин тигип, ошол жерде жашады.
15 Ыбрайымдын бир тууганы Нахор, анын атасы жана алардын бардык үй-бүлөсү Харанда жашашкан, анткени алар Ыбрайым менен Канаан жерине келишкен эмес.
16 Нахордон да уулдар төрөлдү. Аларды Харандын кызы, Ыбрайымдын аялы Сааранын карындашы Милка төрөп берген.
17 Анын төрөлгөн балдарынын аттары: Ус, Буз, Кемуел, Кесед, Хазо, Пилдаш, Тидлаф жана Бетуел. Булар – сегиз уулу бар, булар Милканын Ыбрайымдын бир тууганы Нахорго төрөп берген балдары.
18 Нахордун Реума деген токолу болгон. Ал Нахорго Зебакты, Гахашты, Тахашты жана Мааханы төрөп берген.
19 Нахордун кыздарынан тышкары он эки уул төрөлгөн, алардын Харанда да балдары болгон.
20 Нахордун тун уулу Устун уулдары: Аби, Хереф, Гадин, Мелус жана алардын карындашы Дебора.
21 Буздун уулдары: Берахел, Наамат, Шеба жана Мадону.
22 Кемуелдин уулдары: Арам менен Рехоп.
23 Кеседдин уулдары: Анамлек, Мешай, Бенон жана Ипи; ал эми Хазонун уулдары: Пилдаш, Мехи жана Опер.
24 Пилдаштын уулдары: Арут, Хамум, Меред жана Молох.
25 Тидлафтын уулдары: Мушан, Кушан жана Муци.
26 Бетуелдин уулдары: Сехар, Лабан жана алардын карындашы Ребекка.
27 Нахордун Харанда төрөлгөн уулдарынын уруулары мына ушулар: Кемуелдин уулу Рам жана анын бир тууганы Рехоп Харандан чыгып, Эфрат дарыясынын жанындагы өрөөн табышты.
28 Алар ал жерге шаар куруп, ал шаарды Арам уулу Петордун атынан аташты, ал бүгүнкү күнгө чейин Арам Нахейраим деп аталат.
29 Кеседдин уулдары да өздөрүнө ылайыктуу жер табыш үчүн барып, Шинар жеринин тушундагы өрөөнгө отурукташышты.
30 Алар ал жерде өздөрүнө шаар куруп, ал шаарды аталарынын атынан Кесед деп аташты, ал жер бүгүнкү күнгө чейин Каздим жери. Каздимдер ошол жерде жашап, укумдап-тукумдап, абдан көбөйүштү.
31 Нахор менен Ыбрайымдын атасы Терах карыганда Пелила деген башка аял алып, аялдыкка алды. Аялынын аты Пелила болчу. Аялынын боюна бүтүп, уул төрөдү. Ал анын атын Соба койду.
32 Соба төрөлгөндөн кийин, Терах жыйырма беш жыл жашады.
33 Терах ошол жылы, Ыбрайымдын уулу Ыскактын отуз бешинчи жылында көз жумду.
34 Терах эки жүз беш жашка чыгып, Харанга коюлду.
35 Терахтын уулу Соба отуз жашка чыкканда, андан Арам, Ахлис жана Мерик төрөлдү.
36 Терахтын небереси Собанын уулу Арамдын үч аялы болгон, ал он эки уул, үч кыздуу болгон; Теңир Собанын уулу Арамга байлык менен мүлктү, көптөгөн бодо малды, майда малды жана бодо малды бергендиктен, ал абдан көбөйгөн.
37 Собанын уулу Арам, анын бир тууганы, бүт үй-бүлөсү менен Харандан чыгып, өздөрүнө баш калкалоочу жай табыш үчүн жөнөштү, анткени алардын мүлкү Харанда жашай алган жок, анткени алар бир туугандары Нахордун уулдары менен бирге Харанда токтой алышкан жок.
38 Собанын уулу Арам бир туугандары менен барып, чыгыш тараптагы алыстан өрөөн таап, ошол жерге отурукташып калды.
39 Алар ал жерге шаар куруп, аны улуу агасынын атынан Арам деп аташты, ал бүгүнкү күнгө чейин Арам Соба деп аталат.
40 Ошол күндөрү Ыбрайымдын уулу Ыскак чоңоюп жаткан. Атасы Ыбрайым ага Теңирди таанып-билүү үчүн Теңирдин жолун үйрөткөн, Теңир аны менен болгон.
41 Ыскак отуз жети жашка чыкканда, агасы Ысмайыл аны менен чатырда жүргөн.
42 Ысмайыл Ыскакка өзү менен мактанып: «Теңир атама бизди сүннөткө отургузууну буйруганда, мен он үч жашта элем. Мен Теңирдин атама айткан сөзү боюнча иш кылдым, жанымды Теңирге арнадым, ал мага буйруган Анын сөзүн бузган жокмун», – деди.
43 Ыскак Ысмайылга мындай деп жооп берди: «Эмнеге сен мага Теңир буйругандай, өзүңдүн денеңден алган бир аз этиң менен мактанып жатасың?»
44 Атам Ыбрайымдын Кудайы Жахаба тирүү, эгер Жахаба атама: “Уулуң Ыскакты алып, мага курмандык чал”, – десе, мен аны кубануу менен кабыл алмакмын.
45 Теңир Ыскактын Ысмайылга айткан сөзүн укту. Бул Теңирге жаккандыктан, ал Ыбрайымды бул маселеде сынап көрүүнү чечти.
46 Кудайдын уулдары келип, Теңирдин алдына турушту, ал эми Шайтан да Кудайдын уулдары менен бирге Теңирдин алдына келди.
47 Ошондо Теңир Шайтанга: «Сен кайдан келдиң?» – деп сурады. Шайтан Теңирге жооп берип: «Жерди аралап, анын үстүнөн басып жүрдүң», – деди.
48 Ошондо Теңир Шайтанга: «Жер жүзүндөгү бардык балдар жөнүндө мага эмне деп айтасың?» – деди. Шайтан Теңирге: «Мен жер жүзүндөгү бардык балдар сага кызмат кылып, сенден бир нерсе сураганда сени эстеп жатканын көрдүм», – деди.
49 Сен аларга Сенден сураган нерсени бергениңде, алар бейкапар отурушат, Сени таштап кетишет жана Сени эстебей калышат.
50 Сен Терахтын уулу Ыбрайымды көрдүң беле? Ал башында балалуу болгон эмес, сага кызмат кылган, барган жерине сага курмандык чалынуучу жайларды курган, аларга курмандык чалган, Сенин ысымыңды жер жүзүндөгү бардык элдерге дайыма жарыялаган.

51 Эми уулу Ыскак төрөлгөндөн кийин, ал сени таштап кетти, ал жердин бардык тургундарына чоң той берди, ал эми Теңирди унутуп койду.
52 Анткени ал эмне кылса да, ошонун баарында сага курмандык чалган жок: бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкты да, тынчтык курмандыгын да, эмчектен чыгарылган күнү сойгон өгүздү да, козуну да, эчкини да алып келген жок.
53 Уулу төрөлгөндөн тартып, отуз жети жыл бою, ал сенин алдыңда курмандык чалынуучу жай курган жок, сага эч кандай курмандык чалган жок, анткени ал сенин анын сураганын бергениңди көрүп, сени таштап кетти.
54 Ошондо Теңир Шайтанга мындай деди: «Сен Менин кулум Ыбрайымга ушундай карадыңбы? Анткени жер жүзүндө андай адам жок, ал менин алдымда кемчиликсиз жана адил, Кудайдан корккон жана жамандыктан качкан адам. Мен тирүүмүн, эгер мен ага: “Уулуң Ыскакты менин алдымда алып кел”, – десем, ал аны менден жашырмак эмес, эгер мен ага койлорунан же бодо малынан бүтүндөй өрттөлүүчү курмандык алып кел десем, андан да жаман болот».
55 Шайтан Теңирге жооп берип: «Анда Ыбрайымга айтканыңдай сүйлө, ошондо ал бүгүн сенин сөздөрүңдү бузбайбы же жокпу, көрөсүң», – деди.

23-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Теңирдин сөзү Ыбрайымга келип, Ал ага: «Ыбрайым!» – деди. Ал: «Мен мына», – деди.
2 Ал ага мындай деди: «Эми жалгыз сүйүктүү уулуң Ыскакты алып, Мориа жерине бар. Ал сага көрсөтүлө турган тоолордун биринде аны бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка чал, анткени ал жерден булутту жана Теңирдин даңкын көрөсүң».
3 Ыбрайым ичинен: «Уулум Ыскакты энеси Сарадан кантип бөлүп, Теңирдин алдына бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка чалам?» – деп ойлоду.
4 Ыбрайым чатырга кирип, аялы Сааранын алдына отурду да, ага мындай деди:
5 Менин уулум Ыскак чоңоюп, Кудайына кызмат кылууну көптөн бери үйрөнө элек. Эми эртең мен аны Шемге жана анын уулу Эберге алып келем. Ал жерден ал Теңирдин жолдорун үйрөнөт, анткени алар ага Теңирди таанып-билүүнү үйрөтөт, ошондой эле Теңирдин алдында дайыма тиленсе, Ал ага жооп берерин билет, ошондуктан ал жерде Кудай-Теңирине кызмат кылуунун жолун билет».
6 Сара мындай деди: «Сен жакшы айттың. Бар, мырзам, айтканыңдай кыл, бирок аны менден алыстатпа, ал жерде көпкө калба, анткени менин жаным анын жанынын ичинде».
7 Ыбрайым Сарага: «Кызым, кел, Кудай-Теңирибизге сыйыналы, Ал бизге жакшылык кылсын», – деди.
8 Саара уулу Ыскакты алып, ошол түнү аны менен калды. Ал аны өөп, кучактап, таң атканга чейин ага акыл-насаат айтты.
9 Ал ага: «Уулум, жаным сенден кантип ажырайт?» – деди да, аны өөп, кучактап, Ыбрайымга ал жөнүндө көрсөтмөлөрдү берди.
10 Сара Ыбрайымга: «Оо, мырзам, уулуңду этият кыл, ага көзүңдү бур, анткени менин андан башка уулум да, кызым да жок», – деди.
11 Аны таштаба. Ачка болсо, нан бер, суусаса, суу ич; жөө баспа, күнгө отурба.
12 Аны жолдо жалгыз калтырба, каалаган нерсесинен баш тартпа, тескерисинче, ал сага эмне десе, ошону кыл.
13 Саара түнү бою Ыскак үчүн катуу ыйлады. Ал ага таң атканча насаат айтты.
14 Эртең менен Сара үйүндөгү Абымелек ага берген кийимдердин ичинен абдан кооз жана кооз кийим тандап алды.
15 Анан ал уулу Ыскакка кийим кийгизип, башына чалма кийгизип, чалманын үстүнө асыл таш менен бекитип, жолго азык берди. Алар жөнөп кетишти. Ыскак атасы Ыбрайым менен кошо жөнөдү. Алардын кулдарынын айрымдары аларды жолдон узатып коюшту.
16 Сара алар менен жөнөп кетти. Аларды узатуу үчүн жолго чейин узатып барды. Алар ага: «Чатырыңа кайт», – дешти.
17 Саара уулу Ыскактын сөздөрүн укканда катуу ыйлады. Күйөөсү Ыбрайым да аны менен кошо ыйлады, уулу да алар менен кошо катуу ыйлады, алар менен кошо баргандар да катуу ыйлашты.
18 Сара уулу Ыскакты кучактап, кучактап, аны менен кошо ыйлады. Сара: «Ким билет, бүгүндөн кийин сени кайра көрөмбү?» – деди.
19 Алар дагы эле чогуу ыйлашты. Ыбрайым, Саара, Ыскак жана жолдо коштоп жүргөндөрдүн баары алар менен кошо ыйлашты. Андан кийин Саара уулунун жанынан бурулуп, катуу ыйлады. Анын бардык эркек жана күңдөрү аны менен чатырга кайтып келишти.
20 Ыбрайым уулу Ыскак менен бирге Теңир буйругандай, аны курмандыкка чалуу үчүн Теңирге алып келди.
21 Ыбрайым жанына эки жигитин, Ажардын уулу Ысмайылды жана кулу Элиезерди алып, алар менен жөнөдү. Алар жолдо бара жатышканда, жигиттер өз ара мындай деп сүйлөштү:
22 Анан Ысмайыл Элиезерге: «Эми атам Ыбрайым Ыскак менен бирге Теңир буйругандай, аны бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка алып келүү үчүн баратат», – деди.
23 Ал кайтып келгенде, өзүнө таандык болгондун баарын мага берет, ошондо мен анын тун уулумун.
24 Элиезер Ысмайылга мындай деп жооп берди: «Ыбрайым сени энең менен кошо таштап кетип, анын колундагы эч нерсесин мураска албайм деп ант берген. Ал өзүнүн бардык байлыгын жана бардык байлыгын кимге берет? Ал мага өз үйүндө ишенимдүү болгон, ага күнү-түнү кызмат кылган жана мага эмне кааласа, ошонун баарын кылган кулунан башка кимге берет? Ал өлгөндө мага бардык байлыгын мураска калтырат».
25 Ыбрайым уулу Ыскак менен жолдо бара жатканда, Шайтан келип, Ыбрайымга абдан кары, момун жана өкүнгөн адамдын келбетинде көрүндү. Ал Ыбрайымга жакын келип: «Сен акылсызсыңбы же наадансыңбы, бүгүн жалгыз уулуңа ушундай кыласыңбы?» – деди.

26 Анткени Кудай сага карыганда, акыркы күндөрүңдө уул берди, ал эч кандай зордук-зомбулук көрсөтпөгөндүктөн, бүгүн барып, аны өлтүрүп, жалгыз уулуңдун жанын жер бетинен жок кыласыңбы?
27 Мунун Теңирден эмес экенин билбейсиңби жана түшүнбөйсүңбү? Анткени Теңир адам баласына жер үстүндө мындай жамандык кыла албайт, ага: «Бар, балаңды сой», – деп айта албайт.
28 Ыбрайым муну угуп, аны Теңирдин жолунан адаштырууга аракет кылган шайтандын сөзү экенин билди, бирок Ыбрайым Шайтандын үнүн уккусу келген жок, ошондуктан Ыбрайым аны жемеледи, ал кетип калды.
29 Шайтан кайтып келип, Ыскакка келди; ал Ыскакка сулуу, сүйкүмдүү жаш жигиттин келбетинде көрүндү.
30 Анан ал Ыскакка жакын келип: «Карыган акылсыз атаң сени бүгүн бекер союп жатканын билбейсиңби жана түшүнбөйсүңбү?» – деди.
31 Ошондуктан, уулум, аны укпа да, көңүл бурба, анткени ал акылсыз карыя, ошондуктан сенин баалуу жаның менен сулуу келбетиң жер бетинен жоголуп кетпесин.
32 Ыскак муну угуп, Ыбрайымга: «Ата, бул кишинин эмне дегенин уктуңбу? Ал ушундай деди», – деди.
33 Ыбрайым уулу Ыскакка мындай деп жооп берди: «Андан сак бол, анын сөздөрүн укпа, ага көңүл бурба, анткени ал – Шайтан, бүгүн бизди Кудайдын буйруктарынан баш тартууга аракет кылып жатат».
34 Ыбрайым дагы эле Шайтанды жемеледи, Шайтан алардан кетип калды, аларды жеңе албаганын көрүп, алардан жашынып, жолдо алардын алдынан өтүп кетти; ал жолдо чоң дарыяга айланды. Ыбрайым, Ыскак жана анын эки жигити ошол жерге жетип, чоң жана күчтүү дарыяны көрүштү.
35 Алар өзөнгө кирип, аны кечип өтүштү. Суу адегенде алардын буттарына жетти.
36 Алар өзөндүн тереңине киришти, суу моюндарына чейин жетти, баары суудан коркуп кетишти; алар өзөндөн өтүп бара жатышканда, Ыбрайым ал жерди таанып, ал жерде мурда суу жок экенин билди.
37 Ыбрайым уулу Ыскакка: «Мен бул жерде арык да, суу да жок экенин билем, ошондуктан бизди Кудайдын буйруктарынан баш тартуу үчүн, мунун баарын бизге ушул шайтан кылып жатат», – деди.
38 Ыбрайым аны тыйып: «Теңир сени айыптасын, шайтан, бизден алыста, анткени биз Кудайдын буйруктары боюнча жүрөбүз», – деди.
39 Шайтан Ыбрайымдын үнүнөн коркуп, алардан кетип калды, ал жер кайрадан мурдагыдай кургак жерге айланды.
40 Ыбрайым Ыскак менен бирге Кудай айткан жерге жөнөдү.
41 Үчүнчү күнү Ыбрайым башын көтөрүп, алыстан Кудай айткан жерди көрдү.
42 Ошондо ага жерден асманга чейин созулган от мамы, тоонун үстүндө даңк булуту көрүндү, булуттан Теңирдин даңкы көрүндү.
43 Ыбрайым Ыскакка: «Уулум, алыстан биз көрүп турган тоодон мен көрүп турганды көрүп жатасыңбы?» – деди.
44 Ыскак атасына: «Мен от мамы менен булутту көрүп турам, ал эми булуттун үстүндө Теңирдин даңкы көрүнүп турат», – деди.
45 Ыбрайым уулу Ыскактын Теңир тарабынан бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка чалынышы кабыл алынганын билди.
46 Ыбрайым Элиезер менен анын уулу Ысмайылга: «Алыстан тоодон көрүп жатканыбызды көрүп жатасыңарбы?» – деди.
47 Алар жооп берип: «Биз жердин башка тоолорунан башка эч нерсе көрбөйбүз», – дешти. Ыбрайым алардын Теңир тарабынан кабыл алынбаганын билгендиктен, аларга: «Мен уулум Ыскак экөөбүз тиги тоого барып, Теңирге сыйынып, анан силерге кайтып келели. Силер эшек менен ушул жерде калгыла», – деди.
48 Ыбрайым буйругандай, Элиезер менен Ысмайыл ошол жерде калышты.
49 Ыбрайым бүтүндөй өрттөлүүчү курмандык үчүн отун алып, уулу Ыскакка койду, ал эми от менен бычакты алып, экөө тең ошол жерге жөнөштү.
50 Алар кетип бара жатышканда, Ыскак атасына: «Мен от менен отун көрүп турам, Теңирдин алдында бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка чалына турган козу кайда?» – деди.
51 Ыбрайым уулу Ыскакка мындай деп жооп берди: «Теңир сени менин уулум, козунун ордуна бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка чалынуучу кемчиликсиз курмандык кылып тандап алды».
52 Ыскак атасына: «Теңир сага айткандын баарын кубаныч менен, чын жүрөктөн аткарам», – деди.
53 Ыбрайым уулу Ыскакка дагы мындай деди: «Жүрөгүңдө бул тууралуу туура эмес ой же кеңеш барбы? Айтчы, уулум, суранам, муну менден жашырба».
54 Ыскак атасы Ыбрайымга мындай деп жооп берди: «Ата, Теңир тирүү, сенин жаның тирүү! Ал сага айткан сөзүнөн оңго да, солго да четтеп кете турган эч нерсе жүрөгүмдө жок».
55 Буга колу-бутум да, булчуңум да кыймылдаган жок, жүрөгүмдө бул тууралуу эч кандай ой да, жаман кеңеш да жок.
56 Бирок мен бул жагынан кубанычтамын жана кубанычтамын, ошондуктан: "Бүгүн мени Өзүнүн алдында бүтүндөй өрттөлүүчү курмандык кылып тандап алган Теңирге даңк!" – дейм.
57 Ыбрайым Ыскактын сөздөрүнө абдан кубанды. Алар жөнөп, Теңир айткан жерге чогулушту.
58 Ыбрайым ошол жерге курмандык чалынуучу жай куруу үчүн жакындады. Ыбрайым ыйлап жатты. Ыскак курмандык чалынуучу жай курулуп бүткүчө таштарды жана ылайларды алды.
59 Ыбрайым отунду алып, өзү курган курмандык чалынуучу жайдын үстүнө койду.
60 Анан ал уулу Ыскакты алып, Теңирдин алдында бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка союш үчүн курмандык чалынуучу жайдагы отундун үстүнө жаткыруу үчүн байлады.
61 Ошондо Ыскак атасына: «Мени бекем байлап, курмандык чалынуучу жайга кой, болбосо бурулуп, кыймылдап, денеме тийген бычактын таасиринен

арылам, бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкты булгабайм»,— деди. Ыбрайым ошондой кылды.
62 Ыскак атасына: «Ата, мени өлтүрүп, курмандыкка чалгандан кийин, калган күлүмдү апам Сарага алып барып: "Бул Ыскактын жыпар жыты", – деп айт. Бирок кудуктун жанында же бийик жерде отурса, бул тууралуу ага айтпа, болбосо ал менин артымдан жанын кыят жана өлүп калат», – деди.
63 Ыбрайым Ыскактын сөздөрүн угуп, үнүн көтөрүп ыйлады. Ыскак бул сөздөрдү айтканда, Ыбрайымдын көз жашы уулу Ыскакка куюлуп, Ыскак катуу ыйлады. Ал атасына: «Ата, шашыл, Кудайыбыз Теңир сага буйругандай, мага да ошону кыл», – деди.
64 Ыбрайым менен Ыскактын жүрөгү Теңир аларга буйруган нерсеге кубанды, бирок көздөрү катуу ыйлады, ал эми жүрөгү кубанды.
65 Ыбрайым уулу Ыскакты байлап, курмандык чалынуучу жайга, отундун үстүнө койду. Ыскак атасынын алдында мойнун курмандык чалынуучу жайга сунуп, уулун Теңирдин алдында бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка чалуу үчүн колун сунуп, бычакты алды.
66 Ошол учурда ырайым периштелери Теңирдин алдына келип, Ыскак жөнүндө ага мындай дешти:
67 0 Теңир, Сен асманда да, жерде да жараткандардын баарынын үстүнөн ырайымдуу жана боорукер Падышасың жана алардын баарын колдойсуң; ошондуктан, кулуң Ыскактын ордуна кун төлөп, куткарылууну бер, бүгүн сенин буйруктарыңды аткарып жаткан Ыбрайым менен анын уулу Ыскакка боорукердик көрсөтүп, ырайым кыл.
68 Оо, Теңир, кулуң Ыбрайымдын уулу Ыскактын мал сыяктуу союлууга байланып калганын көрдүң беле? Оо, Теңир, эми аларга бооруң оорубасын.
69 Ошол учурда Теңир Ыбрайымга көрүнүп, асмандан ага кайрылып: «Балага кол көтөрбө, ага эч нерсе кылба, анткени эми мен сенин бул ишти кылуу менен Кудайдан коркконуңду жана жалгыз уулуңду менден аябаганыңды билем», – деди.
70 Ыбрайым башын көтөрүп, мүйүзү менен калың бадалдын арасына илинип калган кочкорду көрдү; бул кочкорду Кудай-Теңир жер менен асманды жараткан күнү жер бетине жараткан эле.
71 Анткени Теңир бул кочкорду ошол күндөн тартып Ыскактын ордуна бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка даярдап койгон.
72 Бул кочкор Ыбрайымга жакындап келе жатканда, Шайтан аны кармап алып, мүйүздөрүн бадалдын арасына ороп койду, Ыбрайым уулун өлтүрүү үчүн Ыбрайымга жакындап калбашы үчүн.
73 Ыбрайым кочкордун өзүнө жакындап келе жатканын, ал эми Шайтан аны токтотуп жатканын көрүп, аны курмандык чалынуучу жайдын алдына алып келди да, уулу Ыскакты байлоодон бошотуп, анын ордуна кочкорду койду. Ыбрайым кочкорду курмандык чалынуучу жайда союп, уулу Ыскактын ордуна курмандыкка чалды.
74 Ыбрайым курмандык чалынуучу жайга кочкордун канынан чачып: «Бул менин уулумдун ордуна коюлсун, бүгүн Теңирдин алдында бул менин уулумдун каны деп эсептелсин», – деди.
75 Ыбрайым курмандык чалынуучу жайдын жанында эмне кылса, ошонун баарын айтып: «Бул менин уулумдун ордунда, бүгүн менин уулумдун ордуна Теңирдин алдында каралсын», – деп айтчу. Ошентип, Ыбрайым курмандык чалынуучу жайдын жанында кызматтын баарын бүтүрдү, кызмат Теңирдин алдында кабыл алынды жана Ыскактын ордуна эсептелди; Теңир ошол күнү Ыбрайымга жана анын тукумуна батасын берди.
76 Шайтан Сарага барды, ал ага абдан момун жана момун карыя кейпинде көрүндү, ал эми Ыбрайым дагы эле Теңирдин алдында бүтүндөй өрттөлүүчү курмандык чалып жаткан.
77 Ал ага: «Сен бүгүн жалгыз уулуң менен эмне кылганын билбейсиңби? Ал Ыскакты алып, курмандык чалынуучу жай куруп, өлтүрүп, курмандык чалынуучу жайга алып келди. Ыскак атасынын алдында ыйлап, ыйлады, бирок ал ага караган жок, ага боору ооруган жок», – деди.
78 Шайтан бул сөздөрдү кайталап, андан кетип калды. Сара Шайтандын бардык сөздөрүн укту, ал аны уулу менен бирге жүргөн жана ага ушул нерселерди айтып берген адам уулдарынын арасынан чыккан карыя деп элестетти.
79 Сара үнүн көтөрүп, уулу үчүн катуу боздоп ыйлады. Ал жерге жыгылып, башына топурак чачып: «Оо, уулум, Ыскак, уулум, бүгүн сенин ордуңа өлсөм кана!» – деди. Ал ыйлай берди: «Сен үчүн кайгырып жатам, уулум, уулум Ыскак, бүгүн сенин ордуңа өлсөм кана!»
80 Ал дагы эле ыйлай берди: «Сени чоңойтуп, чоңойткондон кийин сен үчүн кайгырып жатам. Эми кубанычым сен үчүн кайгыга айланды, мен сени абдан сагынып, токсон жашымда сени төрөгөнгө чейин Кудайга ыйлап, сыйынып жүрдүм. Эми сен бүгүн бычак менен отту курмандыкка чалууга арнадың».
81 Бирок мен сени менен соороном, уулум, анткени сен Кудайыңдын буйругун аткардың, анткени ар бир тирүү жандын жаны колунда болгон Кудайыбыздын сөзүн ким бузуп өтө алат?
82 Оо, Кудайыбыз, Сен адилетсиң, анткени Сенин бардык иштериң жакшы жана адил, анткени мен Сен буйрук кылган сөзүңө кубанам, көзүм катуу ыйлап жатканда жүрөгүм кубанат.
83 Сара башын күңдөрүнүн биринин койнуна койду, ал таштай кыймылдап калды.
84 Андан кийин ал ордунан туруп, Хебронго келгенче сураштырып жүрдү. Жолдо бара жаткандардын баарынан сурады, бирок уулуна эмне болгонун эч ким айта алган жок.
85 Ал өзүнүн күңдөрү жана эркек кулдары менен Киреат-Арбага, башкача айтканда, Хебронго келип, уулу жөнүндө сурады. Ал ошол жерде калып, кызматчыларынын бир нечесин Ыбрайым Ыскак менен кеткен жерин издөөгө жөнөттү. Алар аны Шем менен Эбердин үйүнөн издеп жөнөштү, бирок таба алышкан жок. Алар жердин баарын издеп, ал жерден жок болуп чыкты.
86 Шайтан Сарага карыя кейипте келип, анын алдына туруп: «Мен сага калп айттым, анткени Ыбрайым уулун өлтүргөн жок, ал өлгөн жок», – деди. Ал бул

сөздү укканда уулу үчүн абдан кубанды, жаны чыгып кетти. Ал өлүп, элине кошулду.
87 Ыбрайым кызматы бүткөндөн кийин, уулу Ыскак менен бирге кулдарына кайтып келди. Алар ордунан туруп, Беир-Шебага жөнөштү да, үйлөрүнө кайтышты.
88 Ыбрайым Сараны издеп, таба алган жок. Ал жөнүндө сураштырып, ага: «Ал силер кеткен жерден силерди издеп Хебронго чейин барды, анткени ага ушундай деп билдиришти», – дешти.
89 Ыбрайым менен Ыскак Хебронго барып, анын өлгөнүн көрүшкөндө, катуу үндөрүн чыгарып, аны жоктоп ыйлашты. Ыскак энесинин бетине жыгылып, аны жоктоп ыйлады. Ал: «Оо, апам, апам, мени кантип таштап кеттиң, кайда кеттиң?» – деди.
90 Ыбрайым менен Ыскак катуу ыйлашты, алардын бардык кулдары да Саараны жоктоп, аны жоктоп катуу ыйлашты.

24-БӨЛҮМ

1 Сара жүз жыйырма жети жыл өмүр сүрүп, көз жумду. Ыбрайым аялы Сараны коюу үчүн сөөк коюучу жай издеп, ал жердин тургундары болгон Хет уулдарына барып, мындай деди:
2 Мен сенин жериңде келгинмин жана келгинмин, мага өз жериңден мүрзө бер, ошондо мен маркумду өз алдымча көмөм.
3 Хет уулдары Ыбрайымга: «Мына, жер сенин алдыңда. Маркуңду биздин эң жакшы мүрзөлөрүбүздүн бирине кой, анткени эч ким сени маркумуңду көмүүдөн кармай албайт», – дешти.
4 Ыбрайым аларга: «Эгер силер муну кабыл алсаңар, барып, Зохардын уулу Эпронго кайрылып, мага талаасынын четиндеги Махпел үңкүрүн берип коюусун сурангыла, мен аны андан каалаган баасына сатып алам», – деди.
5 Эпрон Хет уулдарынын арасында жашап калды. Алар барып, аны чакырышты. Ал Ыбрайымдын алдына келди. Эпрон Ыбрайымга: «Кулуң эмнени талап кылса, ошонун баарын аткарам», – деди. Ыбрайым: «Жок, мен сенин үңкүрүң менен талаасыңды кымбат баада сатып алам, ошондо ал түбөлүккө көрүстөн болот», – деди.
6 Эпрон мындай деп жооп берди: «Мына, талаа менен үңкүр сенин алдыңда, эмне кааласаң, ошону бер». Ыбрайым мындай деди: «Мен аны сенин колуңдан, шаарыңдын дарбазасынан киргендердин колунан жана тукумуңдун колунан түбөлүккө толук баада гана сатып алам».
7 Эпрон жана анын бардык бир туугандары муну угуп, Ыбрайым Эпронго төрт жүз күмүш шекелди тартып берди, ал Эпрондун жана анын бардык бир туугандарынын колуна берди; Ыбрайым бул келишимди жазып, төрт күбө менен күбөлөндүрдү.
8 Күбөлөрдүн аттары мындай: хеттик Абышнанын уулу Амигал, хибилик Ашунахтын уулу Адихором, гомерлик Ахирамдын уулу Абдон, сидондук Абудиштин уулу Бакдил.
9 Ыбрайым сатып алынган нерсе жөнүндөгү китепти алып, өзүнүн казынасына салды, ал китепке мындай деп жазган:
10 Ыбрайым хеттик Эпрондон, анын тукумунан, анын шаарынан келгендерден жана алардын тукумдарынан сатып алган үңкүр менен талаа Ыбрайымга, анын тукумуна жана анын белинен чыккандарга түбөлүккө көрүстөн катары сатылып алынышы керектиги, түбөлүккө мураска калышы керектиги жана ага мөөр басып, күбөлөр менен күбөлөндүргөнү жөнүндө айтты.
11 Ошентип, талаа, андагы үңкүр жана ал жердин баары Ыбрайымга жана андан кийинки тукумдарына, Хет уулдарынан чыккандарга, таандык болуп калды; ал Канаан жериндеги Хеброндогу Мамренин алдында жайгашкан.
12 Андан кийин Ыбрайым аялы Сааранны ошол жерге койду. Ал жер жана анын бардык чеги Ыбрайымга жана анын тукумуна сөөк коюучу жай болуп калды.
13 Ыбрайым Сараны падышалардын сөөгү коюлганда көрсөтүлгөндөй, даңк менен көмдү, ал абдан кооз жана кооз кийимдер менен коюлду.
14 Анын табытынын жанында Шем, анын уулдары Эбер, Абымелек, ошондой эле Анар, Ашкол жана Мамре отурушту. Ал жердин бардык атактуу адамдары анын табытынын артынан жөнөштү.
15 Саара жүз жыйырма жети жыл жашап, каза болду. Ыбрайым жети күн бою катуу аза күтүп, аза күттү.
16 Ал жердин бардык тургундары Саара үчүн Ыбрайым менен анын уулу Ыскакты сооротушту.
17 Алардын аза күтүү күндөрү аяктагандан кийин, Ыбрайым уулу Ыскакты Теңирдин жолдорун жана осуяттарын үйрөнүү үчүн Шем менен Эбердин үйүнө жөнөттү. Ыбрайым ал жерде үч жыл жашады.
18 Ошол учурда Ыбрайым бардык кулдары менен ордунан туруп, Беир-Шебага+ кайтып келишти. Ыбрайым жана анын бардык кулдары Беир-Шебада калышты.
19 Ошол жылы пелиштиликтердин падышасы Абымелек жүз токсон үч жашында каза болду. Ыбрайым эли менен пелиштиликтердин жерине жөнөдү. Алар бүт үй-бүлөсүн жана анын бардык кулдарын сооротушту. Анан ал үйүнө кайтып келди.
20 Абымелек өлгөндөн кийин, Герар эли анын он эки жаштагы уулу Бенмалихти атасынын ордуна коюшту.
21 Алар ага атасынын атынан Абымелек деген ат коюшту, анткени Герарда ушундай салт бар болчу. Абымелек атасы Абымелектин ордуна падышачылык кылып, анын тагына отурду.
22 Харандын уулу Лот да ошол күндөрү, Ыскактын отуз тогузунчу жылында көз жумду. Лот бардыгы болуп жүз кырк жыл жашап, көз жумду.
23 Лоттун кыздарынан төрөлгөн балдары булар: тун уулунун аты Маап, экинчи уулунун аты Бенами болчу.
24 Лоттун эки уулу Канаан жеринен аял алып, аларга бала төрөп беришти. Мааптын уулдары: Эд, Майон, Тарсус жана Канвил, төрт уулу, булар бүгүнкү күнгө чейин Мааптын уулдарынын аталары.
25 Лоттун уулдарынын бардык үй-бүлөлөрү кайсы жерге туш келсе, ошол жакка көчүп кетишти, анткени алар укумдап-тукумдап, абдан көбөйүштү.
26 Алар барып, өздөрү жашаган жерге шаарларды куруп, курган шаарларына өздөрүнүн аттарын коюшту.
27 Ошол күндөрү Ыбрайымдын бир тууганы Терахтын уулу Нахор Ыскактын кырк жашында көз жумду.

Нахор бардыгы болуп жүз жетимиш эки жыл жашап, көз жумуп, Харанга коюлду.
28 Ыбрайым бир тууганынын каза болгонун укканда катуу кайгырып, көп күн бою жоктоп ыйлады.
29 Ыбрайым үйүнө байланыштуу буйрук берүү үчүн башкы кызматчысы Элиезерди чакыртты, ал келип, анын алдында турду.
30 Ыбрайым ага: «Мен карып калдым, качан өлөрүмдү билбейм, анткени жашым өтүп калды. Эми тур, бар, уулума бул жерден, бул жерден, биз жашаган канаандыктардын кыздарынан аял алба», – деди.
31 Бирок менин жериме, туулган жериме бар, уулума аял алып бер. Ал асман менен жердин Кудайы, мени атамдын үйүнөн алып чыгып, ушул жерге алып келген. Ал мага: "Бул жерди сенин тукумуңа түбөлүккө мураска берем", – деп айткан. Ал сенин алдыңда периштесин жиберип, жолуңду байытат, ошондо сен уулума менин тукумумдан, атамдын үйүнөн аял алып бересиң", – деген.
32 Кул кожоюнуна Ыбрайымга мындай деп жооп берди: «Мен сенин туулган жериңе, атаңдын үйүнө барып, уулуңа ал жактан аял алып келем. Эгерде ал аял мени менен бул жерге келгиси келбесе, анда уулуңду сенин туулган жериңе кайра алып кетейинби?»
33 Ыбрайым ага: «Уулумду бул жакка кайра алып келбе, анткени мен алдында жүргөн Теңир сенин алдыңда периштесин жиберип, жолуңду ачат», – деди.
34 Элиезер Ыбрайым буйругандай кылды, Элиезер бул тууралуу кожоюну Ыбрайымга ант берди. Элиезер ордунан туруп, кожоюнунун төөлөрүнөн он төө жана кожоюнунун кулдарынан он киши алып, алар ордунан туруп, Ыбрайым менен Нахордун шаарына, Ыбрайымдын уулу Ыскакка аял алып келүү үчүн жөнөштү. Алар кетишкенде, Ыбрайым Шем менен Эбердин үйүнө киши жиберди, алар ал жерден уулу Ыскакты алып келишти.
35 Ыскак Беир-Шебадагы атасынын үйүнө кайтып келди, ал эми Элиезер кишилери менен Харанга келип, шаардагы суу куюлуучу жайдын жанында токтоду. Ал төөлөрүн суунун жанына чөктүрдү, алар ошол жерде калышты.
36 Ошондо Ыбрайымдын кулу Элиезер Кудайга сыйынып: «Оо, мырзам Ыбрайымдын Кудайы, бүгүн мага тезирээк кабар бер, мырзама ырайым кыл, бүгүн мырзамдын уулуна анын тукумунан аял алып бер», – деди.
37 Теңир Өзүнүн кулу Ыбрайым үчүн Элиезердин үнүн укту. Ал Ыбрайымдын бир тууганы Нахордун аялы Милканын уулу Бетуелдин кызына жолукту. Элиезер анын үйүнө келди.
38 Элиезер аларга өзүнүн бардык тынчсыздануударын, ал Ыбрайымдын кулу экенин айтып берди, алар ага абдан кубанышты.
39 Баары муну кылган Теңирге алкыш айтышты жана ага Ыскакка аялдыкка Бетуелдин кызы Ребеканы беришти.
40 Ал кыз абдан сулуу, кыз эле, ал кезде Ребекка он жашта эле.
41 Бетуел, Лабан жана анын балдары ошол түнү той өткөрүштү. Элиезер жана анын кишилери ошол түнү ошол жерде тамактанып, ичип-жеп, көңүл ачышты.
42 Элиезер эртең менен туруп, жанындагы адамдар менен бирге Бетуелдин бүт үй-бүлөсүн чакырып: «Мени кожоюнума коё бергиле», – деди. Алар туруп, Ребеканы жана анын эмчек энеси Дебораны, Устун кызы, коё беришти. Алар ага күмүш менен алтын, кулдар менен күңдөрдү берип, ага батасын беришти.
43 Алар Элиезерди өз кишилери менен жөнөтүштү, кызматчылары Ребеканы алып кетишти, ал Канаан жерине, кожоюнуна кайтып келди.
44 Ыскак Ребеканы алды, ал анын аялы болуп калды. Ыскак аны чатырга алып кирди.
45 Ыскак кырк жашында таякеси Бетуелдин кызы Ребеканы аялдыкка алган.

25-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Ыбрайым карыганда дагы бир аял алды, анын аты Канаан жеринен Кетура эле.
2 Ал ага Зимран, Жокшан, Медан, Мидиан, Ишбак жана Шуах деген алты уул төрөп берди. Зимрандын уулдары: Абикен, Молих жана Нарим.
3 Жокшандын уулдары: Шеба менен Дедан, ал эми Медандын уулдары: Амида, Жоап, Гочи, Элиша жана Нотак; ал эми Мидиандын уулдары: Эпа, Эпер, Ханох, Абида жана Элдаа.
4 Ишбактын уулдары: Макиро, Беёдуа жана Татор.
5 Шуахтын уулдары: Билдат, Мамдат, Мунан жана Мебан; булардын баары эврей Ыбрайымга төрөп берген канаандык Кетуранын балдарынын урууллары.
6 Ыбрайым булардын баарын коё берип, белектерди берди. Алар уулу Ыскактан бөлүнүп, кайсы жерде жашашса, ошол жерде жашап калышты.
7 Алардын баары чыгыштагы тоого барып, өздөрүнө алты шаар курушту, аларда ушул күнгө чейин жашашат.
8 Бирок Шеба менен Дедандын уулдары, Жокшандын уулдары, өз балдары менен бирге бир туугандары менен шаарларында жашашкан жок. Алар көчүп жүрүп, талааларда, чөлдөрдө чатырларын тигип жашашты.
9 Ыбрайымдын уулу Мидиандын уулдары Куш жеринин чыгышына барышты. Алар чыгыш жеринен чоң өрөөн табышты. Алар ошол жерде жашап, шаар куруп, ошол жерде жашашты. Ал бүгүнкү күнгө чейин Мидиан жери.
10 Мидиандыктар өзү курган шаарда, беш уулу жана ага тиешелүү болгон бардык адамдары менен жашап калышты.
11 Мидиан уулдарынын аттары алардын шаарларында: Эфа, Эпер, Ханох, Абида жана Элдаа.
12 Эфанын уулдары: Метак, Мешар, Аби жана Сануа, ал эми Эпердин уулдары: Эпрон, Зур, Алирун жана Медин, ал эми Ханохтун уулдары: Реуел, Рекем, Ази, Алешуп жана Алад.
13 Абиданын уулдары: Хур, Мелуд, Керури, Молхи; ал эми Элдаанын уулдары: Микер, Реба, Малкия жана Габол; булар мидиандыктардын урууллары боюнча аттары; кийин мидиандыктардын урууллары мидиан жерине тараган.
14 Сааранын күңү Ажар Ыбрайымга төрөп берген Ыбрайымдын уулу Ысмайылдын санжырасы мындай.

15 Ысмайыл Мисир жеринен аял алды, анын аты Риба, башкача айтканда, Мериба.
16 Рибах Ысмайылга Небайот, Кедарды, Адбелди, Мипсамды жана алардын карындашы Босматты төрөп берген.
17 Ысмайыл аялы Рибаны таштап кетти. Риба андан кетип, Мисирге, атасынын үйүнө кайтып келди. Ал ошол жерде жашап калды, анткени ал Ысмайылдын да, анын атасы Ыбрайымдын да көз алдында абдан жаман болчу.
18 Андан кийин Ысмайыл Канаан жеринен Малхут деген аял алып, ага Нишма, Дума, Маса, Хадад, Тема, Йетур, Напиш жана Кедманы төрөп берди.
19 Булар – Ысмайылдын уулдары, алардын аттары: өз элдери боюнча он эки төрө; андан кийин Ысмайылдын тукумдары тарап кетишти. Ысмайыл балдарын, тапкан бардык мүлкүн, үйүндөгүлөрүн жана өзүнө таандык болгон бардык нерселерди алып, өздөрү жашаган жерге жөнөштү.
20 Алар Паран чөлүнүн жанына барып, отурукташышты. Алардын жашаган жерлери Мисирдин алдындагы, Ашурга бараткан жолдогу Хабиладан Шурга чейинки жерлер болчу.
21 Ысмайыл жана анын уулдары ошол жерде жашап, алардан балдар төрөлдү. Алар укумдап-тукумдап, көбөйүштү.
22 Ысмайылдын тун уулу Небайоттун уулдарынын аттары: Менд, Сенд, Майон; ал эми Кедардын уулдары: Алион, Кезем, Хамад жана Эли.
23 Адбелдин уулдары: Хамад менен Жабин, ал эми Мипсамдын уулдары: Обадия, Эбетмелек жана Жеуш. Булар Ысмайылдын аялы Рибанын уулдарынын уруулары.
24 Ысмайылдын уулу Мишманын уулдары: Шамуа, Закарион жана Обейт; ал эми Думанын уулдары: Кезед, Эли, Махмат жана Амет.
25 Масанын уулдары: Мелон, Мула жана Эбидадон; Хададдын уулдары: Азур, Минзар жана Эбетмелек; ал эми Теманын уулдары: Сеир, Садон жана Якол.
26 Йетурдун уулдары: Мерит, Яиш, Алио жана Пахот; Напиштин уулдары: Эбет-Тамед, Абиясап жана Мир; ал эми Кедманын уулдары: Калип, Тахти жана Омир; булар Ысмайылдын аялы Малкуттун уулдары болгон.
27 Булардын баары өз уруулары боюнча Ысмайылдын тукумдары болгон жана алар ушул күнгө чейин өздөрүнө шаарларды куруп алган жерлерде жашашкан.
28 Ыбрайымдын уулу Ыскактын аялы Бетуелдин кызы Ребекка ошол күндөрү төрөбөс болгондуктан, балалуу болгон эмес. Ыскак атасы менен Канаан жеринде жашап жүргөн. Теңир Ыскак менен бирге болгон. Нухтун уулу Шемдин уулу Арпахшат ошол күндөрү Ыскактын кырк сегизинчи жылында көз жумган. Арпахшат төрт жүз отуз сегиз жыл жашап, көз жумган.

26-БӨЛҮМ

1 Ыбрайымдын уулу Ыскактын өмүрүнүн элүү тогузунчу жылында, аялы Ребекка төрөбөй жүргөн.
2 Ребека Ыскакка мындай деди: «Мырзам, сенин энең Саранын төрөбөс болгонун, атаң Ыбрайым ага сыйынганга чейин уккам, ал андан кош бойлуу болгон».
3 Эми ордуңдан туруп, Кудайга сыйын, ошондо Ал сенин сыйынуыңды угуп, Өзүнүн ырайымы менен бизди эстейт.
4 Ыскак аялы Ребекага: «Ыбрайым Кудайдан тукумун көбөйтүшүн суранган, ошондуктан бул тукумсуздук бизге сенден келип чыгышы керек»,— деди.
5 Ребекка ага: «Эми тур, сен да тилен, Теңир сенин тиленүүңдү угуп, мага балдар берсин», – деди. Ыскак аялынын сөздөрүн уккандан кийин, Ыскак аялы менен ордунан туруп, Теңирге сыйынып, аны издеш үчүн Мория жерине барышты. Алар ал жерге жеткенде, Ыскак ордунан туруп, аялы үчүн Теңирге сыйынды, анткени ал төрөбөс болчу.
6 Ошондо Ыскак мындай деди: «Оо, асман менен жердин Кудайы, жер жүзүн жакшылыгы менен ырайымы толтурган Сен менин атамды атасынын үйүнөн, туулган жеринен алып чыгып, бул жерге алып келгенсиң. Сен ага: “Мен жерди сенин тукумуңа берем”, – деп убада берип, ага: “Мен сенин тукумуңду асмандагы жылдыздардай жана деңиз кумундай көбөйтөм”, – деп айткансың. Эми атама айткан сөздөрүң ишке ашсын».
7 Анткени Сен биздин Кудай-Теңирибизсиң, Сен бизге убада кылгандай, биздин көзүбүз бизге адам тукумун берүү үчүн Сенде, анткени Сен биздин Кудай-Теңирибизсиң, биздин көзүбүз бир гана Сенде.
8 Теңир Ыбрайымдын уулу Ыскактын сыйынуусун укту. Теңир анын сыйынуусун угуп, аялы Ребеканын боюна бүттү.
9 Жети айдай өткөндөн кийин, курсагындагы балдары мушташып, чарчап, абдан кыйналып, ал жердеги бардык аялдардан: «Силердин да башыңардан ушундай окуя өттү беле?» – деп сурады. Алар ага: «Жок», – дешти.
10 Ал аларга: «Жер жүзүндөгү аялдардын ичинен эмнеге мен жалгызмын?» – деп сурады. Ал ушул себептен Теңирден жардам сураганы Мория жерине барды. Ал бул маселе боюнча алардан сураш үчүн жана алар да бул маселе боюнча Теңирден жардам сурашы үчүн Шем менен анын уулу Эберге барды.
11 Ал ошондой эле Ыбрайымдан башына түшкөн бардык нерсе жөнүндө Теңирден сурап, сурашын өтүндү.
12 Алардын баары бул тууралуу Теңирден сурашты, алар ага Теңирдин сөзүн алып келип: «Сенин курсагыңда эки бала бар, алардан эки эл чыгат, бир эл экинчисинен күчтүү болот, чоңу кичүүсүнө кызмат кылат», – дешти.
13 Төрөөр күндөрү бүткөндө, ал тизелеп отурду. Теңир ага айткандай, курсагында эгиздер бар экенин көрдү.
14 Биринчиси түктүү кийимдей кызыл болуп чыкты. Ал жердин бардык эли анын атын Эйсап деп атап: «Бул курсактан эле толук жаралган», – деп коюшту.
15 Андан кийин анын бир тууганы төрөлдү. Ал Эйсаптын согончогун кармагандыктан, анын атын Жакып коюшту.
16 Алар төрөлгөндө, Ыбрайымдын уулу Ыскак алтымыш жашта эле.
17 Балдар он беш жашка чыгып, адамдардын арасына кошулушту. Эйсап алдамчы, куу жана талаада чебер мергенчи болчу, ал эми Жакып кемчиликсиз жана

акылдуу адам болчу, чатырларда жашап, мал багып, Теңирдин көрсөтмөлөрүн жана ата-энесинин осуяттарын үйрөнчү.
18 Ыскак жана анын үйүндөгү балдар, Кудай аларга буйругандай, атасы Ыбрайым менен Канаан жеринде жашашты.
19 Ыбрайымдын уулу Ысмайыл балдары жана аларга таандык болгон бардык нерселери менен Хабила жерине кайтып келип, ошол жерде жашап калышты.
20 Ыбрайымдын токолдорунун бардык балдары чыгыш жерине көчүп кетишти, анткени Ыбрайым аларды уулунан кууп чыгып, белектерди берген, алар кетишкен.
21 Ыбрайым уулу Ыскакка колундагынын баарын, ошондой эле бардык байлыктарын берди.
22 Анан ага мындай деп буйрук берди: «Сен Теңирдин асмандагы да, жердеги да Кудай экенин, Андан башка Кудай жок экенин билбейсиңби жана түшүнбөйсүңбү?»
23 Ал мени атамдын үйүнөн, туулган жеримден алып чыгып, жер жүзүндөгү бардык ырахаттарды берди, мени мыйзамсыздардын кеңешинен куткарды, анткени мен Ага таянгам.
24 Ал мени ушул жерге алып келип, Ур-Кадимден куткарып, мага: «Бул жерлердин баарын сенин тукумуңа берем, алар Менин сага буйруган, Мен аларга буйрук кылган осуяттарымды, көрсөтмөлөрүмдү жана өкүмдөрүмдү аткарышса, аларды мураска алышат», – деген.
25 Ошондуктан, уулум, менин үнүмдү ук, мен сага буйруган Кудай-Теңириңдин осуяттарын аткар. Туура жолдон оңго да, солго да бурулба, ошондо өзүңө да, балдарыңа да түбөлүккө жакшы болот».
26 Теңирдин кереметтүү иштерин жана бизге көрсөткөн ырайымын эстегиле, ал бизди душмандарыбыздын колунан куткарып, Кудай-Теңирибиз аларды биздин колубузга түшүрдү. Ошондуктан мен сага буйругандын баарын аткар, Кудайыңдын осуяттарынан баш тартпа, Андан башка эч кимге кызмат кылба, ошондо өзүңө жана сенден кийинки тукумуңа жакшы болот».
27 Балдарыңа жана тукумуңа Теңирдин көрсөтмөлөрүн жана осуяттарын үйрөт, аларга түбөлүккө жакшы болушу үчүн, алар жүрүшү керек болгон туура жолду үйрөт.
28 Ыскак атасына жооп берип: «Теңирим эмнени буйруса, ошону аткарам, Кудай-Теңиримдин буйруктарынан баш тартпайм, Ал мага эмнени буйруса, ошонун баарын аткарам», – деди. Ыбрайым уулу Ыскакка жана анын балдарына батасын берди, ал эми Ыбрайым Жакыпка Теңирдин насаатын жана жолдорун үйрөттү.
29 Ошол учурда Ыбрайым көз жумду, Ыскактын уулдары Жакып менен Эйсаптын өмүрүнүн он бешинчи жылында. Ыбрайым жүз жетимиш беш жашка чыгып, карылыгы жетип, тоюп, көз жумуп, өз элине кошулду. Аны уулдары Ыскак менен Ысмайыл коюшту.
30 Канаан тургундары Ыбрайымдын өлгөнүн угушканда, падышалары, төрөлөрү жана бардык адамдары менен бирге аны көмүү үчүн келишти.
31 Харан жеринин бардык тургундары, Ыбрайымдын үй-бүлөсүнүн бардык тукумдары, бардык төрөлөр, жогорку даражалуу адамдар жана Ыбрайымдын токолдорунан төрөлгөн уулдары Ыбрайымдын өлгөнүн угуп, анын жакшылыгына жараша жооп беришип, уулу Ыскакты сооротуп, аны хеттик Эпрон менен анын балдарынан көрүстөн үчүн сатып алган үңкүргө коюшту.
32 Канаан жеринин бардык тургундары жана Ыбрайымды билгендердин баары бир жыл бою Ыбрайым үчүн ыйлашты, эркектер да, аялдар да аны жоктоп ыйлашты.
33 Ошондо бардык кичинекей балдар жана ал жердин бардык тургундары Ыбрайым үчүн ыйлашты, анткени Ыбрайым аларга жакшылык кылган, Кудайга да, адамдарга да түз мамиле кылган.
34 Ыбрайымдай Кудайдан корккон эч ким чыккан жок, анткени ал жаш кезинен бери Кудайынан коркуп, Теңирге кызмат кылып, бала кезинен өлгөнгө чейин анын бардык жолдору менен жүргөн.
35 Теңир аны менен болуп, аны Нимроттун жана анын элинин кеңешинен куткарды. Ал Эйламдын төрт падышасы менен согушуп, аларды жеңди.
36 Ал жер жүзүндөгү бардык балдарды Кудайга кызмат кылууга алып келди, аларга Теңирдин жолдорун үйрөттү жана аларга Теңирди таанып-билүүгө жардам берди.
37 Ал токой өстүрүп, ал жерге жүзүмзар отургузду. Ал жерди аралап өткөндөр анын үйүндө тойсун деп, чатырында дайыма тамак-аш менен суусундук даярдап койчу.
38 Ошондо Кудай-Теңир Ыбрайым үчүн бүт жер жүзүн куткарды.
39 Ыбрайым өлгөндөн кийин, Кудай анын уулу Ыскакка жана анын балдарына батасын берди. Теңир Ыскакты атасы Ыбрайым менен болгондой эле, ал менен да болду, анткени Ыскак атасы Ыбрайым буйругандай, Теңирдин бардык осуяттарын аткарды; атасы буйруган туура жолдон оңго да, солго да бурулган жок.

27-БӨЛҮМ

1 Ыбрайым өлгөндөн кийин, Эйсап аңчылык кылуу үчүн талаага көп чыкчу.
2 Бабыл падышасы Нимрот, Амрафел, да өзүнүн күчтүү жоокерлери менен талаага аңчылык кылууга, күндүн салкынында жоокерлери менен сейилдөөгө көп чыкчу.
3 Нимрот Эйсапты күн сайын аңдып жүрдү, анткени Нимроттун жүрөгүндө Эйсапка болгон көрө албастык ойгонуп турду.
4 Бир күнү Эйсап аңчылык кылганы талаага чыгып, Нимродду эки кишиси менен чөлдө басып жүргөн жеринен тапты.
5 Анын бардык күчтүү жоокерлери жана эли чөлдө аны менен бирге жүрүштү, бирок алар андан алыстап, аңчылык кылуу үчүн ар кайсы жакка кетишти. Эйсап Нимротко жашынып, аны чөлдө кууп жүрдү.
6 Нимрот менен анын жанындагы адамдар аны таанышкан эмес. Нимрот менен анын адамдары күн

салкын болгондо талаада көп басып жүрүшчү, алар талаада кайсы жерде аңчылык кылып жүргөнүн билишчү.
7 Нимрот менен анын жанындагы эки киши ошол жерге келишкенде, Эйсап кутүүсүз жерден ордунан туруп, кылычын сууруп чыгып, Нимротко чуркап барып, анын башын кыя чапты.
8 Эйсап Нимрот менен келген эки киши менен катуу салгылашты. Алар аны чакырышканда, Эйсап аларга бурулуп, кылыч менен өлтүрдү.
9 Нимротту чөлгө таштап кеткен бардык күчтүү жоокерлери аны алыстан угуп, ал эки кишинин үнүн таанып, эмне үчүн экенин билүү үчүн чуркап жөнөштү. Алар падышасын жана аны менен кошо келген эки кишини чөлдө өлүк жаткан жеринен табышты.
10 Эйсап Нимроддун күчтүү адамдарынын алыстан келе жатканын көрүп, качып кутулуп, Нимроддун атасы Нимродго мураска калтырган жана Нимрод бүт жерди басып алган баалуу кийимдерин алып, үйүнө качып кетти.
11 Эйсап кийимдерин алып, Нимроттун кишилеринен качып, шаарга чуркап кирди. Ал согуштан чарчап, алсырап, кайгыдан өлүп кала жаздаган атасынын үйүнө келди. Ал бир тууганы Жакыпка келип, анын алдына отурду.
12 Ал бир тууганы Жакыпка: «Мен бүгүн өлөм, анан эмнеге мага тунгучтук укук керек?» – деди. Жакып бул маселеде Эйсапка акылдуулук менен мамиле кылып, Эйсап өзүнүн тунгучтук укугун Жакыпка сатты, анткени бул Теңирдин эрки менен болгон.
13 Ыбрайым Хет уулдарынан көрүстөн үчүн сатып алган Махпела талаасындагы үңкүрдөгү Эйсаптын жери да ушул болчу. Эйсап аны Жакыпка сатты, ал эми Жакып мунун баарын бир тууганы Эйсаптан белгилүү бир баада сатып алды.
14 Жакып мунун баарын китепке жазып, күбөлөр менен күбөлөндүрүп, мөөр басып койду, китеп Жакыптын колунда калды.
15 Куштун уулу Нимрот каза болгондо, анын кишилери аны көтөрүп алып, коркуп, өз шаарына коюшту. Нимрот эки жүз он беш жыл жашап, каза болду.
16 Нимрот ал жердин элине жүз сексен беш жыл падышалык кылган; Нимрот Эйсаптын кылычынан уят болуп, жек көрүндү болуп өлдү, ал эми Ыбрайымдын тукуму анын өлүмүнө себепкер болду, ал түшүндө көргөндөй.
17 Нимрот өлгөндөн кийин, анын падышачылыгы көптөгөн бөлүктөргө бөлүнүп кетти. Нимрот башкарган бардык жерлер жердин падышаларына кайтарылып берилген, алар Нимрот өлгөндөн кийин ал жерлерди кайтарып алышкан. Нимроттун үйүндөгүлөрдүн баары көп убакыт бою жердин башка падышаларына кул болушкан.

28-БӨЛҮМ

1 Ыбрайым каза болгондон кийин, ошол жылы Теңир жер бетине катуу ачарчылык каптатты. Канаан жеринде ачарчылык күчөп турганда, Ыскак атасы Ыбрайым сыяктуу эле, ачарчылыктан улам Мисирге жөнөө үчүн турду.
2 Ошол түнү Теңир Ыскакка келип: «Мисирге барба, туруп, Герарга, пелиштиликтердин падышасы Абымелекке бар, ачарчылык басылганча ошол жерде кал», – деди.
3 Ыскак ордунан туруп, Теңир буйругандай, Герарга жөнөдү. Ал жерде бир жыл жашады.
4 Ыскак Герарга келгенде, ал жердин эли анын аялы Ребеканын сулуу экенин көрүштү. Герар эли Ыскактан аялы жөнүндө сураганда, ал: «Бул менин карындашым», – деди. Анткени ал жердин эли аны аялы деп айтуудан коркту, анткени ал аялынын айынан өлтүрүп коюшпайт.
5 Абымелектин төрөлөрү падышага барып, аялды макташты, бирок ал аларга жооп берген жок, алардын сөздөрүнө көңүл бурган да жок.
6 Бирок ал алардын Ыскактын аны өзүнүн карындашы деп атаганын уккандыктан, муну ичинен сактады.
7 Ыскак ал жерде үч ай жашагандан кийин, Абымелек терезеден карап, Ыскактын аялы Ребекка менен ойноп жатканын көрдү, анткени Ыскак падышага таандык сырткы үйдө жашачу, ошондуктан Ыскактын үйү падышанын үйүнүн тушунда эле.
8 Падыша Ыскакка: «Аялыңды: “Ал менин карындашым”, – деп, бизге эмне кылдың? Элдин арасындагы кадыр-барктуу адамдардын бири аны менен оңой эле жатып калды, ошондо сен бизди күнөөгө батырмаксың», – деди.
9 Ыскак Абымелекке: «Аялым үчүн өлүп каламбы деп коркуп, “Ал менин карындашым” деп койдум», – деди.
10 Ошол учурда Абымелек бардык төрөлөрү менен атактуу адамдарына буйрук берди. Алар Ыскакты жана анын аялы Ребеканы алып, падышанын алдына алып келишти.
11 Падыша аларга падыша кийимдерин кийгизип, шаардын көчөлөрү менен айдатып, бүт жер жүзү боюнча алардын алдында: «Бул киши, бул анын аялы, ким бул кишиге же анын аялына тийсе, ал өлөт», – деп жар салууну буйрук кылды. Ыскак аялы менен падышанын үйүнө кайтып келди. Теңир Ыскак менен болду, ал көбөйө берди, эч нерседен кем болгон жок.
12 Теңир Ыскакты Абымелектин жана анын бардык кулдарынын көз алдында ырайым тапты. Абымелек атасы менен Ыбрайымдын ортосундагы антты жана келишимди эстегендиктен, Ыскакка жакшы мамиле кылды.
13 Абымелек Ыскакка: «Мына, бүт жер сенин алдыңда. Өз жериңе кайтып келгенге чейин, көз алдыңда каалаган жерде жаша. Ачарчылык күндөрү өтүп кеткенге чейин, Абымелек Ыскакка эгин айдап, оруп, түшүм жесин деп, жүзүмзарларды, ошондой эле Герар жеринин эң жакшы жерин берди», – деди.
14 Ыскак ошол жерге үрөн сээп, ошол эле жылы жүз эсе түшүм алды, Теңир ага батасын берди.
15 Ал киши байып, майда малдары, бодо малы жана көптөгөн кулдары болгон.
16 Ачарчылык күндөрү аяктагандан кийин, Теңир Ыскакка көрүнүп: «Тур, бул жерден чыгып, өз жериңе, Канаан жерине кайт», – деди. Ыскак ордунан туруп, Теңир ага буйругандай, өзү жана анын бардык үй-

бүлөлөрү менен Канаан жериндеги Хебронго кайтып келди.
17 Ошондон кийин Арпакшаттын уулу Шелах ошол жылы, Жакып менен Эйсаптын өмүр сүргөн он сегизинчи жылында көз жумду. Шелах бардыгы болуп төрт жүз отуз үч жыл жашап, көз жумду.
18 Ошол учурда Ыскак кичүү уулу Жакыпты Шем менен Эбердин үйүнө жиберди. Ал Теңирдин көрсөтмөлөрүн үйрөндү. Жакып Шем менен Эбердин үйүндө отуз эки жыл жашады, ал эми агасы Эйсап барбай койду, анткени ал баргысы келген жок. Ал атасынын үйүндө, Канаан жеринде жашады.
19 Эйсап талаада аңчылык кылып, колунан келгендин баарын алып келчү, Эйсап да күн сайын ошентчү.
20 Эйсап адамдардын жүрөгүн аңдып, аларды алдап кеткен арамза жана куу адам болгон. Эйсап талаада эр жүрөк адам болгон. Убакыттын өтүшү менен ал адаттагыдай эле аңчылыкка чыгып, Сеир талаасына, башкача айтканда, Эдомго чейин жеткен.
21 Ал Сеир жеринде бир жыл төрт ай аңчылык кылып жүрдү.
22 Эйсап Сеир жеринде канаандык бир кишинин кызын көрдү. Анын аты Жеудит болчу. Ал Канаан уулу Хеттин тукумунан чыккан Эпердин уулу Беиринин кызы болчу.
23 Эйсап аны аялдыкка алып, ага жакындады; Эйсап аны кырк жашында алып, атасынын жери болгон Хебронго алып келип, ошол жерде жашап калды.
24 Ошол күндөрү, Ыскактын өмүрүнүн жүз онунчу жылында, башкача айтканда, Жакыптын өмүрүнүн элүүнчү жылында, Нухтун уулу Шем көз жумду; Шем алты жүз жашта эле.
25 Шем өлгөндөн кийин, Жакып Канаан жериндеги Хебронго, атасына кайтып келди.
26 Жакыптын өмүрүнүн элүү алтынчы жылында Харандан адамдар келишти. Ребекага анын бир тууганы, Бетуелдин уулу Лабан жөнүндө айтышты.
27 Анткени Лабандын аялы ошол кезде төрөбөй, бала төрөчү эмес, анын бардык күңдөрү да төрөшчү эмес.
28 Ошондон кийин Теңир Лабандын аялы Адинаны эстеди. Ал кош бойлуу болуп, эгиз кыздарды төрөдү. Лабан кыздарынын аттарын улуусунун атын Лия, кичүүсүнүн атын Рахил деп койду.
29 Ал эл келип, бул окуяларды Ребекага айтып берди. Ребека Теңир анын бир тууганына келип, балалуу болгонуна абдан кубанды.

29-БӨЛҮМ

1 Ыбрайымдын уулу Ыскак картайып, жашы өтүп, көзү көрбөй калды, көрбөй калды.
2 Ошондо Ыскак уулу Эйсапты чакырып: «Курал-жарактарыңды, саадагыңды, жааңды ал, тур да, талаага барып, мага бугу этин алып кел, даамдуу эт жасап, мага алып кел, мен жейин, өлөр алдында сага батамды берейин, анткени мен карып, чачым агарып калдым», – деди.
3 Эйсап ошондой кылды; ал куралын алып, адаттагыдай эле, атасынын буйругу боюнча ага бата бериш үчүн талаага бугу аңчылыкка чыкты.
4 Ребекка Ыскактын Эйсапка айткан сөздөрүнүн баарын угуп, уулу Жакыпты шашылыш чакырып: «Атаң бир тууганың Эйсапка ушинтип айтты, мен уктум, ошондуктан тезирээк мен сага эмне десем, ошону кыл», – деди.
5 Тур, оторго барып, мага эки жакшы улак алып кел, мен атаңа даамдуу тамак алып келейин, сен болсо агаң куугундан келе электе жегенге даамдуу тамакты алып кел, атаң сага батасын берсин».
6 Жакып шашылыш түрдө апасы айткандай кылды. Ал даамдуу тамак жасап, Эйсап куугунтуктан келе электе атасынын алдына алып келди.
7 Ыскак Жакыптан: «Сен кимсиң, уулум?» – деп сурады. Ал: «Мен сенин тун уулуң Эйсапмын. Сен мага буйругандай кылдым. Эми тур да, менин аңчылык этимден же, мага айтканыңдай батаңды бер», – деди.
8 Ошондо Ыскак ордунан туруп, жеп-ичти, жүрөгү сооронуп, Жакыпка батасын берди. Жакып атасынын жанынан кетти. Ыскак Жакыпка батасын берип, ал анын жанынан кеткенден кийин, Эйсап талаадан аңчылыктан келип, даамдуу тамак жасап, атасына алып келди. Ал жеп, бата берди.
9 Ыскак Эйсапка: «Сен келгиче мага илбээсин алып келип, аны ким алып келди эле? Мен ага батамды бердим»,— деди. Эйсап муну бир тууганы Жакыптын кылганын билип, ага ушундай кылганына ачууланды.
10 Ошондо Эйсап: «Ага Жакып деген ат бекеринен берилген эмеспи? Ал мени эки жолу алдап кетти, тунгучтугумду тартып алды, эми болсо батамды да тартып алды», – деди. Эйсап катуу ыйлады. Ыскак уулу Эйсаптын ыйлаган үнүн укканда, Эйсапка: «Эмне кылам, уулум, бир тууганың куулук менен келип, батаңды алды. Эйсап атасы берген бата үчүн бир тууганы Жакыпты жек көрүп, ага абдан ачууланды.
11 Жакып бир тууганы Эйсаптан абдан коркуп, ордунан туруп, Шемдин уулу Эбердин үйүнө качып кетти. Ал бир тууганынан улам ошол жерде жашынып калды. Жакып алтымыш үч жашта эле, ал Хеброндон Канаан жеринен чыгып кетти. Жакып бир тууганы Эйсаптан улам Эбердин үйүндө он төрт жыл жашынып жүрдү. Ал жерде Теңирдин жолдорун жана Анын осуяттарын үйрөнө берди.
12 Эйсап Жакыптын качып кутулуп, андан кутулганын жана Жакыптын батага куулук менен ээ болгонун көргөндө, абдан кайгырып, ата-энесине да ачууланды; ал да ордунан туруп, аялын алып, ата-энесинен бөлүнүп, Сеир жерине кетип, ошол жерде жашап калды; Эйсап ал жерден Хет кыздарынын арасынан Босмат аттуу хеттик Элондун кызыны көрүп, аны биринчи аялынын үстүнө аялдыкка алды, Эйсап анын атын Ада деп койду, анткени бата андан ошол учурда өтүп кеткен болчу.
13 Эйсап Сеир жеринде алты ай жашады, бирок ата-энесин көрбөй калды. Андан кийин Эйсап аялдарын алып, ордунан туруп, Канаан жерине кайтып келди. Эйсап эки аялын Хеброндогу атасынын үйүнө жайгаштырды.
14 Эйсаптын аялдары Ыскак менен Ребеканы өздөрүнүн иштери менен капа кылып, ачуулантышты, анткени алар Теңирдин жолу менен жүрүшкөн жок, аталары үйрөткөндөй, ааларынын жыгач жана таш

кудайларына кызмат кылышты, алар аталарынан да жаман болушкан.
15 Алар жүрөктөрүнүн арам каалоолору боюнча барып, Баалдарга курмандык чалып, жыпар жыттуу зат түтөтүштү. Ыскак менен Ребека алардан тажап кетишти.
16 Ребекка мындай деди: «Хет кыздарынын айынан мен жашоодон тажадым. Эгерде Жакып да ушул жердин кыздары сыяктуу Хет кыздарынан аял алса, анда мага жашоонун эмне кереги бар?»
17 Ошол күндөрү Эйсаптын аялы Ада боюна бүтүп, ага уул төрөдү. Эйсап төрөлгөн уулуна Элипаз деген ат койду. Эйсап аны алтымыш беш жашта эле.
18 Ыбрайымдын уулу Ысмайыл ошол күндөрү, Жакыптын алтымыш төртүнчү жылында көз жумду. Ысмайыл жүз отуз жети жыл жашап, көз жумду.
19 Ыскак Ысмайылдын өлгөнүн укканда, аны жоктоп ыйлады. Ыскак аны көп күн жоктоп ыйлады.
20 Жакып Эбердин үйүндө он төрт жыл жашагандан кийин, Жакып ата-энесин көргүсү келди. Жакып Хебронго, атасы менен апасынын үйүнө келди. Эйсап ошол күндөрү Жакыптын батасын алып, ага эмне кылганын унутуп койгон эле.
21 Эйсап Жакыптын ата-энесине келе жатканын көргөндө, Жакыптын ага эмне кылганын эстеди. Ал ага абдан ачууланып, аны өлтүргүсү келди.
22 Ыбрайымдын уулу Ыскак карып, жашы өтүп калганда, Эйсап: «Атамдын өлө турган убагы жакындап калды, ал өлгөндө мен бир тууганым Жакыпты өлтүрөм», – деди.
23 Бул тууралуу Ребекага айтышканда, ал шашылыш түрдө уулу Жакыпты чакыртып: «Тур, Харанга, бир тууганым Лабанга кач да, бир аз убакыт ошол жерде кал, бир тууганыңдын ачуусу тараганга чейин, анан кайтып келесиң», – деди.
24 Ыскак Жакыпты чакырып, ага мындай деди: «Канаан кыздарынан аял алба, анткени атабыз Ыбрайым бизге Теңирдин буйругу боюнча: “Мен бул жерди сенин тукумуңа берем. Эгер сенин балдарың Мен сени менен түзгөн келишимимди сакташса, анда Мен сенин балдарыңа да айтканымды аткарам, аларды таштабайм”, – деп буйрук кылган».
25 Эми уулум, мен сага эмнени буйрусам, ошонун баарын ук, Канаан кыздарынан аял алба. Ордуңан туруп, Харанга, апаңдын атасы Бетуелдин үйүнө бар, ал жерден апаңдын бир тууганы Лабандын кыздарынан аял ал.
26 Ошондуктан сак бол, Кудай-Теңириңди жана сен бара жаткан жердеги Анын бардык жолдорун унутуп калба, ал жердин эли менен байланышып, пайдасыз нерселердин артынан түшүп, Кудай-Теңириңди таштап кетпе.
27 Бирок сен жерге барганыңда, ал жерде Теңирге кызмат кыл, Мен сага осуят кылган жана сен үйрөнгөн жолдон оңго да, солго да бурулба.
28 Кудуреттүү Кудай сага жер жүзүндөгү элдердин көз алдында ырайым кылсын, сен ал жерден өзүң каалаган, Теңирдин жолунда жүргөн жакшы жана түз аял ал.
29 Кудай сага жана сенин тукумуңа атаң Ыбрайымдын батасын берсин, сени укум-тукумуңду көбөйтсүн, бара жаткан жериңде көп эл жаратсын, Кудай сени бул жерге, атаң жашаган жерге балдар менен, байлык менен, кубаныч менен кайтарсын.
30 Ыскак Жакыпка осуятын айтып, батасын берип бүттү. Ал ага күмүш жана алтын менен кошо көптөгөн белектерди берип, аны коё берди. Жакып ата-энесинин тилин алып, аларды өөп, ордунан туруп, Падан-Арамга жөнөдү. Жакып Канаан жеринен Беир-Шебадан чыгып келгенде жетимиш жети жашта эле.
31 Жакып Харанга жөнөгөндө, Эйсап уулу Элипазды чакырып, жашыруун түрдө: «Тезирээк кылычыңды алып, Жакыпты кууп жетип, жолдон анын алдынан өтүп, аны кууп жетип, тоолордун биринде кылычың менен өлтүрүп, анын бардык мүлкүн алып, кайтып кел»,— деди.
32 Эйсаптын уулу Элипаз жаркын, атасы үйрөткөндөй, жаа тарткан чебер адам болгон. Ал талаада атактуу мергенчи жана эр жүрөк адам болгон.
33 Элипаз атасынын айтканын аткарды. Ал кезде Элипаз он үч жашта болчу. Элипаз ордунан туруп, энесинин он бир тууганын ээрчитип, Жакыптын артынан кууп жөнөдү.
34 Ал Жакыптын артынан ээрчип, аны Шекем шаарынын тушундагы Канаан жеринин чек арасынан кууп жетти.
35 Жакып Элипаз менен анын кишилеринин аны кууп келе жатканын көрүп, эмне болгонун билүү үчүн бара жаткан жеринде токтоп калды, анткени ал эмне болгонун билген жок. Элипаз кылычын сууруп чыгып, кишилери менен Жакыпты көздөй жөнөдү. Жакып аларга: «Силердин бул жерге эмнеге келдиңер, эмнеге кылычыңар менен кууп келе жатасыңар?» – деди.
36 Элипаз Жакыпка жакын келип, мындай деди: «Атам мага ушинтип буйрук кылган, ошондуктан мен атамдын буйругунан чыкпайм. Жакып Эйсаптын Элипазга күч колдонууну айтканын көргөндө, Жакып жакын келип, Элипаз менен анын кишилерине жалынып:
37 Менин бардык нерсемди, ата-энем мага берген нерселерди карагылачы. Алгыла да, мени таштап кеткиле, мени өлтүрбөгүлө, бул нерсе сага адилдик катары эсептелсин.
38 Теңир Жакыпты Эйсаптын уулу Элипаз менен анын кишилеринин көз алдында ырайым кылды. Алар Жакыптын тилин алып, аны өлтүрүшкөн жок. Элипаз жана анын кишилери Жакыптын бардык мүлкүн, анын Беер-Шебадан алып келген күмүшү менен алтынын алып, ага эч нерсе калтырышкан жок.
39 Элипаз менен анын кишилери андан бөлүнүп, Беир-Шебадагы Эйсапка кайтып келишти да, Жакып менен болгон окуянын баарын айтып беришти, андан тартып алган нерселеринин баарын беришти.
40 Эйсап уулу Элипазга жана аны менен кошо келген кишилерине ачууланды, анткени алар Жакыпты өлтүрүшпөгөн эле.
41 Алар Эйсапка: «Жакып бизден аны өлтүрбөөбүздү өтүнгөндүктөн, ага боорубуз ооруду, биз анын бардык нерсесин алып, сага алып келдик. Эйсап Элипаз Жакыптан алган бардык күмүш менен алтынды алып, үйүнө койду», – дешти.
42 Ошол учурда Эйсап Ыскактын Жакыпка батасын берип, ага: «Канаан кыздарынан аял алба», – деп осуят

кылганын жана Канаан кыздары Ыскак менен Ребеканын көз алдында жаман экенин көргөндө,
43 Анан ал таякеси Ысмайылдын үйүнө барды. Ал жерде улуу аялдарынын үстүнө Ысмайылдын кызы, Небайоттун карындашы Махлатты аялдыкка алды.

30-БӨЛҮМ

1 Жакып Харанга карай жол тартып, Мориа тоосуна чейин жетип, Луз шаарынын жанында түнөп калды. Ошол түнү Теңир Жакыпка көрүнүп: «Мен Ыбрайымдын Кудайы Теңирмин жана атаң Ыскактын Кудайымын. Сен жаткан жерди сага жана сенин тукумуңа берем», – деди.
2 Мына, Мен сени мененмин, кайда барбагын, сени коргойм, тукумуңду асман жылдыздарындай көбөйтөм, бардык душмандарыңды сенин алдыңда кулатам; алар сени менен согушканда, сени жеңе алышпайт, мен сени бул жерге кубаныч менен, балдар менен жана көп байлык менен кайтарып келем.
3 Жакып уйкусунан ойгонуп, көргөн аянына абдан кубанып, ал жерди Бейтел деп атады.
4 Жакып ал жерден кубанып, ордунан турду. Ал басканда буттары жеңилдеп, ал жерден чыгыш уулдарынын жерине жөнөдү. Анан Харанга кайтып келип, койчунун кудугунун жанына отурду.
5 Ал жерден ал Харандан малын кайтарганы бара жаткан бир нече кишиге жолугуп, алардан сурады. Алар: «Биз Харанданбыз», – дешти.
6 Ошондо ал аларга: «Нахордун уулу Лабанды таанyйсыңарбы?» – деп сурады. Алар: «Биз аны тааныйбыз, анын кызы Рахил атасынын койлорун кайтарганы келе жатат», – дешти.
7 Жакып алар менен сүйлөшүп жатканда, Лабандын кызы Рахил атасынын койлорун кайтарганы келди, анткени ал койчу эле.
8 Жакып таякеси Лабандын кызы Рахилди көргөндө чуркап барып, аны өөп, катуу ыйлады.
9 Жакып Рахилге атасынын эжеси Ребеканын уулу экенин айтты. Рахил чуркап барып, атасына айтты. Жакып Лабандын үйүнө алып бара турган эч нерсеси жок болгондуктан ыйлай берди.
10 Лабан эжесинин уулу Жакыптын келгенин угуп, чуркап барып, аны өөп, кучактап, үйгө алып кирип, нан берди, ал жеди.
11 Жакып Лабанга бир тууганы Эйсаптын жана уулу Элипаздын жолдо эмне кылганын айтып берди.
12 Жакып Лабандын үйүндө бир ай жашады. Жакып Лабандын үйүндө тамактанып, ичип-жеп, анан Лабан Жакыптан: «Айта берчи, мага кантип бекер кызмат кыласың?» – деп сурады.
13 Лабандын уулдары жок болчу, кыздары гана бар болчу. Ал кезде анын башка аялдары менен күндөрү дагы эле төрөбөс болушкан. Булар Лабандын аялы Адинага төрөп берген кыздарынын аттары: улуусунун аты Лия, кичүүсүнүн аты Рахил болчу. Лия көзү назик, ал эми Рахил сулуу жана сүйкүмдүү болчу, Жакып аны сүйчү.
14 Жакып Лабанга: «Мен сага кичүү кызың Рахил үчүн жети жыл кызмат кылам», – деди. Лабан макул болду, Жакып Лабанга кызы Рахил үчүн жети жыл кызмат кылды.
15 Жакып Харанда жашаган экинчи жылында, башкача айтканда, Жакыптын өмүрүнүн жетимиш тогузунчу жылында, ошол жылы Шемдин уулу Эбер көз жумду. Ал төрт жүз алтымыш төрт жашта каза болду.
16 Жакып Эбердин өлгөнүн укканда, абдан кайгырып, көп күн жоктоп ыйлады.
17 Жакып Харанда жашаган үчүнчү жылында, Эйсаптын аялы Ысмайылдын кызы Босмат ага уул төрөп берди, Эйсап анын атын Реуил койду.
18 Жакып Лабандын үйүндө жашаган төртүнчү жылында, Теңир Лабанга келип, аны Жакып үчүн эстеди. Андан уулдар төрөлдү. Анын тун уулу Беор, экинчиси Алип, үчүнчүсү Хораш болду.
19 Теңир Лабанга байлык, даңк, уул-кыздарды берди. Ал Жакыптын аркасында абдан көбөйдү.
20 Ошол күндөрү Жакып Лабанга үйүндө да, талаада да ар кандай жумуштарда кызмат кылчу, ал эми Теңирдин батасы Лабандын үйүндөгү жана талаадагы бардык нерселерине тийип турчу.
21 Бешинчи жылы Эйсаптын аялы Бееринин кызы Жехудит Канаан жеринде каза болду. Анын эркек балдары болгон эмес, кыздары гана болгон.
22 Ал Эйсапка төрөп берген кыздарынын аттары мындай: улуусунун аты Марзит, кичүүсүнүн аты Пуит болчу.
23 Жехудит өлгөндөн кийин, Эйсап ордунан туруп, адаттагыдай эле Сеирге аңчылык кылуу үчүн талаага жөнөдү. Эйсап Сеир жеринде көпкө жашады.
24 Алтынчы жылы Эйсап башка аялдарынын үстүнө хибилик Зебондун кызы Ахлибаманы аялдыкка алды. Эйсап аны Канаан жерине алып келди.
25 Ахлибама боюна бүтүп, Эйсапка үч уул төрөп берди: Жеуш, Ялан жана Корак.
26 Ошол күндөрү, Канаан жеринде, Эйсаптын койчулары менен Канаан жеринин тургундарынын койчуларынын ортосунда талаш-тартыш болду. Анткени Эйсаптын малы менен мүлкү өтө көп болгондуктан, ал Канаан жеринде, атасынын үйүндө жашай алган жок. Ал эми малы көп болгондуктан, Канаан жери аны көтөрө алган жок.
27 Эйсап Канаан жеринин тургундары менен болгон чыр-чатагы күчөп баратканын көрүп, ордунан туруп, аялдарын, уулдарын, кыздарын, өзүнө таандык болгон бардык мүлкүн, мал-мүлкүн, Канаан жеринен тапкан бардык мүлкүн алып, ал жердин тургундарынан бөлүнүп, Сеир жерине кетти. Эйсап жана анын бардык мүлкү Сеир жеринде жашап калышты.
28 Бирок Эйсап маал-маалы менен Канаан жерине, ата-энесин көрүп келчү. Эйсап хорлуктар менен кыз алышып, кыздарын хорлук Сеирдин уулдарына берчү.
29 Ал улуу кызы Марзитти аялынын бир тууганы Зебондун уулу Анага, ал эми Путти хорлук Биландын уулу Азарга берди. Эйсап балдары менен тоодо жашап, алар көбөйүп, укумдап-тукумдашты.

31-БӨЛҮМ

1 Жетинчи жылы Жакыптын Лабанга кызмат кылган кызматы аяктады. Жакып Лабанга: «Мага аялымды бер,

анткени менин кызмат күндөрүм бүттү», – деди. Лабан ошондой кылды. Лабан менен Жакып ал жердин бардык элин чогултуп, той өткөрүштү.
2 Кечинде Лабан үйгө келди, андан кийин Жакып тойдогулар менен келди. Лабан үйдөгү бардык чырактарды өчүрдү.
3 Жакып Лабанга: «Эмнеге бизге мындай кылып жатасың?» – деди. Лабан: «Бул жерде биздин салтыбыз ушундай», – деди.
4 Андан кийин Лабан кызы Лияны Жакыпка алып келди. Жакып анын жанына келди, бирок Жакып анын Лия экенин билген жок.
5 Лабан өзүнүн кызматчысы Зилпаны кызы Леяга күң кылып берди.
6 Тойдогулардын баары Лабандын Жакыпка эмне кылганын билишкен, бирок бул тууралуу Жакыпка айтышкан эмес.
7 Ошол түнү кошуналардын баары Жакыптын үйүнө келишти. Алар ичип-жеп, көңүл ачышты. Леянын алдында дап кагып, бийлеп, Жакыптын алдында: «Хелеа, Хелеа!» – деп жооп беришти.
8 Жакып алардын сөздөрүн уккан, бирок маанисин түшүнгөн жок, бирок бул жерде алардын салты ушундай болушу мүмкүн деп ойлоду.
9 Кошуналары бул сөздөрдү түн ичинде Жакыпка айтышты, ошондо Лабан ошол түнү үйдөгү бардык чырактарды өчүрүп койгон.
10 Эртең менен таң атканда, Жакып аялына бурулуп, анын койнунда жаткан Леяны көрдү. Жакып: «Кошуналарым кечээ эмне деп жатышканын түшүндүм. Хелеа», – деди. Алар: «Мен билген эмесмин», – дешти.
11 Жакып Лабанды чакырып: «Мага эмне кылдың? Мен сага Рахил үчүн кызмат кылдым эле, эмнеге мени алдап, мага Лияны бердиң?» – деди.
12 Лабан Жакыпка: «Бизде азыр кичүүсүн улуусунан мурун бербейбиз, андыктан эгер анын сиңдисин да алгың келсе, аны өзүңө алып бар, мага дагы жети жыл кызмат кыласың», – деп жооп берди.
13 Жакып ошондой кылды. Ал Рахилди да аялдыкка алып, Лабанга дагы жети жыл кызмат кылды. Жакып да Рахилге жакындады. Ал Рахилди Леяга караганда көбүрөөк сүйдү. Лабан ага кызматчысы Биланы күң кылып берди.
14 Теңир Леянын жек көрүндү экенин көрүп, анын балалуу болушун камсыз кылды. Ошол күндөрү ал кош бойлуу болуп, Жакыпка төрт уул төрөдү.
15 Алардын аттары: Рубейин Шымон, Леби жана Жүйүт. Андан кийин ал төрөбөй калды.
16 Ошол учурда Рахил төрөбөй, балалуу болгон эмес. Рахил эжеси Лияга көз артып, Жакыпка бала төрөбөй турганын көрүп, кызматчысы Биланы аялдыкка алып, Жакыпка Дан жана Напталы деген эки уул төрөп берди.
17 Лея төрөбөй калганын көрүп, кызматчысы Зилпаны да алып, Жакыпка аялдыкка берди. Жакып да Зилпага келди. Ал Жакыпка Гат менен Ашыр деген эки уул төрөп берди.
18 Ошол күндөрү Лея дагы боюна бүтүп, Жакыпка эки уул, бир кыз төрөдү. Алардын аттары: Исахар, Забулун жана карындашы Дина.
19 Ошол күндөрү Рахил дагы эле төрөбөй жүргөн. Рахил ошол учурда Теңирге сыйынып: «Оо, Кудай-Теңир, мени эстеп, мага кел, анткени күйөөм мени таштап кетет, анткени мен ага бала төрөбөйм», – деди.
20 Оо, Кудай-Теңир, менин жалынычымды ук, азап чегип жатканымды көр, мага күңдөрдүн бириндей балдарды бер, ошондо мен мындан ары кордук көрбөйм.
21 Кудай анын үнүн угуп, балалуу болду. Рахил боюна бүтүп, уул төрөдү. Ал: «Теңир менин шылдыңымды алып салды», – деп, атын Жусуп койду. «Теңир мага дагы бир уул кошсун», – деп, Жакып аны төрөп, токсон бир жашта эле.
22 Ошол учурда Жакыптын энеси Ребекка өзүнүн эмчек энеси Дебораны, Устун кызы Дебораны жана Ыскактын эки кулун Жакыпка жөнөттү.
23 Алар Харанга, Жакыпка келип, ага: «Ребекка бизди сага атаңдын үйүнө, Канаан жерине кайт деп жиберди», – дешти. Жакып апасынын айтканын укту.
24 Ошол учурда Жакып Лабанга Рахил үчүн кызмат кылган дагы жети жыл аяктады. Харанда он төрт жыл жашагандан кийин, Жакып Лабанга: «Мага аялдарымды бериңиз, мени өз жериме коё бериңиз, анткени апам мени Канаан жеринен атамдын үйүнө кайтарып кел деп чакырган эле», – деди.
25 Лабан ага: «Жок, антпейм. Эгер сенин алдыңда ырайым тапкан болсом, мени таштаба. Акчаңды мага бер, мен аны берип, жанымда калам», – деди.
26 Жакып ага: «Мага акы катары мындай бересиң: бүгүн мен сенин бардык койлоруңду аралап өтүп, койлор менен эчкилердин арасындагы темгили бар, тагы бар жана күрөң козуларды ажыратып берейин. Эгер сен мага ушундай кылсаң, мен кайтып келип, койлоруңду багып, аларды мурдагыдай кайтарып турам», – деди.
27 Лабан ошондой кылды. Лабан Жакыптын айткандарынын баарын койлорунан алып, ага берди.
28 Жакып Лабандын койлорунан жулуп алгандын баарын уулдарынын колуна тапшырды, ал эми Жакып Лабандын калган койлорун кайтарып жүрдү.
29 Ыскактын Жакыпка жиберген кулдары анын алар менен кошо Канаан жерине, атасына кайтып барбай турганын көрүп, андан бөлүнүп, Канаан жерине кайтып кетишти.
30 Дебора Жакып менен Харанда калды, ал Ыскактын кулдары менен Канаан жерине кайтып барган жок. Дебора Жакыптын аялдары жана балдары менен Харанда жашады.
31 Жакып Лабанга дагы алты жыл кызмат кылды. Койлор төлдөгөндө, Жакып Лабан менен сүйлөшкөндөй, темгили бар жана тагы бар койлорду алардын арасынан бөлүп койду. Жакып Лабандыкында алты жыл ошондой кылды. Ошентип, ал киши көбөйүп, бодо мал, күңдөр, кулдар, төөлөр жана эшектерге ээ болду.
32 Жакыптын эки жүз малы бар болчу, анын малы чоң, келбеттүү жана абдан түшүмдүү болчу. Адам уулдарынын бардык үй-бүлөлөрү Жакыптын малы менен алгысы келишчү, анткени алар абдан бай болушкан.
33 Адамдардын көбү Жакыптын койлорунан бир нерсе алуу үчүн келишти. Жакып аларга кул же күң катары

кой, эшек же төө катары кой берди, же Жакып алардан каалаганын берди.
34 Жакып адам уулдары менен болгон ушул келишимдер аркылуу байлыкка, атак-даңкка жана мүлккө ээ болду, ал эми Лабандын уулдары анын бул атак-даңкына көз артышты.
35 Убакыттын өтүшү менен ал Лабандын уулдарынын: «Жакып атабыздын бардык мүлкүн тартып алды, ал атабыздын бардык даңкына ээ болду»,— деген сөздөрүн укту.
36 Жакып Лабандын жана анын балдарынын жүзүн карап, мурдагыдай мамиле кылбай калганын көрдү.
37 Алты жыл өткөндөн кийин Теңир Жакыпка көрүнүп, ага мындай деди: «Тур, бул жерден чыгып, өз туулган жериңе кайт, Мен сени менен болом».
38 Ошол учурда Жакып ордунан туруп, балдарын, аялдарын жана бардык мал-мүлкүн төөлөргө мингизип, Канаан жерине, атасы Ыскакка жөнөдү.
39 Лабан Жакыптын кетип калганын билген жок, анткени ал күнү Лабан койлорун кыркып жаткан.
40 Рахил атасынын буркандарын уурдап алып, өзү отурган төөнүн үстүнө катып койду да, жөнөп кетти.
41 Сөлөкөттөрдүн жолу мындай: тун баланы өлтүрүп, башындагы чачын кырып, туз алып, башына туз сээп, май менен майлап, анан жезден же алтындан жасалган кичинекей таблетка алып, үстүнө атын жазып, тилинин астына коюп, башын тилинин астына алып, үйгө коюп, алдына чырактарды күйгүзүп, ага таазим кылышат.
42 Алар ага таазим кылганда, ал аларга андан сураган бардык нерселери боюнча, анда жазылган ысымдын күчү менен сүйлөйт.
43 Айрымдары аларды алтын жана күмүштөн адамдардын фигураларында жасап, аларга белгилүү убакта барышат, ал эми фигуралар жылдыздардын таасирин алып, аларга келечектеги окуяларды айтып беришет, жана Рахил атасынан уурдап алган сүрөттөр ушундайча болгон.
44 Рахил атасына таандык болгон бул буркандарды уурдап алды, анткени Лабан Жакыптын кайда кеткенин билбеши үчүн ушундай кылды.
45 Лабан үйүнө келип, Жакып менен анын үйүндөгүлөрү жөнүндө сурады, бирок аны таппады. Лабан Жакыптын кайда кеткенин билүү үчүн өзүнүн буркандарын издеди, бирок таба алган жок. Ал башка буркандарга барды. Ал алардан сурады, алар ага Жакыптын атасынын үйүнө, Канаан жерине качып кеткенин айтышты.
46 Анан Лабан ордунан туруп, бир туугандарын жана бардык кулдарын алып, Жакыптын артынан кууп жөнөдү. Ал аны Гилат тоосунда кууп жетти.
47 Ошондо Лабан Жакыпка: «Бул эмне кылганың, мени качып, алдап, кыздарым менен балдарымды кылычтан туткунга алып кеткениң үчүнбү?» – деди.
48 Сен мага аларды өптүргөн жоксуң, кубаныч менен узатып жибердиң, кудайларымды уурдап кетип калдың.
49 Жакып Лабанга мындай деп жооп берди: «Кыздарыңды менден тартып аласың деп корктум. Эми кудайларыңды кимден тапсаң, ал өлөт».
50 Лабан Жакыптын бардык чатырлары менен эмеректерин издеп, издеп тапты, бирок таппады.
51 Лабан Жакыпка: «Биз келишим түзөбүз, бул экөөбүздүн ортобузда күбө болсун. Эгер сен менин кыздарымды кордосоң же кыздарымдан башка аялдарды алсаң, Кудай экөөбүздүн ортобузда күбө болсун», – деди.
52 Алар таштарды алып, үймөк жасашты. Лабан: «Бул үймөк экөөбүздүн ортобуздагы күбө»,— деди. Ошондуктан ал аны Гилат деп атады.
53 Жакып менен Лабан тоодо курмандык чалып, ошол жерде үймөктүн жанында тамактанышты. Алар түнү бою тоодо болушту. Лабан эртең менен эрте туруп, кыздары менен ыйлап, аларды өөп, өз жерине кайтып келди.
54 Ал шашылыш түрдө он жети жаштагы уулу Беорду, Нахордун уулу Устун уулу Абихоропту жана он кишини жөнөттү.
55 Алар шашылыш түрдө жөнөштү да, Жакыптын алдынан өтүп, Сеир жерине баруучу башка жол менен келишти.
56 Алар Эйсапка келип, мындай дешти: «Сенин бир тууганың жана тууганың, энеңдин бир тууганы Лабан, Бетуелдин уулу, мындай дейт:
57 Бир тууганың Жакыптын мага эмне кылганын уктуң беле? Ал мага жылаңач, жылаңач келген, мен аны тосуп алып, үйүмө сый-урмат менен алып келдим, аны жогору көтөрдүм, ага эки кызымды жана эки күңүмдү аялдыкка бердим.
58 Кудай ага менин атымдан батасын берип, ал абдан көбөйүп, уул-кыздары жана күңдөрү болду.
59 Анын койлору, бодо малдары, төөлөрү, эшектери, күмүшү менен алтыны көп болгондуктан, байлыгы көбөйгөнүн көрүп, мен койлорумду кыркканы кеткенде мени таштап кетип калды да, жашыруун качып кетти.
60 Ал аялдарын жана балдарын төөлөргө мингизип, менин жеримден тапкан бардык мал-мүлкүн алып, атасы Ыскакка, Канаан жерине жөнөө үчүн жүзүн көтөрдү.
61 Ал мага кыздарымды жана алардын балдарын өптүрүүгө уруксат берген жок, кыздарымды кылыч менен туткундалып кеткендей алып кетти, кудайларымды уурдап качып кетти.
62 Эми Мен аны Жабук өрөөнүндөгү тоодо, ага таандык болгондордун баарында калтырдым, ал эч нерседен кем эмес.
63 Эгер сен ага баргың келсе, бар, аны ошол жерден табасың, ага каалаганыңды кыласың. Лабандын элчилери келип, Эйсапка бул окуялардын баарын айтып беришти.
64 Эйсап Лабандын кабарчыларынын сөздөрүнүн баарын угуп, Жакыпка абдан ачууланды. Ал жек көрүүсүн эстеп, ичиндеги каары жалындады.
65 Эйсап шашылыш түрдө балдарын, кулдарын жана үйүндөгүлөрүн, алтымыш кишини алып, Хорлук Сеирдин бардык уулдарын жана алардын элин, үч жүз кырк кишини чогултту. Ал төрт жүз кишинин баарын кылыч менен алып, Жакыпты өлтүрүү үчүн барды.
66 Эйсап бул санды бир нечеге бөлүп, алтымыш кишини, кулдарын жана үйүндөгүлөрүн бир башчы кылып, улуу уулу Элипазга кам көрүүгө берди.

67 Калган баштарды ал хорлук Сеирдин алты уулуна берип, ар бирин өз укум-тукумуна, балдарына башчы кылды.
68 Ошентип, бул кошуундун баары мурдагыдай тарап кетишти. Эйсап алардын арасынан Жакыпка карай жөнөдү, ал аларды тездик менен жетелеп барды.
69 Лабандын кабарчылары Эйсаптан чыгып, Канаан жерине жөнөштү. Алар Жакып менен Эйсаптын энеси Ребеканын үйүнө келишти.
70 Алар ага: «Уулуң Эйсап бир тууганы Жакыпка каршы төрт жүз киши менен чыкты. Ал анын келе жатканын угуп, аны менен согушуп, өлтүрүп, анын бүт мүлкүн тартып алуу үчүн жөнөп кетти», – деп айтышты.
71 Ребека шашылыш түрдө Ыскактын кулдарынан жетимиш эки кишини Жакыпты жолдон тосуп алууга жөнөттү, анткени ал: «Балким, Эйсап ага жолукканда жолдон согушуп калар», – деп ойлоду.
72 Бул кабарчылар Жакыпты тосуп алуу үчүн жолго чыгышты. Алар аны Жабук өзөнүнүн аркы өйүзүндөгү өзөндүн жолунан тосуп алышты. Жакып аларды көргөндө: «Бул кошуун мага Кудай тарабынан берилген», – деди. Жакып ал жерди Махнайим деп атады.
73 Жакып атасынын элин таанып, аларды өөп, кучактап, алар менен кошо жөнөдү. Жакып алардан атасы менен апасы жөнүндө сураганда, алар: «Алардын абалы жакшы», – дешти.
74 Кабарчылар Жакыпка: «Энең Ребекка бизди сага: “Уулум, бир тууганың Эйсап хорлук Сеирдин уулдары менен бирге жолдо сага каршы чыкканын уктум”, – деп айттырды», – дешти.
75 Ошондуктан, уулум, менин үнүмдү ук, эмне кыларыңды кеңешиң менен карап көр. Ал сага келгенде, ага жалынып-жалбар, ага шашылыш сүйлөбө, колунда болгон нерсеңден жана Кудай сага берген нерселерден белек бер.
76 Ал сенден иштер жөнүндө сураганда, андан эч нерсе жашырба, балким, ал сага болгон ачуусун токтотуп, сен жана сага таандык болгондордун баары сенин жаныңды сактап калат, анткени аны урматтоо сенин милдетиң, анткени ал сенин улуу агаң.
77 Жакып энесинин кабарчылар айткан сөздөрүн укканда, үнүн көтөрүп, катуу ыйлады. Анан апасы айткандай кылды.

32-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Жакып Сеир жерине баруу үчүн бир тууганы Эйсапка кабарчыларды жөнөттү, ал ага жалынуу сөздөрүн айтты.
2 Анан аларга мындай деп буйрук берди: «Мырзам Эйсапка мындай деп айткыла: Кулуң Жакып мындай дейт: “Мырзам атамдын мага берген батасы мага пайдалуу болду деп ойлобосун.
3 Мен Лабан менен жыйырма жыл чогуу болдум, ал мени алдап, кызмат акымды он жолу өзгөрттү, мунун баары мырзама айтылган.
4 Мен анын үйүндө ага абдан тырышып кызмат кылдым. Кудай кийин менин азабымды, эмгегимди жана колдорумдун эмгегин көрүп, мага Өзүнүн алдында ырайым жана ырайым таптырды.
5 Кийинчерээк Кудайдын улуу ырайымы жана мээрими менен мен өгүздөрдү, эшектерди, бодо малды, кулдарды жана күңдөрдү сатып алдым.
6 Эми мен өз жериме, өз үйүмө, Канаан жериндеги ата-энемдикине бара жатам; мырзамдын көз алдында ырайым табуу үчүн, ал мени байлыкка жетти деп ойлобосун же атам мага берген батасы мага пайда алып келди деп ойлобосун үчүн, мырзама ушунун баарын кабарлаганы киши жибердим.
7 Ал кабарчылар Эйсапка барып, аны Эдом жеринин чек арасынан Жакыпка бара жаткан жерден көрүштү. Хорлук Сеирдин уулдарынан төрт жүз киши кылыч көтөрүп турган экен.
8 Жакыптын кабарчылары Эйсапка Жакыптын Эйсап жөнүндө айткан сөздөрүнүн баарын айтып беришти.
9 Эйсап аларга текебердик жана жек көрүү менен жооп берип: «Мен уктум, мага чын эле айтылды, Жакып Лабанга эмне кылганын. Ал аны үйүндө жогору көтөрүп, кызын аялдыкка берип, уул-кыздарды төрөп, Лабандын үйүндө байлыгы менен байлыкка көбөйдү.
10 Ал байлыгынын көп экенин, байлыгынын көп экенин көрүп, Лабандын үйүнөн бардык мүлкүн алып качып кетти. Лабандын кыздарын атасынын көзүнөн кылыч менен туткундалып кеткендердей кылып алып кетти. Алар атасына айтпай, аны менен кошо качып кетишти.
11 Жакып муну Лабанга гана эмес, мага да кылды, ал мени эки жолу алмаштырды, мен унчукпай коёюнбу?
12 Ошондуктан мен бүгүн аны менен жолугушуу үчүн аскерлерим менен келдим, ага жүрөгүм каалагандай мамиле кылам.
13 Кабарчылар кайтып келип, Жакыпка: «Биз сенин бир тууганың Эйсапка бардык. Ал бизге ушинтип жооп берди. Ал сени төрт жүз киши менен тосуп келе жатат», – дешти.
14 Эми эмне кылуу керектигин билип, ойлонуп көр, Кудайдан сени куткаруусун сураң.
15 Ал бир тууганынын Жакыптын элчилерине айткан сөздөрүн укканда, абдан коркуп, кайгыга батты.
16 Жакып Кудай-Теңирине сыйынып, мындай деди: «Оо, ата-бабаларымдын, Ыбрайым менен Ыскактын, Кудай-Теңири! Мен атамдын үйүнөн чыгып бара жатканда, Сен мага:
17 Мен сенин атаң Ыбрайымдын жана Ыскактын Кудайы Теңирмин, Мен сага бул жерди жана сенден кийинки тукумуңду берем, сенин тукумуңду асмандагы жылдыздардай көбөйтөм, сен асмандын төрт тарабына тарайсың, сен аркылуу жана сенин тукумуң аркылуу жер жүзүндөгү бардык уруулар бата алышат».
18 Сен Өз сөзүңдү аткардың, жүрөгүмдүн эң жакшы каалоолорун кулуңа орундатып, мага байлык, балдар жана мал бердиң; мен Сенден сурагандын баарын бердиң, ошондуктан мен эч нерседен кем болгон жокмун.
19 Анан сен мага: “Ата-энеңе, туулган жериңе кайт, мен сага жакшылык кылам”, – дедиң.
20 Эми мен келдим, сен мени Лабандан куткардың, ошондуктан Эйсаптын колуна түшөм, ал мени да, балдарымдын энелерин да өлтүрөт».

21 Эми, оо, Кудай-Теңирим, мени бир тууганым Эйсаптын колунан да куткар, анткени мен андан абдан корком.
22 Эгерде менде адилдик жок болсо, анда аны Ыбрайым менен атам Ыскак үчүн кыл.
23 Анткени мен бул байлыкты ырайым жана мээримдүүлүк менен тапканымды билем, ошондуктан бүгүн мени Өз ырайымың менен куткарып, мага жооп бер.
24 Жакып Теңирге сыйынуусун токтотуп, жанындагы адамдарды, майда жана бодо малын эки топко бөлдү. Жарымын Ыбрайымдын кулу Элиезердин уулу Дамесекке балдары менен кошуп, калган жарымын бир тууганы Элиезердин уулу Элиануска балдары менен кошуп берди.
25 Анан аларга мындай буйрук берди: «Сандарыңар менен алысыраак болгула, бири-бириңерге өтө жакын барбагыла. Эгер Эйсап бир кошуунга келип, аны өлтүрсө, андан алысыраак турган экинчи кошуун андан кутулат».
26 Жакып ошол түнү ошол жерде түнөдү. Ал түнү бою кулдарына аскерлер жана балдары жөнүндө көрсөтмөлөрдү берди.
27 Ошол күнү Теңир Жакыптын тиленүүсүн укту, ошондуктан Теңир Жакыпты анын бир тууганы Эйсаптын колунан куткарды.
28 Ошондо Теңир асман периштелеринин ичинен үч периштесин жиберди. Алар Эйсаптын алдынан өтүп, ага келишти.
29 Бул периштелер Эйсапка жана анын элине ар кандай согуштук курал-жарактар менен жабдылган ат минген эки миң адам катары көрүндү. Алар Эйсап менен анын бардык адамдарынын көз алдында төрт кошуунга бөлүнүп, төрт башчы болушту.
30 Бир кошуун жол жүрүп, Эйсаптын төрт жүз кишиси менен бир тууганы Жакыпка карай келе жатканын көрүштү. Ал кошуун Эйсап менен анын элин көздөй чуркап барып, коркутту. Эйсап корконунан аттан кулап түштү, бардык адамдары андан алыстап кетишти, анткени алар абдан коркуп кетишкен эле.
31 Алар Эйсаптан качып баратканда, бүт кошуун алардын артынан кыйкырып жиберди. Жоокерлердин баары:
32 Чын эле биз Кудайдын кулу Жакыптын кулдарыбыз, ким бизге каршы тура алат?» – деди. Эйсап аларга: «Оо, мырзам жана бир тууганым Жакып силердин мырзаңар, мен аны жыйырма жылдан бери көрө элекмин, бүгүн аны көргөнү келдим, мага ушундай мамиле кылып жатасыңарбы?» – деди.
33 Периштелер ага мындай деп жооп беришти: «Теңир тирүү! Сен айтып жаткан Жакып сенин бир тууганың болбогондо, биз сенден жана сенин элиңден бирин да калтырбайт элек, бирок Жакып үчүн гана аларга эч нерсе кылбайбыз».
34 Бул кошуун Эйсап менен анын адамдарынан алыстап, бир чакырымдай алыстап кеткенде, экинчи кошуун ар кандай курал-жарактар менен ага карай келди. Биринчи кошуун аларга кандай мамиле кылса, Эйсап менен анын адамдарына да ошондой кылышты.
35 Алар андан ары жөнөшкөндө, үчүнчү кошуун ага карай келе жатты. Алардын баары коркуп кетишти. Эйсап аттан кулап түштү. Ошондо бүт кошуун: «Чын эле биз Кудайдын кулу Жакыптын кулдарыбыз, бизге ким каршы тура алат?» – деп кыйкырышты.
36 Эйсап аларга кайрадан мындай деп жооп берди: «Оо, Жакып, менин мырзам, силердин мырзаңар менин бир тууганым. Жыйырма жылдан бери анын жүзүн көргөн эмесмин, бүгүн анын келе жатканын уккан жокмун, бүгүн аны тосуп алганы бардым, силер мага ушундай мамиле кылып жатасыңарбы?»
37 Алар ага мындай деп жооп беришти: «Теңир тирүү! Сен айткандай, Жакып сенин бир тууганың эмес беле? Сенден жана сенин адамдарыңдан эч кимди калтырмак эмеспиз. Бирок сен айтып жаткан Жакып сенин бир тууганың болгондуктан, биз сени менен жана сенин адамдарың менен кийлигишпейбиз».
38 Үчүнчү кошуун да алардан алыстап, ал өз кишилери менен Жакыпты көздөй жолун улантты. Төртүнчү кошуун ага жакындаганда, алар да башкалардай эле ага жана анын кишилерине ушундай кылышты.
39 Эйсап төрт периштенин өзүнө жана анын адамдарына кылган жамандыгын көрүп, бир тууганы Жакыптан абдан коркуп, аны менен тынчтыкта учурлашты.
40 Эйсап Жакыпка болгон жек көрүүсүн жашырды, анткени ал бир тууганы Жакып үчүн өз өмүрүнөн коркуп, өзү туш болгон төрт кошуун Жакыптын кулдары деп ойлогон.
41 Жакып ошол түнү кулдары менен алардын чатырларында түнөп, Эйсапка колундагы бардык нерсесинен жана бүт мүлкүнөн белек берүүнү чечти. Ошентип, Жакып эртең менен өзү жана анын кишилери туруп, малдын арасынан Эйсапка белек тандады.
42 Жакып өзүнүн бир тууганы Эйсапка берүү үчүн өз койлорунан тандап алган белектин суммасы ушул: ал майда малдан эки жүз кырк баш, төөлөр менен эшектерден отуз баш, бодо малдан элүү уй тандады.
43 Анан ал алардын баарын он үйүргө бөлүп, ар бирин өзүнчө бөлүп, он кулуна берди, ар бирин өзүнчө бөлүп.
44 Анан аларга мындай деп буйрук берди: «Бири-бириңерден алысыраак тургула, малдын ортосуна аралык койгула. Эйсап менен анын жанындагылар силерге жолугуп: “Силер кимсиңер, кайда баратасыңар, мунун баары кимдики?” – деп сураганда, аларга: “Биз Жакыптын кулдарыбыз. Эйсапты тынчтык менен тосуп алганы келдик, анан Жакып артыбыздан келе жатат”, – деп айткыла.
45 Ал эми биздин алдыбызда турган нерсе – Жакыптын бир тууганы Эйсапка жиберген белеги.
46 Эгерде алар силерге: “Ал эмнеге бир тууганы менен жолугушууга жана анын жүзүн көрүүгө келбей, артыңардан кечигип жатат?” – деп айтышса, анда аларга: “Ал бир тууганы менен жолугушууга биздин артыбыздан кубаныч менен келет. Анткени ал: “Мен ага берген белек менен аны ыраазы кылам, андан кийин жүзүн көрөм, балким, ал мени кабыл алат”, – деп айткан”, – деп айткыла.
47 Ошентип, белектердин баары анын кулдарынын колуна өтүп, ошол күнү анын алдынан өттү. Ал ошол түнү Жабук өзөнүнүн жээгиндеги лагерлеринде түнөп,

түн ортосунда туруп, аялдарын, күңдөрүн жана бардык мүлкүн алып, ошол түнү Жабук кечүүсүнөн өттү.
48 Ал өзүнүн бардык мүлкүн өзөндөн өтүп бара жатканда, Жакып жалгыз калды. Аны бир киши тосуп алды. Ал ошол түнү аны менен таң атканча күрөштү. Жакыптын жамбашы чыгып кетти.
49 Таң атканда ал киши Жакыпты ошол жерге калтырып, ага батасын берип, кетип калды. Жакып таң атканда өзөндөн өтүп, сан жагына токтоду.
50 Ал өзөндөн өтүп бара жатканда, күн чыгып, малы менен балдарынын жанына келди.
51 Алар түшкө чейин жол жүрүштү, алар жолдо бара жатышканда, белектери алардын алдынан өтүп жатты.
52 Жакып башын көтөрүп караса, Эйсап алыстан келе жатыптыр. Анын жанында төрт жүздөй адам бар экен. Жакып бир тууганынан абдан коркуп кетти.
53 Жакып шашылыш түрдө балдарын аялдарына жана күңдөрүнө бөлүп берди, ал эми кызы Динаны сандыкка салып, кулдарынын колуна тапшырды.
54 Ал бир тууганын тосуп алуу үчүн балдарынын жана аялдарынын алдынан өтүп, жерге чейин ийилип таазим кылды, жети жолу ийилип, бир тууганына жакындады. Кудай Жакыпты Эйсаптын жана анын адамдарынын көз алдында ырайымга жана ырайымга ээ кылды, анткени Кудай Жакыптын тиленүүсүн укту.
55 Жакыптын коркуусу жана коркунучу анын бир тууганы Эйсапка түштү, анткени Эйсап Кудайдын периштелери Эйсапка эмне кылганын ойлоп, Жакыптан абдан корккондуктан, Эйсаптын Жакыпка болгон ачуусу боорукердикке айланды.
56 Эйсап Жакыптын аны көздөй чуркап келе жатканын көрүп, аны көздөй чуркап барып, мойнунан кучактап алды. Экөө өөп, ыйлашты.
57 Кудай Эйсап менен келгендердин жүрөгүнө Жакыпка карата коркуу сезимин жана ырайымын салды. Алар да Жакыпты өөп, кучактап алышты.
58 Эйсаптын уулу Элипаз да Эйсаптын төрт уулу, бир тууганы, менен кошо ыйлап, аны өөп, кучактап алышты, анткени баарынын жүрөгүндө Жакыптан коркуу сезими пайда болгон эле.
59 Эйсап башын көтөрүп, Жакыптын уулдары менен аялдардын Жакыптын артынан басып, Эйсапка бара жаткан жолдо таазим кылып келе жатканын көрдү.
60 Анан Эйсап Жакыптан: «Бир тууганым, булар кимдер? Булар сенин балдарыңбы же кулдарыңбы?» – деп сурады. Жакып Эйсапка: «Булар менин балдарым, Кудай сенин кулуңа берген», – деп жооп берди.
61 Жакып Эйсап менен анын кишилери менен сүйлөшүп жатканда, Эйсап бүт кошуунду көрүп, Жакыптан: «Кечээ кечинде жолуккан кошуундун баарын кайдан алдың?» – деп сурады. Жакып: «Мырзамдын көз алдында ырайым табыш үчүн, Кудай кулуңа ырайым кылып берди», – деди.
62 Ошентип, белек Эйсаптын алдына келди. Жакып Эйсапты көндүрүп: «Мырзамга алып келген белегимди алып келчи»,— деди. Эйсап: «Менин максатым эмнеде? Өзүңдө сакта»,— деди.
63 Жакып: «Сенин жүзүңдү көргөндөн кийин, тынчтыкта жашашың үчүн, мунун баарын берүүгө милдеттүүмүн», – деди.
64 Эйсап белекти алуудан баш тартты. Жакып ага: «Мырзам, эгер мен сенин алдыңда ырайым тапкан болсом, анда белегимди колумдан алчы, анткени мен сенин жүзүңдү көрүп, кудайга окшош жүзүңдү көргөндөй болдум, анткени сен мага ыраазы болдуң», – деди.
65 Эйсап белекти алды, Жакып болсо Эйсапка күмүш, алтын жана жыпар жыттуу заттарды берди, анткени Эйсап аны абдан суранып, Эйсапты алды.
66 Эйсап лагердеги малды бөлүп, жарымын өзү менен келген кишилерге берди, анткени алар жалданып келишкен эле. Ал эми калган жарымын балдарынын колуна берди.
67 Ал күмүш, алтын жана беделийди тун уулу Элипазга берди. Эйсап Жакыпка: «Сени менен кал, сен менин үйүмө келгенге чейин, экөөбүз чогуу жашаганга чейин сени менен жай жүрөбүз»,— деди.
68 Жакып агасына мындай деп жооп берди: «Мырзам айткандай кылам, бирок мырзам балдардын жаш экенин, жанымдагы майда жана бодо малдын балдары менен жай жүрөрүн билет. Эгерде алар шашылыш жүрүшсө, баары өлүп калышмак, анткени Сен алардын жүгүн жана чарчоосун билесиң».
69 Ошондуктан мырзам кулунун алдынан өтүп кете берсин, мен болсо балдарым менен койлор үчүн жай басып, мырзамдын үйүнө, Сеирге жетейин.
70 Эйсап Жакыпка: «Жолдо сени карап, чарчап-чаалыкканыңды жана жүгүңдү көтөрүп жүрүү үчүн жанымдагы адамдардын бир нечесин сени менен кошо жиберем», – деди. Ал: «Мырзам, эгер мен сенин көз алдыңда ырайым тапсам, мунун эмне кереги бар?» – деди.
71 Сен айткандай, мен сага, Сеирге, ошол жерде чогуу жашайм, ошондо сен өз элиң менен бара бер, анткени мен сенин артыңдан ээрчийм».
72 Жакып Эйсапты жана анын кишилерин андан алыстатуу үчүн, ошондо Жакып андан кийин атасынын үйүнө, Канаан жерине кетет.
73 Эйсап Жакыптын тилин алды. Эйсап төрт жүз кишиси менен Сеирге кайтып келди. Жакып жана анын бардык туугандары ошол күнү Канаан жеринин четине чейин барып, ал жерде бир аз убакытка калышты.

33-БӨЛҮМ

1 Бир нече убакыт өткөндөн кийин, Жакып ал жердин чегинен чыгып, Канаан жериндеги Шекем шаарына, башкача айтканда, Шалем жерине келип, шаардын тушунда эс алды.
2 Анан ал жердин эли Хамордун уулдарынан беш шекелге талаа сатып алды.
3 Жакып ал жерге өзүнө үй куруп, чатырын тигип, малына алачыктарды жасады, ошондуктан ал жерди Сукот деп атады.
4 Жакып Сукотто бир жыл алты ай жашады.
5 Ошол учурда ал жердин аялдарынын айрымдары Шекем шаарына барып, шаардын кыздары менен бийлеп, көңүл ачышты. Алар чыгып кетишкенде, Жакыптын аялдары Рахил менен Лея үй-бүлөлөрү менен шаардын кыздарынын кубанычын көргөнү келишти.

6 Жакыптын кызы Дина да алар менен кошо барып, шаардын кыздарын көрдү. Алар ошол жерде, кыздардын алдында калышты, ал эми шаардын бүт эли алардын жанында туруп, алардын кубанычын көрүштү, ал эми шаардын бардык атактуу адамдары ошол жерде болушту.
7 Ал жердин төрөсү Хамордун уулу Шекем да аларды көрүү үчүн ошол жерде турган.
8 Шекем Жакыптын кызы Динаны шаар кыздарынын алдында энеси менен отурганын көрдү. Кыз ага абдан жагып калды. Ал досторунан жана элинен: «Бул шаарда таанытбаган аялдардын арасында отурган кимдин кызы?» – деп сурады.
9 Алар ага: «Чын эле, бул еврей Ыскактын уулу Жакыптын кызы, ал ушул шаарда бир топ убакыттан бери жашап келет. Ал жердин кыздары көңүл ачууга чыгып баратканын угушканда, көрүп турганыңыздай, ал энеси жана күңдөрү менен алардын арасына отурду», – дешти.
10 Шекем Жакыптын кызы Динаны көрүп, аны карап, көңүлү Динага бурулду.
11 Ал киши жиберип, аны күч менен алдырды. Дина Шекемдин үйүнө келди. Дина аны кармап алып, күч менен жаткырып, зордуктап койду. Ал аны абдан сүйүп, үйүнө жайгаштырды.
12 Алар келип, болгон окуяны Жакыпка айтып беришти. Жакып Шекемдин кызы Динаны булгап койгонун укканда, Шекемдин үйүнөн Динаны алып келүү үчүн он эки кулун жиберди. Алар Динаны ал жерден алып кетүү үчүн Шекемдин үйүнө келишти.
13 Алар келишкенде, Шекем өз кишилери менен аларга чыгып, аларды үйүнөн кууп чыкты. Ал алардын Динанын алдына келишине жол берген жок. Шекем Динанын көзүнчө аны кучактап, өөп отурду.
14 Жакыптын кулдары кайтып келип, ага: «Биз келгенде, ал жана анын кишилери бизди кууп жиберишти, Шекем биздин көз алдыбызда Динаны ушинтип кыйнады»,— деп айтышты.
15 Жакып Шекемдин кызын булгап койгонун билсе да, эч нерсе деген жок. Балдары талаада анын малын кайтарып жүрүшкөндүктөн, Жакып алар кайтып келгенге чейин унчуккан жок.
16 Уулдары үйүнө келгенге чейин, Жакып өзүнүн кулдарынын кыздарынан эки күңүн Шекемдин үйүндөгү Динаны карап турууга жана анын жанында калууга жөнөттү. Шекем үч досун Переддин уулу Киддекемдин уулу Хаморго: «Мага ушул кызды аялдыкка алып бер», – деп жөнөттү.
17 Хибилик Киддекемдин уулу Хамор уулу Шекемдин үйүнө келип, анын алдына отурду. Хамор уулуна: «Сенин элиңдин кыздарынын арасында өз элиңден эмес, еврей аялды алгыдай кыз жок бекен?» – деди.
18 Шекем ага: «Мага ошону гана алып бер, анткени ал менин көз алдымда сулуу», – деди. Хамор уулунун айтканындай кылды, анткени ал аны абдан жакшы көрчү.
19 Хамор бул тууралуу сүйлөшүү үчүн Жакыпка кетти. Ал уулу Шекемдин үйүнөн чыгып, Жакып менен сүйлөшүү үчүн келгенге чейин, Жакыптын уулдары Хамордун уулу Шекемдин кылганын угар замат талаадан келишти.
20 Алар эжесине абдан кайгырып, малын жыйнай электе эле ачууланып үйлөрүнө кайтып келишти.
21 Алар келип, атасынын алдына отурушту да, ага ачууланып: «Бул адамга жана анын үй-бүлөсүнө өлүм өкүм сүрдү, анткени бүт жер жүзүнүн Кудайы Жахаба Нухка жана анын балдарына: «Адам эч качан тонолбосун жана ойноштук кылбасын», – деп буйрук кылган. Мына, Шекем карындашыбызды талкалап, бузуктук кылды, шаардын бардык тургундарынын бири да ага бир да сөз айткан жок», – дешти.
22 Шекемдин, анын атасынын жана бүт шаардын элинин кылган иши үчүн өлүм жазасына тартыларын сен билесиң жана түшүнөсүң.
23 Алар аталары менен бул тууралуу сүйлөшүп жатканда, Шекемдин атасы Хамор Жакыпка уулунун Дина жөнүндөгү сөздөрүн айтып берүү үчүн келди. Ал Жакып менен анын уулдарынын алдында отурду.
24 Хамор аларга мындай деди: «Уулум Шекемдин жаны кызыңарды сагынып жүрөт. Суранам, аны ага аялдыкка берип, биз менен тууган болгула. Кыздарыңарды бизге бергиле, биз силерге кыз беребиз, силер биздин жерибизде биз менен жашайсыңар, биз бул жерде бир эл болобуз».
25 Анткени биздин жер абдан кенен, ошондуктан ал жерде жашап, соода кылып, мүлк сатып алгыла, каалаганыңарды кылгыла, эч ким силерге бир да сөз айтып тоскоолдук кылбайт.
26 Хамор Жакып менен анын уулдары менен сүйлөшүүсүн токтотту. Анын артынан уулу Шекем келе жаткан эле. Ал алардын алдында отурду.
27 Шекем Жакып менен анын уулдарына мындай деди: «Силердин көз алдыңарда ырайым тапсам экен, кызыңарды мага берсеңер экен. Мага эмне десеңер, ошонун баарын аткарам».
28 Менден көп калың жана белек сурагыла, мен берем, мага эмне десеңер да, ошону кылам, ким сенин буйругуңа каршы чыкса, ал өлөт, мага кызды гана аялдыкка бергиле».
29 Шымон менен Леби Хамор менен анын уулу Шекемге куулук менен: «Силер бизге эмне айтсаңар, ошонун баарын аткарабыз», – деп жооп беришти.
30 Мына, карындашыбыз сенин үйүңдө, бирок биз бул тууралуу атабыз Ыскакка жибергенге чейин андан алыс бол, анткени анын макулдугусуз эч нерсе кыла албайбыз.
31 Анткени ал атабыз Ыбрайымдын жолдорун билет, ал бизге эмне десе, биз силерге айтабыз, силерден эч нерсе жашырбайбыз.
32 Шымон менен Леби бул маселе боюнча Шекемге жана анын шаарына эмне кылуу керектиги жөнүндө кеңеш алуу үчүн шылтоо таап, кеңеш сураш үчүн Шекемге жана анын атасына айтышты.
33 Шекем менен анын атасы Шымон менен Лебинин сөздөрүн укканда, аларга жаккандай сезилди. Шекем менен анын атасы үйлөрүнө кайтууга чыгышты.
34 Алар кеткенден кийин, Жакыптын уулдары атасына: «Мына, биз бул мыйзамсыздардын жана алардын шаарынын өлүмгө дуушар болорун билебиз, анткени алар Кудайдын Нухка, анын балдарына жана алардын тукумуна берген буйругун бузушту», – дешти.

35 Ошондой эле Шекем карындашыбыз Динаны булгап, аны булгаганы үчүн, биздин арабызда мындай жийиркеничтүү иш эч качан болбойт.
36 Ошондуктан эмне кыларыңды билип, ойлонуп көр, бул шаардын бардык тургундарын өлтүрүү үчүн аларга эмне кылуу керектигин кеңешип, макулдаш.
37 Шымон аларга мындай деди: «Силерге жакшы кеңеш: аларга айткыла, биз сүннөткө отургузулгандай эле, бардык эркек балдарын сүннөткө отургузушсун. Эгер алар муну каалашпаса, биз кызыбызды алардан алып, кетип калабыз».
38 Эгер алар муну кылууга макул болуп, жасай беришсе, анда алар оорудан чөгүп кеткенде, биз аларга тынч жана бейпил адамга каршы кылычыбыз менен кол салып, алардын арасындагы бардык эркекти өлтүрөбүз.
39 Шымондун кеңеши аларга жагып, Шымон менен Леби алардын айтканын аткарууну чечишти.
40 Эртеси эртең менен Шекем менен анын атасы Хамор Дина жөнүндө сүйлөшүп, Жакыптын уулдары алардын сөзүнө кандай жооп берерин угуу үчүн Жакып менен анын уулдарына кайтып келишти.
41 Жакыптын уулдары аларга куулук менен: «Биз сенин сөздөрүңдүн баарын атабыз Ыскакка айтып бердик, сөздөрүң ага жакты», – дешти.
42 Ал бизге: «Атасы Ыбрайым бүт жер жүзүнүн Теңири Кудайдан ага: «Анын тукумунан чыкпаган жана кыз алгысы келген ар бир эркек биз сүннөткө отургузгандай эле, өзүнүн бардык эркек балдарын сүннөткө отургузсун, анан биз ага кызыбызды аялдыкка берели»,— деп осуят кылган.
43 Эми биз сага атабыздын айткандарынын баарын айтып бердик, анткени сен айтканды кыла албайбыз, кызыбызды сүннөткө отургузулбаган кишиге бере албайбыз, анткени бул биз үчүн уят иш.
44 Бирок биз сага кызыбызды берүүгө, кыздарыңды алып берүүгө макулбуз, сенин араңда жашап, сен айткандай бир эл болобуз. Эгерде сен бизге кулак салып, биз сыяктуу болуп, сенин бардык эркек аттууларыңды сүннөткө отургузууга макул болсоң, биз сүннөткө отургузулгандай эле, биз да сүннөткө отургузабыз».
45 Эгерде силер биздин айтканыбызга кулак салбасаңар, биз буйрук кылгандай, бардык эркек аттууну сүннөткө отургузбасаңар, анда биз силерге келип, кызыбызды силерден алып кетип калабыз.
46 Шекем менен анын атасы Хамор Жакыптын уулдарынын сөздөрүн угушту, бул аларга абдан жагып калды. Шекем менен анын атасы Хамор Жакыптын уулдарынын каалоосун аткарууга шашылышты, анткени Шекем Динаны абдан жакшы көрүп, ага жаны берилип кеткен эле.
47 Шекем атасы Хамор менен шаардын дарбазасына шашылыш басып келип, шаардын бардык элин чогултуп, Жакыптын уулдарынын сөздөрүн айтып беришти:
48 Биз Жакыптын уулдарына, келип, аларга кызы жөнүндө сүйлөштүк. Бул адамдар биздин каалообузду аткарууга макул болушат. Мына, биздин жер алар үчүн абдан кең, алар ал жерде жашап, соода кылышат, ошондо биз бир эл болобуз; биз алардын кыздарын алып, кыздарыбызды аларга аялдыкка беребиз.
49 Бирок бул адамдар бир гана шарт менен макул болушат: биздин арабыздагы ар бир эркек аттуубуз Кудай буйругандай сүннөткө отургузулушу керек, биз алардын сүннөткө отургузуу жөнүндөгү көрсөтмөлөрүн аткаргандан кийин гана, алар малы жана мүлкү менен биздин арабызда жашашат, биз алар менен бир эл болобуз.
50 Шекем менен анын атасы Хамордун сөздөрүн шаардын бүт тургундары укканда, алардын шаарынын бүт тургундары бул сунушка макул болуп, сүннөткө отургузулууга макул болушту, анткени Шекем менен анын атасы Хамор алардын арасында абдан кадыр-барктуу, анткени алар жердин төрөлөрү эле.
51 Эртеси күнү Шекем менен анын атасы Хамор эртең менен эрте туруп, шаардагы бардык эркектерди шаардын ортосуна чогултуп, Жакыптын уулдарын чакырышты. Алар ошол күнү жана эртеси күнү өздөрүнүн бардык эркек аттууларын сүннөткө отургузушту.
52 Алар Шекемди, анын атасы Хаморду жана Шекемдин беш бир тууганын сүннөткө отургузушту, анан баары ордуларынан туруп, үйлөрүнө кетишти, анткени бул иш Теңирден, Шекем шаарына каршы болгон, Теңир бул иште Шымондун чечиминен болгон, ошондуктан Теңир Шекем шаарын Жакыптын эки уулунун колуна салып бериши керек болчу.

34-БӨЛҮМ

1 Сүннөткө отургузулган эркектердин саны алты жүз кырк беш эркек жана эки жүз кырк алты бала болду.
2 Бирок Переддин уулу, Хамордун атасы Киддекем жана анын алты бир тууганы Шекем менен атасы Хамордун сөздөрүн уккусу келген жок, сүннөткө отургузушкан жок, анткени Жакыптын уулдарынын сунушу аларга жийиркеничтүү көрүндү. Шаар эли аларды укпай койгонуна алар абдан ачууланышты.
3 Экинчи күнү кечинде алар сүннөткө отургузулбаган сегиз кичинекей баланы табышты. Аларды энелери Шекемден, анын атасы Хамордон жана шаардын тургундарынан жашырып коюшкан.
4 Шекем менен анын атасы Хамор аларды сүннөткө отургузуу үчүн алардын алдына алып келүү үчүн киши жиберишкенде, Киддекем менен анын алты бир тууганы аларга кылычтары менен чуркап келип, өлтүрмөкчү болушту.
5 Алар ушул иш үчүн Шекемди да, анын атасы Хаморду да, Динаны да өлтүргүсү келишти.
6 Алар аларга: «Бул эмне кылганыңар? Канаандык бир туугандарыңардын кыздарынын арасында силер тааныбаган еврейлердин кыздарын алып, ата-бабаларыңар силерге буйрубаган ишти кылгыңар келген аялдар жокпу?» – дешти.
7 Бул кылган ишиңиз менен ийгиликке жетем деп ойлоп жатасызбы? Эртең келип, бул тууралуу сурай турган бир туугандарыңызга, канаандыктарга, бул иш боюнча эмне деп жооп бересиз?
8 Эгерде силердин ишиңер алардын көз алдында адилеттүү жана жакшы көрүнбөсө, анда биздин

үнүбүздү укпай, өз жаныңар үчүн, менин жаныбыз үчүн эмне кыласыңар?
9 Эгерде ал жердин тургундары жана бир туугандарыңар, Хамдын уулдары, сенин кылган ишиңерди угуп, мындай дешсе:
10 Шекем, анын атасы Хамор жана алардын шаарынын бардык тургундары эврей аялынын айынан, ата-бабалары аларга буйрук кылбаган ишти кылышты. Анда силер кайда качып барасыңар же өмүр бою бир туугандарыңардын, Канаан жеринин тургундарынын алдында уятыңарды кайда жашырасыңар?
11 Ошондуктан биз сенин бул кылганыңа чыдай албайбыз, ата-бабаларыбыз буйрубаган бул моюнтурукту бизге салбайбыз.
12 Эртең биз барып, ал жерде жашаган бардык бир туугандарыбызды, канаандык бир туугандарыбызды чогултабыз, баарыбыз келип, сени жана сага таянгандардын баарын кырып салабыз, ошондо сенден да, алардан да эч ким калбайт.
13 Хамор, анын уулу Шекем жана шаардын бүт эли Кидекем менен анын бир туугандарынын сөздөрүн укканда, алардын сөздөрүнөн жандарына коркунуч туулуп, кылган иштери үчүн өкүнүштү.
14 Шекем менен анын атасы Хамор атасы Киддекемге жана анын бир туугандарына мындай деп жооп беришти: «Силер бизге айткан сөздөрдүн баары чындык».
15 Эми ата-бабаларыбыз буйрубаган нерсени еврейлердин сүйүүсү үчүн жасадык деп ойлобогула, жүрөгүңөрдө ойлобогула.
16 Бирок биз алардын кызын алуу боюнча биздин каалоолорубузду кабыл алуу ниети жана каалоосу эмес экенин, бирок бул шарт менен гана экенин көргөндүктөн, биз алардын үнүн угуп, сиз көргөн ишти жасадык, ошондо алар биздин каалообузду ишке ашырышты.
17 Алардан өтүнүчүбүздү алгандан кийин, биз аларга кайтып келип, сиз айткандын баарын кылабыз.
18 Ошондуктан, денебиз айыгып, кайрадан күч алганга чейин күтө тургула, анан аларга каршы чогуу барып, жүрөгүңөрдө жана жүрөгүбүздө эмне болсо, ошону кылабыз.
19 Жакыптын кызы Дина Киддекем менен анын бир туугандарынын айткан сөздөрүнүн баарын, Хамор менен анын уулу Шекемдин жана алардын шаарынын тургундарынын аларга эмне деп жооп бергенин укту.
20 Ал шашылыш түрдө атасы Шекемдин үйүндө аны карап туруу үчүн жиберген кызматчы кыздарынын бирин атасы Жакыпка жана бир туугандарына жөнөтүп:
21 Киддекем жана анын бир туугандары силер жөнүндө ушундай кеңеш беришти, Хамор, Шекем жана шаар эли аларга ушундай жооп беришти.
22 Жакып бул сөздөрдү укканда, аларга ачууланып, каарданды.
23 Шымон менен Леби ант берип: «Бүт жер жүзүнүн Кудайы Теңир тирүү, эртең ушул убакта шаардын эч бир жеринде эч ким калбайт», – дешти.
24 Сүннөткө отургузулбаган жыйырма жигит жашынып алышкан. Алар Шымон менен Лебиге каршы салгылашкан. Шымон менен Леби алардын он сегизин өлтүрүшкөн, экөө алардан качып, шаардагы акиташ чуңкурларына качып кетишкен. Шымон менен Леби аларды издешкен, бирок таба алышкан эмес.
25 Шымон менен Леби шаарды аралап жүрүштү, шаардын бардык элин кылычтап кырып салышты, эч кимди тирүү калтырышкан жок.
26 Шаардын ортосунда катуу дүрбөлөң башталды. Шаар элинин боздогон үнү асманга көтөрүлдү. Бардык аялдар менен балдар катуу кыйкырышты.
27 Шымон менен Леби бүт шаарды кырып салышты, шаарда бир да эркекти калтырышкан жок.
28 Алар Хаморду жана анын уулу Шекемди кылыч менен өлтүрүштү, Динаны болсо Шекемдин үйүнөн алып кетишти, алар ал жерден кетишти.
29 Жакыптын уулдары барып, кайра келишти да, өлтүрүлгөндөрдүн шаардагы жана талаадагы бардык мүлкүн талап-тоноп кетишти.
30 Алар олжону алып жатканда, үч жүз киши ордунан туруп, аларга топурак чачып, таш менен урушту. Шымон аларга бурулуп, баарын кылыч менен өлтүрдү. Шымон болсо Лебинин алдына бурулуп, шаарга кирди.
31 Алар койлорун, өгүздөрүн, бодо малын, калган аялдарын жана балдарын алып кетишти. Алар дарбазаны ачып, атасы Жакыпка күч-кубат менен келишти.
32 Жакып алардын шаарга эмне кылганын жана алардан тартып алынган олжону көргөндө, аларга абдан ачууланып: «Мага эмне кылдыңар? Мен ал жердин канаандыктарынын арасында тынчтык таптым, алардын бири да мага кийлигишкен жок», – деди.
33 Эми сен мени бул жердин тургундарына, канаандыктар менен периздиктерге жийиркеничтүү кылып койдуң. Мен аз эле элмин. Алардын баары мага каршы чогулуп, сенин бир туугандарыңа кылган иш-аракетиңди укканда мени өлтүрүшөт, ошондо мен да, үй-бүлөм да жок кылынат.
34 Шымон, Леби жана алардын бардык бир туугандары атасы Жакыпка: «Биз бул жерде жашайбыз, Шекем карындашыбызга ушундай кылабы? Эмнеге сен Шекемдин кылган иштерине унчукпайсың? Ал карындашыбызга көчөдөгү сойкудай мамиле кылабы?» – дешти.
35 Шымон менен Леби Шекем шаарынан туткундап алып, өлтүрбөгөн аялдардын саны сексен беш эле. Алар эркек көрүшкөн эмес.
36 Алардын арасында Буна деген сулуу, келбеттүү жаш кыз бар болчу. Шымон аны аялдыкка алган. Алар туткундап, өлтүрбөгөн эркектердин саны кырк жети болчу, калганын өлтүрүшкөн.
37 Шымон менен Леби Шекем шаарынан туткундап алган бардык жаш жигиттер менен кыздар Жакыптын уулдарына жана алардын балдарына кул болушкан, Жакыптын уулдары Мисир жеринен чыкканга чейин.
38 Шымон менен Леби шаардан чыгып кетишкенде, шаарда жашынып, элдин арасында өлбөй калган эки жаш жигит ордуларынан турушту. Бул жигиттер шаарга кирип, аны кыдырып жүрүштү. Шаардын ээн калганын, эркектери жок экенин, аялдар гана ыйлап жатканын көрүштү. Бул жигиттер кыйкырып: «Мына, еврей Жакыптын уулдары бул шаарга ушундай жамандык кылышты, бүгүн канаандыктардын бир

шаарын талкалап, бүт Канаан жеринде өмүрүнөн коркушпады», – дешти.
39 Бул кишилер шаардан чыгып, Тапнах шаарына барышты. Алар ал жакка келип, Тапнахтын тургундарына эмне болгонун жана Жакыптын уулдарынын Шекем шаарына эмне кылганын айтып беришти.
40 Бул кабар Тапнактын падышасы Жашупка жетип, ал Шекем шаарына жигиттерди алып келүү үчүн кишилерин жөнөттү, анткени падыша алардын бул сөзүнө ишенбей: «Эки киши Шекемдей чоң шаарды кантип талкалады?» – деди.
41 Жашуптун кабарчылары кайтып келип, ага: «Биз шаарга келдик, ал талкаланыптыр, ал жерде бир да эркек жок, жалаң гана ыйлап жаткан аялдар, ал жерде бир да майда мал жок, анткени Жакыптын уулдары шаарда болгондун баарын алып кетишкен», – деп билдиришти.
42 Жашуп муну угуп таң калып: «Эки киши кантип ушундай чоң шаарды талкалап, аларга каршы тура албай калды?» – деди.
43 Анткени мындай нерсе Нимроддун күндөрүнөн бери болгон эмес, эң байыркы мезгилден бери да болгон эмес; Тапнактын падышасы Жашуп өз элине: «Кайраттуу болгула, биз барып, бул еврейлер менен согушабыз, алар шаарга кандай кылышса, аларга да ошондой кылабыз, шаар элинин өчүн алабыз», – деди.
44 Тапнактын падышасы Жашуп бул маселе боюнча кеңешчилери менен кеңешкенде, кеңешчилери ага: «Сен жалгыз еврейлерди жеңе албайсың, анткени алар бул ишти бүт шаарга жасай алышат», – дешти.
45 Эгерде алардын экөөсү бүт шаарды талкалап, аларга эч ким каршы тура албаса, анда сен аларга каршы чыксаң, алар бизге каршы көтөрүлүп, бизди да жок кылышат.
46 Эгер сен бизди курчап турган бардык падышаларга киши жиберип, аларды чогултсаң, биз алар менен барып, Жакыптын уулдарына каршы согушабыз, ошондо сен аларды жеңесиң».
47 Жашуп кеңешчилеринин сөздөрүн укту, алардын сөздөрү өзүнө да, элине да жакты, ал ошондой кылды; Тапнак падышасы Жашуп Шекем менен Тапнакты курчап турган аморлуктардын бардык падышаларына мындай деп кабарлады:
48 Мени менен барып, мага жардам бергиле, биз еврей Жакыпты жана анын бардык уулдарын өлтүрүп, жер бетинен жок кылабыз. Ал Шекем шаарына ушундай кылды, силер муну билбейсиңерби?
49 Аморлуктардын бардык падышалары Жакыптын уулдарынын Шекем шаарына кылган жамандыгын угуп, абдан таң калышты.
50 Аморлуктардын жети падышасы, кылыч көтөргөн он миңге жакын адам, бардык аскерлери менен чогулуп, Жакыптын уулдарына каршы согушууга келишти; Жакып аморлуктардын падышалары анын уулдарына каршы согушуу үчүн чогулганын укту. Жакып абдан коркуп, бул аны капа кылды.
51 Жакып Шымон менен Лебиге: «Бул эмне кылганыңар? Эмнеге мени жаманатты кылдыңар? Мени жана үй-бүлөмдү жок кылуу үчүн Канаан уулдарынын баарын мага каршы алып келдиңер? Мен да, үй-бүлөм да тынч элем, силер болсо мага ушундай кылып, бул жердин тургундарын мага каршы чыгардыңар.
52 Жүйүт атасына мындай деп жооп берди: «Бир туугандарым Шымон менен Леби Шекемдин бардык тургундарын бекеринен өлтүрүшкөн беле? Албетте, бул Шекемдин карындашыбызды моюнга алып, Кудайыбыздын Нухка жана анын балдарына берген буйругун бузгандыгы үчүн болду. Шекем карындашыбызды күч менен тартып алып, аны менен ойноштук кылгандыгы үчүн болду.
53 Шекем ушул жаман иштердин баарын кылды, бирок анын шаарынын тургундарынын бири да ага: «Эмнеге мындай кыласың?» – деп айткан жок. Ошондуктан бир туугандарым барып, шаарды талкалашты, ошондо Теңир аны алардын колуна салып берди, анткени анын тургундары Кудайыбыздын буйруктарын бузушту. Демек, алар мунун баарын бекер кылыштыбы?
54 Эми эмнеге коркуп, эмнеге капа болуп жатасың, эмнеге менин бир туугандарыма ачууланып жатасың, эмнеге аларга каарданып жатасың?
55 Шекем шаарын жана анын элин алардын колуна салып берген Кудайыбыз, бизге каршы келе жаткан бардык канаандык падышаларды да биздин колубузга салып берет, бир туугандарым Шекемге кандай кылышса, биз аларга да ошондой кылабыз.
56 Эми аларга көңүл бур, коркуу сезимдериңди четке как, бирок Кудай-Теңирибизге таян, бизге жардам беришин, куткарышын жана душмандарыбызды колубузга салып беришин тилен.
57 Ошондо Жүйүт атасынын кулдарынын бирине: «Барып, бизге каршы келе жаткан падышалар аскерлери менен кайда экенин көр», – деп кыйкырды.
58 Кул алыска барып, Сихон тоосунун тушуна чыгып, талаада турган падышалардын бардык кошуундарын көрдү. Ал Жүйүт жерине кайтып келип: «Мына, падышалар талаада, бардык кошуундары менен отурушат, деңиз жээгиндеги кумдай сансыз көп эл», – деди.
59 Жүйүт Шымон менен Лебиге жана бардык бир туугандарына: «Күчүңөрдү топтогула, эр жүрөк болгула, анткени Кудай-Теңирибиз биз менен, алардан коркпогула», – деди.
60 Ар бириңер алдыга чыгып, курал-жарактарыңарды, жааңарды жана кылычыңарды кийгиле, ошондо биз бул сүннөткө отургузулбагандар менен согушабыз; Теңир биздин Кудайыбыз, Ал бизди куткарат.
61 Ошондо алар ордунан турушту, ар бири, чоңу да, кичүүсү да, Жакыптын он бир уулу жана Жакыптын бардык кулдары согуш куралдарын асынышты.
62 Хеброндо Ыскак менен бирге жүргөн Ыскактын бардык кулдары ар кандай согуш куралдары менен куралданып, аларга келишти. Жакыптын уулдары жана алардын кулдары жүз он эки кишиден турган бул падышаларга барышты, Жакып да алар менен кошо жөнөдү.
63 Жакыптын уулдары Хебронго, Киреат-Арбага, атасы Ыбрайымдын уулу Ыскакка киши жиберип:
64 Кудай-Теңирибизге биз үчүн жалынып-жалбарабыз, бизди бизге кол салып келе жаткан канаандыктардын колунан коргоп, аларды биздин колубузга салып бер.

65 Ыбрайымдын уулу Ыскак уулдары үчүн Теңирге сыйынып, мындай деди: «Оо, Кудай-Теңир, Сен менин атама: “Мен сенин тукумуңду асмандагы жылдыздардай көбөйтөм”, – деп убада бергенсиң. Сен мага да убада берип, убадаңды аткар, анткени Канаан падышалары менин балдарым менен согушуу үчүн чогулушту, анткени алар эч кандай зордук-зомбулук көрсөтүшкөн жок.
66 Ошондуктан, оо, Теңир Кудай, бүт жер жүзүнүн Кудайы, бул падышалардын кеңешин бузуп, алар менин уулдарыма каршы согушпасын деп суранам.
67 Бул падышалардын жана алардын элинин жүрөгүнө уулдарымдан коркуу сезимин бер, алардын текебердигин бас, ошондо алар уулдарымдан баш тартышат.
68 Өзүңдүн күчтүү колуң жана сунулган билегиң менен уулдарымды жана алардын кулдарын алардан куткар, анткени мунун баарын жасоо үчүн күч-кубат сенин колунда.
69 Жакыптын уулдары жана алардын кулдары ошол падышаларга барышты, алар өздөрүнүн Кудай-Теңирине ишеништи. Алар бара жатканда, атасы Жакып да Теңирге сыйынып: «Оо, Кудай-Теңир, байыркы күндөрдөн тартып азыркыга чейин жана түбөлүккө падышачылык кылып келген кудуреттүү жана даңктуу Кудай!
70 Сен согуштарды козгоп, аларды токтотконсуң, Сенин колунда көтөрүү жана кулатуу үчүн күч жана кудурет бар; Оо, менин тиленүүм Сенин алдыңда кабыл болсун, Сен Өзүңдүн ырайымың менен мага кайрылып, уулдарымдын коркунучу менен бул падышалардын жана алардын элинин жүрөгүн козгоп, аларды жана алардын кошууңдарын коркутуп, Өзүңдүн улуу ырайымың менен Сага таянгандардын баарын куткар, анткени Сен элдерди бизге баш ийдирип, элдерди биздин бийлигибизге баш ийдире аласың.

35-БӨЛҮМ

1 Аморлуктардын бардык падышалары келип, Жакыптын уулдарына эмне кылуу керектиги жөнүндө кеңешчилери менен кеңешүү үчүн талаага чыгышты, анткени алар дагы эле алардан коркуп: «Карагылачы, экөө Шекем шаарынын бүт тургундарын кырып салышты», – дешти.
2 Теңир Ыскак менен Жакыптын тиленүүлөрүн угуп, падышалардын бардык кеңешчилеринин жүрөгүн чоң коркунучка жана үрөй учурган коркунучка толтурду, алар бир добуштан мындай дешти:
3 Бүгүн сен акылсызсыңбы же еврейлер менен согушууну каалай турганыңды түшүнбөйсүңбү? Эмне үчүн бүгүн өзүңдүн кыйроонду каалап жатасың?
4 Мына, алардын экөөсү коркпой, үрөйү учпай Шекем шаарына келип, шаардын бардык тургундарын кырып салышты, аларга эч ким каршы тура алган жок, анан кантип алардын баары менен согуша аласыңар?
5 Силер алардын Кудайынын аларды абдан жакшы көрөрүн, алар үчүн байыркы күндөрдөн бери жасалбаган улуу иштерди жасаганын билесиңер, бардык элдердин кудайларынын арасында Анын улуу иштериндей эч ким жок.
6 Ал алардын атасы, еврей Ыбрайымды, Нимроттун колунан жана аны көп жолу өлтүргүсү келген элинин колунан куткарган.
7 Ал аны Нимрот падыша ыргыткан оттон куткарды, Кудайы аны оттон куткарды.
8 Башка ким ушундай кыла алат? Чын эле, Эйламдын беш падышасын өлтүргөн Ыбрайым болчу, анткени алар ошол кезде Содомдо жашаган бир тууганынын уулуна кол салышкан.
9 Ал үйүндөгү ишенимдүү кулун жана анын бир нече кишисин кармап, бир түндө Эйлам падышаларын кууп барып, өлтүрүп, бир тууганынын уулуна тартып алган бардык мүлкүн кайтарып берди.
10 Албетте, бул еврейлердин Кудайы аларга абдан ыраазы экенин билесиңер, алар да Ага кубанышат, анткени алар Анын аларды бардык душмандарынан куткарганын билишет.
11 Ыбрайым өзүнүн Кудайына болгон сүйүүсү менен жалгыз жана сүйүктүү уулун алып, аны Кудайына бүтүндөй өрттөлүүчү курмандык катары алып келүүнү ниет кылды, эгерде Кудай аны муну жасоодон токтотпогондо, ал муну Кудайына болгон сүйүүсү менен жасамак.
12 Кудай анын бардык иштерин көрүп, ага ант берип, уулдарын жана бардык тукумун башына түшө турган ар кандай кыйынчылыктан куткарарын убада кылды, анткени ал ушул ишти кылды жана Кудайына болгон сүйүүсү менен баласына болгон боорукердигин өчүрдү.
13 Алардын Кудайы Мисир падышасы фараонго жана Герар падышасы Абымелекке эмне кылганын уккан жок белеңер? Ал Ыбрайымдын аялын алып алган. Абымелек Ыбрайым жөнүндө: «Ал менин карындашым», – деп айткан. Алар аны өлтүрүп, аялдыкка алууну ойлоп калышы мүмкүн. Кудай аларга жана алардын элине силер уккандын баарын кылган.
14 Жакыптын бир тууганы Эйсаптын төрт жүз киши менен аны өлтүрүү үчүн келгенин өз көзүбүз менен көрдүк, анткени ал атасынын батасын тартып алганын эстеди.
15 Ал Сириядан келе жатканда, анын алдынан тосуп чыкты. Ал энесин балдары менен кошо өлтүрүү үчүн, аны анын колунан куткарып алды. Кудайынан башка ким куткарды? Ал аны бир тууганынын жана душмандарынын колунан куткарды, жана албетте, ал аларды кайрадан коргойт.
16 Силер уккан жамандыкты Шекем шаарына жасоого аларга күч берген Кудай экенин ким билбейт?
17 Эгерде алардын Кудайы таянбаганда, эки киши Шекемдей чоң шаарды өз күчү менен талкалай алмак беле? Ал аларга шаардын тургундарын кырып салуу үчүн ушундай кылды.
18 Сага миң эсе көп жардамга келсе да, сенин шаарыңдан алардын баары менен согушуу үчүн чогулгандарды жеңе аласыңбы?
19 Силер алар менен согушуу үчүн эмес, аларды тандап алган Кудайы менен согушуу үчүн келгениңерди билесиңер жана түшүнөсүңөр, ошондуктан бүгүн баарыңар жок болуу үчүн келдиңер.
20 Ошондуктан өзүңөргө алып келе жаткан бул жамандыктан качкыла, ошондо алар менен

согушпаганыңар жакшы, анткени алардын Кудайы алар менен, анткени алар аз санда.
21 Аморлуктардын падышалары кеңешчилеринин бардык сөздөрүн укканда, жүрөктөрү коркунучка толуп, Жакыптын уулдарынан коркуп, аларга каршы согушкусу келген жок.
22 Алар кеңешчилеринин сөздөрүнө кулак төшөштү, алардын бардык сөздөрүнө кулак салышты. Кеңешчилердин сөздөрү падышаларга абдан жакты, алар ошондой кылышты.
23 Падышалар Жакыптын уулдарынан бурулуп, алардан качып жөнөштү, анткени алар менен согушууга батынышкан жок, анткени алардан абдан коркуп, жүрөктөрү түшүп калды.
24 Анткени бул аларга Теңирден болду, анткени Ал Өз кулдары Ыскак менен Жакыптын тиленүүлөрүн укту, анткени алар Ага ишеништи; жана ошол күнү бардык падышалар өз кошуундары менен өз шаарына кайтып келишти, алар ошол учурда Жакыптын уулдары менен согушушкан жок.
25 Жакыптын уулдары ошол күнү кечке чейин Сихон тоосунун тушунда турушту. Бул падышалар алар менен согушуу үчүн келбегенин көрүп, Жакыптын уулдары үйлөрүнө кайтып кетишти.

36-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Теңир Жакыпка келип: «Тур, Бейтелге бар, ошол жерде жаша, сага келген, сени жана сенин уулдарыңды кыйынчылыктан куткарган Теңирге арнап, ошол жерге курмандык чалынуучу жай кур», – деди.
2 Жакып уулдары жана бардык мал-мүлкү менен ордунан турду. Алар Теңирдин сөзү боюнча Бейтелге жөнөштү.
3 Жакып Бейтелге барганда токсон тогуз жашта эле. Жакып, анын уулдары жана аны менен бирге жүргөн бардык адамдар Луздагы Бейтелде жашап калышты. Ал жерде өзүнө көрүнгөн Теңирге арнап курмандык чалынуучу жай курду. Жакып жана анын уулдары Бейтелде алты ай болушту.
4 Ошол учурда Жакып менен бирге жүргөн Ребеканын эмчек энеси, Устун кызы Дебора каза болду. Жакып аны Бейтелдин түбүндөгү эмендин түбүнө көмдү.
5 Жакыптын энеси Бетуелдин кызы Ребекка да ошол учурда Хеброндо, башкача айтканда, Киреат-Арбада каза болуп, Ыбрайым Хет уулдарынан сатып алган Махпел үңкүрүнө коюлду.
6 Ребеканын өмүрү жүз отуз үч жылга созулуп, ал каза болду. Жакып апасы Ребеканын каза болгонун укканда, энеси үчүн катуу ыйлап, аны жана анын эмчек энеси Дебораны эмендин түбүндө жоктоп, ал жерди Алон-Бакут деп атады.
7 Ошол күндөрү сириялык Лабан өлдү, анткени Кудай аны Жакып менен түзгөн келишимди бузгандыгы үчүн жазалады.
8 Теңир ага көрүнүп, батасын берип, атын Ысрайыл деп койгондо, Жакып жүз жашта эле. Ошол күндөрү Жакыптын аялы Рахил боюна бүттү.
9 Ошол учурда Жакып жана анын бардык үй-бүлөсү Бейтелден чыгып, атасынын үйүнө, Хебронго, жөнөштү.
10 Алар жолдо бара жатышканда, Эфратага бир аз эле калганда, Рахил уул төрөп, катуу толгоо тартып, өлүп калды.
11 Жакып аны Эфратка, башкача айтканда, Бетлехемге бараткан жолдун боюна койду да, анын мүрзөсүнө эстелик койду. Ал бүгүнкү күнгө чейин ошол жерде турат. Рахил кырк беш жашка чыгып, каза болду.
12 Жакып Рахилден төрөлгөн уулунун атын Бенжемин деп койду, анткени ал оң жактагы жерден төрөлгөн.
13 Рахил өлгөндөн кийин, Жакып чатырын анын кызматчысы Биланын чатырына тикти.
14 Рубейин энеси Леяга кызганып, ачууланып, ачуусу келип, ордунан туруп, Биланын чатырына кирди да, атасынын төшөгүн алды.
15 Ошол учурда Рубейиндин уулдарынан туңгучтук укук, падышалык жана дин кызматчылык кызматтары алынып салынган, анткени ал атасынын төшөгүн булгаган. Туңгучтук укук Жусупка, падышалык кызмат Жүйүткө, ал эми дин кызматчылык Лебиге берилген, анткени Рубейин атасынын төшөгүн булгаган.
16 Жакыптын Падан-Арамда төрөлгөн урпактары мындай: Жакыптын он эки уулу болгон.
17 Леянын уулдары: туну Рубейин, андан кийин Шымон, Леби, Жүйүт, Исахар, Забулун жана алардын карындашы Дина; ал эми Рахилдин уулдары: Жусуп менен Бенжемин.
18 Леянын күңү Зилпанын уулдары: Гат менен Ашыр, ал эми Рахилдин күңү Биланын уулдары: Дан менен Напталы; булар Жакыптын Падан-Арамда төрөлгөн уулдары.
19 Жакып уулдары жана бардык үй-бүлөлөрү менен жол жүрүп, Хеброндогу Киреат-Арба деген Мамреге келишти. Ал жерде Ыбрайым менен Ыскак келгин болуп жашашкан, ал эми Жакып уулдары жана бардык үй-бүлөлөрү менен атасы менен Хеброндо жашашкан.
20 Анын бир тууганы Эйсап уулдары менен, бардык мал-мүлкү менен Сеир жерине барып, ошол жерде жашап, Сеир жеринде мүлккө ээ болушту. Эйсаптын уулдары Сеир жеринде абдан көбөйүп, укумдап-тукумдашты.
21 Эйсаптын Канаан жеринде төрөлгөн урпактары мындай: Эйсаптын беш уулу болгон.
22 Ада Эйсапка тун уулу Элипазды, ал эми аялы ага Ребуелди, ал эми Ахлибама ага Жеушту, Жаламды жана Коракты төрөп берген.
23 Эйсаптын Канаан жеринде төрөлгөн уулдары булар: Эйсаптын уулу Элипаздын уулдары: Теман, Омар, Сефо, Гатам, Кеназ жана Амалекс, ал эми Ребулдун уулдары: Нахат, Зерах, Шама жана Миза.
24 Жеуштун уулдары: Тимна, Алва, Жетет; ал эми Жаламдын уулдары: Ала, Пинор жана Кеназ.
25 Корактын уулдары: Теман, Мибзар, Магдиел жана Эрам: булар Сеир жериндеги Эйсаптын уулдарынын уруулары.
26 Сеир жеринде жашаган хорлук Сеирдин уулдарынын аттары мындай: Лотан, Шобал, Сибеон, Ана, Дишан, Эзер жана Дишон, алардын жети уулу болгон.
27 Лотандын уулдары: Хори, Хеман жана алардын карындашы Тимна. Ал Жакып менен анын уулдарына барган, бирок алар анын тилин алышкан эмес. Ал

Эйсаптын уулу Элипаздын токолдугуна барып, ага Амалекти төрөп берген.
28 Шобалдын уулдары: Албан, Манахат, Эбал, Шепо жана Онам, ал эми Сибондун уулдары: Айа менен Ана. Бул Ана атасынын эшектерин кайтарып жүргөндө чөлдө ямийлерди тапкан.
29 Ал атасынын эшектерин жем кылып жатканда, аларды чөлгө ар кайсы убакта алып барып жедирчү.
30 Бир күнү ал аларды деңиз жээгиндеги чөлдөрдүн бирине, эл жашаган чөлдүн тушуна алып келди. Ал аларды азыктандырып жатканда, деңиздин аркы өйүзүнөн катуу бороон келип, ал жерде азыктанып жүргөн эшектерге конду, алардын баары токтоп калышты.
31 Андан кийин деңиздин аркы өйүзүндөгү чөлдөн жүз жыйырмадай чоң жана коркунучтуу айбандар чыгып, эшектер жаткан жерге келип, ошол жерде жашынып калышты.
32 Ал жаныбарлардын ортосунан ылдый карай адам баласынын формасындай, ортосунан өйдө карай айрымдары аюуларга, кээ бирлери сакчыларга окшош болчу, алардын артындагы куйруктары ийиндеринин ортосунан жерге чейин жеткен, духипаттын куйруктарына окшош болчу. Бул жаныбарлар келип, эшектерге минип, аларды алып кетишти, алар бүгүнкү күнгө чейин кетип жатышат.
33 Ошондо ошол жаныбарлардын бири Анага жакын келип, аны куйругу менен чаап, ошол жерден качып кетти.
34 Ал бул ишти көргөндө, жанынан абдан коркуп, шаарга качып кетти.
35 Ал башынан өткөргөн окуялардын баарын уулдарына жана бир туугандарына айтып берди. Көптөр эшектерди издеп жөнөштү, бирок таба алышкан жок. Ана менен анын бир туугандары эртеси күнү ал жакка барбай калышты, анткени алар өз өмүрүнөн абдан коркуп жатышкан эле.
36 Сеирдин уулу Ананын уулдары: Дишон жана анын карындашы Ахлибама, Дишондун уулдары: Хемдан, Эшбан, Итран жана Херан, Эзердин уулдары: Билган, Заабан жана Акан, ал эми Дишондун уулдары: Ус жана Аран.
37 Булар Сеир жериндеги хорилик Сеирдин уулдарынын уруулары.
38 Эйсап жана анын уулдары хорлук Сеирдин жеринде жашашты. Алар ал жерде мүлккө ээ болуп, укумдап-тукумдап, абдан көбөйүштү. Жакып, анын балдары жана алардын бардык үй-бүлөлөрү, Теңир алардын атасы Ыбрайымга буйругандай, Канаан жеринде атасы Ыскак менен жашашты.

37-БӨЛҮМ

1 Жакыптын өмүрүнүн жүз бешинчи жылында, башкача айтканда, ал балдары менен Канаан жеринде жашаган тогузунчу жылында Падан-Арамдан келген.
2 Ошол күндөрү Жакып балдары менен Хеброндон көчүп кетти. Алар жана алардын бардык үй-бүлөсү Шекем шаарына кайтып келип, ошол жерде жашап калышты. Анткени Жакыптын уулдары Шекем шаарынан малдары үчүн жакшы жана семиз жайыттарды алышкан, анткени Шекем шаары кайра курулган. Ал жерде үч жүзгө жакын эркек-аял бар болчу.
3 Жакып, анын балдары жана ага таандык болгон бардык нерселери менен ал Падан-Арамдан келе жатканда, Шекемдин атасы Хамордон сатып алган талаада жашашкан. Ал талааны ал Шымон менен Леби шаарды басып ала электе эле сатып алган.
4 Шекем шаарын курчап турган канаандыктар менен аморлуктардын бардык падышалары Жакыптын уулдарынын Шекемге кайтып келип, ошол жерде жашап калышканын угушту.
5 Алар: «Жакыптын еврей уулдары шаардын тургундарын кырып, кууп чыккандан кийин, кайрадан келип, ошол жерде жашашабы? Эми алар кайтып келип, шаардын тургундарын кууп чыгышабы же өлтүрүшөбү?» – дешти.
6 Канаандын бардык падышалары кайрадан чогулуп, Жакып жана анын уулдары менен согушуу үчүн чогулушту.
7 Тапнактын падышасы Жашуп кошуна падышаларынын баарына: Гааштын падышасы Эланга, Шилонун падышасы Ихуриге, Хазардын падышасы Паратонго, Сартондун падышасы Сусига, Бет-Корандын падышасы Лабанга жана Отнайманын падышасы Шабирге мындай деп кат жөнөттү:
8 Мага келип, жардам бергиле. Келгиле, еврей Жакыпты, анын уулдарын жана анын бардык тукумдарын кырып салалы. Алар Шекемди басып алып, мурдагыдай эле анын тургундарын кырып салуу үчүн кайрадан келишти.
9 Бул падышалардын баары чогулуп, бардык кошуундары менен келишти. Эли деңиз жээгиндеги кумдай көп болчу, алардын баары Тапнактын тушунда эле.
10 Тапнактын падышасы Жашуп бүт аскери менен аларга каршы чыгып, шаардын сыртындагы Тапнактын тушуна алар менен кошуун түздү. Бул падышалардын баарын жети топко бөлүп, Жакыптын уулдарына каршы жети кошуун тургузушту.
11 Алар Жакып менен анын уулуна: «Баарыңар бизге келгиле, түздүктө чогуу сүйлөшүп, силер алардын шаарында өлтүргөн Шекем тургундарынын өчүн алалы. Эми силер Шекем шаарына кайтып келип, ал жерде жашап, анын тургундарын мурдагыдай эле кырып саласыңар», – деп жар салышты.
12 Жакыптын уулдары муну угуп, Канаан падышаларынын сөздөрүнө абдан ачууланышты. Жакыптын он уулу шашылыш түрдө ордуларынан турушту, ар бири согуш куралдарын тигип, жүз эки кызматчысы менен бирге согушка даярданып турушту.
13 Ошентип, бул кишилердин баары, Жакыптын уулдары, кулдары менен ошол падышаларга барышты. Атасы Жакып да алар менен бирге болчу. Алардын баары Шекемдин тоосундагы дөбөнүн үстүндө турушту.
14 Жакып уулдары үчүн Теңирге сыйынып, Теңирге колдорун жайып: «Оо, Кудай, Сен Кудуреттүү Кудайсың, Сен биздин атабызсың, Сен бизди жараттың, биз Сенин колуңдун чыгармаларыбыз. Мен Сенден суранам, менин уулдарымды душмандарынын колунан

Өзүңдүн ырайымың менен куткар, алар бүгүн алар менен согушуп, аларды колунан куткаруу үчүн келе жатышат, анткени Сенин колуңда азчылыкты көпчүлүктөн куткаруу үчүн күч жана кудурет бар», – деди.
15 Менин уулдарыма, кулдарыңа, душмандары менен согушууга, аларды жеңүүгө, душмандарын алардын алдына жыгууга күч жана кайрат бер. Менин уулдарым менен алардын кулдары Канаан уулдарынын колунан өлбөсүн.
16 Эгерде Сен менин уулдарым менен алардын кулдарынын өмүрүн алууну туура көрсөң, аларды Өзүңдүн улуу ырайымың менен кулдарыңдын колу аркылуу ал, ошондо алар бүгүн аморлуктардын падышаларынын колунан өлүп калбайт.
17 Жакып Теңирге сыйынууну токтотткондо, жер ордунан козголуп, күн караңгылап кетти. Бул падышалардын баары коркуп, катуу коркунучка кабылышты.
18 Теңир Жакыптын тиленүүсүн укту, Теңир бардык падышалардын жана алардын аскерлеринин жүрөгүн Жакыптын уулдарынын коркунучу жана коркуусу менен козгоду.
19 Анткени Теңир аларга Жакыптын уулдарынан арабалардын үнүн, күчтүү аттардын үнүн жана аларды коштоп келе жаткан чоң аскердин үнүн уктурду.
20 Бул падышалар Жакыптын уулдарынан катуу коркуп, өздөрүнүн үйүндө турушканда, Жакыптын уулдары жүз он эки кишиси менен катуу кыйкырык менен аларга жакындап келишти.
21 Падышалар Жакыптын уулдарынын өздөрүнө карай келе жатканын көргөндө, ого бетер коркуп, баштагыдай эле Жакыптын уулдарынан качып, алар менен согушпай калышты.
22 Бирок алар: «Еврейлерден ушинтип эки жолу баш тартканыбыз биз үчүн уят болот», – деп, артка чегинишкен жок.
23 Жакыптын уулдары жакын келип, бул падышалар менен алардын аскерлерине каршы чыгышты. Алар анын деңиз жээгиндеги кумдай көп, абдан күчтүү эл экенин көрүштү.
24 Жакыптын уулдары Теңирге жалынып: «Оо, Теңир, бизге жардам бер, бизге жооп бер, анткени биз Сага таянабыз, бүгүн бизге каршы чыккан бул сүннөткө отургузулбагандардын колунан өлбөйлү», – дешти.
25 Жакыптын уулдары согуш куралдарын курчанып, ар бири калкан менен найзасын алып, салгылашууга киришти.
26 Жакыптын уулу Жүйүт бир туугандарынан мурун чуркап, аны менен кошо он кулун жиберди да, ошол падышаларга жөнөдү.
27 Тапнактын падышасы Жашуп да өзүнүн аскерлери менен Жүйүттүн алдына биринчи болуп чыкты. Жүйүт Жашуп менен анын аскерлеринин өзүнө карай келе жатканын көргөндө, Жүйүттүн каары кайнап, каары кайнап, ал салгылашууга жакындады, Жүйүт өз өмүрүн тобокелге салды.
28 Жашуп жана анын бүт аскери Жүйүт жерине келе жатышкан. Ал абдан күчтүү жана күчтүү ат минип келе жаткан. Жашуп абдан эр жүрөк адам болчу, башынан бутуна чейин темир жана жез менен капталган.
29 Ал ат үстүндө бара жатып, бардык салгылашуулардагыдай эле, алдынан да, артынан да эки колу менен жебелерди атты, жана жебелерин мээлеген жеринен эч качан адашкан жок.
30 Жашуп Жүйүт менен согушууга келип, Жүйүткө көп жебелерди тартканда, Теңир Жашуптун колун байлады, ал аткан жебелердин баары өз жоокерлерине тийди.
31 Ошого карабастан, Жашуп Жүйүттү көздөй жебелер менен аткылоо үчүн келе берди, бирок алардын ортосундагы аралык отуз чыканактай болчу. Жүйүт Жашуптун өзүнө жебелерин сунуп жатканын көрүп, ачууланган күчү менен ага карай чуркады.
32 Жүйүт жерден алтымыш шекел салмактагы чоң ташты алды. Жүйүт Жашупка карай чуркап барды. Таш анын калканына тийди. Жашуп соккудан эсин жоготуп, атынан жерге кулап түштү.
33 Ошондо Жашуптун колунан калкан жарылып, соккунун күчү менен он беш чыканак аралыкка секирип түштү, калкан экинчи кошуундун алдына кулап түштү.
34 Жашуп менен келген падышалар алыстан Жакыптын уулу Жүйүттүн күчүн жана Жашупка эмне кылганын көрүп, Жүйүттөн абдан коркушту.
35 Алар Жашуптун башы айланып турганын көрүп, анын кошуунунун жанына чогулушту. Жүйүт кылычын сууруп чыгып, Жашуптун кошуунунан кырк эки кишини өлтүрдү. Жашуптун кошуунунун баары Жүйүттөн качып жөнөштү, ага эч ким каршы тура алган жок. Алар Жашупту таштап, андан качып жөнөштү, Жашуп болсо жерде көмкөрөсүнөн жатып калды.
36 Жашуп өз кошуунундагы бардык адамдар андан качып баратканын көрүп, коркуп, Жүйүткө каршы шашылыш түрдө турду да, Жүйүттүн тушунда бутуна турду.
37 Жашуп Жүйүт менен жалгыз салгылашты. Ал калканды биринин артынан бири көтөрдү. Жашуптун элинин баары качып жөнөштү, анткени алар Жүйүттөн абдан коркушту.
38 Жашуп Жүйүттүн башына кагыш үчүн найзасын колуна алды, бирок Жүйүт шашылыш түрдө калканын Жашуптун найзасына такап койду, ошондуктан Жүйүттүн калканы Жашуптун найзасынын соккусуна кабылып, калкан да экиге бөлүнүп кетти.
39 Жүйүт калканы айрылганын көрүп, шашылыш кылычын сууруп чыгып, Жашуптун томугунан сайып, буттарын кесип салды. Жашуп жерге кулап, найзасы колунан түшүп калды.
40 Жүйүт шашылыш түрдө Жашуптун найзасын алып, башын кесип, анын бутунун жанына ыргытып жиберди.
41 Жакыптын уулдары Жүйүттүн Жашупка эмне кылганын көрүп, башка падышалардын катарына кирип кетишти. Жакыптын уулдары Жашуптун аскерлери жана ал жердеги бардык падышалардын аскерлери менен салгылашты.
42 Жакыптын уулдары өздөрүнүн он беш миң адамын өлтүрүп, аларды ашкабактарды чапкандай кырып салышты, калгандары болсо жанын сактап калуу үчүн качып кетишти.

43 Жүйүт дагы эле Жашуптун сөөгүнүн жанында туруп, анын соотторун чечип алды.
44 Жүйүт да Жашуптун тегерегиндеги темир менен жезди алып салды. Ошондо Жашуптун тогуз башчысы Жүйүт менен согушуу үчүн келишти.
45 Жүйүт шашылыш түрдө жерден таш алып, алардын биринин башына тийгенде, баш сөөгү сынып, денеси да аттан жерге кулап түштү.
46 Калган сегиз башчы Жүйүттүн күчүн көрүп, абдан коркуп, качып жөнөштү. Жүйүт он адамы менен алардын артынан кууп жетип, аларды кууп жетип, өлтүрдү.
47 Жакыптын уулдары падышалардын аскерлерин дагы эле талкалап, көбүн өлтүрүп жатышты, бирок ал падышалар өз башчылары менен эр жүрөктүк менен ордуларын сактап, ордуларынан чегинишкен жок. Алар Жакыптын уулдарынан качып бараткан аскерлерине каршы кыйкырышты, бирок эч ким аларды уккан жок, анткени алар өлүп калбайын деп коркушту.
48 Жакыптын бардык уулдары падышалардын аскерлерин жеңгенден кийин, кайтып келип, Жүйүткө келишти. Жүйүт болсо Жашуптун сегиз башчысын өлтүрүп, кийимдерин чечип жаткан.
49 Леби Гааш падышасы Элондун он төрт аскер башчысы менен аны өлтүрүү үчүн келе жатканын көрдү, бирок Леби муну так билген жок.
50 Элон жана анын аскер башчылары жакындап келишти. Леби артын караса, артынан согуш башталып жатканын көрдү. Леби он эки кызматчысы менен чуркап барды. Алар барып, Элонду жана анын аскер башчыларын кылыч менен өлтүрүштү.

38-БӨЛҮМ

1 Шилонун падышасы Ихури Элонго жардамга келди. Ал Жакыпка жакындаганда, Жакып колундагы жаасын сууруп чыгып, Ихуриге жебе тийип, ал өлдү.
2 Шилонун падышасы Ихури өлгөндөн кийин, калган төрт падыша башка төрөлөрү менен бирге өз ордуларын таштап качып жөнөштү. Алар: «Бизден күчтүүрөөк болгон үч падышаны жана алардын төрөлөрүн өлтүргөндөн кийин, бизде эврейлер менен күч калбай калды», – дешип, чегинүүгө аракет кылышты.
3 Жакыптын уулдары калган падышалардын өз ордуларынан алыстап кеткенин көрүп, аларды кууп жөнөштү. Жакып да Шекемдин үймөгүнөн келип, падышалардын артынан кууп жөнөштү, алар кызматчылары менен аларга жакындашты.
4 Жакыптын уулдарынын аларга жакындап келе жатканын көргөн падышалар, аскер башчылары жана калган аскерлери алардын өмүрүнөн коркуп, Хазар шаарына жеткенге чейин качып кетишти.
5 Жакыптын уулдары аларды Хазар шаарынын дарбазасына чейин кууп жетип, падышаларды жана алардын аскерлерин, төрт миңге жакын адамды, катуу кырып салышты. Алар падышалардын аскерлерин талкалап жатканда, Жакып жаасын атып, падышаларды талкалап, баарын өлтүрдү.
6 Ал Хазар шаарынын дарбазасынын жанында Хазар падышасы Паратонду өлтүрдү, андан кийин Сартон падышасы Сусини, Бет-Хорин падышасы Лабанды жана Махнайманын падышасы Шабирди өлтүрдү. Ал алардын баарын жебе менен өлтүрдү, ар бирине бирден жебе тийди, алар өлүштү.
7 Жакыптын уулдары бардык падышалардын өлүп, талкаланып, артка чегинип жатканын көрүп, падышалардын аскерлери менен Хазар дарбазасынын тушунда салгылашуусун улантышты, бирок алар дагы эле төрт жүзгө жакын адамын өлтүрүштү.
8 Ал салгылашууда Жакыптын үч кулу каза болду. Жүйүт үч кулунун өлгөнүн көрүп, абдан кайгырды, анын ичинде аморлуктарга карата каары кайнады.
9 Падышалардын аскерлеринин калган бардык жоокерлери өз өмүрүнөн абдан коркуп, чуркап барып, Хазар шаарынын дубалдарынын дарбазасын талкалашты, баары аман калуу үчүн шаарга киришти.
10 Алар Хазар шаарынын ортосуна жашынышты, анткени Хазар шаары абдан чоң жана кеңири болчу. Бардык аскерлер шаарга киргенде, Жакыптын уулдары алардын артынан шаарга чуркап киришти.
11 Анан согушка чебер төрт эр жүрөк киши шаардан чыгып, колдоруна кылыч, найза кармап, шаардын дарбазасынын жанында турушту. Алар Жакыптын уулдарынын тушуна тизилип, алардын шаарга киришине жол беришкен жок.
12 Напталы чуркап барып, алардын ортосуна келип, кылычы менен экөөнү өлтүрүп, баштарын бир сокку менен кесип салды.
13 Ал берки экөөнө бурулуп, алардын качып баратканын көрдү. Ал алардын артынан кууп жетип, кууп жетип, өлтүрүп салды.
14 Жакыптын уулдары шаарга келип, шаардын жанында дагы бир дубал бар экенин көрүштү. Алар дубалдын дарбазасын издеп, таба алышкан жок. Жүйүт дубалдын үстүнө секирип чыкты, Шымон менен Леби анын артынан ээрчишти, үчөө тең дубалдан шаарга түшүштү.
15 Шымон менен Леби шаарга качып кирген бардык эркектерди, ошондой эле шаардын тургундарын аялдары жана балдары менен кошо кылыч менен кырып салышты, шаардын кыйкырыгы асманга көтөрүлдү.
16 Дан менен Напталы эмнеден улам боздоп жатканын көрүү үчүн дубалга секирип чыгышты. Жакыптын уулдары бир туугандары үчүн тынчсызданып жатышкандыктан, шаар тургундарынын ыйлап, жалынып: «Шаардагы болгон нерсебиздин баарын алгыла да, кетип калгыла, бирок бизди өлтүрбөгүлө», – деп жатышканын угушту.
17 Жүйүт, Шымон жана Леби шаардын тургундарын кырганын токтоткондон кийин, дубалга чыгып, дубалда турган Дан менен Напталыны жана башка бир туугандарын чакырышты. Шымон менен Леби аларга шаарга кире беришти айтып беришти, Жакыптын бардык уулдары олжону алып келүү үчүн келишти.
18 Жакыптын уулдары Хазар шаарынын олжосун, майда жана бодо малын, мүлкүн, колго түшүрүүгө мүмкүн болгондун баарын талап-тоноп, ошол эле күнү шаардан чыгып кетишти.
19 Эртеси күнү Жакыптын уулдары Сартонго барышты, анткени шаарда калган Сартондуктар падышасын

өлтүргөнү үчүн алар менен салгылашуу үчүн чогулуп жатышканын угушту. Сартон абдан бийик жана чептүү шаар болчу, шаарды курчап турган терең чеп бар эле.
20 Дубалдын мамысынын бийиктиги элүү чыканак, туурасы кырк чыканактай болчу. Дубалдын айынан шаарга кире турган эч ким жок болчу. Жакыптын уулдары шаардын дубалын көрүп, анын ичине кирүүнү каалашты, бирок таба алышкан жок.
21 Анткени шаардын кире бериши арткы жагынан болчу, шаарга киргиси келген ар бир адам ошол жол менен өтүп, бүт шаарды айланып өтчү, андан кийин ал шаарга кирчү.
22 Жакыптын уулдары шаарга кире албай жатканын көрүп, абдан ачууланышты. Шаардын тургундары Жакыптын уулдарынын аларга келе жатканын көрүп, алардан абдан коркушту, анткени алар алардын күчү жөнүндө жана Хазарга эмне кылганын угушкан эле.
23 Сартон шаарынын тургундары Жакыптын уулдары менен согушуу үчүн шаарга чогулгандан кийин, алар шаарга кирип кетпеши үчүн, аларга каршы чыга алышкан жок, бирок алардын аларга карай келе жатканын көргөндө, алардан абдан коркушту, анткени алар алардын күчүн жана Хазарга эмне кылганын угушкан эле.
24 Ошентип, Сартондун тургундары Жакыптын уулдары келгенге чейин шаардын көпүрөсүн ордунан шашылыш түрдө алып салышты да, аны шаарга алып киришти.
25 Жакыптын уулдары келип, шаарга кирүүчү жолду издешти, бирок таба алышкан жок. Шаардын тургундары дубалдын чокусуна чыгып, Жакыптын уулдары шаарга кирүүнү каалап жатышканын көрүштү.
26 Шаардын тургундары дубалдын чокусунан Жакыптын уулдарын жемелешти, аларды каргашты. Жакыптын уулдары бул жемелерди угуп, абдан ачууланып, ичинен каарданышты.
27 Жакыптын уулдары аларга ачууланып, ордуларынан туруп, болгон күчтөрү менен сепилден секирип өтүштү да, сепилдин кырк чыканак туурасын басып өтүштү.
28 Алар дубалдан өтүп, шаардын дубалынын түбүнө токтошту. Шаардын бардык дарбазалары темир эшиктер менен курчалган экен.
29 Жакыптын уулдары шаардын дарбазаларынын эшиктерин сындыруу үчүн жакын келишти, бирок шаардын тургундары аларды коё беришкен жок, анткени алар дубалдын үстүнөн таштар менен жебелерди ыргытып жатышты.
30 Дубалдын үстүндөгү элдин саны төрт жүзгө жакын эле. Жакыптын уулдары шаардын тургундарынын дарбазаларын ачпай жатканын көрүп, секирип дубалдын үстүнө чыгышты. Жүйүт шаардын чыгыш тарабына биринчи болуп чыкты.
31 Гат менен Ашыр анын артынан шаардын батыш бурчуна, Шымон менен Леби түндүккө, Дан менен Рубейин түштүккө жөнөштү.
32 Дубалдын үстүндө турган шаар тургундары Жакыптын уулдарынын аларга жакындап келе жатканын көрүп, дубалдан качып, шаарга кирип, шаардын ортосуна жашынышты.
33 Дубалдын астында калган Исахар менен Напталы жакын келип, шаардын дарбазаларын талкалап, шаардын дарбазаларына от коюшту, темир эрип кетти. Жакыптын бардык уулдары шаарга кирип, бардык адамдары менен бирге Сартон шаарынын тургундары менен салгылашып, аларды кылыч менен кырып салышты, эч ким алардын алдында тура алган жок.
34 Шаардан эки жүзгө жакын киши качып чыгып, шаардагы бир мунарага жашынып калышты. Жүйүт аларды мунарага чейин кууп жетип, мунараны талкалады. Мунара адамдардын үстүнө кулап, баары өлдү.
35 Жакыптын уулдары мунаранын чатыры менен чыгып, шаардын алыскы жеринде дагы бир бекем жана бийик мунара турганын көрүштү. Анын чокусу асманга тийип турган. Жакыптын уулдары шашылыш түрдө түшүп, бардык адамдары менен ошол мунарага барышты. Ал жерде үч жүздөй эркек, аял жана кичинекей балдар бар экен.
36 Жакыптын уулдары мунарадагы кишилерди катуу кырып, качып жөнөштү.
37 Шымон менен Леби алардын артынан кууп жөнөштү. Алар жашынып жүргөн жерден он эки эр жүрөк, эр жүрөк адам чыгып, аларга каршы чыгышты.
38 Ал он эки киши Шымон менен Лебиге каршы катуу салгылашты, Шымон менен Леби аларды жеңе алышкан жок, ал эр жүрөк адамдар Шымон менен Лебинин калкандарын талкалашты, алардын бири кылыч менен Лебинин башына сайды. Леби кылычтан коркуп, шашылыш колун анын башына койду, ошондо кылыч Лебинин колуна тийди, ал Лебинин колун кесип салгысы келген жок.
39 Леби эр жүрөк адамдын кылычын колунан алып, күч менен тартып алды да, күчтүү адамдын башына чаап, башын кесип салды.
40 Леби менен салгылашуу үчүн он бир киши келди, анткени алардын биринин өлгөнүн көрүштү. Жакыптын уулдары салгылашты, бирок Жакыптын уулдары аларды жеңе алышкан жок, анткени алар абдан күчтүү болчу.
41 Жакыптын уулдары аларды жеңе албасын көрүп, Шымон катуу кыйкырышты. Он бир күчтүү киши Шымондун кыйкырыгынан таң калышты.
42 Жүйүт алыстан Шымондун кыйкырыгын тааныды. Напталы менен Жүйүт калкандары менен Шымон менен Лебиге чуркап барышты. Аларды күчтүү адамдар менен салгылашып жатканын көрүштү, бирок калкандары талкалангандыктан, аларды жеңе алышкан жок.
43 Напталы Шымон менен Левинин калкандары сынганын көрүп, кулдарынан эки калканды алып, Шымон менен Левиге алып келди.
44 Ошол күнү Шымон, Леби жана Жүйүт үчөө тең он бир эр жүрөк адамга каршы күн батканга чейин салгылашышты, бирок аларды жеңе алышкан жок.
45 Бул тууралуу Жакыпка айтышканда, ал абдан кайгырып, Теңирге сыйынды. Ал жана анын уулу Напталы бул күчтүү адамдарга каршы чыгышты.
46 Жакып жакындап, жаасын тартып, күчтүүлөргө жакындап, үчөөнү жаа менен өлтүрдү, калган сегизи артка бурулуп кетишти, ошондо алардын алды жана артынан согуш жүрүп жаткан экен. Алар өз

жандарынан абдан коркуп, Жакыптын уулдарына турууштук бере албай, качып кетишти.
47 Алар качып бара жатып, аларга карай келе жаткан Дан менен Ашырды кезиктиришти. Алар күтүлбөгөн жерден аларга кол салып, салгылашып, экөөнү өлтүрүштү. Жүйүт жана анын бир туугандары алардын артынан кууп барып, калгандарын өлтүрүп, өлтүрүштү.
48 Жакыптын бардык уулдары кайтып келип, шаарды аралап, киши тапса болобу деп издеп жүрүштү. Алар шаардагы үңкүрдөн жыйырмадай жигитти табышты. Гат менен Ашыр алардын баарын өлтүрүштү, ал эми Дан менен Напталы экинчи мунарадан качып кутулгандардын калгандарына кол салып, баарын өлтүрүштү.
49 Жакыптын уулдары Сартон шаарынын бардык тургундарын өлтүрүштү, бирок аялдар менен балдарды шаарда калтырышты, аларды өлтүрүшкөн жок.
50 Сартон шаарынын бардык тургундары күчтүү адамдар эле, алардын бири миңди кууп жөнөсө, экөө калган он миң адамдан качып кутула алган жок.
51 Жакыптын уулдары Сартон шаарынын бардык тургундарын кылыч менен кырып салышты, аларга эч ким каршы тура алган жок, аялдарды шаарда калтырышты.
52 Жакыптын уулдары шаардын бардык олжосун алып, каалаганын тартып алышты, шаардан койлорду, бодо малдарды жана мүлктү тартып алышты. Жакыптын уулдары Хазар менен анын тургундарына кылгандай эле, Сартонго жана анын тургундарына да кылышты, алар артка чегинип, кетип калышты.

39-БӨЛҮМ

1 Жакыптын уулдары Сартон шаарынан чыгып, эки жүз чыканактай жол жүргөндө, аларга карай келе жаткан Тапнахтын тургундарына туш болушту, анткени алар Тапнахтын падышасын жана анын бардык адамдарын өлтүрүшкөндүктөн, алар менен салгылашууга чыгышты.
2 Ошентип, Тапнак шаарында калгандардын баары Жакыптын уулдары менен салгылашууга чыгышты. Алар Хазар менен Сартондон тартып алган олжолорун жана олжолорун алардан кайтарып алууну ойлошту.
3 Тапнактын калган эли ошол жерде Жакыптын уулдары менен салгылашышты, Жакыптын уулдары аларды талкалашты, алар качып жөнөштү. Алар Арбелан шаарына чейин кууп барышты, баары Жакыптын уулдарынын алдында өлүштү.
4 Жакыптын уулдары кайтып келип, Тапнахтан олжону алуу үчүн Тапнахка келишти. Алар Тапнахка келишкенде, Арбелан эли бир туугандарынын олжосун сактап калуу үчүн алар менен беттешип жатканын угушту. Жакыптын уулдары шаарды талап-тоноо үчүн Тапнахта он кишисин калтырып, Арбелан элине карай жөнөштү.
5 Арбелан эли аялдары менен Жакыптын уулдары менен салгылашууга чыгышты, анткени алардын аялдары согушка тажрыйбалуу эле, ошондуктан алар согушка чыгышты, төрт жүзгө жакын эркек-аял.
6 Жакыптын бардык уулдары катуу кыйкырып, Арбелан тургундарын көздөй чуркап жөнөштү.
7 Арбеландын тургундары Жакыптын уулдарынын кыйкырыгын, алардын арстандардын күркүрөгөнүндөй, деңиз менен анын толкундарынын күркүрөгөнүндөй арылдаганын угушту.
8 Жакыптын уулдарынан улам алардын жүрөгүн коркунуч каптады. Алардан абдан коркуп, шаарга качып киришти. Жакыптын уулдары аларды шаардын дарбазасына чейин кууп жетип, шаардын ичинде аларга кол салышты.
9 Жакыптын уулдары алар менен шаарда салгылашты, алардын бардык аялдары Жакыптын уулдарына салмоор менен чабуул коюшту. Ошол күнү кечке чейин алардын арасында катуу салгылашуу болду.
10 Жакыптын уулдары аларды жеңе алышкан жок, Жакыптын уулдары ошол салгылашууда дээрлик өлүп калышкан эле. Жакыптын уулдары Теңирге жалынып, кечке маал күч топтошту. Жакыптын уулдары Арбеландын бардык тургундарын, эркектерин, аялдарын жана балдарын кылыч менен кырып салышты.
11 Сартондон качып кеткен калган элди Жакыптын уулдары Арбеланда өлтүрүштү. Жакыптын уулдары Арбелан менен Тапнахка Хазар менен Сартонго кылгандай кылышты. Аялдар бардык эркектердин өлгөнүн көрүп, шаардын чатырларына чыгып, Жакыптын уулдарын таштар менен жамгырдай жаадыра башташты.
12 Жакыптын уулдары шаарга шашылыш кирип, бардык аялдарды кармап, кылыч менен өлтүрүштү. Жакыптын уулдары олжону, олжону, майда малды, бодо малды тартып алышты.
13 Жакыптын уулдары Тапнакка, Хазарга жана Шилого кандай кылышса, Махнаймага да ошондой кылышты. Алар ал жерден бурулуп, кетип калышты.
14 Бешинчи күнү Жакыптын уулдары Гааштын эли аларга каршы согушуу үчүн чогулганын угушту, анткени алар падышасын жана аскер башчыларын өлтүрүшкөн эле. Анткени Гааш шаарында он төрт аскер башчы болгон, Жакыптын уулдары алардын баарын биринчи салгылашууда өлтүрүшкөн.
15 Ошол күнү Жакыптын уулдары согуш куралдарын тигип, Гааштын тургундары менен согушуу үчүн жөнөштү. Гаашта аморлуктардын күчтүү жана эр жүрөк эли жашаган. Гааш аморлуктардын бардык шаарларынын ичинен эң күчтүү жана эң чептүү шаар болгон жана анын үч дубалы бар эле.
16 Жакыптын уулдары Гаашка келип, шаардын дарбазалары бек экенин, сырткы дубалдын чокусунда беш жүзгө жакын адам турганын, ал эми деңиз жээгиндеги кумдай көп эл шаардын сыртынан Жакыптын уулдарына буктурма коюп турганын көрүштү.
17 Жакыптын уулдары шаардын дарбазаларын ачуу үчүн келишти. Алар жакындап калганда, шаардын артында буктурмада тургандар ордуларынан туруп, Жакыптын уулдарын курчоого алышты.
18 Жакыптын уулдары Гааштын уулдарынын ортосунда калышты. Салгылаш алардын алды жагында да, артында да болуп жатты. Дубалдагы бардык адамдар аларга жебелер менен таштарды ыргытып жатышты.

19 Жүйүт Гааштын тургундарынын өздөрүнөн өтө эле арыктап бараткатнын көрүп, катуу кыйкырып жиберди. Гааштын бардык тургундары Жүйүттүн кыйкырыгынан коркуп кетишти. Анын катуу кыйкырыгынан дубалдан адамдар кулап түшүштү, шаардын сыртындагы жана ичиндегилердин баары жандарынан абдан коркушту.

20 Жакыптын уулдары шаардын дарбазаларын бузууга жакын келишкенде, Гааштын тургундары дубалдын үстүнөн аларга таштар менен жебелерди ыргытып, дарбазадан качып жөнөштү.

21 Жакыптын уулдары шаардын сыртынан Гааштын тургундарына каршы кайтып келишти. Алар аларды ашкабактарды ургандай катуу кырышты. Алар Жакыптын уулдарына каршы тура алышкан жок, анткени Жүйүттүн кыйкырыгынан коркуп, үрөйлөрү учту.

22 Жакыптын уулдары шаардын сыртындагылардын баарын өлтүрүштү. Жакыптын уулдары шаарга кирип, дубалдардын астында салгылашуу үчүн дагы эле жакын келишти, бирок Гааштын тургундарынын баары Гааштын дубалдарын бардык тараптан курчап алышкандыктан, Жакыптын уулдары шаарга жакындап, алар менен салгылаша алышкан жок.

23 Жакыптын уулдары дубалдын астына салгылашуу үчүн бир бурчка жакын келишти. Гааштын тургундары аларга жебелер менен таштарды жамгырдай ыргытышты, алар дубалдын астынан качып жөнөштү.

24 Дубалдын үстүндө турган Гааштын тургундары Жакыптын уулдары дубалдын астынан жеңе албаганын көрүп, Жакыптын уулдарын мындай деп жемелешти:

25 Силерге эмне болду, согушта жеңе албайсыңар? Анда силер аморлуктардын анчалык күчтүү эмес шаарларына кылганыңарды күчтүү Гааш шаарына жана анын тургундарына кыла аласыңарбы? Сен биздин арабыздагы алсыздарды да ушундай кылып, шаардын кире беришинде өлтүрдүң, анткени алар сенин кыйкырыгыңдан коркуп кетишкенде алсыз болушкан.

26 Эми силер бул жерде согуша аласыңарбы? Албетте, баарыңар ушул жерде өлөсүңөр, биз силер талкалаган шаарлар үчүн өч алабыз.

27 Гааштын тургундары Жакыптын уулдарын катуу жемелешип, аларды өз кудайлары менен кордоп, дубалдардан жебелерди, таштарды ыргыта беришти.

28 Жүйүт жана анын бир туугандары Гааштын тургундарынын сөздөрүн угуп, абдан ачууланышты. Жүйүт бул үчүн Кудайына кызганып, мындай деп кыйкырды: «Оо, Теңир, бизге жана бир туугандарыбызга жардам бер, жардам бер».

29 Ал колуна жалаңдаган кылычын алып, болгон күчү менен алыска чуркап жөнөдү. Ал жерден секирип, күчү жетпей дубалга чыкты, ошондо кылычы колунан түшүп калды.

30 Жүйүттөр дубалга кыйкырышты, дубалдагылардын баары коркуп кетишти. Алардын айрымдары дубалдан шаарга кулап, өлүштү. Дубалда калгандар Жүйүттүн күчүн көрүп, абдан коркуп, жандарын сактап калуу үчүн шаарга качып киришти.

31 Айрымдары дубалда Жүйүт менен согушууга кайраттанып, аны өлтүрүүгө жакын келишти, бирок Жүйүттүн колунда кылыч жок экенин көрүп, аны дубалдан бир туугандарына ыргытып жиберүүнү чечишти. Шаардан жыйырма киши аларга жардамга келип, Жүйүттү курчап алышты. Баары ага кыйкырып, кылычтарын сууруп чыгып, жакындап келишти. Жүйүттү коркутуп жиберишти. Жүйүт дубалдан бир туугандарына кыйкырды.

32 Жакып жана анын уулдары дубалдын астынан жааны сууруп чыгып, дубалдын үстүндө турган үч кишини өлтүрүштү. Жүйүт болсо кыйкыра берди. Ал: «Оо, Теңир, бизге жардам бер, Теңир, бизди куткар», – деп катуу кыйкырды. Ал дубалдын үстүнөн катуу кыйкырды, кыйкырык алыстан угулду.

33 Бул кыйкырыктан кийин ал дагы бир жолу кыйкырды. Дубалдын үстүндө Жүйүттү курчап турган элдин баары коркуп кетишти. Жүйүттүн кыйкырыгы менен калтыроосунан ар бири колунан кылычын ыргытып, качып кетишти.

34 Жүйүт алардын колунан түшкөн кылычтарын алып, алар менен согушуп, дубалда алардын жыйырма кишисин өлтүрдү.

35 Шаардан чыгып, дубалдан сексенге жакын эркек-аял чыгып, Жүйүттү курчап алышты. Теңир алардын жүрөгүнө Жүйүттөн коркуу сезимин салды, ошондуктан алар Ага жакындай алышкан жок.

36 Жакып жана анын жанындагылар дубалдын астынан жааны сууруп чыгып, он кишини өлтүрүштү. Алар дубалдын астына, Жакып менен анын уулдарынын алдында кулашты.

37 Дубалдын үстүндөгү эл жыйырма кишисинин өлгөнүн көрүп, кылычтарын сууруп алып, Жүйүттү көздөй чуркады, бирок Жүйүттүн күчүнөн абдан коркуп, ага жакындай алышкан жок.

38 Алардын Арут деген күчтүү адамдарынын бири Жүйүттү кылыч менен башка чапмакчы болгондо, Жүйүт шашылыш түрдө калканын башына такады, кылыч калканга тийип, ал экиге бөлүнүп кетти.

39 Ал эр жүрөк жоокер Жүйүттү жеңгенден кийин, Жүйүттөн коркуп, жанын сактап калуу үчүн качып жөнөдү. Анын буттары дубалга тайгаланып, дубалдын түбүндө турган Жакыптын уулдарынын арасына кулап түштү. Жакыптын уулдары аны уруп өлтүрүштү.

40 Ал күчтүү адамдын соккусунан Жүйүттүн башы ооруп, аз жерден өлүп кала жаздады.

41 Жүйүт соккудан улам катуу кыйкырды. Дан аны укканда, ичинен каарданып, ордунан туруп, алыска чуркап барып, жерден секирип, каарданган күчү менен дубалга чыкты.

42 Дан Жүйүттүн жанындагы дубалга жеткенде, дубалдагы Жүйүткө каршы тургандардын баары качып жөнөштү. Алар экинчи дубалга чыгып, экинчи дубалдан Дан менен Жүйүткө жебелер менен таштарды ыргытып, аларды дубалдан кууп чыгууга аракет кылышты.

43 Жебелер менен таштар Дан менен Жүйүткө тийди, алар дубалда өлүп кала жаздашты. Дан менен Жүйүт дубалдан качып барган жерине экинчи дубалдан жебелер менен таштар менен кол салышты.

44 Жакып менен анын уулдары дагы эле шаардын кире беришинде, биринчи дубалдын астында турушкан, бирок экинчи дубалда тургандыктан, шаардын

тургундарына көрүнбөгөндүктөн, аларга жаа тарта алышкан жок.
45 Дан менен Жүйүт экинчи дубалдан түшкөн таштар менен жебелерди көтөрө албай калышты. Алар шаардын элинин жанындагы экинчи дубалга секирип жөнөштү. Экинчи дубалдын үстүндө турган шаар эли Дан менен Жүйүттүн экинчи дубалдан аларга келип калганын көргөндө, баары кыйкырып, дубалдардын ортосунан ылдый түшүштү.
46 Жакып менен анын уулдары шаар элинин кыйкырыгын угушту, алар дагы эле шаардын кире беришинде турушкан. Алар экинчи дубалда турган Дан менен Жүйүттү көрбөй калышып, тынчсызданып жатышты.
47 Напталы каары кайнаган күчү менен көтөрүлүп, шаардан уккан кыйкырыктын себебин көрүү үчүн биринчи дубалга секирип түштү. Исахар менен Забулун шаардын дарбазаларын сындыруу үчүн жакын келишти да, шаардын дарбазаларын ачып, шаарга киришти.
48 Напталы биринчи дубалдан экинчи дубалга секирип, бир туугандарына жана дубалдын үстүндө турган Гааштын тургундарына жардамга келди. Напталы бир туугандарына жардамга келген үчүнчү адам экенин көрүп, баары качып, шаарга киришти. Жакып, анын бардык уулдары жана бардык жигиттери шаарга кирип, аларга келишти.
49 Жүйүт, Дан жана Напталы дубалдан шаарга түшүп, шаардын тургундарын кууп жөнөштү. Шымон менен Леби шаардын сыртынан келишкендиктен, дарбазанын ачык экенин билишкен жок. Алар ал жерден дубалга чыгып, шаардагы бир туугандарына келишти.
50 Шаардын тургундарынын баары шаарга кирип келишти, Жакыптын уулдары аларга ар кайсы тараптан келишти, салгылашуу аларга каршы алдыдан да, арттан да жүрүп жатты, Жакыптын уулдары аларды катуу кырып, жыйырма миңдей эркек-аялды өлтүрүштү, алардын бири да Жакыптын уулдарына каршы тура алган жок.
51 Шаарда кан көп агып, ал өзөндөй болуп агып жатты, кан шаардын сыртына чейин агып, Бет-Хорин чөлүнө жетти.
52 Бет-Хориндин тургундары Гааш шаарынан агып жаткан канды алыстан көрүштү. Алардын арасынан жетимиштей киши канды көргөнү чуркап барып, кан жаткан жерге келишти.
53 Алар кандын изи менен Гааш шаарынын дубалдарына келишти. Шаардан кан агып жатканын көрүштү. Гааш тургундарынын боздогон үнүн угушту, анткени кан асманга көтөрүлүп, суудай көп агып жатты.
54 Жакыптын бардык уулдары Гааштын тургундарын кырып, кечке чейин өлтүрүп жатышты, жыйырма миңге жакын эркек-аял. Хориндиктер: «Бул еврейлердин иши, анткени алар аморлуктардын бардык шаарларында дагы эле согушуп жатышат», – дешти.
55 Ал эл шашылыш түрдө Бет-Хоринге чуркап барышты да, ар бири согуш куралдарын алып, Бет-Хориндин бардык тургундарына, ошондой эле согуш куралдарын асынып, Жакыптын уулдары менен согушууга барууну кыйкырышты.
56 Жакыптын уулдары Гааштын тургундарын кырып бүткөндөн кийин, шаарды айланып, өлтүрүлгөндөрдүн баарын сыйрып алышты. Шаардын эң четине жетип, андан ары үч күчтүү кишиге жолугушту, алардын колунда кылыч жок эле.
57 Жакыптын уулдары алар турган жерге келишти, күчтүүлөрү качып кетишти, алардын бири Забулунду кармап алды. Ал кичинекей бойлуу жаш баланы көрүп, аны колу менен жерге кулатты.
58 Жакып кылычы менен ага чуркап барды. Жакып аны белинен ылдый кылыч менен чаап, экиге бөлүп салды, сөөк Забулундун үстүнө түштү.
59 Экинчиси жакын келип, Жакыпты жерге кулатыш үчүн кармап алды. Жакып ага бурулуп, кыйкырды. Шымон менен Леби чуркап барып, аны жамбашына кылыч менен чаап, жерге кулатты.
60 Ал күчтүү адам жерден каарданган күч менен турду. Жүйүт ал бутуна тура электе ага келип, кылыч менен башка чапты, башы жарылып өлдү.
61 Үчүнчү күчтүү адам жолдошторунун өлтүрүлгөнүн көрүп, Жакыптын уулдарынан качып жөнөдү, Жакыптын уулдары аны шаардын ичинде кууп жөнөштү; күчтүү адам качып бара жатканда шаар тургундарынын кылычтарынын бирин таап, аны алып, Жакыптын уулдарына бурулуп, ошол кылыч менен согушту.
62 Ал күчтүү адам Жүйүттү кылыч менен башка чаап жиберүү үчүн ага чуркап барды, бирок Жүйүттүн колунда калкан жок болчу, ал аны өлтүрүүгө аракет кылганда, Напталы шашылыш түрдө анын калканын алып, Жүйүттүн башына койду, ал күчтүү адамдын кылычы Напталынын калканына тийип, Жүйүт кылычтан кутулду.
63 Шымон менен Леби күчтүү кишиге кылычтары менен кол салып, аны күч менен сабашты. Эки кылыч күчтүү кишинин денесине кирип, аны узунунан экиге бөлүп салды.
64 Ошол учурда Жакыптын уулдары үч эр жүрөк кишини жана Гааштын бардык тургундарын өлтүрүштү, ошондо күн батып бара жаткан эле.
65 Жакыптын уулдары Гаашты кыдырып, шаардын бардык олжосун, балдарды да, аялдарды да тирүү калтырышкан жок. Жакыптын уулдары Гаашты да Сартон менен Шилого кандай кылышса, ошондой кылышты.

40-БӨЛҮМ

1 Жакыптын уулдары Гааштын бардык олжосун алып, түн ичинде шаардан чыгып кетишти.
2 Алар Бет-Хорин сепилине карай бара жатышкан, Бет-Хориндин тургундары аларды тосуп алуу үчүн сепилге бара жатышкан. Ошол түнү Жакыптын уулдары Бет-Хорин сепилинде Бет-Хориндин тургундары менен салгылашты.
3 Бет-Хориндин бардык тургундары эр жүрөк адамдар эле, алардын бири да миң адамдан качып кутула алган жок. Алар ошол түнү сепилге каршы салгылашышты. Алардын кыйкырыгы ошол түнү алыстан угулуп, жер титиреп кетти.

4 Жакыптын бардык уулдары ал адамдардан коркушту, анткени алар караңгыда согушууга көнүшкөн эмес, ошондуктан абдан уятка калышты. Жакыптын уулдары Теңирге жалынып: «Оо, Теңир, бизге жардам бер, бизди куткар, бул сүннөткө отургузулбагандардын колунан өлбөйлү», – дешти.
5 Теңир Жакыптын уулдарынын үнүн укту, ошондуктан Теңир Бет-Хорин элин катуу коркунучка жана дүрбөлөңгө салды. Алар түнкү караңгылыкта бири-бири менен согушуп, бири-бирин көп санда кырышты.
6 Жакыптын уулдары Теңир ал адамдардын арасына бузукулук рухун жибергенин, алардын ар бири өз жакыны менен мушташканын билишкендиктен, Бет-Хорин элинин кошуундарынан бөлүнүп чыгып, Бет-Хорин сепилинин ылдый жагына чейин, андан ары да барышты да, ошол түнү жаш жигиттери менен ошол жерде коопсуз түнөп калышты.
7 Бет-Хорин эли түнү бою салгылашты. Бири бир тууганы менен, экинчиси кошунасы менен салгылашты. Алар сепилдин айланасында кыйкырышты. Алардын кыйкырыгы алыстан угулуп, бүт жер титиреди, анткени алар жер жүзүндөгү бардык элдерден күчтүү болчу.
8 Ошол түнү канаандыктардын, хеттиктердин, аморлуктардын, хибиликтердин шаарларынын бардык тургундары жана Иордандын аркы өйүзүндөгү бардык падышалар кыйкырыкты угушту.
9 Алар: «Бул жети шаарга каршы согушуп жаткан еврейлердин согушу, аларга жакындап калган еврейлерге ким каршы тура алат?» – дешти.
10 Канаандыктардын шаарларынын бардык тургундары жана Иордандын аркы өйүзүндө жашагандардын баары Жакыптын уулдарынан абдан коркуп: «Мына, бул шаарларга кылынган нерсе бизге да ошондой болот, алардын күчтүү күчүнө ким туруштук бере алат?» – дешти.
11 Ошол түнү хориндиктердин кыйкырыгы абдан катуу болуп, күчөй берди; алар таң атканга чейин бири-бирин урушту, алардын көбү өлтүрүлдү.
12 Таң атканда Жакыптын бардык уулдары таң атканда туруп, сепилге чыгышты да, хориндиктердин калгандарын катуу кырып, сепилде өлтүрүштү.
13 Алтынчы күнү Канаан жеринин бардык тургундары алыстан Бет-Хорин сепилинде өлүп жаткан Бет-Хорин элин көрүштү, алардын козулар менен эчкилердин өлүктөрүндөй чачырап жатышканын көрүштү.
14 Жакыптын уулдары Гааштан тартып алган бардык олжону алып, Бет-Хоринге барышты. Алар шаардын деңиз жээгиндеги кумдай көп элге толгонун көрүштү. Алар менен салгылашты. Жакыптын уулдары аларды кечке чейин талкалашты.
15 Жакыптын уулдары Гааш менен Тапнахка, Хазарга, Сартонго жана Шилого кандай кылышса, Бет-Хоринге да ошондой кылышты.
16 Жакыптын уулдары Бет-Хоринден жана шаарлардан алынган бардык олжолорду алып, ошол күнү Шекемге үйлөрүнө кетишти.
17 Жакыптын уулдары Шекем шаарына кайтып келишти. Алар шаардын сыртында жашап, согуштан кийин ошол жерде эс алып, түнү бою ошол жерде болушту.
18 Алардын бардык кулдары шаарлардан тартып алган бардык олжолору менен бирге шаардын сыртына чыгып, шаарга кирген жок, анткени алар: «Балким, бизге каршы дагы согуш болуп, бизди Шекемде курчоого алышмак», – деп ойлошту.
19 Жакып, анын уулдары жана кулдары ошол түнү жана эртеси күнү Хамордон беш шекелге сатып алган талаада калышты. Алар алгандын баары өздөрү менен калды.
20 Жакыптын уулдары тартып алган бардык олжо деңиз жээгиндеги кумдай чоң талаада болчу.
21 Ал жердин тургундары аларды алыстан карап турушту, ал жердин бардык тургундары муну кылган Жакыптын уулдарынан коркушту, анткени байыркы күндөрдөн бери бир да падыша мындай кылган эмес.
22 Канаандыктардын жети падышасы Жакыптын уулдары менен тынчтык келишимин түзүүнү чечишти, анткени алар Жакыптын уулдарынан коркуп, өз жандарынан коркушту.
23 Ошол күнү, жетинчи күнү, Хеброн падышасы Жапия Ай падышасына, Гибон падышасына, Шалем падышасына, Адулам падышасына, Лакиш падышасына, Хазар падышасына жана алардын карамагындагы бардык канаандык падышаларга жашыруун кат жөнөтүп, мындай деп айттырды:
24 Мени менен баргыла да, мага келгиле, Жакыптын уулдарына баралы. Мен алар менен тынчтык келишимин түзөм, силер укканыңардай жана көргөнүңөрдөй, силердин бардык жерлериңер Жакыптын уулдарынын кылычынан талкаланбасын. Алар Шекемди жана анын тегерегиндеги шаарларды талкалашкандай эле, силердин бардык жерлериңерди талкалашпасын.
25 Мага келгенде, көп адам менен барбагыла, ар бир падыша өзүнүн үч башкы аскер башчысын, ар бир аскер башчысы өзүнүн үч кызматкерин алып келсин.
26 Баарыңар Хебронго келгиле, биз Жакыптын уулдарына барып, биз менен тынчтык келишимин түзүшүн суранабыз.
27 Ал падышалардын баары Хеброн падышасы аларга жиберген буйрукту аткарышты, анткени алардын баары анын кеңеши жана буйругу астында болушкан. Канаандын бардык падышалары Жакыптын уулдары менен тынчтык келишимин түзүү үчүн чогулушту. Жакыптын уулдары кайтып келип, Шекемдеги талаага барышты, анткени алар жердин падышаларына ишенишкен эмес.
28 Жакыптын уулдары кайтып келип, талаада он күн болушту, алар менен согушканы эч ким келген жок.
29 Жакыптын уулдары согуш жок экенин көрүп, баары чогулуп, Шекем шаарына барышты, ал эми Жакыптын уулдары Шекемде калышты.
30 Кырк күндөн кийин, аморлуктардын бардык падышалары ар кайсы жерлерден чогулуп, Хебронго, Хеброн падышасы Жапияга келишти.
31 Жакыптын уулдары менен тынчтык келишимин түзүү үчүн Хебронго келген падышалардын саны жыйырма бир падыша, алар менен келген башчылардын саны алтымыш тогуз, алардын адамдары

жүз сексен тогуз болгон. Бул падышалардын баары жана алардын адамдары Хеброн тоосунун жанында эс алышкан.

32 Хеброн падышасы үч аскер башчысы жана тогуз кишиси менен жөнөдү. Алар Жакыптын уулдарына тынчтык келишимин түзүү үчүн баруунү чечишти.

33 Алар Хеброн падышасына: «Сен биздин алдыбызда кишилериң менен бар да, Жакыптын уулдарына биз жөнүндө айтып бер, биз сенин артыңдан барып, сенин сөздөрүңдү ырастайбыз», – дешти. Хеброн падышасы ошондой кылды.

34 Жакыптын уулдары Канаандын бардык падышалары чогулуп, Хеброндо эс алып жатышканын угушту. Жакыптын уулдары өздөрүнүн төрт кызматчысын чалгынчы кылып жиберип: «Баргыла, бул падышаларды көрүп келгиле, алардын адамдары азбы же көппү, текшерип көргүлө. Эгер саны аз болсо, баарын санап чыгып, кайра келгиле», – деп айтышты.

35 Жакыптын кулдары жашыруун түрдө ошол падышаларга барып, Жакыптын уулдары буйрук кылгандай кылышты. Ошол күнү алар Жакыптын уулдарына кайтып келип: «Биз ал падышаларга бардык, алардын саны аз эле, баарын санап чыктык, алардын саны эки жүз сексен сегиз экен», – дешти.

36 Жакыптын уулдары: «Алардын саны аз, ошондуктан баарыбыз аларга барбайбыз», – дешти. Эртең менен Жакыптын уулдары туруп, алтымыш эки кишини тандап алышты, Жакыптын он уулу алар менен кошо жөнөштү. Алар согуш куралдарын тигип: «Алар биз менен согушканы келе жатышат», – дешти. Анткени алар биз менен тынчтык келишимин түзүш үчүн келе жатканын билишкен эмес.

37 Жакыптын уулдары кулдары менен Шекемдин дарбазасына чейин, ал падышаларга барышты, атасы Жакып да алар менен бирге болчу.

38 Алар сыртка чыгышканда, Хеброн падышасы, анын үч аскер башчысы жана тогуз кишиси Жакыптын уулдарына каршы жолдо келе жатышкан экен. Жакыптын уулдары баштарын көтөрүп, алыстан Хеброн падышасы Жапияны жана анын аскер башчыларын көрүштү. Жакыптын уулдары Шекемдин дарбазасынын жанына келип токтошту, бирок кетишкен жок.

39 Хеброн падышасы өзүнүн төрөлөрү менен алдыга жылып, Жакыптын уулдарына жакындап калды. Ал жана төрөлөрү аларга жерге чейин ийилип таазим кылышты. Хеброн падышасы өзүнүн төрөлөрү менен Жакыптын жана анын уулдарынын алдында отурду.

40 Жакыптын уулдары ага: «Хеброн падышасы, сага эмне болду? Бүгүн эмнеге келдиң? Бизден эмнени талап кылып жатасың?» – дешти. Хеброн падышасы Жакыпка: «Мырзам, бүгүн канаандыктардын бардык падышалары сени менен тынчтык келишимин түзүү үчүн келишти», – деди.

41 Жакыптын уулдары Хеброн падышасынын сөздөрүн угуп, анын сунуштарына макул болушкан жок, анткени Жакыптын уулдары ага ишенишкен эмес, анткени алар Хеброн падышасы аларга алдамчылык менен сүйлөп жатат деп ойлошкон.

42 Хеброн падышасы Жакыптын уулдарынын сөздөрүнөн алардын анын сөздөрүнө ишенбегенин түшүндү. Хеброн падышасы Жакыпка жакын келип, ага мындай деди: «Мырзам, бул падышалардын баары сага тынчтык менен келишкенин билип кой, анткени алар бардык адамдары менен келишкен жок, согуш куралдарын да алып келишкен жок, анткени алар менин мырзам менен анын уулдарынан тынчтык сураганы келишти».

43 Жакыптын уулдары Хеброн падышасына: «Бул падышалардын баарына киши жибер, эгер бизге чындыкты айтып жатсаң, ар бири биздин алдыбызда бирден келсин. Эгер алар куралсыз келишсе, анда алар бизден тынчтык издеп жатышканын билебиз», – дешти.

44 Хеброн падышасы Жапия падышаларга өзүнүн кишилеринин бирин жөнөттү. Алардын баары Жакыптын уулдарынын алдына келип, жерге чейин ийилип таазим кылышты. Бул падышалар Жакып менен анын уулдарынын алдында отуруп, аларга мындай дешти:

45 Сенин аморлуктардын падышаларына кылычың жана күчтүү билегиң менен эмне кылганыңдын баарын уктук, эч ким сенин алдыңда тура алган жок. Биз өз жаныбызды сактап калуу үчүн сенден корктук, анткени аларга кандай болсо, бизге да ошондой болуп калбасын.

46 Ошондуктан биз сизге ортобузда тынчтык келишимин түзүү үчүн келдик, эми биз менен тынчтык жана чындык келишимин түзүңүз, биз сизге кийлигишпегендей, сиз да бизге кийлигишпеңиз.

47 Жакыптын уулдары алардын чындап эле тынчтык издеп келишкенин түшүнүштү, ошондуктан Жакыптын уулдары алардын тилин алып, алар менен келишим түзүштү.

48 Жакыптын уулдары аларга эч кандай мамиле кылбайбыз деп ант беришти. Канаандыктардын бардык падышалары да аларга ант беришти, Жакыптын уулдары ошол күндөн тартып аларды салык төлөөчү кылып алышты.

49 Андан кийин бул падышалардын бардык төрөлөрү өз адамдары менен Жакыптын алдына келип, Жакып менен анын уулдарына белектерин көтөрүп, жерге чейин ийилип таазим кылышты.

50 Ошондо бул падышалар Жакыптын уулдарын көндүрүп, аморлуктардын жети шаарынан тартып алган бардык олжолорун кайтарып берүүнү өтүнүштү. Жакыптын уулдары да ошондой кылышты. Алар басып алгандардын баарын: аялдарды, балдарды, малды жана тартып алган бардык олжолорун кайтарып беришти. Аларды коё беришти, ар кимиси өз шаарына кетишти.

51 Ошол падышалардын баары Жакыптын уулдарына кайрадан таазим кылышты, ошол күндөрү аларга көп белектерди жөнөтүштү же алып келишти. Жакыптын уулдары ал падышаларды жана алардын адамдарын тынч жол менен өз шаарларына жөнөтүштү. Жакыптын уулдары да өз үйлөрүнө, Шекемге кайтып келишти.

52 Ошол күндөн тартып, Ысрайыл уулдары Канаан жерин ээлегенге чейин, Жакыптын уулдары менен Канаан падышаларынын ортосунда тынчтык өкүм сүрдү.

41-БӨЛҮМ

1 Бир жыл өткөндөн кийин Жакыптын уулдары Шекемден чыгып, атасы Ысқактыкына, Хебронго келишти. Алар ошол жерде жашашты. Бирок алардын койлору менен өгүздөрү күн сайын Шекемде жайылып жүрүштү, анткени ошол кезде ал жерде жакшы жана семиз жайыттар бар болчу. Жакып, анын уулдары жана алардын бүт үй-бүлөсү Хеброн өрөөнүндө жашашчу.
2 Ошол күндөрү, Жакыптын өмүрүнүн жүз алтынчы жылында, Жакыптын Падан-Арамдан келгенинин онунчу жылында, Жакыптын аялы Лея элүү бир жашында Хеброндо көз жумду.
3 Жакып менен анын уулдары аны Хеброндогу Махпела талаасындагы үңкүргө коюшту. Ал үңкүрдү Ыбрайым Хет уулдарынан көрүстөн үчүн сатып алган.
4 Жакыптын уулдары атасы менен Хеброн өрөөнүндө жашашты. Ал жердин бардык тургундары алардын күчүн билишти, ошондуктан алардын атагы бүткүл өлкөгө тарады.
5 Жакыптын уулу Жусуп жана анын бир тууганы Бенжемин, Жакыптын аялы Рахилдин уулдары, ошол кезде али жаш болчу, ошондуктан аморлуктардын бардык шаарларындагы согуштарда бир туугандары менен бирге чыгышчу эмес.
6 Жусуп бир туугандарынын күчүн жана улуулугун көрүп, аларды мактап, даңазалады, бирок өзүн алардан жогору коюп, өзүн алардан жогору койду; атасы Жакып да аны башка уулдарынан артык жакшы көрчү, анткени ал карыганда төрөлгөн уулу болчу, ошондуктан ага болгон сүйүүсүнөн улам ага түркүн түстүү кийим тиктирип берди.
7 Жусуп атасынын аны бир туугандарынан артык жакшы көрөрүн көрүп, өзүн бир туугандарынан жогору коё берди жана атасына алар жөнүндө жаман кабарларды жеткирип турду.
8 Жакыптын уулдары Жусуптун аларга кылган мамилесинин баарын, атасынын аны башкалардан да көбүрөөк жакшы көрөрүн көрүп, аны жек көрүп, ага өмүр бою тынчтык менен сүйлөй алышкан жок.
9 Жусуп он жети жашта эле, ал дагы эле өзүн бир туугандарынан жогору коюп, алардан жогору коюуну ойлоп жүрдү.
10 Ошол учурда ал түш көрүп, бир туугандарына келип, түшүн айтып берди. Ал аларга: «Мен түш көрдүм. Көрсө, баарыбыз талаада боо байлап отурган экенбиз. Менин боом жерге түштү, силердин бооңор аны курчап, таазим кылыптыр», – деди.
11 Бир туугандары ага: «Сен көргөн бул түш эмнени билдирет? Сен жүрөгүңдө бизге падышачылык кылууну же бийлик кылууну ойлоп жатасыңбы?» – дешти.
12 Ал дагы эле келип, болгон окуяны атасы Жакыпка айтып берди. Жакып Жусуптун оозунан ушул сөздөрдү укканда аны өптү. Жакып Жусупка батасын берди.
13 Жакыптын уулдары атасынын Жусупка батасын берип, аны өпкөнүн жана аны абдан жакшы көрөрүн көрүшкөндө, ага көрө албастык кылып, аны ого бетер жек көрүп калышты.
14 Андан кийин Жусуп дагы бир түш көрүп, түшүн атасына бир туугандарынын көзүнчө айтып берди. Жусуп атасы менен бир туугандарына: «Мен дагы түш көрдүм, күн менен ай жана он бир жылдыз мага таазим кылып жатышты», – деди.
15 Атасы Жусуптун сөздөрүн жана түшүн угуп, бир туугандарынын бул үчүн Жусупту жек көрүп жатканын көрүп, Жусупту бир туугандарынын көзүнчө жемелеп: «Сен көргөн бул түш эмнени билдирет жана өзүңдөн улуу бир туугандарыңдын алдында өзүңдү жогору көрсөтүү эмнени билдирет?» – деди.
16 Сен ушул сөздөрдү айтып жатканыңды, мен, апаң жана он бир бир тууганың келип, сага таазим кылабыз деп жүрөгүңдө ойлоп жатасыңбы?
17 Бир туугандары анын сөздөрү жана түштөрү үчүн ага көрө албастык кылып, аны жек көрүүнү улантышты, ошондуктан Жакып түштөрүн жүрөгүнө катып койду.
18 Бир күнү Жакыптын уулдары атасынын койлорун Шекемге кайтарганы кетишти, анткени ошол кезде алар дагы эле мал багып жүрүшкөн эле. Ошол күнү Жакыптын уулдары Шекемде кайтарып жүргөндө кечигип калышты, малды чогултуу убактысы өтүп кеткендиктен, алар келе элек болчу.
19 Жакып уулдарынын Шекемде кечигип жатканын көрүп, ичинен: «Балким, Шекемдин тургундары алар менен согушуу үчүн көтөрүлүп чыгышкандыр, ошондуктан алар бүгүн келбей калышты», – деди.
20 Жакып уулу Жусупту чакырып алып, мындай деп буйрук берди: «Бир туугандарың бүгүн Шекемде жайып жүрүшөт, алар али кайтып келише элек. Барып, алар кайда экенин билип кел, мага бир туугандарыңдын жана малдын абалы жөнүндө кабар алып кел».
21 Жакып уулу Жусупту Хеброн өрөөнүнө жөнөттү. Жусуп бир туугандарын Шекемге алып келди, бирок аларды таппады. Жусуп бир туугандары кайда кеткенин билүү үчүн Шекемдин жанындагы талааны кыдырып чыкты. Чөлдөгү жолун байкабай калып, кайсы жол менен барарын билген жок.
22 Теңирдин периштеси аны талаага бара жаткан жолдо адашып жүргөн жеринен таап алды. Жусуп Теңирдин периштесине: «Мен бир туугандарымды издеп жатам. Алардын кайда жайылып жатканын уккан жоксуңбу?» – деди. Теңирдин периштеси Жусупка: «Мен бир туугандарыңдын бул жерде жайылып жүргөнүн көрдүм, алардын Дотанга жайылып баратканын уктум», – деди.
23 Жусуп Теңирдин периштесинин үнүн угуп, Дотандагы бир туугандарына барып, аларды Дотандан кой кайтарып жүргөн жеринен тапты.
24 Жусуп бир туугандарына жакындап, аларга жакындай электе эле аны өлтүрүүнү чечишти.
25 Шымон бир туугандарына: «Мына, түш көргөн адам бүгүн бизге келе жатат, ошондуктан келгиле, аны өлтүрүп, чөлдөгү чуңкурлардын бирине таштайлы. Атасы аны бизден сурап алса, аны жаман жырткыч жеп кетти деп айтабыз», – деди.
26 Рубейин бир туугандарынын Жусуп жөнүндөгү сөздөрүн угуп, аларга: «Мындай кылбагыла, анткени биз атабыз Жакыпты кантип сыйлайбыз? Аны өлсүн деп бул чуңкурга таштап салгыла, бирок анын канын төкпөгүлө», – деди. Рубейин муну аны алардын колунан куткарып, атасына кайтаруу үчүн айтты.

27 Жусуп бир туугандарына келип, алардын алдына отурду. Алар аны кармап алып, жерге чаап, үстүндөгү түстүү чапанын сыйрып алышты.
28 Алар аны алып, чуңкурга ташташты. Чуңкурда суу жок болчу, жыландар менен чаяндардан башка эч нерсе жок болчу. Жусуп чуңкурдагы жыландар менен чаяндардан коркту. Жусуп катуу кыйкырды, ошондо Теңир жыландар менен чаяндарды чуңкурдун капталдарына жашырды, алар Жусупка эч кандай зыян келтиришкен жок.
29 Жусуп чуңкурдан бир тууганадарына: «Мен силерге эмне кылдым, кандай күнөө кылдым? Эмне үчүн силер мен үчүн Теңирден коркпойсуңар? Мен силердин сөөгүңөрдөн жана денеңерден эмесминби, Жакып силердин атаңар эмеспи, менин атам эмеспи? Эмне үчүн бүгүн мага мындай кылып жатасыңар, кантип атабыз Жакыпты жогору карай аласыңар?» – деди.
30 Ал дагы эле кыйкырып, бир тууганадарын ордон чакыра берди: «Оо, Жүйүт, Шымон жана Леби, бир тууганадарым, мени караңгылыктан көтөрүп, бүгүн мага боорукердик көрсөтүү үчүн келгиле, Теңирдин уулдары, менин атам Жакыптын уулдары. Эгер мен силерге күнөө кылсам, силер Ыбрайымдын, Ыскактын жана Жакыптын уулдары эмессиңерби? Эгер алар жетим баланы же ачка баланы көрүшсө, ага боору оорушчу, же суусаганга нан беришчү, же суу ичкенге суу беришчү, же жылаңач адамды кийим менен жаап коюшчу!»
31 Анан кантип бир тууганыңа бооруң оорубай коёсуң? Мен сенин этиңден, сөөгүңдөнмүн. Эгер мен сага күнөө кылсам, анда муну атам үчүн кыласың!
32 Жусуп бул сөздөрдү чуңкурдан айтты, бирок бир тууганадары аны уккусу да, анын сөзүнө кулак төшөгүсү да келген жок. Жусуп чуңкурда боздоп ыйлап жатты.
33 Жусуп: «Атам бүгүн бир тууганадарымдын мага кылган ишин, мага айткан сөздөрүн билсе кана»,— деди.
34 Анын чуңкурдагы ыйын жана ыйлаганын бир тууганадарынын баары угушту. Жусуптун ыйын жана чуңкурдагы ыйын укпаш үчүн бир тууганадары чуңкурдан чыгып кетишти.

42-БӨЛҮМ

1 Алар барып, жаа атылгандай аралыкта, карама-каршы тарапка отурушту. Алар ошол жерде нан жеш үчүн отурушту. Тамактанып жатканда, аны эмне кылуу керектиги, өлтүрүү керекпи же атасына алып баруу керекпи деп кеңешишти.
2 Алар кеңешти кармап турушканда, баштарын көтөрүп, алыстан Гилат жолу менен Мисирге бара жаткан Ысмайыл уулдарынын тобун көрүштү.
3 Жүйүт аларга: «Бир тууганыбызды өлтүрсөк, бизге кандай пайда болот? Балким, Кудай аны бизден талап кылаттыр. Ага карата мындай кеңеш бергиле: Ысмайыл уулдарынын бул тобу Мисирге бара жатат.
4 Ошондуктан, келгиле, аны аларга тапшыралы, колубуз ага тийбесин, алар аны өздөрү менен кошо алып кетишет, ал жердин элинин арасында жоголуп кетет, биз аны өз колубуз менен өлтүрбөйбүз. Бул сунуш бир тууганадарына жакты, алар Жүйүттүн айтканындай кылышты.
5 Алар бул тууралуу сүйлөшүп жатканда, Ысмайыл уулдарынын тобу аларга келе электе, алардын жанынан жети мадиандык соодагер өтүп бара жатты. Алар өтүп бара жатып, суусашты. Алар баштарын көтөрүп, Жусуп көмүлгөн чуңкурду көрүштү. Алар ар кандай канаттуулардын аны көздөй учуп жүргөнүн көрүштү.
6 Мидиандыктар суу ичүү үчүн чуңкурга чуркап жөнөштү, анткени анда суу бар деп ойлошту. Чуңкурдун жанына келгенде, Жусуптун чуңкурда боздоп ыйлаган үнүн угушту. Алар чуңкурдун ичине карашса, келбеттүү, сулуу бир жигит туруптур.
7 Алар аны чакырып: «Сен кимсиң, сени бул жерге ким алып келди, чөлдөгү ушул чуңкурга ким койду?» – деп сурашты. Жусупту тургузууга баары жардам беришти. Аны чуңкурдан сууруп чыгып, алып чыгышты да, бир тууганадарынын жанынан өтүп кетишти.
8 Алар аларга: «Эмнеге силер кулубузду бизден алып кетип жатасыңар? Ал бизге каршы чыккандыктан, биз бул жигитти орго таштадык. Силер келип, аны алып чыгып, алып кеткиле. Эми кулубузду кайтарып бергиле», – дешти.
9 Мидиандыктар Жакыптын уулдарына: «Бул силердин кулуңарбы же бул киши силерге кызмат кылабы? Балким, силер баарыңар анын кулдарыдырсыңар. Ал силердин баарыңардан сулуураак жана эң жакшы көргөн адамдыр. Эмнеге баарыңар бизге калп айтып жатасыңар?» – дешти.
10 Ошондуктан биз сенин сөздөрүңдү укпайбыз, сага көңүл бурбайбыз, анткени биз жигитти чөлдөгү чуңкурдан таап, кармап алдык, ошондуктан жөнөйбүз.
11 Жакыптын бардык уулдары аларга жакын келип, ордунан туруп: «Кулубузду кайтарып бергиле, эмнеге баарыңар кылычтан өлөсүңөр?» – дешти. Мидиандыктар аларга кыйкырып, кылычтарын сууруп чыгып, Жакыптын уулдары менен салгылашуу үчүн жакын келишти.
12 Ошондо Шымон ордунан туруп, аларга каршы жерге секирип, кылычын сууруп чыгып, мидиандыктарга жакындады. Ал алардын алдында катуу кыйкырды. Анын кыйкырыгы алыстан угулуп, жер титиреди. Шымондун кыйкырыгынан жер титиреди.
13 Мидиандыктар Шымондон жана анын кыйкырыгынан коркуп, жүзтөмөндөп жыгылып, абдан коркуп кетишти.
14 Шымон аларга: «Мен, чынында эле, эврей Жакыптын уулу Шымонмун. Мен бир тууганым менен бирге Шекем шаарын жана аморлуктардын шаарларын талкаладым. Кудай мага да ошондой кылат, эгерде силердин бардык бир тууганадарыңар, Мидиан эли жана Канаан падышалары силер менен барса, алар мага каршы чыга алышпайт», – деди.
15 Ошондуктан, эми сен тартып алган жаш баланы бизге кайтарып бер, болбосо мен сенин денеңди асмандагы куштарга жана жердеги жырткычтарга берем.
16 Мидиандыктар Шымондон ого бетер коркуп, Жакыптын уулдарына коркунуч менен, өкүнүч менен, аянычтуу сөздөр менен жакындап:

17 Сен жигитти кулуң деп айтып жатасың, ал сага каршы чыккандыктан, сен аны орго салып койдуң. Анда кожоюнуна каршы чыккан кулду эмне кыласың? Эми аны бизге сат, биз сага анын үчүн эмне керек болсо, ошонун баарын беребиз. Теңир Жакыптын уулдары бир тууганын өлтүрбөшү үчүн ушундай кылууга макул болду.
18 Мидиандыктар Жусуптун келбеттүү, сымбаттуу экенин көрүп, аны жүрөгүндө каалап, бир туугандарынан сатып алууга шашылышты.
19 Жакыптын уулдары мидиандыктардын тилин алып, бир тууганы Жусупту аларга жыйырма күмүш тыйынга сатып жиберишти. Бирок бир тууганы Рубейин алар менен жок болчу. Мидиандыктар Жусупту алып, Гилатка жөнөштү.
20 Алар жолдо бара жатышканда, мидиандыктар жигитти сатып алганына өкүнүп, бири экинчисине: «Бул жигитти еврейлерден тартып алганыбыз эмнеси?» – дешти. Ал сулуу, келбеттүү экен.
21 Балким, бул жигит еврейлердин жеринен уурдалып кеткендир, анда эмнеге биз мындай кылдык? Эгерде аны издеп таап, колубуздан тапсак, биз анын айынан өлөбүз.
22 Эми аны бизге кайраттуу жана күчтүү адамдар сатып жиберишти, бүгүн силер көргөн бирөөнүн күчүн; балким, алар аны өз күчү жана кубаттуу билеги менен жеринен уурдап кетишкендир, ошондуктан биз аларга берген арзыбаган баага сатып жиберишкендир.
23 Алар ошентип сүйлөшүп жатканда, алар карашса, Жакыптын уулдары көргөн, биринчи келе жаткан Ысмайыл тукумдарынын тобу мидиандыктарга карай келе жатышкан экен. Мидиандыктар бири-бирине: «Жүргүлө, бул жигитти бизге келе жаткан Ысмайыл тукумдарынын тобуна сатып жиберели, ага берген азын оодарып, анын жамандыгынан кутулабыз», – дешти.
24 Алар ошондой кылышты, алар Ысмайыл уулдарына жетишти. Мидиандыктар Жусупту Ысмайыл уулдарына бир туугандарына берген жыйырма күмүш тыйынга сатып жиберишти.
25 Мидиандыктар Гилатка жөнөштү. Ысмайылдыктар Жусупту алып, төөлөрдүн бирине мингизип, Мисирге алып кетишти.
26 Жусуп Ысмайыл уулдарынын Мисирге баратканын угуп, Канаан жеринен, атасынан алыстап бара жатканына кайгырып, ыйлады. Ал төө минип бара жатып, катуу ыйлады. Алардын бири аны көрүп, төөдөн түшүп, жөө бастырып жиберди. Ошого карабастан, Жусуп ыйлай берди. Ал: «Атаке, атаке!» – деди.
27 Ысмайыл уулдарынын бири ордунан туруп, Жусупту жаакка чапты, ал дагы эле ыйлай берди. Жусуп жолдо чарчап, жанынын кайгысынан улам баса албай калды. Алар аны жолдо сабап, кордоп, ыйлаганын токтотуш үчүн коркутуп жиберишти.
28 Теңир Жусуптун амбициясын жана азабын көрүп, ал адамдарга караңгылык менен башаламандык каптатты, аны урган ар бир адамдын колу кургап калды.
29 Алар бири-бирине: «Кудай бизге жолдо эмне кылды?» – дешти. Жусуптун айынан ушундай болуп калганын билишкен жок. Анан ал кишилер жолду улантып, Рахилдин сөөгү коюлган Эфрата жолу менен жөнөштү.
30 Жусуп энесинин мүрзөсүнө жетти. Жусуп шашып, энесинин мүрзөсүнө чуркап барды да, мүрзөгө жыгылып, ыйлады.
31 Жусуп энесинин мүрзөсүндө катуу кыйкырып: «Эй, энем, энем, мени төрөгөн сен, ойгон, тур, уулуңду көр, ал кулчулукка сатылып кеткен, ага боору ооруган эч ким жок», – деди.
32 Тур, уулуңду көр, кайгым үчүн мени менен кошо ыйла, бир туугандарымдын жүрөгүн көр.
33 Апамды ойгот, ойгот, мен үчүн уйкуңдан ойгот, бир туугандарыма каршы согуш ач. Кантип алар менин кийимимди сыйрып алышты, мени эки жолу кулчулукка сатып жиберишти, мени атамдан бөлүп салышты, мага боору ооруй турган эч ким жок?
34 Ордуңан туруп, аларга каршы Кудайдын алдында доонду айт, ошондо Кудай кимди сотто актаарын, кимди айыптаарын көр.
35 Оо, энем, тур, уйкуңдан ойгон, атамдын жаны бүгүн мен менен кандай экенин көр, аны сооротуп, жүрөгүн тынчтандыр.
36 Жусуп ушул сөздөрдү айта берди. Жусуп энесинин мүрзөсүндө катуу боздоп, өксүп ыйлады, бирок сүйлөбөй калды, жүрөгүнүн кайгысынан мүрзөдөгү таштай тынчып калды.
37 Жусуп жер астынан ага сүйлөгөн үндү укту. Ал үн ага жүрөгүнүн сыздап, ыйлап, сыйынып мындай деди:
38 Уулум, уулум Жусуп, мен сенин ыйыңдын жана боздогон үнүңдү уктум; көз жашыңды көрдүм; мен сенин азаптарыңды билем, уулум, бул мени сен үчүн кайгыга салат, кайгыма дагы көп кайгы кошулат.
39 Эми уулум, уулум Жусуп, Теңирге үмүт арт, Аны күт, коркпо, анткени Теңир сени менен, Ал сени бардык кыйынчылыктардан куткарат.
40 Тур, уулум, кожоюндарың менен Мисирге бар, коркпо, анткени Теңир сени менен, уулум», – деп, ал Жусупка ушул сөздөрдү айта берди, бирок ал унчукпай калды.
41 Жусуп муну угуп, абдан таң калып, ыйлай берди; андан кийин Ысмайылдыктардын бири анын мүрзөдө ыйлап жатканын көрүп, ага ачууланып, аны ал жерден кууп чыгып, уруп, каргады.
42 Жусуп аларга: «Силердин көз алдыңарда ырайым таап, мени атамдын үйүнө кайтарып келсем экен, ал силерге көп байлык берет»,— деди.
43 Алар ага: «Сен кул эмессиңби, атаң кайда?» – деп жооп беришти. Эгер атаң болсо, сен эки жолу кулга мынчалык арзан баада сатылмак эмессиң. Бирок алардын ачуусу дагы эле күчөп, аны сабап, жазалай беришти, Жусуп болсо катуу ыйлады.
44 Теңир Жусуптун азабын көрүп, бул адамдарды кайрадан жазалады. Теңир аларды жер бетине караңгылык каптады. Чагылган чартылдап, күн күркүрөдү, жер күн күркүрөп, катуу шамалдын үнүнөн солкулдады. Адамдар коркуп, кайда барарын билишкен жок.
45 Мал менен төөлөр токтоп, аларды жетелеп жүрүштү, бирок алар баргысы келген жок, аларды сабап, жерге жыгылып калышты. Ал эми адамдар бири-бирине: «Кудай бизге бул эмне кылды? Биздин

кылмыштарыбыз, күнөөлөрүбүз эмнеде, бул бизге ушундай болду?» – деп сурашты.
46 Алардын бири аларга мындай деп жооп берди: «Балким, бул кулду кыйнаган күнөөбүз үчүн бүгүн бизде ушундай окуя болгондур; ошондуктан андан бизди кечирүүсүн сурангыла, ошондо бул кырсык кимдин айынан болуп жатканын билебиз, эгер Кудай бизге ырайым кылса, анда мунун баары бул кулду кыйнаган күнөөбүз үчүн болуп жатканын билебиз».
47 Тигилер ошондой кылышты, Жусупка жалынып-жалбарып, кечирим сурашты да: «Биз Теңирге жана сенин алдында күнөө кылдык, ошондуктан Кудайыңдан бул өлүмдү биздин арабыздан жок кылуусун сурангыла, анткени биз Ага күнөө кылдык», – дешти.
48 Жусуп алардын айтканындай кылды. Теңир Жусупту укту. Теңир Жусуптун айынан ал адамдарга жиберген жазаны токтотту. Жаныбарлар жерден көтөрүлүп, аларды кууп жөнөштү. Алар жөнөштү. Катуу бороон басылып, жер тынчтанып, адамдар Мисирге жөнөө үчүн жөнөштү. Алар бул кырсык Жусуптун айынан болгонун билишти.
49 Алар бири-бирине: «Көрдүңүзбү, биз бул кырсыктын башыбызга түшкөнүн анын азабынан улам болгонун билебиз; эми эмне үчүн биз бул өлүмдү өз жаныбызга алып келебиз? Бул кулга эмне кылуу керектигин кеңешели», – дешти.
50 Бирөө жооп берип: «Ал бизге аны атасына алып барууну айткандыр; эми жүргүлө, аны алып кетели, ал айткан жерге баралы да, анын үй-бүлөсүнөн ага берген баабызды алып, анан кетели»,— деди.
51 Бирөө кайрадан мындай деп жооп берди: «Мына, бул кеңеш абдан жакшы, бирок биз андай кыла албайбыз, анткени жол бизден абдан алыс, биз өз жолубуздан чыга албайбыз».
52 Дагы бири аларга мындай деп жооп берди: «Бул кеңеш кабыл алынышы керек, биз андан баш тартпайбыз; бүгүн биз Мисирге баратабыз, Мисирге келгенде, аны ал жакка кымбат баада сатабыз, ошондо анын жамандыгынан кутулабыз».
53 Бул сөз аларга жагып, алар ошондой кылышты. Алар Жусуп менен Мисирге сапарын улантышты.

43-БӨЛҮМ

1 Жакыптын уулдары өздөрүнүн бир тууганы Жусупту мидиандыктарга сатып жибергенде, анын айынан жүрөгү ооруп, кылган иштерине өкүнүп, аны кайра алып келүүсүн суранышты, бирок таба алышкан жок.
2 Рубейин Жусупту алып чыгып, атасына кайтаруу үчүн салынган чуңкурга кайтып келди. Рубейин чуңкурдун жанында туруп калды, бирок бир да сөз уккан жок. Ал Жусупту, Жусупту!» – деп кыйкырды, бирок эч ким жооп берген жок, бир да сөз айткан жок.
3 Рубейин: «Жусуп коркуп өлдү, же жылан өлтүрүп алдыбы?» – деп сурады. Рубейин чуңкурга түштү. Ал Жусупту издеп, бирок чуңкурдан таппай койду, бирок кайра чыкты.
4 Рубейин кийимин айрып жиберип: «Бала жок, эгер ал өлүп калса, атамды кантип кечирем?» – деди. Ал бир туугандарына барып, алардын Жусуп үчүн кайгырып жатканын көрүп, атасы менен кантип кечириш керектигин кеңешип жатышканын көрдү. Рубейин бир туугандарына: «Мен чуңкурга келсем, Жусуп жок экен. Анда атабызга эмне дейбиз, анткени атам баланы менден гана сурайт», – деди.
5 Бир туугандары ага: «Биз ушундай кылдык, ушундай кылдык. Бул иш үчүн жүрөгүбүз ооруду, эми атабызды кантип элдештирсек болорун издеп отурабыз», – дешти.
6 Рубейин аларга: «Бул эмне кылганыңар, атабыздын ак чачын кайгыга салып, көргө жаткырдыңарбы? Бул жакшы иш эмес.
7 Рубейин алар менен отурду. Алар ордуларынан туруп, бул тууралуу Жакыпка айтпайбыз деп бири-бирине ант беришти. Анан баары: «Муну атабызга же анын үй-бүлөсүнө, же бул жердин уулдарынын бирине айтса, биз баарыбыз ага каршы чыгып, кылыч менен өлтүрөбүз», – дешти.
8 Жакыптын уулдары бул тууралуу бири-биринен коркушту, кичүүсүнөн улуусуна чейин, эч ким бир ооз сөз айткан жок, алар бул ишти жүрөктөрүнө катып коюшту.
9 Анан алар отуруп, ушул нерселердин баары жөнүндө атасы Жакыпка эмне деп айтууну чечишти.
10 Исахар аларга мындай деди: «Эгер силер муну кылууну туура көрсөңөр, анда силерге бир кеңеш: Жусуптун көйнөгүн айрып, бир улакты союп, канына малып алгыла».
11 Аны атабызга жөнөткүлө, ал аны көргөндө, аны жаман жырткыч жеп кетти дейт, ошондуктан анын чапанын айрып салгыла, карагыла, анын каны чапанында болот, силер муну кылсаңар, биз атабыздын наалыганынан кутулабыз.
12 Исахардын кеңеши аларга жагып, алар анын айтканын угуп, Исахардын айтканы боюнча иш кылышты.
13 Алар шашылыш түрдө Жусуптун кийимин айрып салышты. Бир улакты союп, кийимин улактын канына малып, топуракка тебелеп салышты. Анан кийимди Напталынын колунан атасы Жакыпка жөнөтүп, ага мындай деп буйрук беришти:
14 Биз мал менен чогулуп, Шекемге баруучу жолго чейин жетип, чөлдөгү жолдон канга, топуракка чыланган бул кийимди таптык; эми билгиле, бул уулуңдун кийимиби же жокпу,».
15 Напталы барып, атасына келди. Атасы ага чапан берди. Ал ага бир туугандары осуят кылган сөздөрдүн баарын айтып берди.
16 Жакып Жусуптун кийимин көрүп, таанып, жерге жүзтөмөндөп жыгылып, таштай кыймылдап калды. Андан кийин ордунан туруп, катуу кыйкырып: «Бул менин уулум Жусуптун кийими!» – деди.
17 Жакып шашылыш түрдө кулдарынын бирин уулдарына жөнөттү. Алар барып, аларды жолдо койлор менен келе жатышканын көрүштү.
18 Жакыптын уулдары кечинде атасына келишти. Алардын кийимдери айрылып, баштарына чаң чачырап жатыптыр. Алар атасынын катуу кыйкырып, боздоп жатканын көрүштү.
19 Жакып уулдарынан: «Чынын айткылачы, бүгүн мага кандай жамандык кылдыңар?» – деп сурады. Алар атасы Жакыпка: «Биз бүгүн койлорду чогултуп келе

жатабыз. Чөлдөгү жол менен Шекем шаарына жеткенде, жерде канга боёлгон көйнөктү таап алдык. Биз муну билип, эгер билсең, сага киши жибердик», – деп жооп беришти.
20 Жакып уулдарынын сөздөрүн угуп, катуу кыйкырып: «Бул менин уулумдун жүнү, аны бир жаман жырткыч жеп кетти. Жусуп тытылган, анткени мен аны бүгүн сенин жана малдын аман-эсен экенин билип келүү үчүн жибердим, сенден кабар алып келди. Ал мен буйругандай кетти. Мен уулум сени менен жүрөт деп ойлогондо, бүгүн ага ушундай болду», – деди.
21 Жакыптын уулдары: «Ал бизге келген жок, биз аны сенден кеткенден бери көргөн да жокпуз», – дешти.
22 Жакып алардын сөзүн укканда, кайрадан катуу кыйкырып жиберди. Ал ордунан туруп, кийимин айрып, белине таар кийип, катуу ыйлады, кайгырып, үнүн бийик чыгарып, мындай деди:
23 Уулум Жусуп, уулум Жусуп, мен сени бүгүн бир туугандарыңдын амандыгы үчүн жибердим, сен тытылгансың, бул менин колумдан болду.
24 Сени ойлоп кайгырып жатам, уулум Жусуп, сен үчүн кайгырып жатам; өмүрүңдө мага кандай таттуу элең, эми сенин өлүмүң мага кандай ачуу.
25 0 Мен сенин ордуңа өлдүм, уулум Жусуп, анткени бул мени кайгыга салып жатат, уулум, уулум, уулум. Жусуп, уулум, кайдасың жана кайда алпарылып келдиң? Ойгон, ордуңдан тур, келип, менин кайгымды көр, уулум Жусуп.
26 Эми келип, көзүмдөн жаагымдан агып жаткан жашты санап, Теңирдин алдына алып кел, ошондо Анын каары менден кайтмак.
27 0 Жусуп, уулум, сен кантип кулап түштүң? Дүйнө жаралгандан бүгүнкү күнгө чейин эч ким кулаган эмес бирөөнүн колунан. Анткени сен душмандын соккусунан өлүп, ырайымсыздык менен жазаландың, бирок мен мунун сенин башыңа түшкөнүн билем, менин көп күнөөлөрүмдөн улам.
28 Эми тур, уулум, сенин кайгың канчалык оор экенин көр. Мен сени чоңойткон эмесмин, калыптандырган эмесмин, сага дем да, жан да берген эмесмин. Сени жараткан, сөөктөрүңдү курган, аларды эт менен каптаган, мурдыңа өмүр демин үйлөгөн, анан сени мага берген – бул Кудай.
29 Сени мага берген Кудай сени менден алды, ошондо сенин башыңа ушундай нерсе түштү.
30 Жакып Жусуп жөнүндө ушул сөздөрдү айтып, катуу ыйлады, жерге кулап, тынчып калды.
31 Жакыптын бардык уулдары атасынын башына түшкөн кыйынчылыкты көрүп, кылган иштерине өкүнүп, катуу ыйлашты.
32 Ошондо Жүйүт ордунан туруп, атасынын башын жерден көтөрүп, тизесине койду. Ал атасынын көз жашын жаагынан аарчып, Жүйүт катуу ыйлады, ал эми атасынын башы тизесине таштай кыймылсыз жатыптыр.
33 Жакыптын уулдары атасынын кыйналганын көрүп, өкүрүп ыйлай башташты. Жакып болсо жерде таштай болуп жатып калды.
34 Анын бардык уулдары, кулдары жана кулунун балдары ордунан туруп, аны сооротуу үчүн анын тегерегине турушту, бирок ал сооронгусу келген жок.
35 Жакыптын бүт үй-бүлөсү ордуларынан туруп, Жусуп менен атасынын кайгысын жоктоп, катуу кайгырды. Бул кабар Ыбрайымдын уулу, Жакыптын атасы Ыскакка жетти. Ал Жусупту жоктоп, үй-бүлөсү менен кошо катуу ыйлады. Ал Хеброндогу жашаган жеринен чыгып, жанындагы адамдары менен бирге жөнөдү. Уулу Жакыпты сооротту, бирок соорონгусу келген жок.
36 Ошондон кийин Жакып ордунан туруп, көз жашын жаактарынан ылдый агып, уулдарына: «Тургула, кылычыңар менен жааңарды алгыла да, талаага барып, уулумдун сөөгүн таап, мага алып келип, көмүп коё аласыңарбы деп сурагыла», – деди.
37 Ошондой эле, жырткычтардын арасынан издеп таап, аларга аңчылык кылгыла, ошондо силер кармап алып, мага алып келе электе биринчи келгенин кармагыла. Балким, Теңир бүгүн менин азабымды аяп, уулумду тытып салган нерсени силерге даярдап, мага алып келет, ошондо мен уулумдун өчүн алам».
38 Уулдары атасынын буйругун аткарышты. Алар эртең менен эрте туруп, ар бири кылычын жана жаасын алып, жырткычтарга аңчылык кылуу үчүн талаага чыгышты.
39 Жакып болсо дагы эле катуу кыйкырып, ыйлап, үйдө ары-бери басып, алакандарын чаап: «Жусуп, уулум, Жусуп!» – деп жатты.
40 Жакыптын уулдары жырткычтарды кармоо үчүн чөлгө барышты. Аларды карышкыр кармап алып, атасына алып келишти. Ага: «Бул биз биринчисин таптык, сен буйругандай, биз аны сага алып келдик, бирок уулуңдун сөөгүн таба алган жокпуз», – дешти.
41 Жакып жырткычты уулдарынын колунан алып, катуу кыйкырып, жырткычты колуна кармап, ачуу жүрөгү менен жырткычка: «Эмне үчүн менин уулум Жусупту жеп койдуң? Жердин Кудайынан да, уулум Жусуп үчүн болгон кайгымдан да кантип корккон жоксуң?» – деди.
42 Сен менин уулумду бекер эле жеп койдуң, анткени ал эч кандай зордук-зомбулук көрсөткөн жок, ошондуктан мени анын айынан күнөөлүү деп таптың, ошондуктан Кудай куугунтукталган адамдан талап кылат.
43 Ошондо Теңир жырткычтын оозун ачып, Жакыпты сөздөрү менен сооротту. Ал Жакыпка мындай деп жооп берди:
44 Бизди жерде жараткан Кудай тирүү, жана сенин жаның тирүү, мырзам, мен сенин уулуңду көргөн жокмун, аны тытып да жиберген жокмун, бирок алыскы жерден бүгүн менден кеткен уулумду издеп келдим, ал тирүүбү же өлүүбү, билбейм.
45 Мен бүгүн уулумду издеп талаага келдим, ал эми сенин уулдарың мени таап, кармап алып, кайгымды ого бетер күчөтүштү. Бүгүн мени сенин алдыңа алып келишти, эми мен сага бардык сөздөрүмдү айттым.
46 Ошондуктан, адам уулу, мен сенин колуңдамын, бүгүн мага өзүң каалагандай кыл, бирок мени жараткан Кудайдын өмүрү менен ант берем, мен сенин уулуңду көргөн жокмун, аны тытып да жиберген жокмун, өмүрүмдүн аягына чейин адамдын денеси оозума кирген эмес.

47 Жакып жырткычтын сөздөрүн укканда, абдан таң калып, жырткычты колунан кууп жиберди, ал өз жолуна түштү.
48 Жакып Жусупту жоктоп, күн сайын боздоп ыйлап, уулун жоктоп көп күн ыйлады.

44-БӨЛҮМ

1 Жусупту мидиандыктардан сатып алган Ысмайылдын уулдары, аны бир туугандарынан сатып алышкан, Жусуп менен бирге Мисирге барышты. Алар Мисирдин чек арасына келишти. Алар Мисирге жакындаганда, Мисир жеринен чыгып келе жаткан Ыбрайымдын уулу Медандын төрт уулуна жолугушту.
2 Ысмайылдыктар аларга: «Бул кулду бизден сатып алгыңыз келеби?» – дешти. Алар: «Аны бизге бергиле», – дешти. Жусупту аларга өткөрүп беришти. Алар анын абдан сулуу жигит экенин көрүп, аны жыйырма шекелге сатып алышты.
3 Ысмайылдыктар Мисирге сапарын улантышты, ал эми Медандыктар да ошол күнү Мисирге кайтып келишти. Медандыктар бири-бирине: «Фараондун кызматчысы, сакчылардын башчысы Потипардын өзүнүн үйүнө жана бүт мүлкүнө көзөмөлчү кылып дайындай турган жакшы кызматчы издеп жатканын уктук», – дешти.
4 Ошондуктан, эгер ал бизге керектүү нерсени бере алса, анда аны каалаган баада сатып жиберели.
5 Анан Меданимдер Потипардын үйүнө барып, ага: «Сен өзүңө кызмат кыла турган жакшы кул издеп жүргөнүңдү уктук. Эгерде сен бизге каалаганыбызды бере алсаң, биз аны сага сатып жиберебиз», – дешти.
6 Потипар: «Аны мага алып келгиле, мен аны көрөйүн, эгер ал мага жакса, мен сага сураганыңды берем», – деди.
7 Меданимдер барып, Жусупту алып келип, Потипардын алдына коюшту. Ал аны көрүп, абдан жактырды. Потипар аларга: «Бул жигитке эмне керек экенин айтып бергилечи?» – деди.
8 Алар: «Ага төрт жүз күмүш тыйын керек», – дешти. Потипар: «Эгер мага анын сатылгандыгы тууралуу жазууну алып келип, анын өмүр баянын айтып берсең, мен сага берем, анткени аны уурдап кетиши мүмкүн, анткени бул жигит кул да, кулдун уулу да эмес, бирок мен андан келбеттүү, келбеттүү адамды көрүп турам», – деди.
9 Меданимдер барып, аны саткан Ысмайыл уулдарын ага алып келишти. Алар ага: «Ал кул, биз аны аларга саттык», – деп айтышты.
10 Потипар меданимдиктерге күмүш берип жаткан Ысмайыл уулдарынын сөздөрүн укту. Меданимдиктер күмүштөрдү алып, жолго чыгышты, Ысмайыл уулдары да үйлөрүнө кайтып келишти.
11 Потипар Жусупту алып, ага кызмат кылуу үчүн үйүнө алып келди. Жусуп Потипардын көз алдында ырайым тапты, ага ишенип, үйүнө көзөмөлчү кылып койду, өзүнө таандык болгондун баарын анын колуна тапшырды.
12 Теңир Жусуп менен болду, ал бай адам болду. Теңир Жусуп үчүн Потипардын үйүнө батасын берди.
13 Потипар колундагынын баарын Жусупка тапшырды, ал эми Жусуп нерселердин кирип-чыгышына себепкер болчу, ал эми Потипардын үйүндө баары анын каалоосу менен жөнгө салынчу.
14 Жусуп он сегиз жашта эле, көзү сулуу, келбети келишкен жигит болчу. Аныкындай адам бүткүл Мисир жеринде жок болчу.
15 Ал кожоюнунун үйүндө, үйгө кирип-чыгып, кожоюнуна кызмат кылып жүргөндө, кожоюнунун аялы Зеллика Жусупка башын көтөрүп, аны карады. Ал келбеттүү, сүйкүмдүү жигит эле.
16 Ал Жусуптун сулуулугуна суктанып, жаны Жусупка берилип, аны күн сайын азгырып турду. Зелика Жусупту күн сайын көндүрдү, бирок Жусуп кожоюнунун аялын көргөн жок.
17 Зелика ага: «Сенин келбетиң жана келбетиң кандай сонун! Мен бардык кулдарды карап чыктым, бирок сендей сулуу кулду көргөн эмесмин», – деди. Жусуп ага: «Мени энемдин курсагында жараткан Кудай бардык адамзатты жараткан», – деди.
18 Ал ага: «Мисирдин бардык тургундарын, эркектерин да, аялдарын да, көздөрүң кандай сулуу, сен аларды суктандырдың», – деди. Ал ага: «Биз тирүү кезибизде алар кандай сулуу, эгер сен аларды мүрзөдө көрсөң, сен алардан алыстап кетесиң», – деди.
19 Ал ага: «Сенин сөздөрүң кандай сонун жана жагымдуу! Суранам, үйдөгү арфаны алып, колуң менен ойно, сөздөрүңдү угалы», – деди.
20 Ал аялга: «Мен Кудайымды жана Анын даңкын мактап сүйлөгөндө сөздөрүм кандай сонун жана жагымдуу», – деди. Аял ага: «Чачың кандай кооз, үйдөгү алтын тарак, аны ал да, башыңдын чачын тармалдат», – деди.
21 Ал ага: «Бул сөздөрдү качанга чейин айтасың? Мага бул сөздөрдү айтпай, ордуңдан туруп, үй иштериң менен алектен», – деди.
22 Ал ага: «Менин үйүмдө эч ким жок, сенин сөздөрүң менен каалооңдон башка эч нерсе кыла албайм, бирок ушунун баарына карабастан, ал Жусупту өзүнө алып келе алган жок, ал да ага көз чаптырган жок, көзүн жерге тигип койду», – деди.
23 Зелика Жусупту өзү менен жатууга көндүрдү. Жусуп үйдө өз жумушун жасап отурганда, Зелика келип, анын алдына отурду. Ал аны күн сайын өзү менен жатууга же аны карап коюуга азгыра берди, бирок Жусуп анын сөзүн уккан жок.
24 Аял ага: «Эгер менин сөздөрүмдү аткарбасаң, мен сени өлүм жазасына тартам, мойнуңа темир моюнтурук салам», – деди.
25 Ошондо Жусуп ага: «Адамды жараткан Кудай туткундардын кишендерин чечет, мени сенин түрмөңдөн жана сотуңдан куткарат», – деди.
26 Ал аны көндүрө албай, жаны дагы эле ага берилип кеткендиктен, кумар аны катуу ооруга чалдыктырды.
27 Мисирдеги бардык аялдар ага келип: «Эмнеге сен мындай абалдасың? Эч нерседен кем эмессиң. Күйөөң падышанын көз алдында улуу жана кадыр-барктуу төрө, эгер жүрөгүң каалаган нерседен кем болбосоң?» – дешти.
28 Зелика аларга мындай деп жооп берди: «Бүгүн силерге бул башаламандык кайдан келип чыкканын

билдирем. Ал өзүнүн кызматчыларына бардык аялдарга тамак жасоону буйрук кылды, аларга той өткөрдү, бардык аялдар Зеликанын үйүндө тамактанышты».
29 Анан аларга лимон жеш үчүн бычактарды берип, Жусупка кымбат баалуу кийимдерди кийгизип, алардын алдына алып келүүнү буйрук кылды. Жусуп алардын көз алдына келди. Бардык аялдар Жусупту карап, андан көзүн ала албай, колдорундагы бычактар менен колдорун кесип салышты, колдорундагы лимондун баары канга толуп кетти.
30 Алар эмне кылышканын билишкен жок, бирок Жусуптун сулуулугуна көз чаптыра беришти, андан көздөрүн ала качышкан жок.
31 Зелика алардын эмне кылганын көрүп: «Бул эмне кылганыңар? Мен силерге лимон жегенге бердим, силер болсо колдоруңарды кесип салдыңар», – деди.
32 Бардык аялдар колдорун көрүп, канга толуп, кийимдерине каны агып жатканын көрүштү да, ага: «Сенин үйүңдөгү бул кул бизди жеңип алды, анын сулуулугунан биз андан көзүбүздү ала албай койдук», – дешти.
33 Аял аларга мындай деди: «Чын эле, силер аны көргөндө, андан өзүңөрдү кармай албай калганыңарда, ал дайыма менин үйүмдө жүргөндө, мен аны күн сайын үйүмө кирип-чыгып жүргөнүн көрүп турганда, кантип кармана алам? Анда мен кантип ушул себептен улам басаңдабай, ал тургай өлбөй калам?»
34 Алар ага: «Бул сөздөр чындык, анткени үйдөн бул кооз келбетти ким көрүп, андан баш тарта алат? Ал сенин үйүңдөгү кулуң жана кызматчың эмеспи? Эмне үчүн ага жүрөгүңдөгүнү айтпайсың жана бул иштен жаныңдын өлүшүнө жол бербейсиң?» – дешти.
35 Ал аларга: «Мен аны күн сайын көндүрүүгө аракет кылып жатам, бирок ал менин каалоомо макул болгон жок. Мен ага бардык жакшылыктарды убада кылдым, бирок андан эч кандай жооп ала алган жокмун. Ошондуктан, көрүп турганыңардай, мен начар абалдамын», – деди.
36 Зелика Жусупка болгон кумарынан улам катуу ооруп калды. Ал Жусуптан улам абдан куса болуп, ашык болуп калды. Зеликанын үйүндөгүлөр менен күйөөсү Зеликанын Жусупка болгон сүйүүсүнөн улам ооруп жатканын билишкен жок.
37 Анын үйүндөгүлөрдүн баары андан: «Эмнеге ооруп, алсырап жатасың, эч нерседен кем болбойсуң?» – деп сурашты. Ал аларга: «Мен күн сайын күчөп бараткан нерсени билбейм», – деди.
38 Бардык аялдар жана анын достору күн сайын аны көргөнү келип, аны менен сүйлөшүп турушкан, ал аларга: «Бул Жусуптун сүйүүсүнөн гана болот», – деди. Алар ага: «Аны азгырып, жашыруун кармагыла, балким, ал сенин сөзүңдү угуп, бул өлүмдү сенден алыстатат», – дешти.
39 Зеликанын Жусупка болгон сүйүүсүнөн улам алсырап, кайратынан тайманбай, күч-кубаты калбай калганга чейин алсырай берди.
40 Бир күнү Жусуп үйүндө кожоюнунун жумуштарын аткарып жатканда, Зелика жашыруун келип, күтүүсүздөн ага жыгылды. Жусуп ага каршы чыкты, ал андан күчтүү болгондуктан, аны жерге кулатты.
41 Зелика жүрөгүнүн каалоосунан ыйлап, ага жалынып-жалбарды, көз жашы жаактарынан агып, жалынып-жалбарып, жан дүйнөсүнүн сыздаганы менен мындай деди:
42 Мендей сулуу же менден да сулуу аял жөнүндө уккансыңбы, көргөнсүңбү же билгенсиңби? Ал сени менен күн сайын сүйлөшүп, сага болгон сүйүүсүнөн улам алсырап, ушул урматтын баарын сага арнап, бирок сен менин үнүмдү укпайсыңбы?
43 Эгерде бул кожоюнуң сени жазалап койбосун деп корккондуктан болсо, падыша тирүү, бул нерседен кожоюнуң сага эч кандай зыян келтирбейт, анда эми мени ук, сага берген урмат үчүн макул бол, бул өлүмдү менден алыстат, эмнеге мен сенин үчүн өлүшүм керек?» – деп сурады. Ал сүйлөбөй калды.
44 Жусуп ага мындай деп жооп берди: «Мени токтот, бул ишти кожоюнума тапшыр. Кожоюнум менин үйүмдө эмне бар экенин билбейт, анткени ага таандык болгондун баарын мага берген. Мен муну кожоюнумдун үйүндө кантип кылам?»
45 Анткени ал мени үйүндө абдан сыйлады, үйүнө көзөмөлчү кылып койду, мени жогору көтөрдү. Бул үйдө менден жогору эч ким жок, кожоюнум менден, анын аялы болгон сенден башка эч нерсесин тыйган жок. Кантип мага бул сөздөрдү айтып жатасың, кантип мен Кудайга жана күйөөңө ушундай чоң жамандык жана күнөө кыла алам?
46 Эми мени токтот, мындай сөздөрдү экинчи айтпа, анткени мен сенин сөздөрүңдү укпайм. Бирок Зелика Жусуп бул сөздөрдү айтканда, аны уккусу келген жок, бирок ал аны күн сайын өзүнө кулак салууга көндүрдү.
47 Ошондон кийин Мисир дарыясы бардык тараптан сууга толуп, Мисирдин бардык тургундары чыгышты, падыша менен төрөлөр да дап кагып, бийлеп чыгышты, анткени бул Мисирде чоң кубаныч, Сихор деңизи каптаган учурда майрам болчу, ошондуктан алар ал жакка күн бою көңүл ачуу үчүн барышты.
48 Мисирликтер салт боюнча көңүл ачуу үчүн дарыяга чыгышканда, Потипардын үйүндөгүлөрдүн баары алар менен кошо барышты, бирок Зелика алар менен баргысы келген жок, анткени ал: «Мен ооруп жатам», – деп, үйдө жалгыз калды, үйдө аны менен башка эч ким жок болчу.
49 Ал ордунан туруп, үйүндөгү ибадатканага чыгып, падыша кийимдерин кийип, башына күмүш жана алтын менен коооздолгон оникс таштарынан жасалган асыл таштарды кийип, бетин жана терисин аялдардын ар кандай тазалоочу суюктуктары менен кооздоп, ибадаткананы жана үйдү кассия жана ладан менен жыпар жыттандырып, мирра жана алоэ сээп, андан кийин ибадаткананын кире беришинде, Жусуп өз ишин аткаруу үчүн өткөн үйдүн короосунда отурду. Ошол учурда Жусуп талаадан келип, кожоюнунун ишин аткаруу үчүн үйгө кирди.
50 Ал өтүшү керек болгон жерге келип, Зеликанын бардык иштерин көрүп, артка кайтты.
51 Зелика Жусуптун андан ары бурулуп баратканын көрүп, ага: «Эмне болду, Жусуп? Жумушуңа бар, мен сага орун бошотуп берем», – деди.
52 Жусуп кайтып келип, үйгө келди да, ал жерден отурган жерине өтүп, адаттагыдай эле кожоюнунун

жумушун аткаруу үчүн отурду. Ошол учурда Зеллика анын жанына келип, падыша кийимин кийип, анын алдында турду, анын кийиминин жыты алыска тарады.
53 Ал шашып Жусупту жана анын кийимдерин кармап, ага: «Падыша тирүү, эгер менин өтүнүчүмдү аткарбасаң, бүгүн өлөсүң», – деди. Ал шашып экинчи колун сунуп, кийиминин астынан кылычын сууруп чыгып, Жусуптун мойнуна такап: «Тур, өтүнүчүмдү аткар, эгер аткарбасаң, бүгүн өлөсүң», – деди.
54 Жусуп анын бул ишин көрүп коркуп, ордунан туруп, андан качты. Аял анын кийиминин алды жагынан кармап алды. Ал качып баратканда коркуп, Зеликанын кийими айрылып калды. Жусуп кийимди Зеликанын колуна калтырды. Ал коркуп качып кетип, сыртка чыкты.
55 Зелика Жусуптун кийими айрылып, анын колуна таштап, качып кеткенин көргөндө, ал жөнүндө кабар тарап кетпесин деп, өмүрүнөн коркту. Ал ордунан туруп, айлакердик менен иш кылды, кийип жүргөн кийимин чечип, башка кийимдерин кийди.
56 Ал Жусуптун кийимин алып, жанына койду да, үйүндөгүлөр дарыяга чыга электе, ооруп жатканда отурган жерине барып отурду. Ал үйдө отурган бир жаш баланы чакырып, ага үйдөгүлөрдү чакырууну буйруду.
57 Ал аларды көргөндө катуу үн менен жоктоп: «Карагылачы, кожоюнуңар мага үйгө эмне алып келди? Ал бүгүн мени менен жатканы келди», – деди.
58 Сен сыртка чыкканда, ал үйгө келип, үйдө эч ким жок экенин көрүп, мага келип, мени менен жатмакчы болуп, кармап алды.
59 Мен анын кийимдерин айрып жибердим да, катуу үн менен кыйкырдым. Мен үнүмдү көтөргөндө, ал өз жанынан коркуп, кийимин менин алдымда таштап, качып кетти.
60 Анын үйүндөгүлөр эч нерсе деп жооп беришкен жок, бирок Жусупка абдан ачууланып, анын кожоюнуна барып, анын айла-амалынын сөздөрүн айтып беришти.
61 Потипар ачууланып үйүнө келди. Аялы ага: «Бул эмне кылганың? Мага бир кызматчыны үйүмө алып келдиң. Ал бүгүн мени менен тамашалашканы келди. Ал бүгүн мага ушинтип кылды», – деп кыйкырды.
62 Потипар аялынын сөздөрүн угуп, Жусупту катуу жазалоону буйрук кылды. Алар Жусупту жазалашты.
63 Алар аны сабап жатканда, Жусуп катуу үн менен кыйкырып, асманга көзүн көтөрүп: «Оо, Кудай-Теңир, Сен менин мунун баарынан таза экенимди билесиң, эмне үчүн мен бүгүн жалганчылык менен, Сен билген бул сүннөткө отургузулбаган адамдардын колунан өлүшүм керек?» – деди.
64 Потипардын кишилери Жусупту сабап жатканда, ал боздоп ыйлай берди. Ал жерде он бир айлык бала бар эле. Теңир баланын оозун ачып, Жусупту сабап жаткан Потипардын кишилеринин алдында мындай деди:
65 Бул кишиден эмнени каалайсың, эмнеге ага мындай жамандык кылып жатасың? Апам калп айтып, калп айтат; бүтүм ушундай болгон.
66 Бала аларга болгон окуянын баарын туура айтып берди, ал эми Зеликанын Жусупка айткан сөздөрүнүн баарын күн сайын айтып берди.
67 Баланын сөздөрүн уккан эркектердин баары анын сөзүнө абдан таң калышты. Бала сүйлөбөй, тынчып калды.
68 Потипар уулунун сөздөрүнөн абдан уялып, кишилерине Жусупту экинчи сабабоону буйрук кылды, ошондо алар Жусупту сабаганын токтотушту.
69 Потифар Жусупту алып, бул иш боюнча сот жүргүзүү үчүн аны падышага караштуу дин кызматчылардын, соттордун, алдына алып келүүнү буйрук кылды.
70 Потипар менен Жусуп падышанын соттору болгон дин кызматчылардын алдына келишти. Падыша аларга: «Кул ушундай кылгандыктан, ага кандай сот жүргүзүү керектигин чечип бергилечи», – деди.
71 Дин кызматчылар Жусупка: «Эмне үчүн мырзаңа мындай кылдың?» – деп сурашты. Жусуп аларга: «Жок, мырзаларым, иш мындай болду», – деп жооп берди. Потипар Жусупка: «Мен өзүмө таандык болгондун баарын сенин колуңа ишенип тапшыргам, сенден аялымдан башка эч нерсени аяган эмесмин, кантип мындай жамандык кылдың?» – деди.
72 Жусуп мындай деп жооп берди: «Жок, мырзам, Теңир тирүү, сенин жаның тирүү, мырзам, аялыңдан уккан сөзүң жалган, анткени бүгүн ушундай болду».
73 Мен сенин үйүңдө жашаганыма бир жыл болду; сен менден кандайдыр бир мыйзамсыздыкты же менин өмүрүмдү алууга түрткү боло турган нерсени көрдүң беле?
74 Дин кызматчылар Потипарга: «Жусуптун айрылган кийимин алып келгиле, анын жыртыгын көрөлү», – дешти. Эгерде айрылган жер кийимдин алдында болсо, анда анын жүзү аялга карама-каршы болуп, аял аны кармап, өзүнө жакындаганга аракет кылган болушу керек. Аялың айтканынын баарын алдап жасады», – деди.
75 Анан алар Жусуптун кийимин сотторго алып келишти. Алар Жусуптун көз алдындагы айрылыкты көрүштү. Бардык соттор анын аны көндүргөнүн түшүнүп: «Бул кулду өлүм жазасына тартууга болбойт, анткени ал эч нерсе кылган жок, тескерисинче, ал сенин аялыңа каршы чыкканы үчүн түрмөгө камалсын», – дешти.
76 Потипар алардын сөзүн угуп, аны падышанын туткундары камалган түрмөгө каматты. Жусуп он эки жыл камакта отурду.
77 Ошого карабастан, кожоюнунун аялы андан баш тарткан жок, күн сайын ага кулак салуу үчүн сүйлөй берди. Үч айдан кийин Зелика күн сайын Жусупка, камактагы үйгө барып, аны өзүнө кулак салууга көндүрдү. Зелика Жусупка: «Бул үйдө канча убакытка каласың?» – деди. Эми менин үнүмдү ук, мен сени бул үйдөн алып чыгам.
78 Жусуп ага мындай деп жооп берди: «Сенин сөздөрүңдү угуп, Кудайга каршы күнөө кылгандан көрө, бул үйдө калганым жакшы». Ал ага: «Эгер менин каалоомду аткарбасаң, көзүңдү оюп, буттарыңа кишен салып, мурда билбегендердин колуна салып берем», – деди.
79 Жусуп ага мындай деп жооп берди: «Мына, бүт жер жүзүнүн Кудайы мени сен мага кыла турган бардык нерседен куткара алат, анткени ал сокурлардын көзүн

ачат, байлангандарды бошотот жана бул жерди билбеген бардык келгиндерди сактайт».
80 Зелика Жусупту өзүнө көндүрө албагандыктан, ал аны азгыруудан баш тартты; Жусуп дагы эле камакта отурган. Жусуптун атасы Жакып жана анын Канаан жериндеги бардык бир туугандары ошол күндөрү Жусуп үчүн боздоп ыйлашты, анткени Жакып уулу Жусуп үчүн сооронгусу келген жок, ошондуктан Жакып катуу кыйкырып, ошол күндөрү ыйлап, кайгырып жүрдү.

45-БӨЛҮМ

1 Ошол жылы, Жусуп бир туугандары аны сатып жибергенден кийин, ал Мисирге келген жылы, Жакыптын уулу Рубейин Тимнага барып, канаандык Абинин кызы Элиурамды аялдыкка алды. Ал Жусуп менен жакындашты.
2 Рубейиндин аялы Элиурамдын боюна бүтүп, ага Ханох, Палу, Хесрон жана Карми деген төрт уул төрөп берди; анын бир тууганы Шымон анын карындашы Динаны аялдыкка алды, ал ага Мемуел, Ямин, Охад, Жахин жана Зохар деген беш уул төрөп берди.
3 Андан кийин ал канаандык Бунага келди. Аны Шымон Шекем шаарынан туткундап алган. Буна Динанын алдында жашап, ага кам көрчү. Шымон ага жакындаганда, ал ага Шабулду төрөп берди.
4 Жүйүт ошол учурда Адуламга барып, Хира деген адуламдык кишиге келди. Жүйүт ал жерден Шуанын кызы Алият деген канаандык кишинин кызын көрүп, аны аялдыкка алып, ага жакындады. Алият Жүйүткө Эр, Онан жана Шило деген үч уул төрөп берди.
5 Леби менен Исахар чыгыш жерине барышып, Эбердин уулу Жоктандын уулу Жобаптын кыздарын аялдыкка алышты; Жоктандын уулу Жобаптын эки кызы болгон: улуусунун аты Адина, кичүүсүнүн аты Арида.
6 Леби Адинаны, Исахар Ариданы алып, алар Канаан жерине, атасынын үйүнө келишти. Адина Лебиге Гершонду, Каатты жана Мерарини төрөп берди: үч уул.
7 Арида Исахарга Тола, Пува, Аюб жана Шомрон деген төрт уул төрөп берди; Дан Маап жерине барып, мааптык Хамудандын кызы Аплалетти аялдыкка алып, аны Канаан жерине алып келди.
8 Аплалет төрөбөс болгондуктан, балалуу болгон эмес. Кудай кийин Дандын аялы Аплалетти эстеди. Ал кош бойлуу болуп, уул төрөдү. Ал атын Кушим койду.
9 Гат менен Напталы Харанга барып, ал жерден Нахордун уулу Устун уулу Амурамдын кыздарын аялдыкка алышкан.
10 Амурамдын кыздарынын аттары мындай: улуусунун аты Мерима, кичүүсүнүн аты Узит болчу; Напталы Мериманы, Гат Узитти алып, аларды Канаан жерине, атасынын үйүнө алып кетишти.
11 Мерима Напталига Яхсилди, Гунини, Жазерди жана Шалемди төрөп берди; ал эми Узит Гатка Сефионду, Хагини, Шунини, Эзбонду, Эрини, Ародини жана Аралини төрөп берди.
12 Ашыр барып, Ысмайылдын уулу Адаттын уулу Афлалдын кызы Адондду аялдыкка алып, аны Канаан жерине алып келди.
13 Ошол күндөрү Ашырдын аялы Адон каза болду, анын балалуу болгон жок. Адон өлгөндөн кийин, Ашыр дарыянын аркы өйүзүнө барып, Шемдин уулу Эбердин уулу Абымайылдын кызы Хадураны аялдыкка алды.
14 Кыз келбети келишкен, акылдуу аял эле. Ал мурун Эйламдын уулу, Шемдин уулу Малкиелдин аялы болчу.
15 Хадура Малкиелге кыз төрөп берди, ал анын атын Серах койду. Малкиел ошондон кийин каза болду. Хадура атасынын үйүндө жашап калды.
16 Ашырдагы аялы каза болгондон кийин, ал барып, Хадураны аялдыкка алып, Канаан жерине алып келди. Кызы Серахты да ала келди. Ал үч жашта эле, кыз Жакыптын үйүндө чоңойгон.
17 Кыз келбети келишкен, Жакыптын уулдарынын ыйык жолдору менен жүрдү, эч нерседен кем болгон жок, Теңир ага акылмандык менен түшүнүк берди.
18 Ашырдын аялы Хадура боюна бүтүп, ага Имна, Ишва, Ишви жана Берия деген төрт уул төрөп берди.
19 Забулун Мидиан жерине барып, Мидиандыктын уулу Абиданын уулу Моладдын кызы Меришаны аялдыкка алып, Канаан жерине алып келди.
20 Меруша Зебулун-Середти, Эйлонду жана Яхлеилди төрөп берди. үч уул.
21 Жакып Терахтын небереси, Собанын уулу Арамга киши жиберди. Ал өзүнүн уулуна Арамдын кызы Бенжемин Мехалияны алып берди. Ал Канаан жерине, Жакыптын үйүнө келди. Бенжемин он жашында Арамдын кызы Мехалияны аялдыкка алды.
22 Мехалия боюна бүтүп, Бенжеминге Бела, Бехер, Ашбел, Гера жана Нааман деген беш уул төрөдү; Бенжемин андан кийин барып, биринчи аялынан тышкары он сегиз жашында Ыбрайымдын уулу Шомрондун кызы Арибатты аялдыкка алды; Арибат Бенжеминге Аки, Вош, Мупим, Хупим жана Орд деген беш уул төрөдү.
23 Ошол күндөрү Жүйүт Шемдин үйүнө барып, тун уулу Эрге Шемдин уулу Эйламдын кызы Тамарды аялдыкка алды.
24 Эр аялы Тамарга жакындады, ал анын аялы болуп калды. Ал ага жакындаганда, анын тукумун сыртынан жок кылды, анын иши Теңирдин көз алдында жаман болгондуктан, Теңир аны өлтүрдү.
25 Жүйүттүн тун уулу Эр өлгөндөн кийин, Жүйүт Онанга: «Бир тууганыңдын аялына бар да, ага эң жакын тууганың катары үйлөнүп, бир тууганыңа тукум калтыр», – деди.
26 Онан Тамарды аялдыкка алып, ага жакындады. Онан да агасынын ишин жактырды, анын кылган иши Теңирдин көз алдында жаман болгондуктан, аны да өлтүрдү.
27 Онан каза болгондо, Жүйүт Тамарга: «Уулум Шило чоңойгонго чейин атаңдын үйүндө жаша», – деди. Жүйүт болсо Тамарды Шилого берүүнү каалаган жок, анткени ал: «Ал да бир туугандарындай болуп өлүп калышы мүмкүн», – деп ойлоду.
28 Тамар ордунан туруп, атасынын үйүнө кетти, Тамар атасынын үйүндө бир топ убакыт жашады.
29 Бирок жыл айланганда Жүйүттүн аялы Алиях каза болду; Жүйүт аялы үчүн сооронду, Алиях өлгөндөн

кийин, Жүйүт досу Хира менен койлорун кыркуу үчүн Тимнага жөнөдү.
30 Тамар Жүйүттүн Тимнага кой кыркканы кеткенин, Шило чоңоюп калганын, Жүйүттүн ага көңүлү жок экенин укту.
31 Тамар ордунан туруп, жесирлик кийимин чечип, жоолук жамынып, бүт денесин жаап, Тимнага баруучу жолдун боюндагы чоң көчөгө барып отурду.
32 Жүйүт аралап өтүп, аны көрүп, аялдыкка алды. Аял ага жакындады. Аял андан боюна бүтүп, төрөй турган учурда, курсагында эгиздер бар экен. Биринчисинин атын Перес, экинчисинин атын Зера койду.

46-БӨЛҮМ

1 Ошол күндөрү Жусуп дагы эле Мисир жериндеги зындандарда камалып жаткан.
2 Ошол учурда фараондун кызматчылары, Мисир падышасынын башкы шарап сунуучулары менен башкы наабайчылары, анын алдында турушкан.
3 Ошондо шарап сунуучу шарап алып, падышанын алдына ичирди, наабайчы падышанын алдына нан койду. Падыша да, анын кулдары да, падышанын дасторконунан тамактанган кызматчылары да шарап ичип, нан жешти.
4 Алар ичип-жеп отурушканда, нан сунуучу менен наабайчы ошол жерде калышты. Фараондун кызматчылары нан сунуучу алып келген шараптан көптөгөн чымындарды, ал эми наабайчынын нанынан кумшекердин таштарын табышты.
5 Сакчылардын башчысы Жусупту фараондун кулдарына кызматчы кылып койду. Фараондун кулдары бир жыл камакта отурушту.
6 Жыл аягында экөө бир түндө, өздөрү жаткан камакта түш көрүштү. Эртең менен Жусуп адаттагыдай эле аларга кызмат кылуу үчүн келди. Ал аларды көрүп, жүздөрү кайгылуу жана чөккөн экенин көрдү.
7 Жусуп алардан: «Эмнеге бүгүн жүзүңөр кайгылуу жана капалуу?» – деп сурады. Алар ага: «Биз түш көрдүк, бирок аны эч ким чечмелей албайт», – дешти. Жусуп аларга: «Түшүңөрдү айтып бергилечи, Кудай силерге каалаганыңардай тынчтык берет», – деди.
8 Ошондо кул сунуучу түшүн Жусупка айтып берди: «Түшүмдө алдымда чоң жүзүм сабагы турганын көрдүм. Ал жүзүм сабагында үч бутак бар экенин көрдүм. Сабак тез эле гүлдөп, бийиктикке жетти, мөмөлөрү бышып, жүзүмгө айланды».
9 Мен жүзүмдөрдү алып, чөйчөккө сыгып, фараондун колуна бердим, ал суу ичти. Жусуп ага: «Жүзүм сабагындагы үч бутак – бул үч күн», – деди.
10 Бирок үч күндүн ичинде падыша сени алып келүүнү буйрук кылат, ал сени кайрадан кызматыңа кайтарат, сен падышага баштагыдай эле шарап ичирип бересиң, бирок сенин көз алдыңда ырайым таап, жакшы болгондо фараонго мени эстеп, мага жакшылык кылып, мени бул түрмөдөн алып чык, анткени мен Канаан жеринен уурдалып, бул жерде кулчулукка сатылгам».
11 Кожоюнумдун аялы жөнүндө сага айтылгандар да жалган, анткени алар мени бекер эле бул зынданда камап коюшту. Ошондо кызматчы Жусупка: «Эгер падыша мага баштагыдай жакшы мамиле кылса, сен акыркы жолу жоругандай, мен сенин каалаганыңдын баарын аткарып, сени бул зындандан алып чыгам», – деп жооп берди.
12 Нан сунуучу Жусуптун түшүн туура жоруп бергенин көрүп, жанына барып, түшүн толугу менен Жусупка айтып берди.
13 Ал ага мындай деди: «Түшүмдө башымда үч ак себет туруптур. Карасам, үстүнкү себетте фараон үчүн бышырылган ар кандай эттер турат экен, канаттуулар аларды башымдан чокулап жатыптыр».
14 Жусуп ага: «Сен көргөн үч себет үч күндүкү, бирок үч күндөн кийин фараон сенин башыңды алып, сени даракка асып коёт, түшүңдө көргөндөй, канаттуулар этиңди жешет», – деди.
15 Ошол күндөрү ханыша төрөй турган болду. Ошол күнү ал Мисир падышасына уул төрөдү. Падыша тун уулун төрөп бергенин жарыялашты. Ошондо бүткүл Мисир эли, фараондун төрөлөрү жана кызматчылары абдан кубанышты.
16 Төрөлгөнүнүн үчүнчү күнү фараон өзүнүн төрөлөрү менен кызматчылары үчүн, Соар жеринин жана Мисир жеринин аскерлери үчүн той өткөрдү.
17 Ошондо бүт Мисир эли жана фараондун кулдары падышанын уулунун тойунда аны менен бирге ичип-жеп, падышанын кубанычына кубануу үчүн келишти.
18 Падышанын бардык төрөлөрү жана анын кызматчылары ошол учурда сегиз күн бою майрамда кубанып, падышанын үйүндө сегиз күн бою ар кандай музыкалык аспаптарда ойноп, дап кагып, бийлеп көңүл ачышты.
19 Жусуп түшүн жоруп берген шарап ээси Жусупту унутуп койду, падышага убада кылгандай, ал жөнүндө айткан жок, анткени бул Теңирден Жусупту жазалоо үчүн болду, анткени ал адамга ишенгендиктен ушундай болду.
20 Андан кийин Жусуп түрмөдө эки жыл, он эки жыл толо электе жашады.

47-БӨЛҮМ

1 Ыбрайымдын уулу Ыскак ошол күндөрү дагы эле Канаан жеринде жашап жүргөн, ал абдан карып, жүз сексен жашта эле, ал эми анын уулу, Жакыптын бир тууганы Эйсап Эдом жеринде жашачу, ал эми анын уулдары Сеир уулдарынын арасында ал жерде ээлик кылышкан.
2 Эйсап атасынын өлө турган күнү жакындап калганын угуп, уулдары жана үй-бүлөсү менен Канаан жерине, атасынын үйүнө келди. Жакып уулдары менен Хеброндон чыгып, атасы Ыскакка келишти. Алар Эйсап менен анын уулдарын чатырдан табышты.
3 Жакып менен анын уулдары атасы Ыскактын алдына отурушту, ал эми Жакып уулу Жусуп үчүн дагы эле кайгырып жатты.
4 Ошондо Ыскак Жакыпка: «Уулдарыңды мага алып кел, мен аларга батамды берейин»,— деди. Жакып он бир уулун атасы Ыскактын алдына алып келди.
5 Ыскак Жакыптын бардык уулдарына колун коюп, аларды кучактап, бирден өптү. Ыскак ошол күнү аларга батасын берип: «Ата-бабаларыңардын Кудайы

силерге батасын берсин, тукумуңарды асмандагы жылдыздардай көбөйтсүн», – деди.
6 Ыскак Эйсаптын уулдарына да батасын берип: «Кудай сени көргөндөрдүн баарына жана бардык душмандарыңа коркунуч жана үрөй учурарлык кылсын», – деди.
7 Ошондо Ыскак Жакып менен анын уулдарын чакырды. Алар келип, Ыскактын алдына отурушту. Ыскак Жакыпка мындай деди: «Бүт жер жүзүнүн Кудайы Жахаба мага: “Эгерде сенин уулдарың менин көрсөтмөлөрүм менен жолдорумду сакташса, мен бул жерди сенин тукумуңа мураска берем, атаң Ыбрайымга берген антымды аткарам”, – деди».
8 Ошондуктан, уулум, балдарыңды жана неберелериңдин балдарын Теңирден коркууга жана Теңир Кудайыңа жага турган жакшы жол менен жүрүүгө үйрөт. Эгерде силер Теңирдин жолдорун жана Анын мыйзамдарын сактасаңар, Теңир силерге Ыбрайым менен түзгөн келишимин сактайт, силерге да, силердин тукумуңарга да түбөлүккө жакшылык кылат.
9 Ыскак Жакыпка жана анын балдарына осуяттарын айтып бүткөндөн кийин, жан берип, көз жумду да, өз элине кошулду.
10 Жакып менен Эйсап атасы Ыскактын жүзүнө жыгылып, ыйлашты. Ыскак жүз сексен жашында Канаан жеринде, Хеброндо көз жумду. Уулдары аны Ыбрайым Хет уулдарынан көрүстөн үчүн сатып алган Махпел үңкүрүнө алып барышты.
11 Канаан жеринин бардык падышалары Жакып жана Эйсап менен бирге Ыскакты көмүүгө барышты, ал өлгөндө Канаан жеринин бардык падышалары Ыскакка чоң урмат көрсөтүштү.
12 Жакыптын уулдары менен Эйсаптын уулдары Киреат-Арбага жеткенге чейин жылаңайлак басып, ыйлап жүрүштү.
13 Жакып менен Эйсап атасы Ыскакты Хеброндогу Киреат-Арбадагы Махпел үңкүрүнө коюшту. Аны падышалардын сөөгү коюлгандай, чоң урмат менен коюшту.
14 Жакып менен анын уулдары, Эйсап менен анын уулдары жана Канаандын бардык падышалары катуу кайгырып, аны жерге берип, көп күн жоктоп ыйлашты.
15 Ыскак өлгөндөн кийин, ал өзүнүн мал-мүлкүн, бардык мүлкүн уулдарына калтырды. Эйсап Жакыпка: «Атабыз калтыргандын баарын экиге бөлүп берели, тандоо менде болот», – деди. Жакып: «Ошентип кылабыз», – деди.
16 Жакып Ыскактын Канаан жеринде калтырган бардык мал-мүлкүн, мал-мүлкүн алып, Эйсап менен уулдарынын алдына экиге бөлүп койду да, Эйсапка: «Мына, мунун баары сенин алдыңда, каалаганыңдын жарымын өзүңө ал», – деди.
17 Жакып Эйсапка мындай деди: «Мен сага эмне деп айтаарымды укчу. Асман менен жердин Кудайы Теңир биздин ата-бабаларыбыз Ыбрайым менен Ыскакка: “Мен бул жерди сенин тукумуңа түбөлүккө мураска берем”, – деген.
18 Ошондуктан атабыздан калгандын баары сенин алдыңда, бүт жер сенин алдыңда; алардан каалаганыңды тандап ал.
19 Эгер сен бүт жерди кааласаң, аны өзүңө жана балдарыңа түбөлүккө ал, ошондо мен бул байлыкты алам, сен байлыкты кааласаң, аны өзүңө ал, ошондо мен бул жерди өзүм жана балдарым түбөлүккө мураска алышат.
20 Ошол учурда Ысмайылдын уулу Небайот балдары менен ошол жерде жашап жаткан. Эйсап ошол күнү аны менен кеңешип:
21 Жакып мага ушинтип айтты, ушинтип жооп берди. Эми кеңешиңди бер, ошондо угабыз.
22 Небайот: «Жакып сага эмне деди? Канаандын бардык уулдары өз жеринде коопсуз жашап жатышат, Жакып болсо ал жерди өзүнүн тукумдары менен бирге түбөлүккө мураска алам деп жатат», – деди.
23 Эми барып, атаңдын бардык байлыгын ал, бир тууганың Жакып айткандай, аны бул жерде калтыр.
24 Анан Эйсап ордунан туруп, Жакыпка кайтып келди да, Ысмайылдын уулу Небайоттун айткандарынын баарын аткарды. Эйсап Ыскактан калган бардык байлыкты, жандарды, малдарды, бодо малдарды, мүлктөрдү жана бардык байлыкты алып кетти; бир тууганы Жакыпка эч нерсе берген жок; Жакып Мисир дарыясынан Эфрат дарыясына чейинки бүт Канаан жерин ээлеп алды, ал жерди түбөлүккө, балдары жана өзүнөн кийинки тукумдары үчүн ээлеп алды.
25 Жакып өзүнүн бир тууганы Эйсаптан Хеброндогу Махпел үңкүрүн тартып алды. Ал үңкүрдү Ыбрайым өзү жана тукуму үчүн түбөлүккө сөөк коюу үчүн Эфрондон сатып алган.
26 Жакып мунун баарын сатып алуу китебине жазып, кол койду жана мунун баарын төрт ишенимдүү күбө менен күбөлөндүрдү.
27 Жакып китепке мындай деп жазган: «Канаан жери жана хеттиктердин, хибиликтердин, жебустуктардын, аморлуктардын, периздиктердин жана гергаштыктардын бардык шаарлары, Мисир дарыясынан Эфрат дарыясына чейинки жети эл».
28 Жакып Киреат-Арба деген Хеброн шаарын жана андагы үңкүрдү толугу менен бир тууганы Эйсаптан баалуу баада, өзүнөн кийинки тукумуна түбөлүккө мураска калтыруу үчүн сатып алган.
29 Жакып сатып алуу китебин, кол тамганы, буйрукту, мыйзамдарды жана ачылган китепти алып, аларды көпкө сактоо үчүн чопо идишке салып, балдарынын колуна тапшырды.
30 Эйсап атасы өлгөндөн кийин агасы Жакыптан калгандын баарын, адамдарды да, малдарды да, төөлөрдү да, эшектерди да, өгүздөрдү да, козуларды да, күмүштөрдү да, алтындарды да, таштарды да, жыпар жыттуу заттарды да, Ыбрайымдын уулу Ыскакка таандык болгон бардык байлыкты да тартып алды; Ыскак өлгөндөн кийин калтыргандын баарынан Эйсап өзүнө албаган эч нерсе калган жок.
31 Эйсап мунун баарын алып, балдары менен бирге бир тууганы Жакыптан жана балдарынан бөлүнүп, хорлук Сеирдин жерине жөнөдү.
32 Эйсап Сеир уулдарынын арасында жер ээлеп алгандыктан, ошол күндөн тартып ал Канаан жерине кайтып келген жок.

33 Ошентип, бүт Канаан жери Ысрайыл уулдарына түбөлүккө мураска калды, ал эми Эйсап бардык уулдары менен Сеир тоосун мураска алды.

48-БӨЛҮМ

1 Ошол күндөрү, Ыскак өлгөндөн кийин, Теңир буйрук берип, бүт жер жүзүнө ачарчылык каптатты.
2 Ошол учурда Мисир падышасы фараон Мисир жеринде тактысында отурган. Ал төшөгүндө жатып, түш көрдү. Фараон түшүндө Мисир дарыясынын жээгинде турганын көрдү.
3 Ал турганда дарыядан жети семиз, сүйкүмдүү уй чыгып келе жатканын көрдү.
4 Алардын артынан арык, түрү начар жети уй чыгып келди. Жети түрү начар уй эң сулуу уйларды жутуп алды, бирок алардын көрүнүшү баштагыдай эле начар бойдон калды.
5 Ал ойгонуп, кайра уктап, экинчи жолу түш көрдү. Түшүндө бир сабактан жети баш буудай өсүп чыкты, алардын баары чоң, жакшы экен, ал эми чыгыш шамалы соккон жети баш чүрүшкөн, алардын артынан чүрүшкөн, ичке баштар толук баштарды жутуп алды. Фараон түшүнөн ойгонду.
6 Эртең менен падыша түшүн эстеди. Түштөрүнөн улам кайгыга батты. Падыша шашылыш түрдө Мисирдин бардык сыйкырчылары менен акылмандарын чакыртты. Алар келип, фараондун алдына келишти.
7 Падыша аларга: «Мен түш көрдүм, бирок аны эч ким чечмелей алган жок», – деди. Алар падышага: «Түштөрүңдү кулдарыңа айтып бер, биз аларды угалы», – дешти.
8 Падыша аларга түшүн айтып берди, ошондо баары бир оиздон падышага: «Падыша түбөлүк жашасын», – дешти. Түштөрүңүздүн жорулушу мындай болду.
9 Сен көргөн жети жакшы уй акыркы күндөрү сага төрөлө турган жети кызды билдирет, ал эми сен көргөн жети уйдун артынан чыгып, аларды жутуп алганы сенден төрөлө турган кыздардын баары падышанын тирүүсүндө өлөрүнүн жышааны.
10 Экинчи түшүңдө бир сабактан жети толук, жакшы буудай баштары чыкканын көргөнүңдүн мааниси мындай: сен өзүңө акыркы күндөрү Мисир жери боюнча жети шаар курасың; сен аларды өз көзүң менен көрүп туруп, алардын артынан өсүп чыгып, жутуп алган жети баш буудай баштары сен кура турган шаарлардын баары акыркы күндөрү, падышанын көзү тирүүсүндө, талкаланарынын белгиси.
11 Алар бул сөздөрдү айтканда, падыша алардын сөздөрүнө кулак төшөгөн жок, жүрөгүн аларга бурган жок, анткени падыша алардын түштөрдү туура чечмелей албастыгын билгендиктен, аларга акылмандык менен жооп берди. Алар падышанын алдында сүйлөп бүткөндөн кийин, падыша аларга: «Мага эмне деп айттыңар? Силер калп айтып, калп айтып жатасыңар. Ошондуктан өлүп калбашыңар үчүн түштөрүмдү туура чечмелегиле», – деди.
12 Андан кийин падыша буйрук берип, башка акылмандарды чакыртты. Алар келип, падышанын алдында турушту. Падыша аларга түштөрүн айтып берди. Алардын баары ага биринчи жоругу боюнча жооп беришти. Падышанын ачуусу келип, абдан ачууланды. Падыша аларга: «Силер чын эле калп айтып жатасыңар, айтканыңарды калпка чыгарып жатасыңар», – деди.
13 Падыша бүткүл Мисир жерине мындай деп жар салууну буйрук кылды: «Падыша жана анын атактуу адамдары түштөрдү чечмелеп, түшүнүп, бүгүн падышанын алдына келбеген ар бир акылдуу адам өлөт деп чечишти».
14 Падышага түшүн туура жоруп берген адамга падышадан эмне сураса, ошонун баары берилет. Мисир жериндеги бардык акылмандар, Мисирдеги, Гошендеги, Раамсестеги, Тахпанкестеги, Соардагы жана Мисирдин бардык чек араларындагы бардык сыйкырчылар менен көз байлоочулар падышанын алдына келишти, алардын баары падышанын алдында турушту.
15 Ошондо Мисирдин бардык шаарларынан падышанын бардык төрөлөрүнүн, төрөлөрүнүн жана кызматчыларынын баары чогулуп, падышанын алдында отурушту. Падыша өзүнүн түштөрүн акылмандар менен төрөлөргө айтып берди. Падышанын алдында отургандардын баары бул көрүнүшкө таң калышты.
16 Падышанын алдындагы бардык акылмандар анын түштөрүн жорууда эки ача пикирде болушту, кээ бирлери аларды падышага: «Жети жакшы уй – бул падышанын тукумунан Мисирге көтөрүлө турган жети падыша», – деп жорушту.
17 Ал эми жети жаман уй – акыркы күндөрү аларга каршы чыгып, аларды жок кыла турган жети төрө; ал эми жети машак – Мисирдин жети улуу төрөсүн билдирет, алар биздин мырзабыз падышанын согуштарында душмандарынын жети алсыз төрөсүнүн колуна түшүшөт.
18 Алардын айрымдары падышага мындай деп чечмелешти: «Жети жакшы уй – Мисирдин бекем шаарлары, ал эми жети жаман уй – Канаан жериндеги жети эл. Алар акыркы күндөрү Мисирдин жети шаарына кол салып, аларды талкалайт».
19 Экинчи түшүңдө көргөн жети жакшы жана жаман буудай баштары Мисир падышачылыгы мурункудай эле сенин тукумуңа кайтып келерин билдирет.
20 Анын падышачылыгынын тушунда Мисир шаарларынын эли өздөрүнөн күчтүүрөөк болгон Канаан жеринин жети шаарына кол салып, аларды талкалайт, ошондо Мисирдин бийлиги сенин тукумуңа кайтып келет.
21 Алардын айрымдары падышага: «Түштөрүңүздүн жорулушу мындай: жети жакшы уй – бул акыркы күндөрү аялдыкка ала турган жети ханыша, ал эми жети жаман уй ошол аялдардын баары падышанын көзү тирүүсүндө өлөрүн билдирет», – дешти.
22 Экинчи түшүңдө көргөн жети жакшы жана жаман буудай баштары – он төрт бала. Акыркы күндөрү алар бири-бири менен согушуп, жети баш күчтүүрөөктөрүн өлтүрүшөт.
23 Алардын айрымдары падышага мындай деп айтышты: «Жети жакшы уй сага жети бала төрөлөрүн жана алар акыркы күндөрү сенин балдарыңдын жети

баласын өлтүрөрүн билдирет; ал эми экинчи түшүндө көргөн жети жакшы машак – бул жети анча күчтүү эмес төрө акыркы күндөрү аларга каршы согушуп, аларды жок кылып, балдарыңдын өчүн алат, ошондо бийлик кайрадан сенин тукумуңа кайтып келет».

24 Падыша Мисирдин акылмандарынын бардык сөздөрүн жана түштөрүн жоругандарын укту, бирок алардын бири да падышага жаккан жок.

25 Падыша өзүнүн акылмандыгы менен алардын бул сөздөрдүн баарында туура эмес сүйлөп жатканын түшүндү, анткени бул Теңирден Мисирдин акылмандарынын сөздөрүн бузуу үчүн болду. Ошентип, Жусуп камактан чыгып, Мисирде улуу адам болуп калды.

26 Падыша Мисирдин акылмандары менен сыйкырчыларынын ичинен эч ким ага туура сүйлөбөгөнүн көрдү. Ошондо падышанын каары кайнап, каары жалындады.

27 Падыша бардык акылмандар менен сыйкырчыларды өзүнүн алдынан чыгып кетүүнү буйрук кылды, ошондо алардын баары уят болуп, маскара болуп чыгып кетишти.

28 Падыша бүткүл Мисирге жар салууга буйрук берди, алар Мисирдеги бардык сыйкырчыларды өлтүрүп, бирин да тирүү калтырышпасын деп.

29 Ошондо падышага таандык сакчылардын башчылары ордуларынан туруп, ар бири кылычын сууруп чыгып, Мисирдин сыйкырчылары менен акылмандарын өлтүрө баштాшты.

30 Андан кийин падышанын башкы шарап сунуучусу Мерод келип, падышага таазим кылып, анын алдына отурду.

31 Ошондо шарап ээси падышага: «Падыша түбөлүк жашасын, анын бийлиги өлкөдө жогору көтөрүлсүн», – деди.

32 Сен ошол күндөрү, эки жыл мурун, кулуңа ачууланып, мени ошол бөлүмгө камадың. Мен жана наабайчылардын башчысы бир топ убакыт ошол бөлүмдө болдум.

33 Биз менен кошо сакчылардын башчысына таандык Жусуп аттуу эврей кулу бар болчу. Анткени кожоюну ага ачууланып, аны камакка алган. Ал бизди ошол жерде карап турган.

34 Бир нече убакыт өткөндөн кийин, биз палатада жүргөндө, бир түндө мен жана наабайчылардын башчысы түш көрдүк; ар бирибиз өз түшүнүн жоругандай түш көрдүк.

35 Эртең менен келип, аларды кулга айтып бердик, ал бизге түштөрүбүздү жоруп берди, ар бирибиз түшүн туура жоруп берсек болду.

36 Ал бизге кандай чечмелесе, ошондой болду, анын бир да сөзү жерге түшкөн жок.

37 Ошондуктан, мырзам жана падышам, Мисир элин бекер өлтүрбөгүлө; карагылачы, ал кул дагы эле кожоюнунун үйүндө, камакта отурат.

38 Эгер падыша кааласа, аны сенин алдыңа чакыртып, көргөн түшүңдүн туура жорулушун айтып берсин.

39 Падыша башкы шарап сунуучунун сөздөрүн угуп, Мисирдин акылмандарын өлтүрбөө керектигин буйрук кылды.

40 Падыша кулдарына Жусупту алдына алып келүүнү буйрук кылды, падыша аларга: «Ага баргыла, аны коркутпагыла, болбосо ал башын айлантып, туура сүйлөй албай калат», – деди.

41 Падышанын кулдары Жусупка барып, аны зындандан шашылыш түрдө алып чыгышты. Падышанын кулдары анын сакал-мурутун алып, түрмө кийимин алмаштырып, падышанын алдына келишти.

42 Падыша өзүнүн падышалык тактысында алтын эфод менен курчанган падышалык кийим кийип отурган. Анын үстүндөгү таза алтын жаркырап, карбункул, рубин, изумруд жана падышанын башындагы бардык асыл таштар көздү уялтып турду. Жусуп падышага абдан таң калды.

43 Падыша отурган такты алтын-күмүш, оникс таштары менен капталган, анын жетимиш тепкичи бар эле.

44 Мисир жеринде алардын салты боюнча, падыша менен сүйлөшкөнү келген ар бир адам, ал төрө же падышанын көз алдында кадыр-барктуу болсо да, падышанын тактысына отуз биринчи тепкичке чейин көтөрүлүп, падыша отуз алтынчы тепкичке түшүп, аны менен сүйлөшчү.

45 Эгер ал карапайым элдин бири болсо, үчүнчү баскычка көтөрүлүп, падыша төртүнчү баскычка түшүп, аны менен сүйлөшчү, андан тышкары, алардын салты боюнча, жетимиш тилдин баарында сүйлөй алган ар бир адам жетимиш баскычка көтөрүлүп, падышага жеткенге чейин сүйлөчү.

46 Жетимишти бүтүрө албаган ар бир адам өзү билген тилдердин санынча тепкичке көтөрүлгөн.

47 Ошол күндөрү Мисирде жетимиш тилде сүйлөй алган адамдан башка эч ким аларга бийлик кылбашы керек болчу.

48 Жусуп падышанын алдына келгенде, падышага жерге чейин ийилип таазим кылды. Ал үчүнчү тепкичке чыкты, падыша төртүнчү тепкичке отуруп, Жусуп менен сүйлөштү.

49 Падыша Жусупка: «Мен түш көрдүм, бирок аны туура чечмелей турган эч ким жок. Мен бүгүн Мисирдин бардык сыйкырчылары менен акылмандарын мага келүүгө буйрук бердим. Мен аларга түштөрүмдү айтып бердим, бирок эч ким мага аларды туура чечмелей алган жок», – деди.

50 Ошондон кийин мен бүгүн сенин акылдуу адам экениңди жана уккан ар бир түшүңдү туура жоруй аларыңды уктум.

51 Жусуп фараонго мындай деп жооп берди: «Фараон көргөн түштөрүн айтып берсин, чечмелөө Кудайга таандык». Фараон Жусупка өзүнүн түштөрүн, уйлар жөнүндөгү түшүн жана дан баштары жөнүндөгү түшүн айтып берди, падыша сүйлөбөй калды.

52 Ошондо Жусуп падышанын алдында Кудайдын рухун кийди. Ал ошол күндөн тартып падышанын башына эмнелер түшөрүн жана падышанын түшүн туура чечмелөөнү билди. Ал падышанын алдында сүйлөдү.

53 Жусуп падышанын көз алдында ырайым тапты. Падыша кулагына кулак төшөп, жүрөгүн өйдө көтөрүп, Жусуптун бардык сөздөрүн укту. Жусуп падышага: «Экөө эки түш деп ойлобо, анткени бул бир гана түш,

анткени Кудай падышага түшүндө жер жүзүндө эмне кылууну тандап алганын көрсөттү, түшүндүн туура жорулушу мындай:
54 Жети жакшы уй жана дан машагы жети жылды билдирет, ал эми жети начар уй жана дан машагы да жети жылды билдирет; бул бир түш.
55 Мына, келе жаткан жети жыл бүт жер жүзүндө молчулук болот, андан кийин жети жылдык ачарчылык, абдан катуу ачарчылык келет; ошондо жердеги бардык молчулук унутулуп, ачарчылык жердин тургундарын жалмайт.
56 Падыша бир түш көрдү, ошондо ал түш фараонго да кайталанды, анткени бул иш Кудай тарабынан чечилген жана Кудай аны жакында орундатат.
57 Ошондуктан мен сага кеңеш берип, жаныңды жана жердин тургундарынын жанын ачарчылыктын жамандыгынан куткарам. Сен падышачылыгың боюнча абдан акылдуу, акылман, бардык мамлекеттик иштерди билген адамды издеп, аны Мисир жерине башкаруучу кылып дайында.
58 Сен Мисирге дайындаган адам өзүнүн карамагына башчыларды дайындасын, алар келе жаткан мол жылдардагы бардык түшүмдү жыйнап алышсын, данды кампаларыңа сактап коюшсун.
59 Алар ал азык-түлүктү жети жылдык ачарчылыкка сактап коюшсун, ошондо ал сага, элиңе жана бүт жериңе табылат, сен да, жериң да ачарчылыктан кырылып калбайт.
60 Ошондой эле, жердин бардык тургундарына буйрук берилсин, ар бир адам жети жылдык мол түшүм учурунда өз талаасынан ар кандай азык-түлүктөрдү чогултуп, кампаларына салып койсун, ошондо ачарчылык күндөрүндө алар үчүн табылып, ошолор менен жашай алышат.
61 Бул сенин түшүңдүн туура жорулушу жана бул сенин жана сенин бардык карамагыңдагылардын жанын куткаруу үчүн берилген кеңеш.
62 Падыша Жусупка: «Сенин сөздөрүңдүн туура экенин ким айтат жана ким билет?» – деп сурады. Ал падышага: «Бул менин бардык сөздөрүм туура экенин жана кеңешимдин сага жакшы экенинин белгиси болот», – деди.
63 Мына, аялың бүгүн төрөт учурунда отурат, ал сага уул төрөйт, сен аны менен кубанасың; балаң энесинин курсагынан чыкканда, эки жыл мурун төрөлгөн тун уулуң өлөт, сен бүгүн төрөлө турган бала менен соороносуң.
64 Жусуп падышага ушул сөздөрдү айтып бүтүп, падышага таазим кылды да, сыртка чыгып кетти. Жусуп падышанын жанынан чыгып кеткенден кийин, Жусуп падышага айткан белгилер ошол күнү орундалды.
65 Ошол күнү ханыша уул төрөдү. Падыша анын уулу жөнүндөгү кубанычтуу кабарды угуп, кубанды. Кабарчы падышанын жанынан кеткенде, падышанын кызматчылары падышанын тун уулунун жерде өлүп жатканын көрүштү.
66 Падышанын үйүндө катуу ый, ызы-чуу болуп жатты. Падыша муну угуп: «Үйдө эмне деген ызы-чуу, ый угулду?» – деп сурады. Алар падышага тун уулу каза болгонун айтышты. Ошондо падыша Жусуптун айткан сөздөрүнүн баары туура экенин түшүндү. Падыша Жусуп айткандай, ошол күнү төрөлгөн баласы менен сооронду.

49-БӨЛҮМ

1 Ушул окуялардан кийин падыша киши жиберип, бардык төрөлөрүн, кызматчыларын, падышага тиешелүү бардык төрөлөрүн жана ак сөөктөрүн чогултту, алардын баары падышанын алдына келишти.
2 Падыша аларга: «Мына, силер бул эврейдин сөздөрүн жана ал айткан бардык кереметтерди көрдүңөр, уктуңар, бирок анын бир да сөзү аткарылган жок», – деди.
3 Силер анын түштү туура жоруп бергенин билесиңер, ал сөзсүз орундалат, ошондуктан эми кеңешип, эмне кыларыңарды жана жерди ачарчылыктан кантип куткарарын билгиле.
4 Эми издеп көргүлө, жүрөгүндө акылмандык менен билим бар+ ушундай бирөө табылабы же жокпу, карап көргүлө, ошондо мен аны жерди башкарууга дайындайм.
5 Анткени силер эврей кишинин жерди ачарчылыктан куткаруу үчүн эмне дегенин уктуңар. Мен жер ачарчылыктан куткарылбай турганын, мага кеңеш берген эврей кишинин кеңеши менен гана куткарыларын билем.
6 Ошондо алардын баары падышага мындай деп жооп беришти: «Еврейдин бул тууралуу берген кеңеши жакшы экен. Эми, мырзабыз жана падышабыз, бүт жер сенин колуңда, эмнени туура көрсөң, ошону кыл».
7 Сен тандап алган жана акылмандыгың менен акылдуу жана акылмандыгы менен жерди куткара ала турган адамды падыша өзүнүн карамагына жер үстүнөн дайындайт.
8 Падыша бардык төрөлөрүнө мындай деди: «Кудай еврей кишиге анын айткандарынын баарын билдиргендиктен, бүткүл өлкөдө андан акылдуу жана даанышман адам жок деп ойлоп жатам; эгер бул силерге туура келсе, мен аны жерди башкарууга дайындайм, анткени ал жерди өзүнүн акылмандыгы менен сактап калат».
9 Ошондо бардык төрөлөр падышага мындай деп жооп беришти: «Мисирдин мыйзамдарында жазылгандай, Мисирге падышачылык кылбаган, падышадан кийинки экинчи адам болбошу керек, ал эми адам баласынын бардык тилдерин билген адам гана болушу керек».
10 Эми мырзабыз жана падышабыз, бул эврей адамы эврей тилинде гана сүйлөй алат, анан кантип ал биздин тилибизди да билбеген адам катары бизге экинчи бийлик башындагы адам боло алат?
11 Эми аны чакыртып алышыңды суранабыз, ал сенин алдыңа келип, аны бардык жагынан сынап көрсүн жана өзүң туура көргөндөй кылсын.
12 Падыша: «Эртең болот, сен айткан сөз туура», – деди. Ошол күнү бардык төрөлөр падышанын алдына келишти.
13 Ошол түнү Теңир кызматчы периштелеринин бирин жиберди. Ал Мисир жерине, Жусупка келди. Теңирдин периштеси Жусуптун үстүндө турду. Жусуп түнкүсүн кожоюнунун үйүндөгү зындандагы төшөктө жаткан,

анткени кожоюну аны аялынын айынан зынданга кайра камап койгон.

14 Периште аны уйкусунан ойготту. Жусуп ордунан туруп, бутуна турду. Ошондо Теңирдин периштеси анын маңдайында туруптур. Теңирдин периштеси Жусуп менен сүйлөштү. Жусуп ошол түнү ага бардык адамдардын тилдерин үйрөттү. Жусуп анын атын Жусуп койду.

15 Ошондо Теңирдин периштеси анын жанынан кетти. Жусуп кайтып келип, төшөгүнө жатты. Жусуп көргөн аянына таң калды.

16 Эртең менен падыша бардык төрөлөрү менен кызматчыларын чакыртып алды. Алардын баары келип, падышанын алдына отурушту. Падыша Жусупту алып келүүнү буйрук кылды. Падышанын кызматчылары барып, Жусупту фараондун алдына алып келишти.

17 Падыша чыгып, тактынын тепкичтеринен өттү. Жусуп падыша менен бардык тилдерде сүйлөштү. Жусуп падышага барып, жетимишинчи тепкичте падышанын алдына келгенге чейин, падыша падыша менен сүйлөштү. Ал падышанын алдына отурду.

18 Падыша Жусуп үчүн абдан кубанды, падышанын бардык кызматчылары Жусуптун сөздөрүн укканда, падыша менен бирге абдан кубанышты.

19 Падыша менен төрөлөрүнө Жусупту бүткүл Мисир жерине падышадан кийинки экинчи адам кылып дайындоо туура көрүндү. Падыша Жусупка мындай деди:

20 Сен мага Мисир жерине акылман адамды дайындоону кеңеш бердиң, ал жерди ачарчылыктан куткаруу үчүн акылмандык менен иш кылсын деп. Ошондуктан Кудай сага мунун баарын жана сен айткан сөздөрдүн баарын билдиргендиктен, бул жерде сендей акылдуу жана акылдуу адам жок.

21 Сенин атың мындан ары Жусуп эмес, Запнат-Панеах болот. Сен менден кийинки экинчи адам болосуң, менин өкмөтүмдүн бардык иштери сенин сөзүң боюнча болот, менин элим сенин сөзүң менен кирип-чыгып турат.

22 Менин кулдарым менен башчыларым ай сайын берилүүчү айлык акысын сенин колуңдан алышат, ал эми жердин бардык эли сага таазим кылышат, бирок мен сенден жогору болом, менин тактымда гана.

23 Падыша колундагы шакегин чечип, Жусуптун колуна такты. Падыша Жусупка падыша кийимин кийгизип, башына алтын таажы кийгизип, мойнуна алтын чынжыр такты.

24 Падыша кызматчыларына буйрук берди, алар аны падышага таандык экинчи арабага отургузушту, ал падышанын арабасы менен карама-каршы бара жаткан эле. Ал аны падышанын чоң жана күчтүү аттарынын бирине мингизип, Мисир жеринин көчөлөрү менен алып жүрүүгө буйрук берди.

25 Падыша Жусуп менен кошо дап, арфа жана башка музыкалык аспаптарда ойногондордун баарын, миң дап, миң мехолот жана миң небалимди жиберүүнү буйрук кылды.

26 Беш миң киши колдоруна жалтыраган кылыч көтөрүп, Жусуптун алдында ойноп, басып барышты, падышанын жыйырма миң улуу адамы алтын менен капталган териден жасалган кур менен Жусуптун оң жагында, жыйырма миң адам сол жагында басып барышты, бардык аялдар менен кыздар чатырларга чыгып же көчөлөрдө туруп, Жусупка ойноп, кубанып, Жусуптун келбетине жана сулуулугуна суктанышты.

27 Падышанын эли анын алдында да, артында да бара жатышты. Алар жолду ладан, кассия жана ар кандай жыпар жыттуу заттар менен жыттап, мирра менен алоэ чачып жатышты. Жыйырма киши анын алдында бүткүл өлкө боюнча катуу үн менен мындай сөздөрдү жарыялашты:

28 Падыша өзүнүн экинчи орун басары кылып тандаган бул кишини көрүп турасыңбы? Бардык мамлекеттик иштерди ал өзү чечет, ал эми анын буйруктарын бузган же анын алдында жерге чейин ийилбеген адам өлөт, анткени ал падышага жана анын экинчи орун басары каршы чыккан.

29 Жарчылар жарыялоону токтоткондо, бүткүл Мисир эли Жусуптун алдында жерге чейин ийилип: «Падыша, экинчиси да жашасын!» – дешти. Ошентип, Мисирдин бардык тургундары жолдо ийилип, жарчылар жакындаганда, ийилип, Жусуптун алдында ар кандай даптар, мехол жана небал кагып кубанышты.

30 Жусуп ат минип, асманга көз чаптырып: «Ал кедейди топурактан көтөрөт, кедейди кыктан көтөрөт», – деди. Оо, Асман аскерлеринин Теңири, Сага ишенген адам бактылуу.

31 Жусуп фараондун кулдары жана төрөлөрү менен Мисир жерин кыдырып чыкты. Алар ага бүткүл Мисир жерин жана падышанын бардык байлыктарын көрсөтүштү.

32 Жусуп ошол күнү кайтып келип, фараондун алдына келди. Падыша Жусупка Мисир жеринен талаалар менен жүзүмзарларды берди. Падыша Жусупка үч миң талант күмүш, бир миң талант алтын, оникс таштары, бделий жана көптөгөн белектерди берди.

33 Эртеси күнү падыша бүткүл Мисир элине Жусупка тартууларды жана белектерди алып келүүнү, ал эми падышанын буйругун бузган адам өлүм жазасына тартылышын буйрук кылды. Алар шаардын көчөсүнө бийик жер жасап, кийимдерди жайышты, ал эми Жусупка бир нерсе алып келген адам аны бийик жерге койду.

34 Мисир элинин баары бийик жерге ар кандай белектерди ташташты: бири алтын сөйкө, экинчисине шакек, сөйкө, алтын жана күмүштөн жасалган ар кандай идиштерди, оникс таштары менен бделийди ыргытышты; ар ким өзүндө болгон нерсесин берди.

35 Жусуп мунун баарын алып, өзүнүн казынасына салды. Падышанын бардык башчылары жана төрөлөрүнүн баары Жусупту көтөрүп, ага көп белектерди беришти, анткени падыша аны өзүнүн экинчиси кылып тандап алган.

36 Падыша Ондун дин кызматчысы Акирамдын уулу Потифераны жиберди. Ал өзүнүн кичинекей кызы Аснатты Жусупка аялдыкка берди.

37 Кыз абдан сулуу, эркек билбеген кыз эле, ошондуктан Жусуп аны аялдыкка алды; падыша Жусупка: «Мен фараонмун, сенден башка эч ким менин элимди Мисир жеринде башкаруу үчүн колун да, бутун да көтөрбөйт», – деди.

38 Жусуп фараондун алдында тургандa отуз жашта эле. Жусуп падышанын алдынан чыгып, Мисирдеги экинчи падыша болду.
39 Падыша Жусупка үйүндө кызмат кылуу үчүн жүз кул берди. Жусуп дагы көп кулдарды жиберип, сатып алды, алар Жусуптун үйүндө калышты.
40 Ошондо Жусуп падыша сарайынын короосунун алдына падышалардын үйлөрүнө окшош абдан кооз үй куруп, ал жерге чоң ибадаткана курду, ал абдан кооз көрүнүшү менен өзүнүн жашоосу үчүн ыңгайлуу болчу; Жусуп үйүн үч жыл тургузган.
41 Жусуп өзүнө алтын менен күмүштөн абдан кооз такты жасап, аны оникс таштары жана бделлий менен каптап, анын үстүнө бүткүл Мисир жеринин жана бүткүл Мисир жерин сугарган Мисир дарыясынын сүрөтүн жасады; Жусуп үйүндөгү тактысында коопсуз отурду, Теңир Жусуптун акылмандыгын арттырды.
42 Мисирдин бардык тургундары, фараондун кулдары жана анын төрөлөрү Жусупту абдан жакшы көрүшчү, анткени бул нерсе Теңирден Жусупка болгон.
43 Жусуптун согушка чыккан, падыша менен Жусупка душманга каршы күрөшүүгө курал көтөрө алган кырк миң алты жүз адамдан турган аскери бар болчу. Андан тышкары, падышанын кызматчылары, кулдары жана Мисирдин сансыз тургундары да бар эле.
44 Жусуп өзүнүн күчтүү жоокерлерине жана бүт аскерине калкандарды, найзаларды, баш кийимдерди, сооттордү жана салмоор менен таштарды берди.

50-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Таршыш уулдары Ысмайылдын уулдарына каршы чыгып, алар менен согушушту. Таршыш уулдары Ысмайылдыктарды көпкө чейин талап-тоношту.
2 Ал кезде Ысмайылдын уулдары аз болгондуктан, Таршыштын уулдарын жеңе алышкан жок, ошондуктан алар абдан эзилген.
3 Ысмайыл уулдарынын аксакалдары Мисир падышасына кат жөнөтүп: «Суранам, кулдарыңызга башчыларыңызды жана аскерлериңизди жибериңиз, алар бизге Таршыш уулдарына каршы согушууга жардам беришсин, анткени биз көптөн бери жерибизди жеп келе жатабыз», – деп айтышкан.
4 Фараон Жусупту жанындагы күчтүү адамдары, аскерлери жана падышанын үйүндөгү күчтүү адамдары менен жөнөттү.
5 Алар Таршыш уулдарына каршы күрөшүүдө жардам берүү үчүн Хабила жерине, Ысмайыл уулдарына барышты. Ысмайылдын уулдары Таршыш уулдары менен согушушту. Жусуп таршыштарды талкалап, алардын бүт жерин басып алды. Ысмайылдын уулдары бүгүнкү күнгө чейин ошол жерде жашашат.
6 Таршыш жери басылып алынганда, бардык таршыштыктар качып, бир туугандары Жабандын уулдарынын чек арасына келишти. Жусуп болсо бардык күчтүү жоокерлери жана аскерлери менен Мисирге кайтып келди, алардын бири да өлгөн жок.
7 Жусуптун Мисирге падышачылык кылганынын экинчи жылында, жыл айланганда, Теңир Жусуп айткандай, жети жыл бою жер жүзүндө мол түшүм берди, анткени Теңир ошол күндөрү жети жыл бою жер жүзүндөгү бардык түшүмгө батасын берди, алар жеп, абдан тойушту.
8 Ошол кезде Жусуптун кол алдындагы кызматкерлер болгон. Алар жакшы жылдардагы бардык түшүмдү жыйнап, жыл сайын эгин үйүп, Жусуптун казынасына салып турушкан.
9 Алар түшүм жыйнаганда, Жусуп аларга данды машактарынан жана талаанын топурагынан алып келүүнү буйрук кылды, ошондо ал бузулуп кетпейт.
10 Жусуп жыл сайын ушундай кылып, деңиз кумундай мол түшүм жыйнады, анткени анын запасы абдан көп болгондуктан, аны саноого мүмкүн эмес болчу.
11 Мисирдин бардык тургундары жети мол түшүмдүү жыл ичинде кампаларына ар кандай азык-түлүктү абдан көп чогултушту, бирок алар Жусуп кылгандай кылышкан жок.
12 Жусуп менен мисирликтер жети жылдык молчулук учурунда чогулткан бардык азык-түлүк жети жылдык ачарчылыкка жарамдуу болушу үчүн, бүт жер жүзүн азык-түлүк менен камсыз кылышты.
13 Мисир тургундары ачарчылык учурунда ар биринин кампасын жана жашыруун жерин дан менен толтурушту.
14 Жусуп чогулткан бардык азык-түлүктү Мисирдин бардык шаарларына чогултту, кампалардын баарын жаап, алардын үстүнөн күзөтчүлөрдү койду.
15 Жусуптун аялы, Потипердин кызы Аснат, ага Менаше жана Эпрайым деген эки уул төрөп берди. Жусуп аларды отуз төрт жашында төрөдү.
16 Балдар чоңоюп, анын жолу менен, көрсөтмөлөрү менен жүрүштү, аталары үйрөткөн жолдон оңго да, солго да четтешкен жок.
17 Теңир балдар менен болду. Алар чоңоюп, акылмандыктын бардык түрлөрүндө жана башкаруу иштеринде түшүнүккө жана чеберчиликке ээ болушту. Падышанын бардык төрөлөрү жана Мисир тургундарынын арасындагы атактуу адамдары балдарды жогору көтөрүштү, алар падышанын уулдарынын арасында чоңоюшту.
18 Ошентип, жер жүзүндөгү жети жылдык молчулук аягына чыгып, Жусуп айткандай, андан кийин жети жылдык ачарчылык келди, жер жүзүндө ачарчылык күчөдү.
19 Мисир жеринде ачарчылык башталганын бүткүл Мисир эли көрдү. Ачарчылык аларды каптагандыктан, бүткүл Мисир эли дан кампаларын ачты.
20 Алар кампаларындагы бардык азык-түлүк курт-кумурскаларга толуп, жегенге жараксыз болуп калышты. Ачарчылык бүткүл өлкөнү каптады. Мисирдин бардык тургундары келип, фараонго ыйлашты, анткени ачарчылык аларды катуу кыйнап жаткан эле.
21 Алар фараонго: «Кулдарыңа тамак бер, анан эмнеге биз да, балдарыбыз да сенин алдыңда ачкадан өлөбүз?» – дешти.
22 Фараон аларга: «Эмнеге мага жалынып жатасыңар? Жусуп жети жылдык молчулук учурунда ачарчылык жылдары үчүн данды камдап коюуну буйрук кылган эмес беле? Эмне үчүн анын үнүн уккан жоксуңар?» – деп жооп берди.

23 Мисир эли падышага мындай деп жооп берди: «Мырзабыз, сиздин жаныңыз тирүү, кулдарыңыз Жусуптун буйругунун баарын аткарышты. Жети жылдык молчулук учурунда кулдарыңыз талааларынан түшкөн бардык түшүмдү жыйнап, бүгүнкү күнгө чейин кампаларга салып коюшту».
24 Кулдарыңыздын башына ачарчылык түшкөндө, биз кампаларыбызды ачтык, бирок бардык түшүмүбүз зыянкечтерге толуп, жегенге жараксыз болуп калды.
25 Падыша Мисир элинин башына түшкөн окуялардын баарын укканда, ачарчылыктан абдан коркуп, абдан коркуп кетти. Падыша Мисир элине мындай деп жооп берди: «Мунун баары силер менен болду, Жусупка баргыла, ал эмне десе, ошону кылгыла, анын буйруктарын бузбагыла».
26 Ошондо бүткүл Мисир эли Жусупка келип: «Бизге тамак-аш бер, эмнеге биз сенин алдыңда ачкадан өлөбүз?» – дешти. Анткени сен буйрук кылгандай, жети жыл бою түшүм жыйнап, кампага салып койдук. Ошентип, башыбызга ушундай түштү.
27 Жусуп Мисир элинин сөздөрүн жана алардын башына түшкөн окуяларды укканда, бардык кампаларын ачып, түшүмүн Мисир элине сатты.
28 Ачарчылык бүткүл өлкөнү каптады, бардык жерлерде ачарчылык болду, бирок Мисир жеринде түшүм сатылчу.
29 Мисирдин бардык тургундары Жусупка эгин сатып алуу үчүн келишти, анткени ачарчылык аларды каптап, бардык эгиндери бузулуп калгандыктан, Жусуп аны күн сайын бүт Мисир элине сатып турду.
30 Канаан жеринин бардык тургундары, пелиштиликтер, Иордандын аркы өйүзүндөгүлөр, чыгыштын балдары жана жакынкы жана алыскы жерлердин бардык шаарлары Мисирде дан бар экенин угуп, ачарчылык күчөгөндүктөн, алардын баары Мисирге дан сатып алуу үчүн келишти.
31 Жусуп кампаларды ачып, алардын үстүнөн көзөмөлчүлөрдү койду, алар күн сайын келип-кеткендердин баарына сатып жатышты.
32 Жусуп бир туугандарынын да Мисирге эгин сатып алуу үчүн келерин билген, анткени бүткүл жер жүзү боюнча ачарчылык күчөгөн. Жусуп бүт элине бул тууралуу Мисир жерине жарыялоону буйрук кылып:
33 Падышанын, анын орун басарынын жана алардын атактуу адамдарынын ырайымы боюнча, Мисирден эгин сатып алгысы келген ар бир адам кулдарын Мисирге сатып алууга жибербестен, уулдарын, ошондой эле Мисирден эгин сатып алуу үчүн дүкөндөрдөн келип, аны бүткүл өлкөгө саткан мисирлик же канаандык өлөт, анткени эч ким үй-бүлөсүн багуусу үчүн гана сатып алат.
34 Эки же үч айбанды жетелеп барган адам өлөт, анткени адам өз айбанын гана жетелеп барат.
35 Жусуп Мисирдин дарбазасына күзөтчүлөрдү коюп, аларга мындай деп буйрук берди: «Эгин сатып алганы келгендердин баарына өзүнүн аты-жөнү, атасынын аты-жөнү жана атасынын аты жазылып бүтмөйүнчө, күндүз эмне жазылса, кечинде мага аттарын жөнөтүп тургула, ошондо мен алардын аттарын билем».
36 Жусуп бүткүл Мисир жерине көзөмөлчүлөрдү коюп, аларга ушул иштердин баарын аткарууну буйрук кылды.
37 Жусуп ушул иштердин баарын жасап, бир туугандары Мисирге качан эгин сатып алышы керектигин билиши үчүн ушул көрсөтмөлөрдү койду; Жусуптун эли Жусуп буйрук кылган ушул сөздөр менен көрсөтмөлөргө ылайык, бул тууралуу Мисирде күн сайын жарыялап турушту.
38 Чыгыш менен батыш өлкөлөрүнүн жана бүт жер жүзүндөгү бардык тургундар Жусуптун Мисирде чыгарган мыйзамдары менен көрсөтмөлөрүн угушту. Жердин эң четки бөлүктөрүнүн тургундары келип, күн сайын Мисирден эгин сатып алып, кетип жатышты.
39 Мисирдин бардык башкаруучулары Жусуптун буйругундай кылышты. Мисирге эгин сатып алуу үчүн келгендердин баарына дарбазачылар өздөрүнүн аттарын жана аталарынын аттарын жазып, күн сайын кечинде Жусуптун алдына алып келип турушчу.

51-БӨЛҮМ

1 Кийинчерээк Жакып Мисирде дан бар экенин угуп, уулдарын Мисирге дан сатып алууга чакырды, анткени аларда да ачарчылык күчөп турган эле.
2 Мен Мисирде дан бар экенин жана жер жүзүндөгү бардык элдер ал жакка дан сатып алууга барат деп уктум. Эми эмнеге бүт жер жүзүнүн алдында өзүңөрдү ыраазы кылып жатасыңар? Силер да Мисирге барып, ал жакка келгендердин арасынан бизге бир аз дан сатып алгыла, ошондо биз өлүп калбайбыз.
3 Жакыптын уулдары атасынын тилин алып, башкалардын арасынан эгин сатып алуу үчүн Мисирге жөнөштү.
4 Ошондо атасы Жакып аларга: «Шаарга киргенде, ал жердин тургундарынан коркуп, бир дарбазадан кирбегиле»,— деп буйрук берди.
5 Жакыптын уулдары Мисирге жөнөштү. Жакыптын уулдары атасынын буйругун аткарышты, бирок Бенжеминди жиберген жок, анткени ал: «Бир тууганы сыяктуу жолдо кырсыкка кабылып калбасын», – деп ойлоду. Ошентип, Жакыптын он уулу жөнөп кетишти.
6 Жакыптын уулдары жолдо бара жатышканда, Жусупка кылган иштерине өкүнүп, бири-бири менен сүйлөшүп: «Биз бир тууганыбыз Жусуптун Мисирге кеткенин билебиз, эми аны кайда барсак да издейбиз, эгер тапсак, кожоюнунан кун алып, күч менен алып, анын үчүн өлөбүз», – дешти.
7 Жакыптын уулдары бул ишке макул болуп, Жусупту кожоюнунун колунан куткаруу үчүн аны колдошту. Жакыптын уулдары Мисирге жөнөштү. Алар Мисирге жакындаганда бири-биринен бөлүнүп, Мисирдин он дарбазасынан өтүштү. Дарбазачылар ошол күнү алардын аттарын жазып, кечинде Жусупка алып келишти.
8 Жусуп шаардын дарбазачыларынын колунан аттарды окуп чыгып, бир туугандарынын шаардын он дарбазасынан кирип келгенин көрдү. Ошол учурда Жусуп муну бүткүл Мисир жерине жарыялоону буйрук кылды:

9 Кампа кайтаруучуларынын баары чыгып, бардык дан кампаларын жаап, бирөөсүн гана ачык калтыргыла, келгендер андан сатып ала алышсын.
10 Ошол учурда Жусуптун бардык кызматчылары ошондой кылышты, бардык кампаларды жаап, бирөөсүн гана ачык калтырышты.
11 Жусуп кампанын башчысына бир туугандарынын аттарын жазып берип, мындай деди: «Ким сага эгин сатып алганы келсе, анын атын сура, эгин сатып алганы келгенде, атынан сура. Эгерде ушундай аттуу адамдар сенин алдыңа келсе, аларды кармап алып, жөнөт, алар ошондой кылышты».
12 Жакыптын уулдары шаарга келишкенде, өздөрүнө эгин сатып алардан мурун Жусупту издеп жөнөштү.
13 Алар сойкулардын дубалдарына барып, Жусупту үч күн бою сойкулардын дубалдарынан издешти, анткени Жусуп абдан сулуу жана сүйкүмдүү болчу, ошондуктан Жакыптын уулдары Жусупту үч күн издешти, бирок таба алышкан жок.
14 Ачык кампанын башчысы Жусуп койгон аттарды издеди, бирок таппады.
15 Ал Жусупка: «Үч күн өттү, сен мага аттарын айткан адамдар келе элек»,— деп айттырып жиберди. Ошондо Жусуп бүткүл Мисир жеринен ал кишилерди издеп таап, Жусуптун алдына алып келүү үчүн кулдарын жиберди.
16 Жусуптун кулдары барып, Мисирге келишти, бирок аларды таба алышкан жок. Алар Гошенге барышты, бирок ал жерде жок болуп калышты. Анан Раамсес шаарына барышты, бирок аларды таба алышкан жок.
17 Жусуп бир туугандарын издеп келүү үчүн он алты кулун жөнөттү. Алар шаардын төрт бурчуна тарап кетишти. Төрт кул бузулган аялдардын үйүнө кирип, ал жерден он кишинин бир тууганын издеп жүргөнүн көрүштү.
18 Ал төрт киши аларды алып, анын алдына алып келип, жерге чейин ийилип таазим кылышты. Жусуп өзүнүн ийбадатканасындагы тактысында, падышанын кийимин кийип, башында чоң алтын таажы бар эле. Бардык күчтүү адамдар анын тегерегинде отурушкан.
19 Жакыптын уулдары Жусупту көрүштү, анын келбети, сулуулугу жана кадыр-баркы аларга сонун көрүндү, алар кайрадан жерге чейин ийилип таазим кылышты.
20 Жусуп бир туугандарын көрүп, аларды тааныды, бирок алар аны таанышкан жок, анткени Жусуп алардын көз алдында абдан улуу болгондуктан, алар аны таанышкан жок.
21 Жусуп алардан: «Кайдан келдиңер?» – деп сурады. Алардын баары: «Сенин кулдарың Канаан жеринен эгин сатып алганы келишти, анткени бүткүл жер жүзүн ачарчылык каптап жатат. Кулдарың Мисирде эгин бар экенин угуп, башкалардын арасына кошулуп, өздөрүнө азык-түлүк сатып алыш үчүн келишти», – деп жооп беришти.
22 Жусуп аларга: «Эгер силер айткандай сатып алуу үчүн келсеңер, анда эмне үчүн шаардын он дарбазасы аркылуу кирип жатасыңар? Силер жөн гана жерди чалгындоо үчүн келген болушуңар мүмкүн», – деп жооп берди.
23 Ошондо баары бир добуштан Жусупка мындай деп жооп беришти: «Жок, мырзам, биз туура айтабыз. Кулдарыңыз чалгынчы эмес, биз эгин сатып алганы келдик. Анткени кулдарыңыз баары бир тууган, Канаан жериндеги бир кишинин балдары. Атабыз бизге: «Шаарга келгенде, ал жердин тургундарынан коркуп, бир дарбазадан кирбегиле», – деп буйрук кылган.
24 Жусуп аларга кайрадан мындай деп жооп берди: «Мен силерге айткан сөз ушулар. Силер жерди көрүп келгени келдиңер, ошондуктан шаардын он дарбазасынан өттүңөр. Силер жердин жапайы жерлерин көргөнү келдиңер».
25 Дан сатып алганы келген ар бир адам өз жолу менен кетет, силер болсо бул жерде үч күн болосуңар, анан үч күндөн бери сойкулардын дубалдарында эмне кылып жүрөсүңөр? Тыңчылар да ушундай кылышат.
26 Алар Жусупка: «Мырзабыз ушинтип айтканына жол бербесин. Биз он эки бир тууганбыз, атабыз Жакыптын уулдарыбыз, Канаан жериндебиз. Ал Ыскактын, Ыбрайымдын, еврейдин уулу. Кичүүсү бүгүн Канаан жеринде атабыз менен, бирөөсү жок, анткени ал бизден жоголуп кеткен. Биз аны бул жерде жүргөн деп ойлогонбуз. Ошондуктан аны бүт жер жүзү боюнча издеп жатабыз, ал тургай, аны издөө үчүн сойкулардын үйлөрүнө да келдик», – дешти.
27 Жусуп аларга: «Силер Аны бүт жер жүзү боюнча издеп жатасыңарбы? Аны издөө үчүн Мисирден башка эч нерсе калган жокпу? Мисирде жүргөн бир тууганыңар сойкулардын үйүндө эмне кылышы керек? Силер: «Ыбрайымдын уулу Ыскактын уулдарыбыз, Жакыптын уулдары сойкулардын үйүндө эмне кылышат?» – деп айткан жок белеңер?
28 Алар ага: «Ысмайылдыктар аны бизден уурдап кетишкенин уктук, бизге аны Мисирге сатып жиберишкенин айтышты. Сенин кулуң, биздин бир тууганыбыз, абдан сулуу жана жакшы адам, ошондуктан биз аны сөзсүз сойкулардын үйүндө болот деп ойлогонбуз, ошондуктан кулдарың аны издеп, кун төлөө үчүн ал жакка барышты», – дешти.
29 Жусуп аларга дагы эле мындай деп жооп берди: «Силер чындыгында эле калп айтып, өзүңөрдү Ыбрайымдын уулдарыбыз деп айтып жатасыңар. Фараон тирүү, силер тыңчысыңар. Ошондуктан таанылбаш үчүн сойкулардын үйлөрүнө барып жүрөсүңөр».
30 Жусуп аларга: «Эгер аны тапсаңар, кожоюну силерден чоң акча сураса, ага акча бересиңерби?» – деди. Алар: «Билдирилет», – дешти.
31 Ал аларга: «Эгер кожоюну аны менен кымбат баада ажырашпаса, анда ага эмне кыласыңар?» – деп сурады. Алар ага: «Эгер ал аны бизге бербесе, биз аны өлтүрүп, бир тууганыбызды алып кетип калабыз», – деп жооп беришти.
32 Жусуп аларга: «Мен силерге ошону айттым: силер чалгынчысыңар, анткени ал жердин тургундарын өлтүргөнү келдиңер. Анткени силердин эки бир тууганыңар эжеңдин айынан Канаан жериндеги Шекемдин бардык тургундарын өлтүргөнүн уктук, силер болсо бир тууганыңардын айынан Мисирде да ушундай кылганы жатасыңар», – деди.

33 Силердин чыныгы адам экениңерди ушундан гана билем. Эгерде силер атаңардан калган кенже бир тууганыңарды алып келүү үчүн араңардан бирөөнү жиберип, мага алып келсеңер, ошондо мен силердин туура экениңерди билем.
34 Жусуп өзүнүн жетимиш күчтүү адамын чакырып, аларга: «Бул адамдарды алып, түрмөгө алып баргыла», – деди.
35 Эр жүрөктөр он кишини кармап, түрмөгө камашты. Алар үч күн түрмөдө жатышты.
36 Үчүнчү күнү Жусуп аларды түрмөдөн алып чыгып: «Эгер силер чынчыл болсоңор, тирүү калышыңар үчүн, өзүңөр үчүн ушундай кылгыла. Бир туугандарыңардын бири түрмөдө камалып турсун. Силер үй-бүлөңөргө эгин алып, Канаан жерине баргыла. Анан кенже бир тууганыңарды алып келип, мага алып келгиле. Муну кылганыңарда силердин чынчыл экениңерди билем», – деди.
37 Жусуп алардын жанынан чыгып, бөлмөгө кирип, катуу ыйлады. Аларга боору ооруп, бетин жууп, кайра аларга келди да, Шымонду алардын арасынан алып чыгып, байлоону буйрук кылды. Бирок Шымон андай кылгысы келген жок, анткени ал абдан күчтүү адам болгондуктан, аны байлай алышкан жок.
38 Жусуп өзүнүн күчтүү адамдарын чакырды, анын алдына кылыч көтөргөн жетимиш күчтүү адам келди. Жакыптын уулдары алардан коркуп кетишти.
39 Жусуп аларга: «Бул кишини кармап, бир туугандары келгенге чейин түрмөгө камагыла», – деди. Жусуптун эр жүрөк адамдары шашылыш келип, Шымонду байлоо үчүн кармап алышты. Шымон катуу жана коркунучтуу кыйкырык чыгарды, кыйкырык алыстан угулду.
40 Жусуптун бардык эр жүрөк адамдары кыйкырыктан коркуп, жүзтөмөндөп жыгылып, абдан коркуп, качып кетишти.
41 Жусуп менен болгондордун баары качып кетишти, анткени алар өз жандарынан абдан коркуп жатышкан эле. Ал жерде Жусуп менен анын уулу Менаше гана калды. Жусуптун уулу Менаше Шымондун күчүн көрүп, абдан ачууланды.
42 Жусуптун уулу Менаше Шымонго келди. Менаше муштуму менен Шымондун мойнунун артына катуу чапты. Шымондун ачуусу басылды.
43 Менаше Шымонду кармап алып, аны күч менен байлап, камакка алды. Жакыптын бардык уулдары жигиттин кылганына таң калышты.
44 Ошондо Шымон бир туугандарына: «Силердин эч кимиң муну мисирликтин өлтүрүлүшү деп айтпагыла, бул менин атамдын үй-бүлөсүнүн өлтүрүлүшү», – деди.
45 Ошондон кийин Жусуп кампанын башчысын чакыртып, алардын каптарын көтөрө алышы үчүн дан менен толтурууну, ар биринин акчасын каптарына салып, жолго азык-түлүк берүүнү буйрук кылды. Аларга ушинтип айтты.
46 Жусуп аларга мындай деп буйрук берди: «Мен айткандай, бир тууганыңарды алып келүү боюнча менин буйругумду бузбагыла. Бир тууганыңарды мага алып келгенде, силердин чынчыл адамдар экениңерди билем. Силер жер кезип соода кыласыңар, ошондо бир тууганыңарды силерге кайтарып берем, силер атаңарга тынчтык менен кайтып келесиңер».
47 Ошондо баары: «Мырзабыз айткандай кылабыз», – деп жооп беришти. Ошондо алар ага жерге чейин ийилип таазим кылышты.
48 Ар ким өз эгиндерин эшектерине артып, Канаан жерине, атасына жөнөштү. Алар мейманканага келишкенде, Леби эшегине жем берүү үчүн капчыгын жайып, караса, салмагы толук акчасы дагы эле капчыгында жатыптыр.
49 Ал киши абдан коркуп, бир туугандарына: «Акчам кайтарылып берилди, мына, ал менин капчыгымда экен», – деди. Тигилер абдан коркуп: «Кудай бизге эмне кылды?» – дешти.
50 Ошондо алардын баары: «Теңирдин ата-бабаларыбызга, Ыбрайымга, Ыскакка жана Жакыпка көрсөткөн ырайымы кайда? Теңир бүгүн бизди Мисир падышасынын колуна салып берип, бизге каршы айла-амал ойлоп жатат», – дешти.
51 Жүйүт аларга: «Чынында эле, биз өз бир тууганыбызды, өз каныбызды, сатып, Кудай-Теңирибиздин алдында күнөөлүүбүз. Анан эмне үчүн силер: “Теңирдин ата-бабаларыбызга болгон ырайымы кайда?” – деп айтып жатасыңар? – деди.
52 Рубейин аларга: «Мен силерге: “Балага каршы күнөө кылбагыла”, – деп айтпадым беле? Кудай аны бизден талап кылып жатат. Силер болсо Теңирге күнөө кылып жатасыңар, анан кантип: “Теңирдин ата-бабаларыбызга болгон ырайымы кайда?” – деп айтасыңар?» – деди.
53 Алар ошол жерде түнөп калышты. Эртең менен эрте туруп, эшектерине эгиндерин жүктөп, аларды жетелеп жөнөп, Канаан жериндеги атасынын үйүнө келишти.
54 Жакып үй-бүлөсү менен уулдарын тосуп алганы чыкты. Жакып алардын бир тууганы Шымон жок экенин көрдү. Жакып уулдарына: «Мен көрбөгөн бир тууганыңар Шымон кайда?» – деп сурады. Балдары ага Мисирде эмне болгонун айтып беришти.

52-БӨЛҮМ

1 Алар үйүнө киришти. Ар ким өз капчыгынын оозун ачса, ар кимдин акча салынган таңгагы ошол жерде экенин көрүштү. Алар да, аталары да абдан коркуп кетишти.
2 Жакып аларга: «Мага эмне кылдыңар? Мен силердин ал-жайыңарды сураганы бир тууганыңар Жусупту жибердим, силер мага: «Аны жырткыч жеп кетти», – дедиңер.
3 Шымон силер менен кошо азык-түлүк сатып алганы кетти, силер болсо Мисир падышасы аны түрмөгө камап койду деп жатасыңар. Бенжеминди да өлтүрүү үчүн алып кеткиңер келип жатат, Бенжеминди жана анын бир тууганы Жусупту жоктоп, менин ак чачымды кайгыга салып, көргө койгубуз келип жатат.
4 Ошондуктан уулум силер менен барбайт, анткени анын бир тууганы өлүп, жалгыз калды. Сен бараткан жолдо агасы сыяктуу эле кырсыкка кабылышы мүмкүн.
5 Рубейин атасына: «Эгер мен сенин уулуңду алып келип, сенин алдыңа койбосом, эки уулумду өлтүрөсүң»,— деди. Жакып болсо уулдарына: «Бул

жерде калгыла, Мисирге барбагыла, анткени уулум силер менен Мисирге барбайт, агасы сыяктуу өлбөйт»,— деди.

6 Жүйүт аларга: «Дан бүткөнчө, андан алыс болгула. Ал: "Бир тууганыңарды алып кеткиле", – дейт. Ал ачарчылыктан өз үй-бүлөсүнүн өмүрүнө коркунуч туулганда: "Араңарды алып кеткиле", – дейт.

7 Ошол күндөрү бүткүл жер жүзүндө ачарчылык күчөп, жер жүзүндөгү бардык элдер Мисирге азык-түлүк сатып алуу үчүн келишти, анткени ачарчылык алардын арасында катуу күчөдү. Жакыптын уулдары эгиндери түгөнгөнчө Канаан жеринде бир жыл эки ай болушту.

8 Алар дан эгиндерин жеп бүткөндөн кийин, Жакыптын бүт үй-бүлөсү ачкачылыктан кыйналып калышты. Жакыптын бардык наристелери чогулуп, Жакыпка жакындап, аны курчап алышты да: «Бизге нан бер, эмнеге сенин алдыңда ачкадан өлөбүз?» – дешти.

9 Жакып уулунун балдарынын сөздөрүн угуп, катуу ыйлады, аларга боору ооруду. Жакып уулдарын чакырды, баары келип, анын алдына отурушту.

10 Жакып аларга: «Балдарыңардын бүгүн мени жоктоп ыйлап жатканын көрдүңөрбү? "Бизге нан бергиле, бирок нан жок. Эми кайра барып, бир аз тамак-аш сатып келгиле", – деди.

11 Жүйүт атасына: «Эгерде бир тууганыбызды биз менен кошо жиберсең, биз сага дан сатып алып келебиз, эгер жибербесең, барбайбыз. Анткени Мисир падышасы бизге: «Бир тууганыңар силер менен болбосо, менин жүзүмдү көрбөйсүңөр, анткени Мисир падышасы күчтүү жана кудуреттүү падыша. Эгерде биз агабызсыз ага барсак, баарыбыз өлөбүз», – деп буйрук кылган.

12 Сен бул падышанын абдан күчтүү жана акылдуу экенин, бүт жер жүзүндө ага тең келерин билбейсиңби, уккан эмессиңби? Мына, биз жер жүзүндөгү бардык падышаларды көрдүк, бирок ал падышадай Мисир падышасын көргөн жокпуз. Чынында эле, жер жүзүндөгү бардык падышалардын арасында пелиштиликтердин падышасы Абымелектен улуу эч ким жок, бирок Мисир падышасы андан улуу жана күчтүү, ал эми Абымелекти анын бир гана аскер башчысы менен салыштырса болот.

13 Ата, сен анын сарайын, тактысын, бардык кулдарын анын алдында турганын көргөн жоксуң; сен ал падышаны өзүнүн падышалык кийимдерин кийип, башына чоң алтын таажы кийип, тактысында кооз жана падышалык келбетте отурганын көргөн жоксуң; сен Кудай ага берген урмат-сыйды жана даңкты көргөн жоксуң, анткени бүт жер жүзүндө ага тең келген эч ким жок.

14 Ата, Сен Кудайдын жүрөгүнө берген акылмандыгын, түшүнүгүн жана билимин көргөн жоксуң, Ал биз менен сүйлөшкөндө кандай жагымдуу үн менен сүйлөгөнүн уккан жоксуң.

15 Ата, биз ага биздин атыбызды жана башыбызга түшкөн окуялардын баарын ким үйрөткөнүн билбейбиз, бирок ал сен жөнүндө: «Атаң дагы эле тирүүбү, ал жакшыбы?» – деп сурады.

16 Сен анын Мисир башкаруу иштерин фараондун мырзасынан сурабай туруп жөнгө салганын көргөн эмессиң, сен анын бардык мисирликтерге кандай коркунуч туудурганын көргөн эмессиң.

17 Андан кеткенден кийин, биз аморлуктардын башка шаарлары сыяктуу эле, Мисирге да ушундай кылабыз деп коркуттук. Анын биз жөнүндө чалгынчы катары айткан сөздөрүнө абдан ачууландык. Эми биз кайрадан Анын алдына барганда, Анын коркунучу баарыбызга түшөт, эч кимибиз ага кичине да, чоң да сүйлөй албайбыз.

18 Ата, эми баланы кошуп жибериңизчи, биз барып, сизге тамак-аш сатып алабыз, ачкадан өлбөйбүз. Жакып: «Эмне үчүн мага мынчалык жаман мамиле кылып, падышага сиздин бир тууганыңыз бар экенин айттыңыз? Мага бул эмне кылганыңыз?» – деди.

19 Жүйүт атасы Жакыпка: «Баланы мага бер, биз Мисирге барып, эгин сатып алабыз, анан кайра келебиз. Эгер бала биз менен болбосо, анда сенин күнөөңдү түбөлүккө көтөрүп жүрөйүн», – деди.

20 Сен биздин бардык наристелерибиздин ачкачылыктан ыйлап жатканын көрдүң беле, аларды тойгузууга сенин колуңда күч жок? Эми аларга бооруң ооруп, бир тууганыбызды биз менен кошо жибер, биз барабыз.

21 Анткени сен: "Мисир падышасы сенин уулуңду алып кетет", - деп айтканыңда, Теңирдин ата-бабаларыбызга болгон ырайымы сага кантип көрсөтүлөт? Теңир тирүү, мен аны алып келип, сенин алдыңа коймоюнча, аны таштабайм. Бирок Теңирден биз үчүн тилен, Ал бизге ырайым кылып, Мисир падышасы менен анын адамдарынын алдында жакшы кабыл алынышын суран. Эгерде биз кечиктирбегенде, биз уулуң менен экинчи жолу кайтып келмекпиз».

22 Жакып уулдарына: «Мен Теңирге ишенем, Ал силерди куткарып, Мисир падышасынын жана анын бардык адамдарынын алдында ырайым кылат», – деди.

23 Эми тур, ал кишиге бар, ал жерден тапкан нерселериңден белек алып, ага алып кел. Кудуреттүү Кудай силерге ырайым кылып, Бенжамин менен Шымонду силер менен кошо жиберсин.

24 Ошондо бардык эл ордуларынан туруп, бир тууганы Бенжеминди, жердин эң жакшы нерселеринен көп белек алып, эки эсе көп күмүш алышты.

25 Жакып уулдарына Бенжемин жөнүндө катуу осуят кылып: «Силер бара жаткан жолдо андан сак болгула, жолдо да, Мисирде да андан алыстабагыла», – деди.

26 Жакып уулдарынын жанынан туруп, колдорун жайып, уулдары үчүн Теңирге сыйынды: «Оо, асман менен жердин Кудайы, атабыз Ыбрайым менен түзгөн келишимиңди эстей көр, атам Ыскак менен түзгөн келишимиңди эстей көр, уулдарыма жакшылык кыла көр, аларды Мисир падышасынын колуна салып бербе. Кудайым, ырайымың үчүн ушундай кыл, бардык балдарымды куткарып, аларды Мисирдин бийлигинен куткарып, аларга эки бир тууганын жибер».

27 Жакыптын уулдарынын бардык аялдары жана алардын балдары асманды карап, Теңирдин алдында ыйлап, ата-бабаларын Мисир падышасынын колунан куткаруусун суранышты.

28 Жакып Мисир падышасына кат жазып, аны Жүйүттүн жана анын уулдарынын колуна Мисир падышасына берди:

29 Кудайдын төрөсү, еврей Ыбрайымдын уулу, Ыскактын уулу, кулуң Жакыптан күчтүү жана акылман падышага, сырларды ачкан Мисир падышасына салам.
30 Мисир падышасы, мырзама маалым болсун: Канаан жеринде ачарчылык катуу болуп жаткандыктан, мен балдарымды сага жибердим, сенден бизге бир аз азык-түлүк сатып алышсын деп.
31 Анткени уулдарым мени курчап алышкан, мен абдан карып калгандыктан, көзүм менен көрө албай калдым. Жашым өткөн сайын көзүм катуу ооруп калды, ал менин алдымда жоголгон уулум Жусуп үчүн күн сайын ыйлап жатам. Мен уулдарыма Мисирге келгенде, ал жердин тургундарынан улам шаардын дарбазаларына кирбегиле деп буйрук бергем.
32 Мен аларга уулум Жусупту издеп Мисирди кыдырып чыгууну буйрук кылдым, балким, аны ошол жерден табышар, алар ошентишти, сен болсо аларды жердин тыңчылары деп эсептедиң.
33 Сен фараондун түшүн жоруп, ага чындыкты айтканыңды уккан жокпузбу? Анда кантип акылдуулугуң менен уулдарым тыңчыбы же жокпу, билбейсиң?
34 Ошондуктан, мырзам жана падышам, сен менин уулдарыма айтканыңдай, мен сенден мурун уулумду жибердим. Ал бир туугандары менен тынчтыкта мага кайтып келгенге чейин, ага көз салып тур.
35 Кудайыбыздын фараон энем Сараны алып кеткенде эмне кылганын, пелиштиликтердин падышасы Абымелекти анын айынан эмне кылганын, атабыз Ыбрайым Эйламдын тогуз падышасын эмне кылганын, жанындагы бир нече адамы менен баарын өлтүргөнүн билбейсиңби же уккан эмессиңби?
36 Ошондой эле менин эки уулум Шымон менен Леби аморлуктардын сегиз шаарына эмне кылышты, карындашы Дина үчүн аларды кантип талкалашты?
37 Ошондой эле алар бир тууганы Бенжемин үчүн анын бир тууганы Жусупту жоготкону үчүн өздөрүн сооротушту; эгерде алар анын үчүн кайсы бир элдин колу аларды басып алаарын көрүшсө, ага эмне кылышат?
38 Мисир падышасы, сен Кудайдын күчү биз менен экенин, Кудай биздин тиленүүлөрүбүздү дайыма угуп, бизди күн сайын таштабай турганын билбейсиңби?
39 Уулдарым мага сенин аларга кылган мамилең жөнүндө айтып беришкенде, мен сен үчүн Теңирге жалынган жокмун. Андай болбосо, уулум Бенжемин келгенге чейин эле сен өз элиң менен кошо өлүп калмаксың. Бирок уулум Шымон сенин үйүңдө жүргөндүктөн, балким, сен ага жакшылык кыларсың деп ойлогом, ошондуктан сага мындай кылган жокмун.
40 Эми менин уулум Бенжемин уулдарым менен сага келе жатат. Андан сак бол, ага көз сал, ошондо Кудай сени жана бүт падышачылыгыңды карап турат.
41 Мен сага жүрөгүмдөгүнүн баарын айтып бердим. Мына, уулдарым бир тууганы менен сага келе жатышат. Алар үчүн бүт жер жүзүн карап чыгып, аларды бир туугандары менен тынчтыкта кайтарып жибер.
42 Жакып Мисир падышасына берүү үчүн ал жазууну уулдарына Жүйүттүн карамагына берди.

53-БӨЛҮМ

1 Жакыптын уулдары ордуларынан туруп, Бенжеминди жана белектердин баарын алып, Мисирге барып, Жусуптун алдына келишти.
2 Жусуп алардын жанында турган бир тууганы Бенжеминди көрүп, алар менен учурашты. Анан бул кишилер Жусуптун үйүнө келишти.
3 Жусуп үй башкаруучусуна бир туугандарына тамак берүүнү буйрук кылды, ал аларга ошондой кылды.
4 Түштө Жусуп Бенжеминди чакыртып, кишилерин жиберди. Алар Жусуптун үй башчысына каптарына кайра салынган күмүштөр жөнүндө айтып беришти. Жусуп аларга: «Силерге жакшы болот, коркпогула», – деди. Анан ал алардын бир тууганы Шымонду алып келди.
5 Ошондо Шымон бир туугандарына: «Мисирликтердин төрөсү мага абдан жакшылык кылды, өз көзүңөр менен көргөндөй, ал мени байлаган жок, анткени силер шаардан чыкканда, ал мени коё берди, үйүндө мага жакшылык кылды», – деди.
6 Жүйүт Бенжеминди колунан кармап, Жусуптун алдына келип, жерге чейин ийилип таазим кылды.
7 Анан алар белектерди Жусупка берип, баары анын алдына отурушту. Жусуп алардан: «Силер амансыңарбы, балдарыңар амансыңарбы, карыган атаңар аманбы?» – деп сурады. Алар: «Жакшы», – дешти. Жүйүт Жакып жөнөткөн катты алып, Жусуптун колуна берди.
8 Жусуп катты окуп, атасынын жазганын билди да, ыйлагысы келип, ички бөлмөгө кирип, катуу ыйлады да, сыртка чыгып кетти.
9 Ал башын көтөрүп, бир тууганы Бенжеминди көрүп: «Бул силер мага айткан бир тууганыңарбы?» – деп сурады. Бенжеминди Жусупка жакындатып, Жусуп колун анын башына коюп: «Кудай сага ырайым кылсын, уулум», – деди.
10 Жусуп энесинин уулун, бир тууганын көргөндө, кайрадан ыйлагысы келди. Ал бөлмөгө кирип, ыйлады. Ал бетин жууп, сыртка чыгып, ыйлаганын токтотту. Ал: «Тамак даярдагыла»,— деди.
11 Жусуп күмүштөн жасалган, кооздолгон оникс жана бделий таштары менен кооздолгон чөйчөктү ичти. Жусуп бир туугандары менен чогуу тамактанып отурганда, алардын көзүнчө чөйчөктү чапты.
12 Жусуп аларга мындай деди: «Мен бул чөйчөктөн тун уулу Рубейин, Шымон, Леби, Жүйүт, Исахар жана Забулун бир энеден төрөлгөнүн билем. Төрөлгөндө кандай тамактансаңар, ошондой тамактангыла».
13 Ал калгандарын да туулган жерине жараша жайгаштырып, мындай деди: «Мен сенин бул кенже бир тууганыңдын бир тууганы жок экенин билем, менин да, аныкындай эле, бир тууганым жок, ошондуктан ал мени менен тамактанганы отурсун».
14 Бенжемин Жусуптун алдына чыгып, тактыга отурду. Жусуптун иштерин көрүп, таң калышты. Жусуп менен бирге тамактанып, ичип-жешти. Ал аларга белектерди берди. Жусуп Бенжеминге бир белек берди, Менаше менен Эпрайым атасынын иштерин көрүп, ага белектерди беришти. Оснат ага бир белек берди, алар Бенжеминдин колунда беш белек болушту.

15 Жусуп аларга шарап алып чыкты, бирок алар ичпей коюшту. Алар: «Жусуп өлгөн күндөн бери биз шарап ичкен жокпуз, даамдуу тамак жеген жокпуз», – дешти.
16 Жусуп аларга ант берип, катуу кысым көрсөттү. Ошол күнү алар аны менен бирге көп ичимдик ичишти. Андан кийин Жусуп агасы Бенжеминге кайрылып, аны менен сүйлөштү. Бенжемин дагы эле Жусуптун алдында тактыда отурган эле.
17 Жусуп андан: «Сенин балалуу болдуңбу?» – деп сурады. Ал: «Кулуңдун он уулу бар, алардын аттары: Бела, Бехер, Ашбал, Гера, Нааман, Ахи, Рош, Мупим, Хупим жана Орд. Мен алардын аттарын көрбөгөн агамдын атынан койдум.
18 Анан аларга Жусуп бардык мезгилдерди билген жылдыздар картасын алып келүүнү буйруду. Жусуп Бенжеминге: «Мен еврейлер бардык акылмандыкка ээ деп уктум, сен мунун бир нерсесин билесиңби?» – деди.
19 Бенжемин: «Сенин кулуң атам мага үйрөткөн бардык акылмандыкты билет», – деди. Жусуп Бенжеминге: «Эми бул аспапты карап, Мисирге барган деп айткан бир туууганың Жусуптун Мисирде кайда экенин бил», – деди.
20 Бенжемин асман жылдыздарынын картасы бар аспапты көрүп, акылдуу болуп, агасы кайда экенин билүү үчүн карады. Бенжемин бүткүл Мисир жерин төрткө бөлүп, анын алдында тактыда отурган адам анын бир тууганы Жусуп экенин көрдү. Бенжемин абдан таң калды. Жусуп бир тууганы Бенжеминдин ушунчалык таң калганын көрүп, Бенжеминден: «Эмнени көрдүң, эмнеге таң калып жатасың?» – деп сурады.
21 Бенжемин Жусупка: «Менин бир тууганым Жусуптун мени менен бирге тактыда отурганын көрүп турам», – деди. Жусуп ага: «Мен сенин бир тууганың Жусупмун, бул тууралуу бир туугандарыңа айтпа. Алар кеткенде сени алар менен кошо жиберем, аларды шаарга алып келүүнү буйрук кылам, анан сени алардан алыстатам», – деди.
22 Эгер алар өз өмүрлөрүн коргоп, сен үчүн күрөшсө, анда Мен алардын мага кылган иштерине өкүнгөнүн билем, ошондо Мен аларга Өзүмдү таанытам. Эгер Мен сени алып кеткенде алар сени таштап кетишсе, анда сен менин жанымда каласың, Мен алар менен урушуп кетем, алар кетишет, Мен аларга таанылбайм.
23 Ошондо Жусуп өзүнүн кызматчысына алардын каптарын азык-түлүккө толтурууну, ар биринин акчасын өз каптарына салууну, ал эми чөйчөктү Бенжеминдин каптарына салып, жолго азык берүүнү буйрук кылды. Алар ошондой кылышты.
24 Эртеси күнү алар эртең менен эрте туруп, эшектерине дандарын жүктөп, Бенжемин менен бирге Канаан жерине жөнөштү.
25 Алар Мисирден алыстай электе, Жусуп үй башчысына: «Тур, бул кишилерди кууп жетип, алар Мисирден алыстап кетпеши үчүн: "Эмнеге силер менин кожоюнумдун чөйчөгүн уурдап алдыңар?" – деп айт», – деди.
26 Жусуптун кызматчысы ордунан туруп, аларга Жусуптун бардык сөздөрүн айтып берди. Алар муну укканда абдан ачууланып: «Мырзаңдын чөйчөгү кимден табылса, ошол өлөт, биз да кул болобуз», – дешти.
27 Алар шашылыш түрдө ар бири өз каптарын эшектеринен түшүрүштү. Алар баштыктарын караса, чөйчөк Бенжеминдин капчыгынан табылды. Баары кийимдерин айрып, шаарга кайтып келишти. Бенжеминди жолдон сабап, шаарга киргенге чейин сабап жатышты. Анан Жусуптун алдында турушту.
28 Ошондо Жүйүттүн ачуусу келип: «Бул киши мени бүгүн Мисирди талкалоо үчүн гана кайтарып келди», – деди.
29 Алар Жусуптун үйүнө келишсе, Жусуптун тактыда отурганын жана бардык күчтүү адамдар анын оң жана сол жагында турганын көрүштү.
30 Жусуп аларга: «Бул эмне кылганыңар, менин күмүш чөйчөгүмдү алып кетип калдыңарбы? Бирок бир тууганыңардын кайсы жерде экенин билүү үчүн чөйчөгүмдү алганыңарды билем», – деди.
31 Жүйүт: «Мырзабызга эмне деп айтабыз, эмне дейбиз, өзүбүздү кантип актайбыз? Кудай бүгүн сенин бардык кулдарыңдын күнөөсүн тапты, ошондуктан бүгүн бизге ушундай кылды», – деди.
32 Жусуп ордунан туруп, Бенжеминди кармап, бир туугандарынын арасынан күч менен кармап алды. Ал үйгө келип, эшикти бекитип койду. Жусуп үй башчысына: «Падыша мындай дейт: "Атаңарга тынчтык менен баргыла. Мен чөйчөгүмдү колунан тапкан кишини алдым", – деп айт», – деп буйрук берди.

54-БӨЛҮМ

1 Жүйүт Жусуптун алар менен болгон мамилесин көрүп, ага жакын келип, эшикти талкалап ачып, бир туугандары менен Жусуптун алдына келди.
2 Ошондо Жүйүт Жусупка: «Мырзамдын алдында бул оор көрүнбөсүн, кулуң бир сөз сүйлөсө экен»,— деди. Жусуп ага: «Айта бер»,— деди.
3 Жүйүт Жусуптун алдында сүйлөдү, анын бир туугандары алардын алдында турушкан эле. Жүйүт Жусупка: «Биз мырзабызга азык-түлүк сатып алганы биринчи жолу келгенде, сен бизди ал жердин тыңчылары деп ойлогонсуң, биз Бенжаминди сенин алдыңа алып келгенбиз, сен болсо бүгүнкү күнгө чейин бизди шылдыңдап жатасың», – деди.
4 Ошондуктан падыша менин сөздөрүмдү угуп, бир тууганыбызды жиберсин, ал биз менен кошо атабызга барсын, болбосо бүгүн сенин жаның Мисир тургундарынын баары менен кошо өлүп калмак.
5 Сен менин эки бир тууганым Шымон менен Леби карындашыбыз Динанын айынан Шекем шаарына жана аморлуктардын жети шаарына эмне кылышканын, ошондой эле бир тууганы Бенжемин үчүн эмне кылышканын билбейсиңби?
6 Эгерде сен бир тууганыбызды жибербесең, мен бүгүн экөөнөн тең күчтүү жана күчтүү болгон күчүм менен сага жана сенин жериңе каршы барам.
7 Бизди тандап алган Кудайыбыз атабыздан ажыратып алган энебиз Саара үчүн фараонго эмне кылганын уккан жок белең? Ал аны жана анын үй-бүлөсүн катуу ооруларга чалдыктырды. Мисирликтер ушул күнгө чейин бири-бирине ушул керемет айтып келишет.

Кудайыбыз сага Бенжемин үчүн, сен аны атасынан ажыратып алганың үчүн жана сенин жериңде бизге жамандык кылып жатканың үчүн ушундай кылат. Анткени Кудайыбыз атабыз Ыбрайым менен түзгөн келишимин эстеп, сага жамандык жиберет, анткени сен бүгүн атабыздын жанын капаланттың.
8 Ошондуктан бүгүн айткан сөздөрүмдү угуп, бир тууганыбызды жибер, ал кетип калсын, болбосо сен да, жериңдин эли да кылычтан өлөсүң, анткени силер мени жеңе албайсыңар.
9 Жусуп Жүйүткө мындай деп жооп берди: «Эмнеге оозуңду чоң ачып, эмнеге биз менен мактанып, "Күч сенде" деп жатасың? Фараон тирүү, эгер мен бардык эр жүрөк адамдарыма силер менен согушууну буйрук кылсам, сен да, бул бир туугандарың да баткакка чөгүп кетесиңер».
10 Ошондо Жүйүт Жусупка: «Сен да, элиң да менден коркушуң керек. Теңир тирүү, эгер мен кылычымды бир жолу сууруп алсам, бүгүн бүт Мисирди кырып бүтмөйүнчө, аны кынына салбайм. Сенден баштап, мырзаң фараон менен бүтүрөм», – деди.
11 Жусуп ага мындай деп жооп берди: «Күч жалгыз сенде эмес. Мен сенден күчтүүмүн жана кубаттуумун. Эгер кылычыңды сууруп алсаң, аны сенин жана бардык бир туугандарыңдын мойнуна салам».
12 Жүйүт ага: «Эгер мен бүгүн сага каршы оозумду ачсам, сени жутуп жиберем, жер бетинен жок кылам, падышачылыгыңдан бүгүн жок болом», – деди. Жусуп ага: «Эгер оозуңду ачсаң, оозуңду таш менен жаап коюуга күчүм да, эрким да жетет, бир да сөз айта албай каласың. Карачы, алдыбызда канча таш бар, чын эле мен таш алып, оозуңа салып, жаагыңды сындыра алам», – деди.
13 Жүйүт: «Кудай күбө, биз сени менен согушууну каалаган жокпуз, болгону бир тууганыбызды бер, ошондо биз сенден кетебиз», – деди. Жусуп мындай деп жооп берди: «Фараон тирүү, эгер Канаандын бардык падышалары силер менен бирге келсе, аны менин колумдан албайсыңар».
14 Эми атаңа бар, агаң мага кул болот, анткени ал падышанын үйүн тоногон. Жүйүт: «Муну сага же падышанын мүнөзүнө кандай тиешеси бар? Падыша өз үйүнөн өлкө боюнча күмүш менен алтынды белек же чыгым катары жөнөтүп жатат, сен болсо агабыздын кабына салган чөйчөгүң жөнүндө айтып, ал сенден уурдап алды деп жатасыңбы?» – деди.
15 Кудай биздин бир тууганыбыз Бенжеминдин же Ыбрайымдын тукумунун бири сенден, же башка бирөөдөн, мейли падышадан, төрөдөн же башка бирөөдөн уурдоо үчүн ушундай кылышынан сактасын.
16 Ошондуктан, бул айыптооңду токтот, анткени бүт жер жүзү сенин: "Мисир падышасы кичинекей күмүш үчүн эл менен урушуп, аларды айыптап, бир тууганын кул кылып алган", – деген сөздөрүңдү укпайт.
17 Ошондо Жусуп мындай деп жооп берди: «Бул чөйчөктү өзүңө ал да, жанымдан кет, бир тууганыңды кул кыл, анткени уурунун кул болушу – соттун чечими».
18 Жүйүт: «Эмнеге уялбайсың, бир тууганыбызды таштап, чөйчөгүңдү алуудан? Эгер бизге чөйчөгүңдү же андан миң эсе көп берсең да, бир тууганыбызды эч кимдин колундагы күмүш үчүн таштап кетпейбиз, аны өлтүрбөйбүз», – деди.
19 Жусуп мындай деди: «Эмне үчүн бир тууганыңды таштап, бүгүнкү күнгө чейин жыйырма күмүш тыйынга сатып жибердиң? Анда эмнеге бир тууганыңа ошентпейсиң?»
20 Жүйүт: «Теңир күбө, экөөбүздүн ортобузда биз сенин согушуңду каалабайбыз, ошондуктан бир тууганыбызды бер, ошондо биз сенден урушпай кетели», – деди.
21 Жусуп мындай деп жооп берди: «Эгер жердин бардык падышалары чогулса, алар сенин бир тууганыңды менин колумдан ала алышпайт». Жүйүт: «Атабыз бир тууганыбыздын биз менен келбей, аны жоктоп кайгырып жатканын көрүп, ага эмне дейбиз?» – деди.
22 Жусуп мындай деп жооп берди: «Атаңа: "Аркан чаканын артынан түштү", – деп айт».
23 Ошондо Жүйүт: «Сен падышасың да, эмнеге мындай деп айтып жатасың? Сендей падышага кайгы!» – деди.
24 Жусуп мындай деп жооп берди: «Мен силердин бир тууганыңар Жусуп жөнүндө айткан сөзүмдө эч кандай жалган өкүм жок. Силер аны мидиандыктарга жыйырма күмүш тыйынга сатып жибердиңер, бирок баарыңар атаңарга: "Аны жаман жырткыч жеп кетти, Жусуп тытылып кетти", – деп танып жатасыңар.
25 Жүйүт: «Мына, Шемдин оту жүрөгүмдө күйүп жатат, эми мен силердин бүт жериңерди отко өрттөйм», – деди. Жусуп: «Уулдарыңарды өлтүргөн жеңең Тамар Шекемдин отун өчүргөн», – деп жооп берди.
26 Жүйүт: «Эгерде мен денемден бир тал чачымды жулуп алсам, бүткүл Мисирди канга толтурам», – деди.
27 Жусуп мындай деп жооп берди: «Силер саткан бир тууганыңарга кылганыңарды ушундай кыласыңар. Анын кийимин канга малып, атаңарга алып келип, ал: «Мени жаман жырткыч жеп кетти, мына анын каны», – деп айтсын.
28 Жүйүт муну укканда, абдан ачууланып, ичинен каарданды. Ал жерде анын алдында салмагы төрт жүз шекелге жакын таш турган эле. Жүйүттүн ачуусу келип, ташты бир колу менен асманга ыргытып, сол колу менен кармады.
29 Андан кийин ал ташты буттарынын алдына коюп, бүт күчү менен анын үстүнө отурду. Жүйүттүн күчүнөн таш чаңга айланды.
30 Жусуп Жүйүттүн кылганын көрүп, абдан коркуп кетти. Ал уулу Манаска буйрук берип, Жүйүт кылгандай эле башка таш менен да жасады. Жүйүт бир туугандарына: «Эч кимиңер: "Бул киши мисирлик, бирок ушул кылганы менен ал биздин атабыздын тукумунан", – деп айтпасын», – деди.
31 Жусуп: «Күч сага гана берилген эмес, биз күчтүү адамдарбыз, эмнеге баарыбыз менен мактанасың?» – деди. Жүйүт Жусупка: «Бир тууганыбызды жибер, бүгүн жериңди талкалаба», – деди.
32 Жусуп аларга: «Баргыла да атаңарга айткыла, силер бир тууганыңар Жусуп жөнүндө айткандай, аны бир жырткыч жеп кетиптир»,— деди.
33 Жүйүт бир тууганы Напталига: «Тезирээк бар, Мисирдин бардык көчөлөрүн санап чык, мага келип

айт», – деди. Шымон ага: «Бул сага кыйынчылык жаратпасын. Мен тоого чыгып, тоодон бир чоң таш алып, аны Мисирдегилердин баарына талкалап, андагылардын баарын өлтүрөм», – деди.
34 Жусуп бир туугандарынын айткан сөздөрүнүн баарын укту, бирок алар анын түшүнөрүн билишкен жок, анткени алар анын еврейче сүйлөй албайт деп ойлошту.
35 Жусуп бир туугандарынын Мисирди талкалап салбайбы деген сөзүнөн абдан коркуп, уулу Менашеге: «Бар, тезирээк Мисирдин бардык тургундарын, бардык эр жүрөк адамдарын мага чогултуп, атчан, жөө жана ар кандай музыкалык аспаптар менен келсин», – деп буйрук берди. Менаше барып, ошондой кылды.
36 Напталы Жүйүттүн буйругу боюнча жөнөдү, анткени Напталы шамдагай бугулардын бириндей жеңил болчу. Ал дандын машактарын басып өтсө да, алар анын астынан сынчу эмес.
37 Ал барып, Мисирдин бардык көчөлөрүн санап чыкты. Алардын он эки экенин көрдү. Анан шашылыш келип, Жүйүткө кабарлады. Жүйүт бир туугандарына: «Шашылгыла, ар бириңер кылычыңарды белиңерге байлагыла, ошондо Мисирге барып, баарын кырып салабыз, бир да тирүү калбайбыз», – деди.
38 Жүйүт: «Мен күчүм менен үч көчөнү талкалаймын, силер болсо бирден көчөнү талкалайсыңар», – деди. Жүйүт ушул сөздөрдү айтып жатканда, Мисирдин тургундары жана бардык күчтүү адамдары ар кандай музыкалык аспаптар менен катуу кыйкырып, аларга карай келе жатышты.
39 Алардын саны беш жүз атчан аскер, он миң жөө аскер жана кылычсыз, найзасыз, колу жана күчү менен гана согуша алган төрт жүз адам болгон.
40 Бардык күчтүү адамдар катуу кыйкырык менен келип, Жакыптын уулдарын курчоого алып, коркутуп жиберишти, алардын кыйкырыгынан жер титиреди.
41 Жакыптын уулдары бул аскерлерди көргөндө, алардын жанынан абдан коркуп кетишти. Жусуп болсо Жакыптын уулдарын коркутуп, тынчтандыруу үчүн ушундай кылды.
42 Жүйүт бир туугандарынын коркуп жатканын көрүп, аларга: «Кудайдын ырайымы биз менен болсо, эмнеге коркуп жатасыңар?» – деди. Жүйүт бүткүл Мисир эли Жусуптун буйругу менен аларды курчап турганын көргөндө, Жусуп гана аларга: «Алардын бирине да тийбегиле», – деп буйрук берди.
43 Ошондо Жүйүт шашылыш түрдө кылычын сууруп чыгып, катуу жана ачуу кыйкырык менен кыйкырды. Ал кылычын менен чапты да, жерге секирип түштү, дагы эле бүт элге каршы кыйкыра берди.
44 Ал ушундай кылганда, Теңир Жүйүттү жана анын бир туугандарын алардын тегерегиндеги эр жүрөк адамдар менен элдин баарын коркунучка салды.
45 Алардын баары кыйкырыктан качып жөнөштү. Коркуп кетишип, бири-биринин үстүнө кулашты. Көптөрү кулап жатып өлүштү. Баары Жүйүттөн, анын бир туугандарынан жана Жусуптан качып жөнөштү.
46 Алар качып баратканда, Жүйүт бир туугандары менен аларды фараондун үйүнө чейин кууп жөнөдү. Баары качып кутулду. Жүйүт кайрадан Жусуптун алдына отуруп, ага арстандай арылдап, катуу кыйкырды.
47 Алыстан кыйкырык угулду. Аны Сукоттун бардык тургундары угушту. Бүткүл Мисир жери кыйкырыктан титиреди. Жер титирөөдөн Мисирдин жана Гошен жеринин дубалдары урап түштү. Фараон да тактысынан жерге кулап түштү. Мисир менен Гошендин бардык кош бойлуу аялдары да жер титирөөнүн үнүн угуп, боюнан түшүп калышты, анткени алар абдан коркуп кетишкен эле.
48 Фараон: «Мисир жеринде бүгүн эмне болду?» – деп сурап жиберди. Алар келип, баарын башынан аягына чейин айтып беришти. Фараон коркуп, таң калып, абдан коркуп кетти.
49 Ал мунун баарын укканда ого бетер коркуп, Жусупка: «Сен мага еврейлерди бүт Мисирди талкалоо үчүн алып келдиң. Ал ууру кулду эмне кыласың? Аны коё бер, бир тууганадары менен кошо кетир, алардын жамандыгынан биз да, сен да, бүт Мисир да өлбөйлү», – деп айттырды.
50 Эгер муну кылгың келбесе, менин бардык баалуу буюмдарымды таштап, кааласаң, алар менен кошо алардын жерине кет, анткени алар бүгүн менин бүт жеримди талкалап, бүт элимди өлтүрүшөт. Мисирдин бардык аялдары кыйкырыктарынан боюнан түшүп калышты; алардын кыйкырыктары жана сөздөрү менен эмне кылганын карачы, эгер алар кылыч менен согушса, жерди талкалашат; эми каалаганыңды танда, мениби же еврейлердиби, Мисирдиби же еврейлердин жеринби.
51 Алар келип, Жусупка фараондун ал жөнүндө айткан сөздөрүнүн баарын айтып беришти. Жусуп фараон менен Жүйүттүн сөздөрүнөн абдан коркуп кетти. Анын бир тууганадары дагы эле Жусуптун алдында ачууланып, каарданып турушкан эле. Жакыптын бардык уулдары Жусупка деңиздин күркүрөгөнүндөй жана толкундарындай күркүрөштү.
52 Жусуп бир тууганадарынан жана фараондон абдан коркуп, бүткүл Мисирди талкалап салбашы үчүн, бир тууганадарына өзүн көрсөтүү үчүн шылтоо издеди.
53 Жусуп уулу Менашеге буйрук берди. Менаше Жүйүткө жакындап, колун анын ийнине койду. Ошондо Жүйүттүн ачуусу басылды.
54 Жүйүт бир тууганадарына: «Эч кимиңер муну мисирлик жигиттин иши деп айтпасын, анткени бул менин атамдын үйүндөгүлөрдүн иши», – деди.
55 Жусуп Жүйүттүн ачуусу басылганын көрүп, билип, Жүйүткө момундук менен сүйлөө үчүн жакындады.
56 Жусуп Жүйүткө: «Сен чындыкты айтып жатасың, бүгүн күчүң жөнүндөгү сөздөрүңдү далилдедиң, сени сүйгөн Кудайың сенин жыргалчылыгыңды арттырсын, бирок мага чынын айтчы, эмнеге бир тууганадарыңдын арасынан бала үчүн мени менен талашып жатасың? Алардын бири да мага ал жөнүндө бир да сөз айткан жок», – деди.
57 Жүйүт Жусупка мындай деп жооп берди: «Сен билесиң го, мен баланы атасына кепил кылып: “Эгерде мен аны алып келбесем, анын күнөөсүн түбөлүккө көтөрмөкмүн”, – деп айткан элем.
58 Ошондуктан мен бардык бир тууганадарымдын арасынан сага кайрылдым, анткени сен анын кетишине

жол бербей турганыңды көрдүм; эми мен сенин алдыңда ырайым таап, аны биз менен кошо жиберсең болот, жана мен анын ордуна калам, сен каалагандай кызмат кылам, анткени сен мени кайда жиберсең да, мен сага чоң күч менен кызмат кылуу үчүн барам.
59 Мени сага каршы чыккан күчтүү падышага жибер, ошондо мен ага жана анын жерине эмне кыларымды билесиң; анын атчан аскерлери жана жөө аскерлери же абдан күчтүү эли болсо да, мен алардын баарын өлтүрүп, падышанын башын сенин алдыңа алып келем.
60 Сен атабыз Ыбрайым өзүнүн кулу Элиезер менен бирге Эйламдын бардык падышаларын аскерлери менен бир түндө талкалаганын, бирин да калтырбаганын билбейсиңби же уккан эмессиңби? Ошондон бери атабыздын күчү бизге жана биздин тукумубузга түбөлүккө мурас катары берилди.
61 Жусуп мындай деп жооп берди: «Сен чындыкты айтып жатасың, бирок оозуңда жалган жок. Анткени бизге еврейлердин күчү бар экени жана алардын Кудай-Теңири аларга абдан ыраазы экени айтылган, анда ким алардын алдында тура алат?»
62 Бирок, бир шарт менен бир тууганыңарды жиберем, эгер силер анын бир тууганын, силер анын силерден Мисирге кеткенин айткан энесинин уулун, мага алып келсеңер; анын бир тууганын мага алып келгенде, мен аны ордуна алам, анткени силердин эч кимиңер атаңарга аны камсыз кылган эмессиңер, ал мага келгенде, мен силер камсыз болгон бир тууганын силер менен кошо жиберем.
63 Жусуп ушул сөздөрдү айтканда, Жүйүт ага ачууланып, көзүнөн кан агып, бир туугандарына: «Бул адам бүгүн кантип өзүн да, бүткүл Мисирди да кырып салгысы келет?» – деди.
64 Шымон Жусупка мындай деп жооп берди: «Биз сага башында эле анын кайсы жерге барганын, өлүп же тирүү экенин билбегенибизди айткан эмес белек? Мырзам эмне үчүн ушинтип айтып жатат?»
65 Жусуп Жүйүттүн жүзүн карап, ага: «Бул бир тууганыңдын ордуна мага башка бир тууганыңды алып кел», – дегенде, ачуусу кайнап жатканын түшүндү.
66 Жусуп бир туугандарына: «Силер бир тууганыңардын өлдү же жоголду деп айткансыңар го. Эгер мен аны бүгүн чакырсам, ал силердин алдыңарда болсо, аны бир тууганынын ордуна мага бересиңерби?» – деди.
67 Ошондо Жусуп сүйлөй баштады: «Жусуп, Жусуп, бүгүн менин алдымда кел, бир туугандарыңа көрүнүп, алардын алдында отур».
68 Жусуп бул сөздөрдү айтканда, алар Жусуптун кайдан келерин билүү үчүн ар башка көз караш менен карашты.
69 Жусуп алардын бардык иштерин карап: «Эмнеге ары-бери карап жатасыңар? Мен силер Мисирге сатып жиберген Жусупмун, ошондуктан мени сатып жибергениңерге кайгырбагыла, анткени ачарчылык учурунда Кудай мени силерден мурун жиберген», – деди.
70 Жусуптун сөздөрүн укканда бир туугандары андан коркуп кетишти, Жүйүт болсо андан абдан коркуп кетти.
71 Бенжемин Жусуптун сөздөрүн укканда, үйдүн ички бөлмөсүндө алардын алдында турганда, Бенжемин агасы Жусупка чуркап барып, аны кучактап, мойнунан кучактап ыйлады.
72 Жусуптун бир туугандары Бенжеминди мойнуна кучактап, кошо ыйлаганын көрүшкөндө, алар да Жусуптун үстүнө жыгылып, аны кучактап, Жусуп менен кошо катуу ыйлашты.
73 Жусуптун үйүндө алар Жусуптун бир туугандары деген үн угулду, бул фараонго абдан жакты, анткени ал алардан Мисирди талкалап салышабы деп коркту.
74 Фараон Жусупка келген бир туугандары үчүн куттуктоо үчүн кулдарын жөнөттү. Мисирдеги бардык аскер башчылары жана аскерлер Жусуп менен бирге кубанышты, бүткүл Мисир эли Жусуптун бир туугандары үчүн абдан кубанды.
75 Фараон өзүнүн кулдарын Жусупка жөнөтүп: «Бир туугандарыңа айт, алар өздөрүнүн бардык буюмдарын алып келишсин, мага келсин, мен аларды Мисир жеринин эң жакшы жерине жайгаштырам», – деди.
76 Жусуп үй башчысына бир туугандарына белектерди жана кийимдерди алып келүүнү буйрук кылды. Ал аларга падышалык кийимдерди жана көптөгөн белектерди алып келди. Жусуп аларды бир туугандарына бөлүштүрдү.
77 Анан ал ар бир бир тууганына алтын жана күмүштөн жасалган кийимдерди жана үч жүз күмүш тыйын берди, ошондо Жусуп алардын баарына ушул кийимдерди кийгизип, фараондун алдына алып келүүнү буйрук кылды.
78 Фараон Жусуптун бардык бир туугандары эр жүрөк жана келбеттүү адамдар экенин көрүп, абдан кубанды.
79 Андан кийин алар фараондон чыгып, Канаан жерине, атасына жөнөштү. Алар менен бир тууганы Бенжемин да бар болчу.
80 Жусуп ордунан туруп, аларга фараондон он бир арабаны берди, ал эми Жусуп аларга өзүнүн арабасын берди, ал Мисирде таажы кийген күнү атасын Мисирге алып келүү үчүн минип жүрдү; Жусуп бир туугандарынын бардык балдарына санына жараша кийимдерди, ар бирине жүз күмүш тыйындан жөнөттү, ошондой эле бир туугандарынын аялдарына падышанын аялдарынын кийимдеринен кийимдерди жөнөттү, ал аларды жөнөттү.
81 Ал ар бир бир тууганына он кишиден Канаан жерине барып, аларга кызмат кылууну, балдарына жана Мисирге келүүдө аларга тиешелүү болгон бардык нерселерге кызмат кылууну буйруду.
82 Жусуп бир тууганы Бенжемин аркылуу он уулуна он көйнөк жөнөттү, бул Жакыптын башка уулдарынын балдарынан бир топ көп.
83 Ал фараон үчүн ар бирине элүү күмүш тыйын жана он арабаны жөнөттү. Ал атасына Мисирдин бардык жакшы нерселери жүктөлгөн он эшекти, атасы менен аны менен кошо келгендердин баарына жолго азык катары дан, нан жана тамак-аш жүктөлгөн он ургаачы эшекти жөнөттү.
84 Ал эжеси Динага күмүш жана алтын кийимдерди, ладан, мирра, алоэ жана аялдардын жасалгаларын көп жөнөттү, ошондой эле фараондун аялдарынан Бенжеминдин аялдарына да жөнөттү.

85 Ал бардык бир туугандарына, ошондой эле алардын аялдарына ар кандай оникс таштарын жана бделлийди берди, ал эми Мисирдин улуу элинин арасындагы бардык баалуу буюмдардан, Жусуп атасынын үйүнө жөнөткөн нерселерден башка эч нерсе калган жок.
86 Анан ал бир туугандарын жөнөттү, алар кетишти, ал аларга кошуп бир тууганы Бенжеминди жөнөттү.
87 Жусуп аларды Мисирдин чек арасына чейин узатып баруу үчүн жөнөп кетти. Анан аларга атасы жана үй-бүлөсү жөнүндө Мисирге келүүнү буйрук кылды.
88 Ал аларга: «Жолдо урушпагыла, анткени бул иш Теңирден болду, анткени бул жерде дагы беш жыл ачарчылык болот», – деди.
89 Анан аларга мындай деп буйрук берди: «Канаан жерине келгенде, бул иште атамдын алдына күтүүсүз келбегиле, акылыңар менен иш кылгыла».
90 Жусуп аларга буйрук берүүнү токтотуп, бурулуп, Мисирге кайтып кетти. Жакыптын уулдары Канаан жерине, атасы Жакыпка кубаныч менен барышты.
91 Алар жердин чегине келип, бири-бирине: «Атабыздын алдында бул иште эмне кылабыз? Эгер биз ага күтүүсүздөн келип, бул тууралуу айтсак, ал биздин сөздөрүбүздөн абдан коркуп, бизге ишенбейт», – дешти.
92 Алар үйлөрүнө жакындаганча жол жүрүштү. Алар Ашырдын кызы Серахты тосуп чыгып келе жаткан жеринен табышты. Ал кыз абдан сымбаттуу, акылдуу болгондуктан, арфада ойногонду билчү.
93 Алар аны чакырышты, ал алардын алдына келип, аларды өптү, алар аны кармап алып, ага арфа беришти: «Атабыздын алдына барып, анын алдына отуруп, арфада ойноп, бул сөздөрдү айт».
94 Алар ага үйүнө барууну буйрук кылышты, ал арфаны алып, алардын алдына чуркап барды да, Жакыптын жанына келип отурду.
95 Ал жакшы ойноп, ырдап, таттуу сөздөрү менен: «Жусуп, менин таякем тирүү, ал бүткүл Мисир жерин башкарат, өлгөн жок», – деп ырдады.
96 Ал ушул сөздөрдү кайталай берди, Жакып анын сөздөрүн угуп, алар ага жакты.
97 Ал кунт коюп укту, ал эми аял аларды эки-үч жолу кайталады, Жакыптын жүрөгүнө анын таттуу сөздөрү кубаныч кирди, Кудайдын руху анын үстүндө болду, ал анын бардык сөздөрүнүн чын экенин билди.
98 Жакып Серахка ушул сөздөрдү айтканда батасын берди. Ал ага: «Кызым, өлүм сени эч качан жеңбесин, анткени сен менин рухумду көтөрдүң. Мага айтканыңдай сүйлө, анткени сен мени бардык сөздөрүң менен кубандырдың», – деди.
99 Ал ушул сөздөрдү ырдай берди, Жакып угуп, ага жагып, ал кубанды, Кудайдын руху анын үстүндө болду.
100 Ал аял менен сүйлөшүп жатканда, уулдары аттары, майдан арабалары, падыша кийимдери жана кулдары менен анын алдынан чуркап келишти.
101 Жакып аларды тосуп алуу үчүн ордунан туруп, падыша кийимин кийген уулдарын жана Жусуптун аларга жөнөткөн бардык байлыктарын көрдү.
102 Алар ага: «Бир тууганыбыз Жусуп тирүү экенин, ал бүткүл Мисир жерин башкараарын жана биз сага айткандай, ал бизге сүйлөгөнүн бил», – дешти.
103 Жакып уулдарынын бардык сөздөрүн угуп, жүрөгү дүкүлдөп кетти, анткени Жусуптун аларга бергендеринин баарын, ага эмнелерди жөнөткөнүн жана Жусуптун аларга айткан кереметтеринин баарын көрмөйүнчө, аларга ишене алган жок.
104 Алар анын алдына ачылып, Жусуптун жөнөткөн нерселеринин баарын көрсөтүштү, ар бирине Жусуптун жөнөткөндөрүн беришти, ал алардын чындыкты айтканын билип, уулу жөнүндөгү кабарга абдан кубанды.
105 Жакып: «Уулум Жусуптун тирүү калганы мага жетиштүү, өлөрдөн мурун барып, аны көрүп келейин»,— деди.
106 Уулдары ага башынан өткөн окуялардын баарын айтып беришти. Жакып: «Мен уулум менен анын тукумун көргөнү Мисирге барам»,— деди.
107 Жакып ордунан туруп, Жусуп жөнөткөн кийимдерди кийди. Жуунуп, чачын кырып, Жусуп жөнөткөн чалманы башына кийди.
108 Жакыптын үйүндөгүлөр жана алардын аялдары Жусуп жиберген кийимдерди кийип, Жусуптун тирүү экенине жана Мисирде бийлик жүргүзүп жатканын көрүп абдан кубанышты.
109 Бул тууралуу Канаандын бардык тургундары угуп, келип, Жакыптын тирүү экенине кубанышты.
110 Жакып алар үчүн үч күн той өткөрдү. Канаандын бардык падышалары жана жердин төрөлөрүнүн баары Жакыптын үйүндө ичип-жеп, көңүл ачышты.

55-БӨЛҮМ

1 Ошондон кийин Жакып мындай деди: «Мен Мисирге барып, уулумду көрөйүн, анан Кудай Ыбрайымга айткан Канаан жерине кайтып келем, анткени мен туулган жеримден кете албайм».
2 Ага Теңирдин сөзү келди: «Бүт үй-бүлөң менен Мисирге бар да, ошол жерде кал. Мисирге баруудан коркпо, анткени Мен сенден улуу эл жаратам».
3 Жакып ичинен: «Мен барып, уулумдун жүрөгүндө Мисирдин бардык тургундарынын арасында Кудайдан коркуу сезими дагы эле барбы, көрүп келейин»,— деди.
4 Ошондо Теңир Жакыпка: «Жусуптан коркпо, анткени ал мага кызмат кылуу үчүн актыгын сактап калды, бул сенин көз алдыңда жакшы деп эсептелгендиктен», – деди. Жакып уулу үчүн абдан кубанды.
5 Ошол учурда Жакып уулдарына жана үй-бүлөсүнө Теңирдин сөзү боюнча Мисирге барууну буйрук кылды. Жакып уулдары жана бүт үй-бүлөсү менен ордунан туруп, Канаан жеринен, Беир-Шебадан кубанычтуу, жүрөгү кубанычтуу чыгып, Мисир жерине жөнөдү.
6 Алар Мисирге жакындаганда, Жакып Жүйүттү Жусупка Мисирдеги жагдайды көрсөтүп берүү үчүн жиберди. Жүйүт атасынын айтканындай кылды. Ал шашып чуркап барып, Жусупка келди. Алар ага Гошен жеринен бүт үй-бүлөсү үчүн жер беришти. Жүйүт кайтып келип, атасына келди.
7 Жусуп арабасын чегип, бардык күчтүү жоокерлерин, кулдарын жана Мисирдин бардык төрөлөрүн чогултуп, атасы Жакыпты тосуп алууга барды. Жусуптун буйругу Мисирде жарыяланды: «Жакыпты тосуп албагандардын баары өлөт».

8 Эртеси күнү Жусуп бүткүл Мисир жери менен, көп сандаган жана күчтүү аскерлери менен, зыгыр буласынан жана кочкул кызыл кездемеден тигилген кийимдерди кийип, күмүш жана алтындан жасалган куралдарды, согуш куралдарын көтөрүп, жолго чыкты.
9 Алар баары ар кандай музыкалык аспаптар менен, барабан, дап кагып, жол боюна мирра жана алоэ чачып, Жакыпты тосуп чыгышты. Баары ошол жол менен жөнөштү, жер алардын кыйкырыгынан титиреп кетти.
10 Мисирдин бардык аялдары Жакып менен жолугушуу үчүн Мисирдин чатырларынан жана дубалдарынан чыгышты. Жусуптун башында фараондун падышалык таажысы бар болчу, анткени фараон аны атасы менен жолугушууга бара жатканда кийгизип жиберген.
11 Жусуп атасынан элүү чыканак алыстыкта келгенде, майдан арабадан түшүп, атасын көздөй басты. Мисирдин бардык төрөлөрү жана анын төрөлөрүнүн баары Жусуптун атасын көздөй жөө басып келгенин көрүшкөндө, алар да түшүп, Жакыпты көздөй жөө басышты.
12 Жакып Жусуптун кошуунуна жакындаганда, Жакып Жусуп менен бирге ага карай келе жаткан кошуунду көрүп, кубанды, Жакып таң калды.
13 Жакып Жүйүттөн: «Мисирдин кошуунунда падыша кийимин кийип, кызыл кийим кийип, башына падыша таажысы кийип жүргөн, арабасынан түшүп, бизди көздөй келе жаткан ким?» – деп сурады. Жүйүт атасына: «Бул сенин уулуң Жусуп, падыша», – деп жооп берди. Жакып уулунун даңкын көрүп кубанды.
14 Жусуп атасына жакын келип, ага таазим кылды. Кошуундагылардын баары Жакыптын алдында аны менен бирге жерге чейин ийилип таазим кылышты.
15 Ошондо Жакып чуркап барып, уулу Жусупка шашып жетип, мойнунан кучактап өптү. Алар ыйлашты. Жусуп да атасын кучактап өптү. Алар да ыйлашты, бүт Мисир эли да алар менен кошо ыйлады.
16 Жакып Жусупка: «Эми сенин жүзүңдү көргөндөн кийин кубаныч менен өлөм, анткени сен дагы эле тирүүсүң жана даңкың менен жүрөсүң», – деди.
17 Жакыптын уулдары, алардын аялдары, балдары, кулдары жана Жакыптын бүт үй-бүлөсү Жусуп менен кошо катуу ыйлашты, аны өөп, кошо катуу ыйлашты.
18 Андан кийин Жусуп бүт эли менен Мисирге кайтып келди. Жакып, анын уулдары жана үйүндөгү бардык балдары Жусуп менен бирге Мисирге келишти. Жусуп аларды Мисирдин эң жакшы жерине, Гошен жерине, жайгаштырды.
19 Жусуп атасына жана бир туугандарына: «Мен барып, фараонго: "Бир туугандарым, атамдын үй-бүлөсү жана алардын бардык үй-бүлөсү мага келишти, алар Гошен жеринде", – деп айтайын», – деди.
20 Жусуп ошондой кылды: бир туугандары Рубейинди, Исахарды жана анын бир тууганы Бенжеминди фараондун алдына койду.
21 Жусуп фараонго мындай деди: «Менин бир туугандарым, атамдын үй-бүлөсү, алардын бардык мал-мүлкү, майда жана бодо малы менен Канаан жеринен мага Мисирге көчүп баруу үчүн келишти, анткени ачарчылык аларды катуу каптап турган эле.
22 Фараон Жусупка: «Атаң менен бир туугандарыңды жердин эң жакшы жерине жайгаштыр, алардан жакшы нерселердин баарын аяба, аларга жердин түшүмүнөн жедирбе», – деди.
23 Жусуп мындай деп жооп берди: «Мен аларды Гошен жерине жайгаштырдым, анткени алар койчулар, ошондуктан алар Гошенде калсын, малын мисирликтерден бөлүп кайтарышсын».
24 Фараон Жусупка: «Бир туугандарың сага эмне десе, ошонун баарын кыл»,— деди. Жакыптын уулдары фараонго таазим кылып, андан тынчтык менен чыгып кетишти. Андан кийин Жусуп атасын фараонго алып келди.
25 Жакып келип, фараонго таазим кылды. Жакып фараонго батасын берди, ал чыгып кетти. Жакып, анын бардык уулдары жана үйүндөгүлөрү Гошен жеринде жашашты.
26 Жакыптын өмүрүнүн экинчи жылында, башкача айтканда, жүз отуз жашында, Жусуп атасын, бир туугандарын жана атасынын бүт үй-бүлөсүн ачарчылык учурунда балдарына жараша тамак-аш менен камсыз кылды, алар эч нерседен кем болушкан жок.
27 Жусуп аларга бүт жердин эң жакшы жерин берди; алар Жусуптун өмүрүндө Мисирдин эң жакшы жерлерине ээ болушту; Жусуп аларга жана атасынын үйүндөгүлөрүнө жыл сайын кийим-кече берип турду; Жакыптын уулдары бир тууганынын өмүрүндө Мисирде коопсуз жашашты.
28 Жакып дайыма Жусуптун дасторконунан тамактанчу. Жакып менен анын уулдары күнү-түнү Жусуптун дасторконунан кетишчү эмес, Жакыптын балдары үйлөрүндө жеген тамактардан башка.
29 Ачарчылык күндөрүндө бүткүл мисирликтер Жусуптун үйүнөн нан жешти, анткени ачарчылыктан улам бардык мисирликтер өздөрүнө тиешелүү болгондун баарын сатышты.
30 Жусуп фараондун эсебинен Мисирдин бардык жерлерин жана талааларын нанга сатып алды. Ачарчылык күндөрү Жусуп бүткүл Мисирди нан менен камсыз кылып турду. Жусуп жер боюнча дан сатып алган бардык күмүш менен алтынды чогултту. Ал көп алтын менен күмүш топтоду, андан тышкары, алар акчалары түгөнгөндө, жердин ар тарабынан Жусупка алып келген көп сандаган оникс таштарынан, бделлийден жана баалуу кийимдерден тышкары.
31 Жусуп колуна түшкөн бардык күмүш менен алтынды: жетимиш эки таланттай алтын менен күмүштү, ошондой эле абдан көп болгон оникс таштары менен бделлийди алып, төрт бөлүккө бөлүп, бир бөлүгүн Кызыл деңиздин жанындагы чөлгө, бир бөлүгүн Перат дарыясынын жээгине, ал эми үчүнчү жана төртүнчү бөлүктөрүн Персия менен Мадай чөлүнүн тушундагы чөлгө жашырды.
32 Ал калган алтын менен күмүштүн бир бөлүгүн алып, бир туугандарына, атасынын үйүндөгүлөрүнө жана атасынын үйүндөгү аялдарга берди, ал эми калганын фараондун үйүнө жыйырма талант алтын менен күмүш алып келди.
33 Жусуп калган алтын менен күмүштүн баарын фараонго берди, фараон аларды казынага салды,

ошондон кийин ал жерде ачарчылык токтоду. Алар бүт жер жүзүнө эгин сээп, оруп алышты, жыл сайын кадимкидей эле мол түшүм алып турушту, эч нерседен кем болушкан жок.
34 Жусуп Мисирде коопсуз жашады, бүт жер анын көзөмөлүндө болду. Атасы жана бир туугандары Гошен жеринде жашап, аны ээлеп алышты.
35 Жусуп абдан карып, жашы өтүп калган эле. Анын эки уулу, Эпрайым менен Менаше, бир туугандары Жакыптын уулдарынын балдары менен бирге Жакыптын үйүндө дайыма жашап, Теңирдин жолдорун жана Анын мыйзамдарын үйрөнүштү.
36 Жакып жана анын уулдары Мисир жеринде, Гошен жеринде жашап, ал жерди ээлеп, укумдап-тукумдап көбөйүштү.

56-БӨЛҮМ

1 Жакып Мисир жеринде он жети жыл жашады, ал эми Жакыптын өмүрү жүз кырк жети жылга созулду.
2 Ошол учурда Жакып өлүм алдында турган ооруга чалдыккандыктан, ал киши жиберип, уулу Жусупту Мисирден чакыртты. Анын уулу Жусуп Мисирден келди, Жусуп атасына келди.
3 Жакып Жусупка жана анын уулдарына мындай деди: «Мен өлүп баратам. Ата-бабаларыңардын Кудайы силерге келип, силерди Теңир силерге жана силерден кийинки балдарыңарга берем деп ант берген жерге кайра алып келет. Эми мен өлгөндөн кийин, мени ата-бабаларымдын жанындагы Канаан жериндеги Хеброндогу Махпеладагы үңкүргө койгула».
4 Жакып уулдарына аны Хеброндогу Махпелге коюуга ант берди. Балдары ага бул тууралуу ант беришти.
5 Ал аларга мындай деп буйрук берди: «Кудай-Теңириңерге кызмат кылгыла, анткени ата-бабаларыңарды куткарган силерди бардык кыйынчылыктардан куткарат».
6 Ошондо Жакып: «Бардык балдарыңарды мага чакыргыла», – деди. Жакыптын бардык уулдары келип, анын алдына отурушту. Жакып аларга батасын берип, мындай деди: «Ата-бабаларыңардын Кудайы Теңир силерге миң эсе көп батасын берсин, батасын берсин, ал силерге атаңар Ыбрайымдын батасын берсин». Ал батасын бергенден кийин, Жакыптын бардык уулдары ошол күнү жөнөп кетишти.
7 Эртеси күнү Жакып уулдарын кайрадан чакырды. Алар чогулуп, анын алдына келип отурушту. Ошол күнү Жакып өлөр алдында уулдарына батасын берди, ар бири өз батасын берди; бул Теңирдин Ысрайылга тиешелүү мыйзам китебинде жазылган.
8 Жакып Жүйүткө: «Мен уулумдун бир туугандарың үчүн күчтүү адам экениңди билем. Аларга падышачылык кыл, уулдарың алардын уулдарына түбөлүккө падышачылык кылышат», – деди.
9 Уулдарыңа жаа менен согуштук куралдарды гана үйрөт, ошондо алар душмандарын башкара турган бир тууганынын согуштарында салгылаша алышат.
10 Жакып ошол күнү уулдарына дагы мындай деп осуят кылды: «Мен бүгүн өз элиме кошулам. Мени Мисирден алып чыгып, силерге буйругандай, Махпела үңкүрүнө койгула».
11 Бирок сак болгула, уулдарыңардын бири да мени көтөрүп жүрбөсүн, өзүңөр гана көтөрүп жүргүлө. Менин сөөгүмдү Канаан жерине алып барып, мени көмгөнү барганыңарда, мага да ушундай кылгыла.
12 Жүйүт, Исахар жана Забулун Менин табытым чыгыш тарапта, Рубейин, Шымон жана Гат түштүк тарапта, Эпрайым, Менаше жана Бенжемин батыш тарапта, Дан, Ашыр жана Напталы түндүк тарапта Менин табытым көтөрүп жүрүшөт.
13 Леби өзүңөр менен кошо алып жүрбөсүн, анткени ал жана анын уулдары ысрайылдыктар менен бирге Теңирдин келишим сандыгын лагерде көтөрүп жүрүшөт, ал эми уулум Жусуп көтөрүп жүрбөсүн, анткени падыша кандай болсо, анын даңкы ошондой болсун, бирок алардын ордуна Эпрайым менен Менаше келет.
14 Мени алып кеткениңде мага ушундай кыл; мен сага осуят кылган нерселердин бирин да этибарга албай койбо; ошондо сен мага ушундай кылсаң, Теңир сени жана сенин балдарыңды түбөлүккө жакшы көрөт.
15 Уулдарым, ар бириңер өз бир тууганыңарды жана тууганыңарды сыйлагыла, балдарыңарга жана силерден кийинки неберелериңердин балдарына ата-бабаларыңардын Кудай-Теңирине өмүр бою кызмат кылууну буйрук кылгыла.
16 Кудай-Теңириңердин алдында жакшы жана адил иш кылып, Анын бардык жолдору менен жүрсөңөр, өзүңөр, балдарыңар жана неберелериңердин балдары жерде түбөлүккө узак жашашыңар үчүн ушундай кылышат.
17 Уулум Жусуп, бир туугандарыңдын күнөөлөрүн жана сага келтирген зыяндарынын баарын кечир, анткени Кудай муну сенин жана балдарыңдын пайдасы үчүн каалаган.
18 Уулум, бир туугандарыңды Мисир тургундарына калтырба, алардын жүрөгүн оорутпа, анткени мен аларды Кудайдын колуна жана сенин колуңа тапшырып, мисирликтерден коргойм; Жакыптын уулдары аталарына: «Ата, сен бизге эмнени буйрусаң, ошонун баарын аткарабыз; Кудай биз менен гана болсун», – дешти.
19 Жакып уулдарына мындай деди: «Эгер силер Анын жолдорун сактасаңар, Кудай силер менен болсун. Анын алдында жакшылык жана туура иш кылууда Анын жолдорунан оңго да, солго да бурулбагыла».
20 Анткени мен билем, акыркы күндөрү өлкөдө силерге көптөгөн оор кыйынчылыктар болот, ооба, балдарыңар жана неберелериңердин неберелери, Теңирге гана кызмат кылгыла, ошондо Ал силерди бардык кыйынчылыктардан куткарат.
21 Эгерде силер Кудайдын артынан ээрчип, Ага кызмат кылсаңар жана өзүңөрдөн кийинки балдарыңарга жана балдарыңардын балдарына Теңирди таанып-билүүнү үйрөтсөңөр, Теңир силерге жана балдарыңарга балдарыңардын арасынан бир кызматчыны дайындайт, Теңир силерди бардык кыйынчылыктардан куткарат, силерди Мисирден алып чыгып, ата-бабаларыңардын жерине коопсуз мураска алуу үчүн кайтарып берет.
22 Жакып уулдарына осуят айтканын токтотуп, буттарын төшөккө салды, ал көз жумду, өз элине кошулду.

23 Жусуп атасынын үстүнө жыгылып, боздоп ыйлады. Ал аны өптү. Ал ачуу үн менен: «Атаке, атаке!» – деди.
24 Ошондо анын уулунун аялдары жана бүт үй-бүлөсү келип, Жакыпты жоктоп ыйлашты. Алар Жакып үчүн катуу кыйкырышты.
25 Жакыптын бардык уулдары ордуларынан туруп, кийимдерин айрып, белине таар жамынып, жүзтөмөндөп жыгылып, баштарына топурак чачышты.
26 Бул тууралуу Жусуптун аялы Аснатка айтышканда, ал ордунан туруп, баштык кийди. Ал жана аны менен кошо келген бардык мисирлик аялдар Жакыпты жоктоп ыйлашты.
27 Ошол күнү Жакыпты тааныган бүткүл Мисир эли бул окуяны угуп, келишти. Бүткүл Мисир эли көп күн ыйлады.
28 Жакыптын өлгөнүн уккан аялдар Канаан жеринен Мисирге келип, аны Мисирде жетимиш күн жоктоп ыйлашты.
29 Ошондон кийин Жусуп өзүнүн кызматчылары болгон дарыгерлерге атасын мирра, ладан жана ар кандай жыпар жыттуу заттар жана жыпар жыттуу заттар менен бальзамдоону буйрук кылды. Дарыгерлер Жусуп айткандай, Жакыпты бальзамдашты.
30 Мисирдин бүт эли, аксакалдары жана Гошен жеринин бардык тургундары Жакыпты жоктоп ыйлап, жоктоп ыйлашты. Анын бардык уулдары жана үйүндөгү балдары атасы Жакыпты жоктоп көп күн жоктоп ыйлашты.
31 Анын ыйлаган күндөрү өтүп, жетимиш күндөн кийин Жусуп фараонго: «Мен барып, атамды ал мага ант бергендей, ошол жерге коюп, анан кайра келем», – деди.
32 Фараон Жусупту жиберип: «Атаң айткандай, ал сага ант бергендей, барып, сөөгүн кой», – деп айтты. Жусуп бардык бир туугандары менен бирге атасы Жакыпты коюу үчүн Канаан жерине барды.
33 Фараон муну бүткүл Мисирге жарыялоону буйрук кылды: «Ким Жусуп жана анын бир туугандары менен бирге Жакыпты көмүү үчүн Канаан жерине барбаса, ал өлөт».
34 Фараондун кабарын бүткүл Мисир эли угуп, баары чогулуп турушту. Фараондун бардык кызматчылары, анын үйүндөгү аксакалдар жана Мисир жериндеги аксакалдар Жусуп менен кошо жөнөштү. Фараондун бардык төрөлөрү жана аттуу-баштуу кишилери Жусуптун кызматчылары сыяктуу эле Жакыпты коюу үчүн Канаан жерине жөнөштү.
35 Жакыптын уулдары анын жаткан табытын көтөрүп жөнөштү, атасы айткандай, уулдары ага ошондой кылышты.
36 Табыт таза алтындан жасалып, айланасы оникс жана бделлий менен кооздолгон; табыттын каптамасы алтындан токулган, жиптер менен бириктирилген, алардын үстүнө оникс жана бделлий илгичтери илинген.
37 Жусуп атасы Жакыптын башына чоң алтын таажы кийгизип, колуна алтын таяк карматты. Падышалар тирүү кезинде салтка ылайык, алар табыттын айланасына коюшту.
38 Анын алдында Мисирдин бардык аскерлери, адегенде фараондун бардык күчтүү адамдары, Жусуптун күчтүү адамдары, андан кийин Мисирдин калган тургундары, баары кылыч менен курчанып, соот кийип, согуштук кийимдер менен жүрүштү.
39 Ыйлагандардын баары табыттын тушуна барып, ыйлап, боздоп жатышты. Калган эл болсо табыттын артынан жөнөштү.
40 Жусуп үй-бүлөсү менен жылаңайлак ыйлап, табыттын жанына барды. Жусуптун калган кулдары анын айланасында жүрүштү, ар биринин кийими тагынып, баары согуш куралдары менен куралданышкан эле.
41 Жакыптын элүү кулу табыттын алдына барып, жолго мирра, алоэ жана ар кандай жыпар жыттуу заттарды чачышты. Табыт көтөргөн Жакыптын бардык уулдары жыпар жыттуу зат саткан жайдын үстүнөн басып жүрүштү, Жакыптын кулдары алардын алдында жолго жыпар жыттуу зат себелеп жүрүштү.
42 Жусуп көп сандаган кошуун менен жөнөдү. Алар Канаан жерине жеткенге чейин күн сайын ушундай кылып жүрүштү. Алар Иордандын аркы өйүзүндөгү Атаддын кырманына келишти. Ал жерде катуу кайгырып, катуу аза күтүштү.
43 Бул окуяны Канаандын бардык падышалары угуп, өз үйүнөн чыгышты, Канаандын отуз бир падышасы. Алар өз адамдары менен Жакыпты жоктоп ыйлаганы келишти.
44 Ошондо ушул падышалардын баары Жакыптын табытын көрүштү, анын үстүндө Жусуптун таажысы бар экенин, алар да таажыларын табытка коюп, айланасына таажыларды ороп коюшту.
45 Ошол падышалардын баары Жакыптын уулдары жана Мисир уулдары менен бирге Жакыпты жоктоп, ошол жерде катуу кайгырышты, анткени Канаандын бардык падышалары Жакыптын жана анын уулдарынын эрдигин билишчү.
46 Эйсапка: «Жакып Мисирде каза болуптур, уулдары жана бүт мисирликтер аны Канаан жерине алып барып, көмүп жатышат»,— деген кабар жетти.
47 Эйсап бул тууралуу угуп, Сеир тоосунда жашап жаткан. Ал уулдары, эли жана үй-бүлөсү менен ордунан турду. Эл абдан көп эле. Алар Жакыпты жоктоп ыйлаганы келишти.
48 Эйсап келип, бир тууганы Жакыпты жоктоп ыйлады. Бүткүл Мисир менен бүт Канаан эли кайрадан ордуларынан туруп, Эйсап менен бирге ошол жерде Жакыпты жоктоп катуу кайгырды.
49 Жусуп жана анын бир туугандары атасы Жакыпты ал жерден алып келип, Хебронго, Жакыпты ата-бабаларынын жанындагы үңкүргө коюшту.
50 Алар Киреат-Арбага, үңкүргө келишти. Алар келгенде, Эйсап уулдары менен Жусупка жана анын бир туугандарына каршы туруп: «Жакыпты ал жерге көмбө, анткени ал бизге жана атабызга таандык», – деди.
51 Жусуп менен анын бир туугандары Эйсаптын уулдарынын сөздөрүн угуп, абдан ачууланышты. Ошондо Жусуп Эйсапка басып келип: «Алар эмне деп жатышат? Атам Жакып аны сенден жыйырма беш жыл мурун Ыскак өлгөндөн кийин чоң байлыкка сатып алган, ошондой эле бүт Канаан жерин сенден, сенин

уулдарыңдан жана сенин тукумуңдан сатып алган», – деди.
52 Жакып аны уулдарына жана өзүнөн кийинки тукумдарына түбөлүккө мураска сатып алган, эмне үчүн бүгүн ушинтип айтып жатасың?
53 Эйсап: «Сен калп айтып жатасың, калп айтып жатасың. Сен айткандай, мен бул жерде эч нерсе саткан жокмун, бир тууганым Жакып да бул жерден эч нерсе сатып алган жок»,— деди.
54 Эйсап Жусупту алдаш үчүн ушул сөздөрдү айтты, анткени Эйсап Канаан жериндеги бардык мүлкүн Жакыпка саткан күндөрү Жусуптун жок экенин билген.
55 Жусуп Эйсапка: «Атам бул нерселерди сени менен кошо сатып алуу кагазына жазып, күбөлөр менен күбөлөндүргөн экен, мына, ал кагаз биздин арабызда, Мисирде», – деди.
56 Эйсап ага: «Китепти алып кел, эмне тапсаң, ошонун баарын аткарабыз»,— деп жооп берди.
57 Жусуп бир тууганы Напталыны чакырып: «Шашыл, токтобо, Мисирге чуркап бар да, бардык жазууларды: сатып алуу жөнүндөгү жазууну, мөөр басылган жазууну жана ачык жазууну, ошондой эле туулгандык укугу жөнүндөгү бардык бүтүмдөр жазылган алгачкы жазуулардын баарын алып кел», – деди.
58 Сен аларды бул жерге алып кел, ошондо биз алардан Эйсап менен анын уулдарынын бүгүн айткан сөздөрүнүн баарын биле алабыз.
59 Напталы Жусуптун тилин алып, Мисирге жөнөө үчүн шашып чуркады. Напталы чөлдөгү бугулардын баарынан жеңилирээк жөө жүрчү, анткени ал дандын машактарын басып, аларды эзбей басып жүрчү.
60 Эйсап Нафталинин жазууларды алып келгени кеткенин көргөндө, уулдары менен үңкүргө каршы туруусун күчөттү. Эйсап бүт эли менен Жусупка жана анын бир туугандарына каршы согушка чыкты.
61 Жакыптын бардык уулдары жана Мисир эли Эйсап жана анын кишилери менен салгылашты. Эйсаптын уулдары жана анын эли Жакыптын уулдарынын алдында жеңилип калышты, Жакыптын уулдары Эйсаптын элинен кырк кишини өлтүрүштү.
62 Ал кезде Жакыптын уулу Дандын уулу Кушим Жакыптын уулдары менен болчу, бирок согуш болуп жаткан жерден жүз чыканактай алыстыкта жайгашкан, анткени ал Жакыптын уулдары менен бирге Жакыптын табытынын жанында аны кайтарып турган.
63 Кушим дудук жана дүлөй болсо да, адамдардын корккон үнүн түшүндү.
64 Ал: «Эмнеге өлгөндөрдү көмбөй жатасыңар? Бул эмне деген чоң коркунуч?» – деп сурады. Алар ага Эйсап менен анын уулдарынын сөздөрүн айтышты. Ал салгылашуу учурунда Эйсапка чуркап барып, кылыч менен Эйсапты өлтүрүп, башын кесип салды. Эйсап алыска секирип кетти. Эйсап салгылашуудагы элдин арасына кулап түштү.
65 Кушим ушундай кылганда, Жакыптын уулдары Эйсаптын уулдарынан күчтүү болуп калышты. Жакыптын уулдары атасы Жакыпты күч менен үңкүргө көмүштү, Эйсаптын уулдары муну көрүштү.
66 Жакыптын сөөгү Хеброндо, Ыбрайым Хет уулдарынан көрүстөн үчүн сатып алган Махпела үңкүрүнө коюлду. Ал үңкүрдү кымбат баалуу кийимдер менен коздоп коюшту.
67 Эч бир падыша ага Жусуп өлгөндө атасына көрсөткөндөй урмат көрсөткөн эмес, анткени ал аны падышаларды көмгөндөй чоң урмат менен көмгөн.
68 Жусуп жана анын бир туугандары аталарын жоктоп жети күн аза күтүштү.

57-БӨЛҮМ

1 Ошондон кийин Эйсаптын уулдары Жакыптын уулдары менен согушушту. Эйсаптын уулдары Хеброндо Жакыптын уулдары менен согушушту. Эйсап дагы эле өлүп, көмүлгөн эмес.
2 Алардын ортосунда катуу салгылашуу болду. Эйсаптын уулдары Жакыптын уулдарынан жеңилип калышты. Жакыптын уулдары Эйсаптын уулдарынан сексен кишини өлтүрүштү, бирок Жакыптын уулдарынан бир да киши өлгөн жок. Жусуп Эйсаптын уулдарынын бардык элин жеңип алды. Ал Эйсаптын уулу Элипаздын уулу Зепону жана элүү кишисин туткундап, темир чынжыр менен байлап, кулдарынын колуна салып, Мисирге алып барды.
3 Жакыптын уулдары Сепону жана анын элин туткундап кетишкенде, Эйсаптын үйүндөгү калгандардын баары өздөрү да туткундалып кетпеши үчүн, жандарынан коркуп, Эйсаптын уулу Элипазды жана анын элин алып, Эйсаптын сөөгүн алып, Сеир тоосуна жөнөп кетишти.
4 Алар Сеир тоосуна келип, Эйсапты Сеирге коюшту, бирок анын башы Сеирге алып келишкен эмес, анткени ал Хеброндогу салгылашуу болгон жерге коюлган.
5 Эйсаптын уулдары Жакыптын уулдарынан качып жөнөгөндө, Жакыптын уулдары аларды Сеирдин чек арасына чейин кууп жөнөштү. Бирок алар кууп барганда бир да кишисин өлтүрүшкөн жок, анткени алар менен кошо ала кеткен Эйсаптын сөөгү аларды дүрбөлөңгө салды. Ошентип, алар качып кетишти. Жакыптын уулдары алардан бурулуп, Хеброндогу бир туугандарынын жерине келишти. Алар ошол күнү да, эртеси күнү да согуштан эс алганга чейин ошол жерде болушту.
6 Үчүнчү күнү алар хорлук Сеирдин бардык уулдарын жана чыгыштын бардык уулдарын, деңиздин жээгиндеги кумдай көп элди чогултушту. Алар бир туугандарын куткаруу үчүн Жусуп жана анын бир туугандары менен салгылашуу үчүн Мисирге барышты.
7 Жусуп жана Жакыптын бардык уулдары Эйсаптын уулдары менен чыгыш элинин бир туугандарын куткаруу үчүн согушка келгенин угушту.
8 Жусуп, анын бир туугандары жана Мисирдин күчтүү адамдары чыгып, Раамсес шаарында салгылашты. Жусуп жана анын бир туугандары Эйсаптын уулдарына жана чыгыш элине катуу сокку урушту.
9 Алар алты жүз миң адамды өлтүрүштү, алардын арасындагы хорлук Сеир уулдарынын бардык эр жүрөктөрүн өлтүрүштү; алардын саны аз эле калды, ошондой эле чыгыш уулдарынын жана Эйсап уулдарынын көптөгөн адамдарын өлтүрүштү; Эйсаптын уулу Элипаз жана чыгыш уулдары Жусуп менен анын бир туугандарынан качып кетишти.

10 Жусуп бир туугандары менен аларды Сукотко жеткенге чейин кууп жөнөдү. Алар Сукотто отуз кишини өлтүрүштү, калгандары качып, ар кимиси өз шаарына качып кетишти.
11 Жусуп, анын бир туугандары жана Мисирдин күчтүү адамдары алардын жанынан кубаныч менен, көңүлдүү кайтышты, анткени алар бардык душмандарын талкалашкан эле.
12 Элипаздын уулу Зефо жана анын кишилери дагы эле Мисирде Жакыптын уулдарынын кулдары болуп жүрүштү, ошондуктан алардын азабы күчөдү.
13 Эйсаптын уулдары менен Сеирдин уулдары өз жерлерине кайтып келишкенде, Сеирдин уулдары Эйсаптын уулдары менен болгон салгылашуудан улам Жакыптын уулдары менен Мисир элинин колуна түшүп калышканын көрүштү.
14 Сеирдин уулдары Эйсаптын уулдарына: «Силер көрүп турасыңар, ошондуктан бул кошуун силердин кол алдыңарда экенин билесиңер, бир да эр жүрөк адам же согушка чебер адам калган жок», – дешти.
15 Ошондуктан биздин жерибизден чыгып кеткиле, бизден чыгып, ата-бабаларыңар жашаган Канаан жерине кеткиле, эмне үчүн силердин балдарыңар биздин балдарыбыздын мурастарын кийинчерээк мурасташат?
16 Эйсаптын уулдары Сеирдин уулдарын уккусу келген жок, ошондуктан Сеирдин уулдары алар менен согушууну ойлонушту.
17 Эйсаптын уулдары Африканын падышасы Ангеаска, башкача айтканда, Динхабага жашыруун кабар жөнөтүп, мындай деп айттырышты:
18 Өзүңдүн адамдарыңдан бир нечесин бизге жибер, алар бизге келишсин, биз хорлук Сеирдин уулдары менен бирге согушабыз, анткени алар бизди жерден кууп чыгуу үчүн биз менен согушууну чечишти.
19 Динхаба падышасы Ангеас ошондой кылды, анткени ал ошол күндөрү Эйсаптын уулдарына дос болчу. Ангеас Эйсаптын уулдарына беш жүз эр жүрөк жөө аскер жана сегиз жүз атчан аскер жөнөттү.
20 Сеирдин уулдары чыгыш уулдарына жана Мидиан уулдарына: «Эйсаптын уулдары бизге эмне кылганын көрдүңөр, алардын айынан Жакыптын уулдары менен болгон салгылашууда биз дээрлик баарыбыз кырылып калдык», – деп айттырып жиберишти.
21 Ошондуктан бизге келип, бизге жардам бергиле, биз алар менен бирге согушабыз, аларды жеринен кууп чыгабыз жана алар үчүн өз бир туугандары, Жакыптын уулдары менен болгон салгылашууда курман болгон бир туугандарыбыз үчүн өч алабыз.
22 Чыгыштын бардык уулдары Сеир уулдарынын тилин алып, аларга каршы кылыч көтөргөн сегиз жүзгө жакын адам келишти. Эйсаптын уулдары ошол учурда Паран чөлүндө Сеир уулдары менен салгылашкан.
23 Ошондо Сеирдин уулдары Эйсаптын уулдарынан күчтүүлүк кылышты. Ошол күнү Сеирдин уулдары Эйсаптын уулдарынан Динхаба падышасы Ангеастын элинен эки жүзгө жакын адамды өлтүрүштү.
24 Экинчи күнү Эйсаптын уулдары Сеирдин уулдары менен экинчи жолу салгылашууга келишти. Бул жолу да салгылаш күчөп, Сеирдин уулдарынан улам аларды абдан тынчсыздандырды.
25 Эйсаптын уулдары Сеирдин уулдары өздөрүнөн алда канча күчтүү экенин көрүшкөндө, Эйсаптын уулдарынын айрымдары артка бурулуп, Сеирдин уулдарына душмандарына жардам беришти.
26 Динхаба падышасы Ангеастагы экинчи салгылашууда Эйсаптын уулдарынан дагы элүү сегиз адам каза болду.
27 Үчүнчү күнү Эйсаптын уулдары бир туугандарынын айрымдары экинчи салгылашууда алар менен согушуу үчүн алардан баш тартып кетишкенин угушту. Муну укканда Эйсаптын уулдары кайгырышты.
28 Алар: «Душмандарыбызга Сеир уулдарына жардам берүү үчүн бизден баш тарткан бир туугандарыбызга эмне кылабыз?» – дешти. Эйсаптын уулдары Динхаба падышасы Ангеаска кайрадан киши жөнөтүп:
29 Бизге дагы башка кишилерди жибер, алар менен бирге Сеирдин уулдары менен согушалы, анткени алар бизден эки эсе оор болуп калышты.
30 Ангеас кайрадан Эйсаптын уулдарына алты жүзгө жакын эр жүрөк кишини жөнөттү, алар Эйсаптын уулдарына жардам берүү үчүн келишти.
31 Он күндөн кийин Эйсаптын уулдары Паран чөлүндө Сеирдин уулдары менен кайрадан согушушту. Сеирдин уулдары менен салгылаш абдан катуу болду. Эйсаптын уулдары бул жолу Сеирдин уулдарынан күчтүүлүк кылышты. Сеирдин уулдары Эйсаптын уулдарынан жеңилип калышты, Эйсаптын уулдары алардын эки миңге жакын адамын өлтүрүштү.
32 Сеир уулдарынын бардык эр жүрөк жоокерлери бул салгылашууда өлүштү, алардын шаарларында жаш балдары гана калды.
33 Ошондо бүт мидиандыктар жана чыгыш эли согуштан качып жөнөштү. Алар катуу салгылашуу болуп жатканын көрүп, Сеир уулдарын таштап, качып кетишти. Эйсаптын уулдары чыгыш элинин баарын өз жерине жеткенче кууп жөнөштү.
34 Эйсаптын уулдары алардын дагы эки жүз элүүгө жакынын өлтүрүштү, ал салгылашууда Эйсаптын уулдарынын отузга жакыны каза болду. Бирок бул кырсык алардын бир туугандары хорлук Сеирдин уулдарына жардам берүү үчүн алардан баш тартышкандыктан болду. Эйсаптын уулдары бир туугандарынын жаман иштерин кайрадан угуп, бул окуя үчүн кайрадан кайгырышты.
35 Согуш бүткөндөн кийин, Эйсаптын уулдары Сеирге кайтып келишти. Эйсаптын уулдары Сеир уулдарынын жеринде калгандарды өлтүрүштү, алардын аялдары менен кичинекей балдарын да өлтүрүштү, элүү жаш улан менен кыздан башка эч кимди тирүү калтырышкан жок, аларды тирүү калтырышты, бирок Эйсаптын уулдары аларды өлтүрүшкөн жок, балдар аларга кул болуп, кыздарды аялдыкка алышты.
36 Эйсаптын уулдары Сеир уулдарынын ордуна Сеирде жашап, алардын жерин мурастап, ээлеп алышты.
37 Эйсаптын уулдары Сеир уулдарына жердеги бардык нерсени, майда малын, өгүздөрүн жана мүлкүн, ошондой эле Сеир уулдарына таандык болгондун баарын алып кетишти. Эйсаптын уулдары бүгүнкү күнгө чейин Сеир уулдарынын ордунда Сеирде

жашашат. Эйсаптын уулдары жерди Эйсаптын беш уулуна үй-бүлөлөрүнө жараша бөлүштүрүштү.
38 Ошол күндөрү Эйсаптын уулдары өздөрү ээлеп алган жерге падыша коюуну чечишти. Алар бири-бирине: «Жок, ал биздин жерибизде бизге падышачылык кылат, биз анын кеңеши менен болобуз, ал биздин душмандарыбызга каршы согушат», – дешти. Алар ошондой кылышты.
39 Эйсаптын бардык уулдары: «Алардын бир туугандарынын бири да аларга падышалык кылбасын, бир туугандарынан башка бирөө падышалык кылбасын», – деп ант беришти. Анткени Эйсаптын бардык уулдарынын жаны өз уулуна, бир тууганына жана досуна ачууланган, анткени алар бир туугандары Сеирдин уулдары менен согушканда, алардан көргөн жамандыктарынан улам кайгырышкан.
40 Ошондуктан Эйсаптын уулдары: «Ошол күндөн тартып алар бир туугандарынын арасынан падыша шайлабай, ушул күнгө чейин бөтөн жерден падыша шайлашат», – деп ант беришти.
41 Ал жерде Ангеас элинен Динхаба падышасы Бела деген бир киши бар эле, ал Беордун уулу эле. Ал абдан эр жүрөк, сулуу, келбеттүү, бардык жагынан акылдуу, акылдуу жана акылман адам болчу; жана Ангеас элинин арасында ага тең келген эч ким жок болчу.
42 Эйсаптын бардык уулдары аны алып келип, майлап, падыша кылып таажы кийгизишти да, ага таазим кылып: «Падыша жашасын, падыша жашасын!» – дешти.
43 Алар жуурканды жайып, ар бири ага алтын жана күмүш сөйкөлөрдү, шакектерди же билериктерди алып келишти. Аны күмүш менен алтынга, оникс таштарына жана бделлийге абдан бай кылышты. Ага падышалык такты жасашты, башына падышалык таажы кийгизишти. Ага сарай куруп, ал ошол жерде жашады. Ал Эйсаптын бардык уулдарына падыша болду.
44 Ангеас эли Эйсаптын уулдарынан согуш үчүн акысын алып, ошол учурда Динхабадагы кожоюнуна кайтып келишти.
45 Бела Эйсаптын уулдарына отуз жыл падышачылык кылды. Эйсаптын уулдары Сеирдин уулдарынын ордуна ал жерде жашап, бүгүнкү күнгө чейин алардын жеринде коопсуз жашашат.

58-БӨЛҮМ

1 Ысрайыл уулдарынын Мисирге түшкөнүнүн отуз экинчи жылында, башкача айтканда, Жусуптун өмүрүнүн жетимиш биринчи жылында, ошол жылы Мисир падышасы фараон каза болуп, анын ордуна уулу Магрон падышачылык кылды.
2 Фараон Жусуп өлөр алдында ага уулу Магронго ата болуусун жана Магрон Жусуптун көзөмөлүндө жана кеңешинде болуусун буйрук кылды.
3 Ошондо бүткүл мисирликтер Жусуптун падыша болушуна макул болушту, анткени бардык мисирликтер Жусупту мурдатан эле жакшы көрүшчү, атасынын тагында фараондун уулу Магрон гана отурган, ал ошол күндөрү атасынын ордуна падыша болгон.
4 Магрон кырк бир жашында падышачылык кыла баштаган, ал эми Мисирде кырк жыл падышачылык кылган. Бүткүл египеттиктер аны атасынын атынан фараон деп аташкан, анткени бул алардын үстүнөн бийлик кылган ар бир падышага Мисирде салт боюнча жасалчу.
5 Фараон атасынын ордуна падышачылык кылганда, атасы буйрук кылгандай, Мисирдин мыйзамдарын жана бардык мамлекеттик иштерди Жусуптун колуна тапшырды.
6 Жусуп бүткүл Мисирди башкарып, бүткүл Мисир анын көзөмөлүндө жана кеңешинде болгон, анткени фараон өлгөндөн кийин бүткүл Мисир Жусупка баш ийип, аны өздөрүнө падыша кылуу үчүн абдан жакшы көрүшкөн.
7 Бирок алардын арасында аны жактырбагандар да болгон. Алар: «Бизге эч ким падышачылык кылбайт», – дешчү. Бирок ошол күндөрү фараон өлгөндөн кийин, бүткүл Мисир бийлиги Жусупка өткөн. Ал бүткүл жер боюнча эч кимдин кийлигишүүсүз өзү каалагандай иш кылган.
8 Бүткүл Мисир жери Жусуптун колунда болчу, ал айланасындагы бардык душмандары менен согушуп, аларды багындырды; ошондой эле бүт жерди жана Канаан чек арасына чейинки бардык пелиштиликтерди Жусуп багындырды, алардын баары анын колунда болуп, Жусупка жыл сайын салык төлөп турушчу.
9 Мисир падышасы фараон атасынын ордуна тактыга отурду, бирок ал башында атасынын көзөмөлүндө болгондой эле, Жусуптун көзөмөлүндө жана кеңешинде болду.
10 Ал Жусуптун кеңеши менен Мисир жеринде гана падышачылык кылган эмес, ошол учурда Жусуп Мисирден улуу Перат дарыясына чейинки бүткүл өлкөнү башкарып турган.
11 Жусуп бардык иштеринде ийгиликке жетти, Теңир аны менен болду. Теңир Жусупка акылмандык, урмат-сый, даңк жана мисирликтердин жүрөгүндө жана бүткүл жер жүзүндө ага болгон сүйүү берди. Жусуп бүткүл өлкөгө кырк жыл падышачылык кылды.
12 Пелиштиликтердин бардык жерлери, Канаан, Сидон жана Иордандын аркы өйүзүндөгү жерлер Жусупка өмүрүнүн акырына чейин белектерди алып келип турушкан. Бүт жер Жусуптун колунда болгон. Алар ага жыл сайын белгиленген тартипте салык төлөп турушкан, анткени Жусуп айланасындагы бардык душмандары менен согушуп, аларды басып алган. Бүт жер Жусуптун колунда болгон. Жусуп Мисирдеги тактысында коопсуз отурган.
13 Анын бардык бир туугандары, Жакыптын уулдары, Жусуптун көзү тирүүсүндө ал жерде коопсуз жашашты. Алар укумдап-тукумдап, көбөйүп, атасы Жакып буйрук кылгандай, өмүр бою Теңирге кызмат кылышты.
14 Көп күндөр, жылдар өткөндөн кийин, Эйсаптын уулдары өз жеринде, падышасы Бела менен тынч жашап жатышканда, Эйсаптын уулдары ал жерде көбөйүп, көбөйүштү. Алар Жакыптын уулдары менен жана бүткүл Мисир жери менен согушууну, ошондой эле бир тууганы Элипаздын уулу Сефону жана анын

кишилерин куткарууну чечишти, анткени алар ошол кезде Жусуптун кулдары эле.
15 Эйсаптын уулдары чыгыштын бардык уулдарына киши жиберип, алар менен тынчтык келишимин түзүштү. Ошондо чыгыштын бардык уулдары Эйсаптын уулдары менен бирге Мисирге согушка баруу үчүн аларга келишти.
16 Аларга Динхаба падышасы Ангеас элинен да бирөөлөр келип, Ысмайылдын уулдарына да киши жиберишти, алар да келишти.
17 Бул элдин баары чогулуп, Эйсаптын уулдарына согушта жардам берүү үчүн Сеирге келишти. Ал кошуун абдан чоң жана оор болчу, деңиз жээгиндеги кумдай көп, сегиз жүз миңге жакын жөө аскерлер жана атчан аскерлер бар болчу. Бул аскерлердин баары Жакыптын уулдары менен салгылашуу үчүн Мисирге жөнөштү, алар Раамсеске конушту.
18 Жусуп бир туугандары менен Мисирдин алты жүздөй күчтүү адамдары менен жөнөп, алар менен Раамсес жеринде салгылашты; ошол учурда Жакыптын уулдары Эйсаптын уулдары менен кайрадан салгылашты. Бул Жакыптын уулдарынын Мисирге келген элүүнчү жылында, башкача айтканда, Беланын Эйсаптын уулдарына Сеирде падышачылык кылган отуз жылында болду.
19 Теңир Эйсаптын жана чыгыштын бардык эр жүрөк адамдарын Жусуп менен анын бир туугандарынын колуна салып берди. Ошентип, Эйсаптын жана чыгыштын эли Жусуптун алдында жеңилишти.
20 Эйсаптын жана чыгыштын элинин ичинен өлтүрүлгөндөрдүн ичинен Жакыптын уулдарынын колунан эки жүз миңге жакын адам каза болду, алардын падышасы Беордун уулу Бела да согушта каза болду. Эйсаптын уулдары падышаларынын согушта жыгылып, өлгөнүн көрүшкөндө, согушта колдору алсырап калды.
21 Жусуп, анын бир туугандары жана бүткүл мисирликтер Эйсаптын элин дагы эле кырып жатышты. Эйсаптын бүт эли Жакыптын уулдарынан коркуп, алардан качып жөнөштү.
22 Жусуп, анын бир туугандары жана бүткүл мисирликтер аларды бир күндүк жол кууп жөнөштү, бирок алардын үч жүзгө жакынын өлтүрүп, жолдо аларды кырып салышты, бирок алар кайра артка чегиништи.
23 Жусуп бардык бир туугандары менен Мисирге кайтып келди, алардын бири да жоголгон жок, бирок мисирликтердин ичинен он эки адам өлдү.
24 Жусуп Мисирге кайтып келгенде, Зефону жана анын кишилерин дагы байлоону буйрук кылды, алар болсо аларды темир менен байлап, кайгысын ого бетер күчөтүштү.
25 Эйсаптын уулдарынын жана чыгыштын уулдарынын баары уят болуп, ар кимиси өз шаарына кайтышты, анткени алардын жанындагы бардык эр жүрөк адамдар согушта курман болушкан.
26 Эйсаптын уулдары өздөрүнүн падышасынын согушта каза болгонун көрүп, шашылыш түрдө чыгыш элинен Ботсра жеринен келген Зарахтын уулу Жобап деген кишини алып, аны өздөрүнүн падышасы Беланын ордуна падыша кылышты.
27 Жобап Беланын тактысына отурду, ал Эйсаптын бардык уулдарына Эдомдо он жыл падышачылык кылды. Эйсаптын уулдары ошол күндөн тартып Жакыптын уулдары менен согушканы барбай калышты, анткени Эйсаптын уулдары Жакыптын уулдарынын эрдигин билишкендиктен, алардан абдан коркуп калышты.
28 Бирок ошол күндөн тартып Эйсаптын уулдары Жакыптын уулдарын жек көрүп калышты. Алардын ортосундагы жек көрүүчүлүк жана кастык күндөн күнгө күчөп, бүгүнкү күнгө чейин уланып келет.
29 Андан он жыл өткөндөн кийин, Ботсрадан чыккан Зарахтын уулу Жобап каза болду. Эйсаптын уулдары Теман жеринен Хушам деген адамды алып, Жобаптын ордуна падыша кылышты. Кушам Эйсаптын бардык уулдарына Эдомдо жыйырма жыл падышачылык кылды.
30 Ошол күндөрү Мисир падышасы Жусуп, анын бир туугандары жана бүт Ысрайыл уулдары Жусуптун бардык уулдары жана бир туугандары менен бирге Мисирде коопсуз жашашкан, эч кандай тоскоолдуксуз же жаман кырсыксыз, ал эми Мисир жери Жусуп менен анын бир туугандарынын убагында согуштан тынч болгон.

59-БӨЛҮМ

1 Мисирде жашаган, Жакып менен кошо келген Ысрайыл уулдарынын аттары мындай: Жакыптын бардык уулдары, ар бири өз үй-бүлөсү менен Мисирге келишкен.
2 Лиянын уулдары: Рубейин, Шымон, Леби, Жүйүт, Исахар жана Забулун, ошондой эле алардын Дина аттуу карындашы болгон.
3 Рахилдин уулдары: Жусуп менен Бенжемин.
4 Леянын күңү Зилпанын уулдары: Гат менен Ашыр.
5 Рахилдин күңү Биланын уулдары: Дан менен Напталы.
6 Булар алардын атасы Жакып менен Мисирге келгенге чейин Канаан жеринде төрөлгөн балдары болчу.
7 Рубейиндин уулдары: Ханох, Паллу, Хецрон жана Карми.
8 Шымондун уулдары: Жемуел, Жамин, Охад, Жахин, Зохар жана канаандык аялдын уулу Шабул.
9 Лебинин уулдары: Гершон, Кахат жана Мерари, ошондой эле алардын Мисирге барганда төрөлгөн карындашы Жохебет.
10 Жүйүттүн уулдары: Эр, Онан, Шелах, Перес жана Зарах.
11 Эр менен Онан Канаан жеринде каза болушту; Перестин уулдары: Хесрон менен Хамул.
12 Исахардын уулдары: Тола, Пува, Аюб жана Шомрон.
13 Забулундун уулдары: Серед, Элон жана Жахлел, ал эми Дандын уулу – Кушим.
14 Напталынын уулдары: Жахсиел, Гуни, Жетсер жана Шилам.
15 Гаттын уулдары: Зипион, Хагги, Шуни, Эзбон, Эри, Ароди жана Арели.
16 Ашырдын уулдары: Имна, Жишва, Жишви, Берия жана алардын карындашы Серак, ал эми Бериянын уулдары: Хебер жана Малкиел.

17 Бенжеминдин уулдары: Бела, Бехер, Ашбел, Гера, Нааман, Ахи, Рош, Мупим, Хупим жана Орд.
18 Жусуптун Мисирде төрөлгөн уулдары: Менаше менен Эпрайым.
19 Жакыптын тукумунан тарагандардын баары жетимиш жан эле; булар атасы Жакып менен бирге Мисирге көчүп барып, ал жерде жашашкан. Жусуп жана анын бардык бир туугандары Мисирде коопсуз жашашты, алар Жусуптун өмүрүнүн бардык күндөрүндө Мисирдин эң жакшы жеринен жешти.
20 Жусуп Мисир жеринде токсон үч жыл жашады, ал эми Жусуп бүткүл Мисирге сексен жыл падышачылык кылды.
21 Жусуптун көз жумар күнү жакындаганда, ал бир туугандарын жана атасынын бүт үй-бүлөсүн чакыртып алды. Алар чогулуп, анын алдына отурушту.
22 Жусуп бир туугандарына жана атасынын бүт үй-бүлөсүнө: «Мен өлүп баратам. Кудай силерге сөзсүз назар салат, силерди бул жерден ата-бабаларыңарга берем деп ант берген жерге алып барат», – деди.
23 Кудай силерди бул жерден ата-бабаларыңардын жерине алып баруу үчүн силерге келгенде, менин сөөктөрүмдү бул жерден алып келгиле.
24 Жусуп Ысрайыл уулдарына алардан кийинки тукумдары үчүн ант берип: «Кудай силерге сөзсүз назар салат, силер менин сөөктөрүмдү бул жерден алып чыгасыңар», – деди.
25 Андан кийин Жусуп ошол жылы, Ысрайыл уулдарынын Мисирге барганынын жетимиш биринчи жылында, каза болду.
26 Жусуп Мисир жеринде жүз он жашында көз жумду. Анын бардык бир туугандары жана бардык кулдары келип, адаттагыдай эле Жусупту бальзамдашты. Анын бир туугандары жана бүткүл Мисир эли аны жоктоп жетимиш күн аза күтүштү.
27 Алар Жусупту ар кандай жыпар жыттуу заттар жана ар кандай жыпар жыттуу заттар менен толтурулган табытка салып, аны Сихор дарыясынын жээгине, уулдарына, бир туугандарына, атасынын бүт үй-бүлөсү менен жети күн аза күтүштү.
28 Жусуп өлгөндөн кийин, ошол күндөрү бардык мисирликтер Ысрайыл уулдарына бийлик кыла башташты. Атасынын ордуна бийлик кылган Мисир падышасы фараон Мисирдин бардык мыйзамдарын кабыл алып, бүткүл Мисирди өзүнүн кеңеши менен башкарып, өз элине коопсуз бийлик жүргүздү.

60-БӨЛҮМ

1 Жусуп өлгөндөн кийин, Ысрайыл уулдарынын Мисирге келгенине жетимиш экинчи жыл болгондо, Эйсаптын уулу Элипаздын уулу Сефо өзүнүн кишилери менен Мисирден качып кетти.
2 Ал Африкага, башкача айтканда, Динхабага, Африка падышасы Ангеаска келди. Ангеас аларды чоң урмат-сый менен тосуп алып, Сефону өзүнүн аскер башчысы кылып койду.
3 Сефо Ангеастын жана анын элинин алдында ырайым тапты, ал эми Сефо көп күн бою Африка падышасы Ангеастын аскер башчысы болду.
4 Зефо Африка падышасы Ангеасты бүт аскерин чогултуп, мисирликтер жана Жакыптын уулдары менен согушууга жана бир туугандарынын өчүн алууга азгырган.
5 Бирок Ангеас Зепонун бул ишти кылуусун уккусу келген жок, анткени Ангеас Жакыптын уулдарынын күчүн жана алардын Эйсаптын уулдары менен болгон согушта анын аскерлерине эмне кылганын билчү.
6 Ошол күндөрү Сефо Ангейдин жана анын бүт элинин көз алдында абдан улуу болчу. Ал аларды Мисирге каршы согушууга кайра-кайра азгырып жатты, бирок алар макул болушкан жок.
7 Ошол күндөрү Киттим жеринде Пузимна шаарында Узу деген бир киши болгон. Ал Киттимдин уулдары тарабынан кудай катары бузулуп, ал киши каза болуп, уулу жок, бир гана кызы болгон, аты Жания эле.
8 Ал кыз абдан сулуу, келбеттүү жана акылдуу эле, бүт жер жүзүндө ага тең келген сулуулук жана акылмандык боюнча эч ким көргөн эмес.
9 Африка падышасы Ангеастын эли аны көрүп, келип, ага мактап жиберди. Ангеас Киттимдин уулдарына киши жиберип, аны өзүнө аялдыкка алууну өтүндү, Киттимдин эли аны ага аялдыкка берүүгө макул болушту.
10 Ангеастын элчилери Киттим жеринен сапарга чыгып бара жатышканда, Бибенту падышасы Турнустун элчилери Киттимге келишти, анткени Бибенту падышасы Турнус да өзүнүн элчилерин Жаниядан аял сурап, өзүнө аял алуу үчүн жөнөттү, анткени анын бардык адамдары аны макташкан, ошондуктан ал бардык кызматчыларын ага жөнөттү.
11 Турнустун кулдары Киттимге келип, Янияны падышасы Турнуска аялдыкка алып келүүнү сураныштты.
12 Киттим эли аларга: «Биз аны бере албайбыз, анткени Африканын падышасы Ангеас сен келгенге чейин аны өзүнө аялдыкка алууну каалаган, биз аны ага беришибиз керек болчу, ошондуктан биз Ангеасты кыздан ажыратып, аны Турнуска бере албайбыз», – дешти.
13 Анткени биз Ангейден абдан коркобуз, ал бизге каршы согушка чыгып, бизди жок кылып койбосун, кожоюнуң Турнус бизди анын колунан куткара албайт.
14 Турнустун элчилери Китим уулдарынын бардык сөздөрүн укканда, өз кожоюнуна кайтып келип, Китим уулдарынын бардык сөздөрүн айтып беришти.
15 Киттимдин уулдары Ангеаска мындай деп эскертип коюшту: «Мына, Турнус Жанияны өзүнө аялдыкка алуу үчүн чакыртты, биз ага жооп бердик; ал сага каршы согушуу үчүн бүт аскерин чогултканын жана бир тууганың Лукус менен согушуу үчүн Сардуния жолу менен өтүүнү көздөп жатканын, андан кийин сага каршы согушуу үчүн келерин уктук».
16 Ангеас Киттим уулдарынын ага жазма түрүндө жөнөткөн сөздөрүн угуп, ачууланып, ордунан туруп, бүт аскерин чогултуп, деңиз аралдары аркылуу Сардунияга баруучу жол менен Сардуния падышасы Лукага келди.
17 Лукустун уулу Ниблос өзүнүн таякеси Ангеас келе жатканын угуп, аны көп аскер менен тосуп алууга чыкты. Ал аны өөп, кучактап алды. Ниблос Ангеаска:

«Атамдын ал-акыбалын сурасаң, мен сени менен Турнус менен согушууга барганда, андан мени аскер башчысы кылып коюусун сура», – деди. Ангеас ошондой кылды. Ал бир тууганына келди, бир тууганы аны тосуп алды, ал андан ал-акыбалын сурады.
18 Ангеас бир тууганы Луктан анын абалын сурап, уулу Ниблосту аскер башчысы кылып дайындоону өтүндү. Лукас ошондой кылды. Ангеас жана анын бир тууганы Лукас ордунан туруп, Турнуска согушка жөнөштү. Алар менен бирге чоң аскер жана оор эл бар болчу.
19 Ал кемелер менен келди, алар Аштараш провинциясына келишти, ошондо Турнус аларга карай келе жатты, анткени ал Сардунияга барып, аны талкалап, андан кийин ал жерден Ангеаска барып, аны менен согушууну көздөдү.
20 Ангей менен анын бир тууганы Лукус Канопия өрөөнүндө Турнус менен жолугушту, ал жерде алардын ортосунда катуу жана катаал салгылашуу болду.
21 Сардуниянын падышасы Лукас менен болгон салгылашуу катуу болуп, анын бүт аскери кырылды, ал эми анын уулу Ниблос да ошол салгылашууда каза болду.
22 Анын таякеси Ангеас кызматчыларына буйрук берди, алар Ниблос үчүн алтын табыт жасап, аны ошол табытка салышты, Ангеас кайрадан Турнуска каршы салгылашты, Ангеас андан күчтүүрөөк болгондуктан, аны өлтүрүп, бүт элин кылыч менен кырып салды, Ангеас бир тууганынын уулу Ниблостун жана бир тууганы Лукустун аскерлеринин иши үчүн өч алды.
23 Турнус өлгөндө, салгылашуудан аман калгандардын колдору алсырап, алар Ангей менен анын бир тууганы Луктан качып жөнөштү.
24 Ангеас менен анын бир тууганы Лук аларды Алфану менен Романын ортосундагы чоң жолго чейин кууп жетип, Турнустун бүт аскерин кылыч менен кырып салышты.
25 Сардуниянын падышасы Лук өзүнүн кызматчыларына жезден табыт жасап, уулу Ниблостун сөөгүн ошол жерге коюуну буйрук кылды.
26 Алар ошол жерде, чоң жолдун үстүнө бийик мунара куруп, аны бүгүнкү күнгө чейин Ниблостун атынан коюшкан, ошондой эле Бибентунун падышасы Турнусту Ниблос менен кошо ошол жерге коюшкан.
27 Ал эми Алфану менен Романын ортосундагы чоң жолдо бир жагында Ниблостун мүрзөсү, экинчи жагында Турнустун мүрзөсү бар, жана алардын ортосунда бүгүнкү күнгө чейин асфальт төшөлгөн.
28 Ниблос көмүлгөндөн кийин, атасы Лукас аскерлери менен Сардуния жерине кайтып келди, ал эми анын бир тууганы Африканын падышасы Ангеас эли менен Бибенту шаарына, башкача айтканда, Турнус шаарына жөнөдү.
29 Бибентунун тургундары анын даңкын угуп, андан абдан коркуп, ыйлап, жалынып-жалбарып, аны тосуп алуу үчүн чыгышты. Бибентунун тургундары Ангеастан аларды өлтүрбөөнү жана шаарын талкалабоону өтүнүштү; ал ошондой кылды, анткени Бибент ошол күндөрү Киттим уулдарынын шаарларынын бири деп эсептелчү; ошондуктан ал шаарды талкалаган жок.
30 Бирок ошол күндөн тартып Африка падышасынын аскерлери Китимге барып, аны талап-тоноп, тоноп кетишчү, алар барган сайын Ангеастын аскер башчысы Сефо алар менен кошо барчу.
31 Ошондон кийин Ангеас аскерлери менен бурулуп, Пузимна шаарына келишти. Ангеас ал жерден Узунун кызы Жанияны аялдыкка алып, аны Африкадагы өзүнүн шаарына алып келди.

61-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Мисир падышасы фараон бүт элине Мисирде бекем сарай курууну буйрук кылды.
2 Ал Жакыптын уулдарына курулушта мисирликтерге жардам берүүнү буйрук кылды, ошондо мисирликтер падышалык турак жай үчүн кооз жана кооз сарай курушту, ал ошол жерде жашап, бийлигин жаңыртып, коопсуз падышачылык кылды.
3 Жакыптын уулу Забулун ошол жылы, Ысрайыл уулдарынын Мисирге түшкөнүнүн жетимиш экинчи жылында каза болду. Забулун жүз он төрт жашында каза болуп, табытка салынып, балдарынын колуна берилди.
4 Жетимиш бешинчи жылы анын бир тууганы Шымон каза болду. Ал жүз жыйырма жашында каза болду. Анын сөөгү да табытка салынып, балдарынын колуна берилди.
5 Динхаба падышасы Ангеастын аскер башчысы, Эйсаптын уулу Элипаздын уулу Сефо Ангеасты Мисирде Жакыптын уулдары менен согушуу үчүн күн сайын согушка даярданууга көндүрдү, бирок Ангеас муну жасоодон баш тартты, анткени анын кулдары ага Жакыптын уулдарынын бардык күчүн, Эйсаптын уулдары менен болгон согушта аларга эмне кылганын айтып беришкен.
6 Ошол күндөрү Зефо күн сайын Ангеасты Жакыптын уулдары менен согушууга азгырып жүрдү.
7 Бир канча убакыт өткөндөн кийин, Ангеас Сепонун сөздөрүн угуп, ага Жакыптын уулдары менен Мисирде согушууга макул болду. Ангеас өзүнүн элин деңиз жээгиндеги кумдай көп кылып тизип, Мисирге согушууга барууну чечти.
8 Ангеастын кулдарынын арасында он беш жаштагы бир жигит бар болчу, анын аты Беордун уулу Билам эле. Ал жигит абдан акылдуу болчу жана сыйкырчылык өнөрүн түшүнчү.
9 Анан Ангеас Биламга: «Азыркы согушта ким жеңишке жетерин билүү үчүн, бизге сыйкырчылык кыл», – деди.
10 Анан Билам мом алып келүүнү буйрук кылды. Ал андан Ангейдин аскерлери менен Мисирдин аскерлерин билдирген майдан арабалары менен атчан аскерлердин сүрөтүн жасап, аларды ушул максатта даярдалган сууларга салды. Ал колуна мирт дарагынын бутактарын алып, айлакерлигин көрсөтүп, аларды суунун үстүнөн бириктирди. Сууда ага Ангейдин аскерлеринин окшош сүрөттөрү мисирликтердин жана Жакыптын уулдарынын окшош сүрөттөрүнүн алдында кулап жатканы көрүндү.

11 Билам бул тууралуу Ангеаска айтып берди. Ангеас үмүтүн үзүп, Мисирге согушууга баруу үчүн куралданбай, өз шаарында калды.
12 Элипаздын уулу Сефо Ангеастын мисирликтер менен согушуудан үмүтү үзүлгөнүн көргөндө, Африкадан Ангеастан качып, Китимге келди.
13 Киттимдин бүт эли аны чоң урмат менен тосуп алып, аны күн сайын согушуу үчүн жалдашкан. Ал күндөрү Зефо абдан байып кеткен, ал эми Африка падышасынын аскерлери ошол күндөрү дагы эле чачырап жүрүшкөн, Киттимдин балдары чогулуп, Африка падышасы Ангеастын аскерлери аларга каршы келе жаткандыктан, Куптизия тоосуна барышкан.
14 Бир күнү Сефо жаш кунажын жоготуп алды. Ал аны издеп жөнөдү. Ал тоонун айланасында анын мөөгүп жатканын укту.
15 Зефо барып, тоонун этегинде чоң үңкүр бар экенин, ал эми үңкүрдүн оозунда чоң таш бар экенин көрдү. Зефо ташты жарып, үңкүргө кирди. Ал караса, бир чоң жаныбар өгүздү жеп жатыптыр; ортосунан жогору карай ал адамга, ортосунан төмөн карай ал жаныбарга окшош экен. Зефо жаныбарга каршы туруп, аны кылычтары менен өлтүрдү.
16 Китимдин тургундары бул окуяны угуп, абдан кубанып: «Малыбызды жеп койгон бул жаныбарды өлтүргөн бул кишиге эмне кылабыз?» – дешти.
17 Алар жылдын бир күнүн ага арнап белгилөө үчүн чогулушту. Алар аны анын атынан Сефо деп аташты. Ошол күнү жыл сайын ага куюлуучу курмандыктарды жана белектерди алып келишти.
18 Ошол учурда падыша Ангеастын аялы Узунун кызы Яния ооруп калды. Анын оорусун Ангеас менен анын кызматчылары катуу сезишти. Ангеас акылмандарынан: «Жанияны эмне кылсам жана аны кантип оорусунан айыктырсам болот?» – деп сурады. Акылмандары ага: «Биздин жердин абасы Киттим жеринин абасына окшош эмес, суубуз алардын суусуна окшош эмес, ошондуктан ханыша ооруп калды», – дешти.
19 Анткени ал аба менен суунун алмашуусунан улам ооруп калган, ошондой эле өз жеринде ата-бабалары көпүрөлөр менен өстүргөн Пурмадан келген сууну гана ичкен.
20 Ангеас кызматчыларына буйрук берди, алар Киттимге таандык Пурма сууларынан идиштерге салып, ага алып келишти. Алар ал сууларды Африка жеринин бардык суулары менен таразалашты, ошондо ал суулар Африканын сууларынан жеңил экени аныкталды.
21 Ангеас муну көрүп, бардык кызматчыларына миңдеген жана он миңдеген таш кесүүчүлөрдү чогултууну буйрук кылды. Алар сансыз таш кесишти. Куруучулар келип, абдан бекем көпүрө курушту, алар суу булагын Киттим жеринен Африкага жеткиришти, ал суулар Яния ханыша жана анын бардык муктаждыктары үчүн, андан ичүү, нан бышыруу, жуунуу жана жуунуу, ошондой эле азык-түлүк алууга боло турган бардык үрөндөрдү жана жерден өскөн бардык жемиштерди сугаруу үчүн болгон.
22 Падыша аларга Киттимдин топурагынан чоң кемелер менен алып келүүнү буйрук кылды, ошондой эле алар курулуш үчүн таштарды да алып келишти, ал эми куруучулар Яния ханыша үчүн сарайларды курушту, ошондо ханыша оорусунан айыгып кетти.
23 Жылдын аягында Африканын аскерлери адаттагыдай эле Киттим жерине талап-тоноо үчүн келе беришти, Элипаздын уулу Сефо алардын кабарын угуп, аларга буйрук берип, алар менен согушту, алар андан качып кетишти, ал Киттим жерин алардан куткарды.
24 Киттимдин уулдары Сепонун эрдигин көрүп, чечкиндүү түрдө Сепону өздөрүнө падыша кылып коюшту, ал аларга падыша болуп калды. Ал падышачылык кылып турганда, алар Тубалдын уулдарын жана анын тегерегиндеги бардык аралдарды басып алууга жөнөштү.
25 Алардын падышасы Сефо аларга каршы чыгып, Тубал жана аралдар менен согушуп, аларды басып алды. Алар согуштан кайтып келгенден кийин, анын бийлигин жаңыртып, падышалык үйү жана тактысы үчүн чоң сарай куруп, ага чоң такты жасашты. Сефо бүт Киттим жерине жана Италия жерине элүү жыл падышачылык кылды.

62-БӨЛҮМ

1 Ошол жылы, Ысрайыл уулдарынын Мисирге түшкөнүнүн жетимиш тогузунчу жылында, Жакыптын уулу Рубейин Мисир жеринде каза болду; Рубейин жүз жыйырма беш жашында көз жумду. Аны табытка салып, балдарынын колуна беришти.
2 Сексенинчи жылы анын бир тууганы Дан каза болду; ал жүз жыйырма жашында каза болду. Ал да табытка салынып, балдарынын колуна берилди.
3 Ошол жылы Эдом падышасы Кушам көз жумуп, андан кийин Бедаттын уулу Адад отуз беш жыл падышачылык кылды, ал эми сексен биринчи жылында Жакыптын уулу Исахар Мисирде көз жумду. Исахар жүз жыйырма эки жашында каза болуп, Мисирде табытка салынып, балдарынын колуна тапшырылды.
4 Сексен экинчи жылы анын бир тууганы Ашыр каза болду. Ал жүз жыйырма үч жашында каза болду. Ал Мисирде табытка салынып, балдарынын колуна өткөрүлүп берилди.
5 Гат сексен үчүнчү жылы көз жумду. Ал жүз жыйырма беш жашында каза болду. Ал Мисирде табытка салынып, балдарынын колуна тапшырылды.
6 Сексен төртүнчү жылы, башкача айтканда, Эдом падышасы Бедаттын уулу Адаттын падышачылыгынын элүүнчү жылында, Адат Эйсаптын бардык уулдарын чогултуп, бүт аскерин, болжол менен төрт жүз миң адамын, даярдап, Маап жерине жөнөдү. Ал Маап менен согушуп, аларды өзүнө салык төлөөчү кылуу үчүн жөнөдү.
7 Маап уулдары муну угуп, абдан коркуп кетишти. Алар Эдом падышасы Бедаттын уулу Адат менен согушууга жардам берүү үчүн Мидиан уулдарына киши жөнөтүштү.
8 Адат Маап жерине келди. Маап менен Мидиан уулдары аны менен беттешүү үчүн чыгышып, Маап талаасында ага каршы салгылашууга даярданышты.
9 Адат мааптыктар менен согушту, ал жерде мааптыктар менен мидиандыктардын көбү, эки жүз миңге жакын адам, өлтүрүлдү.

10 Маап менен болгон салгылаш абдан катуу болду. Маап уулдары салгылаштын күчөп баратканын көрүп, колдорун алсыратып, артка бурулуп, Мидиан уулдарын салгылашууну улантууга калтырышты.
11 Мидиан уулдары Мааптын ниетин билишкен жок, бирок алар салгылашууда күчтөнүп, Адат жана анын бүт аскери менен салгылашты, ошондо бүт мидиандыктар анын алдында кулап түштү.
12 Адад бардык мидиандыктарды катуу кыйратып, кылыч менен өлтүрдү, Маапка жардамга келгендердин бирин да тирүү калтырган жок.
13 Мидиандын бардык уулдары согушта кырылып, мааптыктар качып кутулгандан кийин, Адат ошол учурда бүт мааптыктарды өзүнө салык төлөтүп, алардын колуна өтүп, жыл сайын белгиленгендей салык төлөп турду. Адат өз жерине кайтып кетти.
14 Бир жыл өткөндөн кийин, ал жердеги калган мидиандыктар өздөрүнүн бир туугандарынын баары мааптыктар үчүн Адад менен согушта курман болгонун угушту. Анткени мааптыктар согушта артын салып, мидиандыктар менен согушуу үчүн кетип калышкан эле. Ошондо мидиандыктардын беш төрөсү өз жеринде калган бир туугандары менен бирге бир туугандарынын өчүн алуу үчүн мааптыктар менен согушууну чечишти.
15 Мидиан уулдары чыгыш элдерине жана Кетуранын бардык бир туугандарына Маап менен согушуу үчүн мидиандыктарга жардам берүү үчүн келишти.
16 Маап уулдары муну угуп, чыгыштын бардык уулдары согушуу үчүн чогулуп келишкенинен абдан коркушту. Маап уулдары Бедаттын уулу Адатка Эдом жерине мындай деп эскертүү жөнөтүштү:
17 Эми бизге келип, бизге жардам бергиле, биз мидиандыктарды талкалайбыз. Анткени алар чогулуп, согушта курман болгон мидиандыктар үчүн өч алуу үчүн, өздөрүнүн бардык бир туугандары, чыгыш уулдары менен бирге бизге каршы согушка чыгышты.
18 Эдом падышасы Бедаттын уулу Адат бүт аскери менен Маап жерине мидиандыктар менен согушуу үчүн жөнөдү. Мидиандыктар жана чыгыш эли Маап талаасында мааптыктар менен салгылашты. Алардын ортосунда катуу салгылаш болду.
19 Адад мидиандыктардын жана чыгыш элдеринин баарын кылыч менен кырып салды. Ошол учурда Адад мааптыктарды мидиандыктардын колунан куткарган. Мидиандыктардын жана чыгыш элдеринин калгандары Адад менен анын аскерлеринен качып кетишкен. Адад аларды өз жерине кууп жетип, катуу кырып, өлгөндөр жолдо кулап түшүшкөн.
20 Ошентип, Адад Маапты мидиандыктардын колунан куткарды, анткени мидиандыктардын баары кылычтан кырылган эле. Ошондо Адад өз жерине кайтып кетти.
21 Ошол күндөн тартып, Мидиан уулдары мааптыктар үчүн салгылашууда каза болгондуктан, аларды жек көрүп калышты. Алардын ортосунда күн сайын чоң жана күчтүү кастык болду.
22 Маап жеринин жолунда мидиандыктардан табылгандардын баары мааптыктардын кылычынан өлүштү, ал эми мидиан жеринин жолунда мааптыктардан табылгандардын баары мидиандыктардын кылычынан өлүштү; мидиандыктар Маапка, мааптыктар мидиандыктарга көп күн ушундай кылышты.
23 Ошол учурда Жакыптын уулу Жүйүт Мисирде, Жакыптын Мисирге келгенине сексен алтынчы жылында каза болду. Жүйүт жүз жыйырма тогуз жашта эле. Аны бальзамдап, табытка салып, балдарынын колуна салып беришти.
24 Напталы сексен тогузунчу жылы жүз отуз эки жашында каза болуп, табытка салынып, балдарынын колуна берилди.
25 Ысрайыл уулдарынын Мисирге түшкөн токсон биринчи жылында, башкача айтканда, Эйсаптын уулу Элипаздын уулу Сепонун Китим уулдарына падышачылык кылган отуз жылында, Африка уулдары адаттагыдай эле Китим уулдарына кол салып, аларды талап-тоношту, бирок алар бул он үч жылдан бери аларга кол сала элек болчу.
26 Алар ошол жылы аларга келишти. Элипаздын уулу Сефо өзүнүн бир нече кишиси менен аларга каршы чыгып, аларды абдан катуу талкалады. Африка аскерлери Сефодон качып жөнөштү, өлгөндөр анын алдына жыгылды. Сефо жана анын кишилери аларды кууп, Африкага жакындаганга чейин талкалашты.
27 Африка падышасы Ангеас Сефонун кылганын угуп, абдан капа болду, ошондуктан Ангеас Сефодон күн сайын коркуп жүрдү.

63-БӨЛҮМ

1 Токсон үчүнчү жылы Жакыптын уулу Леби Мисирде каза болду. Ал жүз отуз жети жашында каза болду. Аны табытка салып, балдарынын колуна беришти.
2 Леби өлгөндөн кийин, бүткүл мисирликтер Жусуптун бир туугандары Жакыптын уулдарынын өлгөнүн көрүшкөндө, ошол күндөн тартып Мисирден чыккан күнгө чейин бардык мисирликтер Жакыптын уулдарын кысымга алып, алардын жашоосуна доо кетиришти. Алар Жусуп берген жүзүмзарларды, талааларды, Ысрайыл уулдары жашаган бардык кооз үйлөрдү жана Мисирдин бардык түшүмдүү нерселерин тартып алышты. Мисирликтер ошол кезде Жакыптын уулдарынан баарын тартып алышты.
3 Ошол күндөрү бүткүл Мисир элинин колу Ысрайыл уулдарына каршы ого бетер катаалданды. Мисирликтер ысрайылдыктарды эзип, алардын айынан өмүрүнөн тажашты.
4 Ошол күндөрү, Ысрайылдын Мисирге түшкөнүнө жүз экинчи жыл болгондо, Мисир падышасы фараон каза болуп, анын ордуна уулу Мелол падышачылык кылды. Ошол күндөрү Мисирдин бардык күчтүү адамдары жана Жусуп менен анын бир туугандарын билген муундун баары каза болушту.
5 Алардын ордуна Жакыптын уулдарын, аларга кылган жакшылыктарын, Мисирдеги бардык күчүн билбеген башка муун келди.
6 Ошол күндөн тартып, бүткүл Мисир жери Жакыптын уулдарынын жанын кыйнап, аларды ар кандай оор жумуштар менен кыйнай баштады, анткени алар ачарчылык учурунда аларды куткарган ата-бабаларын билишкен эмес.

7 Бул да Теңирден, Ысрайыл уулдарына акыркы күндөрүндө пайда алып келүү үчүн, бүт Ысрайыл уулдары өздөрүнүн Кудай-Теңирин билиши үчүн болду.
8 Ошондой эле Теңирдин Мисирде Өз эли Ысрайыл үчүн көрсөтө турган жышаандары менен кереметтерин билүү үчүн, Ысрайыл уулдары ата-бабаларынын Кудайы Теңирден коркуп, өздөрү да, алардын тукумдары да Анын жолдору менен жүрүшү үчүн, алар да, алардын тукумдары да түбөлүккө анын жолу менен жүрүшсүн үчүн ушундай кылышкан.
9 Мелол жыйырма жашында такка отуруп, токсон төрт жыл падышачылык кылды. Бүткүл египеттиктер аны атасынын атынан фараон деп аташты, анткени бул алардын Мисирде башкарган ар бир падышага салт боюнча жасалчу.
10 Ошол учурда Африка падышасы Ангеастын бардык аскерлери, адаттагыдай эле, Киттим жерине тарап, олжо алуу үчүн жөнөштү.
11 Эйсаптын уулу Элипаздын уулу Сефо алардын кабарын угуп, аскерлери менен аларга каршы чыгып, жолдо алар менен салгылашты.
12 Зефо Африка падышасынын аскерлерин кылыч менен кырып салды, алардан эч кимди тирүү калтырган жок, бир да адам Африкадагы кожоюнуна кайтып келген жок.
13 Ангеас Элипаздын уулу Сефонун бардык аскерлерине эмне кылганын, аларды кырып салганын укту. Ангеас бардык аскерлерин, Африка жеринин бардык адамдарын, деңиз жээгиндеги кумдай көп элди чогултту.
14 Ангеас өзүнүн бир тууганы Лукка: «Бардык адамдарың менен мага келип, Сефо менен менин адамдарымды жок кылган Киттимдин бардык уулдарын талкалоого жардам бер», – деп айтты. Лукас өзүнүн бүт аскери, абдан чоң күчү менен, бир тууганы Ангеаска Сефо жана Киттимдин уулдары менен согушууга жардам берүү үчүн келди.
15 Сефо менен Китимдин уулдары муну угуп, абдан коркуп кетишти, жүрөктөрүн коркунуч басты.
16 Зефо ошондой эле Эдом жерине, Эдом падышасы Бедаттын уулу Адатка жана Эйсаптын бардык уулдарына кат жөнөттү:
17 Мен Африканын падышасы Ангеас бизге каршы согушуу үчүн бир тууганы менен келе жатканын уктум, биз андан абдан коркуп жатабыз, анткени анын аскерлери абдан көп, айрыкча ал бизге каршы бир тууганы жана аскерлери менен келе жаткандыктан.
18 Ошондуктан силер да мени менен бирге барып, мага жардам бергиле, биз Ангейге жана анын бир тууганы Лукка каршы чогуу согушабыз, силер бизди алардын колунан куткарасыңар, болбосо, баарыбыз өлөбүз деп билгиле.
19 Эйсаптын уулдары Китимдин уулдарына жана алардын падышасы Сепого кат жөнөтүштү: «Биз Ангеас жана анын эли менен согуша албайбыз, анткени биздин ортобузда тынчтык келишими көп жылдардан бери, биринчи падыша Беланын күндөрүнөн тартып жана Мисир падышасы Жакыптын уулу Жусуптун күндөрүнөн бери түзүлгөн. Биз аны менен Иордандын аркы өйүзүндө, ал атасын койгондо, согушканбыз».
20 Сефо бир туугандарынын, Эйсаптын уулдарынын, сөздөрүн укканда, аларга сөз тийгизбей койду, ошондуктан Сефо Ангейстен абдан коркту.
21 Ангеас менен анын бир тууганы Лукас бардык аскерлерин, болжол менен сегиз жүз миң кишини, Киттим уулдарына каршы тизишти.
22 Китимдин бардык уулдары Сефого: «Ата-бабаларыңдын Кудайына биз үчүн сыйын, балким, Ал бизди Ангейдин жана анын аскерлеринин колунан куткарар, анткени биз Анын улуу Кудай экенин жана Ага таянгандардын баарын куткарарын уктук», – дешти.
23 Сефо алардын сөздөрүн угуп, Теңирди издеп:
24 0 Оо, ата-бабаларым Ыбрайым менен Ыскактын Кудайы, бүгүн мен Сенин чыныгы Кудай экениңди, ал эми бардык элдердин кудайлары курулай жана пайдасыз экенин билем.
25 Бүгүн мага ата-бабаларыбыз бизге айтып берген Ыбрайым атабыз менен түзгөн келишимиңди эстей көр. Бүгүн мага ата-бабаларыбыз Ыбрайым менен Ыскак үчүн ырайым кыл. Мени жана Киттим уулдарын бизге каршы согушка келе жаткан Африка падышасынын колунан куткар.
26 Теңир Сепонун үнүн угуп, аны Ыбрайым менен Ыскак үчүн сыйлады. Теңир Сепону жана Китимдин уулдарын Ангеастын жана анын элинин колунан куткарды.
27 Ошол күнү Сефо Африка падышасы Ангеас жана анын бүт эли менен салгылашты, Теңир Ангеастын бүт элин Китим уулдарынын колуна салып берди.
28 Ангеас менен болгон салгылашуу катуу болду. Сефо Ангеастын бардык адамдарын жана анын бир тууганы Лукусту кылыч менен өлтүрдү. Ошол күндүн кечине чейин алардан төрт жүз миңге жакын адам каза болду.
29 Ангеас өзүнүн бардык адамдарынын өлгөнүн көргөндө, Африканын бардык тургундарына согушта жардам берүү үчүн кат жөнөттү. Ал катта мындай деп жазган: «Африкада жашагандардын баары он жаштан жогоркулар мага келишсин; баары мага келишсин, эгер ал келбесе, өлөт, анын бүт үй-бүлөсү менен кошо падыша алып кетет».
30 Африканын калган тургундарынын баары Анжеастын сөздөрүнөн коркуп кетишти, ошондуктан шаардан он жаштан жогорку үч жүз миңге жакын эркек жана бала чыгып, Анжеаска келишти.
31 Он күндөн кийин Ангеас Сефо жана Китим уулдарына каршы кайрадан салгылашты, алардын ортосундагы салгылашуу абдан чоң жана катуу болду.
32 Ангей менен Лукустун аскерлеринен Сефо көптөгөн жарадарларды, эки миңге жакын адамды, өзүнүн колуна жөнөттү, ал эми Ангейдин аскер башчысы Сосиптар ошол салгылашууда каза болду.
33 Сосиптар кулаганда, африкалык аскерлер качып кетүү үчүн артка бурулуп кетишти, алар качып кетишти, Ангеас жана анын бир тууганы Лукас алар менен бирге болушту.
34 Зефо менен Киттимдин уулдары аларды кууп жетип, жолдо дагы эле катуу кырып салышты, эки жүздөй адам. Алар атасы менен качып кеткен Ангеастын уулу Аздрубалды кууп жетип, жолдо анын жыйырма

адамын өлтүрүштү, Аздрубал Киттимдин уулдарынан качып кутулуп, аны өлтүрүшкөн жок.
35 Ангей жана анын бир тууганы Лук калган адамдары менен качып кетишти. Алар качып, Африкага коркунуч жана үрөй менен келишти. Ангей Элипаздын уулу Сефо аны менен согушка барбасын деп, күн сайын коркуп жүрдү.

64-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Беордун уулу Билам Ангеас менен согушта болчу. Ал Сепонун Ангеасты жеңип алганын көрүп, ал жерден качып, Китимге келди.
2 Сефо жана Китимдин уулдары аны чоң урмат менен тосуп алышты, анткени Сефо Биламдын акылмандыгын билчү. Сефо Биламга көп белектерди берди, ал аны менен калды.
3 Сефо согуштан кайтып келгенден кийин, өзү менен согушка кирген Киттимдин бардык уулдарын санап чыгууну буйрук кылды, бирок бири да калган жок.
4 Сефо бул ишке кубанып, падышачылыгын жаңыртып, бардык элине той өткөрдү.
5 Бирок Сефо Теңирди эстеген жок, Теңир ага согушта жардам бергенин, аны жана анын элин Африка падышасынын колунан куткарганын ойлогон жок, бирок Киттим уулдары менен Эйсаптын ыймансыз уулдарынын жолу менен жүрүп, бир туугандары Эйсаптын уулдары үйрөткөн башка кудайларга кызмат кылды; ошондуктан: «Мыйзамсыздан жамандык чыгат» деп айтылат.
6 Сефо Киттимдин бардык уулдарына коопсуз бийлик жүргүздү, бирок аны жана анын бүт элин Африка падышасынын колунан куткарган Теңирди билген жок; Африканын аскерлери мурдагыдай эле Киттимге талап-тоноо үчүн келишкен жок, анткени алар Сепонун күчүн билишкен, ал баарын кылыч менен кырган, ошондуктан Ангеас Элипаздын уулу Сефодон жана Киттимдин уулдарынан дайыма коркуп жүрдү.
7 Ошол учурда Сефо согуштан кайтып келгенде, Сефо Африканын бардык элдерин кантип жеңип, аларды кылычтын мизи менен талкалаганын көргөндө, Сефо Киттим уулдарына Жакыптын уулдары жана Мисир падышасы фараон менен согушуу үчүн Мисирге барууну кеңеш берди.
8 Анткени Сефо Мисирдин күчтүү адамдарынын өлгөнүн, Жусуптун жана анын бир туугандарынын, Жакыптын уулдарынын, өлгөнүн, ал эми алардын бардык балдары, Ысрайыл уулдары, Мисирде калганын укту.
9 Ошондо Сефо аларга жана бүткүл Мисирге каршы согушууну, өзүнүн бир туугандары Эйсаптын уулдары үчүн өч алууну ойлонду. Алар Канаан жеринде Жакыпты Хебронго коюу үчүн барышканда, Жусуп бир туугандары жана бүткүл Мисир эли аларды өлтүрүшкөн эле.
10 Сефо Эдом падышасы Бедаттын уулу Адатка жана анын бардык бир туугандары, Эйсаптын уулдарына элчилерин жөнөтүп, мындай деп айттырды:
11 Сен Африка падышасына каршы согушпайм деп айткан жок белең, анткени ал сенин келишимиңдин мүчөсү? Мына, мен аны менен согушуп, аны жана анын бүт элин кырдым.
12 Ошондуктан Мен Мисирге жана ал жердеги Жакыптын уулдарына каршы согушууну чечтим. Жусуп, анын бир туугандары жана ата-бабалары Канаан жеринде бизге эмне кылышкан болсо, мен алардан ошентип өч алам. Алар аталарын Хебронго койгону барышкан.
13 Эгер силер мага аларга жана Мисирге каршы согушууда жардам берүүгө келсеңер, анда биз бир туугандарыбыздын өчүн алабыз.
14 Эйсаптын уулдары Сепонун сөздөрүн угуп, Эйсаптын уулдары абдан көп эл чогулуп, Сепого жана Китимдин уулдарына согушта жардам берүү үчүн жөнөштү.
15 Сефо чыгыштын бардык уулдарына жана Ысмайылдын бардык уулдарына ушул сыяктуу сөздөрдү айтты. Алар чогулуп, Мисирге каршы согушта Сефо менен Китимдин уулдарына жардамга келишти.
16 Ошондо бул падышалардын баары, Эдом падышасы, чыгыш эли, Ысмайылдын бардык уулдары жана Китим падышасы Сефо өздөрүнүн бардык кошуундарын Хебронго жайгаштырышты.
17 Кошуун абдан оор болчу, узундугу үч күндүк жол жүрүүгө жетчү, эли деңиз жээгиндеги кумдай көп болчу, аны санап бүткүс эле.
18 Ошондо бул падышалардын баары жана алардын аскерлери бүткүл Мисирге каршы согушка чыгышты, алар Патрос өрөөнүндө чогуу жайгашышты.
19 Алардын кабарын бүткүл Мисир эли угуп, чогулушту. Мисир жериндеги жана Мисирге караштуу бардык шаарлардагы үч жүз миңге жакын эл чогулушту.
20 Мисирликтер ошол күндөрү Гошен жеринде жашаган Ысрайыл уулдарына да киши жиберип, бул падышалар менен согушууга чакырышты.
21 Ысрайылдыктар чогулуп, жүз элүүгө жакын киши болуп, мисирликтерге жардам берүү үчүн согушка кириишти.
22 Ысрайылдыктар менен мисирликтердин эркектери, үч жүз миңге жакын адам, жүз элүү киши, согушка чыгышты. Алар Гошен жеринин сыртынан Патростун тушуна жайгашышты.
23 Мисирликтер ысрайылдыктардын өз кошуундары менен согушка чогуу барышына ишенишкен жок, анткени бүт мисирликтер: «Балким, Ысрайыл уулдары бизди Эйсап менен Ысмайылдын уулдарынын колуна салып беришет, анткени алар өздөрүнүн бир туугандары», – дешти.
24 Ошондо мисирликтердин баары Ысрайыл уулдарына: «Бул жерде чогуу тургула, биз барып, Эйсап менен Ысмайылдын уулдары менен согушабыз. Эгер бул падышалар бизди жеңип алышса, анда силер аларга каршы келип, бизге жардам бергиле», – дешти. Ысрайыл уулдары ошондой кылышты.
25 Китим падышасы Эйсаптын уулу Элипаздын уулу Сефо, Эдом падышасы Бедаттын уулу Адад, алардын бардык кошуундары, чыгыштын бардык уулдары жана кумдай көп сандаган Ысмайыл уулдары Тахпанкестин маңдайындагы Патрос өрөөнүндө чогуу жайланышкан.

26 Сириялык Беордун уулу Билам ошол жерде, Цифо кошуунунда эле, анткени ал Китим уулдары менен согушка барган. Билам Цифо менен анын адамдарынын көз алдында абдан кадыр-барктуу адам болгон.
27 Ошондо Зефо Биламга: «Бизге төлгө ачып бер, ошондо ким жеңерин билели: бизби же мисирликтерби», – деди.
28 Анан Билам туруп, төлгө ачуу өнөрүн сынап көрдү. Ал бул ишти мыкты билген, бирок ал башын айлантып, колу менен кылган иши талкаланды.
29 Ал дагы бир жолу аракет кылып көрдү, бирок ал ишке ашкан жок. Билам үмүтүн үзүп, аны таштап, аягына чыгарган жок, анткени бул Теңирден болду. Сефону жана анын элин согушта ата-бабаларынын Кудайы Теңирге таянган Ысрайыл уулдарынын колуна салып берүү үчүн ушундай болду.
30 Сефо менен Адад өз аскерлерин тизип коюшту. Бардык мисирликтер, үч жүз миңге жакын адам, аларга каршы жалгыз жөнөштү, алар менен бир да ысрайылдык жок болчу.
31 Мисирликтердин баары бул падышалар менен Патрос жана Тахпанкестин тушунда салгылашышты. Мисирликтерге каршы катуу салгылаш болду.
32 Ал салгылашууда падышалар мисирликтерден күчтүү болушту. Ошол күнү жүз сексендей мисирлик адам, отуздай падышанын аскерлери кырылды, бардык мисирликтер падышалардан качып жөнөштү. Ошондуктан Эйсап менен Ысмайылдын уулдары мисирликтерди кууп, Ысрайыл уулдарынын кошууну турган жерге чейин кыра беришти.
33 Ошондо бүт мисирликтер Ысрайыл уулдарына: «Бизге тезирээк келгиле, бизге жардам бергиле, бизди Эйсаптын, Ысмайылдын жана Китимдин уулдарынын колунан куткаргыла»,— деп кыйкырышты.
34 Ысрайыл уулдарынын жүз элүү кишиси өз ордуларынан ошол падышалардын кошуундарына качып жөнөштү. Ысрайыл уулдары өздөрүнүн Кудай-Теңирине жалынып, аларды куткаруусун суранышты.
35 Теңир Ысрайылдын үнүн укту, ошондуктан Теңир падышалардын бардык адамдарын алардын колуна салып берди. Ысрайыл уулдары бул падышалар менен согушушту, Ысрайыл уулдары падышанын төрт миңге жакын адамын өлтүрүштү.
36 Ошондо Теңир падышалардын кошуунун катуу дүрбөлөңгө салды, ошондуктан аларды Ысрайыл уулдарынан коркуу сезими басты.
37 Падышалардын бардык аскерлери Ысрайыл уулдарынан качып жөнөштү. Ысрайыл уулдары аларды кууп, Куш жеринин чек арасына чейин кыра беришти.
38 Ысрайыл уулдары жолдо алардын эки миң кишисин өлтүрүштү, бирок бир да ысрайыл уулдары өлгөн жок.
39 Мисирликтер Ысрайыл уулдарынын падышалар менен аз санда согушканын жана аларга каршы салгылашуу абдан катуу болгонун көрүшкөндө,
40 Катуу салгылаштан улам бүткүл мисирликтер жандарынан абдан коркуп кетишти. Ошондо бүткүл мисирликтер тизилген аскерлерден жашынып, жолго жашынып, ысрайылдыктарды согушка калтырып, качып кетишти.
41 Ысрайыл уулдары падышанын кишилерине катуу сокку урушту, алар аларды Куш жеринин чек арасына чейин кууп баргандан кийин, артка чегиништи.
42 Мисирликтер аларга эмне кылганын бүт Ысрайыл билишти, алар согуштан качып кетишкенин, аларды жалгыз калтырып кетишкенин.
43 Ысрайыл уулдары да айлакердик менен иш кылышты. Ысрайыл уулдары согуштан кайтып келе жатышканда, жолдон мисирликтердин бир нечесин таап, аларды ошол жерден өлтүрүштү.
44 Аларды өлтүрүп жатканда, мындай деп айтышты:
45 Эмне үчүн силер бизден кетип, бизди аз эл катары таштап, бизди кырып салууга көп эли бар падышалар менен согушуп, өз жаныңарды сактап калыш үчүн кетип калдыңар?
46 Жолдо ысрайылдыктар жолуккан нерселердин айрымдары жөнүндө Ысрайыл уулдары бири-бирине: «Ал ысмайылдыкпы, эдомдукпы же китимдикпи?» – деп айтып жатышты. Алар анын мисирлик экенин билишип, анын жанына келип, өлтүрүп салышты.
47 Ысрайыл уулдары мисирликтерге каршы ушундай айла-амал менен иш кылышты, анткени алар согушта аларды таштап, качып кетишкен эле.
48 Ысрайыл уулдары жолдо эки жүздөй мисирликти кырып салышты.
49 Мисир элинин баары Ысрайыл уулдарынын аларга кылган жамандыгын көрүштү, ошондуктан бүткүл мисирликтер Ысрайыл уулдарынан абдан коркушту, анткени алар алардын улуу күчүн, бир да адам өлгөн жок экенин көрүштү.
50 Ошентип, Ысрайылдын бардык уулдары Гошенге кубаныч менен кайтып келишти, ал эми Мисирдин калган бөлүгү өз жерине кайтты.

65-БӨЛҮМ

1 Ушул окуялардан кийин Мисир падышасы фараондун бардык кеңешчилери жана Мисирдин бардык аксакалдары чогулуп, падышанын алдына келип, жерге чейин ийилип таазим кылышты.
2 Мисирдин кеңешчилери менен аксакалдары падышага мындай дешти:
3 Мына, Ысрайыл уулдары бизден алда канча көп жана күчтүү, согуштан кайтып келе жатканда алардын бизге кандай жамандык кылганын сен билесиң.
4 Сен алардын күчтүү күчүн да көрдүң, анткени бул күч аларга ата-бабаларынан бери келген, анткени кумдай көп элге каршы бир нече гана адам чыгып, аларды кылычтын мизи менен кырып салышкан, бирок алардын бири да өлгөн жок, эгер алар көп болгондо, аларды толугу менен жок кылышмак.
5 Эми бизге кеңеш бер, аларды арабыздан акырындык менен жок кылганга чейин, жер жүзүндө алар бизден көбөйүп кетпеши үчүн.
6 Эгерде Ысрайыл уулдары жерде көбөйсө, алар бизге тоскоолдук кылышат, эгерде кандайдыр бир согуш болсо, алар өздөрүнүн зор күчү менен душманыбызга кошулуп, бизге каршы согушуп, бизди жерден жок кылып, кетип калышат.

7 Падыша Мисир аксакалдарына мындай деп жооп берди: «Ысрайылга каршы ушундай план түзүлгөн, биз андан баш тартпайбыз.
8 Мына, ал жерде Питом жана Раамсес деген согушка туруштук бере албаган шаарлар бар. Аларды куруп, бекемдешибиз керек.
9 Эми сен да барып, аларга каршы куулук менен иш кыл, падышанын буйругу менен Мисир менен Гошенде үн чыгарып:
10 Мисирдин бардык тургундары, Гошен, Патрос жана алардын бардык тургундары! Падыша бизге Питом менен Раамсести куруп, согушка бекемдөөнү буйрук кылды. Бүткүл Мисирдеги силердин, Ысрайыл уулдарынын жана шаарлардын бардык тургундарынын арасынан ким биз менен бирге курулушка даяр болсо, ар бириңерге падышанын буйругу менен күн сайын эмгек акы төлөнөт. Ошондуктан алгач барып, акылдуулук менен иш кылгыла, чогулуп, Питом менен Раамсеске курулушка келгиле.
11 Курулуш жүрүп жатканда, падышанын буйругу менен күн сайын Мисирде ушундай жарлык жарыялагыла.
12 Ысрайыл уулдарынын айрымдары сени менен курулушка келгенде, сен аларга күн сайын бир нече күн бою акысын берип тур.
13 Алар күнүмдүк акысы үчүн силер менен бирге курулуш иштерин бүтүргөндөн кийин, күн сайын бир-бирден жашыруун түрдө алардан алыстап кеткиле, ошондо силер ордунан туруп, алардын жумуш башчылары жана көзөмөлчүлөрү болосуңар, андан кийин аларды акы төлөбөй курууга калтырасыңар, эгер алар баш тартышса, анда аларды болгон күчүңөр менен курууга мажбурлагыла.
14 Эгер силер ушундай кылсаңар, биз үчүн жерибизди Ысрайыл уулдарына каршы бекемдөө жакшы болот, анткени курулуштун жана иштин чарчашынан улам Ысрайыл уулдары азаят, анткени силер аларды аялдарынан күн сайын ажыратып жатасыңар.
15 Мисирдин бардык аксакалдары падышанын кеңешин угушту. Бул кеңеш аларга да, фараондун кулдарына да, бүткүл мисирликтерге да жакты. Алар падышанын айтканындай кылышты.
16 Ошондо бардык кулдар падышадан чыгып кетишти. Алар бүткүл Мисирге, Тахпанкеске, Гошенге жана Мисирди курчап турган бардык шаарларга жар салышты:
17 Эйсап менен Ысмайылдын уулдары бизге эмне кылганын көрдүңөр. Алар бизге каршы согушуп, бизди жок кылгысы келишкен.
18 Ошондуктан падыша бизге жерди бекемдөөнү, Питом жана Раамсес шаарларын курууну жана эгер алар бизге кайрадан кол салышса, согушка даярдап коюуну буйрук кылды.
19 Мисирден жана Ысрайыл уулдарынан биз менен курулушка келгендердин баарына падыша буйрук кылгандай, күнүмдүк эмгек акысын төлөп берет.
20 Мисирликтер жана бүт Ысрайыл уулдары фараондун кулдарынын айткандарынын баарын угушканда, мисирликтер менен Ысрайыл уулдары фараондун кулдары Питом менен Раамсес менен бирге курулуш куруу үчүн келишти, бирок Леби уулдарынын бири да бир туугандары менен бирге курулушка келишкен жок.
21 Фараондун бардык кызматчылары жана анын төрөлөрү башында эле куулук менен келип, бүт ысрайылдыктарды күнүмдүк жалданма жумушчулар катары колдонуп, курулуш иштерин жүргүзүштү. Алар башында эле күнүмдүк акыларын Ысрайылга берип турушкан.
22 Фараондун кызматчылары бүткүл Ысрайыл эли менен бирге курулуш иштерин жүргүзүп, Ысрайыл эли менен бирге бир ай бою ошол иште иштешти.
23 Айдын аягында фараондун бардык кызматчылары күн сайын Ысрайыл элинен жашыруун түрдө чыгып кетишти.
24 Ошол учурда Ысрайыл эли жумушун улантып, күнүмдүк акысын алып турушкан, анткени ошол учурда мисирликтердин айрымдары Ысрайыл менен бирге иштеп жатышкан. Ошондуктан мисирликтер ошол күндөрү Ысрайылга акысын беришкен, ошондо алар, өздөрүнүн кесиптештери, өз эмгектери үчүн акы алышмак.
25 Бир жыл төрт айдан кийин бардык мисирликтер Ысрайыл уулдарынан чыгып кетишти, ошондуктан Ысрайыл уулдары жумуш менен гана алек болушту.
26 Мисирликтердин баары Ысрайыл уулдарынан бөлүнүп чыккандан кийин, алар кайтып келип, аларды эзип, башкаруучу болуп калышты. Алардын айрымдары Ысрайыл уулдарынын үстүнөн жумуш берүүчүлөр болуп, аларга берген акысын алып турушкан.
27 Мисирликтер Ысрайыл уулдарына күн сайын ушундай кылып, алардын иштеринде кыйнап турушкан.
28 Ысрайыл уулдарынын баары жалгыз иштеп жатышкандыктан, мисирликтер ошондон тартып Ысрайыл уулдарына эч кандай акы төлөбөй калышкан.
29 Ысрайылдыктардын айрымдары эмгек акысы төлөнбөгөндүктөн иштөөдөн баш тартышканда, фараондун салык төлөөчүлөрү жана кулдары аларды эзип, катуу сабап, бир туугандары менен бирге иштөөгө мажбурлашкан. Бардык мисирликтер Ысрайыл уулдарына дайыма ушундай кылышчу.
30 Бул жагынан бүт Ысрайыл уулдары мисирликтерден абдан коркушту. Ошондуктан бүт Ысрайыл уулдары кайтып келип, өздөрүнчө бекер иштешти.
31 Ысрайыл уулдары Питом менен Раамсести курушту. Бардык Ысрайыл уулдары жумуш кылышты, айрымдары кыш куюп, айрымдары курулуш иштерин жасашты. Ысрайыл уулдары бүт Мисир жерин жана анын дубалдарын куруп, бекемдешти. Ысрайыл уулдары көп жылдар бою, Теңир аларды эстеп, Мисирден алып чыкканга чейин, иштеп жүрүштү.
32 Бирок Леби уулдары Мисирден чыккан күнүнөн тартып бир туугандары Ысрайыл менен бирге иштешкен эмес.
33 Анткени Лебинин бардык уулдары мисирликтердин бул сөздөрдүн баарын ысрайылдыктарга куулук менен айтышканын билишкендиктен, Леби уулдары бир туугандары менен бирге жумушка баруудан карманышты.
34 Мисирликтер Лебинин уулдарын кийин жумушка салууну каалашкан жок, анткени алар башында бир

тууганадары менен чогуу жашашкан эмес. Ошондуктан мисирликтер аларды жайына коюшту.
35 Мисирликтер Ысрайыл уулдарына каршы катаал мамиле кылышты, ошондуктан мисирликтер Ысрайыл уулдарын оор жумушка салышты.
36 Мисирликтер Ысрайыл уулдарынын жашоосун оор жумуштар менен, ылай менен кыш куюу менен, ошондой эле талаадагы ар кандай жумуштар менен курчутушту.
37 Ысрайыл уулдары Мисир падышасы Мелолду «Мерор, Мисир падышасы» деп аташчу, анткени анын убагында мисирликтер ар кандай жумуштар менен алардын жашоосун кыйындатышкан.
38 Мисирликтер Ысрайыл уулдарын кыйнаган бардык жумуштарды катаалдаштырып, аларды эзип жатышты. Бирок алар канчалык көп эзген сайын, алар ошончолук көбөйүп, көбөйүштү. Мисирликтер Ысрайыл уулдары үчүн кайгырышты.

66-БӨЛҮМ

1 Ошол убакта Эдом падышасы Бедаттын уулу Адат көз жумуп, анын ордуна чыгыш уулдарынын жеринен чыккан Месрекадан чыккан Самла падышачылык кылды.
2 Мисир падышасы фараондун башкаруусунун он үчүнчү жылында, Ысрайыл уулдарынын Мисирге түшкөнүнүн жүз жыйырма бешинчи жылында, Самла Эдомго он сегиз жыл падышалык кылган.
3 Ал падышачылык кылгандан кийин, ал өзүнүн аскерлерин Элипаздын уулу Сефо жана Китимдин уулдары менен согушуу үчүн алып чыкты, анткени алар Африка падышасы Ангеас менен согушуп, анын бүт аскерин талкалашкан.
4 Бирок ал аны менен мамиле түзгөн жок, анткени Эйсаптын уулдары: «Бул алардын бир тууганы», – деп, аны токтотуп коюшкан. Ошондуктан Самла Эйсаптын уулдарынын тилин алып, бүт аскери менен Эдом жерине кайтып кетти, Элипаздын уулу Сепо менен согушкан жок.
5 Мисир падышасы фараон бул тууралуу угуп, мындай деди: «Эдом падышасы Самла Китим уулдары менен согушууну чечти, андан кийин ал Мисирге каршы согушууга келет».
6 Мисирликтер бул окуяны укканда, Ысрайыл уулдарына Адаттын тушунда Эйсаптын уулдары менен согушканда кандай мамиле кылышса, аларга да ошондой мамиле кылышпасын деп, аларды жумуштан бошотушту.
7 Мисирликтер Ысрайыл уулдарына: «Шашылыш ишиңерди бүтүргүлө, жумушуңарды бүтүргүлө, жерди бекемдегиле, болбосо бир тууганадарыңар Эйсаптын уулдары биз менен согушууга келип калышат, анткени алар силер үчүн бизге каршы чыгышат», – дешти.
8 Ысрайыл уулдары күн сайын мисирликтер менен иштешип, аларды жер жүзүндө басынтуу үчүн эзип жатышты.
9 Бирок мисирликтер Ысрайыл уулдарына жумушту көбөйткөн сайын, Ысрайыл уулдары да көбөйүп, көбөйүп, бүткүл Мисир жери Ысрайыл уулдарына толуп кетти.
10 Ысрайыл элинин Мисирге киргенине жүз жыйырма бешинчи жыл болгондо, бардык мисирликтер өздөрүнүн планы ишке ашпай калганын, тескерисинче, алар барган сайын көбөйүп баратканын көрүштү. Мисир жери менен Гошен жери Ысрайыл уулдарына толуп кетти.
11 Ошентип, Мисирдин бардык аксакалдары жана акылмандары падышанын алдына келип, ага таазим кылып, анын алдында отурушту.
12 Мисирдин бардык аксакалдары жана акылмандары падышага: «Падыша түбөлүк жашасын! Сен бизге Ысрайыл уулдарына каршы кеңеш бергенсиң, биз аларга падышанын сөзү боюнча жооп бердик», – дешти.
13 Бирок эмгектин көбөйүшүнө жараша алар жерде да көбөйүп, өсүп жатышат, мына, бүт өлкө аларга толуп кетти.
14 Эми, мырзабыз жана падышабыз, бүткүл мисирликтердин көзү сизде, аларга акылмандыгыңыз менен кеңеш берип, Ысрайылды жок кылып же жеринен жок кылып салуу үчүн кеңеш бериңиз. Падыша аларга: «Аларга эмне кылууну билишибиз үчүн, бул маселе боюнча кеңеш бериңиздер», – деп жооп берди.
15 Падышанын кеңешчилеринин бири, Месопотамиядан, Ус жеринен келген Аюб аттуу кызматкер падышага мындай деп жооп берди:
16 Эгер падышага жакса, кулунун кеңешин уксун. Падыша ага: «Айта бер», – деди.
17 Ошондо Аюб падышанын, төрөлөрүнүн жана Мисирдин бардык аксакалдарынын алдында мындай деди:
18 Мына, падышанын Ысрайыл уулдарынын эмгеги жөнүндө мурун берген кеңеши абдан жакшы, ошондуктан сен аларды түбөлүккө четке какпашың керек.
19 Бирок, эгер падыша аларды жазалоону туура көрсө, аларды басаңдатуунун кеңеши ушул.
20 Мына, биз көптөн бери согуштан коркуп келгенбиз, ошондуктан: "Ысрайыл жеринде көбөйгөндө, согуш болсо, бизди ал жерден кууп чыгышат", – деп айтканбыз.
21 Эгер падыша туура көрсө, падышанын жарлыгы чыгып, Мисирдин мыйзамдарына жазылып, Ысрайыл уулдарынан төрөлгөн ар бир эркек баланын каны жерге төгүлсүн.
22 Сен муну кылсаң, Ысрайылдын бардык эркек балдары өлгөндөн кийин, алардын согуштарынын жамандыгы токтойт; падыша ошондой кылсын, бардык еврей акушерлерин чакыртып, аларга бул ишти аткарууну буйрук кылсын; бул иш падышага да, төрөлөргө да жакты, падыша Аюбдун айтканындай кылды.
23 Падыша Шепра, Пуа деген еврей аначы аялдарды чакыртты.
24 Анан акушерлер падышанын алдына келип, анын алдында турушту.
25 Падыша аларга: «Эгер эврей аялдарына акушерлик кызматын көрсөтүп, алардын заңында жатканын көрсөңөр, эгер уул төрөлсө, аны өлтүргүлө, эгер кыз төрөлсө, тирүү калсын», – деди.

26 Эгерде силер муну кылбасаңар, анда Мен силерди жана бардык үйлөрүңдү өрттөп жиберем.
27 Бирок аначы аялдар Кудайдан коркуп, Мисир падышасына да, анын сөздөрүнө да кулак салышкан жок. Еврей аялдары аначыга уул же кыз төрөп бергенде, аначы баланы тирүү калтырып, эмне керек болсо, ошонун баарын жасашчу. Аначы аялдар дайыма ушундай кылышчу.
28 Бул тууралуу падышага айтышканда, ал киши жиберип, акушерлерди чакыртып: «Эмне үчүн силер мындай кылып, балдарды тирүү калтырдыңар?» – деп сурады.
29 Ошондо акушер аялдар падышанын алдында бири-бирине жооп берип, мындай дешти:
30 Падыша эврей аялдарын мисирлик аялдардай деп ойлобосун, анткени Ысрайыл уулдарынын баары толук кандуу, аначы келгенге чейин эле төрөп коюшат. Ал эми биз, сенин күндөрүң, көп күндөн бери бир дагы эврей аял бизге төрөткөн жок, анткени бардык эврей аялдар өздөрүнүн акушерлери, анткени алар толук кандуу.
31 Фараон алардын сөздөрүн угуп, аларга ишенди. Анан акушер аялдар падышадан кетип калышты. Кудай аларга жакшылык кылды, эл көбөйүп, абдан көбөйдү.

67-БӨЛҮМ

1 Мисир жеринде Леби тукумунан чыккан Амрам деген адам болгон. Ал Кахаттын уулу, Кахат Лебинин уулу, Ысрайылдын уулу.
2 Ал киши барып, атасынын эжеси Лебинин жүз жыйырма алты жаштагы Жохебет аттуу кызды аялдыкка алды.
3 Аялдын боюна бүтүп, кыз төрөдү. Ал анын атын Мириям койду, анткени ошол күндөрү мисирликтер Ысрайыл уулдарынын жашоосун каардантып коюшкан.
4 Ал дагы боюна бүтүп, уул төрөдү. Анын атын Арун койду, анткени ал боюна бүткөндө фараон Ысрайыл уулдарынын канын төгө баштады.
5 Ошол күндөрү Китим падышасы Эйсаптын небереси, Элипаздын уулу Сефо көз жумуп, анын ордуна Жанеас падышачылык кылды.
6 Сефо Китим уулдарына элүү жыл падышачылык кылган. Ал каза болуп, Китим жериндеги Набна шаарына коюлду.
7 Андан кийин Киттим уулдарынын күчтүү адамдарынын бири Жанеас падышачылык кылып, элүү жыл падышачылык кылды.
8 Китим падышасы өлгөндөн кийин, Беордун уулу Билам Китим жеринен качып, Мисир падышасы фараонго барды.
9 Фараон аны чоң урмат менен тосуп алды, анткени ал анын акылмандыгы жөнүндө уккан эле. Ал ага белектерди берип, кеңешчи кылып дайындап, аны даңазалады.
10 Билам Мисирде падышанын бардык төрөлөрү менен бирге кадыр-барктуу жашап, төрөлөрү аны жогору көтөрүштү, анткени алардын баары анын акылмандыгын билгиси келишкен.
11 Ысрайыл элинин Мисирге түшкөнүнө жүз отуз жыл болгондо, фараон падышалык тактыда отурганын түшүндө көрдү. Ал башын көтөрүп, алдында турган бир карыяны көрдү. Карыянын колунда соодагерлер колдонгон таразалар бар эле.
12 Карыя таразаларды алып, фараондун алдына илип койду.
13 Карыя Мисирдин бардык аксакалдарын, бардык төрөлөрүн жана улуу адамдарын чогултуп, аларды бириктирип, бир таразага салды.
14 Анан ал сүттүү улакты алып, экинчи таразага салды, улак баарынан ашып түштү.
15 Фараон бул коркунучтуу көрүнүшкө таң калды, эмне үчүн улак баарынан күчтүү болуп калды? Фараон ойгонуп, бул түш экенин көрдү.
16 Фараон эртең менен эрте туруп, бардык кулдарын чакырып, аларга түшүн айтып берди. Ошондо алар абдан коркуп кетишти.
17 Падыша бардык акылмандарына: «Мен көргөн түшүмдү жоруп бергилечи, ошондо мен билем», – деди.
18 Беордун уулу Билам падышага мындай деп жооп берди: «Бул акыркы күндөрү Мисирге келе турган чоң алааматтан башка эч нерсе эмес.
19 Анткени Ысрайылда уул төрөлөт, ал бүт Мисирди жана анын тургундарын талкалайт, ысрайылдыктарды Мисирден күчтүү колу менен алып чыгат.
20 Ошондуктан, падыша, бул маселе боюнча кеңешип көр, Мисирге бул кырсык келе электе, Ысрайыл уулдарынын үмүтүн жана үмүтүн жок кыл.
21 Падыша Биламга: «Ысрайылды эмне кылалы? Албетте, башында аларга каршы кандайдыр бир жол менен кеңешкенбиз, бирок аларды жеңе алган жокпуз», – деди.
22 Ошондуктан, аларга каршы кеңеш бер, ошондо биз аларды жеңе алабыз.
23 Ошондо Билам падышага мындай деп жооп берди: «Азыр киши жиберип, эки кеңешчиңди чакыр, алардын бул маселе боюнча кандай кеңеш берерин көрөлү, андан кийин кулуң сүйлөйт».
24 Падыша киши жиберип, эки кеңешчисин: мидиандык Реуел менен уздук Аюбду чакыртты. Алар келип, падышанын алдына отурушту.
25 Падыша аларга: «Мына, силер мен көргөн түшүмдү жана анын чечмеленишин уктуңар. Ошондуктан кеңеш бергиле, билип алгыла, Ысрайыл уулдарына эмне кылуу керектигин карап көргүлө, ошондо биз аларды жеңе алабыз, алардын жамандыгы бизге келип жеткенге чейин», – деди.
26 Мидиандык Реуел падышага мындай деп жооп берди: «Падыша жашасын, падыша түбөлүк жашасын».
27 Эгерде падыша туура көрсө, анда ал еврейлерден баш тартып, аларды таштап кетсин, аларга каршы колун сунбасын.
28 Анткени Теңир байыркы күндөрдө тандап алган, жер жүзүндөгү бардык элдердин жана жер падышаларынын арасынан Өзүнө мурас катары алгандар ушулар, жана аларга жазасыз кол көтөргөн, Кудайы өч албаган ким бар?
29 Ыбрайым Мисирге барганда, фараондун, Мисирдин мурунку падышасынын, аялы Сараны көрүп, аялдыкка алганын билесиң. Анткени Ыбрайым: «Ал менин

карындашым», – деп айткан, анткени ал мисирликтер аны аялы үчүн өлтүрүп коюшат деп корккон.
30 Мисир падышасы Сараны алып кеткенден кийин, Кудай аны жана анын үй-бүлөсүн катуу ооруларга чалдыктырды. Ал аялы Сараны Ыбрайымга кайтарып бергенге чейин, ал айыгып кетти.
31 Пелиштиликтердин герарлык падышасы Абымелекти Кудай Ыбрайымдын аялы Сара үчүн жазалады, анткени ал эркектен малга чейинки бардык жатындарды токтотуп койгон.
32 Алардын Кудайы Абымелекке түнкү түшүндө келип, аны коркутуп-үркүтүп, ал алган Саараны Ыбрайымга кайтарып беришин суранды. Кийин Герар элинин баары Саара үчүн жазаланды. Ыбрайым алар үчүн Кудайына сыйынды, ал анын жалынычын кабыл алды, ал аларды айыктырды.
33 Абымелек өзүнө жана элине келген бул кырсыктан коркуп, аялы Сарага кайтып келип, ага көптөгөн белектерди берди.
34 Ал Ыскакты Герардан кууп чыкканда да ошондой кылды. Кудай ага кереметтүү иштерди жасап, Герардын бардык суулары соолуп, мөмөлүү дарактары түшүм берген жок.
35 Герарлык Абымелек, анын досторунун бири Ахузат жана аскер башчысы Пихол ага келип, эңкейип, жерге чейин ийилип таазим кылышты.
36 Алар андан алар үчүн сыйынуусун сураныштты, ал алар үчүн Теңирге сыйынды, Теңир анын жалынуусун угуп, аларды айыктырды.
37 Жөнөкөй Жакып өзүнүн актыгынын аркасында бир тууганы Эйсаптын жана анын жанын алгысы келген апасынын бир тууганы сириялык Лабандын колунан, ошондой эле аны жана анын балдарын жок кылуу үчүн чогулган Канаан падышаларынын колунан куткарылган, бирок Теңир аларды алардын колунан куткарган, алар аларга кол салып, өлтүрүшкөн, анткени ким аларга жазасыз кол салган?
38 Чындыгында, мурунку фараон, атаңдын атасы, Жакыптын уулу Жусуптун акылмандыгын көрүп, аны Мисир жеринин бардык төрөлөрүнөн жогору койгон, анткени ал өзүнүн акылмандыгы менен жердин бардык тургундарын ачарчылыктан куткарган.
39 Андан кийин ал Жакып менен анын балдарына Мисирге келүүнү буйрук кылды, ошондо алардын жакшылыгы менен Мисир жери менен Гошен жери ачарчылыктан куткарылат.
40 Эгерде Сага жакса, Ысрайыл уулдарын жок кылба. Эгерде Сен алардын Мисирде жашашын каалабасаң, анда аларды бул жерден кууп чык, алар ата-бабалары жашаган Канаан жерине барышсын.
41 Фараон Жетронун сөздөрүн укканда, ага абдан ачууланып, уят болуп, падышанын алдынан турду да, өзүнүн жери Мидианга жөнөп, Жусуптун таягын алды.
42 Падыша уздук Аюбдан: «Аюб, сен эмне дейсиң, еврейлер жөнүндө эмне деп кеңеш бересиң?» – деп сурады.
43 Ошондо Аюб падышага мындай деди: «Мына, бул жердин бардык тургундары сенин колуңда, падыша өзү каалагандай иш кылсын».
44 Падыша Биламга: «Эмне дейсиң, Билам, сөзүңдү айт, биз угалы», – деди.
45 Ошондо Билам падышага: «Падыша еврейлерге каршы эмнени кеңешсе, ошонун баарынан куткарылат, падыша аларды эч кандай кеңеш менен жеңе албайт», – деди.
46 Эгер сен аларды жалындаган от менен басаңдатууну ойлосоң да, аларды жеңе албайсың, анткени алардын Кудайы атасы Ыбрайымды Халдейлердин Ур шаарынан куткарган; эгер сен аларды кылыч менен жок кылууну ойлосоң, анда алардын атасы Ыскак андан куткарылып, анын ордуна кочкор коюлган.
47 Эгерде сен аларды оор жана оор жумуш менен алсыратам деп ойлосоң, муну менен да жеңе албайсың, анткени алардын атасы Жакып Лабанга ар кандай оор жумуштарда кызмат кылып, ийгиликке жеткен.
48 Эми, падыша, менин сөздөрүмдү ук, анткени бул аларга каршы чыгарылган кеңеш, сен аларды жеңесиң, андан баш тартпашың керек.
49 Эгер падыша кааласа, бүгүндөн баштап төрөлө турган бардык балдарын сууга ыргытууну буйрук кылсын, анткени муну менен сен алардын атын өчүрө албайсың, анткени алардын бири да, аталары да мындай жол менен соттолгон эмес.
50 Падыша Биламдын сөздөрүн укту, бул падышага да, төрөлөргө да жакты. Падыша Биламдын айтканындай кылды.
51 Падыша бүткүл Мисир жеринде: «Бүгүндөн баштап еврейлерде төрөлгөн эркек балдардын баары сууга ыргытылсын», – деп жарлык чыгарып, мыйзам чыгарууну буйрук кылды.
52 Ошондо фараон бардык кулдарын чакырып: «Баргыла да, Ысрайыл уулдары жашаган Гошен жерин издеп таап, еврейлердин ар бир төрөлгөн эркек баласын дарыяга ыргыткыла, ал эми кызын тирүү калтыргыла», – деди.
53 Ысрайыл уулдары фараондун эркек балдарын дарыяга ыргытууну буйрук кылганын укканда, айрымдары аялдарынан бөлүнүп, башкалары аларга кошулуп калышты.
54 Ошол күндөн тартып, күйөөлөрү менен калган ысрайылдык аялдардын төрөр маалы келгенде, алар талаага барып, төрөп, балдарын талаага таштап, үйлөрүнө кайтып келишти.
55 Ата-бабаларына аларды көбөйтөм деп ант берген Теңир асмандагы кызматчы периштелеринин бирин жиберип, ар бир баланы суу менен жууп, майлап, аарчып, колуна эки жылмакай таш берди, биринен сүт, экинчисинен бал соруп, жүнүн тизесине чейин өстүрдү, ошону менен ал өзүн жаап, сооротуп, ага жабышты.
56 Кудай аларга боору ооруп, аларды жер бетинде көбөйткүсү келгенде, алар чоңойгонго чейин ошол жерде сакталышын буйрук кылды. Андан кийин жер оозун ачып, аларды кусуп чыгарды. Алар шаардан жердеги чөптөрдөй жана токойдогу чөптөрдөй өсүп чыгышты. Алар ар бири өз үй-бүлөсүнө, атасынын үйүнө кайтып келип, алар менен бирге калышты.
57 Ысрайыл уулдарынын наристелери Кудайдын ырайымы менен жер бетинде талаадагы чөптөй болуп калышты.
58 Муну көргөн мисирликтердин баары, ар бири өз талаасына өгүздөрү жана соколору менен чыгып, үрөн себилгенде жер айдагандай айдашты.

59 Алар жер айдаганда, Ысрайыл уулдарынын наристелерине зыян келтире алышкан жок, ошондуктан эл көбөйүп, абдан көбөйдү.
60 Фараон өзүнүн кызматчыларына күн сайын Гошенге барып, Ысрайыл уулдарынын наристелерин издеп келүүнү буйрук кылды.
61 Алар издеп, бирөөсүн табышканда, аны энесинин койнунан күч менен алып, дарыяга ыргытып жиберишти, ал эми кыз баланы энеси менен калтырышты. Мисирликтер ысрайылдыктарга дайыма ушундай кылышчу.

68-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Кудайдын Руху Арундун карындашы Амрамдын кызы Мириямга түштү. Ал чыгып, үй жөнүндө пайгамбарчылык кылып: «Мына, бул жолу бизге ата-энемден уул төрөп берет, ал Ысрайылды Мисирдин колунан куткарат», – деди.
2 Амрам кызынын сөздөрүн укканда, барып, аялын үйүнө алып келди. Ал фараон Жакыптын үйүндөгү эркек балдардын баарын сууга ыргытууну буйрук кылган убакта аны кууп жиберген болчу.
3 Амрам аялы Жохебетти кууп чыккандан үч жыл өткөндөн кийин, аны алды. Ал ага жакындаганда, ал боюна бүттү.
4 Боюна бүткөндөн жети ай өткөндөн кийин, ал уул төрөдү. Үйдүн ичи күн менен ай жаркырагандагыдай жаркырап турду.
5 Аял баланын жакшы жана жагымдуу экенин көрүп, аны үч ай бою ички бөлмөгө жашырып койду.
6 Ошол күндөрү мисирликтер ал жердеги бардык еврейлерди жок кылууну көздөштү.
7 Мисирлик аялдар Ысрайыл уулдары жашаган Гошенге барышты. Алар сүйлөй албаган наристелерин ийиндерине көтөрүп жөнөштү.
8 Ошол күндөрү, Ысрайыл уулдарынын аялдары төрөп жатканда, ар бир аял уулун мисирликтерден жашырып коюшкан. Мисирликтер алардын төрөлгөнүн билбей, аларды жеринен жок кылып салбашы үчүн.
9 Мисирлик аялдар Гошенге келишти, алардын сүйлөй албаган балдары алардын ийиндерине артылып калды. Бир мисирлик аял еврей аялдын үйүнө киргенде, анын эмчек эмизип ыйлап жиберди.
10 Ал кыйкырганда, ички бөлмөдөгү бала жооп берди. Мисирлик аялдар барып, фараондун үйүнө айтып беришти.
11 Фараон балдарды алып, өлтүрүү үчүн кызматчыларын жиберди; мисирликтер еврей аялдарын дайыма ушинтип кылышчу.
12 Ошол учурда, Жохебет уулун жашырып жүргөндөн үч айдай өткөндөн кийин, бул иш фараондун үйүнө белгилүү болду.
13 Аял кызматчылар келгенге чейин уулун алып кетүүгө шашты. Ал камыштан жасалган сандык алып, аны ылай жана чайыр менен шыбап, баланы ошол жерге салып, дарыянын жээгиндеги аскага койду.
14 Анын эжеси Мириям ага эмне болорун жана сөздөрү эмне болорун билүү үчүн алыстан туруп турду.
15 Ошол учурда Кудай Мисир жерине катуу ысык жиберди, ал адамдын денесин күндүн нурундай күйгүзүп, мисирликтерди абдан кыйнатты.
16 Мисирликтердин баары денелерин күйгүзүп жиберген ысыктан улам дарыяга түшүү үчүн киришти.
17 Фараондун кызы Батия да ысыктан улам дарыяга жуунганы барды. Анын кызматчы кыздары, Мисирдин бардык аялдары дарыянын жээгинде басып жүрүштү.
18 Батия дарыяга көз чаптырып, суунун үстүндө турган кемени көрүп, кызматчысын аны алып келүүгө жиберди.
19 Ал себетти ачып, баланы көрдү. Ымыркай ыйлап жаткан экен. Ал ага боору ооруп: «Бул еврей балдарынын бири», – деди.
20 Дарыянын жээгинде басып жүргөн мисирлик аялдардын баары аны эмчек эмизүүнү каалашты, бирок ал эмчек эмизгиси келген жок, анткени бул Теңирден болду, ал аны энесинин эмчегине кайтаруу үчүн ушундай кылды.
21 Анын эжеси Мириям ошол учурда дарыянын жээгиндеги мисирлик аялдардын арасында жүргөн. Ал муну көрүп, фараондун кызына: «Барып, еврей аялдарынан бир эмчек эмизип келейинби, ал сага баланы эмизип береби?» – деди.
22 Фараондун кызы ага: «Бар», – деди. Кыз барып, баланын энесин чакыртты.
23 Фараондун кызы Жохебетке: «Бул баланы алып кетип, мага эмиз, мен сага күнүнө эки тыйын күмүш төлөп турам», – деди. Аял баланы алып, эмизип жатты.
24 Эки жылдан кийин, бала чоңойгондо, аял аны фараондун кызына алып келди. Ал ага уулдай болуп калды. Ал: «Мен аны суудан чыгарып алгам», – деп, баланын атын Муса койду.
25 Атасы Амрам анын атын Хабар деп койгон, анткени ал: «Ал аялы менен жыныстык катнашта болуп, аны таштап кеткен», – деп айткан.
26 Энеси Жохебет ага Жекутиел деген ат койгон, анткени ал: «Мен аны Кудуреттүү Кудайдан үмүттөнгөм, Кудай аны мага кайтарып берди», – деп айткан.
27 Карындашы Мириям анын аягы эмне болорун билүү үчүн анын артынан дарыяга түштү, ошондуктан аны Жеред деп атады.
28 Агасы Арун анын атын Аби Занух деп коюп: «Атам апамды таштап, анын айынан кайтып келди», – деди.
29 Амрамдын атасы Кахат ага Абигдор деген ат койду, анткени Кудай анын айынан Жакыптын тукумунун жаракасын бүтөп, алар эркек балдарын сууга ыргыта албай калышты.
30 Алардын бакма энеси аны Аби Сохо деп атап: «Ал Хам уулдарынан улам үч ай бою чатырында жашырынып жүрдү», – деди.
31 Бүт ысрайылдыктар ага Нетанелдин уулу Шемая деген ат коюшту, анткени алар: «Кудай анын убагында алардын ыйын угуп, эзүүчүлөрүнөн куткарды», – дешти.
32 Муса фараондун үйүндө жашап, фараондун кызы Батиянын уулу болуп чоңойгон. Муса падышанын балдарынын арасында чоңойгон.

69-БӨЛҮМ

1 Эдом падышасы ошол күндөрү, падышачылыгынын он сегизинчи жылында каза болуп, Эдом жеринде өзү үчүн падышалык резиденция катары курган ийбадатканага коюлду.
2 Эйсаптын уулдары дарыянын жээгиндеги Петорго киши жиберип, ал жерден Шабул деген сулуу көздүү, келбеттүү бир жигитти алып келишти да, аны Самланын ордуна падыша кылышты.
3 Шабул Эдом жеринде Эйсаптын бардык уулдарына кырк жыл падышачылык кылды.
4 Мисир падышасы фараон Биламдын Ысрайыл уулдарына берген кеңеши ишке ашпай калганын, бирок алардын баары Мисир жеринде көбөйүп, өсүп жатканын көргөндө,
5 Ошол күндөрү фараон бүткүл Мисир жеринде Ысрайыл уулдарына: «Эч ким өзүнүн күнүмдүк эмгегинен эч нерсе кемитпесин»,— деп жар салууну буйрук кылды.
6 Эгерде кимдир бирөө күн сайын ылай мененби же кыш мененби, кемчиликтүү жумуш аткарса, анда анын ордуна кичүү уулу коюлат.
7 Ошол күндөрү Мисирдеги эмгек Ысрайыл уулдарынын үстүнөн күчөп, кимдир бирөөнүн күнүмдүк эмгегине бир кирпич жетишсиз болуп калса, мисирликтер анын кичүү уулун энесинен күч менен алып, атасы жетпей калган кирпичтин ордуна үйгө жаткырып коюшчу.
8 Мисирликтер күн сайын, көпкө чейин бардык Ысрайыл уулдарына ушундай кылышты.
9 Бирок Леби уруусу ошол учурда башынан эле өз бир туугандары менен кызматташкан эмес, анткени Леби уулдары мисирликтердин башында ысрайылдыктарга карата колдонгон айла-амалдарын билишкен.

70-БӨЛҮМ

1 Мусанын төрөлгөнүнүн үчүнчү жылында, фараон тойдо отурган. Алпаранит ханыша анын оң жагында, Батия сол жагында отурган, ал эми жаш Муса анын төшүндө жаткан, Беордун уулу Билам эки уулу менен жана падышачылыктын бардык төрөлөрү падышанын алдында дасторкондо отурушкан.
2 Анан жигит колун падышанын башына сунуп, падышанын башынан таажыны алып, өз башына кийгизди.
3 Падыша менен төрөлөр баланын кылган ишин көрүп, коркуп кетишти. Бир киши кошунасына таң калды.
4 Падыша дасторкондо отурган төрөлөрдөн: «Оо, төрөлөр, бул маселе боюнча силер эмне деп жатасыңар, эмне дейсиңер? Бул иш үчүн баланы кандай жазалаш керек?» – деп сурады.
5 Ошондо сыйкырчы Беордун уулу Билам падыша менен төрөлөр алдында мындай деп жооп берди: «Мырзам жана падышам, көп күндөн бери көргөн түшүңүздү жана кулуңуздун жоруган түшүңүздү эстеңизчи».
6 Демек, бул – еврей балдарынын бири, анда Кудайдын руху бар. Мырзам падыша, бул жаш бала муну билбей туруп кылды деп ойлобосун.
7 Анткени ал еврей бала, ал эми бала болсо да, анда акылмандык менен түшүнүк бар. Ал муну акылмандык менен жасап, өзүнө Мисир падышачылыгын тандап алган.
8 Анткени бардык еврейлер падышаларды жана алардын төрөлөрүн ушундай алдашат, жер жүзүндөгү падышаларды жана алардын адамдарын титиретүү үчүн ушул иштердин баарын айла-амал менен жасашат.
9 Алардын атасы Ыбрайымдын ушундай кылганын билесиң, ал Бабыл падышасы Нимроттун жана Герар падышасы Абымелектин аскерлерин алдап, Хет уулдарынын жерин жана Канаан падышалыктарын өзүнө тартып алган.
10 Ал Мисирди жана анын падышасын адаштыруу үчүн Мисирге барып, аялы Саара жөнүндө: «Ал менин карындашым», – деп айткан.
11 Анын уулу Ыскак да Герар жерине барып, ошол жерде жашап калганда ошондой кылган. Ал пелиштиликтердин падышасы Абымелектин аскерлеринен күчтүү болгон.
12 Ал ошондой эле аялы Ребеканы өзүнүн карындашы деп айтуу менен пелиштиликтердин падышалыгын да шылдыңдоону ойлоду.
13 Жакып бир тууганына чыккынчылык кылып, анын туңгучтук укугун жана батасын тартып алды.
14 Андан кийин ал Падан-Арамга, таякеси Лабандын үйүнө барып, андан кызын, малын жана бардык мүлкүн куулук менен тартып алып, Канаан жерине, атасына качып кетти.
15 Уулдары бир тууганы Жусупту сатып жиберишти. Жусуп Мисирге барып, кул болуп, он эки жыл түрмөдө отурду.
16 Мурунку фараон түш көрүп, аны түрмөдөн чыгарып, түштөрүн жоруп бергени үчүн аны Мисирдеги бардык төрөлөрдөн жогору койгонго чейин ушундай болгон.
17 Кудай жер жүзүндө ачарчылык каптаганда, ал киши жиберип, анын атасын, бардык бир туугандарын жана атасынын бүт үй-бүлөсүн чакыртып, бекер жана акысыз колдоп, мисирликтерди кулчулукка сатып алган.
18 Эми мырзам падыша, карачы, бул бала алардын ордуна Мисирде бийликке келип, өздөрүнүн иштерин кылып, ар бир падышаны, төрөнү жана сотту тамашалап жатат.
19 Эгер падыша кааласа, анын канын жерге төкөлү, болбосо ал чоңоюп, сенин колуңдан бийликти тартып алат, ал падышачылык кылгандан кийин Мисирдин үмүтү жок болот».
20 Анан Билам падышага: «Мисирдин бардык сотторун жана акылмандарын чакырып, сен айткандай, бул баланы өлүм жазасына тартуу керекпи же жокпу, билип берели, ошондо биз аны өлтүрөбүз», – деди.
21 Фараон киши жиберип, Мисирдин бардык акылмандарын чакыртты. Алар падышанын алдына келишти. Ошондо Теңирдин периштеси алардын арасына келди. Ал Мисирдин акылмандарынын бирине окшош болчу.
22 Падыша акылмандарга: «Бул үйдөгү еврей баланын эмне кылганын уктуңар беле, Билам бул ишке ушундай чечим чыгарды», – деди.

23 Эми силер да соттоп, баланын кылган иши үчүн эмне кылаарын карап көргүлө.
24 Ошондо фараондун акылмандарынын бирине окшош периште Мисирдин бардык акылмандарынын, падыша менен төрөлөрүнүн алдында мындай деп жооп берди:
25 Эгер падыша кааласа, ал кишилерди чакыртып, алар оникс ташы менен оттуу чок алып келип, баланын алдына коюшсун. Эгерде бала колун сунуп, оникс ташын алса, анда биз жигиттин кылган иштеринин баарын акылмандык менен жасаганын билебиз, ошондуктан биз аны өлтүрүшүбүз керек».
26 Эгерде ал колун чокко сунса, анда ал муну билип туруп кылбаганын билебиз, ошондо ал тирүү калат.
27 Бул иш падышага да, төрөлөргө да жаккандыктан, падыша Теңирдин периштесинин сөзү боюнча иш кылды.
28 Падыша оникс ташы менен көмүрдү алып келип, Мусанын алдына коюуну буйрук кылды.
29 Алар баланы алардын алдына коюшту, ал колун оникс ташына сунууга аракет кылды, бирок Теңирдин периштеси анын колун алып, чоктун үстүнө койду. Чок анын колундагы өчүп калды. Ал аны көтөрүп, оозуна салды. Эриндери менен тилинин бир бөлүгү күйүп кетти, оозу да, тили да соолуп калды.
30 Падыша менен төрөлөр муну көргөндө, Мусанын падышанын башындагы таажыны алып салууда акылдуулук кылбаганын түшүнүштү.
31 Ошентип, падыша менен төрөлөр баланы өлтүрбөй коюшту, ошондуктан Муса фараондун үйүндө калып, чоңоюп жатты, Теңир аны менен болду.
32 Бала падышанын үйүндө жүргөндө, үстүнө кочкул кызыл кийим кийип, падышанын балдарынын арасында чоңойду.
33 Муса падышанын үйүндө чоңойгондо, фараондун кызы Батия аны уулум деп эсептеген. Фараондун бүт үй-бүлөсү аны сыйлап, бардык мисирликтер андан коркуп калышкан.
34 Ал күн сайын Гошен жерине барып турчу. Ал жерде анын бир туугандары Ысрайыл уулдары жашачу. Муса алардын күн сайын дем алуусу кысылып, оор жумушта иштеп жатканын көрчү.
35 Муса аларга: «Эмне үчүн силерге күн сайын ушундай оор жумуш жүктөлүп жатат?» – деп сурады.
36 Алар ага эмне болгонун жана ал төрөлө электе фараондун аларга койгон бардык буйруктарын айтып беришти.
37 Алар ага Беордун уулу Биламдын аларга каршы айткан бардык кеңештерин, падышанын башынан таажысын алып салгандан кийин аны өлтүрүү үчүн кандай кеңеш бергенин айтып беришти.
38 Муса бул сөздөрдү укканда, Биламга ачууланып, аны өлтүргүсү келди, ал күн сайын аны аңдып жүрдү.
39 Билам Мусадан коркуп, эки уулу менен Мисирден чыгып, качып кетишти. Алар жандарын сактап калышты да, Куш жерине, Куш падышасы Кикианга, барышты.
40 Муса падышанын үйүндө жашап, кирип-чыгып жүргөндө, Теңир ага фараондун, анын бардык кулдарынын жана бүткүл Мисир элинин көз алдында ырайым кылды. Алар Мусаны абдан жакшы көрүштү.
41 Муса Гошенге бир туугандарын көргөнү барган күн келди. Ал Ысрайыл уулдарынын оор жумушта иштеп жатканын көрүп, аларга кайгырды.
42 Муса Мисирге кайтып келип, фараондун үйүнө барып, падышанын алдына келди. Муса падышанын алдында тизе бүктү.
43 Муса фараонго: «Мырзам, мен сенден кичинекей бир өтүнүч сураганы келдим, мени курулай оодарба»,— деди. Фараон ага: «Айт»,— деди.
44 Муса фараонго: «Гошендеги кулдарыңа, Ысрайыл уулдарына, бир күн эс алууга мүмкүнчүлүк бер», – деди.
45 Падыша Мусага мындай деп жооп берди: «Мына, мен сенин өтүнүчүңдү орундатуу үчүн жүзүңдү көтөрдүм».
46 Фараон бүткүл Мисир менен Гошенге мындай деп жар салууну буйрук кылды:
47 «Бүт Ысрайыл уулдары, падыша мындай дейт: “Алты күн бою өз ишиңерди кылып, эмгектенгиле, ал эми жетинчи күнү эс алып, эч кандай жумуш кылбагыла. Падыша менен Батиянын уулу Муса буйрук кылгандай, бардык күндөрү ушундай кылгыла”».
48 Муса падыша ага берген бул нерсеге кубанды, бүт Ысрайыл уулдары Мусанын буйругун аткарышты.
49 Анткени бул нерсе Ысрайыл уулдарына Теңирден болду, анткени Теңир Ысрайыл уулдарын ата-бабалары үчүн куткаруу үчүн эстей баштаган.
50 Теңир Муса менен болду, анын даңкы бүткүл Мисирге тарады.
51 Муса бүткүл мисирликтердин жана бүткүл Ысрайыл уулдарынын көз алдында улуу болуп, өз эли Ысрайыл үчүн жакшылык издеп, падышага алар жөнүндө тынчтык сөздөрүн айтты.

71-БӨЛҮМ

1 Муса он сегиз жашка чыкканда, ата-энесин көргүсү келип, аларга Гошенге барды. Муса Гошенге жакындаганда, Ысрайыл уулдары иштеп жаткан жерге келип, алардын оор жумуштарын карап, бир мисирликтин өзүнүн эврей бир туугандарынын бирин сабап жатканын көрдү.
2 Сабалган адам Мусаны көргөндө жардам сурап ага чуркап барды, анткени Муса фараондун үйүндө абдан урматтуу болчу. Ал ага: «Мырзам, мага кулак сал, бул мисирлик түнкүсүн менин үйүмө келип, мени байлап, аялыма менин көзүмчө келиптир, эми ал менин жанымды алгысы келет», – деди.
3 Муса бул жаман ишти укканда, мисирликке ачууланып, аркы өйүзгө бурулду. Ал жерде эч ким жок экенин көрүп, мисирликти өлтүрүп, кумга жашырды, ал эми эврейди аны өлтүргөндүн колунан куткарды.
4 Еврей үйүнө кетти, Муса да үйүнө кайтып келди. Ал падышанын үйүнө кайтып келди.
5 Ал киши үйүнө кайтып келгенде, аялынан баш тартууну ойлоду, анткени Жакыптын үйүндө эч кимдин аялы булгангандан кийин ага жакындашы туура эмес болчу.

6 Аял барып, бир туугандарына айтып берди. Аялдын бир туугандары аны өлтүрүүнү каалашты, бирок ал үйүнө качып барып, аман калды.
7 Экинчи күнү Муса бир туугандарына барып, эки кишинин урушуп жатканын көрдү. Ал жаман адамга: «Эмнеге жакыныңды уруп жатасың?» – деди.
8 Ал ага жооп берип: «Сени бизге ким башчы жана сот кылып койду? Мисирликти өлтүргөндөй мени да өлтүргүң келип жатабы?» – деди. Муса коркуп: «Бул иш чын эле белгилүү болдубу?» – деди.
9 Фараон бул окуяны угуп, Мусаны өлтүрүүнү буйрук кылды. Ошондо Кудай периштесин жиберди. Ал фараонго сакчылардын башчысынын кейпинде көрүндү.
10 Теңирдин периштеси сакчылардын башчысынын колунан кылычын алып, анын башын кесип салды, анткени сакчылардын башчысынын бейнеси Мусанын бейнесине айланды.
11 Ошондо Теңирдин периштеси Мусанын оң колунан кармап, аны Мисирден алып чыгып, Мисирдин сыртына, кырк күндүк жол жүрүүгө койду.
12 Анын бир тууганы Арун Мисир жеринде жалгыз калган. Ал Ысрайыл уулдарына пайгамбарчылык кылып:
13 Ата-бабаларыңардын Кудай-Теңири мындай дейт: “Ар бириңер көзүңөрдөгү жийиркеничтүү нерселерди ыргыткыла, өзүңөрдү Мисирдин буркандары менен булгабагыла”.
14 Ошондо Ысрайыл уулдары козголоң чыгарып, Арунду уккусу келген жок.
15 Эгерде Теңир Ыбрайым, Ыскак жана Жакып менен түзгөн келишимин эстебесе, Теңир аларды жок кылууну чечти.
16 Ошол күндөрү фараондун колу Ысрайыл уулдарына катаал мамиле кылды. Ал аларды эзип, эзип, Кудай өз сөзүн жиберип, аларга көңүл бурганга чейин кыйнады.

72-БӨЛҮМ

1 Ошол күндөрү Куш уулдары менен чыгыш уулдарынын жана сириялыктардын ортосунда чоң согуш болуп, алар өздөрүн Куш падышасынын колунда кармап турган падышага каршы чыгышты.
2 Ошентип, Куш падышасы Кикиан кумдай көп Куш уулдары менен жөнөдү. Ал сириялыктарга жана чыгыш уулдарына каршы согушуп, аларды басып алды.
3 Кикиан сыртка чыкканда, ал сыйкырчы Биламды эки уулу менен шаарды жана ал жердин эң төмөнкү катмарын кайтарууга калтырды.
4 Кикианус Сирияга жана чыгыш элине каршы чыгып, аларга каршы согушуп, аларды талкалады, алардын баары Кикианус менен анын элинин алдында жарадар болуп кулап түштү.
5 Ал алардын көбүн туткундап, баштагыдай эле аларга баш ийдирип, адаттагыдай эле алардан салык алуу үчүн алардын жерине конуш курду.
6 Беордун уулу Билам Куш падышасы аны шаарды жана шаардын кедейлерин кайтарууга калтырганда, ал ордунан туруп, элге Кикиан падышага каршы чыгууну, ал үйүнө кайтып келгенде шаарга кирбешин кеңеш кылды.
7 Ал жердин эли анын тилин алып, ага ант берип, аны өздөрүнө падыша, ал эми эки уулун аскер башчылары кылып коюшту.
8 Алар ордунан туруп, шаардын эки бурчунан дубалдарды тургузуп, абдан бекем имарат курушту.
9 Үчүнчү бурчта алар шаар менен бүт Куш жерин курчап турган дарыянын ортосуна сансыз арыктарды казып, дарыянын суусун ошол жерден бурулуп чыгарышты.
10 Төртүнчү бурчта алар дубалары жана сыйкырлары менен көптөгөн жыландарды чогултуп, шаарды чептеп, ал жерде жашашты, алардан мурун эч ким чыккан да, кирген да жок.
11 Кикианус сириялыктарга жана чыгыштын уулдарына каршы согушуп, аларды мурдагыдай эле багындырып, алар ага адаттагыдай салык төлөштү, ал өз жерине кайтып кетти.
12 Куш падышасы Кикиан жана аны менен кошо бардык аскер башчылары өз шаарына жакындаганда, алар баштарын көтөрүп, шаардын дубалдары курулуп, абдан бийик экенин көрүштү, ошондуктан адамдар буга таң калышты.
13 Алар бири-бирине: «Биздин согушта кечигип жатканыбызды көрүп, бизден абдан коркуп кетишти. Ошондуктан алар ушул ишти кылып, шаардын дубалдарын тургузуп, бекемдеп жатышат, ошондо Канаан падышалары аларга каршы согушка чыкпайт», – дешти.
14 Падыша менен аскерлер шаардын дарбазасына жакындап, баштарын көтөрүп карашса, шаардын бардык дарбазалары жабык экен. Алар күзөтчүлөргө: «Шаарга кирели, бизге эшиктерди ачкыла»,— деп кыйкырышты.
15 Бирок күзөтчүлөр падышасы сыйкырчы Биламдын буйругу менен аларга эшикти ачуудан баш тартышты, ошондуктан аларга өз шаарына кирүүгө уруксат беришкен жок.
16 Ошентип, алар шаар дарбазасынын жанында алар менен салгылашышты, ошол күнү Кикианустагы аскерден жүз отуз адам каза болду.
17 Эртеси күнү алар салгылашууну улантышты, дарыянын жээгинде салгылашышты; алар өтүүгө аракет кылышты, бирок өтө алышкан жок, ошондуктан алардын айрымдары чуңкурларга чөгүп өлүштү.
18 Ошондо падыша аларга салдарды жасоо үчүн бак-дарактарды кыйып, үстүнөн өткөрүүнү буйрук кылды, алар ошондой кылышты.
19 Алар арыктардын ордуна келгенде, суулар тегирмендер менен айланып, он сал менен эки жүз адам чөгүп кетти.
20 Үчүнчү күнү алар жыландар турган жакка келишти, бирок ал жакка жакындай алышкан жок, анткени жыландар алардын жүз жетимишин өлтүрүштү, ошондо алар куштарга каршы согушууну токтотушту. Алар куштарды тогуз жыл бою курчоого алышты, эч ким чыккан да, кирген да жок.
21 Согуш жана курчоо Кушка каршы жүрүп жатканда, Муса фараондон качып кетти, ал мисирликти өлтүргөнү үчүн аны өлтүргүсү келди.

22 Муса фараондон качып, Мисирден он сегиз жашта эле. Ал ошол учурда Кушту курчап турган Кикианус кошуунуна качып кеткен.
23 Муса Куш падышасы Кикиандын кошуунунда тогуз жыл болду, алар Кушту курчап турган убакыттын ичинде, Муса алар менен кошо чыгып, кирди.
24 Падыша да, төрөлөр да, бардык жоокерлер да Мусаны жакшы көрүшчү, анткени ал улуу жана татыктуу болчу, бою асыл арстандай, жүзү күндөй, күчү арстандыкындай болчу. Ал падышанын кеңешчиси болчу.
25 Тогуз жылдан кийин Кикиан өлүмгө алып келүүчү ооруга чалдыкты, анын оорусу күчөп, жетинчи күнү каза болду.
26 Кызматчылары аны бальзамдап, алып барып, Мисир жеринин түндүгүндөгү шаар дарбазасынын тушуна коюшту.
27 Алар анын үстүнө кооз, бекем жана бийик имарат куруп, астына чоң таштарды коюшту.
28 Падышанын катчылары ошол таштарга падыша Кикианустун бардык күч-кубатын жана ал жүргүзгөн бардык согуштарын чегип жазышкан, мына, алар бүгүнкү күнгө чейин ошол жерде жазылып турат.
29 Куш падышасы Кикиан өлгөндөн кийин, согуштан улам анын адамдары жана аскерлери абдан кайгырышты.
30 Алар бири-бирине: «Биз тогуз жылдан бери үйүбүздөн алыс чөлдө жашап келе жатабыз, эми эмне кылалы, кеңеш бергилечи», – дешти.
31 Эгерде биз шаарга каршы согушабыз десек, көбүбүз жарадар болобуз же өлөбүз, ал эми курчоодо калсак, өлөбүз.
32 Азыр Сириянын жана чыгыштын бардык падышалары падышабыздын өлгөнүн угуп, бизге күтүүсүздөн душмандык менен кол салышат, бизге каршы согушуп, бизден эч кимди калтырышпайт.
33 Ошондуктан, келгиле, барып, өзүбүзгө падыша шайлайлы. Шаар бизге берилгенге чейин курчоодо калалы.
34 Алар ошол күнү Кикианус аскерлеринен падыша шайлагысы келишти, бирок Муса сыяктуу өздөрүнө бийлик кыла турган эч кимди тандашкан жок.
35 Алар шашылыш түрдө ар бири кийимдерин чечип, жерге ыргытышты да, чоң үймөк жасап, Мусаны үстүнө коюшту.
36 Алар ордуларынан туруп, сурнай тартып, анын алдында: «Падыша жашасын, падыша жашасын!» – деп кыйкырышты.
37 Ошондо бүт эл жана төрөлөр ага Кикиандын аялы, куштук Адония ханышага аялдыкка берүүгө ант беришти. Ошол күнү Мусаны өздөрүнө падыша кылышты.
38 Ошол күнү Куш элинин баары: «Ар бири өзүндө болгон нерседен Мусага бир нерсе бериши керек»,— деп жар салышты.
39 Анан алар үймөктүн үстүнө төшөнчү жайып, ар бири ага өзүндө болгон нерседен бир нерсе салды: бири алтын сөйкө, экинчиси тыйын.
40 Куш уулдары Мусага оникс, бделий, бермет жана мрамор таштарын үймөккө куюшту, ошондой эле абдан көп күмүш менен алтынды.
41 Муса ага Куштун бардык уулдары берген бардык күмүш менен алтынды, бардык идиштерди, бделлий менен оникс таштарын алып, өзүнүн казыналарынын арасына койду.
42 Ошол күнү Муса Куш падышасы Кикиандын ордуна Куш уулдарына падышачылык кылды.

73-БӨЛҮМ

1 Мисир падышасы фараондун падышачылыгынын элүү бешинчи жылында, башкача айтканда, Ысрайыл уулдарынын Мисирге түшкөнүнүн жүз элүү жетинчи жылында, Муса Куш жеринде падышачылык кылган.
2 Муса Куш падышачылыгына жыйырма жети жашында падышачылык кылып, кырк жыл падышачылык кылды.
3 Теңир Мусага Куштун бардык уулдарынын көз алдында ырайым жана ырайым кылды. Куштун уулдары аны абдан жакшы көрүштү, ошондуктан Муса Теңирдин да, адамдардын да сүймөнчүгүнө ээ болду.
4 Анын падышачылыгынын жетинчи күнүндө Куштун бардык уулдары чогулуп, Мусанын алдына келип, жерге чейин ийилип таазим кылышты.
5 Ошондо балдардын баары падышанын алдында бир добуштан: «Бул шаарды эмне кылуу керектигин карап көрөлү, бизге кеңеш бергиле», – дешти.
6 Тогуз жылдан бери шаарды курчап турабыз, балдарыбызды да, аялдарыбызды да көрө элекпиз.
7 Падыша аларга мындай деп жооп берди: «Эгерде силер менин айтканымдын баарын уксаңар, анда Теңир шаарды биздин колубузга салып берет, биз аны басып алабыз».
8 Эгерде биз Кикиан өлгөнгө чейинки мурунку салгылашуудагыдай эле алар менен согушсак, көбүбүз мурдагыдай эле жарадар болуп кулайбыз.
9 Ошондуктан, бул маселе боюнча силер үчүн кеңеш: эгер менин үнүмдү уксаңар, анда шаар биздин колубузга салынып берилет.
10 Ошондо бардык аскерлер падышага: «Мырзабыз эмнени буйруса, ошонун баарын аткарабыз», – деп жооп беришти.
11 Муса аларга мындай деди: «Конушту аралап өтүп, бүт элге мындай деп жарыялагыла:
12 Падыша мындай дейт: «Токойго барып, илекейдин балапандарынан ар биринин колуна бирден балапан алгыла».
13 Падышанын буйругун бузуп, баласын алып келбеген адам өлөт, ал эми падыша ага таандык болгондун баарын тартып алат.
14 Аларды алып келгенде, алар сенин карамагыңда болот, алар чоңойгонго чейин багып, шумкарлардын балдарынын жолундай, аларга ок атууну үйрөтөсүң.
15 Куштун бардык уулдары Мусанын сөздөрүн угуп, ордуларынан туруп, конушка мындай деп жар салышты:
16 Куштун бардык уулдары, падыша силерге буйрук берет: баарыңар токойго баргыла, ар бириңер өз балапаныңарды колуңарга алып, ал жерден илегилектерди кармап, үйлөрүңөргө алып келгиле.
17 Падышанын буйругун бузган ар бир адам өлөт, ал эми падыша ага таандык болгондун баарын алат.

18 Бардык эл ошондой кылды. Алар токойго барып, карагайларга чыгып, ар бири колуна бирден жаш лейлек кармап, падышанын буйругу менен чөлгө алып барып, багып, жаш шумкарларга окшоп, мылтык атууну үйрөтүштү.
19 Легилектер чоңойгондон кийин, падыша аларды үч күн ачка калтырууну буйрук кылды, ошондо бардык эл ачка калтырды.
20 Үчүнчү күнү падыша аларга: «Күчүңөрдү топтогула, эр жүрөк болгула, ар бириңер өз соотуңарды кийгиле, кылычыңарды белиңерге байлагыла, ар бириңер өз атыңарга мингиле, ар бириңер өзүңөрдүн жаш илегиңерди колуңарга алгыла», – деди.
21 Анан биз көтөрүлүп, жыландар жашаган жерде шаарга каршы согушабыз, ошондо бүт эл падыша буйругандай кылды.
22 Ар бири өз баласын колуна алып, жолго чыгышты. Алар жыландар жашаган жерге келгенде, падыша аларга: «Ар бири өз баласын жыландарга учурсун», – деди.
23 Падышанын буйругу менен ар бири өзүнүн жаш лейлектерин жиберди. Лелектер жыландарды жеп, ал жерден жок кылышты.
24 Падыша менен эл ал жердеги бардык жыландардын жок кылынганын көргөндө, бүт эл катуу кыйкырышты.
25 Алар шаарга жакын келип, ага каршы салгылашып, аны басып алып, багындырып, шаарга кириштi.
26 Ошол күнү шаардын тургундарынан миң бир жүз адам өлдү, бирок курчоодо тургандардын бири да өлгөн жок.
27 Ошентип, Куштун бардык уулдары өз үйлөрүнө, аялдарына, балдарына жана өз үйүндөгүлөрүнө кетишти.
28 Сыйкырчы Билам шаардын басылып алынганын көрүп, дарбазаны ачып, эки уулу жана сегиз бир тууганы менен качып, Мисирге, Мисир падышасы фараонго кайтып келди.
29 Алар — Мыйзам китебинде айтылган сыйкырчылар менен сыйкырчылар, Теңир Мисирге жазаларды жибергенде Мусага каршы чыгышкан.
30 Ошентип, Муса акылмандыгы менен шаарды басып алды, ошондо Куштун уулдары аны Куш падышасы Кикиандын ордуна такка отургузушту.
31 Алар анын башына падышалык таажы кийгизип, ага Кикиандын аялы, Куш падышасынын ханышасынын Адониясын аялдыкка беришти.
32 Муса ата-бабаларынын Кудайы Теңирден корккондуктан, ага жакындаган жок, ага көзүн да салган жок.
33 Муса Ыбрайымдын кулу Элиезерге: «Уулум Ыскакка Канаан кыздарынан аял алба»,— деп ант бергенин эстеди.
34 Жакып бир тууганынан качып кеткенде, Ыскак ага: «Канаан кыздарынан аял алба, Хам уулдарынын бири менен да келишим түзбө»,— деп буйрук кылган.
35 Анткени Кудай-Теңирибиз Нухтун уулу Хамды, анын балдарын жана бардык тукумун Шемдин уулдарына, Жапеттин уулдарына жана алардан кийинки тукумдарына түбөлүккө кулчулукка берген.
36 Ошондуктан Муса Куш падышачылыгын жүргүзгөн күндөрүнүн баарында Кикиандын аялына жүрөгүн да, көзүн да бурган жок.
37 Муса өмүр бою Теңиринен коркуп, Теңирдин алдында бүт жүрөгү, жаны менен чындык менен жүрдү. Ал өмүр бою туура жолдон чыккан жок, Ыбрайым, Ыскак жана Жакып жүргөн жолдон оңго да, солго да бурулган жок.
38 Муса Куш уулдарынын падышалыгында бекемделип, өзүнүн акылмандыгы менен Куш уулдарын жетектеди. Ошентип, Муса өз падышалыгында ийгиликке жетти.
39 Ошол учурда Сирия менен чыгыштын уулдары Куш падышасы Кикиан өлгөнүн угушту. Ошондуктан Сирия менен чыгыштын уулдары ошол күндөрү Кушка каршы чыгышты.
40 Муса Куштун бардык уулдарын, отуз миңге жакын күчтүү элди чогултуп, сириялыктар жана чыгыш элдери менен салгылашууга чыкты.
41 Алар алгач чыгыш уулдарына барышты, бирок чыгыш уулдары алардын кабарын укканда, алар менен беттешип, салгылашууга кириштi.
42 Чыгыш уулдарына каршы согуш катуу болгондуктан, Теңир чыгыш уулдарынын баарын Мусанын колуна салып берди, ошондо үч жүзгө жакын адам өлдү.
43 Чыгыштын бардык уулдары артка чегиништи. Муса менен Куштун уулдары алардын артынан ээрчип, аларды басып алып, салт боюнча салык салышты.
44 Ошентип, Муса жана аны менен кошо келген бүт эл ал жерден согушуу үчүн Сирия жерине барышты.
45 Сирия эли да аларга каршы чыгып, согушту. Жахаба аларды Мусанын колуна салып берди, ошондуктан сириялыктардын көбү жарадар болуп өлүштү.
46 Арамейликтер Муса менен Куш элине багынып, өздөрүнүн салыгынан тышкары салык төлөп турушкан.
47 Муса сириялыктарды жана чыгыш элин Куш уулдарына баш ийдирди. Муса жана аны менен бирге жүргөн бардык эл Куш жерине жөнөштү.
48 Муса Куш уулдарынын падышалыгында күч алды, Теңир аны менен болду, ошондуктан Куш уулдарынын баары андан коркушту.

74-БӨЛҮМ

1 Бир нече жылдан кийин Эдом падышасы Шабул көз жумду, анын ордуна Акбардын уулу Баал-Ханан падышачылык кылды.
2 Мусанын Куш падышалыгынын он алтынчы жылында, Акбордун уулу Баал-Канан Эдом жеринде Эдомдун бардык уулдарына отуз сегиз жыл падышачылык кылды.
3 Анын убагында Маап Эдомго каршы козголоң чыгарды. Ал Бедаттын уулу Ададдын күндөрүнөн бери Эдомдун карамагында болчу. Адад аларды жана мидиандыктарды талкалап, Маапты Эдомго багындырып алган.
4 Акбордун уулу Баал-Ханан Эдомдо падышачылык кылганда, Мааптын бардык уулдары Эдомдон баш тартышты.

5 Ошол күндөрү Африканын падышасы Ангеас каза болуп, анын ордуна уулу Аздрубал падышачылык кылды.
6 Ошол күндөрү Китим уулдарынын падышасы Жанеас каза болуп, аны өзү үчүн Канопия түздүгүндө курган ийбадатканага коюшту, анын ордуна Латин падыша болду.
7 Мусанын Куш уулдарына падышачылык кылган жыйырма экинчи жылында, латындар Киттим уулдарына кырк беш жыл падышачылык кылышкан.
8 Ал өзүнө чоң жана кубаттуу мунара куруп, салт боюнча өкмөтүн жүргүзүү үчүн ал жерге өзүнүн турак жайы катары кооз ибадаткана курган.
9 Падышачылыгынын үчүнчү жылында ал өзүнүн бардык чебер адамдарына буйрук берип, ага көптөгөн кемелерди жасады.
10 Латинус бардык аскерлерин чогултуп, кемелер менен келип, Африканын падышасы Ангеастын уулу Аздрубал менен салгылашуу үчүн ал жакка барды, алар Африкага келип, Аздрубал жана анын аскерлери менен салгылашты.
11 Латинус Аздрубалды жеңип алды, Латинус Аздрубалдан атасы Киттимдин уулдарынан алып келген суу өткөргүчтү тартып алды, ал Узинин кызы Жанияны аялдыкка алып жатканда, Латинус суу өткөргүчтүн көпүрөсүн оодарып, Аздрубалдын бүт аскерин катуу соккуга учуратты.
12 Аздрубалдын калган күчтүү адамдары күчтөнүп, жүрөктөрү көрө албастыкка толуп, өлүмдү каалап, кайрадан Киттим падышасы Латинус менен салгылашууга киришти.
13 Африканын бардык эркектери катуу салгылашууда каза болушту, алардын баары Латын менен анын элинин алдында жарадар болушту, ал эми Аздрубал падыша да ошол салгылашууда каза болду.
14 Аздрубал падышанын Ушпезена деген абдан сулуу кызы бар эле, ал эми Африканын бардык эркектери анын сулуулугу жана келбеттүүлүгү үчүн кийимдерине анын сүрөтүн саймалашчу.
15 Латын эли Аздрубалдын кызы Ушпезенаны көрүп, аны өздөрүнүн падышасы Латынга макташты.
16 Латын аны өзүнө алып келүүнү буйрук кылды, ошондо Латын Ушпезенаны аялдыкка алды, ал Киттимге кайтып кетти.
17 Ангеастын уулу Аздрубал өлгөндөн кийин, Латын согуштан өз жерине кайтып келгенде, Африканын бардык тургундары көтөрүлүп, Аздрубалдын кичүү иниси Ангеастын уулу Анибалды алып, анын ордуна Африкадагы бүткүл жерге падыша кылышты.
18 Ал падышалык кылгандан кийин, Киттимдин уулдары менен согушуу үчүн, бир тууганы Аздрубалдын жана Африканын тургундарынын өчүн алуу үчүн Киттимге барууну чечти жана ал ошондой кылды.
19 Ал көптөгөн кемелерди куруп, бүт аскери менен ошол жерге келип, Китимге жөнөдү.
20 Ошентип, Анибал Киттимдин уулдары менен салгылашты, Киттимдин уулдары Анибал менен анын аскерлеринин алдында жарадар болуп өлүштү, ал эми Анибал бир тууганынын өчүн алды.
21 Анибал он сегиз жыл бою Киттим уулдары менен согушту улантты, ал эми Анибал Киттим жеринде жашап, ал жерде көпкө чейин чатыр тигип жашады.
22 Анибал Киттим уулдарын катуу кырып, алардын атактуу адамдарын жана төрөлөрүн өлтүрдү, ал эми калган элдин ичинен сексен миңге жакын адамды өлтүрдү.
23 Күндөр жана жылдар өткөндөн кийин, Анибал өзүнүн Африка жерине кайтып келип, бир тууганы Аздрубалдын ордуна коопсуз падышачылык кылды.

75-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда, Ысрайыл уулдарынын Мисирге киргенине жүз сексен жыл болгондо, Мисирден Жусуптун уулу Эпрайымдын уулдарынан, Ысрайыл уулдарынан отуз миң жөө жөө жоокер чыккан.
2 Анткени алар Теңирдин байыркы күндөрдө Ысрайыл уулдарына белгилеген, Ыбрайымга айткан мезгили аяктады деп айтышкан.
3 Ошондо бул адамдар белин курчанып, ар бири кылычын белине, соотун кийип, өз күчүнө таянып, Мисирден күчтүү кол менен чогуу чыгып кетишти.
4 Бирок алар жол үчүн азык-түлүк алып келишкен жок, күмүш менен алтындан башка эч нерсе алып келишкен жок, ал күнгө нан да алып келишкен жок, анткени алар пелиштиликтерден акыга азык-түлүк алууну, болбосо күч менен тартып алууну ойлошту.
5 Бул адамдар абдан күчтүү жана эр жүрөк адамдар эле. Бирөө миңди кууп жете алчу, экөө он миңди кууп жете алчу, ошондуктан алар өз күчүнө ишенип, кандай болсо, ошондой чогуу жөнөштү.
6 Алар Гат жерин көздөй жөнөштү. Алар барып, Гаттын койчуларынын Гат уулдарынын малын жайып жүргөнүн көрүштү.
7 Алар койчуларга: «Бизге акчага койлордон бергиле, жейли, анткени биз ачкабыз, анткени бүгүн нан жеген жокпуз», – дешти.
8 Койчулар: «Булар биздин койлорубузбу же бодо малыбызбы, сага акы төлөтүп беришибиз керекпи?» – деп сурашты. Ошондо Эпрайым уулдары аларды күч менен тартып алуу үчүн жакын келишти.
9 Гаттын койчулары аларга кыйкырып жиберишти, алардын кыйкырыгы алыстан угулду. Ошондо Гаттын бардык уулдары аларга барышты.
10 Гаттын уулдары Эпрайым уулдарынын жаман иштерин көрүп, кайра кайтып келип, Гаттын жоокерлерин чогултуп, ар бири өзүнүн соотун кийип, Эпрайым уулдарына каршы согушка чыгышты.
11 Алар Гат өрөөнүндө алар менен салгылашышты. Салгылаш катуу болуп, ошол күнү алар бири-биринен абдан көп адамды кырышты.
12 Экинчи күнү Гаттын уулдары пелиштиликтердин бардык шаарларына жардамга келүүнү өтүнүп, мындай деп айтышты:
13 Келип, бизге жардам бергиле. Мисирден малыбызды тартып алуу үчүн жана бизге каршы себепсиз согушуу үчүн келген Эпрайым уулдарын талкалайлы.
14 Эпрайым уулдары ачкачылыктан жана суусагандыктан алсырап калышты, анткени алар үч

күндөн бери нан жешкен эмес. Пелиштиликтердин шаарларынан кырк миң адам Гаттын тургундарына жардамга жөнөштү.
15 Бул адамдар Эпрайым уулдары менен согушуп жатышканда, Теңир аларды пелиштиликтердин колуна салып берди.
16 Алар Мисирден чыгып кеткен Эпрайым уулдарынын баарын өлтүрүштү, согуштан качып кеткен он кишиден башка эч ким калган жок.
17 Анткени бул кырсык Эпрайым уулдарына Теңирден келди, анткени алар Теңирдин сөзүн бузуп, байыркы күндөрдө Теңир Ысрайылга белгилеген убакыт келгенге чейин Мисирден чыгышкан.
18 Пелиштиликтерден да жыйырма миңге жакын адам каза болду, алардын бир туугандары аларды көтөрүп, өз шаарларына коюшту.
19 Эпрайым уулдарынын өлтүрүлгөндөрү Гат өрөөнүндө көп күн, жылдар бою ташталган, аларды көмүшкөн эмес, ал эми өрөөн адамдардын сөөктөрүнө толуп кеткен.
20 Согуштан аман калгандар Мисирге келип, баштарына түшкөн окуялардын баарын бүт Ысрайыл уулдарына айтып беришти.
21 Атасы Эпрайым алар үчүн көп күн аза күттү, бир туугандары аны сооротуу үчүн келишти.
22 Ал аялына жакындады, ал уул төрөдү. Ал анын үйүндөгү бактысыз аял болгондуктан, анын атын Берия койду.

76-БӨЛҮМ

1 Ошол күндөрү Амрам уулу Муса Куш жеринде падышачылык кылып турган, ал падышачылыгында гүлдөп-өнүккөн, Куш уулдарынын бийлигин адилеттүүлүк, адилдик жана чынчылдык менен башкарган.
2 Куштун бардык уулдары Мусаны ал падышачылык кылган бардык күндөрү жакшы көрүштү, ошондуктан Куш жеринин бардык тургундары андан абдан коркушту.
3 Мусанын Куш падышачылыгынын кыркынчы жылында Муса падышалык тактыда отурган, ал эми Адония ханыша анын алдында турган, бардык төрөлөр анын жанында отурушкан.
4 Ошондо Адония ханыша падыша менен төрөлөр алдында: «Куш уулдары, силер эмне кылып жатасыңар, ушунча убакыттан бери?» – деп сурады.
5 Сен бул кишинин Кушка падышачылык кылган кырк жыл бою мага жакындабаганын, Куш уулдарынын кудайларына кызмат кылбаганын билесиң.
6 Ошондуктан, Куш уулдары, уккула, бул адам мындан ары силерге падышачылык кылбасын, анткени ал биздин каныбыздан эмес.
7 Мына, менин уулум Менакр чоңоюп калды, ал сага падышачылык кылсын, анткени чоочун адамга, Мисир падышасынын кулуна кызмат кылгандан көрө, мырзаңдын уулуна кызмат кылганың жакшы.
8 Куш уулдарынын бардык эли жана атактуулары Адония ханыша айткан сөздөрдү угушту.
9 Бүт эл кечке чейин даярданып жатышты, эртең менен эрте туруп, Кикиан уулу Менакрды падыша кылышты.
10 Куштун бардык уулдары Мусага кол көтөрүүдөн коркушту, анткени Теңир Муса менен болчу. Куштун уулдары Мусага берген антын эстеп, ага эч кандай жамандык кылышкан жок.
11 Бирок Куш уулдары Мусага көп белектерди берип, аны чоң урмат менен жөнөтүштү.
12 Ошентип, Муса Куш жеринен чыгып, үйүнө кайтып келип, Кушка падышачылык кылууну токтотту. Муса Куш жеринен чыкканда алтымыш алты жашта болчу, анткени бул Теңирден болчу, анткени ал байыркы күндөрдө Ысрайылды Хам уулдарынын эзүүсүнөн куткаруу үчүн белгилеген убакыт келген.
13 Муса фараондон коркуп, Мисирге кайтып баруудан коркуп, Мидиан жерине барды. Ал Мидиан жериндеги суулуу кудуктун жанына отурду.
14 Мидиандык Реуелдин жети кызы атасынын койлорун кайтарганы кетишти.
15 Алар кудукка келип, атасынын койлорун сугаруу үчүн суу сузуп алышты.
16 Ошондо Мидиандын койчулары келип, аларды кууп жиберишти. Муса ордунан туруп, аларга жардам берип, койлорду сугарды.
17 Алар атасы Ребуелге кайтып келип, Мусанын алар үчүн эмне кылганын айтып беришти.
18 Алар: «Мисирлик бир киши бизди койчулардын колунан куткарды, ал бизге суу тартып берип, койлорду сугарды», – дешти.
19 Реуел кыздарынан: «Ал кайда? Эмнеге ал кишини таштап кеттиңер?» – деп сурады.
20 Реуел аны чакыртып, үйүнө алып келди, ал аны менен чогуу нан жеди.
21 Муса Ребуелге анын Мисирден качып кеткенин, Кушка кырк жыл падышачылык кылганын, андан кийин алар андан бийликти тартып алып, аны тынчтык менен, урмат-сый жана белек менен узатып жиберишкенин айтып берди.
22 Реуел Мусанын сөздөрүн укканда, ичинен: «Мен бул кишини зынданга камап, Куш уулдарын элдештирем, анткени ал алардан качып кетти», – деди.
23 Алар аны кармап, түрмөгө камашты. Муса он жыл түрмөдө отурду. Ребуелдин кызы Сипора Мусага боору ооруп, аны ар дайым нан жана суу менен камсыз кылып турду.
24 Ошол күндөрү Ысрайыл уулдарынын баары Мисир жеринде мисирликтерге ар кандай оор жумуштарды кылып жатышкан. Ошол учурда мисирликтер Ысрайыл уулдарына катаал мамиле кылышкан.
25 Ошол учурда Теңир Мисир падышасы фараонду жазалады, ал анын бутунун таманынан башына чейин пес оорусун каптады; Ысрайыл уулдарынын катаал мамилесинен улам ошол учурда Теңир Мисир падышасы фараонго ушундай жазаны жиберди.
26 Анткени Теңир Өз элинин, Ысрайыл уулдарынын, сыйынуусун укту, алардын оор эмгегинен улам зарлаган үнү Ага жетти.
27 Бирок алардын каары басылган жок. Фараондун колу дагы эле Ысрайыл уулдарына каршы сунулган бойдон калды. Фараон Теңирдин алдында мойнун катуулантып, Ысрайыл уулдарына моюнтуругун күчөтүп, ар кандай оор жумуштар менен алардын жашоосуна доо кетирди.

28 Теңир Мисир падышасы фараонго жугуштуу оору жибергенде, ал өзүнүн акылмандары менен сыйкырчыларынан аны айыктырууну сурады.
29 Ошондо анын акылмандары менен сыйкырчылары ага: «Эгерде кичинекей балдардын канын жарааттарына куйса, ал айыгат», – дешти.
30 Фараон алардын тилин алып, өзүнүн кызматчыларын Ысрайыл уулдарына Гошенге жиберди. Алар кичинекей балдарын алып келишти.
31 Фараондун кызматчылары барып, Ысрайыл уулдарынын наристелерин энелеринин курсагынан күч менен алып, күн сайын, күн сайын бирден баланы фараонго алып келип турушчу. Дарыгерлер аларды союп, жугуштуу ооруга чылап жатышты. Алар күн сайын ушундай кылышчу.
32 Фараон өлтүргөн балдардын саны үч жүз жетимиш беш болду.
33 Бирок Теңир Мисир падышасынын дарыгерлерин уккан жок, ошондуктан жугуштуу оору күчөй берди.
34 Фараон ошол жаза менен он жыл кыйналды, бирок фараондун жүрөгү Ысрайыл уулдарына ого бетер катууланды.
35 Он жылдан кийин Теңир фараонду кыйратуучу оорулар менен жазалай берди.
36 Ошондо Теңир анын курсагына жаман шишик жана оору каптатты, ал жара катуу жарага айланды.
37 Ошол учурда фараондун эки кызматчысы бүт Ысрайыл уулдары жашаган Гошен жеринен келип, фараондун үйүнө барып: «Биз Ысрайыл уулдарынын жумушта шалаакылык кылып, жумуштарына кайдыгер мамиле кылып жатканын көрүп жатабыз», – дешти.
38 Фараон өзүнүн кызматчыларынын сөздөрүн укканда, Ысрайыл уулдарына абдан каарданды, анткени ал денесинин ооруганына абдан кайгырды.
39 Ал мындай деп жооп берди: «Ысрайыл уулдары менин ооруп жатканымды билишкендиктен, бизди шылдыңдап жатышат. Ошондуктан менин арабамды чегип алгыла, мен Гошенге барып, Ысрайыл уулдарынын мени кандай шылдыңдап жатканын көрөм. Кызматчылары анын арабасын чегишти.
40 Ал өз алдынча мине албагандыктан, аны алып, атка мингизишти.
41 Ал өзү менен кошо он атчан жана он жөө аскер алып, Гошенге, Ысрайыл уулдарына жөнөдү.
42 Алар Мисирдин чек арасына келишкенде, падышанын аты жүзүмзардын эки тарабы тосулган, коңдой бөлүгүндөгү кууш жерге кирип кетти, ал эми жапыз, түздүк экинчи тарабында эле.
43 Аттар ал жерде тез чуркашты, бири-бирин кысып турушту, башка аттар падышанын атын кысып турушту.
44 Падыша минип бара жатканда, анын аты өрөөндөгү түздүккө кулап түштү. Ал кулаганда, араба падышанын бетинен оодарылып, ат падышанын үстүнө жатты. Падыша денеси катуу ооруп, кыйкырып жиберди.
45 Падышанын эти айрылып, сөөктөрү сынып, ал ат мине албай калды, анткени бул нерсе Теңирден болду, анткени Теңир Өз элинин, Ысрайыл уулдарынын, зарлаган үнүн жана азабын укту.
46 Кызматчылары аны акырындык менен ийиндерине көтөрүп, Мисирге алып келишти, аны менен кошо жүргөн атчандар да Мисирге кайтып келишти.
47 Алар аны төшөгүнө жаткырышты. Падыша анын өлүмү жакындап калганын билгенде, аялы Апаранит ханыша келип, падышанын алдында ыйлады. Падыша аны менен кошо катуу ыйлады.
48 Ошол күнү анын бардык төрөлөрү менен кызматчылары келип, падышанын кыйналганын көрүп, аны менен кошо катуу ыйлашты.
49 Падышанын төрөлөрү жана анын бардык кеңешчилери падышага өзүнүн ордуна уулдарынан кимди тандаса, ошол жерди падыша кылууну кеңеш кылышты.
50 Падышанын токолдорунан төрөлгөн балдарынан тышкары, аялы Апаранит ханышадан төрөлгөн үч уулу жана эки кызы болгон.
51 Алардын аттары мындай эле: тун уулу Отри, экинчиси Адикам, үчүнчүсү Морион, ал эми эже-сиңдилери: улуусунун аты Батия, экинчисинин аты Акузи эле.
52 Падышанын тун уулу Отри акылсыз, шашылыш жана шашылыш сөз сүйлөгөн адам болгон.
53 Адикам айлакер, акылдуу, Мисирдин бүт акылмандыгын билген адам болгон, бирок келбети начар, коюу денелүү, бою кыска, бою бир чыканак эле.
54 Падыша уулу Адикамдын бардык жагынан акылдуу жана акылдуу экенин көргөндө, анын өлгөндөн кийин анын ордуна падыша болууну чечти.
55 Ал он жашар Абилоттун кызы Гедуданы аялдыкка алган. Ал ага төрт уул төрөп берген.
56 Андан кийин ал барып, үч аял алып, сегиз уул, үч кыз төрөдү.
57 Падышанын баш аламандыгы күчөп, анын денеси жайында, күндүн ысыгында талаага ыргытылган өлүктүн этиндей сасып кетти.
58 Падыша оорусу күчөп кеткенин көрүп, уулу Адикамды алып келүүнү буйрук кылды, алар аны өз ордуна өлкөгө падыша кылышты.
59 Үч жылдан кийин падыша уят, маскара жана жийиркеничтүү абалда каза болду. Кызматчылары аны алып барып, Соан-Мисрайимдеги Мисир падышаларынын мүрзөсүнө коюшту.
60 Бирок аны падышалардай кылып бальзамдашкан жок, анткени анын денеси чириген эле. Жагымсыз жыттан улам бальзамдоого жакын бара алышкан жок, ошондуктан аны шашылыш түрдө көмүп салышты.
61 Анткени бул жамандык ага Теңирден болду, анткени Теңир анын убагында Ысрайылга кылган жамандыгы үчүн ага жамандык менен жооп берди.
62 Ал коркуп, уят болуп өлдү, анын ордуна уулу Адикам падыша болду.

77-БӨЛҮМ

1 Адикам Мисирге падышачылык кылганда жыйырма жашта эле, ал төрт жыл падышачылык кылды.
2 Ысрайыл элинин Мисирге көчүп барганына эки жүз алтынчы жыл болгондо, Адикам Мисирге падышачылык кылды, бирок ал ата-бабаларынын падышачылыгындай көпкө бийлик кылган жок.

3 Анын атасы Мелол Мисирде токсон төрт жыл падышалык кылган, бирок он жыл ооруп каза болгон, анткени ал Теңирдин алдында күнөөкөр болгон.
4 Мисирликтердин баары Адикамды фараондун атын ата-бабаларынын атынан аташты, бул Мисирдеги салтка айланган.
5 Фараондун бардык акылмандары Адикамдын атын Ахуз деп коюшкан, анткени ал египеттиктердин тилинде кыскача Ахуз деп аталат.
6 Адикам абдан сулуу эмес, бою бир чыканак, бир карыш, узун сакалы таманына жеткен эле.
7 Фараон Мисирди башкаруу үчүн атасынын тагына отурду, ал Мисирди акылмандык менен башкарды.
8 Ал падышачылык кылып турганда атасынан жана мурунку падышалардын баарынан ашып түштү жана Ысрайыл уулдарына моюнтуругун ого бетер күчөттү.
9 Ал кулдары менен Гошенге, Ысрайыл уулдарына барды. Ал алардын жумушун күчөтүп, аларга: «Күнүмдүк жумушуңарды бүтүргүлө, атамдын убагындагыдай эле, бүгүндөн баштап биздин жумушубуздан чарчабагыла», – деди.
10 Ал Ысрайыл уулдарынын арасынан алардын үстүнөн көзөмөлчүлөрдү, ал эми көзөмөлчүлөрүнүн үстүнөн кызматчыларынын арасынан көзөмөлчүлөрдү койду.
11 Анан алар күн сайын ошого жараша жумуш кылышсын деп, үстүнө бир өлчөм кыш коюп, кайра Мисирге жөнөдү.
12 Ошол учурда фараондун башкаруучулары, фараондун буйругу боюнча, Ысрайыл уулдарынын башчыларына мындай деп буйрук беришти:
13 Фараон мындай дейт: «Күн сайын ишиңерди кылгыла, жумушуңарды бүтүргүлө, күн сайын кыштын өлчөмүн сактагыла, эч нерседен кемитпегиле».
14 Эгерде күнүмдүк кирпичиңер аз болсо, алардын ордуна жаш балдарыңарды коём.
15 Мисирдин башкаруучулары ошол күндөрү фараон буйрук кылгандай кылышты.
16 Ысрайыл уулдарынын күнүмдүк кирпичтери кемигенде, фараондун жумушчулары Ысрайыл уулдарынын аялдарына барып, кемиген кыштын санындай наристелерди энелеринин койнунан күч менен алып, кирпичтин ордуна имаратка жаткырышчу.
17 Ал эми ата-энелери алар үчүн ыйлап жатышкан, алар имараттын дубалынан наристелердин ыйлаган үнүн угуп, боздоп жатышкан.
18 Иш башкаруучулар ысрайылдыктарды балдарын имаратка жайгаштырууга көндүрүштү. Ошондо бир киши уулун дубалга отургузуп, үстүнө ылай куюп койду. Ал уулунун көзүнө жаш алып, баласына жашын төктү.
19 Мисирдин жумушчулары Ысрайыл уулдарынын наристелерин көп күн бою ушундай кылышты, ошондуктан эч ким Ысрайыл уулдарынын наристелерине боор ооруган жок, аларга эч ким боор ооруган жок.
20 Курулуштагы өлтүрүлгөн балдардын саны эки жүз жетимиш болду, алардын айрымдарын ата-бабаларынан калган кирпичтердин ордуна курушкан, ал эми айрымдарын имараттан өлүп алып чыгышкан.
21 Адикамдын убагында Ысрайыл уулдарына жүктөлгөн жумуш анын атасынын убагындагыга караганда алда канча оор болгон.
22 Ысрайыл уулдары оор жумуштарынан улам күн сайын үшкүрүнүп жатышты, анткени алар өздөрүнө: «Фараон өлгөндө, анын уулу келип, биздин жумушубузду жеңилдетет!» – дешчү.
23 Бирок алар мурункусуна караганда кийинкисин көбүрөөк жумушка салышты, ошондуктан Ысрайыл уулдары муну угуп үшкүрүнүштү, алардын эмгеги үчүн боздогон үнү Кудайга жетти.
24 Кудай ошол күндөрү Ысрайыл уулдарынын үнүн жана алардын зарлаган үнүн укту. Кудай аларга Ыбрайым, Ыскак жана Жакып менен түзгөн келишимин эстеди.
25 Кудай ошол күндөрү Ысрайыл уулдарынын оор эмгегин жана алардын оор эмгегин көрүп, аларды куткарууну чечти.
26 Амрамдын уулу Муса ошол күндөрү мидиандык Ребуелдин үйүндө зынданга камалып жаткан, ал эми Ребуелдин кызы Сипора аны күн сайын жашыруун тамак-аш менен камсыз кылып турган.
27 Муса Ребуелдин үйүндөгү зынданда он жыл камалды.
28 Он жыл өткөндөн кийин, атасынын ордуна фараон Мисирде падышачылык кылган биринчи жылында,
29 Сипора атасы Ребуелге: «Сен он жылдан бери түрмөдө камап койгон эврей кишинин артынан эч ким сурабайт же сурабайт», – деди.
30 Эми, эгер сага туура келсе, киши жиберип, анын тирүү же өлүү экенин билип келели, бирок атасы анын аны колдогонун билген эмес.
31 Ошондо кызынын атасы Реуэл ага: «Он жыл бою ачка отуруп, тирүү калган адам түрмөдө отурган учур болду беле?» – деп сурады.
32 Сипора атасына мындай деп жооп берди: «Эврейлердин Кудайы улуу жана коркунучтуу экенин, алар үчүн ар дайым кереметтерди жасай турганын уктуң беле».
33 Ал Ыбрайымды халдейлердин Ур шаарынан, Ыскакты атасынын кылычынан, Жакыпты Жаббук кечүүсүндө аны менен күрөшкөн Теңирдин периштесинен куткарган.
34 Ал бул киши менен көп иштерди жасады: аны Мисирдеги дарыядан, фараондун кылычынан жана Куш уулдарынан куткарды, ошондой эле аны ачарчылыктан куткарып, тирүү калтыра алат.
35 Бул иш Ребуелге жагып, кызынын айтканындай кылып, Мусага эмне болгонун билип келүү үчүн зынданга киши жөнөттү.
36 Ал Муса пайгамбардын зынданда отурганын көрдү. Ал бутуна туруп, ата-бабаларынын Кудайына даңк айтып, сыйынып жаткан.
37 Реуел Мусаны зындандан алып чыгууну буйрук кылды, ошондо алар анын сакал-мурутун алдырды, ал түрмө кийимин алмаштырып, нан жеди.
38 Андан кийин Муса үйдүн артындагы Реуел багына кирип, ал жерде ага улуу кереметтерди көрсөткөн Кудай-Теңирине сыйынды.

39 Ал сыйынып жатып, маңдайын караса, бакчанын ортосуна отургузулган жерге сапфир таякчасы коюлган экен.
40 Ал таякка жакын келип караса, таякка асман аскерлеринин Кудайы Теңирдин ысымы чегилип жазылган экен.
41 Ал аны окуп, колун сунуп, колундагы таякты токой дарагынын арасынан жулуп алгандай жулуп алды.
42 Кудайыбыз асман менен жерди, алардын бардык кошуундарын, деңиздерди, дарыяларды жана алардын бардык балыктарын жаратКандан кийин, бул таяк менен анын бардык иштерин жасаган.
43 Кудай Адамды Эйден багынан кууп чыккандан кийин, ал колуна таяк алып, өзү жаралган жерди иштетти.
44 Таяк Нухка түшүп, Шемге жана анын тукумдарына берилип, ал еврей Ыбрайымдын колуна тийгенге чейин уланды.
45 Ыбрайым өзүнүн бардык мал-мүлкүн уулу Ыскакка бергенден кийин, ага бул таякты да берди.
46 Жакып Падан-Арамга качып кеткенде, аны колуна алды, атасына кайтып келгенде да аны таштап кеткен жок.
47 Ал Мисирге барганда ал жерди колуна алып, Жусупка бир үлүшүн берди, ал бир туугандарынан бир үлүшүнө жогору болчу, анткени Жакып аны бир тууганы Эйсаптан күч менен тартып алган болчу.
48 Жусуп өлгөндөн кийин, Мисирдин аттуу-баштуу адамдары Жусуптун үйүнө келишти. Таяк мидиандык Ребуелдин колуна тийди. Ал Мисирден чыгып, таякты колуна алып, өзүнүн багына отургузду.
49 Кинейликтердин бардык эр жүрөк жоокерлери анын кызын Сипораны алууга аракет кылышты, бирок ийгиликке жетишкен жок.
50 Ошентип, ал таяк Ребуелдин багында отургузулган бойдон калды, ал келип, аны алууга укуктуу болчу.
51 Реуел Мусанын колундагы таякты көрүп, таң калды. Ал ага кызы Сипораны аялдыкка берди.

78-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Эдом падышасы Акбордун уулу Баал-Ханан көз жумуп, Эдом жериндеги өз үйүнө коюлду.
2 Ал өлгөндөн кийин, Эйсаптын уулдары Эдом жерине киши жиберип, ал жерден Эдомдогу Адад деген кишини алып келишти. Алар аны өздөрүнүн падышасы Баал-Ханандын ордуна падыша кылып коюшту.
3 Адад Эдом уулдарына кырк сегиз жыл падышачылык кылды.
4 Ал падышалык кылгандан кийин, мааптыктар менен согушууну, аларды мурдагыдай эле Эйсаптын уулдарынын бийлигине баш ийдирүүнү чечти, бирок муну кыла алган жок, анткени мааптыктар бул окуяны угуп, ордунан туруп, бир туугандарынын арасынан өздөрүнө падыша шайлашты.
5 Андан кийин алар көп элди чогултуп, Эдом падышасы Адат менен согушуу үчүн бир туугандарын жардамга Амон уулдарына жөнөтүштү.
6 Адад Маап уулдарынын эмне кылганын угуп, алардан абдан коркуп, аларга каршы согушкан жок.
7 Ошол күндөрү Мидиан жеринде Амрамдын уулу Муса мидиандык Ребуелдин кызы Сипораны аялдыкка алган.
8 Сипора Жакыптын кыздарынын жолу менен жүрдү, ал Сара, Ребекка, Рахил жана Лея сыяктуу адил адамдардан кем калчу эмес.
9 Сипора боюна бүтүп, уул төрөдү. Ал: «Мен бөтөн жерде келгин болчумун», – деп, анын атын Гершом койду. Бирок ал кайнатасы Реуелдин буйругу боюнча сүннөткө отургузган жок.
10 Ал дагы боюна бүтүп, уул төрөдү. Муса: «Ата-бабаларымдын Кудайы мага жардам берип, мени фараондун кылычынан куткарды», – деп, анын сүннөтүн кестирип, атын Элиезер койду.
11 Ошол күндөрү Мисир падышасы фараон Ысрайыл уулдарынын жумушун абдан күчөтүп, аларга моюнтуругун оорлотту.
12 Анан ал Мисирде мындай деп жар салууну буйрук кылды: «Элге кыш куюу үчүн саман бербегиле, алар барып, таба алганча саман чогултушсун».
13 Алар күн сайын канча кыш куюшса, ошончосун беришсин, эч нерсе кемитпесин, анткени алар бекер иштеп жатышат.
14 Ысрайыл уулдары муну угуп, кайгырып, үшкүрүнүп, жан дүйнөлөрүнүн кайгысынан Теңирге жалынышты.
15 Теңир Ысрайыл уулдарынын боздогон үнүн укту, мисирликтердин аларды кандай эзгенин көрдү.
16 Теңир Өз элине жана мурасына кызганып, алардын үнүн угуп, аларды Мисирдин азабынан куткарууну, аларга Канаан жерин мураска берүүнү чечти.

79-БӨЛҮМ

1 Ошол күндөрү Муса кайнатасы Ребуелдин койлорун Син чөлүнүн ары жагында кайтарып жүргөн, ал эми кайнатасы колуна таяк алып жүргөн.
2 Бир күнү бир улак койлордон адашып калды. Муса анын артынан кууп жөнөдү, ал Кудайдын тоосуна, Хореп тоосуна келди.
3 Ал Хорепке келгенде, Теңир ага бадалдын арасынан көрүндү. Ал бадалдын оттой күйүп жатканын көрдү, бирок от бадалдын аны жалмап кетүүгө күчү жеткен жок.
4 Муса бул көрүнүшкө абдан таң калды, анткени бадал күйүп кетпегендиктен, ал бул улуу нерсени көрүү үчүн жакын келди. Ошондо Теңир Мусаны оттун ичинен чакырып, ага Ысрайыл уулдарын кулчулугунан бошотуу үчүн Мисирге, Мисир падышасы фараонго баруун буйрук кылды.
5 Ошондо Теңир Мусага: «Бар, Мисирге кайт, анткени сенин жаныңды алгысы келгендердин баары өлдү. Сен фараонго айт, Ысрайыл уулдарын өз жеринен кууп чыксын», – деди.
6 Теңир ага фараондун жана анын кулдарынын көз алдында Мисирде кереметтерди жана жышаандарды көрсөтүүнү көрсөттү. Алар аны Теңир жибергенине ишениши үчүн.
7 Муса Теңирдин буйругунун баарын угуп, кайнатасыныкына кайтып келип, болгон окуяны айтып берди. Ребуел ага: «Тынчтык менен бара бер», – деди.

8 Муса Мисирге баруу үчүн ордунан турду. Ал аялын жана уулдарын алып, жолдогу мейманканада турганда, Кудайдын периштеси түшүп келип, ага каршы чыгуунун жолун издеди.
9 Ал тун уулу үчүн аны өлтүргүсү келди, анткени ал аны сүннөткө отургузган эмес жана Теңирдин Ыбрайым менен түзгөн келишимин бузган.
10 Муса кайнатасы ага тун уулун сүннөткө отургузбоо керектигин айткандыктан, аны сүннөткө отургузган жок.
11 Сипора Теңирдин периштесинин Мусага каршы шылтоо издеп жатканын көрүп, бул анын уулу Гершомду сүннөткө отургузбаганынан улам болуп жатканын түшүндү.
12 Ошондо Сипора шашылыш түрдө ал жердеги курч аска таштардан алып, уулун сүннөткө отургузду, күйөөсү менен уулун Теңирдин периштесинин колунан куткарып алды.
13 Ошол күнү Мусанын бир тууганы Амрамдын уулу Арун Мисирде дарыянын жээгинде басып жүргөн.
14 Ошондо Теңир ага ошол жерде көрүнүп, мындай деди: «Чөлгө, Мусага бар». Ал барып, Кудайдын тоосунда Мусага жолугуп, аны өптү.
15 Арун башын көтөрүп, Мусанын аялы Сипораны жана анын балдарын көрүп, Мусадан: «Булар кимдер?» – деп сурады.
16 Муса ага: «Булар менин аялым жана уулдарым, Кудай мага Мидиан жеринде берген», – деди. Бул окуя Арунду аял менен анын балдары үчүн кайгыртты.
17 Арун Мусага: «Аялды балдары менен кошо коё бер, алар атасынын үйүнө барышсын», – деди. Муса Арундун сөзүн угуп, ошондой кылды.
18 Сипора балдары менен кайтып келди. Алар Ребуелдин үйүнө барып, Теңир Өз элине келип, аларды фараондун колунан Мисирден алып чыкканга чейин ошол жерде болушту.
19 Муса менен Арун Мисирге, Ысрайыл уулдарынын жамаатына келип, аларга Теңирдин бардык сөздөрүн айтып беришти. Ошондо эл абдан кубанып, чоң кубанычка бөлөндү.
20 Муса менен Арун эртеси күнү эртең менен эрте туруп, фараондун үйүнө барышты, алар Кудайдын таягын колдоруна алышты.
21 Алар падышанын дарбазасына келишкенде, ал жерде эки жаш арстан темир аспаптар менен камалып турган. Алардын алдынан падыша буйругандардан башка эч ким чыккан жок да, кирген жок. Ошондо сыйкырчылар келип, арстандарды дубалары менен тартып алышты. Ошентип, алар падышага алып келишти.
22 Муса шашылыш түрдө таякты арстандарга көтөрүп, аларды чечип салды. Муса менен Арун падышанын үйүнө киришти.
23 Арстандар да кубаныч менен аларды коштоп келишти, алар да алардын артынан ээрчип, талаадан келе жатканда кожоюнуна кубанган иттей кубанышты.
24 Фараон муну көрүп, таң калды, ал бул кабардан абдан коркуп кетти, анткени алардын көрүнүшү Кудайдын уулдарынын көрүнүшүнө окшош эле.
25 Фараон Мусага: «Эмне керек?» – деп сурады. Алар ага: «Еврейлердин Кудай-Теңири бизди сага: «Менин элимди жибер, алар мага кызмат кылышсын», – деп айтууга жиберди», – дешти.
26 Фараон алардын сөздөрүн укканда, абдан коркуп кетти. Ал аларга: «Бүгүн баргыла, эртең мага кайтып келгиле», – деди. Алар падышанын айтканындай кылышты.
27 Алар кетишкенде, фараон сыйкырчы Биламды, анын уулдары Янес менен Жамбристи, падышанын бардык сыйкырчыларын, көзү ачыктарды жана кеңешчилерин чакыртты. Алардын баары келип, падышанын алдына отурушту.
28 Падыша аларга Муса менен анын бир тууганы Арун айткан сөздөрдүн баарын айтып берди, анан сыйкырчылар падышага: «Дарбазанын алдында камалып турган арстандардан улам бул кишилер сага кантип келишти?» – дешти.
29 Падыша: «Алар арстандарга каршы таяктарын көтөрүп, аларды чечип, мага келишти, ошондо арстандар да аларга кожоюну менен жолуккандай кубанышты», – деди.
30 Ошондо сыйкырчы Беордун уулу Билам падышага: «Булар бизге окшогон сыйкырчылардан башка эч ким эмес»,— деп жооп берди.
31 Ошондуктан аларды чакыртып келгиле, келсин, биз аларды сынап көрөбүз, падыша ошондой кылды.
32 Эртең менен фараон Муса менен Арунду падышанын алдына чакыртты. Алар Кудайдын таягын алып, падышага келип, ага мындай дешти:
33 Еврейлердин Кудай-Теңири мындай дейт: «Менин элимди жибер, алар Мага кызмат кылышсын».
34 Падыша аларга: «Силердин Кудайдын элчилери экениңерге жана анын буйругу менен мага келгениңерге ким ишенет?» – деди.
35 Ошондуктан бул иште керемет же жышаан көрсөткүлө, ошондо сен айткан сөздөргө ишенишет.
36 Арун шашылыш түрдө колундагы таягын фараон менен анын кулдарынын алдына ыргытып жиберди, ал жыланга айланды.
37 Муну көргөн сыйкырчылар ар бири өз таягын жерге ыргытышты, ошондо алар жыланга айланды.
38 Ошондо Арундун таягынын жыланы башын көтөрүп, сыйкырчылардын таяктарын жутуп алуу үчүн оозун ачты.
39 Ошондо сыйкырчы Билам мындай деп жооп берди: «Мурдатан бери жылан бири-бирин жутуп келет, тирүү жандыктар бири-бирин жеп келет».
40 Ошондуктан аны мурункудай таякка айландыр, биз да таяктарыбызды мурункудай кылабыз. Эгерде сенин таягың таяктарыбызды жутуп алса, анда сенде Кудайдын руху бар экенин билебиз. Эгер андай болбосо, сен биз сыяктуу эле устасың.
41 Арун шашып колун сунуп, жыландын куйругун кармады. Ал колунда таяк болуп калды. Сыйкырчылар да таяктары менен ошондой кылышты, ар бири өз жыландын куйругун кармады, ошондо алар мурункудай эле таяк болуп калышты.
42 Алар кайра таяк болуп калганда, Арундун таягы алардын таяктарын жутуп алды.
43 Падыша муну көргөндө, Мисир падышалары жөнүндөгү жазуулар китебин алып келүүнү буйрук кылды. Алар Мисир падышаларынын жылнаама

китебин алып келишти. Ал китепте Мисирдин бардык буркандары жазылган эле. Анткени алар андан Жахабанын ысмын тапкысы келишкен, бирок аны табышкан жок.
44 Фараон Муса менен Арунга: «Кудайыңардын атын бул китептен тапкан жокмун, анын атын да билбейм»,— деди.
45 Кеңешчилер менен акылмандар падышага мындай деп жооп беришти: «Биз еврейлердин Кудайы акылмандардын уулу, байыркы падышалардын уулу деп уктук».
46 Фараон Муса менен Арунга бурулуп: «Силер жарыялаган Теңирди мен тааныбайм, анын элин да жибербейм»,— деди.
47 Алар падышага мындай деп жооп беришти: «Кудайлардын Кудайы — Теңирдин аты. Ал ата-бабаларыбыздын күндөрүнөн бери бизге Өзүнүн атын жарыялап келген. Ал бизди: “Фараонго барып, ага: “Менин элимди жибер, алар мага кызмат кылышсын”, – деп айткыла”, – деп жиберди.
48 Ошондуктан бизди жибер, үч күн чөлгө барып, ага курмандык чалалы. Анткени Мисирге барган күндөн бери ал биздин колубуздан бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкты да, тартууну да, курмандыкты да алган жок. Эгер бизди жибербесең, Анын каары кайнап, Мисирди жугуштуу оору же кылыч менен кырып салат».
49 Фараон аларга: «Анын күчү менен кудуретин айтып бергилечи»,— деди. Алар ага: «Ал асман менен жерди, деңиздерди жана алардагы бардык балыктарды жараткан, жарыкты, караңгылыкты жараткан, жерге жамгыр жаадырып, сугарган, чөптөрдү жана чөптөрдү өстүргөн, адамдарды, жаныбарларды, токой жаныбарларын, асмандагы канаттууларды жана деңиздеги балыктарды жараткан, алар анын оозу менен жашап, өлүшөт»,— дешти.
50 Ал сени энеңдин курсагында жаратып, сага өмүр демин салып, чоңойтуп, Мисирдин падышалык тактысына отургузду. Ал сенин демиңди жана жаныңды алып, сени алынган топуракка кайтарат.
51 Падыша алардын сөздөрүнө ачууланып, аларга мындай деди: «Элдердин кудайларынын ичинен ким муну кыла алат? Менин дарыям меники, мен аны өзүм үчүн жараттым».
52 Ал аларды өзүнөн кууп чыгып, Ысрайылга кечээкиден да, мурункудан да оор жумуш жасоону буйрук кылды.
53 Муса менен Арун падышанын жанынан чыгып, Ысрайыл уулдарынын оор абалда экенин көрүштү, анткени жумуш башчылары алардын жумушун өтө оорлотуп коюшкан эле.
54 Муса Теңирге кайрылып: «Эмнеге өз элиңе жаман мамиле кылдың? Мен Сен мени жиберген нерсени фараонго айтканы келгенден бери, ал Ысрайыл уулдарын абдан жаман абалга калтырды», – деди.
55 Ошондо Теңир Мусага мындай деди: «Көрөсүң, фараон Ысрайыл уулдарын өз жеринен колун сунуп, катуу жазалар менен кууп чыгарат».
56 Муса менен Арун Мисирде өздөрүнүн бир туугандары, Ысрайыл уулдары, менен бирге жашашты.
57 Ал эми мисирликтер Ысрайыл уулдарына оор жумуштарды жүктөшүп, алардын жашоосуна ачууланышты.

80-БӨЛҮМ

1 Эки жылдан кийин Теңир Ысрайыл уулдарын Мисир жеринен чыгарып салуу үчүн Мусаны фараонго кайрадан жиберди.
2 Муса фараондун үйүнө барып, ага аны жиберген Теңирдин сөздөрүн айтты. Бирок фараон Теңирдин үнүн уккан жок. Кудай Мисирде өзүнүн күчүн фараонго жана анын кол алдындагыларга каршы көрсөттү. Кудай фараонду жана анын элин абдан чоң жана оор ооруларга чалдыктырды.
3 Теңир Арунду жиберип, Мисирдин бардык сууларын, бардык дарыяларын жана дарыяларын канга айландырды.
4 Бир мисирлик суу ичкени келип, кумурасын караса, бүт суу канга айланыптыр. Ал чөйчөгүнөн суу ичкени келгенде, чөйчөктөгү суу канга айланыптыр.
5 Бир аял камыр жууруп, тамак-ашын бышырып жатканда, алардын көрүнүшү канга окшошуп калчу.
6 Теңир кайрадан киши жиберип, алардын бардык сууларына бакаларды чыгарды, ошондо бардык бакалар мисирликтердин үйлөрүнө кирди.
7 Мисирликтер суу ичкенде, курсактары бакаларга толуп, дарыяда бийлегендей эле курсактарында бийлеп жатышты.
8 Алардын ичкен жана тамак жасаган сууларынын баары бакага айланды, төшөктөрүндө жатканда да, тери бакаларды көбөйттү.
9 Ошого карабастан, Теңирдин каары алардан кайткан жок, Ал колун бардык мисирликтерге каршы сунуп, аларды ар кандай оор жазалар менен кырды.
10 Ал киши жиберип, алардын чаңын биттерге чапты. Биттер Мисирде эки чыканак бийиктикке жетип, жер бетинде пайда болду.
11 Мисирдин бардык тургундарында адамдардын да, жаныбарлардын да денесинде биттер абдан көп болчу. Теңир падыша менен ханышанын үстүнө да биттерди жиберди, ал биттердин айынан Мисирди абдан кыйнатты.
12 Ошого карабастан, Теңирдин каары басылган жок, Анын колу дагы эле Мисирге каршы сунулган бойдон калды.
13 Ошондо Теңир Мисирге ар кандай талаа жаныбарларын жиберди. Алар келип, бүткүл Мисирди, адамдарды да, малдарды да, бак-дарактарды да, Мисирдеги бардык нерсени жок кылышты.
14 Ошондо Теңир оттуу жыландарды, чаяндарды, чычкандарды, чычкандарды, курбакаларды жана башка чаңда сойлоп жүрүүчүлөрдү жиберди.
15 Чымын-чиркейлер, аарылар, бүргөлөр, курт-кумурскалар жана чиркейлер, ар бири өз түрү боюнча үйүр алышат.
16 Ар кандай сойлоп жүрүүчүлөр жана канаттуу жаныбарлар Мисирге келип, мисирликтерди абдан капа кылышты.
17 Ошондо бүргөлөр менен чымындар мисирликтердин көзүнө жана кулактарына кирди.

18 Ошондо аары аларга жетип, аларды кууп жөнөдү. Алар андан өздөрүнүн ички бөлмөлөрүнө кирип кетишти, ал аларды кууп жөнөдү.
19 Мисирликтер жаныбарлардын көптүгүнөн жашынып калышканда, эшиктерин бекитип коюшту, ошондо Кудай деңиздеги Суланутка Мисирге чыгууну буйрук кылды.
20 Анын колдору узун, он чыканак узундугу эркектикиндей эле.
21 Ал чатырга чыгып, чатырдын үстүнкү кабатын жана полун ачып, аларды кесип, колун үйгө сунуп, кулпусун жана кулпусун алып, Мисирдин үйлөрүн ачты.
22 Андан кийин Мисирдин үйлөрүнө жаныбарлардын үйүрлөрү кирип, алардын үйүрлөрү мисирликтерди кырып салышты, бул аларды абдан кайгырытты.
23 Ошого карабастан, Теңирдин каары мисирликтерге кайт болгон жок, Анын колу аларга дагы эле сунулган бойдон калды.
24 Кудай жугуштуу оору жиберди, жугуштуу оору Мисирге жайылып, жылкыларга, эшектерге, төөлөргө, бодо малга, койлорго жана адамдарга да жугуп кетти.
25 Мисирликтер эртең менен эрте малын жайытка айдап кетишкенде, бардык малдары өлүп калганын көрүштү.
26 Мисирликтердин малы ондон бири гана калган, ал эми Гошендеги ысрайылдыктардын малы бир да өлгөн жок.
27 Кудай мисирликтердин денесине күйүк жиберди, ал терисин жарып, бардык мисирликтерди таманынан баштарынын чокусуна чейин катуу кычыштырды.
28 Алардын денесинде көптөгөн жаралар пайда болуп, денелери чиригенден кийин, алар куурап, чириди.
29 Ошого карабастан, Теңирдин каары басылган жок, Анын колу бүткүл Мисирге сунулган бойдон калды.
30 Ошондо Теңир катуу мөндүр жаадырды, ал алардын жүзүм сабактарын талкалап, мөмөлүү дарактарын сындырып, кууратып салды.
31 Ошондой эле мөндүрдүн арасынан от аралашып, бардык жашыл чөптөр куурап, жок болуп кетти. Ошондуктан мөндүр менен от баарын жалмап кетти.
32 Сыртта жүргөн адамдар менен жаныбарлар оттун жалынынан жана мөндүрдөн өлүштү, жаш арстандардын баары алсырап калышты.
33 Ошондо Теңир Мисирге көптөгөн чегирткелерди: Хасел, Салом, Чаргол жана Хаголе чегирткелерин жиберди. Алар мөндүрдөн калгандын баарын жеп коюшту.
34 Мисирликтер чегирткелерге кубанышты, бирок алар талааынын түшүмүн жеп коюшту, аларды көп кармап, туздап жешти.
35 Ошондо Теңир деңизге катуу шамал соктурду, ал бардык туздалган чегирткелерди Кызыл деңизге сүрүп салды, Мисирдин ичинде бир да чегиртке калган жок.
36 Кудай Мисирге караңгылык жиберди, ошондуктан бүт Мисир жери менен Патрос үч күн бою караңгылык каптады. Колун оозуна алып барганда эч ким көрө албай калды.
37 Ошол учурда Теңирге каршы чыккан, Муса менен Арунду укпай койгон, Кудай жибергенине ишенбеген Ысрайыл элинин көбү өлүштү.
38 Алар: «Биз Мисирден чыкпайбыз, болбосо ээн чөлдө ачкачылыктан өлөбүз», – деп, Мусанын үнүн уккусу келген эмес.
39 Теңир аларды үч күндүк караңгылыкта жазалады. Ысрайылдыктар аларды ошол күндөрү көмүп салышты, бирок мисирликтер аларды билишкен жок, кубанышкан жок.
40 Мисирде үч күн бою караңгылык катуу болду, караңгылык түшкөндө турган ар бир адам өз ордунда турду, отурган адам отурду, жаткан адам ошол эле абалда жатты, баскан адам ошол эле жерде отурду; бул окуя бардык мисирликтерге караңгылык басылганга чейин болду.
41 Караңгылык күндөрү өтүп кетти. Ошондо Теңир Муса менен Арунду Ысрайыл уулдарына жиберип: «Майрамыңарды белгилеп, Пасах майрамын өткөргүлө, анткени Мен түн ортосунда бардык мисирликтердин арасына кирип, алардын тун балдарын, адамдын тун балдарынан баштап малдын тун балдарына чейин өлтүрөм, Пасах майрамыңарды көргөндө силерден өтүп кетем», – деди.
42 Ысрайыл уулдары Теңир Муса менен Арунга буйругандардын баарын ошол түнү так ошондой кылышты.
43 Түн ортосунда Теңир Мисирдин ортосуна чыгып, египеттиктердин бардык тун балдарын, адамдын тун балдарынан баштап малдын тун балдарына чейин өлтүрдү.
44 Ошондо фараон түн ичинде ордуларынан турушту. Ал, анын бардык кулдары жана бүткүл мисирликтер ошол түнү Мисирде катуу боздоо болду, анткени өлүк калбаган бир да үй болгон жок.
45 Ошондой эле Мисирдин тун уулдарынын үйлөрүнүн дубалдарына оюлуп түшүрүлгөн сүрөттөрү талкаланып, жерге кулап түштү.
46 Атүгүл, буга чейин каза болуп, үйлөрүнө көмүлгөн тун балдарынын сөөктөрүн да ошол түнү мисирлик иттер жулуп алып, мисирликтердин алдына сүйрөп барып, ыргытып жиберишкен.
47 Бүткүл мисирликтер күтүүсүздөн аларга келген бул алааматты көрүп, катуу кыйкырышты.
48 Ошол түнү Мисирдеги бардык уруулар уулу үчүн, кызы тун баласы үчүн ыйлашты. Ошол түнү Мисирдеги ызы-чуу алыстан угулду.
49 Фараондун кызы Батия ошол түнү падыша менен Муса менен Арунду үйүнөн издеп жөнөдү. Алар аларды үйлөрүнөн бүт Ысрайыл менен бирге ичип-жеп, кубанып отурган жеринен табышты.
50 Батия Мусага: «Мен сага кылган жакшылыгым үчүн ушул беле? Мен сени чоңойтуп, узарттым, сен болсо мага жана менин атамдын үйүнө ушул кырсыкты алып келдиң», – деди.
51 Муса ага: «Теңир Мисирге он жаза жиберди беле? Алардын биринен сага бир жамандык келдиби? Бири сага тийдиби?» – деди. Ал: «Жок», – деди.
52 Муса ага мындай деди: «Сен энеңдин туну болсоң да, өлбөйсүң, Мисирде сага эч кандай жамандык болбойт».
53 Ал: «Падышамды, агамды, анын бүт үй-бүлөсүн жана кол алдындагыларды ушундай кырсыкка кабылганын, алардын тун балдары Мисирдин бардык

тун балдары менен кошо өлүп жатканын көргөндө мага кандай пайда бар?» – деди.
54 Муса ага мындай деди: «Бир тууганың, анын үй-бүлөсү жана кулдары, Мисирдин уруулары, Теңирдин сөздөрүн уккусу келген жок, ошондуктан аларга ушундай кырсык келди».
55 Ошондо Мисир падышасы фараон Муса менен Арунга жана алар менен бирге ошол жерде жүргөн Ысрайыл уулдарынын айрымдарына келип, аларга мындай деп сыйынды:
56 Тур, бир туугандарыңды, бул жердеги Ысрайыл уулдарын, койлорун, өгүздөрүн жана башка бардык малын алып кет. Алар эч нерсе калтырышпасын, болгону мен үчүн Кудай-Теңириңе сыйын.
57 Муса фараонго мындай деди: «Сен энеңдин туну болсоң да, коркпо, анткени сен өлбөйсүң, анткени Теңир сага Өзүнүн улуу күчүн жана сунулган күчтүү колун көрсөтүү үчүн жашашыңды буйрук кылган».
58 Фараон Ысрайыл уулдарын кууп жиберүүнү буйрук кылды, ошондо бардык мисирликтер: «Баарыбыз кырылып баратабыз», – деп, аларды жиберүүгө кайраттанышты.
59 Ошондо бүт мисирликтер ысрайылдыктарды көп байлык менен, койлор менен өгүздөрдү жана баалуу буюмдар менен жиберишти, бул Теңир менен атабыз Ыбрайымдын ортосундагы ант боюнча болду.
60 Ысрайыл уулдары түнкүсүн чыгышты. Мисирликтер аларды алып чыгуу үчүн келишкенде, аларга: «Биз уурубузбу, түнкүсүн чыгабызбы?» – дешти.
61 Ысрайыл уулдары мисирликтерден күмүш, алтын идиштерди жана кийимдерди сурашты. Ысрайыл уулдары мисирликтердин кийимдерин чечип алышты.
62 Муса шашылыш түрдө ордунан туруп, Мисир дарыясына жөнөдү. Ал жерден Жусуптун табытын алып чыгып, өзү менен кошо алды.
63 Ысрайыл уулдары да атасынын жана өз уруусунун табыттарын көтөрүп чыгышты.

81-БӨЛҮМ

1 Ысрайыл уулдары Раамсестен Сукотко чейин жөө жөнөштү, балдары менен аялдарынан тышкары, алты жүз миңге жакын жөө адам бар эле.
2 Алар менен кошо ар кандай эл, майда жана бодо мал да көп болду.
3 Ысрайыл уулдары Мисир жеринде эки жүз он жыл оор жумушта жашашты.
4 Эки жүз он жылдын аягында Теңир Ысрайыл уулдарын Мисирден күчтүү колу менен алып чыкты.
5 Ысрайыл уулдары Мисирден, Гошенден жана Раамсестен чыгып, биринчи айдын он бешинчи күнү Сукотко чатырларын тигишти.
6 Мисирликтер Теңир өлтүргөн бардык тун балдарын көмүштү, ал эми бардык мисирликтер өлгөндөрүн үч күн көмүштү.
7 Ысрайыл уулдары Сукоттон чыгып, чөлдүн четиндеги Этомго чатырларын тигишти.
8 Мисирликтер тун балдарын көмгөндөн кийин, үчүнчү күнү көптөгөн адамдар Мисирден чыгып, ысрайылдыктарды кулчулуктан кетирип жибергенине өкүнүшкөндүктөн, аларды Мисирге кайтаруу үчүн кууп жөнөштү.
9 Бир киши кошунасына: «Муса менен Арун фараонго: “Биз үч күн чөлгө барып, Кудай-Теңирибизге курмандык чалабыз”, – деп айтышкан», – деди.
10 Ошондуктан, эртең менен эрте туруп, аларды кайтарып алалы. Эгер алар биз менен бирге Мисирге, кожоюндарына кайтып келишсе, анда алардын ишеними бар экенин билебиз. Эгерде алар кайтып келбесе, анда биз алар менен согушуп, аларды чоң күч жана күчтүү кол менен кайтарып алабыз.
11 Фараондун бардык төрөлөрү эртең менен туруп, жети жүз миңге жакын адам менен бирге ошол күнү Мисирден чыгып, Ысрайыл уулдары жашаган жерге келишти.
12 Ошондо бүт мисирликтер Муса менен Арунду жана бүт Ысрайыл уулдарынын Пи-Ахироттун алдында отуруп, Теңирдин майрамында жеп-ичип, майрамдап жатышканын көрүштү.
13 Ошондо мисирликтердин баары Ысрайыл уулдарына: «Силер: “Биз чөлдө үч күн жол жүрүп, Кудайыбызга курмандык чалып, кайра келебиз”, – деп жатасыңар.
14 Ошентип, бүгүн сенин кеткениңе беш күн болду, эмнеге кожоюндарыңа кайтып барбай жатасың?
15 Муса менен Арун аларга мындай деп жооп беришти: «Анткени Кудай-Теңирибиз бизге: “Силер мындан ары Мисирге кайтпайсыңар, биз сүт менен бал аккан жерге барабыз”, – деп эскерткен. Кудай-Теңирибиз ата-бабаларыбызга убада кылгандай, бизге берем деп убада кылган.
16 Мисирдин аттуу-баштуу адамдары Ысрайыл уулдарынын аларга кулак салбай, Мисирге кайтып барбай жатканын көрүп, Ысрайыл менен согушуу үчүн бел курчоого алышты.
17 Теңир Ысрайыл уулдарынын жүрөгүн мисирликтерге каршы бекемдеди, ошондуктан алар аларды катуу соккуга алышты. Мисирликтер катуу салгылашууга дуушар болушту, ошондуктан бардык мисирликтер Ысрайыл уулдарынан качып кетишти, анткени алардын көбү ысрайылдыктардын колунан каза болушту.
18 Фараондун төрөлөрү Мисирге барып, фараонго: «Ысрайыл уулдары качып кетишти, эми Мисирге кайтып барышпайт»,— дешти. Муса менен Арун биз менен ушундай сүйлөшүштү.
19 Фараон бул нерсени укканда, анын жана анын бардык кулдарынын жүрөгү Ысрайылга каршы бурулуп, Ысрайылды жибергенине өкүнүштү. Ошондо бардык мисирликтер фараонго Ысрайыл уулдарын кууп барып, аларды өз оор жумуштарына кайтарууну кеңеш беришти.
20 Анан ар бири өз бир тууганына: «Ысрайылды кулчулуктан кетирип жибергендей, биз эмне кылдык?» – деп сурашты.
21 Теңир бардык мисирликтердин жүрөгүн ысрайылдыктардын артынан кууп жетүүгө бекемдеди, анткени Теңир мисирликтерди Кызыл деңизде талкалагысы келген.

22 Ошондо фараон ордунан туруп, арабасын чегип, бардык мисирликтерди чогултууну буйрук кылды, балдар менен аялдардан башка эч ким калган жок.
23 Ошондо бүт мисирликтер фараон менен бирге Ысрайыл уулдарын кууп жөнөштү. Мисирдин кошууну өтө чоң жана оор, болжол менен он жүз миң адамдан турган.
24 Ошондо бул кошуундун бүт эли Ысрайыл уулдарын Мисирге кайтаруу үчүн алардын артынан кууп жөнөштү. Алар Кызыл деңиздин жээгинде стандары менен курчалып, аларга жетишти.
25 Ысрайыл уулдары баштарын көтөрүп, бардык мисирликтер аларды кууп келе жатканын көрүштү. Ысрайыл уулдары алардан абдан коркуп кетишти. Ысрайыл уулдары Теңирге жалынышты.
26 Мисирликтердин айынан Ысрайыл уулдары төрт топко бөлүнүштү. Алар мисирликтерден корккондуктан, өз ара пикир келишпестиктерге туш болушту. Муса алардын ар бири менен сүйлөштү.
27 Биринчи бөлүгү Рубейин, Шымон жана Исахар уулдарынан турган. Алар мисирликтерден абдан корккондуктан, деңизге секирүүнү чечишти.
28 Муса аларга: «Коркпогула, токтогула, Теңирдин бүгүн силерге кандай куткаруусун көрсөтөрүн көргүлө», – деди.
29 Экинчи бөлүгү Забулун, Бенжемин жана Напталы уулдарынан турган, ошондуктан алар египеттиктер менен бирге Мисирге кайтууну чечишкен.
30 Муса аларга: «Коркпогула, анткени силер бүгүн мисирликтерди көргөндөй эле, аларды мындан ары түбөлүккө көрбөйсүңөр», – деди.
31 Үчүнчү бөлүгү Жүйүт менен Жусуптун уулдарынан турган, ошондуктан алар мисирликтер менен согушуу үчүн аларга каршы чыгууну чечишти.
32 Муса аларга: «Ордуңарда тургула, анткени Теңир силер үчүн күрөшөт, силер болсо унчукпай тургула», – деди.
33 Төртүнчү топ Левий, Гат жана Ашыр уулдарынан турган. Алар мисирликтерди уятка калтыруу үчүн алардын ортосуна барууну чечишти. Муса аларга: «Ордуңарда тургула, коркпогула, Теңирге гана кайрылгыла, Ал силерди алардын колунан куткарсын», – деди.
34 Андан кийин Муса элдин арасынан туруп, Теңирге сыйынып, мындай деди:
35 Оо, бүт жер жүзүнүн Кудайы Жахаба, Мисирден алып чыккан элиңди куткар, мисирликтер күч-кубат менен кудурет өздөрүнүкү деп мактанышпасын.
36 Ошондо Теңир Мусага: «Эмнеге мага кыйкырып жатасың? Ысрайыл уулдарына айт, алар жол жүрүшсүн. Сен болсо таягыңды деңизге сунуп, аны экиге бөл, ошондо Ысрайыл уулдары ал жерден өтүшөт», – деди.
37 Муса ошондой кылды, таягын деңизге көтөрүп, аны экиге бөлдү.
38 Деңиз суусу он эки бөлүккө бөлүндү. Ысрайыл уулдары ал жерден бут кийимсиз жөө өтүп жатышты, адам даяр жолдон өтүп бараткандай эле.
39 Теңир Муса менен Арун аркылуу Ысрайыл уулдарына Мисирде жана деңизде өзүнүн кереметтерин көрсөттү.
40 Ысрайыл уулдары деңизге киргенде, мисирликтер алардын артынан кууп келишти, деңиз суулары кайрадан каптап, баары сууга чөгүп кетишти. Фараондон башка эч ким калган жок, ал Теңирге ыраазычылык билдирип, Ага ишенди, ошондуктан Теңир аны ошол учурда мисирликтер менен кошо жок кылган жок.
41 Теңир периштеге аны мисирликтердин арасынан алып кетүүнү буйрук кылды. Алар аны Ниневия жерине кулатышты, ал ал жерде көп убакыт падышачылык кылды.
42 Ошол күнү Теңир Ысрайылды Мисирдин колунан куткарды. Ысрайылдын бардык уулдары мисирликтердин кырылып калганын көрүштү, Теңирдин Мисирде жана деңизде кылган улуу иштерин көрүштү.
43 Ошондо Теңир мисирликтерди алардын алдына кууп жеткен күнү Муса менен Ысрайыл уулдары Теңирге ушул ырды ырдашты.
44 Ошондо бүт Ысрайыл эли бир добуштан мындай деп ырдады: «Теңирге ырдайм, анткени Ал абдан даңазаланды, атты чабандес менен кошо деңизге ыргытты, бул Кудайдын мыйзам китебинде жазылган».
45 Ошондон кийин Ысрайыл уулдары жолго чыгып, Марага конушту. Теңир Ысрайыл уулдарына Марадагы ошол жерде мыйзамдар менен өкүмдөрдү берди. Теңир Ысрайыл уулдарына Анын бардык жолдору менен жүрүүнү жана Ага кызмат кылууну буйрук кылды.
46 Алар Марадан чыгып, Элимге келишти. Элимде он эки булак жана жетимиш курма дарагы бар болчу, балдар ошол жерде суунун жанында чатырларын тигип жатышты.
47 Алар Элимден чыгып, Мисирден чыккандан кийинки экинчи айдын он бешинчи күнү Син чөлүнө келишти.
48 Ошол учурда Теңир Ысрайыл уулдарына жегенге манна берди, Теңир Ысрайыл уулдарына асмандан күн сайын нан жаадырып турду.
49 Ысрайыл уулдары чөлдө жүргөн күндөрүнүн баарында, Канаан жерин ээлегенге чейин кырк жыл бою манна жешти.
50 Алар Син чөлүнөн чыгып, Алушка чатырларын тигишти.
51 Алар Алуштан чыгып, Репидимге чатырларын тигишти.
52 Ысрайыл уулдары Репидимде турганда, Зепонун бир тууганы Эйсаптын небереси, Элипаздын уулу Амалек Ысрайыл менен согушуу үчүн келди.
53 Ал өзү менен кошо сегиз жүз бир миң сыйкырчыны жана көзү ачыктарды алып, Репидимде Ысрайыл менен салгылашууга даярданды.
54 Алар Ысрайылга каршы чоң жана катаал салгылашуу жүргүзүштү. Теңир Амалекти жана анын элин Муса менен Ысрайыл уулдарынын, ошондой эле Мусанын кулу, эфраталык Нундун уулу Жашыянын колуна салып берди.
55 Ысрайыл уулдары Амалекти жана анын элин кылыч менен кырышты, бирок салгылаш абдан катуу болду.
56 Ошондо Теңир Мусага мындай деди: «Бул нерсени өзүңө эстелик катары китепке жазып, кулуң Нундун уулу Жашыянын колуна салып бер да, Ысрайыл

уулдарына: “Канаан жерине барганыңарда, Амалектин атын асман астынан толугу менен өчүрөсүңөр”, – деп буйрук кыл».
57 Муса ошондой кылды, китепти алып, ага мындай деп жазды:
58 Мисирден чыгып келе жатканда Амалектин сага эмне кылганын эсте.
59 Ал сени жолдо тосуп алып, алсырап, чарчап турганыңда артыңда калгандарды да урган.
60 Ошондуктан, Кудай-Теңириң сага мураска берип жаткан жердеги бардык душмандарыңдан сени тынчтыкка бөлөгөндө, Амалекти асман астынан өчүр, муну эч качан унутпа.
61 Амалекке, анын ысымына же тукумуна ырайым кылган падышаны Мен андан талап кылам, аны элинин арасынан жок кылам.
62 Муса булардын баарын китепке жазып, Ысрайыл уулдарына ушул нерселердин баарын сактоону буйрук кылды.

82-БӨЛҮМ

1 Ысрайыл уулдары Репидимден чыгып, Мисирден чыккандан кийинки үчүнчү айда Синай чөлүнө чатырларын тигишти.
2 Ошол учурда Мусанын кайнатасы, мидиандык Реуел, кызы Сипор жана анын эки уулу менен келди, анткени ал Теңирдин Ысрайылга жасаган кереметтери, аларды Мисирдин колунан куткарганы жөнүндө уккан.
3 Реуил Мусанын чатыры жайгашкан чөлгө, Кудайдын тоосу жайгашкан жерге келди.
4 Муса кайнатасын тосуп алуу үчүн чоң урмат-сый менен чыкты, бүткүл ысрайылдыктар аны менен бирге болушту.
5 Ребуел менен анын уулдары Ысрайыл уулдарынын арасында көп күн жашашты, ошондон тартып Ребуел Теңирди тааныды.
6 Ысрайыл уулдары Мисирден чыккандан кийинки үчүнчү айдын алтынчы күнү Теңир Синай тоосунда Ысрайылга он осуят берди.
7 Бүт Ысрайыл эли бул осуяттардын баарын угуп, ошол күнү Теңирге абдан кубанды.
8 Теңирдин даңкы Синай тоосунда болду, Ал Мусаны чакырды, ошондо Муса булуттун ичинде келип, тоого чыкты.
9 Муса тоодо кырк күн, кырк түн болду; ал нан жеген жок, суу ичкен жок, Теңир ага Ысрайыл уулдарына үйрөтүү үчүн мыйзамдар менен өкүмдөрдү үйрөттү.
10 Теңир Ысрайыл уулдарына буйруган он осуятты эки таш лоокко жазып, Мусага Ысрайыл уулдарына буйруп берди.
11 Кырк күн, кырк түн өткөндөн кийин, Теңир Муса менен Синай тоосунда сүйлөшүп бүткөндөн кийин, Теңир Мусага Кудайдын манжасы менен жазылган таш лоокторду берди.
12 Ысрайыл уулдары Мусанын тоодон түшпөй калганын көрүп, Арундун жанына чогулуп: «Муса деген кишиге эмне болгонун билбейбиз», – дешти.
13 Эми тур, өлбөй тургандай кылып, алдыбызда жүрө турган кудай жаса.
14 Арун элден абдан коркуп, аларга алтын алып келүүнү буйрук кылды да, андан эл үчүн музоо куюп жасады.
15 Муса тоодон түшө электе, Теңир ага: «Төмөн түш, анткени сен Мисирден алып чыккан элиң бузулду», – деди.
16 Алар өздөрүнө музоо куюп, ага табынышты. Ошондуктан Мени таштап койгула, Мен аларды жер бетинен жок кылам, анткени алар тоң моюн эл.
17 Муса Теңирден эл үчүн, алар жасаган музоо үчүн Теңирден сыйынды. Андан кийин ал тоодон түштү. Анын колунда Кудай ысрайыл элине буйрук берүү үчүн берген эки таш лоок бар эле.
18 Муса кошуунга жакындап, эл жасаган музоону көргөндө, Мусанын ачуусу келип, тоонун астындагы лоокторду талкалап салды.
19 Муса конушка келип, музоону алып, отко өрттөп, майда чаңга айланганча майдалап, сууга чачып, ысрайылдыктарга ичирди.
20 Музоо жасаган үч миңге жакын адам бири-биринин кылычынан өлдү.
21 Эртеси күнү Муса элге: «Мен Теңирге барам, балким, Теңирге кылган күнөөлөрүңөрдү кечирем», – деди.
22 Муса кайрадан Теңирге барып, Теңирдин алдында кырк күн, кырк түн болду.
23 Кырк күн бою Муса Ысрайыл уулдары үчүн Теңирге сыйынды, Теңир Мусанын сыйынуусун укту, Теңир андан Ысрайыл уулдары үчүн сыйынды.
24 Анан Теңир Мусага эки таш лоок жасап, аларды Теңирге алып келүүнү айтты. Теңир аларга Он осуятты жазып бериши керек эле.
25 Муса ошондой кылды. Ал ылдый түшүп, эки лоокту кесип, Теңирге, Синай тоосуна чыкты. Теңир лоокторго Он осуятты жазды.
26 Муса Теңирдин алдында кырк күн, кырк түн болду, Теңир ага Ысрайылга үйрөтүү үчүн көрсөтмөлөр менен мыйзамдарды берди.
27 Теңир ага Ысрайыл уулдары жөнүндө: «Теңирдин ысымы ошол жерде болушу үчүн, аларга ыйык жай курууну буйрук кылды. Теңир ага ыйык жайдын жана анын бардык идиштеринин үлгүсүн көрсөттү», – деди.
28 Кырк күн өткөндөн кийин, Муса тоодон түштү, колунда эки таш лоок бар эле.
29 Муса Ысрайыл уулдарына келип, аларга Теңирдин бардык сөздөрүн айтып берди, ошондой эле Теңир ага үйрөткөн мыйзамдарды, көрсөтмөлөрдү жана өкүмдөрдү үйрөттү.
30 Муса Ысрайыл уулдарына Теңирдин сөзүн айтты: «Ысрайыл уулдарынын арасында жашашы үчүн, ага ыйык жай курулсун».
31 Эл Теңирдин Муса аркылуу айткан бардык жакшылыктарына абдан кубанып, мындай деди: «Теңир сага эмне айтса, ошонун баарын аткарабыз».
32 Эл бир кишидей туруп, Теңирдин ыйык жайына берешендик менен курмандык чалышты. Ар бири ыйык жайдын иши жана андагы бардык кызмат үчүн Теңирге тартуу алып келди.
33 Ысрайыл уулдарынын баары Теңирдин ыйык жайын куруу үчүн өз колунда болгон алтын, күмүш, жез жана

ыйык жайда кызмат кылууга жарактуу бардык буюмдарды алып келишти.
34 Иштеген бардык акылмандар келип, Теңир буйругандай, ар бири өз ишин аткарып, Теңирдин ыйык жайын курушту; Теңир Мусага буйругандай, бардык акылмандар ыйык жайды, анын эмеректерин жана ыйык кызмат үчүн керектүү буюмдарды жүрөгү менен жасашты.
35 Ыйык чатырдын курулушу беш айдын аягында бүттү. Ысрайыл уулдары Теңир Мусага буйругандын баарын аткарышты.
36 Алар ыйык жайды жана анын бардык буюмдарын Мусага алып келишти; Теңир Мусага көрсөткөндөй, Ысрайыл уулдары да ошондой кылышты.
37 Муса ишти көрүп, алар Теңир буйругандай кылып жатышканын көрдү. Муса аларга батасын берди.

83-БӨЛҮМ

1 Он экинчи айдын жыйырма үчүнчү күнү Муса Арунду жана анын уулдарын алып, аларга кийимдерин кийгизип, майлап, Теңир буйругандай кылды. Муса ошол күнү Теңир буйруган бардык курмандыктарды алып келди.
2 Андан кийин Муса Арун менен анын уулдарын чакырып алып, аларга мындай деди: «Жети күн жыйын чатырынын кире беришинде болгула, анткени мага ушундай буйрук берилген».
3 Арун менен анын уулдары Теңир Муса аркылуу буйругандын баарын аткарып, жыйын чатырынын кире беришинде жети күн болушту.
4 Ысрайылдыктар Мисирден чыккандан кийинки экинчи жылдын биринчи айынын биринчи күнү, сегизинчи күнү, Муса ыйык жайды тургузуп, жыйын чатырынын жана ыйык жайдын бардык буюмдарын койду. Ал Теңир буйругандын баарын аткарды.
5 Муса Арунду жана анын уулдарын чакырды, алар Теңир Мусага буйругандай, өздөрү үчүн жана Ысрайыл уулдары үчүн бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкты жана күнөө үчүн курмандыкты алып келишти.
6 Ошол күнү Арундун эки уулу Надап менен Абыйут аларга буйрук бербеген Теңирдин алдына бөтөн от алып келишти. Ошондо Теңирдин алдынан от чыгып, аларды өрттөп жиберди, алар ошол күнү Теңирдин алдында өлүштү.
7 Муса ыйык жайды куруп бүткөн күнү, Ысрайыл уулдарынын төрөлөрү курмандык чалынуучу жайды арноо аземине арнап, Теңирге курмандыктарын алып келе баштаашты.
8 Алар ар бир башчыга бир күнгө, ар бир башчыга он эки күнгө тартууларын алып келишти.
9 Ар бир адам өз убагында алып келген тартуулардын баарын: салмагы жүз отуз шекел болгон бир күмүш нан кошулган чайнекти, салмагы жетимиш шекел болгон бир күмүш табакты, экөө тең нан курмандыгы катары зайтун майы кошулган эң жакшы унга толгон эле.
10 Жыпар жыттуу заттар толтура салынган, салмагы он шекел алтын болгон бир кашык.
11 Бүтүндөй өрттөлүүчү курмандыкка бир букачар, бир кочкор, бир жылдык бир козу алып келгиле.
12 Күнөө үчүн курмандыкка бир теке чал.
13 Тынчтык курмандыгы катары эки өгүз, беш кочкор, беш теке, бир жылдык беш козу алып келди.
14 Ысрайылдын он эки төрөсү күн сайын, ар бири өз убагында ушундай кылышчу.
15 Ошондон кийин, айдын он үчүнчү күнү, Муса Ысрайыл уулдарына Пасах майрамын белгилөөнү буйрук кылды.
16 Ысрайыл уулдары Пасах майрамын өз убагында, айдын он төртүнчү күнү, Теңир Мусага буйругандай белгилешти, Ысрайыл уулдары да ошондой кылышты.
17 Экинчи айдын биринчи күнү Теңир Мусага мындай деди:
18 Сен, бир тууганың Арун жана Ысрайылдын он эки төрөсүн, жыйырма жаштан жогорку Ысрайыл уулдарынын бардык эркектеринин баштарын санап чык.
19 Муса ошондой кылды. Арун Ысрайылдын он эки төрөсү менен келип, Синай чөлүндөгү Ысрайыл уулдарын санап чыкты.
20 Ысрайыл уулдарынын жыйырма жана андан жогорку жаштагыларынын саны алты жүз үч миң беш жүз элүү болду.
21 Бирок Леби уулдары өз бир тууғандары, Ысрайыл уулдары, менен бирге эсептелген эмес.
22 Ысрайыл уулдарынын бир айлык жана андан жогорку жаштагы эркектеринин саны жыйырма эки миң эки жүз жетимиш үч болду.
23 Лебинин бир айлык жана андан жогорку жаштагы балдарынын саны жыйырма эки миң болду.
24 Муса Теңир Мусага буйругандай, дин кызматчылар менен лебилердин ар бирин өз кызматы жана жүгү менен жыйын чатырынын ыйык жайында кызмат кылууга дайындады.
25 Айдын жыйырманчы күнү булут келишим чатырынан алынып кетти.
26 Ошол учурда Ысрайыл уулдары Синай чөлүнөн чыгып, үч күн жол жүрүштү. Булут Паран чөлүнө токтоду. Ал жерде Теңир Ысрайылга каршы каарданды, анткени алар Теңирден тамак сурап, Аны капа кылышкан.
27 Ошондо Теңир алардын үнүн угуп, аларга бир ай бою эт берди.
28 Бирок ошондон кийин Теңир аларга каарданып, аларды катуу кырып, ошол жерге көмдү.
29 Ысрайыл уулдары ал жерди Кеброт-Хатава деп аташты, анткени ал жерге этке кумары бар элди көмүштү.
30 Алар Кеброт-Хатаавадан чыгып, Паран чөлүндөгү Хазеротко чатырларын тигишти.
31 Ысрайыл уулдары Хазеротто жүргөндө, Теңир Мусанын айынан Мириямга каарданып, ал кардай аппак пес оорусу менен ооруп калды.
32 Ал пес оорусунан кийин кайра алынып келингенге чейин, жети күн лагердин сыртында камалып турду.
33 Ошондон кийин Ысрайыл уулдары Хазероттон чыгып, Паран чөлүнүн четине чатырларын тигишти.
34 Ошол учурда Теңир Мусага: «Ысрайыл уулдарынын арасынан он эки кишини, ар бир урууга бирден кишиден, Канаан жерин көрүп келүүгө жөнөткүлө»,— деди.

35 Муса он эки кишини жөнөттү. Алар Канаан жерине келип, аны карап чыгышты. Син чөлүнөн тартып Хамотко чейинки Рехопко чейинки бүт жерди карап чыгышты.
36 Кырк күндөн кийин алар Муса менен Арунга келип, жүрөктөрүндөгүдөй кабар айтышты. Ошондо он киши Ысрайыл уулдарына өздөрү карап чыккан жер жөнүндө жаман кабар айтып: «Бул жерге, калкын жалмап жаткан жерге баргандан көрө, Мисирге кайтып барганыбыз жакшы», – дешти.
37 Ал жерди көрүп келгендердин ичинен Нундун уулу Жашыя менен Жепундун уулу Калеп: «Жер абдан жакшы экен», – дешти.
38 Эгерде Теңир бизге ырайым кылса, анда Ал бизди бул жерге алып келип, аны бизге берет, анткени ал жер сүт менен бал аккан жер.
39 Бирок Ысрайыл уулдары аларды уккусу келген жок, ошондуктан ал жер жөнүндө жаман кабар тараткан он кишинин сөздөрүнө кулак салышты.
40 Теңир Ысрайыл уулдарынын наалыганын угуп, ачууланып, ант берип мындай деди:
41 Бул жаман муундун ичинен Жепундун уулу Калеп менен Нундун уулу Жашыядан башка жыйырма жаштан жогорку бир да адам жерди көрбөйт.
42 Бирок бул ыймансыз муун бул чөлдө жок болот, алардын балдары жерге келип, аны ээлешет; ошондуктан Теңирдин каары Ысрайылга каршы кайнап, аларды кырк жыл бою чөлдө тентип жүрдү, анткени алар Теңирди ээрчишкен жок, ошол ыймансыз муун жок болгонго чейин.
43 Эл Паран чөлүндө көпкө жашады, андан кийин Кызыл деңиз аркылуу чөлгө жөнөдү.

84-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Лебинин уулу, Кахаттын уулу, Жетсердин уулу Корак Ысрайыл уулдарынын арасынан көптөгөн кишилерди алып, Муса менен Арунга жана бүт жамаатка каршы чыкты.
2 Ошондо Теңир аларга каарданып, жер оозун ачып, аларды үйлөрү менен, аларга таандык болгондун баарын, ошондой эле Корактын бардык адамдарын жутуп алды.
3 Андан кийин Кудай элди Сеир тоосу аркылуу көпкө айланып жүрүүгө мажбурлады.
4 Ошол учурда Теңир Мусага: «Эйсаптын уулдарына каршы согуш ачпа, анткени Мен сага алардын бутуң басканчалык да эч нерсе бербейм, анткени Мен Эйсапка Сеир тоосун мураска берем», – деди.
5 Ошондуктан Эйсаптын уулдары мурун Сеирдин уулдары менен согушушкан, бирок Теңир Сеирдин уулдарын Эйсаптын уулдарынын колуна салып берип, аларды көз алдында жок кылган. Эйсаптын уулдары бүгүнкү күнгө чейин алардын ордунда жашап келишет.
6 Ошондуктан Теңир Ысрайыл уулдарына мындай деди: «Бир туугандарыңар Эйсаптын уулдарына каршы согушпагыла, анткени алардын жеринде силердин эч нерсеңер жок, алардан акчага тамак-аш сатып алып жесеңер болот, алардан акчага суу сатып алып ичсеңер болот».
7 Ысрайыл уулдары Теңирдин сөзү боюнча иш кылышты.
8 Ысрайыл уулдары чөлдө, Синай тоосунун жолу менен көпкө чейин айланып жүрүштү, бирок Эйсаптын уулдарына тийбей, ал жерде он тогуз жыл жашашты.
9 Ошол учурда Китим уулдарынын падышасы Латинус өзүнүн башкаруусунун кырк бешинчи жылында, башкача айтканда, Ысрайыл уулдарынын Мисирден чыкканынын он төртүнчү жылында каза болду.
10 Аны Китим жеринде өзү үчүн курган жерге коюшту. Абымнас анын ордуна отуз сегиз жыл падышачылык кылды.
11 Ошол күндөрү, он тогуз жылдан кийин, Ысрайыл уулдары Эйсаптын уулдарынын чек арасынан өтүп, Маап чөлүнүн жолуна түшүштү.
12 Ошондо Теңир Мусага: «Маапты курчоого албагыла, аларга каршы согушпагыла, анткени Мен силерге алардын жеринен эч нерсе бербейм», – деди.
13 Ысрайыл уулдары Маап чөлү менен он тогуз жыл жүрүштү, бирок аларга каршы согушушкан жок.
14 Ысрайыл уулдары Мисирден чыкканына отуз алтынчы жыл болгондо, Теңир аморлуктардын падышасы Сихондун жүрөгүн оорутту. Ал согушка чыгып, Маап уулдарына каршы согушууга чыкты.
15 Сихон Мисир падышасынын кеңешчиси, Биламдын уулу Жанеастын уулу Беорго жана анын уулу Биламга Маапты каргап, аны Сихондун колуна салып берүү үчүн элчилерди жөнөттү.
16 Кабарчылар барып, Жанеастын уулу Беор менен анын уулу Биламды Месопотамиядагы Петордон алып келишти. Беор менен анын уулу Билам Сихон шаарына келип, аморлуктардын падышасы Сихондун алдында Маапты жана алардын падышасын каргашты.
17 Ошентип, Сихон бүт аскери менен чыгып, Маапка барып, аларга каршы согушуп, аларды багындырды. Теңир аларды анын колуна салып берди, Сихон Маап падышасын өлтүрдү.
18 Сихон салгылашууда Мааптын бардык шаарларын басып алган, ошондой эле Хешпонду да алардан тартып алган, анткени Хешпон Мааптын шаарларынын бири болчу. Сихон өзүнүн төрөлөрү менен төрөлөрүн Хешпонго жайгаштырган, ал кезде Хешпон Сихонго таандык болчу.
19 Ошондуктан үлгү-насаат аңгемелерди айткан Беор менен анын уулу Билам мындай деп айтышты: «Хешпонго келгиле, Сихон шаары кайра курулуп, бекемделет».
20 Маап, сага кайгы! Кемош эли, сен адаштың! Мына, бул Кудайдын мыйзам китебинде жазылган.
21 Сихон Маапты басып алгандан кийин, Мааптан басып алган шаарларына күзөтчүлөрдү койду. Маап уулдарынын бир топ бөлүгү согушта Сихондун колуна түшүп калды. Ал алардын көп уул-кыздарын туткундап, падышасын өлтүрдү. Ошентип, Сихон өз жерине кайтып кетти.
22 Сихон Беорго жана анын уулу Биламга көптөгөн күмүш жана алтын белектерди берди. Ал аларды коё берди, алар Месопотамияга, өз жерлерине кетишти.
23 Ошол учурда Ысрайыл уулдарынын баары Маап чөлүнүн жолунан өтүп, кайра Эдом чөлүн курчап алышты.

24 Ошентип, бүт жамаат Мисирден чыккандан кийин кыркынчы жылдын биринчи айында Син чөлүнө келди. Ысрайыл уулдары ошол жерде, Син чөлүндөгү Кадеште жашап калышты. Мирийам ошол жерде каза болуп, ошол жерге коюлду.
25 Ошол учурда Муса Эдом падышасы Адатка элчилерин жөнөтүп: «Сенин бир тууганың Ысрайыл мындай дейт: "Суранам, мага сенин жериң аркылуу өтүүгө уруксат бер. Биз талааңды да, жүзүмзарыңды да аралап өтпөйбүз, кудуктун суусун ичпейбиз, падышанын жолу менен жүрөбүз", – деп айттырды».
26 Эдом ага: «Менин жерим аркылуу өтпөйсүң», – деди. Эдом Ысрайыл уулдарына каршы күчтүү эл менен чыкты.
27 Эйсаптын уулдары Ысрайыл уулдарын өз жери аркылуу өткөрүүдөн баш тартышкандыктан, ысрайылдыктар алардан алыстап, аларга каршы согушушкан жок.
28 Анткени буга чейин Теңир Ысрайыл уулдарына: «Эйсаптын уулдары менен согушпагыла», – деп буйрук берген болчу. Ошондуктан ысрайылдыктар алардан алыстап, аларга каршы согушкан жок.
29 Ошентип, Ысрайыл уулдары Кадештен чыгып, бүт эл Ор тоосуна келишти.
30 Ошол учурда Теңир Мусага: «Бир тууганың Арунга айт, ал ошол жерде өлөт, анткени ал Мен Ысрайыл уулдарына берген жерге келбейт», – деди.
31 Арун Теңирдин буйругу боюнча, кыркынчы жылы, бешинчи айдын биринчи күнү, Ор тоосуна чыкты.
32 Арун жүз жыйырма үч жашында Ор тоосунда көз жумду.

85-БӨЛҮМ

1 Түштүктө жашаган Канаан падышасы Арат ысрайыл элинин чалгынчылардын жолу менен келгенин угуп, ысрайыл элине каршы согушуу үчүн аскерлерин жайгаштырды.
2 Ысрайыл уулдары андан абдан коркушту, анткени анын чоң жана оор аскери бар болчу, ошондуктан Ысрайыл уулдары Мисирге кайтууну чечишти.
3 Ысрайыл уулдары үч күндүк жол жүрүү менен Масера-Бени-Жаконго кайтып келишти, анткени алар Арат падышасынан абдан коркуп кетишти.
4 Ысрайыл уулдары өз жерлерине кайтып баргысы келбей, Бени-Жаакондо отуз күн болушту.
5 Леби уулдары Ысрайыл уулдарынын кайтып келбей турганын көрүп, Теңир үчүн кызганып, каршы чыгышты. Алар бир туугандары Ысрайыл уулдарына каршы согушуп, алардын көп кишисин кырып, аларды өз жерлерине, Ор тоосуна, кайтарып жиберүүгө мажбурлашты.
6 Алар кайтып келишкенде, Арат падыша ысрайылдыктарга каршы согушуу үчүн аскерлерин тизип жаткан эле.
7 Ысрайыл эли мындай деп ант берди: «Эгер бул элди менин колума салып берсең, анда мен алардын шаарларын талкалайм».
8 Теңир Ысрайылдын үнүн угуп, канаандыктарды алардын колуна салып берди, аларды шаарлары менен кошо талкалап, ал жерди Хорма деп атады.
9 Ысрайыл уулдары Ор тоосунан чыгып, Оботко конуш тигишти. Алар Оботтон чыгып, Мааптын чек арасындагы Ие-Абаримге конуш тигишти.
10 Ысрайыл уулдары Маапка киши жиберип: «Сенин жериң аркылуу өз жерибизге өтөлү», – деп айтышты. Бирок Маап уулдары Ысрайыл уулдарынын өз жери аркылуу өтүшүнө жол беришкен жок. Анткени Маап уулдары Ысрайыл уулдары аларга аморлуктардын падышасы Сихон алардын жерин басып алып, көбүн өлтүргөндөй мамиле кылышпасын деп коркушту.
11 Ошондуктан Маап ысрайыл элинин өз жери аркылуу өтүшүнө уруксат берген жок. Теңир Ысрайыл уулдарына: «Маап менен согушпагыла», – деп буйрук берди. Ошентип, ысрайыл эли Мааптан чыгып кетти.
12 Ысрайыл уулдары Мааптын чек арасынан чыгып, Арнондун аркы өйүзүнө, Маап менен аморлуктардын ортосундагы Мааптын чек арасына келип, Кедемот чөлүндөгү аморлуктардын падышасы Сихондун чек арасына чатырларын тигишти.
13 Ысрайыл уулдары аморлуктардын падышасы Сихонго элчилерин жөнөтүп, мындай деп айтышты:
14 Бизге сенин жериң аркылуу өтүүгө уруксат бер, биз талааларга да, жүзүмзарларга да кирбейбиз, чек араңдан өтүп кеткенге чейин падышанын жолу менен жүрөбүз, бирок Сихон ысрайылдыктардын өтүшүнө жол берген жок.
15 Ошондо Сихон аморлуктардын баарын чогултуп, Ысрайыл уулдары менен беттешүү үчүн чөлгө барды да, Жахаста ысрайылдыктар менен салгылашты.
16 Ошондо Теңир аморлуктардын падышасы Сихонду Ысрайыл уулдарынын колуна салып берди. Ысрайылдыктар Сихондун бүт элин кылыч менен кырып, Мааптын өчүн алышты.
17 Ысрайыл уулдары Сихон жерин Арамдан Жабукка чейинки, Амон уулдарына чейин басып алып, шаарлардын бардык олжосун тартып алышты.
18 Ысрайыл бул шаарлардын баарын басып алды, ошондуктан Ысрайыл аморлуктардын бардык шаарларында жашап калды.
19 Ошондо бүт Ысрайыл уулдары Аммон уулдары менен согушуп, алардын жерин да басып алууну чечишти.
20 Ошондо Теңир Ысрайыл уулдарына мындай деди: «Аммон уулдарын курчоого албагыла, аларга каршы согуш ачпагыла, анткени Мен силерге алардын жеринен эч нерсе бербейм. Ысрайыл уулдары Теңирдин сөзүн угуп, Амон уулдары менен согушушкан жок».
21 Ысрайыл уулдары бурулуп, Башан жолу менен Башан падышасы Огдун жерине жөнөштү. Башан падышасы Ог ысрайылдыктар менен согушуу үчүн чыкты. Анын жанында көптөгөн эр жүрөк адамдар жана аморлуктардын абдан күчтүү аскери бар болчу.
22 Башан падышасы Ог абдан күчтүү адам болгон, бирок анын уулу Наарон андан да күчтүү, абдан күчтүү болгон.
23 Ошондо Ог ичинен мындай деди: «Мына, бүт Ысрайыл кошуунун үч парсага жакын, эми мен аларды кылычсыз да, найзасыз да бир заматта кырып салам».
24 Ог Жахас тоосуна чыгып, андан узундугу үч парса болгон бир чоң таш алып, башына койду да, аны

Ысрайыл уулдарынын кошуунуна ыргытып, бардык ысрайылдыктарды ошол таш менен кырып салууну чечти.
25 Ошондо Теңирдин периштеси келип, ташты Огдун башына сайды. Ошен- тип таш Огдун мойнуна түштү. Ог мойнундагы таштын салмагынан жерге кулап түштү.
26 Ошол учурда Теңир Ысрайыл уулдарына мындай деди: «Андан коркпогула, анткени Мен аны, анын бүт элин, бүт жерин силердин колуңарга берем, Сихонго кылганыңарды ага да кыласыңар».
27 Муса Ысрайыл уулдарынын бир аз бөлүгү менен ага барды, ошондо Муса Огдун буттарынын томугунан таяк менен уруп өлтүрдү.
28 Ысрайыл уулдары андан кийин Огдун уулдарын жана анын бүт элин кууп жөнөштү. Аларды бир да тирүү калганча талкалап, жок кылышты.
29 Андан кийин Муса Ысрайыл уулдарынын айрымдарын Жазерди чалгындоого жиберди, анткени Жазер абдан атактуу шаар болчу.
30 Чалгынчылар Жазерге барып, аны чалгындап келишти. Чалгынчылар Теңирге ишенип, Жазердин тургундарына каршы салгылашты.
31 Алар Жазерди жана анын тегерегиндеги шаарларды басып алышты. Теңир аларды алардын колуна салып берди, алар ал жерде жашаган аморлуктарды кууп чыгышты.
32 Ысрайыл уулдары Иордандын аркы өйүзүндөгү Арнон өзөнүнөн Херман тоосуна чейинки алтымыш шаарды, аморлуктардын эки падышасынын жерин басып алышты.
33 Ысрайыл уулдары жол жүрүп, Иордандын аркы өйүзүндөгү Жерихонун жанындагы Маап түздүгүнө келишти.
34 Маап уулдары Ысрайыл уулдарынын аморлуктардын эки падышасы Сихон менен Огго кылган бардык жамандыктарын угушту. Мааптыктардын баары ысрайылдыктардан абдан коркушту.
35 Маап аксакалдары: «Мына, аморлуктардын эки падышасы Сихон менен Ог жер жүзүндөгү бардык падышалардан күчтүүрөөк болушкан. Алар Ысрайыл уулдарына каршы тура алышкан жок, анан кантип биз аларга каршы тура алабыз?» – дешти.
36 Алар бизге мурунтан эле жерибиз аркылуу өтүп кетүүнү буйрук кылышкан, бирок биз аларды коё берген жокпуз, эми алар оор кылычтары менен бизге кол салып, бизди жок кылышат; Маап Ысрайыл уулдарынан абдан коркуп, Ысрайыл уулдарына эмне кылуу керектигин кеңешишти.
37 Маап аксакалдары чечим чыгарып, өздөрүнүн арасынан мааптык Зипордун уулу Балакты падыша кылып коюшту. Балак абдан акылдуу адам болчу.
38 Маап аксакалдары ордунан туруп, Мидиан уулдарына элдешүү үчүн киши жөнөтүштү, анткени ошол күндөрү Маап менен Мидиандын ортосунда чоң согуш жана кастык болгон. Ал Эдом падышасы Бедаттын уулу Ададдын Маап талаасында мидиандыктарды талкалаган күндөрүнөн тартып бүгүнкү күнгө чейин болгон.
39 Маап уулдары Мидиан уулдарына киши жиберишти, алар алар менен тынчтык келишимин түзүштү. Мидиан аксакалдары Мидиан уулдары үчүн тынчтык келишимин түзүү үчүн Маап жерине келишти.
40 Маап аксакалдары Мидиан аксакалдары менен өз өмүрүн Ысрайылдан сактап калуу үчүн эмне кылуу керектигин кеңешишти.
41 Мааптын бардык уулдары Мидиан аксакалдарына: «Ысрайыл уулдары айланабыздагынын баарын өгүз талаадагы чөптү жалагандай жалап жатышат. Алар бизден күчтүү аморлуктардын эки падышасын ушинтип кылышты», – дешти.
42 Мидиан аксакалдары Маапка: «Аморлуктардын падышасы Сихон силер менен согушуп, силерди жеңип, жериңерди басып алганда, Месопотамиядан Жанеастын уулу Беорго жана анын уулу Биламга киши жибергенин уктук. Алар келип, силерди каргашкан. Ошондуктан Сихондун колу силерди жеңип, жериңерди басып алган.
43 Эми анын уулу Биламга да жибергиле, анткени ал дагы эле өз жеринде жүрөт. Ага акысын бергиле, ал келип, силер корккон элдердин баарын каргасын. Маап аксакалдары бул окуяны угуп, Беордун уулу Биламга киши жиберүүнү чечишти.
44 Ошондо Маап падышасы Зипордун уулу Балак Биламга элчилерин жөнөтүп, мындай деп айттырды:
45 Мына, Мисирден бир эл чыгып келе жатат, алар жер бетин каптап, менин алдымда жашап калышты.
46 Эми келип, бул элди менин ордума карга, анткени алар менден күчтүү, балким, мен аларга каршы согушуп, аларды кууп чыгаармын, анткени сен бата берген адам бата алат, ал эми сен каргаган адам каргышка калат деп уктум.
47 Ошондо Балактын элчилери Биламга барып, Маап менен согушуу үчүн элди каргашы үчүн Биламды алып келишти.
48 Анан Билам Ысрайылды каргага Балакка келди. Теңир Биламга: «Бул элди каргаба, анткени ал бата алган эл», – деди.
49 Балак күн сайын Биламды Ысрайылды каргап коюуга көндүрдү, бирок Билам Теңирдин Биламга айткан сөзүн уккан жок.
50 Балак Биламдын өтүнүчүн аткарбай жатканын көрүп, ордунан туруп, үйүнө кетти. Билам да өз жерине кайтып, ал жерден Мидиан жерине жөнөдү.
51 Ысрайыл уулдары Маап түздүгүнөн чыгып, Иордандын жанындагы Бет-Айешимоттон Маап түздүгүнүн четиндеги Абел-Шитимге чейин чатырларын тигишти.
52 Ысрайыл уулдары Шитим түздүгүндө жашап калышканда, Маап кыздары менен бузуктук кыла башташты.
53 Ысрайыл уулдары Маапка жакындап калышты, Маап уулдары чатырларын Ысрайыл уулдарынын конушунун тушуна тигишти.
54 Маап уулдары Ысрайыл уулдарынан коркушту. Маап уулдары алардын сулуу, келбеттүү кыздарын жана аялдарын алып, алтын-күмүш жана кымбат баалуу кийимдер менен кийинтишти.
55 Маап уулдары ал аялдарды өз чатырларынын эшигинин алдына отургузушту, ошондо Ысрайыл уулдары аларды көрүп, аларга кайрылып, Маап менен согушпай калышты.

56 Маптын бардык уулдары ысрайылдыктарга ушундай кылышты, ар бири өз аялы менен кызын чатырынын алдына коюшту. Ысрайылдын бардык уулдары мааптыктардын кылганын көрүп, мааптык кыздарга көз артып, аларга барышты.
57 Бир эврей мааптыктардын чатырынын эшигине келип, мааптык кызды көрүп, ичинен ага суктанып, чатырдын эшигинде ага каалаганын айтып жатканда, алар сүйлөшүп жатканда, чатырдагылар чыгып, эврейге мындай деп айтышчу:
58 Сен биздин бир тууган экенибизди, баарыбыз Лоттун жана анын бир тууганы Ыбрайымдын тукуму экенибизди билесиң, анда эмнеге биз менен калбайсыңар, эмнеге биздин нанныбызды жана курмандыгыбызды жебейсиңер?
59 Маап уулдары аны сөздөрү менен алдап, кошомат сөздөрү менен азгырышканда, аны чатырга отургузуп, ага тамак жасап, курмандык чалышты, ал болсо алардын курмандыктарынан жана нандарынан жеди.
60 Анан ага шарап беришти, ал ичип, мас болуп калды. Анын алдына сулуу кызды коюшту. Ал аны менен каалаганын кылды, анткени ал шарапты көп ичип алгандыктан, эмне кылып жатканын билген жок.
61 Маап уулдары Шитим түздүгүндө ысрайылдыктарга ушундай кылышты. Бул үчүн Теңир Ысрайылга каарданып, алардын арасына жугуштуу оору жиберди. Ысрайылдыктардан жыйырма төрт миң адам өлдү.
62 Шымондун уулдарынын арасында Салунун уулу Зимри деген киши бар эле. Ал бүт Ысрайыл уулдарынын көз алдында Мидиан падышасы Сурдун кызы, мидиандык Косби менен байланышта болгон.
63 Дин кызматчы Арундун небереси, Элазердин уулу Пинеас Зимринин бул жаман ишин көрүп, найзасын алып, ордунан туруп, алардын артынан кууп жөнөдү да, экөөнү тең сайып өлтүрдү. Ошентип, Ысрайыл уулдарынын арасындагы жугуштуу оору токтоду.

86-БӨЛҮМ

1 Жугуштуу оорудан кийин, Теңир Мусага жана ыйык кызмат кылуучу Арундун уулу Элазарга мындай деди:
2 Ысрайыл уулдарынын бүт жамаатынын башчыларын, жыйырма жаштан жогоркуларды, согушка жарактуулардын баарын санап чыккыла.
3 Муса менен Элазар Ысрайыл уулдарын уруулары боюнча санап чыгышты, бардык Ысрайылдын саны жети жүз жети жүз отуз болду.
4 Лебинин бир айлык жана андан жогорку жаштагы уулдарынын саны жыйырма үч миң болду, алардын арасында Синай чөлүндө Муса менен Арун санап чыккандардын бири да жок болчу.
5 Анткени Теңир аларга чөлдө өлөрүнөрдү айткандыктан, алардын баары өлүштү, Жепундун уулу Калеп менен Нундун уулу Жашыядан башка эч ким калган жок.
6 Ошондон кийин Теңир Мусага: «Ысрайыл уулдарына айт, алар өз бир туугандары Ысрайыл уулдары үчүн мидиандыктардан өч алышсын», – деди.
7 Муса ошондой кылды, Ысрайыл уулдары алардын арасынан он эки миң кишини тандап алышты, ар бир урууга миңден. Алар Мидиан жерине жөнөштү.
8 Ысрайыл уулдары мидиандыктар менен согушуп, бардык эркектерди жана мидиандыктардын беш төрөсүн өлтүрүштү. Беордун уулу Биламды да кылыч менен өлтүрүштү.
9 Ысрайыл уулдары мидиандыктардын аялдарын, балдарын, малын, бардык мүлкүн туткундап кетишти.
10 Алар олжонун баарын жана бардык олжону алып, Маап түздүгүндөгү Муса менен Элазарга алып келишти.
11 Муса, Элазар жана жамааттын бардык төрөлөрү аларды кубаныч менен тосуп алуу үчүн чыгышты.
12 Алар Мидиандан алынган бардык олжону бөлүшүп алышты. Ысрайыл уулдары өз бир туугандары Ысрайыл уулдары үчүн Мидиандыктардан өч алышкан.

87-БӨЛҮМ

1 Ошол учурда Теңир Мусага мындай деди: «Күндөрүң аяктап баратат. Эми кулуң Нундун уулу Жашыяны алып, жыйын чатырына кой. Мен ага буйрук берем, Муса ошондой кылды».
2 Ошондо Теңир чатырда булут мамынын ичинде көрүндү, ал эми булут мамысы чатырдын кире беришинде турду.
3 Ошондо Теңир Нундун уулу Жашыяга мындай деп буйрук берди: «Кайраттуу жана бекем бол, анткени сен Ысрайыл уулдарын Мен аларга берем деп ант берген жерге алып барасың, Мен сени менен болом».
4 Муса Жашыяга мындай деди: «Кайраттуу жана бекем бол, анткени сен Ысрайыл уулдарына жерди мураска бересиң, Теңир сени менен болот, Ал сени таштабайт, таштабайт, коркпо жана кайгырба».
5 Муса бүт Ысрайыл уулдарын чакырып, аларга мындай деди: «Силер Кудай-Теңириңердин чөлдө силерге кылган бардык жакшылыктарын көрдүңөр.
6 Ошондуктан ушул мыйзамдын бардык сөздөрүн аткарып, Кудай-Теңириңердин жолу менен жүргүлө, Теңир силерге буйруган жолдон оңго да, солго да бурулбагыла.
7 Муса Ысрайыл уулдарына Теңир буйругандай, жерде аткаруу үчүн көрсөтмөлөрдү, өкүмдөрдү жана мыйзамдарды үйрөттү.
8 Ал аларга Теңирдин жолун жана Анын мыйзамдарын үйрөттү; алар Кудайдын Муса аркылуу Ысрайыл уулдарына берген мыйзам китебинде жазылган.
9 Муса Ысрайыл уулдарына буйрук берип бүткөндөн кийин, Теңир ага мындай деди: «Абарим тоосуна чыгып, ошол жерде өл, анан бир тууганың Арун сыяктуу өз элиңе кошул».
10 Муса Теңир буйругандай барып, Ысрайыл уулдарынын Мисир жеринен чыкканына кырк жыл болгондо, Теңирдин буйругу боюнча Маап жеринде көз жумду.
11 Ысрайыл уулдары Маап түздүгүндө Мусаны жоктоп отуз күн ыйлашты, ошондон кийин Мусаны жоктоп ыйлап, аза күтүү күндөрү бүттү.

88-БӨЛҮМ

1 Муса каза болгондон кийин, Теңир Нундун уулу Жашыяга мындай деди:

2 Ордуңан туруп, Иордандан өтүп, Мен Ысрайыл
уулдарына берген жерге бар. Сен ошол жерди
Ысрайыл уулдарына мураска бер.
3 Бутуңар баскан жердин баары силердики болот,
Лебанон чөлүнөн улуу Перат дарыясына чейин
силердин чек араңар болот.
4 Өмүр бою сага эч ким каршы чыкпайт; Мен Муса
менен болгондой эле, сени менен да болом, болгону
Муса сага осуят кылган бардык мыйзамды аткаруу
үчүн бекем жана кайраттуу бол, бардык ишиңде
ийгиликке жетүү үчүн жолдон оңго да, солго да
бурулба.
5 Анан Жашыя Ысрайыл башчыларына мындай деп
буйрук берди: «Конушту аралап өтүп, элге: "Өзүңөргө
азык-түлүк камдагыла, анткени үч күндөн кийин жерди
ээлөө үчүн Иордандан өтөсүңөр", – деп айткыла».
6 Ысрайыл уулдарынын башчылары ошондой
кылышты, элге буйрук беришти, алар Жашыя
буйругандын баарын аткарышты.
7 Жашыя Жерихо жерин чалгындоо үчүн эки кишини
жөнөттү. Алар барып, Жерихо шаарын чалгындап
келишти.
8 Жети күндөн кийин алар кошуунга, Жашыяга келип:
«Теңир бүт жерди биздин колубузга салып берди, ал
жердин тургундары бизден коркуп, үрөйлөрү учту»,—
дешти.
9 Андан кийин Жашыя эртең менен туруп, бүткүл
Ысрайыл эли менен Шитимден жөнөдү. Жашыя жана
бүткүл Ысрайыл эли Иордандан өтүштү. Ал Ысрайыл
эли менен бирге Иордандан өткөндөн кийин, сексен
эки жашта эле.
10 Эл биринчи айдын онунчу күнү Иордандан чыгып,
Жерихонун чыгыш бурчундагы Гилгалга чатырларын
тигишти.
11 Мусанын мыйзамында жазылгандай, Ысрайыл
уулдары айдын он төртүнчү күнү Жерихонун
түздүктөрүндөгү Гилгалда Пасах майрамын өткөрүштү.
12 Пасах майрамынын эртеси күнү манна токтоду,
Ысрайыл уулдары үчүн манна калбай калды, алар
Канаан жеринин түшүмүнөн жешти.
13 Жерихо Ысрайыл уулдары үчүн толугу менен
жабык болчу, эч ким чыккан да, кирген да жок болчу.
14 Экинчи айдын биринчи күнү Теңир Жашыяга
мындай деди: «Тур, мен Жерихону жана анын бардык
элин сенин колуңа салып бердим. Бардык жоокерлериң
шаарды күнүнө бир жолу айланып чыгышсын, алты
күн бою ушинтип айланышсын».
15 Дин кызматчылар сурнай тартышат, силер
сурнайдын үнүн укканда, бүт эл катуу кыйкырышат,
ошондо шаардын дубалдары урап, бүт эл өз
душманына каршы чыгат.
16 Жашыя Теңир ага буйругандын баарын так ошондой
кылды.
17 Жетинчи күнү алар шаарды жети жолу айланып
чыгышты, ошондо дин кызматчылар сурнай тартышты.
18 Жетинчи жолу айланганда, Жашыя элге мындай
деди: «Кыйкыргыла, анткени Теңир бүт шаарды
биздин колубузга салып берди».
19 Шаар жана андагы нерселердин баары гана
Теңирдин каргышына калат, ошондуктан Ысрайыл
кошуунун каргышка калтырып, ага зыян келтирбеш
үчүн, ал каргышка калган нерселерден алыс болгула.
20 Ал эми бардык күмүш, алтын, жез жана темир
Теңирге арналат, алар Теңирдин казынасына кирет.
21 Эл сурнай тартып, катуу кыйкырык салды.
Жерихонун дубалдары урап, бүт эл көтөрүлдү, ар бир
адам анын алдында түз турду. Алар шаарды басып
алып, андагы бардык нерсени: эркек-аялды, жаш-
карыны, өгүз-койду, эшекти кылычтын мизи менен
кырып салышты.
22 Алар бүт шаарды өрттөп жиберишти, күмүш, алтын,
жез жана темир идиштерди гана Теңирдин казынасына
салышты.
23 Ошол учурда Жашыя мындай деп ант берген:
«Жерихонду курган адамга каргыш тийсин! Ал тун
уулун куруп, дарбазаларын кичүү уулун курат».
24 Жүйүттүн уулу Зерактын небереси, Забдинин
небереси, Карминин уулу Ахан каргышка калган
нерсеге чыккынчылык кылып, ал нерседен алып,
чатырга катып койду. Ошондо Теңир Ысрайылга
каарданды.
25 Ысрайыл уулдары Жерихону өрттөп жибергенден
кийин, Жашыя Айды чалгындап, ага каршы согушуу
үчүн кишилерин жиберди.
26 Анан адамдар барып, Айды чалгындап келишти.
Кайра келип: «Бардык эл сени менен кошо Айга
барбасын, үч миңдей эле адам барып, шаарды басып
алсын, анткени ал жердеги эл аз эле», – дешти.
27 Жашыя ошондой кылды. Аны менен кошо үч миңге
жакын Ысрайыл уулдары барышты. Алар Айдын
тургундары менен салгылашты.
28 Ысрайылдыктар менен катуу салгылаш болуп,
Айдын тургундары отуз алты ысрайылдыкты
өлтүрүштү, ошондо ысрайылдыктар Айдын
тургундарынан качып жөнөштү.
29 Муну көргөндө Жашыя кийимин айрып, Теңирдин
алдында жүзтөмөндөп жыгылды. Ал жана Ысрайыл
аксакалдары баштарына топурак чачышты.
30 Жашыя мындай деди: «Оо, Теңир, бул элди эмнеге
Иордандан өткөрдүң? Ысрайылдыктар душмандарынан
качып кеткенден кийин эмне дейм?»
31 Эми бул жердин тургундары болгон
канаандыктардын баары муну угуп, бизди курчоого
алып, атыбызды өчүрүшөт.
32 Ошондо Теңир Жашыяга мындай деди: «Эмнеге
жүзтөмөндөп жыгылып жатасың? Ордуңан туруп,
тезирээк кет, анткени Ысрайыл уулдары күнөөгө батып,
каргышка калган нерсени тартып алышты. Алар
каргышка калган нерсени алардын арасынан жок
кылышпаса, Мен алар менен мындан ары болбойм».
33 Анан Жашыя ордунан туруп, элди чогултту да,
Теңирдин буйругу менен уримди алып келди. Ошондо
Жүйүт уруусу көрсөтүлдү, ал эми Карминин уулу Ахан
көрсөтүлдү.
34 Анан Жашыя Аханга: «Уулум, эмне кылдың?» –
деди. Ахан: «Олжолордун арасынан Шинардын кооз
кийимин, эки жүз күмүш шекелди жана салмагы элүү
шекел болгон алтын уютманы көрдүм. Мен аларга көз
артып, аларды алдым. Мына, алардын баары чатырдын
ортосунда, жерде жашырылып турат», – деди.

35 Жашыя кишилерди жөнөтүп, аларды Ахандын чатырынан алдырды. Алар Жашыяга алып келишти.
36 Жашыя Аханды жана анын бул буюмдарын, уул-кыздарын жана ага таандык болгон бардык буюмдарды алып, Акор өрөөнүнө алып барды.
37 Жашыя аларды ошол жерде өрттөп жиберди, бүт ысрайылдыктар Аханды таш бараңга алып, анын үстүнө таш үймөк кылып коюшту. Ошондуктан ал ал жерди Акор өрөөнү деп атады, ошентип Теңирдин каары басылды. Андан кийин Жашыя шаарга келип, ага каршы согушту.
38 Ошондо Теңир Жашыяга мындай деди: «Коркпо, үрөйүңдү учурба. Мен Айды, анын падышасын жана элин сенин колуңа салып бердим. Жерихону жана анын падышасын кандай кылсаң, аларга да ошондой кыл. Анын олжосу менен малын өзүңөр олжо кылып алгыла. Шаардын артына буктурма койгула».
39 Жашыя Теңирдин сөзү боюнча иш кылып, согушка жарактуу отуз миң эр жүрөк жоокерди тандап, аларды шаарды курчоого жөнөттү.
40 Ал аларга мындай деп буйрук берди: «Бизди көргөнүңөрдө, биз алардан куулук менен качып жөнөйбүз, алар бизди кууп жөнөшөт. Ошондо силер буктурмадан чыгып, шаарды басып алгыла, алар ошондой кылышты».
41 Жашыя салгылашып жатты. Шаардын тургундары ысрайылдыктарга каршы чыгышты, бирок алардын шаардын артында буктурмада турганын билишкен жок.
42 Жашыя менен бүт ысрайылдыктар алардын алдында чарчап калышты, алар куулук менен чөлдүн жолу менен качып жөнөштү.
43 Айдын тургундары шаардагы бардык элди чогултуп, ысрайылдыктардан качып жөнөштү, бир да киши калган жок. Алар шаарды ачык калтырып, ысрайылдыктардан артынан кууп жөнөштү.
44 Буктурмада жаткандар ордуларынан туруп, шаарга шашылыш келип, аны басып алып, өрттөп жиберишти. Айдын тургундары артка бурулушса, шаардын түтүнү асманга көтөрүлүп жатканын көрүштү, ошондуктан алар артка чегинүүгө аргасыз болушту.
45 Айдын бардык эли ысрайылдыктардын арасында, аркы өйүзүндө да, берки өйүзүндө да туруп калышты. Аларды бир да киши тирүү калган жок, кырып салышты.
46 Ысрайыл уулдары Ай падышасы Мелошту тирүүлөй кармап, Жашыяга алып келишти. Жашыя аны даракка асып өлтүрдү.
47 Ысрайыл уулдары шаарды өрттөп жибергенден кийин, кайра шаарга кайтып келип, андагы бардык адамдарды кылыч менен кырып салышты.
48 Ай шаарынын эркектеринин жана аялдарынын ичинен өлгөндөрдүн саны он эки миң болду, бирок Теңир Жашыяга айткан сөз боюнча, алар шаардын малы менен олжосун гана тартып алышты.
49 Иордандын аркы өйүзүндөгү бардык падышалар, Канаан жеринин бардык падышалары Ысрайыл уулдарынын Жерихо менен Айга кылган жамандыктарын угуп, Ысрайыл менен согушуу үчүн чогулушту.
50 Гибондун тургундары гана ысрайылдыктар менен согушуудан коркуп, алардын кырылып калышынан коркуп, айла-амал менен иш кылышты. Алар Жашыяга жана бүт ысрайылдыктарга келип: «Биз алыскы жерден келдик, ошондуктан биз менен келишим түзгүлө»,— дешти.
51 Гибондун тургундары Ысрайыл уулдарына кол салышты. Ысрайыл уулдары алар менен келишим түзүп, тынчтык келишимин түзүштү. Жамааттын төрөлөрү аларга ант беришти. Бирок кийинчерээк Ысрайыл уулдары алардын кошуна экенин жана алардын арасында жашап жатканын билишти.
52 Бирок Ысрайыл уулдары аларды өлтүрүшкөн жок, анткени алар Теңирдин ысымы менен ант беришкендиктен, отун жарып, суу ташуучу болуп калышты.
53 Жашыя аларга: «Эмнеге мени алдап, бизге мындай кылдыңар?» – деп сурады. Алар ага: «Сенин аморлуктардын бардык падышаларына кылган иштериңдин баарын кулдарыңа айтышкандыктан, биз өмүрүбүздөн коркуп, ушундай кылдык», – дешти.
54 Ошол күнү Жашыя аларды отун жарып, суу сузуп алууга дайындап, Ысрайылдын бардык урууларына кул кылып бөлүп берди.
55 Иерусалим падышасы Адониседек Ысрайыл уулдарынын Жерихо менен Айга эмне кылганын укканда, Хеброн падышасы Хохамга, Жармут падышасы Пирамга, Лакиштин падышасы Жапияга жана Эглон падышасы Деберге мындай деп кабар жөнөттү:
56 Мага келип, мага жардам бергиле, биз Ысрайыл уулдарын жана Ысрайыл уулдары менен тынчтык түзгөн Гибон тургундарын өлтүрөлү.
57 Алар чогулушту. Аморлуктардын беш падышасы бардык кошуундары менен жөнөштү. Алар деңиз жээгиндеги кумдай сансыз, күчтүү эл эле.
58 Бул падышалардын баары келип, Гибондун жанына чатырларын тигишти. Алар Гибондун тургундары менен согуша баштаьшты. Гибондун бардык тургундары Жашыяга киши жөнөтүп: «Тезирээк бизге келип, жардам бергиле, анткени аморлуктардын бардык падышалары биз менен согушуу үчүн чогулушту»,— деп айтышты.
59 Жашыя менен жоокерлердин баары Гилгалдан чыгышты. Жашыя күтүүсүздөн аларга жетип, беш падышаны чоң жоготууга учуратты.
60 Теңир аларды Ысрайыл уулдарынын алдында уятка калтырды. Алар Гибондо аларды катуу кырып, Бет-Хоронго, Македага кеткен жол менен кууп жөнөштү. Алар Ысрайыл уулдарынан качып жөнөштү.
61 Алар качып бара жатышканда, Теңир аларга асмандан мөндүр жаадырды, ошондо алардын саны Ысрайыл уулдарынын кыргынынан өлгөндөргө караганда мөндүрдөн көп болуп чыкты.
62 Ысрайыл уулдары аларды кууп жөнөштү, алар дагы эле жолдон кырып, өлтүрө беришти.
63 Алар кырып жатканда, күн кечтеп калганда, Жашыя бүт элдин көз алдында мындай деди: «Күн, Гибондо токто, ай, Айалон өрөөнүндө тур, эл душмандарынан өчүн алганга чейин».
64 Теңир Жашыянын үнүн укту, күн асмандын ортосунда токтоп калды, ал отуз алты мүнөт токтоп турду, ай да токтоп, бир күн бою батышка шашкан жок.

65 Теңир адамдын үнүн уккан мындай күн мурун да, кийин да болгон эмес, анткени Теңир Ысрайыл үчүн салгылашкан.

89-БӨЛҮМ

1 Теңир аморлуктарды Жашыянын жана Ысрайыл уулдарынын колуна салып берген күнү Жашыя мындай ыр ырдады: «Ысрайыл элинин көз алдында мындай деди:
2 Сен кудуреттүү иштерди жасадың, Теңир, Сен улуу иштерди жасадың; Сага ким тең келет? Оозум Сенин ысымыңды даңазалайт.
3 Менин жакшылыгым, чебим, бийик мунарам, Сага жаңы ыр ырдайм, Сага ыраазычылык менен ырдайм, Сен менин куткаруучу күчүмсүң.
4 Жер жүзүнүн бардык падышалары Сени даңазалашат, дүйнөнүн төрөлөрү Сени даңазалашат, Ысрайыл уулдары Сенин куткарылуыңа кубанышат, Сенин күчүңдү ырдап, даңкташат.
5 Оо, Теңир, биз Сага ишендик, Сен биздин Кудайыбызсың, анткени Сен биздин душмандарыбызга каршы баш калкалаар жайыбыз жана бекем мунарабызсың, дедик.
6 Биз Сага жалындык, бирок уялган жокпуз, Сага ишендик, ошондо куткарылдык; биз Сага жалынганда, Сен биздин үнүбүздү уктуң, жаныбызды кылычтан куткардың, бизге Өз ырайымыңды көрсөттүң, бизге Өз куткаруүңдү бердиң, жүрөгүбүздү Өз күчүң менен кубандырдың.
7 Сен бизди куткаруу үчүн чыктың, Өз колуң менен элиңди куткардың, бизге Өзүңдүн ыйык асманыңдан жооп бердиң, бизди он миңдеген адамдардын арасынан куткардың.
8 Күн менен ай асманда токтоп турду, Сен бизди эзгендерге каарың менен каршы турдуң, аларга Өз өкүмүңдү буйрук кылдың.
9 Жер жүзүнүн бардык төрөлөрү ордуларынан турушту, элдердин падышалары чогулушту, алар Сенин алдыңда козголгон жок, алар Сенин салгылашууларыңды каалашты.
10 Сен аларга ачууң менен каршы чыктың, аларга каарыңды төктүң, аларды каарың менен жок кылып, жүрөгүңдө кырып салдың.
11 Элдер Сенин каарыңдан жок болушту, падышачылыктар Сенин каарыңдан кулашты, Сен каарың төгүлгөн күнү падышаларды жарадар кылдың.
12 Сен аларга каарыңды төктүң, аларды Өзүңдүн каарың каптады, алардын мыйзамсыздыгын аларга каршы багыттадың, аларды мыйзамсыздыктары үчүн кырып салдың.
13 Алар тузак жайышты, ага түшүштү, торго жашынышты, буттары илинип калды.
14 Сенин колуң: «Кылычтары менен жерди ээлеп алышты, колдору менен шаарда жашашты», – деген душмандарыңдын баарына даяр болчу. Сен алардын жүзүн уятка калтырдың, мүйүздөрүн жерге кулаттың, аларды каарың менен коркуттуң, каарың менен жок кылдың.
15 Аларга каршы бороон-чапкыныңдын үнүнөн жер титиреп, солкулдады, Сен алардын жанын өлүмдөн сактаган жоксуң, алардын өмүрүн көргө түшүрдүң.
16 Сен аларды бороон-чапкыныңда кууп жөнөдүң, куюнуңда жок кылдың, жамгырларын мөндүргө айландырдың, алар терең чуңкурларга кулап, тура албай калышты.
17 Алардын өлүктөрү көчөлөрдүн ортосундагы таштандыдай болуп калды.
18 Алар Сенин каарың менен кырылып жок болушту, Сен Өз элиңди Өз күчүң менен куткардың.
19 Ошондуктан жүрөгүбүз Сени менен кубанат, жаныбыз Сенин куткарууң менен даңазаланат.
20 Тилдерибиз Сенин күчүңдү баяндайт, биз Сенин кереметтүү иштериңди ырдайбыз жана даңазалайбыз.
21 Анткени Сен бизди душмандарыбыздан куткардың, бизге каршы чыккандардан куткардың, аларды алдыбыздан жок кылдың, бутубуздун астына жыгып салдың.
22 Оо, Теңир, Сенин бардык душмандарың ошентип жок болушат, мыйзамсыздар шамал айдаган самандай болушат, Сенин сүйүктүүлөрүң суу боюндагы дарактардай болушат.
23 Ошентип, Жашыя жана бүт Ысрайыл эли бардык падышаларды талкалап, бир да тирүү калган жок, Гилгалдагы кошуунга кайтып келишти.
24 Беш падыша согуштан жалгыз жөө качып, үңкүргө жашынышты. Жашыя аларды согуш талаасынан издеп, тапкан жок.
25 Кийинчерээк Жашыяга: «Падышалар табылып, үңкүргө жашынып жатышат»,— деп билдиришти.
26 Жашыя: «Үңкүрдүн оозуна кишилерди коюп, кайтаргыла, алар өздөрүн алып кетишпесин»,— деди. Ысрайыл уулдары ошондой кылышты.
27 Анан Жашыя бүт ысрайылдыктарды чакырып, согуш башчыларына: «Буттарыңарды бул падышалардын мойнуна койгула»,— деди. Жашыя: «Теңир бардык душмандарыңарга ушундай кылат»,— деди.
28 Андан кийин Жашыя аларга падышаларды өлтүрүп, үңкүргө ыргытууну жана үңкүрдүн оозуна чоң таштарды коюуну буйрук кылды.
29 Андан кийин Жашыя ошол күнү жанындагы бүт эл менен Македага барып, аны кылыч менен кырып салды.
30 Ал шаардын бардык тургундарын жана андагыларды толугу менен кырып салды, Жерихону кандай кылса, падышага жана анын элине да ошондой кылды.
31 Ал жерден ал Либнага барып, ага каршы согушту. Теңир аны анын колуна салып берди. Жашыя аны жана андагы бардык адамдарды кылыч менен кырып салды. Жерихону кандай кылса, аны да, анын падышасын да ошондой кылды.
32 Ал жерден ал Лакишке каршы согушуу үчүн жөнөдү. Газанын падышасы Хорам Лакиштин тургундарына жардамга келди. Жашыя аны жана анын элин эч ким калтырбай кырып салды.
33 Жашыя Лакишти жана анын бардык элин басып алып, Либнаны кандай кылса, аны да ошондой кылды.

34 Жашыя ал жерден Эглонго барып, аны да басып алып, аны жана андагы элди кылыч менен кырып салды.
35 Ал жерден ал Хебронго барып, ага каршы согушуп, аны басып алып, талкалады. Анан ал жерден бүт Ысрайыл менен бирге Дебирге кайтып келип, ага каршы согушуп, аны кылыч менен кырып салды.
36 Ал жердеги бардык жанды кырып салды, эч кимди тирүү калтырган жок. Жерихону кандай кылса, аны да, анын падышасын да ошондой кылды.
37 Жашыя Кадеш-Барнеадан Азага чейинки аморлуктардын бардык падышаларын талкалап, алардын жерин дароо басып алды, анткени Теңир Ысрайыл үчүн согушкан эле.
38 Жашыя бүт Ысрайыл эли менен Гилгалдагы кошуунга келди.
39 Ошол учурда Хазор падышасы Жабин Жашыянын аморлуктардын падышаларына эмне кылганын укканда, Мидиан падышасы Жобатка, Шимрон падышасы Лабанга, Акшап падышасы Жепалга жана аморлуктардын бардык падышаларына мындай деп кабар жөнөттү:
40 Тезирээк бизге келип, бизге жардам бергиле, ошондо Ысрайыл уулдары бизге кол салып, аморлуктардын башка падышаларына кылгандай эле, бизге да кыла электе, биз аларды талкалай алабыз».
41 Бул падышалардын баары Хазор падышасы Жабиндин сөздөрүн угуп, он жети падышанын бардык кошууну менен жөнөп кетишти. Алардын эли деңиз жээгиндеги кумдай көп болчу, аттары да, майдан арабалары да сансыз болчу. Алар келип, Мером сууларынын жанына жайгашышты, Ысрайыл менен согушуу үчүн чогулушту.
42 Ошондо Теңир Жашыяга мындай деди: «Алардан коркпо, анткени эртең ушул убакта Мен алардын баарын сенин алдыңда кырып салам, сен алардын аттарынын денелерин кесип, арабаларын өрттөп жибересиң».
43 Жашыя менен бардык жоокерлери күтүүсүздөн аларга кол салып, аларды талкалашты, алар алардын колуна түшүп калышты, анткени Теңир аларды Ысрайыл уулдарынын колуна салып берген эле.
44 Ысрайыл уулдары бул падышалардын баарын кошуундары менен кууп барып, бирин да калтырбай кырып салышты. Жашыя аларга Теңир айткандай кылды.
45 Жашыя ошол учурда Хасорго кайтып келип, аны кылыч менен кырып, андагы бардык жанды кырып, өрттөп жиберди. Анан Жашыя Хасордон Шимронго барып, аны талкалап, толугу менен жок кылды.
46 Ал жерден ал Акшапка барып, Шимронго кылгандай эле, ал жакка да кылды.
47 Ал жерден ал Адуламга барып, ал жердеги бардык элди кырып салды. Ал Акшап менен Шимронго кылгандай, Адуламга да кылды.
48 Ал алардан качып, өзү талкалаган падышалардын бардык шаарларына барып, калган элин кырып, толугу менен жок кылды.
49 Ысрайылдыктар өздөрүнүн олжосу менен малы гана алып кетишти, бирок алар өлтүргөн бир да адамды тирүү калтырышкан жок.
50 Теңир Мусага буйругандай, Жашыя менен бүт Ысрайыл уулдары ошондой кылышты, алар эч бир жагынан кемчилик кетиришкен жок.
51 Ошентип, Жашыя менен бүт Ысрайыл уулдары, Жахаба буйрук кылгандай, бүт Канаан жерин талкалап, алардын бардык падышаларын, отуз бир падышаны, өлтүрүштү, ал эми Ысрайыл уулдары алардын бүт жерин басып алышты.
52 Андан тышкары, Иордандын аркы өйүзүндөгү Сихон жана Ог падышалыктары да болгон. Муса алардын көптөгөн шаарларын басып алган. Муса аларды Рубейин менен Гат урууларына жана Менаше уруусунун жарымына берген.
53 Жашыя Иордандын батыш тарабындагы бардык падышаларды талкалап, аларды тогуз урууга жана Ысрайылдын жарым уруусуна мураска берди.
54 Жашыя бул падышалар менен беш жыл согушуп, алардын шаарларын ысрайылдыктарга берди. Ошентип, аморлуктар менен канаандыктардын бардык шаарларында согуштан кийин жер тынчып калды.

90-БӨЛҮМ

1 Ысрайыл уулдары Иордандан өткөндөн кийинки бешинчи жылдын ошол убагында, Ысрайыл уулдары канаандыктар менен болгон согуштан эс алып, Эдом менен Киттим уулдарынын ортосунда чоң жана катуу салгылашуулар болду. Киттим уулдары Эдомго каршы согушушту.
2 Китим падышасы Абиан падышачылыгынын отуз биринчи жылында, ошол жылы, Китим уулдарынын күчтүү адамдарынан турган көп аскер менен чыгып, Эйсаптын уулдары менен согушуу үчүн Сеирге жөнөдү.
3 Эдом падышасы Адат анын кабарын угуп, көп сандаган эли жана күчтүү аскерлери менен аны менен беттешүүгө чыгып, Эдом талаасында аны менен салгылашты.
4 Китимдин колу Эйсаптын уулдарын жеңип, Китимдин уулдары Эйсаптын уулдарынан жыйырма эки миң адамды өлтүрүштү, Эйсаптын бардык уулдары алардан качып кетишти.
5 Киттимдин уулдары алардын артынан кууп жөнөштү. Алар Эдом падышасы Адатка жетишти. Адат алардын алдында чуркап келе жаткан эле. Алар аны тирүүлөй кармап, Киттим падышасы Абианга алып келишти.
6 Абианус аны өлтүрүүнү буйрук кылды, ошондо Эдом падышасы Адад анын падышачылыгынын кырк сегизинчи жылында каза болду.
7 Киттим уулдары Эдомду кууп, аларды катуу талкалашты, ошондуктан Эдом Киттим уулдарына баш ийип калды.
8 Китимдин уулдары Эдомго бийлик кылышты. Эдом Китимдин уулдарынын колуна өтүп, ошол күндөн тартып бир падышачылыкка айланды.
9 Ошондон тартып алар баштарын көтөрө албай калышты, алардын падышачылыгы Киттим уулдары менен бир бүтүн болуп калды.
10 Абиан Эдомго башчыларды койду, ошондо Эдомдун бардык уулдары Абианга баш ийип, салык төлөп калышты, ал эми Абиан өзүнүн жери Китимге кайтып кетти.

11 Ал кайтып келгенден кийин, бийлигин жаңыртып, падышалык резиденция катары кенен жана чептүү сарай куруп, Китим уулдары менен Эдомго коопсуз бийлик жүргүздү.

12 Ошол күндөрү, Ысрайыл уулдары бардык канаандыктар менен аморлуктарды кууп чыккандан кийин, Жашыя карып, жашы өтүп калган эле.

13 Ошондо Теңир Жашыяга мындай деди: «Сен карып калдың, өмүрүң узак, ал эми жердин көп бөлүгү ээлеп алынышы керек.

14 Эми бул жерди тогуз урууга жана Менашенин жарым уруусуна мурас катары бөлүштүргүлө. Жашыя ордунан туруп, Теңир ага айткандай кылды.

15 Ал бүт жерди Ысрайыл урууларына алардын бөлүштүрүлүшүнө жараша мурас катары бөлүп берди.

16 Ал эми Леби уруусуна ал үлүш берген жок, анткени Теңир Муса аркылуу аларга айткандай, Теңирге арналган тартуулар алардын үлүшү болду.

17 Теңир Муса аркылуу айткандай, Жашыя Жепундун уулу Калепке Хеброн тоосун, анын бир туугандарынан бир үлүшкө жогору берди.

18 Ошондуктан Хеброн бүгүнкү күнгө чейин Калеп менен анын уулдарынын мурас жери болуп келген.

19 Жашыя Теңир буйругандай, бүт жерди бүт Ысрайылга мурас катары бөлүштүрдү.

20 Ысрайыл уулдары лебилерге өздөрүнүн үлүшүнөн шаарларды, малдары үчүн жайыттарды жана мүлктөрдү беришти. Теңир Мусага буйругандай, Ысрайыл уулдары жерди чоң же кичине деп өкчөмө таш боюнча бөлүштүрүштү.

21 Алар өздөрүнүн чек аралары боюнча жерди ээлеп алуу үчүн жөнөштү. Ысрайыл уулдары өздөрүнүн арасынан Нундун уулу Жашыяга үлүш беришти.

22 Теңирдин буйругу боюнча ага өзү сураган Эпрайым тоосундагы Тимнат-Серах шаарын беришти. Ал шаарды куруп, анда жашады.

23 Дин кызматчы Элазер, Нундун уулу Жашыя жана уруу башчылары Шилодо, Теңирдин алдында, жыйын чатырынын кире беришинде Ысрайыл уулдарына өкчөмө таш ыргытып бөлүштүрүп берген үлүштөр ушулар. Алар жерди бөлүштүрүүнү токтотушкан.

24 Теңир ал жерди ысрайылдыктарга берди, алар Теңир аларга айткандай жана Теңир алардын ата-бабаларына ант бергендей, ал жерди ээлешти.

25 Теңир Ысрайыл уулдарын айланасындагы бардык душмандарынан куткарып, аларга эч ким каршы тура алган жок. Теңир алардын бардык душмандарын алардын колуна салып берди. Теңир Ысрайыл уулдарына айткан бардык жакшылыктарынын бири да аткарылбай калган жок. Ооба, Теңир баарын ишке ашырды.

26 Анан Жашыя бүт Ысрайыл уулдарын чакырып, аларга батасын берип, Теңирге кызмат кылууну буйруду. Анан аларды коё берди, ар кимиси өз шаарына, ар кимиси өз энчисине кетти.

27 Жашыянын көзү өткөнчө, Ысрайыл уулдары Теңирге кызмат кылышты. Теңир аларга айланасындагы бардык жерлерден тынчтык берди, алар өз шаарларында коопсуз жашашты.

28 Ошол күндөрү Китим падышасы Абиан падышачылыгынын отуз сегизинчи жылында, башкача айтканда, Эдомго падышачылыгынын жетинчи жылында каза болду. Аны өзү курган жерге коюшту, Латинус анын ордуна элүү жыл падышачылык кылды.

29 Ал падышалык кылып турганда аскер чогултуп, Жабандын уулу Элишанын уулдары, Британия жана Кернания тургундары менен согушуп, аларды жеңип, салык төлөгөн.

30 Ал Эдомдун Китимдин бийлигинен чыгып кеткенин укту. Латындар аларга барып, аларды талкалап, багындырып, Китим уулдарынын колуна салып беришти. Ошентип, Эдом Китим уулдары менен бир падышачылыкка айланды.

31 Көп жылдар бою Эдомдо падыша болгон эмес, алардын бийлиги Киттим уулдары жана алардын падышасы менен болгон.

32 Ысрайыл уулдары Иордан дарыясынан өткөндөн кийин жыйырма алтынчы жылы, башкача айтканда, Ысрайыл уулдары Мисирден чыккандан кийин алтымыш алтынчы жылы Жашыя карып, жашы өтүп, ошол күндөрү жүз сегиз жашта эле.

33 Теңир бардык ысрайыл элин айланасындагы бардык душмандарынан куткаргандан кийин, Жашыя бүт Ысрайылды, алардын аксакалдарын, сотторун жана жетекчилерин чакырды. Анан Жашыя Ысрайыл аксакалдарына жана сотторуна мындай деди: «Мына, мен карып, жашым өтүп калды, Теңир силердин алдыңардан кууп чыккан бардык элдерге эмне кылганын көрдүңөр, анткени Теңир силер үчүн согушту».

34 Ошондуктан Мусанын мыйзамынын бардык сөздөрүн сактоого жана аткарууга бел байлагыла, андан оңго да, солго да четтебегиле, жерде калган элдердин арасына кирбегиле, алардын кудайларынын атын атабагыла, тескерисинче, бүгүнкү күнгө чейин кылып келгениңердей эле, Кудай-Теңириңерге жабышкыла.

35 Жашыя Ысрайыл уулдарын өмүр бою Теңирге кызмат кылууга катуу үндөдү.

36 Ошондо бүт Ысрайыл эли мындай дешти: «Биз, балдарыбыз, неберелерибиздин балдары жана тукумубуз өмүр бою Кудай-Теңирибизге кызмат кылабыз».

37 Ошол күнү Жашыя эл менен келишим түзүп, Ысрайыл уулдарын коё берди. Алар ар кимиси өз жерине, өз шаарына кетишти.

38 Ошол күндөрү, Ысрайыл уулдары өз шаарларында коопсуз жашап жатканда, Мисирден алып келген ата-бабаларынын урууларынын табыттарын ар бири өз балдарынын мурасына көмүшкөн. Ысрайыл уулдары Жакыптын он эки уулун көмүшкөн, ар бири өз балдарынын менчигине.

39 Ысрайыл уулдары Мисирден алып чыккан Жакыптын он эки уулу көмүлгөн шаарлардын аттары мындай.

40 Алар Рубейин менен Гаттын уулдарын Муса алардын балдарына берген Римияга, Иордандын аркы өйүзүнө коюшту.

41 Шымон менен Лебинин сөөгүн ал Шымон уулдарына берген Мауда шаарына коюшту, ал эми шаардын чет жакасы Леби уулдарына таандык болду.

42 Алар Жүйүттү Бенжеминдин шаарына, Бетлехемдин маңдайына коюшту.
43 Исахар менен Забулундун сөөктөрүн Сидонго, уулдарына тийген үлүшкө көмүштү.
44 Дан өз уулдарынын шаарына, Эштаелге коюлду, ал эми Напталы менен Ашырдын сөөгү Кадеш-Напталиге коюлду, ар бири өз уулдарына берген жерине коюлду.
45 Жусуптун сөөгүн Шекемге, Жакып Хамордон сатып алган талаага, Жусупка мураска калган жерге коюшту.
46 Алар Бенжеминди Иерусалимге, Бенжемин уулдарына берилген жебустуктардын тушуна коюшту. Ысрайыл уулдары ата-бабаларын ар бири өз уулдарынын шаарына коюшту.
47 Эки жылдан кийин Нундун уулу Жашыя жүз он жашында көз жумду. Жашыя Ысрайылды жыйырма сегиз жыл башкарды. Ысрайыл өмүрүнүн акырына чейин Теңирге кызмат кылды.
48 Жашыянын башка иштери, анын согуштары, Ысрайылды ашкерелеген сөздөрү, аларга эмне буйрук кылганы жана анын тушунда Ысрайыл уулдары ээлик кылган шаарлардын аттары Жашыянын Ысрайыл уулдарына айткан сөздөрү китебинде жана Муса, Жашыя жана Ысрайыл уулдары жазып калтырган Теңирдин согуштары китебинде жазылган.
49 Ысрайыл уулдары Жашыяны өзүнүн үлүшүнө тийген Эпрайым тоосундагы Тимнат-Серахка коюшту.
50 Ошол күндөрү Аруундун уулу Элазар каза болуп, аны уулу Пинеаска таандык Эпрайым тоосундагы дөңсөөгө коюшту.

91-БӨЛҮМ

1 Жашыя өлгөндөн кийин, ошол учурда, канаандыктардын уулдары ал жерде дагы эле жашап жатышкан, ошондуктан Ысрайыл уулдары аларды кууп чыгууну чечишти.
2 Ысрайыл уулдары Теңирден: «Канаандыктар менен согушуу үчүн бизден ким биринчи барат?» – деп сурашты. Теңир: «Жүйүт барат», – деди.
3 Жүйүт уулдары Шымонго: «Биз менен бирге биздин жерибизге бар, биз канаандыктар менен согушабыз, биз да сенин жериңе кошулуп, сени менен бирге барабыз»,— дешти. Ошентип, Шымон уулдары Жүйүт уулдары менен бирге барышты.
4 Жүйүт уулдары барып, канаандыктар менен согушушту. Ошондо Теңир канаандыктарды Жүйүт уулдарынын колуна салып берди. Алар Безекте он миң адамды кырып салышты.
5 Алар Безекте Адонибезек менен салгылашышты, ал качып жөнөдү. Алар анын артынан кууп жетип, кармап алышты да, колу-бутунун баш бармактары менен манжаларын кесип салышты.
6 Ошондо Адонибезек: «Менин үстөлүмдүн астынан баш бармактары менен буттарынын чоң манжалары кесилген алтымыш падыша эт терип жүрдү. Мен кылгандай эле, Кудай мага да ошондой жаза берди», – деди. Алар аны Иерусалимге алып келишти, ал ошол жерде өлдү.
7 Шымон уулдары Жүйүт уулдары менен барып, канаандыктарды кылыч менен кырышты.
8 Теңир Жүйүт уулдары менен болду, алар тоо тоосун ээлеп алышты. Жусуптун уулдары Бейтелге, башкача айтканда, Лузга барышты, Теңир алар менен болду.
9 Жусуптун уулдары Бейтелди карап чыгышты. Күзөтчүлөр шаардан чыгып келе жаткан бир кишини көрүп, аны кармап алып, ага: «Бизге шаардын кире беришин көрсөт, биз сага ырайым кылабыз»,— дешти.
10 Ал киши аларга шаардын кире беришин көрсөттү. Жусуптун уулдары келип, шаарды кылыч менен кырып салышты.
11 Алар ал кишини үй-бүлөсү менен коё беришти. Ал хеттиктерге барып, шаар куруп, аны Луз деп атады. Ошентип, бардык ысрайылдыктар өз шаарларында жашап калышты, ал эми Ысрайыл уулдары өз шаарларында жашап калышты. Ысрайыл уулдары Жашыянын көзү тирүүсүндө жана Жашыядан кийин өмүрлөрү узарып, Теңирдин Ысрайыл үчүн жасаган улуу ишин көргөн аксакалдардын көзү тирүүсүндө Теңирге кызмат кылышты.
12 Жашыя өлгөндөн кийин, аксакалдар Ысрайылды он жети жыл башкарышты.
13 Ошондой эле бардык аксакалдар Ысрайыл элинин канаандыктарга каршы согушканына күбө болушкан. Теңир канаандыктарды Ысрайыл уулдарынын алдынан кууп чыгып, Ысрайыл уулдарынын жерине отурукташтырган.
14 Ал Ыбрайымга, Ыскакка жана Жакыпка айткан сөздөрүнүн баарын, аларга жана алардын балдарына канаандыктардын жерин берем деп ант бергенин аткарды.
15 Теңир Ысрайыл уулдарына ата-бабаларына ант бергендей, бүт Канаан жерин берди. Теңир аларга айланасындагылардан тынчтык берди, Ысрайыл уулдары өз шаарларында коопсуз жашашты.
16 Теңир түбөлүккө даңкталсын, оомийин, оомийин.
17 Кайраттангыла, Теңирге таянгандардын баарыңардын жүрөгүңөр бекем болсун. Акыры.